Ministerie van Financiën

HEDEN
TER BESLISSING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

nota

Actieve openbaarmaking nota's Miljoenennota

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum
16 september 2022

Notanummer
2022-0000231107

Bijlagen
geen

Aanleiding

In navolging van de Beleidslijn actieve openbaarmaking nota's 2022 van 13 juni 2022 bieden wij u bij deze de beslisnota's behorend bij de begrotingsstukken van de Miljoenennota 2023 aan.

Beslispunt

- Bent u akkoord met het op deze manier openbaar maken van de gepresenteerde nota's?
- We vragen uw aandacht specifiek voor het MR advies in nota nummer 78.

Kern

- Met ingang van Prinsjesdag 2022 worden zowel beslisnota's als begrotingsstukken openbaar aangeboden. De samenstelling van de nota's is gebeurd op basis van dezelfde selectie als bij de Voorjaarsnota.
- Dat betekent dat niet alle tussenstanden van de pakketten worden gepresenteerd. In het voorjaar is een enkele tussenstand opgenomen (maar niet alle tussenstanden). Bij de openbaarmaking van de formatie is ook gekozen om geen tussenstanden op te nemen.
- De begrotingsstukken vallen onder categorie E van de Beleidslijn, namelijk de begrotingen en wijzigingen daarvan, inclusief de miljoenennota en het belastingplan.
- Wat betreft de uitgavenkant zijn de overkoepelende nota's in de set conform de lijn van het afgelopen voorjaar. Met het oog op afspraken rondom eenheid in kabinetsbeleid zijn discussies met vakministers niet in set opgenomen of gelakt. De vakdepartementen zullen conform de afgesproken beleidslijn vooralsnog ook niks openbaar maken.
- Achter deze nota vindt u de sets nota's zoals samengesteld door AFEP en DGRB. De set nota's vanuit het Belastingplan wordt separaat aangeleverd.
- Afdeling Communicatie heeft aangegeven geen opvallende risico's te hebben aangetroffen in bijgevoegde sets.
- Dit weekend wordt ambtelijk ook nog een laatste keer goed gekeken naar de sets.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER BESLISSING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Actieve openbaarmaking nota's Miljoenennota

Datum
16 september 2022

Notanummer
2022-0000231107

Bijlagen
geen

17.09.22
Akkoord
Mec.

Aanleiding
In navolging van de Beleidslijn actieve openbaarmaking nota's 2022 van 13 juni 2022 bieden wij u bij deze de beslisnota's behorend bij de begrotingsstukken van de Miljoenennota 2023 aan.

Beslispunt
- Bent u akkoord met het op deze manier openbaar maken van de gepresenteerde nota's?
- We vragen uw aandacht specifiek voor het MR advies in nota nummer 78.

Kern
- Met ingang van Prinsjesdag 2022 worden zowel beslisnota's als begrotingsstukken openbaar aangeboden. De samenstelling van de nota's is gebeurd op basis van dezelfde selectie als bij de Voorjaarsnota.
- Dat betekent dat niet alle tussenstanden van de pakketten worden gepresenteerd. In het voorjaar is een enkele tussenstand opgenomen (maar niet alle tussenstanden). Bij de openbaarmaking van de formatie is ook gekozen om geen tussenstanden op te nemen.
- De begrotingsstukken vallen onder categorie E van de Beleidslijn, namelijk de begrotingen en wijzigingen daarvan, inclusief de miljoenennota en het belastingplan.
- Wat betreft de uitgavenkant zijn de overkoepelende nota's in de set conform de lijn van het afgelopen voorjaar. Met het oog op afspraken rondom eenheid in kabinetsbeleid zijn discussies met vakministers niet in set opgenomen of gelakt. De vakdepartementen zullen conform de afgesproken beleidslijn vooralsnog ook niks openbaar maken.
- Achter deze nota vindt u de sets nota's zoals samengesteld door AFEP en DGRB. De set nota's vanuit het Belastingplan wordt separaat aangeleverd.
- Afdeling Communicatie heeft aangegeven geen opvallende risico's te hebben aangetroffen in bijgevoegde sets.
- Dit weekend wordt ambtelijk ook nog een laatste keer goed gekeken naar de sets.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Doc. nr.	Datum	Naam document	Toelichting
1	8-6-2022	Politieke vierhoek 14 juni - nota min & stas FB - Memo proces augustusbesluitvorming 2022	Memo over proces augustusbesluitvorming
2	14-6-2022	Politieke vierhoek 14 juni - nota min & stasFB - Annotatie	Annotatie voor de politieke vierhoek op het agendapunt proces augustusbesluitvorming.
3	14-6-2022	Politieke vierhoek 14 juni - Agenda	
4	14-6-2022	Politieke vierhoek 14 juni - 1 Planning augustusbesluitvorming 2022	
5	5-7-2022	Politieke vierhoek 5 juli - Annotatie	Annotatie over beleidsopties niet-bezwaarmakers en mondeling punt augustusbesluitvorming.
6	5-7-2022	Politieke vierhoek 5 juli - Agenda	
7	5-7-2022	Politieke vierhoek 5 juli - 1 Fiscale klimaatmaatregelen	
8	5-7-2022	Nota - min & stas FB - Voorbereiding Augustusbesluitvorming 6 juli - onderdeel vermogen	Nota ter voorbereiding van de eerste gesprekken over de augustusbesluitvorming met als onderwerp het IBO Vermogen en de BOR.
9	5-7-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding Augustusbesluitvorming 6 juli - BOR	Bijlage bij de nota over het IBO Vermogensverdeling aangaande beleidsopties in de BOR.
10	6-7-2022	Nota - min & stas FB - Voorbereidingsgesprek augustusbesluitvorming 6 juli - akkoord min	Nota ter voorbereiding op de eerste gesprekken over de augustusbesluitvorming over het inkomstenkader en koopkracht.
11	7-7-2022	Nota - min & stas FB - Voorbereidingsgesprek augustusbesluitvorming 13 juli - akkoord stas FB	Reactie stas FB op notitie ter voorbereiding van inkomstenkader, koopkracht, IBO Vermogensverdeling & BOR.
12	8-7-2022	Nota - min - Coalitieoverleg 8 juli augustusbesluitvorming	Nota ter voorbereiding van het coalitieoverleg op 8 juli®
13	12-7-2022	Nota - min & stas FB - BWO sociale partners 12 juli - reactie stas	Reactie staatssecretaris FB op advies voor het BWO over sociale partners.
14	12-7-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - BWO sociale partners 12 juli - eerdere notitie reactie stas.pdf	Reactie stas FB op notitie overleg sociale partners
15	5-8-2022	Nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus	Overkoepelende notitie met ambtelijke voorbereiding voor start augustusbesluitvorming
16	5-8-2022	Aanbiedingsmail - min - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus	Aanbieding overkoepelend stuk ambtelijk voorwerk augustusbesluitvorming per mail.
17	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - vermogen	Ambtelijke voorbereiding op onderdeel vermogen.
18	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - beleidsrichtingen IBO Vermogensverdeling	Bijlage uit IBO Vermogensverdeling.
19	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - Fiscaal klimaatbeleid	Ambtelijke voorbereiding op fiscaal klimaatbeleid.
20	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - energiebelasting & brandstofaccijnzen	Ambtelijke voorbereiding op energiebelasting & brandstofaccijnzen
21	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - inkomstenkader	Ambtelijke voorbereiding stand inkomstenkader.
22	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - koopkracht	Ambtelijke voorbereiding koopkrachtbesluitvorming.
23	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - lokaal belastinggebied en medeoverheden	Ambtelijke voorbereiding lokaal belastinggebied & medeoverheden
24	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - stand uitgaven	Ambtelijke voorbereiding met de stand uitgaven.
25	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - analyse DNB	Ambtelijke voorbereiding op basis van scenario's DNB voor bedrijfsleven.
26	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - negatief geëvalueerde fiscale regelingen	Ambtelijke voorbereiding voor besluitvorming over negatief geëvalueerde fiscale regelingen.
27	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - nota over stapeling werkzaamheden IV-portfolio keten Inkomensheffingen	Notitie over de IV-portfolio bij de keten inkomensheffingen als bijlage voor de voorbereiding augustusbesluitvorming.
28	5-8-2022	Bijlage bij nota - min & stas FB - Voorbereiding augustusbesluitvorming 5 augustus - presentatie Rapport IBO vermogen	Presentatie over het IBO Vermogensverdeling.
29	15-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - stukken politieke vierhoek 16 augustus - niet bezwaarmakers & routekaart - reactie stas	Aanbiedingsmail met routekaart tbv overleg fractievoorzitters en memo scenario's niet bezwaarmakers box 3 voor politieke vierhoek 16 augustus.
30	15-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - stukken politieke vierhoek 16 augustus - koopkracht	Aanbiedingsmail met stuk over koopkracht voor politieke vierhoek 16 augustus.
31	15-8-2022	Politieke vierhoek 16 augustus - Agenda	
32	15-8-2022	Politieke vierhoek 16 augustus- nota min & stas FB - Annotatie	Annotatie bij de politieke vierhoek op de punten routekaart augustusbesluitvorming, koopkracht, scenario's niet-bezwaarmakers en mijnbouwheffingen.
33	15-8-2022	Politieke vierhoek 16 augustus - 1 Routekaart augustusbesluitvorming 2022	Bespreekpuntennotitie over proces augustusbesluitvorming.
34	15-8-2022	Politieke vierhoek 16 augustus - 2 Vooruitblik koopkracht	Redeneerlijn koopkracht
35	15-8-2022	Politieke vierhoek 16 augustus - 3 Scenario's niet-bezwaarmakers box 3	
36	15-8-2022	Politieke vierhoek 16 augustus - FIN advies mijnbouwheffingen	Advies op punt EZK mijnbouwheffingen politieke vierhoek.
37	16-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - Routekaart voor overleg fractievoorzitters 17 augustus	Aanbiedingsmail met routekaart om te versturen naar fractievoorzitters.
38	16-8-2022	Bijlage - aangepaste routekaart voor fractievoorzitters	
39	19-8-2022	Politieke vierhoek 19 augustus - Agenda	
40	19-8-2022	Politieke vierhoek 19 augustus - nota min & stasFB - Annotatie	Annotatie politieke vierhoek op fiscale klimaatmaatregelen, IBO Vermogensverdeling & mondeling punt mijnbouweheffingen EZK.
41	19-8-2022	Politieke vierhoek 19 augustus - 2 fiscale klimaatmaatregelen	Notitie politieke vierhoek over de tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting en vormgeving afbouw bpm-vrijstelling bestelauto's ondernemers.
42	19-8-2022	Politieke vierhoek 19 augustus - 3 IBO vermogensverdeling	Notitie voor de politieke vierhoek ter agendering uitkomsten IBO Vermogensverdeling.
43	21-8-2022	Bijlage - voorbereiding gesprekken fractievoorzitters 22 augustus - vragen fractievoorzitters	
44	21-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - voorbereiding gesprekken fractievoorzitters 22 augustus	Aanbiedingsmail met beantwoording feitelijke vragen, agenda en spreeklijn voor gesprekken met fractievoorzitters.
45	21-8-2022	Bijlage - voorbereiding gesprekken fractievoorzitters 22 augustus - spreeklijn & agenda	
46	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - Agenda	
47	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - nota min & stas FB - Annotatie	Annotatie koopkrachtbeeld, inkomstenkader, mijnbouwheffing, fiscale klimaatmaatregelen en opties niet-bezwaarmakers box 3.
48	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - 2 Inkomstenkader	Notitie inkomstenkader met beslispunt inzet ruimte zorgpremies, inzet overschot inkomstenkader en inpassen twee maatregelen Belastingplan.
49	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - 3 FIN advies mijnbouwheffingen	Advies op punt EZK mijnbouwheffingen politieke vierhoek.
50	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - 4 fiscale klimaatmaatregelen	Notitie tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting en vormgeving afbouw bpm-vrijstelling bestelauto ondernemers.
51	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - 4a tarieven energiebelasting en ODE	Slidedeck tariefschuif energiebelasting hogere verbruiksschijven
52	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - 4b Resultaten onderzoeken Belastingplan 2023	Conceptresultaten impactanalyse fiscale klimaatmaatregelen en speelveldtoets van de maatregelen in het Belastingplan 2023.
53	24-8-2022	Politieke vierhoek 24 augustus - 6 Opties niet-bezwaarmakers box 3	Memo opties niet-bezwaarmakers box 3.
54	24-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - agendering stukken politieke vierhoek 24 augustus	Aanbiedingsmail voor akkoord agendering politieke vierhoek inkomstenkader, box 3 niet-bezwaarmakers en fiscale klimaatmaatregelen.
55	25-8-2022	Politieke vierhoek 25 augustus - Agenda	
56	25-8-2022	Politieke vierhoek 25 augustus - nota min & stas FB - Annotatie	Annotatie mogelijke opties voor de energierekening.
57	25-8-2022	Politieke vierhoek 25 augustus - 1 Nota tariefplafond energierekening	
58	25-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - stukken coalitieoverleg 24 augustus - reactie stas FB	Opmerkingen stas FB op beantwoording vragen fractievoorzitters.
59	25-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - stukken coalitieoverleg 25 augustus - reactie minister	Reactie minister op aanbieding stukken inkomstenkader en beantwoording vragen fractievoorzitters nav coalitieoverleg 24 augustus.
60	25-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - stukken coalitieoverleg 25 augustus - reactie stas FB	Reactie stas FB op aanbieding stukken inkomstenkader en beantwoording vragen fractievoorzitters nav coalitieoverleg 24 augustus.
61	25-8-2022	Bijlage - Memo inkomstenkader tbv coalitieoverleg 25 aug	
62	25-8-2022	Bijlage - beantwoording vragen fractievoorzitters tbv coalitieoverleg 25 augustus	
63	26-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - stukken gesprekken fractievoorzitters 27 augustus - reactie stas FB	
64	26-8-2022	Bijlage - geannoteerde agenda fractievoorzitters 27 augustus	
65	26-8-2022	Bijlage - maatregelen uit het IBO Vermogensverdeling	
66	26-8-2022	Bijlage - pverzicht maatregelen die de top van de vermogensverdeling raken	
67	26-8-2022	Bijlage - belastingconstructies en oneigenlijk gebruik	
68	26-8-2022	Bijlage - gericht beleid kinderarmoede	
69	26-8-2022	Bijlage - maatregel harmoniseren vermogensgrenzen toeslagen	

70	26-8-2022	Bijlage - redeneerlijn Actieplan fiscaal neutraal vermogen opbouwen	
71	28-8-2022	Aanbiedingsmail - min & Stas FB - stukken overleg 28 augustus	Stukken tbv intern overleg minister & stas FB.
72	28-8-2022	Bijlage - beantwoording vragen nav gesprekken 27 augustus	Beantwoording vragen BPM bestelauto's, maatregelen gericht op MKB, fiscale maatregelen duurzaamheid, aanpak constructies, zvw-premies.
73	29-8-2022	Aanbiedingsmail - min & stas FB - nieuwe versie stukken coalitieoverleg 29 augustus - reactie stas FB	
74	29-8-2022	Bijlage - aanvullende vragen fractievoorzitters 29 augustus	
75	29-8-2022	Aangeleverde antwoorden tijdens coalitieoverleg 29 augustus - mkb & vermogen	
76	30-8-2022	Aangeleverde antwoorden tijdens coalitieoverleg 30 augustus - bereik 2e en 3e inkomensgroep	
77	31-8-2022	Aanbiedingsmail - minster & stassen - Augustusbrief	
78	31-8-2022	Nota - minister & stassen - annotatie MR 31 augustus augustusbrief	
79	31-8-2022	Bijlage - Augustusbrief 2022 MR	
80	6-9-2022	Bijlage bij nota - doorrekening koopkracht pakket augustusbesluitvorming	
81	6-9-2022	Nota - minister & stassen - doorrekening koopkracht pakket augustusbesluitvorming	Stand doorrekening koopkrachtpakket augustusbrief (voor MEV).

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Memo proces augustusbesluitvorming 2022 tbv politieke vierhoek 14 juni

Datum
8 juni 2022

Notanummer
2022-0000165149

Bijlagen
geen

Aanleiding
De augustusbesluitvorming van dit jaar kent een krappe agenda en een aantal grote onderwerpen, waaronder vermogen en de inflatie/koopkracht. Ter voorbereiding hierop wordt in de politieke vierhoek stilgestaan bij het proces en planning van de augustusbesluitvorming. In bijgaand FIN-memo een voorstel hiervoor.

Beslispunt
Graag uw akkoord op het inbrengen van bijgevoegd memo in de politieke vierhoek van aanstaande dinsdag 14 juni.

Kern
- Tijdens de voorjaarsluitvorming zijn een aantal grote (lasten) dossiers doorgeschoven naar de augustus, waaronder het finaal sluiten van het inkomstenkader, koopkracht en vermogen/box-3. Net zoals in het voorjaar coördineert FIN deze besluitvorming.
- De augustusbesluitvorming begint traditioneel met de verschijning van de cMEV cijfers van het CPB op 19 augustus. Op 26 augustus dient het belastingplan uiterlijk naar de Raad van State (RvS) te worden verzonden. De tijd die er voor bespreking van de verschillende onderwerpen staat, is daarmee heel beperkt (ruim een week).
- Het voorstel is daarom om voor de zomer alvast stil te staan bij een aantal onderwerpen die losstaan van de precieze cMEV cijfers.
- Het doel is om aan de hand van het stuk de vierhoek alvast mee te nemen in de onderwerpen die op agenda staan en de planning daarbij. Daarbij lijkt het ons ook verstandig om samenwerking met het coalitieoverleg te bespreken. Separaat zult u nog een advisering op dit onderwerp van ons ontvangen.
- Daarnaast zullen we ook intern FIN een aantal overleggen met u inplannen om vooruit te kijken naar de augustusbesluitvorming en te bespreken wat de strategie gaat worden.
- De besluitvorming over de uitgaven is in augustus traditioneel beperkter en zal bilateraal met de betreffende bewindspersonen plaatsvinden. Het voorstel is wel om dit weer samen te laten komen in het coalitieoverleg.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Memo politieke vierhoek 14 juni – Proces augustusbesluitvorming 2022

Inleiding
Dit memo dient ter voorbereiding op de augustusbesluitvorming en bevat een overzicht van de belangrijkste onderwerpen ter besluitvorming en een voorstel voor het proces.

In het coalitieakkoord is afgesproken in het voorjaar ook te besluiten over de lasten. Een aantal onderdelen is in het voorjaar doorgeschoven naar augustus. Door deze volle agenda en beperkte tijd in augustus is het voorstel om onderwerpen die niet afhankelijk zijn van de cMEV publicatie van het CPB, voorafgaand aan de publicatie in vierhoekverband voorbereidend te bespreken.

Deze voorbereiding zal uiteindelijk dienen als input voor coalitieoverleggen op 23 en 25 augustus.

Beslispunt: Graag akkoord op onderstaande planning.

Overzicht belangrijkste onderwerpen augustusbesluitvorming
1. Inkomstenkader. De augustusbesluitvorming staat onder meer in het teken van het sluiten van het inkomstenkader. Hieronder vallen onder meer de verdere invulling en herijking van de fiscale (klimaat)maatregelen afkomstig uit het coalitieakkoord. Ook de zorgpremies vallen hieronder.
2. Koopkracht. Tijdens deze augustusbesluitvorming wordt zoals elk jaar het koopkrachtbeeld voor het volgende jaar (2023) besproken. Ook wordt er verdere invulling gegeven aan het in het coalitieakkoord afgesproken pakket 'lastenverlichting middeninkomens' aan de hand van deze laatste cijfers.
3. Vermogen. Hieronder valt o.a. de kabinetsreactie op het IBO vermogensverdeling, de evaluatie van de BOR en een besluit over het al dan niet compenseren van de niet-bezwaarmakers in box 3. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden om lasten te verschuiven van arbeid naar vermogen.

Planning

Dag/deadline	Product / Overleg	Onderwerp
Di 28 jun	Politieke vierhoek	Box 3 opties niet-bezwaarmakers, zorgpremiesystematiek, coronabelastingschulden
Di 5 jul	Politieke vierhoek	Ambtelijk huiswerk zomer: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen, leegwaarderatio
Voor het reces	Coalitieoverleg	Bespreken proces augustusbesluitvorming

Dag/deadline	Product / Overleg	Onderwerp
Di 16 aug	Politieke vierhoek	Fiches tbv coalitieoverleg: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen
Vr 19 aug	Publicatie cMEV	
Vr 19 aug	Politieke vierhoek	Toelichting publicatie cMEV
Ma 22 aug	Politieke vierhoek	Koopkracht en inkomstenkader
Di 23 aug	Coalitieoverleg	
Do 25 aug	Politieke vierhoek	Evt 2e ronde koopkracht en inkomstenkader
Do 25 aug	Coalitieoverleg	
Vr 26 aug	Ministerraad	Augustusbrief
Vr 26 aug	Belastingplan en begrotingen naar RvS	

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Oplegger politieke vierhoek 14 juni

Datum
10 juni 2022

Notanummer
2022-0000167418

Bijlagen
1. 1. Planning augustusbesluitvorr
2. 2. Economische impact olieboyc

Aanleiding

Dinsdag 14 juni van 11:15-12:00 is er een politieke vierhoek met twee agendapunten: de planning van de augustusbesluitvorming en de economische impact van de olieboycot.

De stukken zijn in samenwerking met andere departementen tot stand gekomen en afgestemd in de ambtelijke vierhoek.

Kern/spreeklijn

Planning augustusbesluitvorming

- De augustusbesluitvorming van dit jaar kent een krappe agenda en een aantal grote onderwerpen, waaronder vermogen en de inflatie/koopkracht. Ter voorbereiding staan we in de politieke vierhoek stil bij het proces en de planning.
- De augustusbesluitvorming begint traditioneel met de verschijning van de cMEV cijfers van het CPB op 19 augustus. Op 26 augustus dient het belastingplan uiterlijk naar de Raad van State (RvS) te worden verzonden. De tijd die er voor politieke bespreking van de verschillende onderwerpen staat, is daarmee heel beperkt (in feite een kleine week).
- Het voorstel is daarom om voor de zomer alvast stil te staan bij een aantal onderwerpen die losstaan van de precieze cMEV cijfers.
- Het doel is om aan de hand van het stuk de vierhoek alvast mee te nemen in de onderwerpen die op agenda staan en de planning daarbij.

Adviezen

Planning augustusbesluitvorming

- U vraagt de vierhoek akkoord op de voorgestelde planning
- U kunt aangeven wat de belangrijkste onderwerpen voor de augustusbesluitvorming zijn: het inkomstenkader, de koopkracht en vermogen.
- U kunt de voorgestelde planning toelichten
    - Na de cMEV publicatie op 19 augustus is er een week voor politieke besluitvorming, met als eindpunt het versturen van het belastingplan en begrotingen op vrijdag 26 augustus naar de Raad van State.

- In de vierhoek voor het reces worden wel al een aantal onderwerpen besproken die niet afhankelijk zijn van de cMEV publicatie:
  - Box 3 opties niet-bezwaarmakers
  - Zorgpremiesystematiek
  - Coronabelastingschulden
  - Proces IBO vermogensverdeling
  - Evaluaties fiscale regelingen waaronder de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)
  - Fiscale klimaatmaatregelen
  - Leegwaarderatio
- Wij adviseren u te bespreken op welke manier u gedurende het proces de coalitiefracties wil betrekken

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

VERTROUWELIJK
Niet verspreiden

VIERHOEK

Secretariaat Ministerraad
Ministerie van Algemene Zaken

Kenmerk : 3769137

AGENDA

Vergadering te houden op 14 juni 2022
in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken,
aan te vangen 's morgens om 11:15 - 12:00 uur

1.	Proces augustusbesluitvorming	+
2.	Gevolgen olieboycot	+

FIN

+ stukken zijn bijgevoegd
x stukken zijn rondgezonden
o stukken worden rondgezonden
• stukken zijn in de samenwerkingsruimte geplaatst
= geen stukken
A aanbiedingsdatum

14 juni 2022

Persoonsgegevens

Memo politieke vierhoek 14 juni – Proces augustusbesluitvorming 2022

Inleiding
Dit memo dient ter voorbereiding op de augustusbesluitvorming en bevat een overzicht van de belangrijkste onderwerpen ter besluitvorming en een voorstel voor het proces.

In het coalitieakkoord is afgesproken in het voorjaar ook te besluiten over de lasten. Een aantal onderdelen is in het voorjaar doorgeschoven naar augustus. Door deze volle agenda en beperkte tijd in augustus is het voorstel om onderwerpen die niet afhankelijk zijn van de cMEV publicatie van het CPB, voorafgaand aan de publicatie in vierhoekverband voorbereidend te bespreken.

Deze voorbereiding zal uiteindelijk dienen als input voor coalitieoverleggen op 23 en 25 augustus.

Beslispunt: Graag akkoord op onderstaande planning.

Overzicht belangrijkste onderwerpen augustusbesluitvorming
1. Inkomstenkader. De augustusbesluitvorming staat onder meer in het teken van het sluiten van het inkomstenkader. Hieronder vallen onder meer de verdere invulling en herijking van de fiscale (klimaat)maatregelen afkomstig uit het coalitieakkoord. Ook de zorgpremies vallen hieronder.
2. Koopkracht. Tijdens deze augustusbesluitvorming wordt zoals elk jaar het koopkrachtbeeld voor het volgende jaar (2023) besproken. Ook wordt er verdere invulling gegeven aan het in het coalitieakkoord afgesproken pakket 'lastenverlichting middeninkomens' aan de hand van deze laatste cijfers.
3. Vermogen. Hieronder valt o.a. de kabinetsreactie op het IBO vermogensverdeling, de evaluatie van de BOR en een besluit over het al dan niet compenseren van de niet-bezwaarmakers in box 3. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden om lasten te verschuiven van arbeid naar vermogen.

Planning

Dag/deadline	Product / Overleg	Onderwerp
Di 28 jun	Politieke vierhoek	Box 3 opties niet-bezwaarmakers, zorgpremiesystematiek, coronabelastingschulden
Di 5 jul	Politieke vierhoek	Ambtelijk huiswerk zomer: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen, leegwaarderatio
Voor het reces	Coalitieoverleg	Bespreken proces augustusbesluitvorming

Dag/deadline	Product / Overleg	Onderwerp
Di 16 aug	Politieke vierhoek	Fiches tbv coalitieoverleg: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen
Vr 19 aug	Publicatie cMEV	
Vr 19 aug	Politieke vierhoek	Toelichting publicatie cMEV
Ma 22 aug	Politieke vierhoek	Koopkracht en inkomstenkader
Di 23 aug	Coalitieoverleg	
Do 25 aug	Politieke vierhoek	Evt 2e ronde koopkracht en inkomstenkader
Do 25 aug	Coalitieoverleg	
Vr 26 aug	Ministerraad	Augustusbrief
Vr 26 aug	Belastingplan en begrotingen naar RvS	

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie politieke vierhoek 5 juli

Datum
4 juli 2022

Notanummer
2022-0000182885

Bijlagen
2. Nota leegwaarderatio
2.2. Kabinetsreactie leegwaardera
2.3. Rapport SEO leegwaarderatio
3. Scenario's herstel niet-bezwaar
3.2 MR formulier scenario's niet b

Aanleiding

Dinsdag 5 juli van 11:00-11:30 is er een politieke vierhoek met drie agendapunten (tussen haakjes wie agendapunt inbrengt):

1. Fiscale klimaatmaatregelen – *agendapunt vervalt*
2. Leegwaarderatio (Stas)
3. Beleidsopties niet-bezwaarmakers box 3 (Stas)
4. Voorbereiding augustusbesluitvorming – *geen stuk* (Min)

- De minister voor KE en de staatssecretaris van I&W zijn aanwezig in verband met agendapunt 1.
- De minister voor VRO is aanwezig in verband met agendapunt 2.

Bijgeleverde stukken zijn in samenwerking met andere departementen tot stand gekomen en afgestemd in de ambtelijke vierhoek.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

3. Beleidsopties niet-bezwaarmakers box 3 (Stas)

Adviezen

- U, staatssecretaris, vraagt de vierhoek om akkoord te gaan met verzending aan de Tweede Kamer.

Kern

- De brief gaat in op mogelijke scenario's voor rechtsherstel aan "niet-bezwaarmakers" in box 3, naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021. In dat arrest is geoordeeld dat box 3 in bepaalde gevallen op stelselniveau in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.
- De Staatssecretaris van Financiën heeft de Tweede Kamer toegezegd scenario's te schetsen voor eventueel rechtsherstel voor belastingplichtigen van wie de aanslag al vaststond op het moment van het arrest.
- De Tweede Kamer heeft verzocht om daarbij in te gaan op onderscheid tussen grote en kleine spaarders.
- De Hoge Raad heeft op 20 mei jl. geoordeeld dat geen juridische verplichting bestaat voor rechtsherstel aan niet-bezwaarmakers, maar dat politiek anders besloten kan worden.
- De brief schetst verschillende scenario's met bijbehorende overwegingen en geeft aan dat het kabinet deze zal wegen tijdens de augustusbesluitvorming.

Scenario	**Extra derving**
Scenario 1: Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers	/
Scenario 2: Volledig rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers	4,1 mrd
Scenario 3A: Rechtsherstel volgens de spaarvariant met maximering herstelbedrag	1,7 mrd bij maximering op € 500
Scenario 3B: Rechtsherstel volgens de spaarvariant tot een maximum aan vermogen	1,5 mrd bij maximum op € 200.000
Scenario 3C: Uitkering vast of variabel bedrag (tegemoetkoming)	1,1 mrd bij vast bedrag van € 100 of variabel € 250 tot 1 ton en € 500 tot 2 ton.
Scenario 3D: Met terugwerkende kracht verhogen van heffingvrij vermogen	3,3 mld bij verhoging tot € 100.000, 7 mld bij verhoging tot € 200.000

Spreeklijn SFIN

- Vanaf 1 juli is de Belastingdienst gestart met rechtsherstel in box 3 voor mensen die bezwaar hebben gemaakt en voor aanslagen die nog opgelegd moeten worden.
- De vraag die nog openstaat is of ook rechtsherstel geboden moet worden aan mensen die geen bezwaar hebben gemaakt en waarvan de aanslag al onherroepelijk vaststond op het moment van het arrest van de Hoge Raad.
- Ik heb de Tweede Kamer toegezegd hiervoor verschillende scenario's uit te werken en deze voor de zomer aan de Kamer te sturen. De Tweede Kamer

heeft gevraagd met name in te gaan op de opties om kleine spaarders tegemoet te komen.
- Ieder scenario kent voor- en nadelen. In de brief wordt aangegeven dat het kabinet deze scenario's zal wegen tijdens de augustusbesluitvorming.

Mogelijke inbreng
- Ambtelijk AZ geeft hun bewindspersoon ter overweging mee of het kabinet niet een sterkere voorkeur moet uitspreken in de brief. De voorkeur van AZ gaat daarbij uit naar optie 1, "geen rechtsherstel", gelet op de vele problemen waar het kabinet momenteel al voor staat.
- U kunt aangeven dat u er aan hecht om de verschillende opties open te schetsen.
- De Tweede Kamer heeft hier om gevraagd en u heeft toegezegd dit uit te werken en voor de zomer naar de Kamer te sturen.
- De voor- en nadelen van de verschillende opties worden neergezet, waarbij duidelijk wordt aangegeven dat deze opties gewogen moeten worden tijdens de augustusbesluitvorming. De brief straalt al uit dat rechtsherstel geen vanzelfsprekendheid is, en dat er veel andere wensen en problemen voorliggen bij de augustusbesluitvorming.
- Ambtelijk SZW en EZK geven geen discussiepunten aan hun bewindspersonen mee.

4. Voorbereiding augustusbesluitvorming (Min)

Adviezen
- U kunt aftrappen door de volgende huiswerkopdrachten mee te geven
  - Fiches over de wensen die zijn opgekomen in het rondje langs de oppositiefracties.
  - Fiches over eventuele wensen in debat over de VJN van hedenavond.
  - Verschillende pakketten met een schuif van lasten op arbeid naar lasten op vermogen.
  - Verschillende pakketten voor de lastenverlichting middeninkomens (zoals afgesproken in CA) met daarbij aandacht voor het verlagen van de marginale druk om de arbeidsparticipatie te stimuleren.
  - Beleidsopties voor ondersteuning van de koopkracht voor lage- en middeninkomens. Hierbij worden de inzichten uit de stresstest van het CPB benut.
  - Invulling van het koopkrachtpakket lastenverlichting middeninkomens van 2,4 miljard.
  - Pakketten voor CO2-reductie ter compensatie afschaffing kolencap.
- U kunt benadrukken dat deze beleidsopties ook van dekking moeten worden voorzien, en hiervoor opties (inkomsten en uitgaven) dienen te worden uitgewerkt die zowel zien op de burger- als bedrijvenkant
- Als uitgangspunt kunt u eventueel opmerken dat de afspraak in de Voorjaarsnota ziet op het verlagen van de lasten op arbeid (ten koste van lasten op vermogen). Andere koopkrachtreparaties, bijvoorbeeld in de sociale zekerheid, zouden volgens deze afspraak op een andere wijze moeten worden gedekt.
- U kunt ten aanzien van de planning benadrukken dat de deadline van 26 niet overschreden dient te worden. Op 26 augustus wordt het belastingplan naar de Raad van State gestuurd.

Kern

- In de vierhoek van 14 juni 2022 is afgesproken vandaag verder te spreken over de beleidsopties die in de zomer ambtelijk dienen te worden uitgewerkt ter voorbereiding op de augustusbesluitvorming. Daarnaast kan eventueel worden stilgestaan bij uitgangspunten die bewindspersonen zouden willen hanteren bij de augustusbesluitvorming.
- Op vrijdagochtend 8 juli spreekt u met de voorzitters van de coalitiefracties. In dat overleg zal de planning voor augustus worden besproken en tevens ambtelijk huiswerk worden geïnventariseerd.
- In augustus staan in ieder geval de volgende onderwerpen op de agenda:
    - Inkomstenkader. De augustusbesluitvorming staat onder meer in het teken van het sluiten van het inkomstenkader. Hieronder vallen onder meer de verdere invulling en herijking van de fiscale (klimaat)maatregelen afkomstig uit het coalitieakkoord. Ook de zorgpremies vallen hieronder.
    - Koopkracht. Tijdens deze augustusbesluitvorming wordt zoals elk jaar het koopkrachtbeeld voor het volgende jaar (2023) besproken. Ook wordt er verdere invulling gegeven aan het in het coalitieakkoord afgesproken pakket 'lastenverlichting middeninkomens' aan de hand van de laatste cijfers van het CPB.
    - Vermogen. Hieronder valt o.a. de kabinetsreactie op het IBO vermogensverdeling, de evaluatie van de BOR en een besluit over het al dan niet compenseren van de niet-bezwaarmakers in box 3. Hierbij wordt tevens gekeken naar de mogelijkheden om lasten te verschuiven van arbeid naar vermogen. Andere koopkrachtreparaties, bijvoorbeeld in de sociale zekerheid, dienen volgens afspraak in de Voorjaarsnota op andere wijze gedekt te worden.

Toelichting
Vooruitblik IBO vermogensverdeling:
Het IBO vermogensverdeling wordt op 5 juli hoogambtelijk vastgesteld en is nog niet geagendeerd om iedere schijn van politieke inmenging te voorkomen. Het IBO zal waarschijnlijk op vrijdag 8 juli in de ministerraad worden geagendeerd. Deze zal vervolgens zonder kabinetsreactie aan de Tweede Kamer worden gestuurd.

In de afgelopen jaren zijn al meerdere rapporten verschenen waarin gewezen wordt op een aantal gegroeide onevenwichtigheden en inconsistenties in het belastingstelsel (Bouwstenen voor een beter belastingstelsel (FIN, 2020), Commissie-Borstlap (2020), en Ontwerp voor een beter belastingstelsel (Cnossen en Jacobs, 2019). De verwachting is dat het IBO daarop zal voortborduren.

Uit de rapporten volgen een tweetal terugkerende knelpunten in het Nederlandse belastingstelsel. Ten eerste worden verschillende vormen van vermogen in Nederland ongelijk belast. Daarnaast ligt de gecumuleerde marginale belastingdruk van het inkomen van dga's substantieel lager dan die op het inkomen van werknemers en die van IB-ondernemers.

- De eigen woning wordt in Nederland fiscaal gesubsidieerd door middel van de hypotheekrenteaftrek en een relatief laag eigenwoningforfait, spaar- en beleggingsvermogen wordt forfaitair belast in box 3 en aanmerkelijk belang wordt belast in box 2 met winstbelasting (vpb) en het box-2 tarief. Deze verschillende belastingen op de vermogensvormen leiden tot een

complex stelsel en de verschillende manieren van belasten lokken arbitragemogelijkheden uit tussen de verschillende boxen.

- Uit figuur 1 blijkt dat het inkomen van werknemers, IB-ondernemers en dga's verschillend wordt belast. Juist de vermogenden vergaren inkomen als dga en profiteren dus van de lagere marginale toptarieven ten opzichte van werknemers en IB-ondernemers.

De verwachting is dat het IBO met aanbevelingen zal komen op deze onderwerpen.

Figuur 1 – marginale toptarieven ontwikkeling sinds 2001

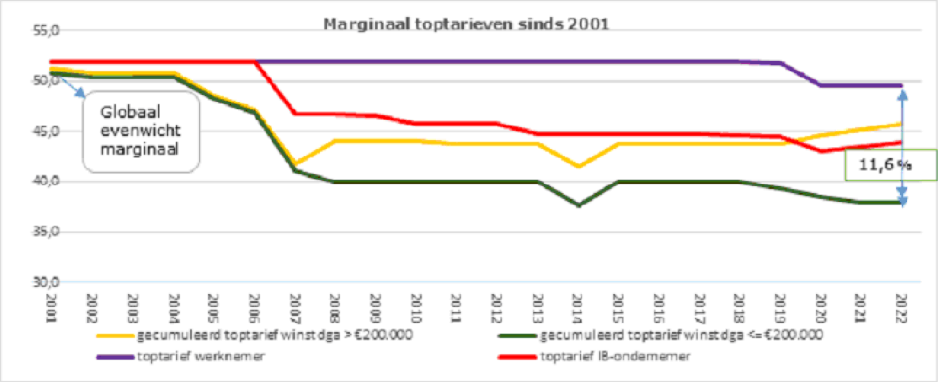

Tabel - Planning augustusbesluitvorming

Dag	Tijd	Product / Overleg	Onderwerp
Vr 8 jul	09:45-10:30	Coalitieoverleg	Bespreken planning augustusbesluitvorming
reces			
Vr 19 aug	08:00	Publicatie cMEV	
Vr 19 aug	09:45-11:00	Politieke vierhoek	Toelichting publicatie cMEV. Fiches tbv coalitieoverleg: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen
Vr 19 aug	11:00 aanvang	Ministerraad	1e bespreking Miljoenennota
Di 23 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Koopkracht en inkomstenkader
Di 23 aug	11:15-19:30	Coalitieoverleg	
Do 25 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Evt 2e ronde koopkracht en inkomstenkader
Do 25 aug	20:00 aanvang	Coalitieoverleg	
Vr 26 aug	10:00 aanvang	RMR / Ministerraad	Augustusbrief, Belastingplan, 2e bespreking Miljoenennota
Vr 26 aug		Belastingplan naar RvS	

VERTROUWELIJK
Niet verspreiden

VIERHOEK

Secretariaat Ministerraad
Ministerie van Algemene Zaken

Kenmerk : 3770197

AGENDA

Vergadering te houden op dinsdag 5 juli 2022
in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken,
aan te vangen 's morgens om 11:00 uur

---

1. Fiscale klimaatmaatregelen
2. Leegwaarderatio
3. Beleidsopties niet-bezwaarmakers box 3
4. Voorbereiding augustusbesluitvorming
5. Evaluatie fiscale regelingen

FIN

x stukken zijn rondgezonden
o stukken worden rondgezonden
• stukken zijn in de samenwerkingsruimte geplaatst
= geen stukken
A aanbiedingsdatum

Beslisnotitie

Politieke vierhoek 05-07
Agendapunt: bpm-maatregel bestelauto

Aanleiding
In het coalitieakkoord is afgesproken om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's van ondernemers in drie stappen af te bouwen. Bij de uitwerking van de maatregel zijn een aantal belangrijke aandachtspunten naar boven gekomen waardoor het kabinet keuzes moet maken die afwijken van het coalitieakkoord.

Beslispunt

- Bent u akkoord met de volgende vormgeving van de bpm-maatregel bestelauto?
  - Grondslag: CO2-uitstoot (i.p.v. netto catalogusprijs)
  - Invoeringstermijn: 2025, vrijstelling bestelauto ondernemer wordt in 1 keer afgeschaft (i.p.v. afbouw in drie stappen 2024-2026)
  - Dekking van de lagere opbrengst dan geraamd in de startnota: de derving van circa cumulatief € 600 mln. (in de periode 2024-2030) wordt gedekt door het verlaagde tarief in de motorrijtuigenbelasting voor bestelauto ondernemers te verhogen. Indien akkoord, dan zal dit ter voorbereiding op augustus verder worden uitgewerkt en worden bekeken in hoeverre dit leidt tot ongewenste effecten voor de tweedehandsmarkt van elektrische bestelauto's.

Toelichting

<u>Afspraak coalitieakkoord</u>

- In het Coalitieakkoord is afgesproken om per 2024 de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's van ondernemers in drie stappen af te bouwen naar nul in 2026. Vanaf 2026 geldt voor deze voertuigen dan het reguliere bpm-tarief, waarbij de grondslag gebaseerd is op de netto catalogusprijs.
- Voorts is in het Coalitieakkoord afgesproken dat de vrijstelling voor emissievrije bestelauto's blijft bestaan (nu geldt tot 2025 een generieke bpm-vrijstelling voor alle emissievrije voertuigen).
- De maatregel levert een belangrijke bijdrage aan de in het Coalitieakkoord opgenomen CO2-winst in de sector mobiliteit en kent een budgettaire opbrengst.

<u>Voorgestelde vormgeving</u>

Bij de uitwerking van de maatregel zijn een aantal belangrijke aandachtspunten naar boven gekomen waardoor het kabinet keuzes moet maken die afwijken van het coalitieakkoord.

Grondslag

- De Belastingdienst heeft aangegeven dat de netto catalogusprijs als grondslag voor de bestelauto's van ondernemers zeer moeilijk handhaafbaar is. In plaats van de netto catalogusprijs moet daarom een andere grondslag worden gekozen.
- Als alternatief wordt als grondslag de CO2-uitstoot geadviseerd. Deze grondslag is goed uitvoerbaar, sluit aan op een van de doelstellingen van de bpm-maatregel (0,7 Mton CO2 reduceren in 2030) en komt overeen met de grondslag voor personenauto's.
- Door de keuze voor de CO2-grondslag en de (snelle) ingroei van emissievrije bestelauto's zal de opbrengst uit de bpm (en de brandstofaccijns) wel teruglopen. In het coalitieakkoord is afgesproken dat deze grondslagerosie vanaf 2030 wordt opgevangen via betalen naar gebruik. Alternatief is om op termijnde bpm om te vormen naar een andere grondslag, waarbij de grondslagerosie door de elektrische auto's niet optreedt (zoals voertuiggewicht).

Invoeringsdatum en afbouwpad

- De Belastingdienst geeft aan dat stapsgewijze afbouw van de ondernemersvrijstelling forse gevolgen heeft op de volle IV-portfolio van Belastingdienst. Deze moet voor de jaren 2024 en 2025 een nieuwe en tijdelijke aangifteprocesstroom inrichten voor de ondernemers. Voor de RDW leidt dit tot meer individuele keuringen waarvoor geen capaciteit beschikbaar is. Een stapsgewijze afbouw is hierdoor niet uitvoerbaar.
- Het voorstel is daarom om de ondernemersvrijstelling in 1 keer af te schaffen.
- De voorgestelde invoeringsdatum is 1 januari 2025, dit is het middelste jaar van de oorspronkelijke invoeringstermijn (2024-2026).
- Deze invoeringsdatum sluit goed aan bij de invoering van zero-emissiezones voor stadslogistiek in 30 tot 40 grotere steden in Nederland. Nieuwe bestelauto's moeten vanaf die datum emissievrij zijn. Bedrijven die hierdoor investeren in een elektrische bestelauto kunnen ook buiten de zone beter concurreren met bedrijven die kiezen voor een bestelauto met verbrandingsmotor.

Budgettaire opbrengst

- De budgettaire opbrengst bestaat uit twee componenten die tegen elkaar in werken en elkaar versterken:
    - Het afschaffen van de ondernemersvrijstelling levert in beginsel geld op, omdat ondernemers voortaan bpm moeten betalen bij de aanschaf van een nieuwe bestelauto.
    - Tegelijkertijd blijven emissievrije bestelauto's vrijgesteld (via een nultarief door de CO2-grondslag), waardoor de aanschaf van emissievrije bestelauto's wordt gestimuleerd. Dit doet de opbrengst van de maatregel weer deels teniet. Dit negatieve budgettaire effect wordt versterkt door de grondslagerosie in andere autobelastingen, zoals de brandstofaccijns.
- Door de combinatie van bovenstaande twee maatregelen wordt de aanschaf van een emissievrije bestelauto financieel fors aantrekkelijker: het aandeel in de nieuwverkoop stijgt naar ca. 87% (CO_2 grondslag, in 1 keer afschaffen) in 2030 (basispad KEV2021: 33%). De extra CO2-reductie bedraagt in 2030 circa 0,7 Mton, conform de doelstelling die in het coalitieakkoord is gesteld.
- Conform de gebruikelijke systematiek is voorafgaand aan het indienen van de wetgeving een nieuwe raming gemaakt van de budgettaire opbrengst. Dit is weergegeven in tabel 1. Dit verschil is relevant voor het inkomstenkader.
- Ten opzichte van de raming in de startnota is de budgettaire opbrengst cumulatief (over de periode 2024-2030) circa € 600 miljoen lager (bij grondslag CO2 en in 1 keer afschaffen). Dit komt doordat er in de nieuwe raming meer emissievrije bestelauto's in het wagenpark groeien dan eerder geraamd in het coalitieakkoord en door lagere bpm-opbrengsten bij fossiele bestelauto's van ondernemers doordat beter rekening gehouden wordt met lagere bpm bij parallelimport.

Tabel 1: Budgettaire opbrengst bpm-bestelauto (in mln. €)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	cum.
Raming startnota	217	351	467	405	333	248	141	2162
Nieuwe raming (CO2, 2025)	2	496	354	298	216	136	61	1563
Verschil	-215	145	-113	-107	-117	-112	-80	-599

Dekkingsmaatregelen

- Voor de dekking gelden een tweetal uitgangspunten:
    - Dekking vindt in beginsel zo dicht mogelijk bij het beleidsterrein van de derving plaats (in dit geval de bestelauto's van ondernemers).
    - Dekking moet zowel zien op de kabinetsperiode (t/m 2025) als structureel.
- Er zijn verschillende dekkingsopties in kaart gebracht binnen het terrein van de bestelauto. We adviseren om als dekking *de tarieven in de motorrijtuigenbelasting voor bestelauto's ondernemers te verhogen*:
        - Het tarief in de motorrijtuigenbelasting is opgebouwd uit een aantal componenten (voor emissievrije personen- en bestelauto's geldt t/m 2024 een vrijstelling):
            - Basistabel met tarieven gedifferentieerd naar gewicht
            - Brandstoftoeslag (diesel/LPG)
            - Fijnstoftoeslag
            - Opcenten (provincies, alleen voor personenauto's)
        - Een bestelauto particulier betaalt het basistarief, de brandstoftoeslag en de fijnstoftoeslag. En betaalt geen opcenten.
        - Een bestelauto ondernemer betaalt alleen een *verlaagd* basistarief (hiervoor geldt een aparte tabel) en de fijnstoftoeslag. En betaalt geen brandstoftoeslag en geen opcenten.
        - Voorstel is om het verlaagd tarief voor bestelauto's van ondernemers te verhogen om de budgettaire derving te dekken.
            - Het tarief voor ondernemers wordt hierdoor meer gelijkgetrokken met het tarief voor particulieren. Daarnaast is de grondslag van de mrb (bezit) inelastisch, waardoor deze dekkingsoptie (vrijwel) geen invloed heeft op de CO2-reductie van de bpm-maatregel.
            - Hier staat tegenover dat deze dekkingsoptie bij alle ondernemers met een bestelauto neerslaat en daardoor wellicht het afschaffen van de vrijstelling voor bpm bij nieuwe bestelauto's ondernemers politiek moeilijker maakt.
        - Impact lasten ondernemers:
            - Ter indicatie is in een voorbeeld berekend wat dit betekent voor de lasten per auto:
            - Gemiddeld per auto komt het neer op een verhoging van circa € 60 per jaar bij een verhoging in 5 stappen (in totaal circa € 300) of een verhoging met circa € 200 ineens per 2027 per bestelauto ondernemer.
            - Voor een fossiele bestelauto ondernemer is de motorrijtuigenbelasting nu ongeveer € 500, en voor een emissievrije bestelauto ondernemer (zonder de vrijstelling) ongeveer € 600.
        - Impact op klimaatprikkels:
            - Emissievrije bestelauto's zijn relatief zwaarder (meergewicht van circa 300 kg), waardoor een generieke tariefverhoging voor bestelauto's ondernemers in absolute euro's tot een wat grotere lastenstijging leidt voor deze groep auto's.
            - Dit kan gevolgen hebben voor minder kapitaalkrachtige ondernemingen die vooral zijn aangewezen op de tweedehandsmarkt. Ook voor deze bedrijven moet een tweedehands elektrische bestelauto een redelijk alternatief zijn voor een bestelauto met verbrandingsmotor.
            - Advies is om de komende weken in de nadere uitwerking van deze maatregel te kijken naar de maatvoering en of het mogelijk leidt tot ongewenste effecten voor de tweedehands emissievrije bestelautomarkt.

- Als alternatieve dekkingsmaatregel is ook gekeken naar:

- *Tarieven bpm bestelauto met fossiele brandstofmotor verhogen:*
  - Uit een eerste analyse blijkt dat dit geen opbrengst oplevert, maar juist een budgettaire derving.
  - Dit komt omdat de prikkel groter wordt om een emissievrije bestelauto te kopen en kleiner om een fossiele bestelauto te kopen.
  - Deze dekkingsoptie valt daarom af.
- *Tarieven bpm emissievrije bestelauto verhogen:*
  - Dit betekent de introductie van een vaste voet voor emissievrije bestelauto's (bij CO2-grondslag) dan wel een lagere korting dan 100% voor de emissievrije bestelauto (bij massa-grondslag in combinatie met EV-vrijstelling).
  - Uit een eerste analyse blijkt dat deze dekkingsoptie voldoende opbrengst oplevert, maar dat tegelijkertijd de groei van het aantal emissievrije bestelauto's terugvalt, waardoor de 0,7 Mton in 2030 uit het coalitieakkoord niet wordt gehaald.
  - Deze dekkingsoptie valt daarom af.

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER BESPREKING WOENSDAG 6 JULI
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Voorbereiding augustusbesluitvorming - onderdeel vermogen

Datum
5 juli 2022

Notanummer
2022-0000184400

Bijlagen
1. Notitie BOR.

Aanleiding

Morgen (woensdag 6 juli) hebben wij met u een voorbespreking staan voor de augustusbesluitvorming. U heeft daarvoor maandag al een aantal stukken ontvangen, vandaag volgt het onderdeel vermogen gezien de vaststelling van het IBO Vermogen vanmiddag in de ACH.

Bespreekpunten

- Wij bespreken graag met u welke opties/beleidsrichtingen u uitgewerkt wil zien in aanloop naar de augustusbesluitvorming.

Kernpunten

- U wordt gevraagd Hoofdstuk 5 (Beleidsrichtingen) van het IBO Vermogensverdeling te lezen voorafgaand aan het gesprek ter voorbereiding van de augustusbesluitvorming van morgenochtend (6 juli). Het IBO wordt u vanavond (5 juli) nagestuurd. In de aanbiedingsnotitie van vanavond staat ook de kern van de beleidsrichtingen opgenomen.
- Wij vragen u daarnaast bijgevoegde notitie te lezen met beleidsopties t.a.v. de BOR. In het gesprek kunnen we stilstaan bij de vraag welke van deze opties u interessant vindt voor verdere uitwerking richting augustus.
- Zoals ook in 4e beslisnota BP over het IV-portfolio is gemeld, dient te worden benadrukt dat – net als in voorgaande jaren – tijdens de augustusbesluitvorming eventuele fiscale maatregelen beperkt zouden moeten blijven tot parameterwijzigingen. Dit draagt bij aan de uitvoerbaarheid en inpasbaarheid van de desbetreffende maatregelen, en is ook behulpzaam bij het afronden van de toetsen zelf. Neemt niet weg dat u wel ook kunt besluiten over structuurwijzigingen die bijvoorbeeld per 2024 (of later) in werking kunnen treden, die als dekking kunnen worden ingezet.

Toelichting

We staan voor enkele grote opgaven binnen het thema *vermogen*. In de afgelopen jaren zijn vele rapporten verschenen waarin gewezen wordt op een aantal gegroeide onevenwichtigheden en inconsistenties in het belastingstelsel; Bouwstenen voor een beter belastingstelsel (FIN, 2020), de Commissie Regulering van werk (Commissie-Borstlap, 2020), en Ontwerp voor een beter belastingstelsel (Cnossen en Jacobs, 2019). Daaruit volgen een tweetal terugkerende knelpunten in het Nederlandse belastingstelsel ten aanzien van vermogen. Ten eerste worden

verschillende vormen van vermogen in Nederland ongelijk belast. De gecumuleerde marginale belastingdruk van het inkomen van dga's ligt substantieel lager dan die op het inkomen van werknemers en die van IB-ondernemers. Dit is door de tijd heen, vanaf de invoering van het huidige belastingstelsel in 2001, ook steeds verder uit elkaar gaan lopen zoals te zien in onderstaande figuur.

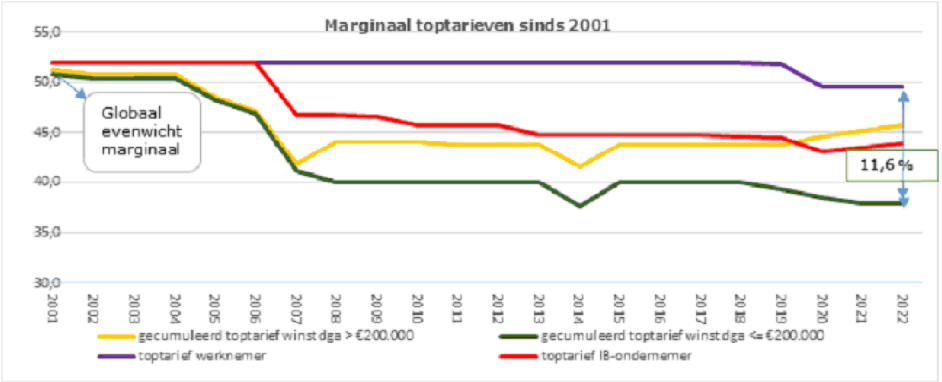

Ten tweede wordt inkomen uit vermogen relatief laag belast. Zo scoort Nederland internationaal bezien het laagst in de belasting op inkomen uit vermogen van huishouders als percentage van de totale belastingopbrengsten (zie onderstaand figuur, data uit 2020). Dit wordt verklaard door de ruime hypotheekrenteaftrek. Ook worden verschillende vormen van vermogen in Nederland ongelijk belast. Zo wordt de eigen woning fiscaal gesubsidieerd en worden spaargeld, beleggingen en onroerend goed in box 3 forfaitair belast, onafhankelijk van het rendement op deze verschillende vermogensvormen.

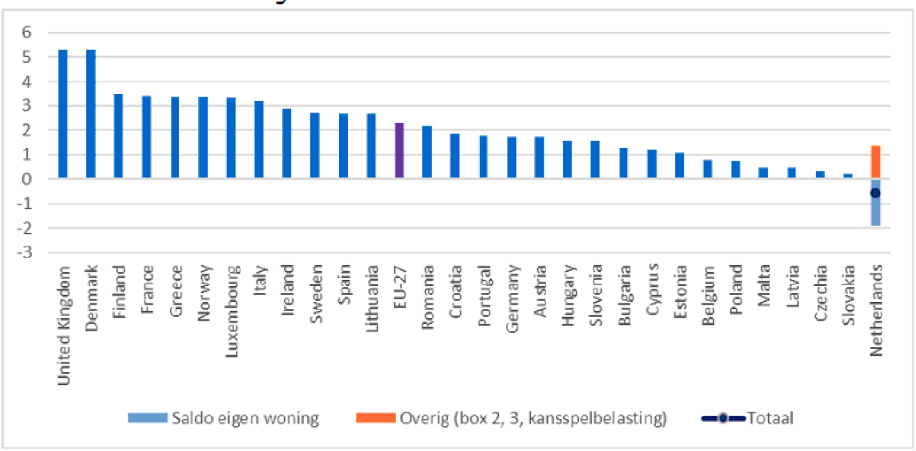

Bij de voorjaarsnota is afgesproken dat het kabinet bij de augustusbesluitvorming zal kijken naar de wijze waarop de verhouding tussen lasten op vermogen en arbeid meer in balans kan worden gebracht. Hierbij wordt voor maatregelen in ieder geval gekeken naar de uitkomsten van het IBO Vermogensverdeling en de negatieve evaluatie van de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR). Een dergelijke schuif van lasten op arbeid naar lasten op vermogen zou binnen het inkomstenkader ook ruimte kunnen bieden om tegemoet te komen aan de recente aanbeveling van het CPB[1] om te kijken naar beleid dat voor voldoende besteedbaar inkomen zorgt voor lage- en middeninkomensgroepen, gezien de hoge energieprijzen en inflatie.

[1] CPB stresstest

Op het moment loopt een traject voor de uitwerking van een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. Conform coalitieakkoord wordt daarin ook de mogelijke verruiming van het lokaal belastinggebied betrokken. Het coalitieakkoord zet het accres vanaf 2026 en verder vast op structureel 1 mld. Gemeenten en provincies kunnen de mogelijke verruiming van het belastinggebied gebruiken om hun uitgavengroei op (autonome) taken op te vangen. Bij enkel gebruik van bestaande instrumenten – waaronder de onroerendezakenbelasting (OZB) – leidt dit ook tot het zwaarder belasten van vermogen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Notitie beleidsopties BOR t.b.v. gesprek 6 juli.

Agendapunt: evaluatie fiscale regelingen bedrijfsopvolging waaronder BOR.

Uitgangspunten bij fiscale evaluaties

- De startnota van het Kabinet schrijft voor dat indien een fiscale regeling negatief geëvalueerd wordt, het uitgangspunt is om deze regeling af te schaffen.
- De Fiscale Beleids- en Uitvoeringsagenda geeft hier verder invulling aan, en beschrijft dat het afschaffen van ondoelmatige regelingen bijdraagt aan een minder ingewikkeld belastingstelsel en een lagere budgettaire derving.
- Indien de wens is om deze fiscale regeling toch te handhaven, dient de minister op wiens begroting de regeling staat de reden hiervoor toe te lichten in de MR. Het kabinet dient dan ook in een kabinetsreactie aan de Kamer expliciet in te gaan waarom de regeling niet wordt afgeschaft.
- Eerder wees de Algemene Rekenkamer (ARK) er al op dat de vraag of beleid voortgezet moet worden, dan wel fundamenteel moet worden herzien, vrijwel nooit wordt gesteld en beantwoord. Zowel afgelopen jaar als dit jaar heeft de ARK ook een onvolkomenheid geconstateerd inzake de omgang met de uitkomsten van evaluaties van fiscale regelingen.

Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht

Algemeen en samenvatting

- Eind mei is de evaluatie van fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht[1] zonder kabinetsreactie naar de Kamer gestuurd. De evaluatie richt zich specifiek op de BOR en de DSR. De BOR (bedrijfsopvolgingsregeling) voorziet in een voorwaardelijke vrijstelling van de schenk- en erfbelasting. De DSR (doorschuifregelingen) schuiven de heffing van inkomstenbelasting door naar de bedrijfsopvolger en naar en later moment. Doel van de fiscale regelingen is te voorkomen dat belastingheffing bij reële bedrijfsoverdrachten de continuïteit van de onderneming in gevaar brengt.
- De belangrijkste conclusie van de evaluatie is als volgt:
    - De BOR is doeltreffend in de zin dat de S&E (vrijwel) geen gevaar meer vormen voor de continuïteit van ondernemingen.
    - De BOR is echter niet doelmatig doordat er bij circa driekwart van de overdrachten bij de erflaters, schenkers of verkrijgers voldoende vrije financiële middelen aanwezig zijn om de erf- of schenkbelasting direct te betalen. De BOR blijkt bij een substantieel deel van de overdrachten om diezelfde reden niet noodzakelijk. De vrijstelling *goingconcernwaarde*[2] in de BOR is daarmee niet doelmatig. Met andere woorden, het cadeau-effect is groot.
    - De waarderingsfaciliteit (vrijstellen verschil hogere liquidatiewaarde en going concernwaarde) is wél positief geëvalueerd. De waarderingsfaciliteit zorgt ervoor dat de belastingheffing beter aansluit bij de waarde die de verkrijger daadwerkelijk aan de onderneming ontleent. Afschaffing zou een extra prikkel gegeven voor liquidatie, terwijl het doel van de BOR juist is om ondernemingen te continueren. Vanuit die optiek is er geen directe aanleiding om de waarderingsfaciliteit te versoberen.
    - De noodzakelijkheid en doelmatigheid van de doorschuifregelingen konden door het CPB niet kwantitatief worden getoetst vanwege een gebrek aan kwantitatieve informatie. Deze notitie richt zich daarom voornamelijk op beleidsopties gericht op de BOR.
- In de periode 2010-2017 ging het in de BOR om een gemiddelde verkrijging van 1,3 miljoen. Een beperkt aantal grote overdrachten ontvangt een relatief groot deel van het totale belastingvoordeel. Van de erfenissen heeft 2,2% een waarde van 5 mln euro of meer per verkrijger en deze groep vertegenwoordigt 36% van het totale belastingvoordeel bij erfenissen. Bij schenkingen ontvangt 2,7% van de verkrijgers een schenking van meer dan 5 mln euro en deze groep vertegenwoordigt 35% van het belastingvoordeel bij schenkingen.

[1] Notitie 'Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht' | CPB.nl

[2] Vrijstelling van erf- en schenkbelasting van 100% van de waarde van het ondernemingsvermogen tot een bedrag van € 1.119.845 (bedrag 2021) en 83% van de overige waarde.

- Het gebruik van de BOR is zeer scheef verdeeld. Gemiddeld is jaarlijks sprake van 1500 tot 2000 verkrijgers die gebruik maken van de BOR. Ruim 50% van het budgettaire beslag van ruim 400 miljoen komt ten goede aan ca. 40-50 gevallen per jaar waarbij sprake is van een verkregen vermogen (soms fors) groter dan € 5 miljoen.
- De wetgeving rondom bedrijfsopvolgingsregelingen is zeer complex en legt een groot beslag op de capaciteit bij de Belastingdienst. De BOR gaat dan ook gepaard met hoge uitvoeringskosten.
- In het RA staat het volgende: "De continuïteit van familiebedrijven wordt ondersteund door (reële) bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken. Tegelijkertijd wordt oneigenlijk gebruik van de regeling tegengegaan."

Beslispunt 1:

- Welke van de vijf beleidsopties zoals beschreven in deze notitie wil u verder laten uitwerken in de aanloop naar de augustusbesluitvorming? *Noot: enkel beleidsoptie 1 is conform het uitgangspunt in de startnota.*

Uitgangspunten/randvoorwaarden beleidsopties in de BOR (en DSR)

- Doelstelling van de fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten is dat belastingheffing op reële bedrijfsoverdrachten de continuïteit van de onderneming niet in gevaar mag brengen.
- De faciliteiten zijn bedoeld voor bedrijfsopvolging die zich op natuurlijke wijze aandient (reële bedrijfsopvolging.
- De faciliteiten zijn echter niet bedoeld voor aanmerkelijk belangen gecreëerd om daarmee vermogen zonder heffing van erf- of schenkbelasting bij de erfgenamen te krijgen. In de praktijk gebeurt dit wel.
- De wetgeving BOR moet eenvoudiger en beter uitvoerbaar voor o.a. Belastingdienst. Er is veel discussie over de omvang van het ondernemingsvermogen (kwalificeert voor de BOR) en het beleggingsvermogen (kwalificeert niet voor de BOR).
- Hieronder is de beleidsoptie uitgewerkt die aansluit bij de conclusies van de evaluatie. Daarnaast zijn ook een aantal opties uitwerkt (uit het pakket 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel') die minder ver gaan.
- De vrijstelling goingconcernwaarde doorstaat dus niet het toetsingskader fiscale regelingen en zou cf. startnota dienen te worden afgeschaft (beleidsoptie 1). Een minder vergaande beleidsrichting is om oneigenlijk gebruik tegen te gaan (conform RA). Bijvoorbeeld door implementatie van de fiches gericht op vastgoed en de kleine AB pakketten (zie ook beleidsopties 3 en 4).
- Veel beleidsopties kennen een budgettaire opbrengst, die later in augustus kan worden ingezet als dekkingsoptie.
- In deze beleidsopties is een inschatting gemaakt van wanneer de maatregelen uitvoerbaar zijn. Overleg met de Belastingdienst is nodig om beter zicht te hebben op de uitvoerbaarheid.

<u>Beleidsoptie 1: Afschaffen van vrijstelling waarde going concern in de BOR.</u>

- In deze beleidsoptie wordt de BOR gedeeltelijk afgeschaft. Alleen de waarderingsfaciliteit blijft bestaan. Om te voorkomen dat de acute betaling van schenk- of erfbelasting bij bedrijfsopvolging de continuïteit van de onderneming in gevaar kan brengen, blijft een betalingsregeling in de invorderingswet bestaan.[3] Dit sluit aan bij de conclusie van de evaluatie van het CPB.
- Budgettaire opbrengst bedraagt € 350 miljoen per jaar structureel. Wel is er een lang ingroeipad: de structurele opbrengst wordt met ingang van 2043 behaald.

	2023	2024	2025	Struc
Afschaffen vrijstelling waarde going concern	-	113	125	350

[3] De verkrijger kan voor de S&E (schenk- en erfbelasting) die eventueel na het toepassen van de BOR nog verschuldigd is, verzoeken om uitstel van betaling voor een periode van tien jaar. Dit uitstel is rentedragend, waarbij de rente enkelvoudig wordt berekend.

- Uitvoering kan per 2024.
- Dit is de enige maatregel in de set van beleidsopties die conform het uitgangspunt in de startnota is.

Maatregelen niet conform het uitgangspunt bij een negatieve evaluatie:

Beleidsoptie 2: Verlaging vrijstelling waarde going concern

- Dit betreft een minder vergaande variant van beleidsoptie 1. De totale vrijstelling over de waarde going concern wordt 25%. De omvang van de vrijstelling wordt afgetopt op € 5 miljoen ondernemingsvermogen.
- Net als in beleidsoptie 1 blijven de waarderingsfaciliteit en de betalingsregeling bestaan.
- Door de vrijstelling van de waarde going concern te verlagen tot 25% over maximaal € 5 miljoen ondernemingsvermogen wordt het budgettair beslag van de BOR sterk ingeperkt en de doelmatigheid vergroot. Tegelijkertijd wordt meer recht gedaan aan het draagkrachtbeginsel.
- De budgettaire opbrengst bedraagt € 300 miljoen per jaar structureel. Dit structurele effect wordt in 2043 bereikt.

	2023	2024	2025	Struc
Verlaging vrijstelling waarde going concern naar 25% en aftopping op € 5 miljoen ondernemingsvermogen in de BOR.	-	-91	102	300

- Uitvoering kan per 2024.

Beleidsoptie 3: Verhuurd vastgoed standaard aanmerken als beleggingsvermogen voor de DSR en de BOR.

- Voor de BOR en DSR wordt wettelijk vastgelegd dat aan derden verhuurd vastgoed beleggingsvermogen vormt. Onder verhuur wordt ook begrepen anderszins aan derden ter beschikking gesteld vastgoed. Vastgoed dat wordt gebruikt voor de eigen bedrijfsuitoefening blijft wel tot het ondernemingsvermogen behoren.
- De kwalificatie reële bedrijfsopvolging binnen de BOR doelt op de eis dat het bedrijf (de vennootschap) een daadwerkelijke onderneming drijft. De BOR en DSR zijn daarom ook alleen van toepassing op het ondernemingsvermogen in het bedrijf. Beleggingsvermogen (zowel beleggingen aanwezig in de onderneming als een belang in een beleggingsmaatschappij) is uitgesloten. Onderscheid maken tussen deze vormen is echter bijzonder lastig, met name bij exploitatie van vastgoed.
- Door vastgoedexploitatie – verhuur aan derden en ter beschikking stelling aan derden – wettelijk standaard aan te merken als beleggingsvermogen wordt de nodige duidelijkheid verschaft. Daarnaast wordt voorkomen dat de reikwijdte van de BOR en DSR onbedoeld toeneemt. Dit sluit bovendien goed aan bij het doel van de BOR en de DSR. Ten eerste omdat bij vastgoedportefeuilles het verkrijgen van financiering voor het betalen van de verschuldigde belasting door de mogelijkheden tot onderpand/hypotheek in de regel geen probleem is. Ten tweede is het bij vastgoedverhuur minder bezwaarlijk voor de continuïteit van de bv om een gedeelte van de vastgoedportefeuille te gelden te maken. Van het liquiditeitsprobleem dat verondersteld wordt voor de BOR is dus feitelijk geen sprake. Daarbij zal het maatschappelijk belang van het bijeen houden van de vastgoedportefeuille veelal beperkt zijn.
- Deze maatregel voorkomt een mogelijke toekomstige (forse) derving van belastinginkomsten.
- Door verhuur van vastgoed aan derden bij wet aan te merken als beleggingsvermogen zullen er minder discussies, vooroverleggen en gerechtelijke procedures plaatsvinden.
- De maatregel creëert duidelijkheid en maakt een einde aan het voeren van langdurige juridische procedures en de daarmee gemoeid gaande forse inzet van hooggekwalificeerd personeel.

- Deze maatregel past bij het streven van het coalitieakkoord om de BOR te richten op reële bedrijfsopvolging.
- Uitvoerbaar per 2024 PM

Beleidsoptie 4: Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van de BOR en DSR

- Met deze maatregel worden kleine aanmerkelijk belangpakketten uitgezonderd van de BOR. Dat kan bijvoorbeeld door af te dwingen dat er minimaal 5% aan gewone aandelen moet zijn voor de BOR en de DSR.
- Voor het recht op de BOR wordt aangesloten bij de IB-onderneming en bij het ab in box 2. Het ab is ruim gedefinieerd. Het is niet zo dat elk aanmerkelijk belang een waarde van ten minste 5% in de vennootschap vertegenwoordigt. Van een ab is in beginsel sprake als iemand minimaal 5% een bepaalde soort aandelen van de bv houdt. Er kan daardoor al sprake zijn van een ab bij een economisch belang dat veel kleiner is dan 5% door het gebruik maken van soortaandelen. 5% in aandelen van een soort kan economisch gezien een minimaal belang (bijvoorbeeld 0,01%) vertegenwoordigen in het ondernemingsvermogen.
- De vraag is daarbij of een dergelijke ab-houder te beschouwen is als een ondernemer of veeleer als een belegger en in het verlengde daarvan of de toegang tot de DSR en BOR niet te ruim is.
- Opties, soortaandelen, meesleep en meetrekbelangen, preferente aandelen, agiostortingen en stortingen van informeel kapitaal kunnen onder omstandigheden eveneens kwalificeren.
- Dit roept veel discussies met de Belastingdienst op en werkt ingewikkelde structuren in de hand.
- De vraag is wat eigenlijk de doelgroep van de BOR moet zijn: alleen kleinere bedrijven, bijvoorbeeld met enkele directeur-grootaandeelhouders of ook grotere bedrijven met veel meer aandeelhouders die soms alleen eigenaar zijn maar niet meebesturen in de onderneming. Bij familiebedrijven komen beide voor.
- Een raming van de budgettaire effecten vereist nader onderzoek.

Beleidsoptie 5: Afschaffing DSR voor het aanmerkelijk belang in de IB voor vererving en schenking

- In deze beleidsoptie wordt de doorschuifregeling voor het aanmerkelijk belang voor vererving en schenking afgeschaft. Deze optie vloeit niet voort uit de evaluatie. De DSR in de ab-sfeer regelt dat bij overdracht van een onderneming, onder voorwaarden, geen inkomstenbelasting over de vervreemdingswinst verschuldigd is. De verkrijgingsprijs van de aandelen wordt dan doorgeschoven naar de verkrijger.
- Met name bij het drijven van een onderneming via een vennootschap leidt de DSR tot knelpunten. De systematiek omtrent inkomstenbelasting in box 2 moedigt reeds uitstel van winstuitdeling (en dus inkomstenbelastingbelasting) van de vennootschap aan de ab-houder aan en faciliteert deze. Middels de DSR is het mogelijk winstuitdeling (en dus inkomstenbelasting) uit te stellen 'tot in het oneindige'.
- Met deze maatregel is oneindig uitstel van belastingheffing in box 2 niet meer mogelijk omdat bij overdracht afgerekend wordt.

	2023	2024	2025	Struc
Afschaffen DSR voor het aanmerkelijk belang in de IB voor vererving en schenking	30	32	35	80

- Uitvoerbaar per PM

wo. 6/7, 13.15 - 14.00 u
(Fin/webex)

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING WOE 6/7
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Oplegger voorbereiding augustusbesluitvorming 2022

Datum
4 juli 2022

Notanummer
2022-0000183641

Bijlagen
1. Inkomstenkader
2. Koopkracht

Aanleiding

Deze augustus vindt belangrijke besluitvorming plaats over de inkomsten. We voorzien een krap proces door beperkte tijd voor besluitvorming en grote onderwerpen. Deze notitie biedt een toelichting op de komende augustusbesluitvorming en een kort overzicht van het proces. Ook wordt een overzicht van de belangrijkste onderwerpen (inkomstenkader, koopkracht, vermogen) geboden. In de bijlagen vindt u per onderwerp het actuele inhoudelijke beeld. Het stuk voor vermogen wordt u dinsdagavond 5 juli nagestuurd gezien het IBO vermogen pas dinsdagmiddag finaal wordt vastgesteld.

Bespreekpunt

- Graag bespreken we met u de strategie en planning voor de augustusbesluitvorming
- Graag stellen we met u ambtelijk huiswerk vast ter voorbereiding op de augustusbesluitvorming

Kern

Toelichting augustusbesluitvorming

- Tijdens de voorjaarsbesluitvorming zijn een aantal grote (lasten) dossiers doorgeschoven naar de augustusbesluitvorming, waaronder het finaal sluiten van het inkomstenkader, koopkracht en vermogen/box-3. Net zoals in het voorjaar coördineert FIN deze besluitvorming.
- De besluitvorming over de uitgaven is in augustus traditioneel beperkter en zal bilateraal met de betreffende bewindspersonen plaatsvinden. De inkomsten en uitgaven komen samen in het coalitieoverleg.

Proces augustusbesluitvorming

- Een uitgebreide versie van het proces is besproken op de politieke vierhoek van 14 juni. Deze is opgenomen in onderstaande toelichting.
- Het besluitvormingsproces wordt dit jaar erg krap, gezien grote onderwerpen en beperkte tijd voor besluitvorming (een week). De augustusbesluitvorming begint traditioneel met de publicatie van de cMEV cijfers van het CPB op 19 augustus. Op 26 augustus dienen het belastingplan en de begrotingen uiterlijk naar de Raad van State (RvS) te worden verzonden.

Uitgangspunten voor augustus

- Het inkomstenkader dienst gesloten te worden, wat betekent dat alle lastenrelevante maatregelen gedekt zijn
- Aanvullende maatregelen op koopkracht ten opzichte van de Startnota moeten tevens gedekt worden. Dekking zal bijvoorbeeld vanuit vermogen moeten komen.
- Maatregelen moeten uitvoerbaar zijn. Enkel parameterwijzigingen zijn op korte termijn uitvoerbaar, gezien beperkte ruimte in het IV-portfolio van de Belastingdienst

Belangrijkste onderwerpen

- In augustus staan in ieder geval de volgende onderwerpen op de agenda:
  - Inkomstenkader. De augustusbesluitvorming staat onder meer in het teken van het sluiten van het inkomstenkader. Hieronder vallen onder meer de verdere invulling en herijking van de fiscale (klimaat)maatregelen afkomstig uit het coalitieakkoord. Ook de zorgpremies vallen hieronder.
  - Koopkracht. Tijdens deze augustusbesluitvorming wordt zoals elk jaar het koopkrachtbeeld voor het volgende jaar (2023) besproken. Ook wordt er verdere invulling gegeven aan het in het coalitieakkoord afgesproken pakket 'lastenverlichting middeninkomens' aan de hand van de laatste cijfers van het CPB.
  - Vermogen. Hieronder valt o.a. de kabinetsreactie op het IBO vermogensverdeling, de evaluatie van de BOR en een besluit over het al dan niet compenseren van de niet-bezwaarmakers in box 3. Hierbij wordt tevens gekeken naar de mogelijkheden om lasten te verschuiven van arbeid naar vermogen. Andere koopkrachtreparaties, bijvoorbeeld in de sociale zekerheid, dienen volgens afspraak in de Voorjaarsnota op andere wijze gedekt te worden.

Toelichting

Planning augustusbesluitvorming

Dag	Tijd	Product / Overleg	Onderwerp
Vr 8 jul	09:45-10:30	Coalitieoverleg	
reces			
Vr 19 aug	08:00	Publicatie cMEV	
Vr 19 aug	09:45-11:00	Politieke vierhoek	Toelichting publicatie cMEV. Fiches tbv coalitieoverleg: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen
Vr 19 aug	11:00 aanvang	Ministerraad	1e bespreking Miljoenennota
Di 23 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Koopkracht en inkomstenkader
Di 23 aug	11:15-19:30	Coalitieoverleg	
Do 25 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Evt 2e ronde koopkracht en inkomstenkader
Do 25 aug	20:00 aanvang	Coalitieoverleg	
Vr 26 aug	10:00 aanvang	RMR / Ministerraad	Augustusbrief, Belastingplan, 2e bespreking Miljoenennota
Vr 26 aug		Belastingplan naar RvS	

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

wo 6/7 9.00- 09.45

TER BESPREKING WOE 6/7
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Oplegger voorbereiding augustusbesluitvorming 2022

Datum
4 juli 2022

Notanummer
2022-0000183641

Bijlagen
1. Inkomstenkader
2. Koopkracht

Aanleiding

Deze augustus vindt belangrijke besluitvorming plaats over de inkomsten. We voorzien een krap proces door beperkte tijd voor besluitvorming en grote onderwerpen. Deze notitie biedt een toelichting op de komende augustusbesluitvorming en een kort overzicht van het proces. Ook wordt een overzicht van de belangrijkste onderwerpen (inkomstenkader, koopkracht, vermogen) geboden. In de bijlagen vindt u per onderwerp het actuele inhoudelijke beeld. Het stuk voor vermogen wordt u dinsdagavond 5 juli nagestuurd gezien het IBO vermogen pas dinsdagmiddag finaal wordt vastgesteld.

Bespreekpunt

- Graag bespreken we met u de strategie en planning voor de augustusbesluitvorming
- Graag stellen we met u ambtelijk huiswerk vast ter voorbereiding op de augustusbesluitvorming

Kern

Toelichting augustusbesluitvorming

- Tijdens de voorjaarsbesluitvorming zijn een aantal grote (lasten) dossiers doorgeschoven naar de augustusbesluitvorming, waaronder het finaal sluiten van het inkomstenkader, koopkracht en vermogen/box-3. Net zoals in het voorjaar coördineert FIN deze besluitvorming.
- De besluitvorming over de uitgaven is in augustus traditioneel beperkter en zal bilateraal met de betreffende bewindspersonen plaatsvinden. De inkomsten en uitgaven komen samen in het coalitieoverleg.

Proces augustusbesluitvorming

- Een uitgebreide versie van het proces is besproken op de politieke vierhoek van 14 juni. Deze is opgenomen in onderstaande toelichting.
- Het besluitvormingsproces wordt dit jaar erg krap, gezien grote onderwerpen en beperkte tijd voor besluitvorming (een week). De augustusbesluitvorming begint traditioneel met de publicatie van de cMEV cijfers van het CPB op 19 augustus. Op 26 augustus dienen het belastingplan en de begrotingen uiterlijk naar de Raad van State (RvS) te worden verzonden.

Uitgangspunten voor augustus

- Het inkomstenkader dient gesloten te worden, wat betekent dat alle lastenrelevante maatregelen gedekt zijn
- Aanvullende maatregelen op koopkracht ten opzichte van de Startnota moeten tevens gedekt worden. Dekking zal bijvoorbeeld vanuit vermogen moeten komen.
- Maatregelen moeten uitvoerbaar zijn. Enkel parameterwijzigingen zijn op korte termijn uitvoerbaar, gezien beperkte ruimte in het IV-portfolio van de Belastingdienst

Belangrijkste onderwerpen

- In augustus staan in ieder geval de volgende onderwerpen op de agenda:
  - Inkomstenkader. De augustusbesluitvorming staat onder meer in het teken van het sluiten van het inkomstenkader. Hieronder vallen onder meer de verdere invulling en herijking van de fiscale (klimaat)maatregelen afkomstig uit het coalitieakkoord. Ook de zorgpremies vallen hieronder.
  - Koopkracht. Tijdens deze augustusbesluitvorming wordt zoals elk jaar het koopkrachtbeeld voor het volgende jaar (2023) besproken. Ook wordt er verdere invulling gegeven aan het in het coalitieakkoord afgesproken pakket 'lastenverlichting middeninkomens' aan de hand van de laatste cijfers van het CPB.
  - Vermogen. Hieronder valt o.a. de kabinetsreactie op het IBO vermogensverdeling, de evaluatie van de BOR en een besluit over het al dan niet compenseren van de niet-bezwaarmakers in box 3. Hierbij wordt tevens gekeken naar de mogelijkheden om lasten te verschuiven van arbeid naar vermogen. Andere koopkrachtreparaties, bijvoorbeeld in de sociale zekerheid, dienen volgens afspraak in de Voorjaarsnota op andere wijze gedekt te worden.

Toelichting

Planning augustusbesluitvorming

Dag	Tijd	Product / Overleg	Onderwerp
Vr 8 jul	09:45-10:30	Coalitieoverleg	
reces			
Vr 19 aug	08:00	Publicatie cMEV	
Vr 19 aug	09:45-11:00	Politieke vierhoek	Toelichting publicatie cMEV. Fiches tbv coalitieoverleg: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen
Vr 19 aug	11:00 aanvang	Ministerraad	1e bespreking Miljoenennota
Di 23 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Koopkracht en inkomstenkader
Di 23 aug	11:15-19:30	Coalitieoverleg	
Do 25 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Evt 2e ronde koopkracht en inkomstenkader
Do 25 aug	20:00 aanvang	Coalitieoverleg	
Vr 26 aug	10:00 aanvang	RMR / Ministerraad	Augustusbrief, Belastingplan, 2e bespreking Miljoenennota
Vr 26 aug		Belastingplan naar RvS	

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

bijlage

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING WOENSDAG 6 JULI
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Voorbereiding augustusbesluitvorming - onderdeel vermogen

Datum
5 juli 2022

Notanummer

Bijlagen
1. Notitie BOR.

Aanleiding

Morgen (woensdag 6 juli) hebben wij met u een voorbespreking staan voor de augustusbesluitvorming. U heeft daarvoor maandag al een aantal stukken ontvangen, vandaag volgt het onderdeel vermogen gezien de vaststelling van het IBO Vermogen vanmiddag in de ACH.

Bespreekpunten

- Wij bespreken graag met u welke opties/beleidsrichtingen u uitgewerkt wil zien in aanloop naar de augustusbesluitvorming.

Kernpunten

- U wordt gevraagd Hoofdstuk 5 (Beleidsrichtingen) van het IBO Vermogensverdeling te lezen voorafgaand aan het gesprek ter voorbereiding van de augustusbesluitvorming van morgenochtend (6 juli). Het IBO wordt u vanavond (5 juli) nagestuurd. In de aanbiedingsnotitie van vanavond staat ook de kern van de beleidsrichtingen opgenomen.
- Wij vragen u daarnaast bijgevoegde notitie te lezen met beleidsopties t.a.v. de BOR. In het gesprek kunnen we stilstaan bij de vraag welke van deze opties u interessant vindt voor verdere uitwerking richting augustus.
- Zoals ook in 4e beslisnota BP over het IV-portfolio is gemeld, dient te worden benadrukt dat – net als in voorgaande jaren – tijdens de augustusbesluitvorming eventuele fiscale maatregelen beperkt zouden moeten blijven tot parameterwijzigingen. Dit draagt bij aan de uitvoerbaarheid en inpasbaarheid van de desbetreffende maatregelen, en is ook behulpzaam bij het afronden van de toetsen zelf. Neemt niet weg dat u wel ook kunt besluiten over structuurwijzigingen die bijvoorbeeld per 2024 (of later) in werking kunnen treden, die als dekking kunnen worden ingezet.

debat tot vannacht! ga tijd vr.

Toelichting

We staan voor enkele grote opgaven binnen het thema *vermogen*. In de afgelopen jaren zijn vele rapporten verschenen waarin gewezen wordt op een aantal gegroeide onevenwichtigheden en inconsistenties in het belastingstelsel; Bouwstenen voor een beter belastingstelsel (FIN, 2020), de Commissie Regulering van werk (Commissie-Borstlap, 2020), en Ontwerp voor een beter belastingstelsel (Cnossen en Jacobs, 2019). Daaruit volgen een tweetal terugkerende knelpunten in het Nederlandse belastingstelsel ten aanzien van vermogen. Ten eerste worden

(1)

verschillende vormen van vermogen in Nederland ongelijk belast. De gecumuleerde marginale belastingdruk van het inkomen van dga's ligt substantieel lager dan die op het inkomen van werknemers en die van IB-ondernemers. Dit is door de tijd heen, vanaf de invoering van het huidige belastingstelsel in 2001, ook steeds verder uit elkaar gaan lopen zoals te zien in onderstaande figuur.

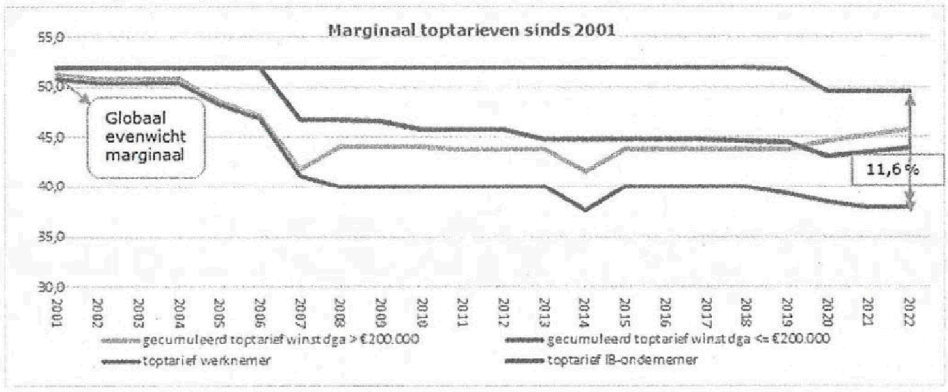

Ten tweede wordt inkomen uit vermogen relatief laag belast. Zo scoort Nederland internationaal bezien het laagst in de belasting op inkomen uit vermogen van huishouders als percentage van de totale belastingopbrengsten (zie onderstaand figuur, data uit 2020). Dit wordt verklaard door de ruime hypotheekrenteaftrek. Ook worden verschillende vormen van vermogen in Nederland ongelijk belast. Zo wordt de eigen woning fiscaal gesubsidieerd en worden spaargeld, beleggingen en onroerend goed in box 3 forfaitair belast, onafhankelijk van het rendement op deze verschillende vermogensvormen.

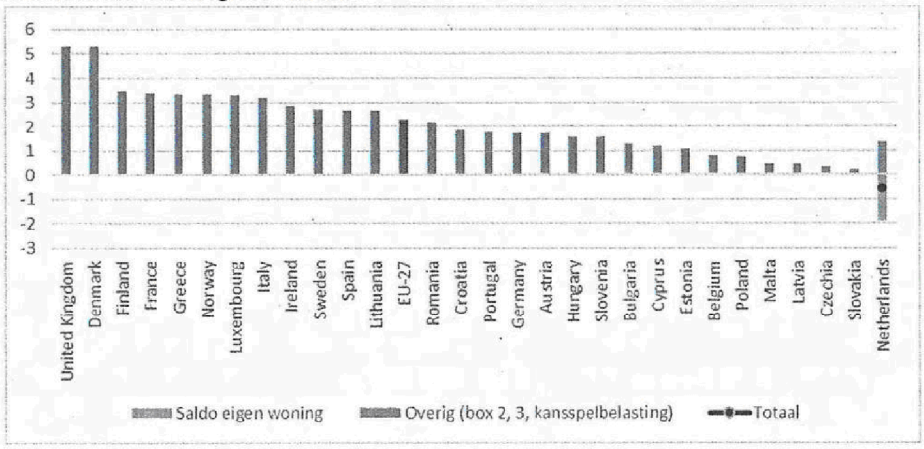

Bij de voorjaarsnota is afgesproken dat het kabinet bij de augustusbesluitvorming zal kijken naar de wijze waarop de verhouding tussen lasten op vermogen en arbeid meer in balans kan worden gebracht. Hierbij wordt voor maatregelen in ieder geval gekeken naar de uitkomsten van het IBO Vermogensverdeling en de negatieve evaluatie van de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR). Een dergelijke schuif van lasten op arbeid naar lasten op vermogen zou binnen het inkomstenkader ook ruimte kunnen bieden om tegemoet te komen aan de recente aanbeveling van het CPB[1] om te kijken naar beleid dat voor voldoende besteedbaar inkomen zorgt voor lage- en middeninkomensgroepen, gezien de hoge energieprijzen en inflatie.

[1] CPB stresstest

Op het moment loopt een traject voor de uitwerking van een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. Conform coalitieakkoord wordt daarin ook de mogelijke verruiming van het lokaal belastinggebied betrokken. Het coalitieakkoord zet het accres vanaf 2026 en verder vast op structureel 1 mld. Gemeenten en provincies kunnen de mogelijke verruiming van het belastinggebied gebruiken om hun uitgavengroei op (autonome) taken op te vangen. Bij enkel gebruik van bestaande instrumenten – waaronder de onroerendezakenbelasting (OZB) – leidt dit ook tot het zwaarder belasten van vermogen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Notitie beleidsopties BOR t.b.v. gesprek 6 juli.

Agendapunt: evaluatie fiscale regelingen bedrijfsopvolging waaronder BOR.

Uitgangspunten bij fiscale evaluaties

- De startnota van het Kabinet schrijft voor dat indien een fiscale regeling negatief geëvalueerd wordt, het uitgangspunt is om deze regeling af te schaffen.
- De Fiscale Beleids- en Uitvoeringsagenda geeft hier verder invulling aan, en beschrijft dat het afschaffen van ondoelmatige regelingen bijdraagt aan een minder ingewikkeld belastingstelsel en een lagere budgettaire derving.
- Indien de wens is om deze fiscale regeling toch te handhaven, dient de minister op wiens begroting de regeling staat de reden hiervoor toe te lichten in de MR. Het kabinet dient dan ook in een kabinetsreactie aan de Kamer expliciet in te gaan waarom de regeling niet wordt afgeschaft.
- Eerder wees de Algemene Rekenkamer (ARK) er al op dat de vraag of beleid voortgezet moet worden, dan wel fundamenteel moet worden herzien, vrijwel nooit wordt gesteld en beantwoord. Zowel afgelopen jaar als dit jaar heeft de ARK ook een onvolkomenheid geconstateerd inzake de omgang met de uitkomsten van evaluaties van fiscale regelingen.

Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht

Algemeen en samenvatting

- Eind mei is de evaluatie van fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht[1] zonder kabinetsreactie naar de Kamer gestuurd. De evaluatie richt zich specifiek op de BOR en de DSR. De BOR (bedrijfsopvolgingsregeling) voorziet in een voorwaardelijke vrijstelling van de schenk- en erfbelasting. De DSR (doorschuifregelingen) schuiven de heffing van inkomstenbelasting door naar de bedrijfsopvolger en naar en later moment. Doel van de fiscale regelingen is te voorkomen dat belastingheffing bij reële bedrijfsoverdrachten de continuïteit van de onderneming in gevaar brengt.
- De belangrijkste conclusie van de evaluatie is als volgt:
    - De BOR is doeltreffend in de zin dat de S&E (vrijwel) geen gevaar meer vormen voor de continuïteit van ondernemingen.
    - De BOR is echter niet doelmatig doordat er bij circa driekwart van de overdrachten bij de erflaters, schenkers of verkrijgers voldoende vrije financiële middelen aanwezig zijn om de erf- of schenkbelasting direct te betalen. De BOR blijkt bij een substantieel deel van de overdrachten om diezelfde reden niet noodzakelijk. De vrijstelling *goingconcernwaarde*[2] in de BOR is daarmee niet doelmatig. Met andere woorden, het cadeau-effect is groot.
    - De waarderingsfaciliteit (vrijstellen verschil hogere liquidatiewaarde en going concernwaarde) is wél positief geëvalueerd. De waarderingsfaciliteit zorgt ervoor dat de belastingheffing beter aansluit bij de waarde die de verkrijger daadwerkelijk aan de onderneming ontleent. Afschaffing zou een extra prikkel gegeven voor liquidatie, terwijl het doel van de BOR juist is om ondernemingen te continueren. Vanuit die optiek is er geen directe aanleiding om de waarderingsfaciliteit te versoberen.
    - De noodzakelijkheid en doelmatigheid van de doorschuifregelingen konden door het CPB niet kwantitatief worden getoetst vanwege een gebrek aan kwantitatieve informatie. Deze notitie richt zich daarom voornamelijk op beleidsopties gericht op de BOR.
- In de periode 2010-2017 ging het in de BOR om een gemiddelde verkrijging van 1,3 miljoen. Een beperkt aantal grote overdrachten ontvangt een relatief groot deel van het totale belastingvoordeel. Van de erfenissen heeft 2,2% een waarde van 5 mln euro of meer per verkrijger en deze groep vertegenwoordigt 36% van het totale belastingvoordeel bij erfenissen.

---

[1] Notitie 'Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht' | CPB.nl

[2] Vrijstelling van erf- en schenkbelasting van 100% van de waarde van het ondernemingsvermogen tot een bedrag van € 1.119.845 (bedrag 2021) en 83% van de overige waarde.

Bij schenkingen ontvangt 2,7% van de verkrijgers een schenking van meer dan 5 mln euro en deze groep vertegenwoordigt 35% van het belastingvoordeel bij schenkingen.

- Het gebruik van de BOR is zeer scheef verdeeld. Gemiddeld is jaarlijks sprake van 1500 tot 2000 verkrijgers die gebruik maken van de BOR. Ruim 50% van het budgettaire beslag van ruim 400 miljoen komt ten goede aan ca. 40-50 gevallen per jaar waarbij sprake is van een verkregen vermogen (soms fors) groter dan € 5 miljoen.
- De wetgeving rondom bedrijfsopvolgingsregelingen is zeer complex en legt een groot beslag op de capaciteit bij de Belastingdienst. De BOR gaat dan ook gepaard met hoge uitvoeringskosten.
- In het RA staat het volgende: "De continuïteit van familiebedrijven wordt ondersteund door (reële) bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken. Tegelijkertijd wordt oneigenlijk gebruik van de regeling tegengegaan."

Beslispunt 1:

- Welke van de vijf beleidsopties zoals beschreven in deze notitie wil u verder laten uitwerken in de aanloop naar de augustusbesluitvorming? *Noot: enkel beleidsoptie 1 is conform het uitgangspunt in de startnota.*

Uitgangspunten/randvoorwaarden beleidsopties in de BOR (en DSR)

- Doelstelling van de fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten is dat belastingheffing op reële bedrijfsoverdrachten de continuïteit van de onderneming niet in gevaar mag brengen.
- De faciliteiten zijn bedoeld voor bedrijfsopvolging die zich op natuurlijke wijze aandient (reële bedrijfsopvolging.
- De faciliteiten zijn echter niet bedoeld voor aanmerkelijk belangen gecreëerd om daarmee vermogen zonder heffing van erf- of schenkbelasting bij de erfgenamen te krijgen. In de praktijk gebeurt dit wel.
- De wetgeving BOR moet eenvoudiger en beter uitvoerbaar voor o.a. Belastingdienst. Er is veel discussie over de omvang van het ondernemingsvermogen (kwalificeert voor de BOR) en het beleggingsvermogen (kwalificeert niet voor de BOR).
- Hieronder is de beleidsoptie uitgewerkt die aansluit bij de conclusies van de evaluatie. Daarnaast zijn ook een aantal opties uitwerkt (uit het pakket 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel') die minder ver gaan.
- De vrijstelling goingconcernwaarde doorstaat dus niet het toetsingskader fiscale regelingen en zou cf. startnota dienen te worden afgeschaft (beleidsoptie 1). Een minder vergaande beleidsrichting is om oneigenlijk gebruik tegen te gaan (conform RA). Bijvoorbeeld door implementatie van de fiches gericht op vastgoed en de kleine AB pakketten (zie ook beleidsopties 3 en 4).
- Veel beleidsopties kennen een budgettaire opbrengst, die later in augustus kan worden ingezet als dekkingsoptie.
- In deze beleidsopties is een inschatting gemaakt van wanneer de maatregelen uitvoerbaar zijn. Overleg met de Belastingdienst is nodig om beter zicht te hebben op de uitvoerbaarheid.

<u>Beleidsoptie 1: Afschaffen van vrijstelling waarde going concern in de BOR.</u>

- In deze beleidsoptie wordt de BOR gedeeltelijk afgeschaft. Alleen de waarderingsfaciliteit blijft bestaan. Om te voorkomen dat de acute betaling van schenk- of erfbelasting bij bedrijfsopvolging de continuïteit van de onderneming in gevaar kan brengen, blijft een betalingsregeling in de invorderingswet bestaan.[3] Dit sluit aan bij de conclusie van de evaluatie van het CPB.
- Budgettaire opbrengst bedraagt € 350 miljoen per jaar structureel. Wel is er een lang ingroeipad: de structurele opbrengst wordt met ingang van 2043 behaald.

[3] De verkrijger kan voor de S&E (schenk- en erfbelasting) die eventueel na het toepassen van de BOR nog verschuldigd is, verzoeken om uitstel van betaling voor een periode van tien jaar. Dit uitstel is rentedragend, waarbij de rente enkelvoudig wordt berekend.

	2023	2024	2025	Struc
Afschaffen vrijstelling waarde going concern	-	113	125	350

- Uitvoering kan per 2024.
- Dit is de enige maatregel in de set van beleidsopties die conform het uitgangspunt in de startnota is.

Maatregelen niet conform het uitgangspunt bij een negatieve evaluatie:

Beleidsoptie 2: Verlaging vrijstelling waarde going concern

- Dit betreft een minder vergaande variant van beleidsoptie 1. De totale vrijstelling over de waarde going concern wordt 25%. De omvang van de vrijstelling wordt afgetopt op € 5 miljoen ondernemingsvermogen.
- Net als in beleidsoptie 1 blijven de waarderingsfaciliteit en de betalingsregeling bestaan.
- Door de vrijstelling van de waarde going concern te verlagen tot 25% over maximaal € 5 miljoen ondernemingsvermogen wordt het budgettair beslag van de BOR sterk ingeperkt en de doelmatigheid vergroot. Tegelijkertijd wordt meer recht gedaan aan het draagkrachtbeginsel.
- De budgettaire opbrengst bedraagt € 300 miljoen per jaar structureel. Dit structurele effect wordt in 2043 bereikt.

	2023	2024	2025	Struc
Verlaging vrijstelling waarde going concern naar 25% en aftopping op € 5 miljoen ondernemingsvermogen in de BOR.	-	-91	102	300

- Uitvoering kan per 2024.

Beleidsoptie 3: Verhuurd vastgoed standaard aanmerken als beleggingsvermogen voor de DSR en de BOR.

- Voor de BOR en DSR wordt wettelijk vastgelegd dat aan derden verhuurd vastgoed beleggingsvermogen vormt. Onder verhuur wordt ook begrepen anderszins aan derden ter beschikking gesteld vastgoed. Vastgoed dat wordt gebruikt voor de eigen bedrijfsuitoefening blijft wel tot het ondernemingsvermogen behoren.
- De kwalificatie reële bedrijfsopvolging binnen de BOR doelt op de eis dat het bedrijf (de vennootschap) een daadwerkelijke onderneming drijft. De BOR en DSR zijn daarom ook alleen van toepassing op het ondernemingsvermogen in het bedrijf. Beleggingsvermogen (zowel beleggingen aanwezig in de onderneming als een belang in een beleggingsmaatschappij) is uitgesloten. Onderscheid maken tussen deze vormen is echter bijzonder lastig, met name bij exploitatie van vastgoed.
- Door vastgoedexploitatie – verhuur aan derden en ter beschikking stelling aan derden – wettelijk standaard aan te merken als beleggingsvermogen wordt de nodige duidelijkheid verschaft. Daarnaast wordt voorkomen dat de reikwijdte van de BOR en DSR onbedoeld toeneemt. Dit sluit bovendien goed aan bij het doel van de BOR en de DSR. Ten eerste omdat bij vastgoedportefeuilles het verkrijgen van financiering voor het betalen van de verschuldigde belasting door de mogelijkheden tot onderpand/hypotheek in de regel geen probleem is. Ten tweede is het bij vastgoedverhuur minder bezwaarlijk voor de continuïteit van de bv om een gedeelte van de vastgoedportefeuille te gelden te maken. Van het liquiditeitsprobleem dat verondersteld wordt voor de BOR is dus feitelijk geen sprake. Daarbij zal het maatschappelijk belang van het bijeen houden van de vastgoedportefeuille veelal beperkt zijn.
- Deze maatregel voorkomt een mogelijke toekomstige (forse) derving van belastinginkomsten.
- Door verhuur van vastgoed aan derden bij wet aan te merken als beleggingsvermogen zullen er minder discussies, vooroverleggen en gerechtelijke procedures plaatsvinden.

- De maatregel creëert duidelijkheid en maakt een einde aan het voeren van langdurige juridische procedures en de daarmee gemoeid gaande forse inzet van hooggekwalificeerd personeel.
- Deze maatregel past bij het streven van het coalitieakkoord om de BOR te richten op reële bedrijfsopvolging.
- Uitvoerbaar per 2024 PM

Beleidsoptie 4: Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van de BOR en DSR

- Met deze maatregel worden kleine aanmerkelijk belangpakketten uitgezonderd van de BOR. Dat kan bijvoorbeeld door af te dwingen dat er minimaal 5% aan gewone aandelen moet zijn voor de BOR en de DSR.
- Voor het recht op de BOR wordt aangesloten bij de IB-onderneming en bij het ab in box 2. Het ab is ruim gedefinieerd. Het is niet zo dat elk aanmerkelijk belang een waarde van ten minste 5% in de vennootschap vertegenwoordigt. Van een ab is in beginsel sprake als iemand minimaal 5% een bepaalde soort aandelen van de bv houdt. Er kan daardoor al sprake zijn van een ab bij een economisch belang dat veel kleiner is dan 5% door het gebruik maken van soortaandelen. 5% in aandelen van een soort kan economisch gezien een minimaal belang (bijvoorbeeld 0,01%) vertegenwoordigen in het ondernemingsvermogen.
- De vraag is daarbij of een dergelijke ab-houder te beschouwen is als een ondernemer of veeleer als een belegger en in het verlengde daarvan of de toegang tot de DSR en BOR niet te ruim is.
- Opties, soortaandelen, meesleep en meetrekbelangen, preferente aandelen, agiostortingen en stortingen van informeel kapitaal kunnen onder omstandigheden eveneens kwalificeren.
- Dit roept veel discussies met de Belastingdienst op en werkt ingewikkelde structuren in de hand.
- De vraag is wat eigenlijk de doelgroep van de BOR moet zijn: alleen kleinere bedrijven, bijvoorbeeld met enkele directeur-grootaandeelhouders of ook grotere bedrijven met veel meer aandeelhouders die soms alleen eigenaar zijn maar niet meebesturen in de onderneming. Bij familiebedrijven komen beide voor.
- Een raming van de budgettaire effecten vereist nader onderzoek.

Beleidsoptie 5: Afschaffing DSR voor het aanmerkelijk belang in de IB voor vererving en schenking

- In deze beleidsoptie wordt de doorschuifregeling voor het aanmerkelijk belang voor vererving en schenking afgeschaft. Deze optie vloeit niet voort uit de evaluatie. De DSR in de ab-sfeer regelt dat bij overdracht van een onderneming, onder voorwaarden, geen inkomstenbelasting over de vervreemdingswinst verschuldigd is. De verkrijgingsprijs van de aandelen wordt dan doorgeschoven naar de verkrijger.
- Met name bij het drijven van een onderneming via een vennootschap leidt de DSR tot knelpunten. De systematiek omtrent inkomstenbelasting in box 2 moedigt reeds uitstel van winstuitdeling (en dus inkomstenbelastingbelasting) van de vennootschap aan de ab-houder aan en faciliteert deze. Middels de DSR is het mogelijk winstuitdeling (en dus inkomstenbelasting) uit te stellen 'tot in het oneindige'.
- Met deze maatregel is oneindig uitstel van belastingheffing in box 2 niet meer mogelijk omdat bij overdracht afgerekend wordt.

	2023	2024	2025	Struc
Afschaffen DSR voor het aanmerkelijk belang in de IB voor vererving en schenking	30	32	35	80

- Uitvoerbaar per PM

vr. 8/7, 18.00-18.15u (webex)

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister gez.

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Voorbereiding coalitieoverleg augustusbesluitvorming 8/7

Datum
7 juli 2022

Notanummer
2022-0000186678

Bijlagen
1. A4 bijlage coalitieoverleg augustusbesluitvorming 8/7

Aanleiding

Naar aanleiding van de bespreking van woensdag 6 juli ontvangt u hierbij een korte voorbereiding voor het coalitieoverleg over de augustusbesluitvorming van 8 juli a.s.

Adviezen

- Bijgaand A4 kunt u indien gewenst uitdelen bij het coalitieoverleg.
- Wij adviseren u, gezien de korte tijd voor besluitvorming in augustus, de coalitiefracties te vragen welke onderwerpen zij mogelijk willen bespreken om deze alvast te kunnen voorbereiden. U kunt aangeven dat we de opties zoals genoemd in de koopkrachtbrief (minimumloon, toeslagen en het verder verlagen van lasten op arbeid) in ieder geval zullen uitwerken.
- Daarnaast is het goed om te benoemen dat de tijd voor het coalitieoverleg in augustus zelf heel kort is en dat het overleg donderdagavond 25 augustus . moet worden afgerond.

Kernpunten

- Het A4 bevat de planning voor de augustusbesluitvorming, waarbij het goed is om aan te geven dat de twee momenten voor coalitieoverleg die zijn gepland ook besluitvormend moeten zullen zijn.
- De onderwerpen die in ieder geval aan bod zullen komen worden beschreven: de verschillende herijkingen van fiscale (klimaat)maatregelen en de zorgpremies; koopkracht; vermogen en uitgaven (in ieder geval de rente).
- Het A4 bevat een lijst met onderwerpen waar op dit moment al aan wordt gewerkt ter voorbereiding van de augustusbesluitvorming. Hierbij kunt u vragen welke onderwerpen de coalitiefracties nog nader uitgewerkt willen zien.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Coalitieoverleg augustusbesluitvorming

Planning augustusbesluitvorming

Dag	Tijd	Product / Overleg	Onderwerp
Vr 8 jul	09:45-10:30	Coalitieoverleg	
reces			
Vr 19 aug	08:00	Publicatie cMEV	
Vr 19 aug	09:45-11:00	Politieke vierhoek	Toelichting publicatie cMEV. Fiches tbv coalitieoverleg: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen
Vr 19 aug	11:00 aanvang	Ministerraad	1e bespreking Miljoenennota
Di 23 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Koopkracht en inkomstenkader
Di 23 aug	11:15-19:30	Coalitieoverleg	
Do 25 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Evt 2e ronde koopkracht en inkomstenkader
Do 25 aug	20:00 aanvang	Coalitieoverleg	Laatste moment voor concluderend overleg
Vr 26 aug	10:00 aanvang	RMR / Ministerraad	Augustusbrief, Belastingplan, 2e bespreking Miljoenennota. Absolute deadline.

In augustus staan in ieder geval de volgende onderwerpen op de agenda

1. Inkomstenkader. Hieronder vallen onder meer de verdere invulling en herijking van de fiscale (klimaat)maatregelen afkomstig uit het coalitieakkoord en de zorgpremies. Naar verwachting komt hier ook een opgave te liggen voor de aanvullende CO2-reductie.
2. Koopkracht. Tijdens deze augustusbesluitvorming wordt zoals elk jaar het koopkrachtbeeld voor het volgende jaar (2023) besproken, waarbij het vraagstuk rondom energieprijzen wordt betrokken (inclusief afloop eerdere pakket). Ook wordt er verdere invulling gegeven aan het in het coalitieakkoord afgesproken pakket 'lastenverlichting middeninkomens' (€2,4 mrd. na inzet middelen voor koppeling AOW) aan de hand van de laatste cijfers van het CPB.
3. Vermogen. Hieronder valt o.a. de kabinetsreactie op het IBO-vermogensverdeling, de evaluatie van de BOR en een besluit over het al dan niet compenseren van de niet-bezwaarmakers in box 3. Hierbij wordt gekeken naar de mogelijkheden om lasten te verschuiven van arbeid naar vermogen, zoals afgesproken in de Voorjaarsnota.
4. Uitgaven. Dit is gewoonlijk vooral VJN, maar nu is in ieder geval de gestegen rente in beeld waar dekking voor moet worden gevonden.

Voorbereidend werk

Op dit moment wordt aan de volgende dingen gewerkt:

- Fiches over de wensen die zijn opgekomen in het rondje langs de oppositiefracties naar aanleiding van de gesprekken rond de Voorjaarsnota.
- Verschillende pakketten met een schuif van lasten op arbeid naar lasten op vermogen putten uit in ieder geval het IBO vermogen en de evaluatie van de BOR.
- Verschillende pakketten voor lastenverlichting voor lage- en middeninkomens met daarbij aandacht voor het verlagen van de marginale druk om de arbeidsparticipatie te stimuleren. Hierbij zal ook gekeken worden naar een schuif van lasten op arbeid naar lasten op vermogen en het versnellen van de eenmalige huurverlaging.
- Beleidsopties voor ondersteuning van de koopkracht. Hierbij worden de inzichten uit de stresstest van het CPB betrokken, en in ieder geval gekeken naar minimumloon en toeslagen.
- 3Dekkingsopties aan zowel de inkomsten- als uitgavenkant en zowel bij burgers als bedrijven.

Ministerie van Financiën

HEDEN
ADVIES VOOR BWO DI 12 JULI OM 14.30-15.00
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Advies BWO sociale partners

Datum
11 juli 2022

Notanummer
2022-0000189348

Bijlagen
1 - AFEP 186810 Nota overleg sociale partners
2 - vierhoek nota bestuurlijke afstemming
3 - VNO Groen sociaal pakket

13.07.22
gedaan

Aanleiding

Morgen heeft u (minister) een BWO over de gesprekken met sociale partners naar aanleiding van de politieke vierhoek van 28 juni. In deze nota worden de kernpunten uit de eerdere nota (bijlage 1, nota 186810 op 7 juli) nader toegelicht gezien de context van de gesprekken en wordt vooruitgeblikt op het BWO van 12 juli, waar een ambtelijk stuk voorligt waarin de wensen van de sociale partners worden beschreven en van appreciatie worden voorzien. Vanmiddag vindt er nog een ambtelijke bespreking plaats. Bijgevoegd stuk is daarom een concept (bijlage 2, ambtelijk stuk met maatregelen). Het definitieve stuk wordt later rondgezonden. Indien ons advies dan ook wijzigt, laten we dit weten. Er is daarnaast ook een voorbespreking met u (minister) gepland, morgen om 14.15-14.30 uur.

Kernpunten en advies

- In de VJN is afgesproken om in augustus te kijken naar een schuif van lasten op arbeid naar lasten op vermogen en voor maatregelen daarbij in ieder geval te kijken naar het recent uitgebrachte IBO Vermogensverdeling en evaluatie van de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR).
- In de ambtelijke gesprekken met de sociale partners is naar voren gekomen dat werkgevers de voorwaarde hebben gesteld om voor verdere gesprekken te laten plaatsvinden, het VPB tarief niet omhoog dient te gaan en de BOR ongewijzigd dient te blijven. In bijgevoegd stuk vindt u ook deze lijn zoals geformuleerd door VNO in een stuk dat zij selectief hebben verspreid. In het gesprek dat u (minister) op 7 juli heeft gevoerd met Persoonsgegevens (MKB-Nederland) kwam dit minder scherp naar voren.
- Dit is volgens ons niet of ingewikkeld verenigbaar met de bovengenoemde afspraak uit de Voorjaarsnota. Naast de genoemde wens om de lasten op arbeid te verlagen is er tevens aangekondigd dat er in augustus gekeken wordt naar een structurele verbetering van de koopkracht. Tegemoetkomen aan deze wensen zonder het saldo te belasten kan alleen als er maatregelen ter dekking bij het bedrijfsleven/vermogen tegenover staan.
- Niet aanpassen van het VPB-tarief zou daarbij ook haaks staan op de beleidsrichtingen die het IBO Vermogensverdeling aanbiedt. Het ongewijzigd laten van de BOR gaat daarnaast direct in tegen het uitgangspunt van het kabinet om negatief fiscale regelingen af te schaffen.
- Als de werkgevers vasthouden aan de eis dat zij alleen het gesprek willen voeren over een eventueel sociaal akkoord als het vpb tarief en de BOR

ongemoeid worden gelaten, dan lijkt het om voorgaande redenen niet vruchtbaar om op dit moment verder te gaan met stappen richting een sociaal akkoord. Daarnaast kan in een normale economische situatie en zeker bij deze krappe arbeidsmarkt en huidige winsten van werkgevers worden verwacht dat zij de lonen verhogen in lijn met de kerninflatie en de arbeidsproductiviteit, zonder dat hier een tegemoetkoming van de overheid tegenover staat. Wij adviseren deze lijn morgen in het BWO uit te dragen.

- In het stuk dat voorligt (bijlage 2) worden een aantal maatregelen beschreven waarmee de sociale partners wel tegemoet gekomen kunnen worden. Het advies is om in het BWO aan te geven dat alleen het lager vaststellen van de werkgeverspremie voor werkloosheid (Awf) of arbeidsongeschiktheid (Aof) per 2023, om zo de lasten op arbeid te verlagen, voldoet aan de hierboven genoemde uitgangspunten. De andere opties voldoen niet, omdat deze moeilijk verenigbaar zijn met de afspraken in de VJN. U kunt aangeven dat deze maatregelen dus altijd gedekt moeten worden.
- Door nu al keuzes te maken over wat het kabinet de werkgevers kan geven (het 'achterzak' lijstje) vooruitlopend op de augustusbesluitvorming dan wel het zicht op wat het kabinet daarvoor terugkrijgt, brengt het risico met zich mee dat het zoet al vergeven is en het zuur (de dekking) later nog geregeld moet worden. Vanuit FIN-perspectief zou dat onwenselijk zijn. Daarbij is het proces ook ingewikkeld, omdat het in de tijd niet goed samenloopt en dat het risico op meerdere rondes onderhandelen groter maakt.
- U kunt daarnaast in het BWO desgewenst aangeven dat in het geval de sociale partners geen loonstijging willen accommoderen, het kabinet dit ook zelf zou kunnen s(t)imuleren. Bijvoorbeeld door de aof-premie te verhogen en met die ruimte de arbeidskorting te verhogen. Onze inschatting is niet dat dit de meest realistische optie is, maar hiermee wordt wel het speelveld meer onze kant op verlegd.

Toelichting

Gesprekken met sociale partners

- Ambtelijk zijn er gesprekken gevoerd met de FNV en met VNO.
- FNV geeft aan geen reden te zien voor extra middelen vanuit de overheid, maar vooral inzet te willen zien van werkgevers om de lonen te verhogen. Overheid zou dat kunnen stimuleren door bijvoorbeeld het versnellen van het verhogen van het minimumloon.
- VNO-NCW/MKB-Nederland geeft vooral aan niet verder te willen praten als niet eerst de garantie wordt gegeven dat de VPB niet verder wordt verhoogd en de BOR in stand blijft. Zij gaven daarnaast aan dat zij structureel lonen boven de kerninflatie & productiviteit lastig vinden, maar zich wel enigszins kunnen voorstellen dat werkgevers tijdelijke compensatie bieden zolang de energieprijzen hoog blijven (als aan hun voorwaarden wordt voldaan). Zouden dan bereid zijn om eventueel voor 1 januari al stappen te ondernemen.

Maatregelen ter tegemoetkoming

- In de ambtelijke vierhoek ligt een stuk voor om opties te verkennen om tegemoet te komen aan de wensen van VNO. De meest passende maatregel die wordt beschreven is het lager vaststellen van de Awf of de Aof per 2023.
- Andere maatregelen die worden genoemd is het verlagen van het hoge VPB tarief, het verruimen van de vrije ruimte binnen de WKR, het terugdraaien van de aftopping van de 30%-regeling, inzetten op extra subsidies ter verduurzaming (EIA, MIA, en Vamil), het langjarig committeren aan een

stabiele VPB, en het aanjagen van investeringen (indexeren WBSO en garantieregelingen). Aan de uitgavenkant worden enkele andere extra subsidies ter verduurzaming genoemd.

- Met name het verlagen van het hoge VPB tarief staat haaks op de plannen vanuit het IBO Vermogensverdeling en de wens voor koopkrachtreparatie.
- Ook het verruimen van de WKR is bezwaarlijk. Werkgevers hoeven de extra vrije ruimte namelijk niet door te vertalen aan hun werknemers, en dus ook niet aan werknemers die het nodig hebben. Het is een dure optie, terwijl de extra gefaciliteerde ruimte niet zichtbaar terugkomt in de koopkracht.
- Ook de overige maatregelen zijn niet in lijn met de ambitie om lasten op vermogen de intensiveren en zo lasten op arbeid te verminderen. Op dit moment wordt de evaluatie van de EIA en de MIA/Vamil gestart. Daarbij geldt dat vanuit CA al intensiveringen zijn gepland. Het budget EIA vanaf 2024 structureel opgehoogd met 50 mln. Voor MIA/Vamil was er tijdelijk (2022-2024) 30 mln extra gereserveerd. Deze is in CA structureel gemaakt vanaf 2025.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

HEDEN, TER INFORMATIE (VOOR DE MR)
Aan
de minister
de staatssecretaris Fiscaliteit & Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Overleg sociale partners

Datum
7 juli 2022

Notanummer
2022-0000186810

Bijlagen
geen

Aanleiding

Graag informeren wij u over de gesprekken met sociale partners naar aanleiding van de politieke vierhoek. In de vierhoek van 28 juni is besproken dat de wens bestaat om met sociale partners in gesprek te gaan voor het verkennen van de mogelijkheden voor een sociaal akkoord. Ambtelijk SZW heeft dit nu gedaan. Mogelijk komt dit en marge van de MR aan de orde.

Kernpunten

- Op dit moment lijkt het niet vruchtbaar om verder te gaan met stappen richting een sociaal akkoord. Vooral werkgevers geven aan geen gesprekken te willen voeren tenzij aan de voorwaarde is voldaan dat het VPB tarief niet omhoog gaat en er niets in de BOR wijzigt.
- Dit is niet verenigbaar met de afspraak uit de Voorjaarsnota om in augustus op basis van het IBO Vermogensverdeling en de evaluatie van de BOR te kijken naar een mogelijke schuif van lasten op arbeid naar lasten op vermogen. De wens tot extra koopkrachtreparatie kan alleen met deze schuif worden ingevuld, anders zou het saldo worden belast.
- De vraag die nu aan u en andere leden van het kabinet wordt voorgelegd, is of u ruimte ziet om op dat uitgangspunt te bewegen om alsnog gesprek mogelijk te maken. Ons advies is om dat op dit moment niet te doen.
- Mocht er een nieuwe situatie ontstaan richting augustus waarin het duidelijk wordt dat er wel stappen worden gezet op schuif van lasten op vermogen naar arbeid, kan mogelijk het gesprek met sociale partners worden hervat. Hier zou bijvoorbeeld het aanbod kunnen zijn om de opbrengst van het eventueel verhogen van de VPB of BOR deels terug te sluizen in de Aof (de werkgeverspremies).
- Daarnaast kan in een normale economische situatie (en zeker bij deze krappe arbeidsmarkt en de huidige winsten) van werkgevers worden verwacht dat zij de lonen verhogen in lijn met de kerninflatie en de arbeidsproductiviteit, zonder dat hier een tegemoetkoming van de overheid tegenover staat.
- Qua verdere proces vindt er a.s. maandag een ambtelijke vierhoek plaats om hierover verder te spreken, waarna volgende week ook nog een BWO wordt gepland. Daarnaast vindt er volgende week een volgend bestuurlijk overleg (BO) met de sociale partners plaats. In de vierhoek is besproken dat u (stas) hierbij zal aansluiten. U (minister) gaf gister echter aan voor nu geen politieke betrokkenheid vanuit FIN te willen. We horen daarom graag of politieke aanwezigheid vanuit FIN bij het BO op dit moment gewenst is.

08.07.22
Veel te stellig. Verkeerde aanname Niet in lijn met gesprek dd. 6/7
Eens Bespreken
Kortom: niet eens met dit advies.

Toelichting

- Ambtelijk zijn er gesprekken gevoerd met de FNV en met VNO.
- FNV geeft aan geen reden te zien voor extra middelen vanuit de overheid, maar vooral inzet te willen zien van werkgevers om de lonen te verhogen. Overheid zou dat kunnen stimuleren door bijvoorbeeld het versnellen van het verhogen van het minimumloon.
- VNO-NCW/MKB-Nederland geeft vooral aan niet verder te willen praten als niet eerst de garantie wordt gegeven dat de VPB niet verder wordt verhoogd en de BOR in stand blijft. Zij gaven daarnaast aan dat zij structureel lonen boven de kerninflatie & productiviteit lastig vinden, maar zich wel enigszins kunnen voorstellen dat werkgevers tijdelijke compensatie bieden zolang de energieprijzen hoog blijven (als aan hun voorwaarden wordt voldaan). Zouden dan bereid zijn om eventueel voor 1 januari al stappen te ondernemen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Overkoepelende notitie - Augustusbesluitvorming 2022

Datum
4 augustus 2022

Notanummer

Aanleiding

Voor u ligt een overzichtsnotitie ter voorbereiding van de augustusbesluitvorming. Hierin een overzicht van voorbereidende sessies en bijbehorende stukken. Daarnaast wordt per onderwerp de problematiek en strategie beknopt weergegeven. Ten slotte vindt u een update van de planning van de augustusbesluitvorming. Met u (minister) staat dinsdag 9 augustus nog een separaat gesprek gepland waarin we met u de strategie voor de augustusbesluitvorming willen bespreken. Voor dat gesprek dient deze notitie tevens als voorbereiding.

Sessies augustusbesluitvorming en gerelateerde bijlagen

Tussen 8 en 10 augustus zijn verschillende sessies ingepland om het huiswerk op de belangrijkste onderwerpen van de augustusbesluitvorming te bespreken. Onderstaand de overleggen en de bijbehorende stukken.

Datum	Tijd	Onderwerp	Toelichting	Bijlage
8 aug (alleen stas)	09:30-10:30	Stapeling IH-keten	Capaciteit IV-portfolio binnen keten IH en effect op maatregelen	9
8 aug (alleen stas)	14:00-14:30	Rapport IBO vermogen	Toelichting van rapport door ambtelijke secretariaat	10
8 aug (alleen stas)	15:00-16:00	Box 3 niet-bezwaarmakers	Voorstel voor omgang niet-bezwaarmakers in Hoge Raad arrest box 3	Stuk volgt separaat
9 aug (alleen min)	14:30-15:00	Bijpraat augustus-besluitvorming	Bespreken dossiers en strategie augustusbesluitvorming	oplegnota
9 aug	15:30-16:30	Vermogen (incl. BOR/IBO)	3 dekkingspakketten vanuit lasten vermogen. Evaluatie van BOR	1
10 aug	09:00-10:00	Fiscaal klimaatbeleid	CA maatregelen EB en vrijstelling BPM. Fiscale maatregelen compensatie kolenmaatregelen	2
10 aug	11:00-12:00	Inkomstenkader	Overzicht inkomstenkader t.o.v. VJN en openstaande lastenrelevante punten	3
10 aug	13:00-14:00	Koopkracht / lasten arbeid	3 richtingen voor koopkrachtherstel	4
10 aug	15:00-16:00	Lokaal belastinggebied / medeoverheden	Uitwerking financieringssystematiek medeoverheden, waarbij mogelijkheid eigen belastinggebied wordt betrokken.	5

U (minister) heeft daarnaast enkele verzoeken gedaan. Zie de volgende bijlagen voor uitwerking:

- Groslijst ombuigingen uitgavenkant – zie bijlage 6
- Sector beleid n.a.v. DNB publicatie – zie bijlage 7

Daarnaast heeft u (stas) gevraagd om een lijst met negatief geëvalueerde fiscale regelingen. Deze vindt u in bijlage 8. Uw vraag (stas) over een alternatief voor een verhoging van de WKR is opgenomen in bijlage 4 over koopkracht.

Uitvoering Belastingdienst - Het IV-portfolio van de Belastingdienst voor de keten Inkomensheffingen zit overvol door de werkzaamheden voor box 3. Dit betekent o.a. dat in augustus enkel parameterwijzigingen kunnen worden meegenomen. Dit heeft gevolgen voor de mogelijkheden om herstel te bieden aan niet-bezwaarmakers in box 3. Daarnaast zijn enkele reeds besloten maatregelen uit Coalitieakkoord (CA) en Voorjaarsnota (VJN) niet allemaal inpasbaar in het IV-portfolio. Mogelijk moeten we maatregelen uitstellen of schrappen. Momenteel wordt een nadere verkenning gedaan van de budgettaire- en uitvoeringsgevolgen van uitstel van deze maatregelen en mogelijke alternatieven. Zie bijlage 9 voor verdere toelichting.

Overzicht belangrijke onderwerpen augustus en strategie

- Inkomstenkader – De huidige stand van maatregelen en herijkingen in het inkomstenkader laat geen grote opgave zien. Er zijn echter nog een aantal onzekerheden. Zo dient er nog een keuze gemaakt te worden over de niet-bezwaarmakers in box 3 en over de uitgavenmeevaller in de ZVW (zie hieronder). Tot slot kunnen raming van beleidsmaatregelen nog wijzigen als gevolg van het certificeringsproces door het CPB.
- Inzet eventuele meevaller Zvw-uitgaven – Waarschijnlijk doet zich een meevaller voor in de plafondrelevante Zvw-uitgaven. Deze meevaller leidt ook tot lagere zorgpremies (lastenverlichting). De begrotingsregels staan toe dat deze uitgavenmeevaller wordt ingezet als dekking voor uitgaventegenvallers, óf voor lastenverlichting. Als de meevaller aan de uitgavenkant ingezet wordt voor andere uitgaven, is binnen de systematiek van het inkomstenkader een compenserende lastenverzwaring nodig van gelijke omvang. Als de meevaller niet wordt ingezet voor andere uitgaven, is de compenserende lastenverzwaring niet nodig. Aan de uitgavenkant doet zich bij de SZW-uitvoering waarschijnlijk een tegenvaller (met mogelijke koopkrachteffecten) voor die gedekt moet worden. Zodra Zvw-uitgaven bekend zijn zal integraal besloten moeten worden over het sluiten van het uitgavenbeeld en het inkomstenkader.
- Klimaat – Er spelen verschillende onderwerpen.
  1) In het CA zijn enkele maatregelen in de energiebelasting (EB) vastgelegd voor huishoudens en bedrijven, waaronder een schuif van elektriciteit naar gas. Voor bedrijven moet nog besloten worden over de vormgeving. Voor huishoudens is de vormgeving in principe helder, maar werpen de hoge prijzen mogelijk een nieuw licht op de wenselijke tarieven voor 2023.
  2) Tevens is in CA afgesproken om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto ondernemers af te bouwen naar nul. Bij uitwerking hiervan is gebleken dat de vormgeving op onderdelen anders moet dan bij CA voorzien. Bovendien blijkt na herijking dat de maatregel minder oplevert. Er is dus een dekkingsopgave (cumulatieve derving van circa €660 miljoen tot en met 2030).
  Over punten 1 en 2 moeten een besluit komen; bij onderwerp 1 zou de schuif een jaar uitgesteld kunnen worden. Dit zou wel betekenen dat de 'klimaatwinst' naar achter schuift.
  3) Daarnaast wil MKE als compensatie voor het herstarten van de kolencentrales CO2-besparende maatregelen treffen in de

augustusbesluitvorming. De voorgestelde maatregelen kunnen leiden tot belastingderving van circa €5 miljard cumulatief waarvoor geen dekking is en een aanvullende claim (bedrag nog niet duidelijk) aan de uitgavenkant waarvoor zij de circa 1 miljard (voorlopige inschatting) willen inzetten die zou worden betaald als nadeelcompensatie aan de kolencentrales. Wat FIN betreft ligt dit bedrag ook op tafel voor andere dekkingsproblemen die nu spelen.
Bij onderwerp 3 heeft het de voorkeur hier integraal over te besluiten in voorjaar 2023 want: A) voorgestelde maatregelen zijn nog niet beslisrijp, B) er is geen dekking voor het significante dekkingsvraagstuk, C) De KEV met concretisering van de CO2 opgave komt dit najaar pas uit. Beslissen in het voorjaar geeft ruimte om de KEV en de inzichten uit het te starten IBO klimaat te betrekken bij het oplossen van de opgave.

- Koopkracht – De koopkracht voor 2022 zal naar verwachting slecht uitpakken. Voor 2023 valt het beeld mogelijk mee. Er worden 3 richtingen voor koopkrachtherstel uitgewerkt, van een zo gericht mogelijk pakket voor de meest kwetsbare huishoudens tot een breder pakket dat ook koopkracht van middeninkomens bevordert. De verwachting is dat het kleinste pakket al circa 3 miljard euro structureel kost. Het pakket moet worden gedekt door met name verhoging lasten vermogen. Een dekkingsopgave van 3 miljard uit vermogen is al uitdagend, wat betekent dat grotere koopkrachtpakketten aanvullende dekking elders vragen.
- Vermogen – Enkele uitgewerkte opties uit het IBO vermogen om vermogensongelijkheid aan te pakken zijn aanpassen laag tarief vpb, verlagen van de MKB winstvrijstelling en het versoberen van de BOR. Een eerste inschatting van haalbaar dekkingsbedrag is circa 2-3 miljard. Er ligt een heldere analyse vanuit het IBO en scherpe oplossingsrichtingen, maar een groter bedrag ophalen zal mogelijk politiek ingewikkeld liggen.
- Aanvullende dekkingsopgave koopkrachtherstel - Indien reguliere dekkingsmogelijkheden voor koopkrachtpakket tekortschieten, kan als terugvaloptie worden nagedacht over de volgende optie:
    - Klein structureel pakket en een wat groter eenmalig pakket voor 2023 – De vermogensmaatregelen dienen dan ter dekking van de structurele maatregelen en eenmalig pakket zou gedekt kunnen worden door onder meer de meevaller in de gasbaten. Dit heeft als nadeel dat je volgend jaar weer met aflopende maatregelen zit in augustus.

  Mogelijk wordt ook geopperd om te dekken met lang voor kort (accepteren van een korte termijn derving die gecompenseerd wordt door inkomsten op langere termijn) of in het geheel niet te dekken. Dit is niet in lijn met de begrotingsregels en derhalve niet akkoord.
- Sociale partners (Sopa's) – Koopkrachtherstel moet voornamelijk volgen uit loonsverhogingen door werkgevers. Deze verhogingen zouden tot stand moeten komen zonder tegemoetkoming vanuit de overheid. Er is immers ruimte voor loongroei doordat het ruilvoetverlies nu door werkgevers doorberekend kan worden in de prijzen en dus voor rekening van werknemers komt. Dat is ook te zien aan de op peil blijvende – of zelfs stijgende – winsten. Sopa's (werkgevers eigenlijk) vragen echter om compensatie vóór dat zij de lonen willen verhogen. Bovendien stellen zij voorwaarden aan de schuif tussen lasten op arbeid en vermogen. Tijdens de besluitvorming zal nog een BO met de Sopa's plaatsvinden.

- Lokaal belastinggebied – In de kamerbrief 'contourennota financiering systematiek medeoverheden' staat dat de financieringssystematiek van medeoverheden meeloopt in augustusbesluitvorming, en dat de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied daarbij wordt betrokken. Gemeenten en provincies hebben zorgen over hun financiële ruimte in 2026 e.v., omdat in het CA het accres vanaf 2026 is vastgezet op een plus van 1 miljard t.o.v. stand MN 2022. Op 23 augustus staat een BWO gepland met VNG, MP en u (MFIN en StasFB). Daarvoor zal binnen het kabinet gekozen moeten worden (i) of/welke additionele ruimte het kabinet medeoverheden wil bieden en (ii) hoe dit wordt gefinancierd; daarbij is de vraag of alleen hogere lokale lasten een optie zijn of het verhogen van de Rijksuitgaven (mits gedekt) ook een optie is.
- Uitgaven –Aan de uitgavenkant moet in ieder geval over de volgende dossiers in augustus worden besloten:
    1. Het verwerken van het uitvoeringsbeeld van SZW en VWS en wijze van dekking.
    2. Verder zullen de stijgende rente-uitgaven onder het uitgavenplafond moeten worden ingepast. Indicatief gaat het om circa 0,3 miljard voor 2022, 0,9 - 1,1 miljard voor 2023 en 1,1 - 1,3 miljard struc vanaf 2024 en verder (precieze cijfers volgen na doorrekening cMEV).
    3. De omgang met de ingediende kasschuiven op R/S/Z en het investeringsplafond I
    - Daarnaast zullen de ramingen rond het gasdossier (zowel gasbaten als kosten voor Norgakkoord) geactualiseerd en verwerkt worden. Naar verwachting levert dit per saldo dekkingsruimte op.
    - Naast de eerder genoemde BWO's over kolencentrales en lokaal belastinggebied, vindt er op 19 augustus een BWO plaats over de perspectiefbrief landbouw. Hier kan het naar voren halen van middelen uit het transitiefonds ter tafel komen.
    - Los van deze punten bestaan de gebruikelijke risico's aan de uitgavenkant voor generale claims die wij zo veel mogelijk zouden willen afhouden of specifiek gedekt willen zien. Voorbeelden die mogelijk tot budgettaire schade kunnen leiden zijn TenneT en Pallas waarbij de inzet vanuit Financiën is dat dit (intertemporeel) moet worden gedekt. Tot slot kunnen er vanuit het overleg met de fractievoorzitters wensen naar voren komen zoals bijvoorbeeld het verlagen van de invorderingsrente of de onvolledige AOW opbouw van Surinaamse Nederlanders. Wij spreken aanstaande dinsdag met u (minister) nog los over (de risico's aan) de uitgavenkant.
    - In bijlage 6 is op uw (minister) verzoek een overzicht gegeven van een aantal maatregelen die kunnen worden genomen aan de uitgavenkant, m.n. op terrein van zorg en sociale zekerheid, om in geval van een recessie de overheidsfinanciën en/of economische structuur te verbeteren.

Planning augustusbesluitvorming

Dag	Tijd	Product / Overleg	Onderwerp
Di 2 aug	09:00-10:30	Ambtelijke vierhoek	Vooruitblik augustusbesluitvorming
Di 9 aug	09:00-10:30	Ambtelijke vierhoek	Bespreken ambtelijk huiswerk
Di 16 aug	10:00-11:00	Politieke vierhoek (zonder MP)	Bespreken ambtelijk huiswerk
Wo 17 aug	13:30-15:30	Coalitieoverleg (fractievoorzitters + inhoudelijk betrokken bwp's (MFIN, optioneel SZW), stas F&B niet aanwezig).	Inhoudelijk doornemen onderwerpen. Incl. ambtelijke ondersteuning.
Wo 17 aug	Einde dag	cMev onderhands	
Do 18 aug	PM	Coalitieoverleg (diner fractievoorzitters +MP/vice MP's).	Zonder ambtelijke ondersteuning
Vr 19 aug	08:00	Publicatie cMEV	
Vr 19 aug	09:45-11:00	Politieke vierhoek	• Toelichting publicatie cMEV • Fiches tbv coalitieoverleg: IBO vermogensverdeling, evaluaties van fiscale regelingen waaronder de BOR, Fiscale klimaatmaatregelen, Box 3 niet-bezwaarmakers
Vr 19 aug	11:00 aanvang	Ministerraad	1e bespreking Miljoenennota
Vr 19 aug	PM	BWO Landbouw BWO kolencentrales	Perspectiefbrief Inzet meevaller gasbaten en kolen
Zo 21 aug	10:00-11:30	Ambtelijke vierhoek	Koopkrachtopties
Di 23 aug	PM	BWO met VNG	Lokaal belastinggebied
Di 23 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Koopkracht en inkomstenkader
Di 23 aug	11:15-19:30	Coalitieoverleg	
Wo 24 aug	11:00-12:00	Ambtelijke vierhoek	Terugkoppelen coalitieoverleg
Do 25 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek	Evt 2e ronde koopkracht en inkomstenkader
Do 25 aug	20:00 aanvang	Coalitieoverleg	Laatste moment voor concluderend overleg
Vr 26 aug	10:00 aanvang	RMR / Ministerraad	Augustusbrief, Belastingplan, 2e bespreking Miljoenennota. Absolute deadline
Vr 26 aug		Belastingplan naar RvS	

Van: Persoonsgegevens
Verzonden: vrijdag 5 augustus 2022 11:51

Persoonsgegevens

Onderwerp: Augustusbesluitvorming

Hoi Sigrid,

Komende week staan ter voorbereiding op de augustusbesluitvorming een aantal overleggen gepland. Bijgevoegd vind je hiervoor de voorbereidende stukken.

Gegeven het omvangrijke pakket nog enige toelichting.
Hieronder het schema met overleggen; het stuk dat per overleg is geagendeerd heeft telkens dezelfde naam gekregen in bijgevoegde set. Tijdens de sessies zullen we eea ook mondeling toelichten. Kunnen ons voorstellen dat het veel is om te lezen / te doorgronden.

Komende dinsdag staat op jouw verzoek een overleg met AFEP/DGRB gepland over de augustusbesluitvorming. Dan bespreken we graag de overkoepelende nota met je (het eerste stuk dat is bijgevoegd). Daarin zijn de belangrijkste onderwerpen voor augustus en de planning samengevat (alle bijlagen geven vervolgens een nadere toelichting).

Mocht je voor dinsdag nog vragen hebben, dan horen we dat uiteraard graag.

Groet Persoonsgegevens

Datum	Tijd	Onderwerp	Toelichting	Bijlage
8 aug (alleen stas)	09:30-10:30	Stapeling IH-keten	Capaciteit IV-portfolio binnen keten IH en effect op maatregelen (uitvoering door de belastingdienst)	9
8 aug (alleen stas)	14:00-14:30	Rapport IBO vermogen	Toelichting van rapport door ambtelijke secretariaat	10
8 aug (alleen stas)	15:00-16:00	Box 3 niet-bezwaarmakers	Voorstel voor omgang niet-bezwaarmakers in Hoge Raad arrest box 3	Stuk volgt separaat
9 aug (alleen min)	14:30-15:00	Bijpraat augustus-besluitvorming	Bespreken dossiers en strategie augustusbesluitvorming	oplegnota
9 aug	15:30-16:30	Vermogen (incl. BOR/IBO)	Bespreken maatregelen op het gebied van vermogen, waaronder het IBO en evaluatie BOR	1
10 aug	09:00-10:00	Fiscaal klimaatbeleid	CA maatregelen EB en vrijstelling BPM. Fiscale maatregelen compensatie kolenmaatregelen	2
10 aug	11:00-12:00	Inkomstenkader	Overzicht inkomstenkader t.o.v. VJN en openstaande lastenrelevante punten	3
10 aug	13:00-14:00	Koopkracht / lasten arbeid	3 richtingen voor koopkrachtherstel	4
10 aug	15:00-	Lokaal belastinggebied	Uitwerking financieringssystematiek	5

	16:00	/ medeoverheden	medeoverheden, waarbij mogelijkheid eigen belastinggebied wordt betrokken.	

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Bijlage 1 – Sessie Vermogen (incl. BOR / IBO) 9 augustus 15:30 – 16:30

Datum
2 augustus

Notanummer

Bijlagen
1 – Beleidsrichtingen bij belastingconstructies

Aanleiding

Op 17 augustus vindt het eerste coalitieoverleg plaats in de augustusbesluitvormingsronde. Deze nota geeft u (minister en stas FB) de ambtelijke stand van denken omtrent het thema vermogen en de maatregelen die op dit moment in de mogelijkheden liggen. Op 9 augustus van 15:30 tot 16:30 vindt er een voorbespreking met u (minister en stas FB) plaats.

Bespreekpunten

- Wat is uw gewenste strategie ten aanzien van vermogen in augustus? Wij adviseren u om aan de start van de onderhandelingen te beginnen met de beleidsrichtingen uit het IBO om vervolgens vanuit daar verder te praten wat er al per 2023 wenselijk en mogelijk is. Alternatief is om het aan te vliegen vanuit de verschillende beleidsopties.
- Wat is uw gewenste strategie in de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)? Wij adviseren u in te zetten op afschaffing van de vrijstelling en verdere versobering van de BOR conform begrotingsregels startnota. Dit heeft als consequentie dat de afspraak uit het CA (verbeteren en oneigenlijk gebruik tegengaan) vervalt. Alternatief is om in augustus in te zetten op versobering van de BOR, gecombineerd met een aanscherping van de afspraak in het CA om oneigenlijk gebruik tegen te gaan.

Kernpunten

- Zoals afgesproken in het voorjaar, zal het kabinet in augustus op basis van het IBO Vermogensverdeling en de evaluatie van de BOR kijken naar de wijze waarop de verhouding tussen lasten op vermogen en arbeid meer in balans kan worden gebracht. Daarnaast is er de ambitie om de koopkracht te verbeteren en dient daar dekking voor gevonden te worden. De gepresenteerde maatregelen in deze nota dienen beide doelen.
- Vanwege beperkte capaciteit bij de uitvoering dient rekening gehouden te worden met het feit dat fiscale maatregelen die in augustus worden genomen beperkt zouden moeten blijven tot parameteraanpassingen als ze op korte termijn in moeten gaan. Een deel van de maatregelen uit het IBO gaat verder dan parameteraanpassingen. Deze structuuraanpassingen zijn wel mogelijk, maar niet met ingang van 2023. De Belastingdienst geeft daarbij het signaal af dat er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de beschreven

voorstellen met structuuraanpassingen de komende jaren niet realiseerbaar zijn. In deze notitie hebben we verduidelijkt welke maatregelen uit het IBO parameterwijzigingen zijn en wat structuuraanpassingen zijn.
- Het IBO Vermogensverdeling presenteert zes beleidsrichtingen, namelijk: 1) Meten is weten; 2) Fiscale onevenwichtigheden aanpakken (met daaronder een pakket A, B en C) ; 3) Bevorderen kansengelijkheid via vermogensoverdrachten tussen generaties; 4) Richten op verdeling top/midden/onderkant; en 5) Herziening van het boxenstelsel, en 6) Richten op (internationale) financialisering. Deze worden hieronder beschreven.
- Tijdens het coalitieoverleg van 8 juli zijn een aantal vragen gesteld over de opties voor een miljonairsbelasting in box 3 en het beter belasten van de inkomsten uit een tweede woning. Hier wordt in de toelichting op teruggekomen.

Toelichting
Het IBO Vermogensverdeling – gepubliceerd op 8 juli – stelt dat de vermogensverdeling schever is dan eerder gedacht, met groeiende verschillen tussen groepen huishoudens. De toplagen van de vermogensverdeling wijken qua vermogenssamenstelling af van alle andere huishoudens. Daarmee ervaren ze binnen het huidige fiscale systeem een relatief lagere belastingdruk.

Het IBO bevat zes beleidsrichtingen die hieronder één voor één worden toegelicht. De maatregelen worden samengevat en aangevuld in de tabel tegen het einde van de toelichting. De pakketten A, B en C worden hieronder wel apart genoemd, onder beleidsrichting 2. Naast de zes beleidsrichtingen geeft het IBO een handreiking voor het tegengaan van onevenwichtige belastingheffing en het uitlokken van oneigenlijk gebruik van belastingconstructies. Het overzicht is als bijlage aan dit stuk toegevoegd. Veel van deze maatregelen zijn terug te vinden in de toelichting van de beleidsrichtingen hieronder.

<u>Beleidsrichting 1 – Meten is Weten</u>

Het uitgangspunt van deze beleidsrichting is breder te voorzien in beleidsinformatie over de vermogensverdeling, alsmede de effecten van fiscaal beleid hierop in beeld te brengen en te monitoren. Hierdoor kan deze kennis en signalering expliciet in de beleidsvorming worden meegenomen. Hieronder vallen onder andere invalshoeken en voorstellen zoals het monitoren en presenteren van de ontwikkeling van belastingtarieven, het periodiek in beeld brengen van opmerkelijke belastingconstructies en de vermogensverdeling en het borgen van belastingaangiftedata.

<u>Beleidsrichting 2 – Fiscale onevenwichtigheden aanpakken (Pakket A, B en C)</u>

Beleidsrichtingen die het IBO aanbiedt op het gebied van fiscale onevenwichtigheden worden gebundeld in drie pakketten (A, B en C). De mogelijke effecten van pakketten A, B, en C op de belastingdruk op rendement bij verschillende vermogensgrootte zijn te zien in de onderstaande figuren. Op de linker figuur – de situatie zonder toe passing van de pakketten – is te zien dat de belastingdruk flink verschilt tussen verschillende typen vermogen. Na potentiële invoering van pakketten A, B en C liggen de zes lijnen veel dichter bij elkaar, zoals te zien in de rechter figuur. De figuren laten zien dat de verschillende vermogens na toepassing van de pakketten gelijker zullen worden belast.

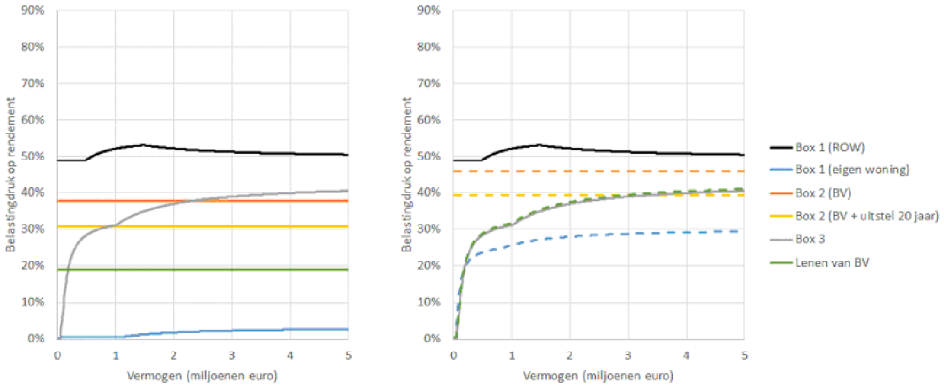

Pakket A – *Meer evenwicht in het belasten van verschillende typen werkenden*				
Maatregel	Initiële opbrengst (in mld)	Structurele opbrengst (in mld)	Mogelijke ingangs-datum	Parameter BD?
Afschaffen lage Vpb-tarief	3,9	3,9	2023	Ja
Afschaffen lenen van de eigen bv inclusief eigenwoningschuld	0,053	0,053	PM	Nee
Afschaffen mkb-winstvrijstelling	0,50	1,75	PM	Nee
Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	0,955	0,348	PM	Ntb

- Pakket A speelt in op het feit dat de marginale toptarieven voor verschillende typen werkenden sinds 2001 erg uiteen zijn gelopen, zoals te zien in onderstaand figuur, waarbij vanaf 2023/2024 het pakket (A) is meegenomen en dus de verschillen richting 2026 verkleinen.
- Het lage Vpb-tarief is onder andere ingesteld met het oog op kleinere werkgevers. Echter, de differentiatie in het Vpb-tarief leidt in de praktijk tot sterk fiscaal gedreven gedrag. Anders dan het inkomen in de inkomstenbelasting kan een vennootschap zich opsplitsen in meerdere bv's om zo maximaal gebruik te maken van het lage Vpb-tarief. Bij afschaffing moet er wel mee rekening worden gehouden dat dit voor belastingplichtigen met een gebroken boekjaar een nadere voorlopige aanslag tot gevolg heeft.
- Het afschaffen van het lenen van de eigen bv draagt bij aan het herstellen van het evenwicht door het beperken van uitstel van belastingbetaling in box 2 en minder mogelijkheden voor belastingarbitrage.
- Met het afschaffen van de mkb-winstvrijstelling voor zelfstandig ondernemers en de doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon voor dga's wordt het inkomen van ondernemers gelijker belast met dat van werknemers. In de voorjaarsnota is al besloten de doelmatigheidsmarge te verhogen.

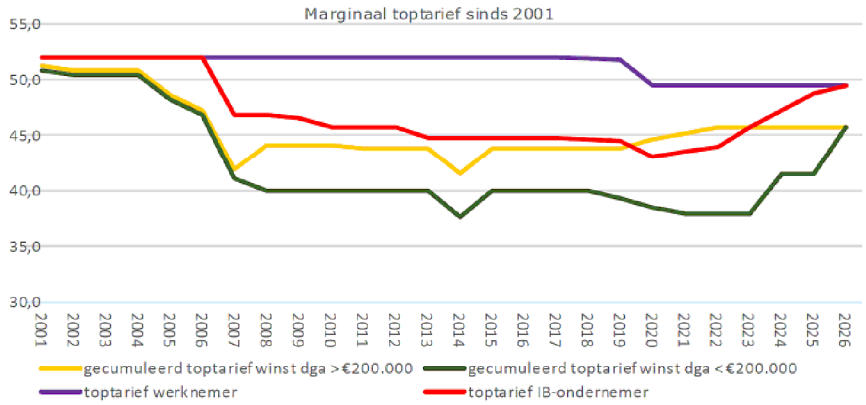

Pakket B – *Gelijker belasten van verschillende vermogensoverdrachten*			
Maatregel	Initiële opbrengst (in mld)	Structurele opbrengst (in mld)	Mogelijke ingangs-datum
Afschaffen vrijstelling goingconcernwaarde in de BOR en vervangen door gunstigere betalingsregeling[1]	0,113	0,35 (over 20 j)	2024
Afschaffen DSR voor het aanmerkelijk belang	0,027	0,08 (over 20 j)	PM

- Pakket B bestaat uit het afschaffen van de vrijstelling goingconcernwaarde in de BOR in combinatie met gunstigere betalingsregelingen en het afschaffen van de doorschuifregeling (DSR) voor het aanmerkelijk belang in de IB voor vererving en schenking.
- De BOR (bedrijfsopvolgingsregeling) voorziet in een voorwaardelijke vrijstelling van de schenk- en erfbelasting. De DSR (doorschuifregelingen) schuiven de heffing van inkomstenbelasting door naar de bedrijfsopvolger en naar en later moment. Eind mei is de evaluatie van fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht[2] zonder kabinetsreactie naar de Kamer gestuurd. De evaluatie heeft bevonden dat de BOR niet doelmatig is doordat er bij ongeveer driekwart van de overdrachten bij de erflaters, schenkers of verkrijgers voldoende vrije financiële middelen aanwezig zijn om de erf- of schenkbelasting direct te betalen. De BOR blijkt bij een substantieel deel van de overdrachten om diezelfde reden niet noodzakelijk. De vrijstelling goingconcernwaarde in de BOR is daarmee niet doelmatig.
- De begrotingsregels in de startnota van het Kabinet schrijft voor dat indien een fiscale regeling negatief geëvalueerd wordt, het uitgangspunt is om deze regeling af te schaffen (voor het deel dat negatief is geëvalueerd). Als de wens is om een negatief geëvalueerde fiscale regeling toch te handhaven, dient de minister op wiens begroting de regeling staat de reden hiervoor toe te lichten in de MR. Het kabinet dient dan ook in een kabinetsreactie aan de Kamer expliciet in te gaan waarom de regeling niet wordt afgeschaft.
- In het coalitieakkoord is afgesproken om de BOR te verbeteren en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. De evaluatie van de BOR levert maar beperkt uitgewerkte beleidsopties op om oneigenlijk gebruik binnen de BOR tegen te gaan. Mocht dit wenselijk zijn, dan zou dit alsnog uitgewerkt moeten worden.

[1] Om een gunstigere betalingsregeling te kunnen ramen moet de vormgeving van de nieuwe betalingsregeling bekend zijn. De bedragen in de tabel zijn geraamd op enkel de afschaffing van de vrijstelling.
[2] Notitie 'Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht' | CPB.nl

Pakket C – *Gelijker belasten van verschillende vermogensvormen*				
Maatregel	Initiële opbrengst (in mld)	Structurele opbrengst (in mld)	Mogelijke ingangs-datum	Parameter BD?
eigen woning				
Gelijker belasten eigen woning met andere vermogensvormen door verhogen eigenwoningforfait (naar 2,45% in 2043) en verlagen HRA (naar 31% in 2025)	2,3 (2024) 3,9 (2025)	21,6 (per 2043)	2024	PM
Waardeontwikkeling belasten bij verkoop	-	4,3	PM[3]	Nee
Pensioenen				
Aftoppingsgrens tot waar pensioen wordt opgebouwd verlagen naar € 68.000.	0,460	-	PM	Ja
Afschaffen netto pensioenregeling	0,030	-	PM	

- Pakket C beschrijft enkele maatregelen die vallen binnen de thema's eigen woning en pensioenen.
- De tarieven van het eigenwoningforfait en de hypotheekrenteaftrek in box 1 kunnen worden aangepast zodat de fiscale subsidies op de eigen woning beperkt worden. Op de lange termijn wordt de eigen woning belast conform box 3 op basis van het laatst bekende tarief in box 3, namelijk 31%. Het aanpassen van het EWF is een parameterwijziging. Dit kan op betrekkelijk korte termijn worden uitgevoerd. Het verder afbouwen van de HRA naar 37,05% vergt echter structuuraanpassingen.
- In de budgettaire opbrengst van pakket C is voor de structurele situatie gerekend met een vrijgesteld bedrag voor de eigen woning in lijn met de huidige vrijstelling in box 3. Wanneer duidelijk wordt wat de tarieven in de nieuwe box 3 worden, kunnen de tarieven voor de eigen woning hierop aangepast worden.
- Naast de tariefsaanpassingen wordt voorgesteld om de (gerealiseerde) waardeontwikkeling van de eigen woning te belasten bij verkoop. Hiermee worden verschillen tussen huurders en kopers verkleind.
- De opties die in pakket C zijn opgenomen die raken aan pensioenen verkleinen de herverdeling van lage naar hoge inkomens/vermogens en het verschil met personen die geen fiscaal gefaciliteerd pensioen via de tweede pijler hebben opgebouwd. Bovendien zorgt het beperken van de fiscale subsidie voor pensioenopbouw voor hogere inkomens dat er minder fiscaal gefaciliteerd wordt gespaard voor de oude dag.
- Door de aftoppingsgrens tot waar pensioen wordt opgebouwd te verlagen naar €68.000 wordt het gelijk gesteld aan de inkomensgrens van het tarief tweede schijf in box 1, zoals eerder door Commissie Dijkhuizen geadviseerd.

<u>Beleidsrichting 3 – Bevorderen kansengelijkheid via vermogensoverdrachten tussen generaties</u>

De derde beleidsrichting richt zich op de schenk- en erfbelasting. Het idee is dat, met het oog op kansengelijkheid, men ook predistributief maatregelen kan treffen bij de start van de vermogensopbouw. Deze maatregelen hebben betrekken op de schenk- en erfbelasting.

Zo stelt het IBO een variant voor waarbij voor alle verkrijgers de vrijstelling van de erfbelasting wordt verhoogd naar € 30.000. Voor partners blijft een hoge vrijstelling gelden die verhoogd wordt van ruim € 680.000 naar € 900.000. De vrijstelling bedraagt in 2022 € 2.274 en voor (klein)kinderen € 21.556. Verder komt er een extra schijf bij: vanaf € 300.000 wordt het tarief met 10% punt verhoogd. Dat betekent dat vanaf het maximum van deze grens en de vrijstelling het tarief voor partners en kinderen van 20% naar 30% gaat, voor kleinkinderen van 36% naar 46% en voor overige erfgenamen van 40% naar 50%. Dit is een budgettair neutrale variant. Het overzicht van maatregelen met budgettaire effecten is terug te vinden in de tabellen hieronder.

Beleidsrichting 4 – Richten op verdeling top / midden / onderkant

Met de maatregelen uit de drie beleidsrichtingen hierboven wordt de top van de vermogensverdeling voor een groot deel geadresseerd. Hetzelfde geld voor de middengroep. Een aanvulling op de maatregelen en pakketten is het gelijker behandelen van verschillende vermogensvormen in de toekenning van toeslagen en bij het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage in de langdurige zorg, waarbij box 2 en de overwaarde op de eigen woning nog niet meetellen, maar dit wel zou kunnen. Daarnaast kan een brede vermogensbelasting ervoor zorgen dat altijd bestaand blijvende arbitragemogelijkheden en onevenwichtigheden worden opgevangen.

Bij de onderkant van de verdeling kan met name worden ingespeeld op mogelijkheden om het niet kunnen aanleggen van buffers te ondervangen. Hierbij passen onder andere maatregelen als de verplichte winstuitkering van grote bedrijven aan werknemers, het harmoniseren of geleidelijk invoeren van vermogenstoetsen en het verhogen van het wettelijk minimum loon. Het overzicht van maatregelen met budgettaire effecten is terug te vinden in de tabellen hieronder.

Beleidsrichting 5 – Herziening van het boxenstelsel

Het handelingsperspectief vanuit het IBO richt zich voornamelijk op de korte en middellange termijn. Echter, er zijn overwegingen om voor de lange termijn fundamenteler naar het boxenstelsel te kijken. Daarom doet dit IBO de aanbeveling om een breder onderzoek te doen naar de wijze waarop inkomen en vermogen worden belast, specifiek gericht op het huidige boxenstelsel. Volstaat het huidige boxenstelsel, of zijn er alternatieven mogelijk waarmee geborgd wordt dat verschillende vermogensvormen neutraler worden behandeld? Dit is een complex en langjarig proces.

Beleidsrichting 6 – Richten op (internationale) financialisering

Overwinsten op onroerend goed dragen bij aan een grote vermogensconcentratie in onroerend goed, wat een rem kan zetten op de verdere groei van de economie. In deze beleidsrichting presenteert het IBO maatregelen waarmee een eerste stap kan worden gezet in het fiscaal anders behandelen van overwinsten op onroerend goed en daarmee het bestrijden van eventuele neveneffecten van vermogensconcentratie in onroerend goed. Gezien de grote buitenlandse investeringsposities en bijbehorende financieringen en inkomstenstromen die via Nederland lopen, kunnen maatregelen die ongewenste financieringsstromen tegengaan ook internationaal een verschil maken.

Maatregelen die het IBO hier onder andere noemt zijn het in stappen belijker belasten van de eigen woning conform pakket C in beleidsrichting 2, het invoeren van een box 3 stelsel naar werkelijk rendement (inclusief huurinkomsten), en een mogelijke extra belasting op vastgoed door middel van een vastgoedbelasting.

[3] Deze maatregel betreft een grote structuuraanpassing. Op voorhand is niet te zeggen wanneer deze kan worden doorgevoerd. Dit ligt in ieder geval buiten de huidige kabinetsperiode.

Overzicht – Maatregelen per 2023 en aanvullende en alternatieve maatregelen

Een aantal van de maatregelen die worden gepresenteerd in pakketten A, B, en C gaan om structuuraanpassingen, die onder andere vanwege de capaciteit bij de uitvoering niet in 2023 of zelfs niet in deze kabinetsperiode kunnen worden uitgevoerd.

Onderstaande tabel geeft de tarieven waaraan kan worden gedraaid (met bijvoorbeeld 1%-punt). Naar inschatting van het Kerndepartement zijn deze maatregelen mogelijk per 2023. Verdere afstemming met de Belastingdienst is noodzakelijk.

Tarief		Huidig tarief	Aanpassing (omhoog)	Opbrengst (in mld)
Vpb	Laag Vpb-tarief	15%	1%-punt	0,403
	Hoog Vpb-tarief	25,8%	1%-punt	0,884
Box 2	Laag box 2-tarief	26%	1%-punt	0,075
	Hoog box 2-tarief	29,5%	1%-punt	0,061
Box 3	Box 3-tarief	31%	1%-punt	0,149
	Heffingsvrij vermogen	€ 50.650	€ 1.000	-0,013
MKB	MKB-winstvrijstelling	14%	1%-punt	-0,124
Schenk- en erfbelasting	Tariefgroep 1 en/of 2	10% - 40%	1%-punt	0,0018 - 0,068
	Verlengen eerste schijf Verkorten eerste schijf	€ 138.642 € 138.642	€ 10.000 - € 10.000	-0,029 0,031
EWF	Verhogen eigenwoningforfait	0,45% (bij WOZ > € 75.000)	0,1%-punt	0,500

De volgende tabel presenteert specifiekere maatregelen. Deze maatregelen komen onder andere uit het IBO. Ook hier zijn een aantal maatregelen mogelijk per 2023, maar niet allemaal. De mogelijke ingangsdatum is aangegeven.

	Maatregel	Opbrengst 2023 (in mld)	Opbrengst 2024 (in mld)	Opbrengst 2025 (in mld)	Structurele opbrengst (in mld)	Struc per	Ingang per	Parameter BD?
	algemene maatregelen							
1	Halveren mkb-winstvrijstelling van 14% naar 7%	0,87	0,87	0,87	0,87	2023	2023	Ja
2	Afschaffen zelfstandigenaftrek	-	-	-	0,34	PM	PM	PM
3	Versneld afbouwen zelfstandigenaftrek (in 2026 i.p.v. 2030)	0,18	0,36	0,54	0	-	2023	Ja
4	Afschaffen startersaftrek	-	-	0,12	0,12	2025	2025	
5	Afschaffen uitzondering eigenwoningschulden	-	-	-	0,025	2023	PM	Nee
6	Afschaffen giftenaftrek		ca. 0,339 budgettair belang				2024[4]	Nee
7	Aanpassen giftenaftrek	-	-	PM	PM	PM	PM	Nee
8	Gelijktrekken tarieven kinderen en kleinkinderen in erf- en schenkbelasting	Optie A: 14% over eerste €130.425, 28% daarboven Optie B: 36% boven € 130.425 voor			0,54	PM	PM	Ja

		kinderen en kleinkinderen			0,68			
9	Verhogen tarief grote vermogens in erf- en schenkbelasting	Optie A: derde schijf met een 10%-punt hoger tarief bij verkrijgingen > 300.000 in combinatie met hogere vrijstellingen in de erfbelasting. Optie B: een 25% hoger tarief in de tweede schijf, met 25% voor kinderen, 45% voor kleinkinderen en 50% voor overige verkrijgers.			-32 245	PM	PM	PM
10	Versneld afschaffen Hillen in 2023	0,5	0,5	0,5	0	2048	2024	Nee
11	Aanpassen regeling tijdelijke verhuur eigen woning	PM	PM	PM	0,002	PM	PM	Nee
12	Laag Vpb-tarief naar 20%. Hoog Vpb-tarief naar 25%.	1,308	1,308	1,308	1,308	2023	2023	Ja
13	Overwaarde eigen woning meetellen in de vermogensinkomensbijtelling (VIB) in de Wlz en Wmo beschermd wonen	PM	PM	PM	0,140	PM	PM	-
14	Verplichte winstdeling grote bedrijven	Voor de raming is meer onderzoek nodig.					PM	-
15	Harmoniseren vermogenstoetsen op het niveau van de vermogens-grenzen van de huurtoeslag	PM	PM	PM	0,373	PM	PM	PM
16	Brede vermogensbelasting box 1, 2 en 3 (tarief 1%, vrijstelling €1 mln pp)	PM	PM	PM	3,6	PM	PM	Nee
	BOR maatregelen							
17	Verhuurd vastgoed standaard aanmerken als beleggingsvermogen voor de DSR en de BOR.	Voorkomt mogelijke toekomstige derving.					2023	PM
18	Verlaging vrijstelling waarde going concern naar 25% en aftopping op € 5 mln onder-nemingsvermogen in de BOR.	-	0,091	PM	0,3	2043	2024	PM
19	Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van de BOR en DSR.	Voor de raming is meer onderzoek nodig.					PM	PM
20	100% vrijstelling tot € 5 mln ondernemingsvermogen, a) 0% over het meerdere b) 50% over het meerdere	-	a) 0,046 b) 0 (budgettair neutraal)	PM	a) 0,173 b) 0	PM	2024	PM
21	100% vrijstelling tot € 1 mln ondernemingsvermogen, a) 25% tussen € 1 en € 5 mln en 0% over het meerdere b). 50% over het meerdere	-	a) 0,069 b) 0,031	PM	a) 0,241 b) 0,103	PM	2024	PM
	maatregelen voor eigen woning, waaronder hypotheekrenteaftrek (HRA)							
22	Verlagen HRA via grondslagversmalling met 10% per jaar	-	0,9	PM	7,1	2033	2024	Nee
23	HRA tarief in twee stappen naar 31%	-	0,6	1,1	1,1	2025	2024	Nee
24	Beperken HRA van €700.000 in 2024 tot €300.000 met €100.000 per jaar	-	0,2	PM	1,3	2028	2024	Nee

[4] Ingangsdatum is afhankelijk van overgangsrecht

Gevolgen marginale toptarieven bij aanpassingen in de Vpb en de mkb-winstvrijstelling

- In onderstaand plaatje zijn de effecten van een beleidspakket op het globaal evenwicht (de marginale toptarieven voor de verschillende vormen van werk) in kaart gebracht.
- Het gaat om een pakket waarbij het lage Vpb-tarief van 15% naar 20% stijgt en het hoge Vpb-tarief daalt van 25,8% naar 25% (optie 12 in bovenstaande tabel), en de Mkb-winstvrijstelling wordt gehalveerd van 14% naar 7% (optie 1 in de tabel).

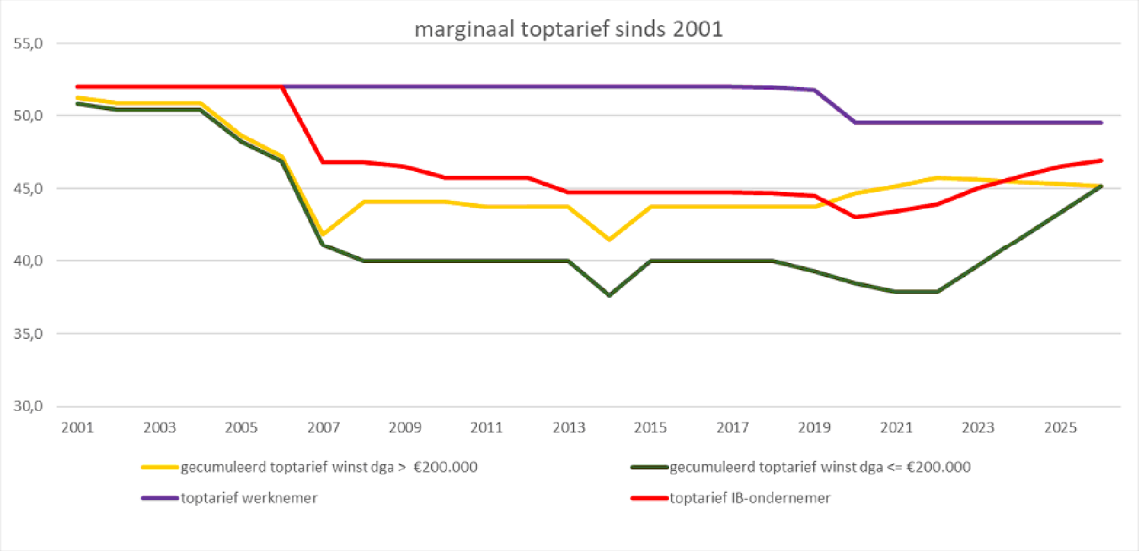

Het box 2-tarief

Het IBO Vermogensverdeling beschrijft dat door het verhogen van het box 2 tarief hetzelfde marginale belastingtarief voor dga's kan worden bereikt als door het verhogen van het lage Vpb-tarief. Toch geeft het IBO tegelijkertijd aan dat dit niet verstandig is, omdat dit een extra prikkel voor winstinhouding en daarmee belastinguitstel geeft zolang het lage Vpb-tarief en de mogelijkheid tot lenen van de eigen bv blijft bestaan. Door het lage Vpb-tarief is het aantrekkelijker om vermogen aan te houden in box 2. Daarbij is de mogelijkheid tot lenen van de eigen bv een extra prikkel. Hierdoor kunnen huishoudens nog steeds belastingvrij in privé over de ingehouden winsten beschikken. De combinatie van een laag Vpb-tarief en het kunnen lenen van eigen bv versterken elkaar wat betreft de prikkel tot winstinhouding en daarmee belastinguitstel in box 2.

Erf- en schenkbelasting

De erf- en schenkbelasting is een van de meest directe manieren om aan te grijpen bij de overdracht van vermogen. Daarnaast is het een financieel gewin waar geen tegenprestatie (zoals arbeid, ondernemerschap of andere vormen van het nemen van risico) tegenover staat. Echter, het toepassen van maatregelen op de erf- en schenk treft over het algemeen niet de huishoudens met de grootste vermogens, aangezien een groot gedeelte van de groep vermogende mensen hun vermogen op andere manieren zullen overdragen bij overlijden.

De BOR
Ten aanzien van de BOR geldt dat varianten 20 en 21 in de tabel op de vorige pagina minder vergaande opties voor de BOR dan de opties in het IBO Vermogensverdeling (variant 18). Alle varianten beogen een minder scheve verdeling van het budgettair beslag waardoor grote vermogensoverdrachten minder gefacilieerd worden.

Overige maatregelen en te benoemen punten
Tijdens het coalitieoverleg van 8 juli is de wens uitgesproken om te kijken naar een miljonairsbelasting in box 3. Een optie hiervoor is het invoeren van een platte vermogensheffing boven de grens van een miljoen euro aan vermogen. Ook kan een miljonairsbelasting worden benaderd via het invoeren van een passend progressief tarief binnen het nieuwe box 3-stelsel waar werkelijk rendement zal worden belast. Het IBO Vermogensverdeling gaat dieper in op de mogelijkheden van een brede vermogensbelasting en zou hier inspiratie kunnen bieden.

Verder is in dit coalitieoverleg de wens naar voren gekomen om te kijken naar het beter belasten van de inkomsten uit een tweede woning. In het toekomstig box 3 stelsel wordt gewerkt met een vermogensaanwasbelasting, wat onder andere gaat inhouden dat jaarlijks belasting wordt geheven over de reguliere inkomsten en waardeontwikkeling van vermogensbestanddelen[5]. Huurinkomsten vallen onder de reguliere inkomsten. Het IBO Vermogensverdeling gaat dieper in op het introduceren van een vastgoedbelasting en zou hier inspiratie kunnen bieden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

[5] Kamerbrief over contourennota voor box 3-heffing op basis van werkelijk rendement | Tweede Kamer

BIJLAGE 11

Beleidsrichtingen bij belastingconstructies

De lijst belastingconstructies die is opgemaakt door experts bij de Belastingdienst (zie bijlage 10) geeft de opmerkelijke mogelijkheden weer binnen het huidige fiscale stelsel. Sommige constructies zijn inherent aan het boxenstelsel, andere constructies zijn onder andere het gevolg van fiscale regelingen of bestaande aftrekposten. In onderstaande tabel zijn beleidsrichtingen gegeven als mogelijke oplossing bij de lijst met belastingconstructies. Deze lijst is niet onuitputtend, maar biedt op basis van de casussen van de experts van de belastingdienst denkrichtingen met mogelijkheden om de constructies te beperken. Enkele van deze beleidsrichtingen zijn door beleidsmakers uitgewerkt in fiches die zijn bijgevoegd bij dit IBO (kolom 2 in onderstaande tabel)

Beleidsrichtingen	Fiche nummer
1. Giftenaftrek via eigen ANBI	
• Aanpassing giftenaftrek • Afschaffing giftenaftrek • Giftenaftrek in combinatie met gelieerdheid ANBI afschaffen	27 17
2. Fiscale vrijstellingen via NSW-landgoederen	
• Vroegtijdig evalueren van de nieuwe voorwaarden: werkt de nieuwe wetgeving? Verzamelen van data is van belang	
3. Belastingvoordeel via de 30%-regeling	
• Afschaffen vrijstellingen box 2 en box 3 binnen de 30%-regeling (eventueel met een heffingsvrij deel)	
4. Box 1 versus box 3: vastgoed als inkomen uit arbeid of uit vermogen	
• Vanaf twee of drie onroerende zaken, vastgoed aanmerken als inkomen uit arbeid en dus verplicht box 1 belasting betalen	
5. Lenen en investeren via eigen BV	
• Afschaffen lenen van de eigen bv • Lenen van de eigen BV maximeren (wetsvoorstel) • Afschaffen uitzondering eigenwoningschulden lenen van eigen bv	32 21
6. Boxhoppen tussen box 2 en box 3	
• Belastingtarieven box 2 en box 3 gelijker maken door inperken lage vpb tarief (hoger % en lagere grondslag) en afschaffen lenen van eigen bv • Forfaitaire heffing over waarde van beleggingen in BV box 2 *(moeilijk uitvoerbaar)*	6 31
7. Meer recht op toeslagen en aftrekkosten door vermogen in box 2	
• Vermogensinkomensbijtelling en vermogenstoetsen uitbreiden met vermogensgrondslag binnen box 2 • Overwaarde eigen woning meetellen in de vermogensinkomensbijtelling (VIB) in de Wlz en Wmo beschermd wonen	47 48
8. Toekomstig voordeel aan kinderen laten toekomen	
• Verarmingscriterium uitbreiden (zie bijlage 10 voor uitleg hierover)	
9. Oneigenlijk gebruik maken van de BOR	
• Afschaffen van vrijstelling waarde going concern in de BOR • Aftoppen vrijstelling waarde going concern in de BOR	11 19
10. Voordelige vermogenstransacties binnen de familie	
• Niet langer renteaftrek verlenen over leningen van gelieerde lening verstrekkers • Wetsvoorstel uit 2018 invoeren: schijnhuwelijken niet accepteren, uitgaan van 50/50 verdeling	

TER BESPREKING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Bijlage 2 - Sessie Fiscaal klimaatbeleid 10 augustus 09:00 – 10:00

Aanleiding
Op het thema energie en klimaat speelt op het moment veel. Dit zal voor een groot gedeelte ook in de augustusbesluitvorming terugkomen:

1) In het coalitieakkoord zijn een aantal fiscale klimaatmaatregelen afgesproken die nog verder moeten worden ingevuld.
2) De energiekosten zijn sterk gestegen en liggen nog steeds op een hoog niveau; hoe wil het kabinet hiermee omgaan? Ook in het licht van de klimaatdoelstellingen.
3) De eerste doorrekening van de CO_2-reductie in de Klimaat- en Energieverkenning is bekend geworden; 39 – 49% in 2030, het wettelijke klimaatdoel – 55%, met 60% als streefdoel wordt hiermee niet gehaald. Nog niet uitgewerkte CA-maatregelen tellen nog niet mee in die schatting, maar ook die zijn naar grote waarschijnlijkheid niet voldoende om het doel te halen. Een nieuw IBO, dat op Prinsjesdag wordt aangekondigd, zal uitzoeken welke aanvullende maatregelen nodig zijn voor de klimaatdoelen. Dit zal leiden tot besluitvorming (o.a. over de Klimaatfonds-middelen) in het voorjaar van 2023.
4) MKE heeft aangekondigd compenserende maatregelen te willen nemen voor het feit dat de tijdelijke productiebeperking van de kolencentrales weer is afgeschaft. Zij willen deze maatregelen dekken met de ~1mld (voorlopige inschatting) die zou worden betaald als nadeelcompensatie aan de kolencentrales, wat FIN betreft ligt dit bedrag juist ook op tafel voor andere dekkingsproblemen die nu spelen - *Over de compenserende maatregelen wordt een BWO gepland op 19 augustus, u zult hier t.z.t. aanvullend over worden geïnformeerd.*
5) N.a.v. aanvullende kapitaalbehoefte van regionale netwerkbedrijven (voor investeringen in netverzwaring) wordt participatie van de staat onderzocht. – *U (minister) wordt hier nog apart over geïnformeerd.*

In deze set aan stukken wordt u geïnformeerd en geadviseerd bij de hierboven genoemde fiscale onderwerpen (1-4) middels de volgende verdiepende stukken. Hierbij is bijlage 2.1 een apart bijgevoegde presentaties en staan bijlage 2.2 t/m 2.5 hieronder in dit document.

- Bijlage 2.1 - Slide deck over energieprijzen en koopkracht.
- Bijlage 2.2 - Verdiepingsnotitie over de resultaten van de KEV2022.
- Bijlage 2.3 - Verdiepingsnotitie over de bpm bestelauto.
- Bijlage 2.4 - Verdiepingsnotitie over de CO_2-heffing industrie.
- Bijlage 2.5 - Informatienotitie over de mogelijkheid om de vrijstelling in de kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking af te schaffen.

Bespreekpunten en advies

Tijdens de voorbespreking van 10 augustus zouden we graag de volgende punten met u willen bespreken:

Proces en algemeen:

- Heeft u nog aanvullende wensen of vragen?
- Heeft u een voorkeur hoe alle aanpassingen rondom de energiebelasting besproken moeten worden?
    - *Optie 1:* tijdens politieke vierhoek van 19-08 alleen tariefaanpassingen gericht op bedrijven (onderdeel klimaatpakket) en tariefaanpassingen gericht op huishoudens als onderdeel van de koopkracht.
    - *Optie 2:* integraal spreken over de energiebelasting/energieprijzenpakket tijdens de politieke vierhoek van 19-08 dan wel de politieke vierhoek van 23-08 (koopkracht).

Inhoudelijk:

1. Energiebelasting (zie slide deck over energieprijzen)

- Bent u – los van een eventuele temporisering – akkoord om voor de invulling van de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting, variant A+ voor te leggen?
- Ter achtergrond is in het slide deck ook nadere duiding gegeven over de overige ontwikkelingen in de energiebelasting en welke beleidsopties er zijn om in 2023 via de energiebelasting/btw op energie/brandstofaccijnzen compensatie te bieden. Voor het totaal overzicht aan mogelijke koopkrachtmaatregelen, inclusief advies en beleidsafwegingen, is een aparte beslisnotitie opgesteld.

2. Afschaffen bpm-vrijstelling bestelauto (zie verdiepingsnotitie over bpm bestelauto's)

- Welk voorstel voor de bpm bestelauto wilt u neerleggen in de politieke vierhoek?
- Inhoudelijk bezien adviseren we de onderstaande vormgeving. MIenW heeft echter te kennen gegeven op deze punten bezwaar te hebben. Wij adviseren u (stas FB) contact op te nemen met MIenW.
    - *Grondslag:* CO_2-uitstoot (i.p.v. catalogusprijs).
    - *Invoeringstermijn:* 1x per 2025 (i.p.v. in 3 stappen).
    - *Dekking:* verschil met raming startnota (cum. 660 mln.) dekken via verhoging tarief motorrijtuigenbelasting bestelauto ondernemers.

Bespreekpunten en advies (vervolg)

3. Uitkomst KEV en effect op fiscaal beleid (zie verdiepingsnotie over de resultaten van de KEV 2022 en de CO_2-heffing industrie)

- In de fiscale beleids- en uitvoeringsagenda is aangekondigd dat het aantal dispensatierechten van de CO_2-heffing met het BP2023 wordt verlaagd conform CA-afspraak. Tevens is aangegeven dat het tarief nog niet wordt verhoogd en dat hiervoor eerst in 2025 een nieuwe tariefstudie wordt gedaan.
- Uit de conceptresultaten van de Klimaat- en Energieverkenning 2022 blijkt dat alleen het verlagen van het dispensatierechten (vrijwel) niet tot extra CO_2-reductie leidt.
- We zien de volgende opties:
  - *Optie 1:* Vasthouden aan oorspronkelijk plan: In BP23 aanscherping dispensatierechten en in 2025 nieuwe tariefstudie.
  - *Optie 2:* Aanscherping CO_2-heffing volledig uitstellen naar BP2024 (deze optie raden we af).
  - *Optie 3:* In BP2023 alleen het aantal dispensatierechten aanscherpen, maar aankondigen dat het tarief al met het BP2024 wordt verhoogd (in plaats van in 2025)
  - *Optie 4*: In BP2023 het aantal dispensatierechten verlagen EN het tarief verhogen op basis van de tariefstudie van juni 2022.
- Indien in augustus geen extra klimaatmaatregelen worden genomen (ter compensatie voor de kolencentrales) en besluitvorming hierover wordt doorgeschoven naar het voorjaar (conform oorspronkelijke afspraak), is ons advies om te kiezen voor optie 3: dit is de meest veilige keuze en zorgt voor een versnelling, terwijl tegelijkertijd er tijd is om een nieuwe tariefstudie te doen.
- Indien de politieke wens is om in augustus wel extra klimaatmaatregelen te nemen (ter compensatie van de kolencentrales), is ons advies om optie 4 te overwegen.

Toelichting

Proces

- In tabel 1 is een overzicht gegeven van de status van de besluitvorming over de fiscale klimaatmaatregelen die zijn afgesproken in het coalitieakkoord. Deze maatregelen worden opgenomen in het Belastingplan 2023, vanwege de gewenste invoerdatum.
- In het BWO van 5 april jl. heeft over een deel van de maatregelen besluitvorming plaatsgevonden. Hierbij is de afspraak gemaakt dat in augustus een definitieve weging wordt gemaakt op basis van de meest recente geopolitieke situatie en ontwikkeling van de energieprijzen. Daarnaast is afgesproken dat een impactanalyse van de fiscale klimaatmaatregelen wordt gemaakt. Tot slot is afgesproken om de aanpassing van de hogere verbruiksschijven in de energiebelasting te sonderen.
- Besluitvorming over de fiscale klimaatmaatregelen staat geagendeerd voor de politieke vierhoek van 19 augustus. De MKE, MIenW, SIenW, MLNV en MVRO zullen ook worden uitgenodigd voor deze politieke vierhoek.

Tabel 1 – overzicht status besluitvorming fiscale klimaatmaatregelen BP23	
Maatregel	**Toelichting**
Status – open	
1. Tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven EB: EB minder degressief (FF55) en verlagen ODE 2e en 3e schijf elektriciteit	Drie varianten uitgewerkt, nog geen overeenstemming in BWO 5 april jl. Daarnaast mogelijk temporisering wenselijk vanwege energieprijzen.
2. Vrijstelling BPM bestelauto afschaffen in 3 stappen	Nog geen besluitvorming geweest. In de uitwerking zijn aantal aandachtspunten voor de uitvoering naar boven gekomen, waardoor het voorstel afwijkt van het CA.

Status – afgerond, maar mogelijk heroverweging nodig	
1. Aanscherping CO_2-heffing industrie	In BWO van 5 april jl. besloten de reductiefactor in BP2023 aan te passen en het tarief o.b.v. een nog uit te voeren tariefstudie van het PBL in 2025 aan te passen. De meest recente KEV2022 cijfers geven aanleiding om de inzet te heroverwegen.
2. Tariefaanpassingen EB gericht op huishoudens – tariefschuif 1e schijf en belastingvermindering	Conform CA. Mogelijk temporisering of andere maatvoering wenselijk met oog op koopkrachtpakket 2023.
Status – afgerond	
1. Verhoging tarief vliegbelasting (met 400 mln.)	Conform CA
2. CO_2-minimumprijs industrie	Besloten in het BWO van 5 april jl.
2. Integratie ODE in EB vanaf 2023	Besloten in het BWO van 5 april jl.

Impactanalyse Trinomics en speelveldtoets EZK

- Onderzoeksbureau Trinomics rondt momenteel de conceptresultaten van de impactanalyse van de fiscale klimaatmaatregelen af. In de voortgangsgesprekken heeft Trinomics wel al aangegeven dat de impact van de energieprijzen momenteel vele malen groter is dan de impact van de schuif in de energiebelasting.
- In de impactanalyse zal Trinomics de impact van de maatregelen in de EB- en CO_2-heffing schetsen in de context van de stijgende marktprijzen. Hierbij kijken ze naar 10 bedrijfssectoren.
- De impact op de lasten en CO2-uitstoot wordt kwantitatief in beeld gebracht. Daarnaast gaat Trinomics ook in op een aantal kwalitatieve vragen, zoals het handelingsperspectief en risico op weglek.
- Ter voorbereiding op de politieke Vierhoek van 19 augustus wordt u nog nader geïnformeerd over de conceptresultaten.
- Naast de impactanalyse heeft EZK aan PWC gevraagd om een speelveldtoets uit te voeren voor een aantal specifiek sectoren. We hebben nog geen tussenresultaten ontvangen. Hierover zult u eveneens nog nader worden geïnformeerd.

Kolentraject EZK

- Naast besluitvorming over de maatregelen die in het coalitieakkoord zijn afgesproken en het koopkrachtpakket 2023, speelt nog een traject van EZK.
- MKE heeft voor de zomer namelijk aangekondigd compenserende klimaatmaatregelen te willen nemen voor het feit dat de productiebeperking van de kolencentrales weer is afgeschaft.
- In het BWO van 11 juli jl. heeft MKE geconcludeerd dat in de zomer fiches worden uitgewerkt ten behoeve van verdere besluitvorming deze zomer. Voor de fiscale maatregelen gaat het om:
  - Versnelling afschaffing verlaagd tarief glastuinbouw (energiebelasting)
  - Normering/beprijzing plastics
  - Normering zakelijke vloot personenauto's (de normering zelf is niet fiscaal, maar wel forse derving aan lastenkant).
- Tevens is een aantal subsidies voorgesteld ('zoet' naast bovenstaand 'zuur'). Op dinsdag 9 augustus is een nieuw DG-overleg en op 19 augustus (datum in potlood) een BWO.
- U ontvangt hierover een aparte voorbereidingsnotitie. Met EZK is afgesproken dat de uitkomst van het BWO moet meelopen met de augustusbesluitvorming in het geval er budgettaire consequenties zijn.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlage 2.2 - Verdiepingsnotitie KEV2022 - voorbereiding augustus klimaat

Aanleiding
PBL heeft medio juli de concept resultaten van de Klimaat- en Energieverkenning 2022 met ons gedeeld. De conceptcijfers zullen op Prinsjesdag worden gepubliceerd. De volledige KEV verschijnt pas op 1 november.

In deze notitie worden de eerste conceptresultaten beschreven: de cijfers zijn onder voorbehoud en kunnen nog iets gaan schuiven. Ze worden op Prinsjesdag naar de Kamer gestuurd en zijn dus tot die tijd vertrouwelijk.

Kern
- De resultaten vallen tegen. In de nieuwe doorrekening komt de CO_2-reductie uit op 39% tot 49% in 2030 (t.o.v. 1990). Dit is iets hoger dan bij de vorige KEV, maar niet genoeg om de klimaatdoelen van het kabinet te halen (55% - 60%). Ten opzichte van het 55%-doel bedraagt de restopgave nog 14 tot 36 Mton.
- Belangrijke kanttekening is dat een groot deel van het nieuwe (CA) beleid nog niet is meegenomen in deze doorrekening. EZK schat het aanvullend effect van deze maatregelen op 5 tot 7 procentpunt. Dit is echter nog zeer onzeker. Het verleden leert echter dat ambtelijke inschattingen vaak aan de hoge kant zijn en dat moet worden uitgegaan van de onderkant van de bandbreedte (39%). Zie ook tabel 2.
- Een nieuw IBO, dat op Prinsjesdag wordt aangekondigd, zal uitzoeken welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de resterende opgave in te vullen. Dit zal leiden tot besluitvorming (o.a. over de Klimaatfonds-middelen) in het voorjaar van 2023.
- Naast de nationale doelstelling uit de nationale Klimaatwet, heeft Nederland ook te maken met de doelstelling uit de Effort Sharing Regulation (ESR). Binnen Europa is afgesproken hoeveel elk land moet reduceren binnen de zogenoemde ESR-sectoren[1]. De ESR-doelstelling is vastgelegd in een cumulatief emissiebudget voor de periode 2021-2030 en in een puntdoelstelling voor 2030.
    - Het huidige ESR-doel bedraagt -36% reductie in 2030 (t.o.v. 2005), met een emissiebudget van circa 903 Mton in de periode 2021-2030. PBL verwacht dat het huidige doel wordt gehaald.
    - Het aangescherpte ESR-doel uit FF55 bedraagt voor Nederland -48% reductie in 2030 (t.o.v. 2005) met een emissiebudget van circa 842 Mton in de periode 2021-2030. Dit doel wordt nog niet gehaald: PBL verwacht een forse beleidsopgave (in de conceptresultaten nog niet precies berekend).
- Opvallend is de CO_2-uitstoot in de industriesector: in de nieuwe raming (KEV2022) komt de CO_2-uitstoot in 2030 juist hoger uit dan werd verwacht in de oude raming (KEV2021), terwijl wel o.a. de verlaging van het aantal dispensatierechten van de CO_2-heffing is meegenomen (let op: voorlopig cijfer, veranderd mogelijk nog).
- De voornaamste reden voor de stijging van de uitstoot is dat de uitstoot van raffinaderijen is toegenomen (in de raming) door meer zwavelarme scheepsbrandstoffen. Daarnaast zijn een aantal modelverbeteringen doorgevoerd en blijkt er een onvoorziene en ongewenste wisselwerking te bestaan tussen de CO_2-heffing industrie, de ETS-prijs en de SDE++ als de CO_2-heffing industrie en ETS-prijs dicht bij elkaar komen te liggen zoals in de raming het geval is (zie de aparte notitie over de CO_2-heffing).
- In de nieuwe raming leidt het verlagen van het aantal dispensatierechten zonder aanscherping van het tarief niet tot extra CO_2-reductie (in tegenstelling tot de eerder ontvangen tariefstudie).
- Onderstaande tabel toont de raming van de CO_2-emissies in 2030 per sector.

Tabel 2 –CO_2-uitstoot in 2021 en nieuwe raming 2030

Sector	Realisatie 2021	Raming 2030 – KEV 2022 (nieuw)*
Industrie	53,2 Mton	42 Mton
Elektriciteit	32,7 Mton	7-13 Mton
Mobiliteit	30,5 Mton	28 Mton
Gebouwde omgeving	24,5 Mton	18 Mton

*De cijfers landbouw, gebouwde omgeving, mobiliteit en non-ETS industrie en non-ETS elektriciteit

Landbouw	27,1 Mton	23 Mton
Landgebruik	3,5 Mton	2,7 Mton
*** Voorlopige cijfers en alleen op basis van vastgesteld en voorgenomen beleid.**		

Toelichting

KEV systematiek

- Het PBL maakt ieder jaar in de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) een integrale analyse van de ontwikkeling van de broeikasgasemissies in Nederland.
- Beleid dat op 1 mei concreet genoeg is uitgewerkt wordt meegenomen in de doorrekeningen (als vastgesteld en voorgenomen beleid). Van het beleid dat niet concreet genoeg is uitgewerkt (het zogenoemde geagendeerde beleid) zal PBL een grove inschatting van het reductie-effect maken.
- De KEV wordt doorgaans op 1 november gepubliceerd. Dit jaar worden voor het eerst de conceptcijfers met Prinsjesdag gepubliceerd, zodat de KEV beter aansluit op de begrotingscyclus en de Raad van State de cijfers kan meewegen bij de advisering over de klimaatnota (die gelijktijdig met de KEV op 1 november wordt gepubliceerd). Dit jaar zullen in deze conceptcijfers alleen het vastgesteld en voorgenomen beleid zijn meegenomen. Het CA-beleid is daarom grotendeels nog niet verwerkt in deze cijfers. Met andere woorden: de cijfers zullen de reductie lager weergegeven dan die in werkelijkheid zal zijn.
- Medio juli zijn de eerste conceptresultaten beschikbaar gekomen. De komende weken worden de berekeningen verder aangevuld, dus de cijfers kunnen nog iets gaan schuiven.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlage 2.3 - Verdiepingsnotitie bpm bestelauto - voorbereiding augustus klimaat

Aanleiding

- In het Coalitieakkoord is afgesproken om per 2024 de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's van ondernemers in drie stappen af te bouwen naar nul in 2026.
- In de uitwerking is een aantal aandachtspunten voor de uitvoering naar boven gekomen, waardoor een andere vormgeving nodig is.
- Daarnaast is de nieuwe raming van de budgettaire opbrengst cumulatief ca. 660 mln. euro lager dan is opgenomen in de Startnota. Conform de begrotingsregels moet deze derving worden gedekt.

Kern

- De volgende alternatieve vormgeving van de bpm bestelauto maatregel wordt voorgesteld:
  - *Grondslag:* CO_2-uitstoot (i.p.v. catalogusprijs)
  - *Invoeringstermijn:* in 1x per 2025 (i.p.v. in 3 stappen)
  - *Dekking:* verschil met raming Startnota dekken via verhoging tarief motorrijtuigenbelasting bestelauto ondernemers
- De alternatieve vormgeving is in samenspraak met ambtelijk IenW en EZK opgesteld. MIenW is echter niet akkoord met alle drie de punten. We adviseren u (stas FB) hierover contact op te nemen met MIenW.
  - MIenW wil voor de grondslag en invoeringstermijn vasthouden aan de CA-afspraak (catalogusprijs en afbouw in drie stappen). De Belastingdienst voorziet binnen deze vormgeving echter majeure problemen vanuit de perspectieven handhaving, (extra) bezwaar- en beroep en (groot) beslag op IV portfolio. De Uitvoeringstoets met de finale weging is in een afrondend stadium. De RDW acht het voorstel onuitvoerbaar.
    - Om MIenW tegemoet te komen kan in plaats van CO_2 ook voor gewicht als grondslag worden gekozen. In dat geval is echter wel een expliciete vrijstelling voor EV nodig, omdat anders de CO_2-doelstelling (0,7 Mton) niet wordt gehaald en MKE niet meer aan boord is.
    - Daarnaast kan ervoor worden gekozen om de maatregel niet per 2025, maar per 2026 af te schaffen (in 1x). Dit vergroot echter de budgettaire problematiek naar cum ca. 1,2 mld. euro).
  - 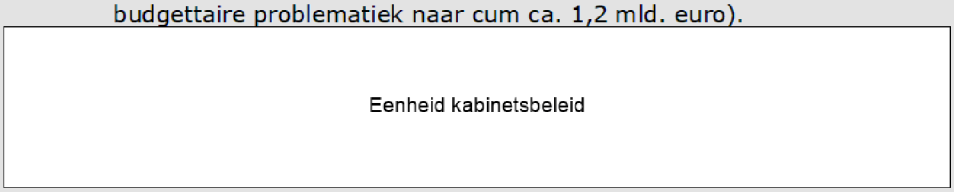

Toelichting

Afspraak coalitieakkoord

- In het Coalitieakkoord is afgesproken om per 2024 de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's van ondernemers in drie stappen af te bouwen naar nul in 2026. Vanaf 2026 geldt voor deze voertuigen dan het reguliere bpm-tarief, waarbij de grondslag gebaseerd is op de netto catalogusprijs.
- Voorts is in het Coalitieakkoord afgesproken dat de vrijstelling voor emissievrije bestelauto's blijft bestaan (nu geldt tot 2025 een generieke bpm-vrijstelling voor alle emissievrije voertuigen).
- De maatregel levert een belangrijke bijdrage aan de in het Coalitieakkoord opgenomen CO_2-winst in de sector mobiliteit en kent een budgettaire opbrengst.

Voorgestelde vormgeving

Bij de uitwerking van de maatregel is een aantal belangrijke aandachtspunten naar boven gekomen waardoor keuzes moeten worden gemaakt die afwijken van het coalitieakkoord.

Grondslag

- De Belastingdienst heeft aangegeven dat de netto catalogusprijs als grondslag voor de bestelauto's van ondernemers zeer moeilijk handhaafbaar is. In plaats van de netto catalogusprijs moet daarom een andere grondslag worden gekozen. Hierbij kan worden aangesloten bij de voertuiggegevens, die de RDW registreert in het kentekenregister, zoals de CO_2-uitstoot of het voertuiggewicht.
- Als alternatief wordt als grondslag de CO_2-uitstoot geadviseerd. Deze grondslag is goed uitvoerbaar, sluit aan op een van de doelstellingen van de bpm-maatregel (0,7 Mton CO2 reduceren in 2030) en komt overeen met de grondslag voor personenauto's.
- Door de keuze voor de CO_2-grondslag en de (snelle) ingroei van emissievrije bestelauto's zal de opbrengst uit de bpm (en de brandstofaccijns) wel teruglopen. In het coalitieakkoord is afgesproken dat deze grondslagerosie vanaf 2030 wordt opgevangen via betalen naar gebruik. Alternatief is om op termijn de bpm om te vormen naar een andere grondslag, waarbij de grondslagerosie door de elektrische auto's niet optreedt (zoals voertuiggewicht).

Invoeringsdatum en afbouwpad

- De Belastingdienst geeft aan dat stapsgewijze afbouw van de ondernemersvrijstelling forse gevolgen met zich brengt vanuit de perspectieven handhaving, (extra) bezwaar- en beroep en (groot) beslag op IV portfolio. Deze moet voor de jaren 2024 en 2025 een nieuwe en tijdelijke aangifteprocesstroom inrichten voor de ondernemers. Voor de RDW leidt dit tot meer individuele keuringen waarvoor geen capaciteit beschikbaar is. Een stapsgewijze afbouw is hierdoor niet uitvoerbaar.
- Het voorstel is om de ondernemersvrijstelling in 1 keer af te schaffen per 1 januari 2025. Dit is het middelste jaar van de oorspronkelijke invoeringstermijn (2024-2026).

Budgettaire opbrengst

- De budgettaire opbrengst bestaat uit twee componenten die tegen elkaar in werken en elkaar versterken:
    - Het afschaffen van de ondernemersvrijstelling levert in beginsel geld op, omdat ondernemers voortaan bpm moeten betalen bij de aanschaf van een nieuwe bestelauto.
    - Tegelijkertijd blijven emissievrije bestelauto's vrijgesteld (via een nultarief door de CO_2-grondslag), waardoor de aanschaf van emissievrije bestelauto's wordt gestimuleerd. Dit doet de opbrengst van de maatregel weer deels teniet. Dit negatieve budgettaire effect wordt versterkt door de grondslagerosie in andere autobelastingen, zoals de brandstofaccijns.

- Door de combinatie van bovenstaande twee maatregelen wordt de aanschaf van een emissievrije bestelauto financieel fors aantrekkelijker: het aandeel in de nieuwverkoop stijgt naar ca. 87% (CO_2 grondslag, in 1 keer afschaffen) in 2030 (basispad KEV2021: 33%). De extra CO_2-reductie bedraagt in 2030 circa 0,7 Mton, conform de doelstelling die in het Coalitieakkoord is gesteld.
- Conform de gebruikelijke systematiek is eenmalig een nieuwe raming gemaakt van de budgettaire opbrengst. Dit is weergegeven in tabel 3.
- Ten opzichte van de raming in de startnota is de budgettaire opbrengst cumulatief (over de periode 2024-2030 in prijzen 2021) circa € 660 miljoen lager (bij grondslag CO_2 en in 1 keer afschaffen). Dit komt doordat er in de nieuwe raming meer emissievrije bestelauto's in het wagenpark groeien dan eerder geraamd in het Coalitieakkoord en door lagere bpm-opbrengsten bij fossiele bestelauto's van ondernemers doordat beter rekening gehouden wordt met lagere bpm bij parallelimport. Daarnaast wordt beter rekening gehouden met anticipatie- en gedragseffecten.
- Uitstel van de maatregel naar 2026 vergroot de budgettaire problematiek naar cumulatief ca. € 1,2 miljard.

Tabel 3: Budgettaire opbrengst bpm-bestelauto (prijzen 2021, in mln. €)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	cum.
Raming startnota	217	351	467	405	333	248	141	2162
Nieuwe raming (CO2, 2025)	2	441	353	295	214	133	60	1498
Verschil	-215	90	-114	-110	-119	-115	-81	-664
Nieuwe raming (CO2, 2026)	-1	-3	282	269	211	130	58	946
Verschil	-218	-354	-185	-136	-122	-118	-83	-1216

Dekkingsmaatregelen

- Voor de dekking geldt een tweetal uitgangspunten:
  - Dekking vindt in beginsel zo dicht mogelijk bij het beleidsterrein van de derving plaats (in dit geval de bestelauto's van ondernemers).
  - Dekking moet zowel zien op de kabinetsperiode (t/m 2025) als structureel.
- Samen met EZK en IenW zijn diverse dekkingsopties binnen het terrein van de bestelauto in kaart gebracht. Randvoorwaarde is dat de dekkingsopties goed uitvoerbaar zijn voor de Belastingdienst.
  - Structuuraanpassingen binnen de motorrijtuigenbelasting (zoals het introduceren van een brandstoftoeslag voor bestelauto ondernemers) vallen hierdoor af; de komende jaren is hier geen ruimte voor omdat modernisering van de uitvoeringssysteem de grootste prioriteit heeft (huidige systemen lopen op de laatste benen). In de Kamerbrief van 23 mei 2022 is tevens aangegeven dat de adviezen van het Adviescollege ICT-toetsing tot de urgente vervanging van de MRB-systemen door de Belastingdienst zijn opgepakt[2].
  - Daarnaast valt ook dekking via de bpm af; een bpm-verhoging geeft een grotere prikkel om over te stappen op een elektrische auto, waardoor de maatregel per saldo geen geld oplevert.
- We adviseren om als dekking *de tarieven in de motorrijtuigenbelasting voor bestelauto's ondernemers te verhogen*:
  - Een bestelauto ondernemer betaalt een *verlaagd* basistarief (hiervoor geldt een aparte tabel) en een fijnstoftoeslag en betaalt geen brandstoftoeslag en geen opcenten. Voorstel is om dit verlaagd tarief voor bestelauto's van ondernemers te verhogen om de budgettaire derving te dekken. Het tarief voor ondernemers wordt hierdoor meer gelijkgetrokken met het tarief voor particulieren.

[2] Kamerstuk 31066, nr. 1022

- Ook voor elektrische bestelauto's wordt het verlaagd tarief verhoogd (er wordt bij de verhoging dus geen correctie/lagere verhoging toegepast omdat elektrische bestelauto's zwaarder zijn, omdat dit voor de belastingdienst een structuuraanpassing zou betekenen).
- Deze stap komt ook tegemoet aan de bevindingen uit de evaluatie regelingen autobelastingen, waarbij in het toetsingskader is bevonden dat het belang van financiële interventie t.a.v. de bestelauto ondernemer niet is aangetoond.
- Ter indicatie is in een voorbeeld berekend wat dit gemiddeld betekent voor de lasten per bestelauto per jaar (per maand) in het middensegment:
  - Voor een fossiele bestelauto ca. € 125 (€ 10)
  - Voor een elektrische bestelauto ca. € 134 (€11)
- Impact op klimaatprikkels:
  - De grondslag van de motorrijtuigenbelasting (bezit) is relatief inelastisch, waardoor deze dekkingsoptie (vrijwel) geen invloed heeft op de CO_2-reductie van de bpm-maatregel.
  - Emissievrije bestelauto's zijn relatief zwaarder (meergewicht van circa 300 kg), waardoor een generieke tariefverhoging voor bestelauto's ondernemers in absolute euro's wel tot een grotere lastenstijging leidt voor deze groep auto's.
  - Ook met de verhoging van het tarief in de motorrijtuigenbelasting blijft de *total cost of ownership* van een elektrische auto gunstiger dan een dieselauto.
  - We verwachten daarom niet dat deze dekkingsoptie grote gevolgen heeft voor de ingroei van elektrische bestelauto's in het wagenpark / voor de tweedehands markt.

Krachtenveld en positie MIenW en MKE

- Ambtelijk IenW en EZK steunen de voorgestelde vormgeving.
  - Eenheid kabinetsbeleid Eenheid kabinetsbeleid De voorgestelde vormgeving en de daarbij behorende keuzes zijn echter gemaakt omdat de CA-vormgeving bij de Belastingdienst leidt tot majeure problemen vanuit de perspectieven handhaving, (extra) bezwaar- en beroep en (groot) beslag op IV portfolio. De RDW acht het voorstel onuitvoerbaar. Daarnaast is Eenheid kabinetsbeleid Eenheid kabinetsbeleid Deze opgave volgt echter uit de begrotingsregels van het kabinet.
  - We hebben op dit moment nog geen informatie over de positie van MKE.
- Naar verwachting kan de maatregel op steun rekenen van groene maatschappelijke organisaties en onder andere de ANWB.
- Daar tegenover staat een actieve lobby van ondernemersorganisaties (onder aanvoering van VNO-NCW en MKB-Nederland) en de RAI die fel tegenstander van deze maatregel zijn.
- Eind mei publiceerden deze partijen een artikel met de kop "Excessieve heffing op nieuwe bestelauto hindert verduurzaming". De organisaties waarschuwen voor een onredelijke lastenverzwaring voor ondernemers en stellen dat ondernemers voor hun werk afhankelijk zijn van bestelauto's, terwijl emissievrije bestelauto's nog geen goed alternatief vormen.
- Als alternatief voor de bpm-maatregel stelt de sector (o.a. VNO, RAI, VNA, BOVAG, MKB NL, Transport en Logistiek NL en Evofenedex) het volgende voor:
  - Verlengen aanschafsubsidies voor elektrische bestelauto's (SEBA) na 2025 te verlengen tot en met 2027 en te verhogen met in totaal € 517 miljoen (van € 172 miljoen naar € 689 miljoen).
  - Verhogen van de dieselaccijns (voor álle voertuigen die op diesel rijden) met 7x 1 cent vanaf 2024.
  - Verhogen van het verlaagd tarief in de motorrijtuigenbelasting (mrb) voor bestelauto's van ondernemers (uitgezonderd elektrisch).
- Dit voorstel wordt door de sector breed gedragen en levert de volgende effecten op:
  - In 2030 is er 0,6 Mton CO_2-reductie. Cumulatief is er 2,2 Mton CO_2-reductie in 2022-2030.
  - Budgettaire opbrengst bedraagt cumulatief ca. € 1,6 miljard in 2021-2030. De branche rekent het extra budget voor de SEBA budgettair niet mee en komt daarmee op een opbrengst van cumulatief ca. € 2,2 miljard, wat gelijk zou zijn aan de ingeboekte

cumulatieve opbrengst van de CA-maatregel, maar die redenering is niet conform de begrotingsregels.

- Op vrijdag 17 juni jl. zijn door het Kamerlid Stoffer (SGP) kritische schriftelijke Kamervragen gesteld over het voornemen van het kabinet om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's ondernemers af te schaffen. De antwoorden op deze vragen moeten nog naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlage 2.3.1 – Kosten- en handelingsperspectief bestelauto's ondernemers

Kern

- In het basispad *stijgt* naar verwachting zowel de *Total Costs of Ownership* (TCO) als de aanschafprijs van een nieuwe dieselbestelauto richting 2030, o.a. door toenemende emissie-eisen en hogere brandstofkosten. Tegelijkertijd *daalt* in het basispad naar verwachting de TCO en aanschafprijs van een nieuwe elektrische bestelauto richting 2030, door o.a. dalende accuprijzen en de verwachte ontwikkelingen van de energieprijzen (stand KEV2021).
- Het afschaffen van de bpm-vrijstelling voor bestelauto ondernemers (in 1 keer in combinatie met de CO2-grondslag) zorgt ervoor dat de aanschafprijs van een nieuwe dieselbestelauto vanaf 2025 hoger ligt dan die van een nieuwe elektrische bestelauto. Daarnaast ligt vanaf 2025 eveneens de TCO van een nieuwe diesel bestelauto hoger dan die van een nieuwe elektrische bestelauto.
- De bpm-maatregel vormt hiermee een forse financiële prikkel voor een ondernemer om geen nieuwe dieselbestelauto, maar een nieuwe elektrische bestelauto te kopen.
- In hoeverre de bpm-maatregel leidt tot een lastenstijging voor ondernemer hangt af van de individuele situatie en keuze.
- Indien een ondernemer vanaf 2025 kiest voor een nieuwe elektrische bestelauto dan kan de lastenstijging deels worden ontlopen. Voor een nieuwe elektrische bestelauto hoeft immers dan nog steeds geen bpm te worden betaald. In aanschaf en gebruik is een elektrische bestelauto echter de eerste jaren nog duurder dan een dieselbestelauto zonder bpm:
    - Tot 2029 zijn de totale kosten (TCO) van een nieuwe elektrische bestelauto hoger dan de totale kosten van een nieuwe dieselbestelauto, wanneer de bpm-maatregel niet genomen zou zijn.

Toelichting

<u>Ontwikkeling kale aanschafprijs (met en zonder bpm/subsidie)</u>

- Onderstaande figuur laat de ontwikkeling van de aanschafprijs van een elektrische bestelauto en een dieselbestelauto van een ondernemer zien.
- De doorgetrokken lijnen laten de aanschafprijs inclusief bpm en aanschafsubsidie zien. De stippellijnen laten de ontwikkeling van de aanschafprijs zonder bpm/subsidies zien.
- Het huidige beleid en de voorgenomen maatregelen voor de bpm op bestelauto's van ondernemers zijn::
    - Een elektrische bestelauto ontvangt t/m 2025 aanschafsubsidie (SEBA) en
    - Een elektrische bestelauto betaalt geen bpm (tot 2025 omdat ondernemers zijn vrijgesteld en vanaf 2025 vanwege de CO2-grondslag) (dit komt overeen met de doorgetrokken groene lijn),
    - Een dieselbestelauto betaalt tot 2025 geen bpm , omdat ondernemers zijn vrijgesteld. Vanaf 2025 vervalt de vrijstelling en geldt de CO2-grondslag (dit komt overeen met de doorgetrokken oranje lijn).
-
- *Ontwikkeling kale aanschafprijs zonder overheidsbeleid (zonder bpm/aanschafsubsidie)*
    - Richting 2030-2040 daalt de kale aanschafprijs van een elektrische bestelauto. Dit komt onder andere door de prijsstrategie van fabrikanten en een snel dalende kostprijs van accupakketten.
    - De kale aanschafprijs van een dieselbestelauto stijgt juist richting 2040. Dit komt onder andere doordat het duurder wordt om een dieselbestelauto te produceren vanwege de toenemende emissie-eisen.
    - Het omslagpunt wordt naar verwachting rond 2035 bereikt: vanaf dan ligt de kale aanschafprijs (zonder bpm en aanschafsubsidie) van een dieselbestelauto hoger dan die van een elektrische bestelauto.
- *Ontwikkeling aanschafprijs met overheidsbeleid (met bpm/aanschafsubsidie):*
    - De aanschafsubsidie zorgt t/m 2025 voor een iets lagere aanschafprijs van een elektrische bestelauto.
    - Vanaf 2025 moet voor nieuwe dieselbestelauto's bpm worden betaald (CO2-grondslag). Hierdoor wordt een dieselbestelauto meteen vanaf 2025 duurder in aanschaf dan een elektrische bestelauto.
    - De elektrische bestelauto is in 2025 in aanschaf echter wel nog fors (gemiddeld ca. 13.000 euro) duurder dan een nieuwe dieselbestelauto . Richting 2030 neemt de meerprijs af.

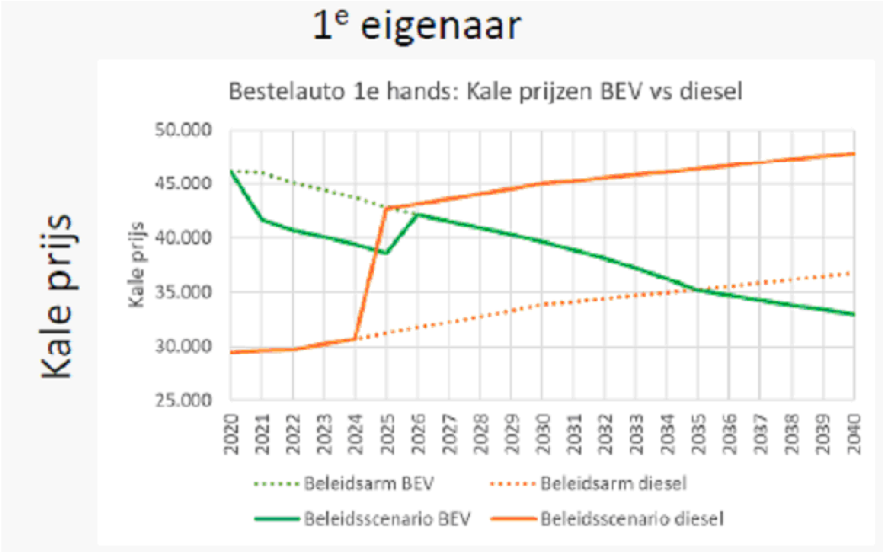

Ontwikkeling total costs of ownership nieuwe bestelauto

- Voor een goed inzicht in de gevolgen van de lasten voor de ondernemer moet niet alleen worden gekeken naar het verschil in aanschafprijs, maar ook naar de *Total Costs of Ownership* (TCO).
- De TCO zijn in feite alle kosten die een ondernemer maakt om een bestelauto te bezitten en te gebruiken. De volgende kosten zijn meegenomen: afschrijvingskosten (aanschafprijs met/zonder bpm/aanschafsubsidie), brandstof/energiekosten, motorrijtuigenbelasting, onderhoudskosten, verzekering en (indien van toepassing) milieu-investeringsaftrek.
- In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de TCO voor een nieuwe dieselbestelauto en nieuwe elektrische bestelauto weergegeven. De TCO is berekend als een gemiddeld bedrag per jaar – met als aanname dat de bestelauto nieuw is gekocht en 6 wordt gebruikt.
- De doorgetrokken lijnen laten de TCO-ontwikkeling inclusief bpm en aanschafsubsidie zien. De stippellijnen laten de ontwikkeling van de TCO zonder bpm/subsidies zien.
- .
- *Ontwikkeling TCO in beleidsarm scenario (zonder bpm/aanschafsubsidie):*
    - Tot 2029 is de TCO van een nieuwe elektrische bestelauto minder gunstig dan van een nieuwe dieselbestelauto. Dit komt met name door het grote verschil in aanschafprijs, waardoor de afschrijvingskosten van een nieuwe elektrische bestelauto veel hoger zijn. Daar staat tegenover dat de onderhouds- en energiekosten van een elektrische bestelauto veel lager zijn. Per saldo is het verschil in TCO daarom veel kleiner dan bij de aanschafprijs.
    - In het beleidsarm scenario neemt de TCO van een nieuwe dieselbestelauto toe en van een elektrische bestelauto neemt de TCO af.
    - De TCO van een nieuwe dieselbestelauto in 2026 bedraagt circa 10.700 euro per jaar. Vanaf 2029 ligt de TCO van een nieuwe elektrische bestelauto lager dan van een nieuwe dieselbestelauto (maar tot 2035 nog wel hoger dan de TCO van een nieuwe dieselbestelauto in 2022).
- *Ontwikkeling TCO in beleidsrijk scenario (met bpm/aanschafsubsidie):*
    - De ontwikkeling van de TCO wordt op een aantal manieren beïnvloed:
        - De TCO van een nieuwe dieselbestelauto gaat (fors) omhoog vanaf 2025 (t.o.v. beleidsarm scenario) omdat vanaf 2025 de afschrijvingskosten toenemen door het afschaffen van de bpm-vrijstelling voor ondernemers.
        - De TCO van een nieuwe dieselbestelauto ligt tot 2025 lager dan de TCO van een elektrische bestelauto. Dat verschil is groot zonder aanschafsubsidie voor een elektrische bestelauto (met aanschafsubsidie ligt de TCO van een dieselbestelauto ook nog iets lager tot 2025)..
        - Vanaf 2025 ligt de TCO van zowel diesel- als elektrische bestelauto's iets hoger door de verhoging van de mrb voor bestelauto ondernemers (dekkingsmaatregel).
    - Per saldo ligt vanaf 2025 de TCO van een nieuwe dieselbestelauto (fors) hoger dan van een nieuwe elektrische bestelauto.

- In 2026 ligt de TCO van een nieuwe elektrische bestelauto op circa 11.500 euro per jaar, waar dat momenteel (2022) bij een nieuwe dieselbestelauto nog circa 10.100 estelauto

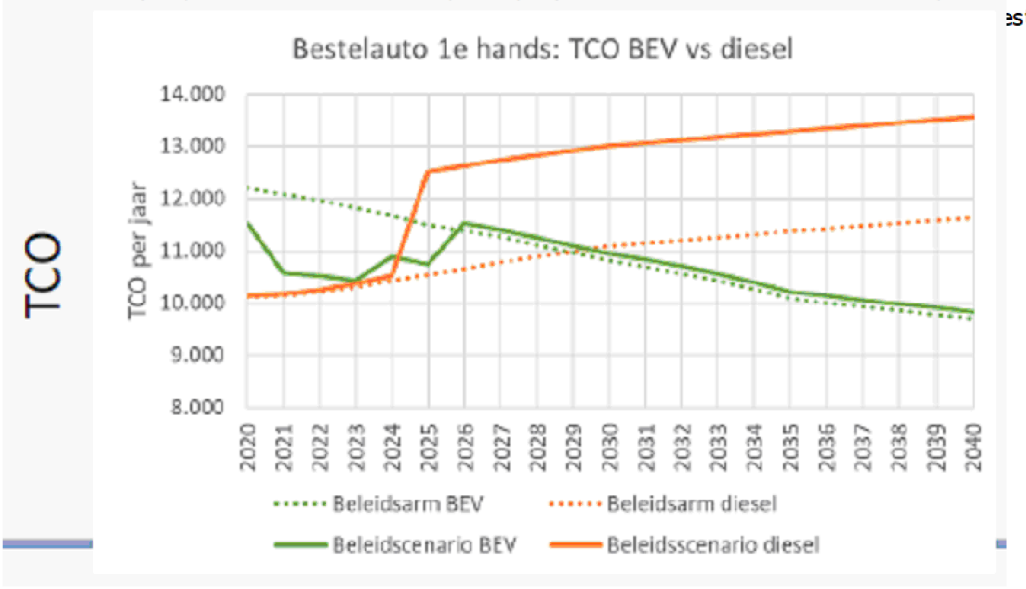

Bijlage 2.4 - Verdiepingsnotitie CO2-heffing industrie - voorbereiding augustus klimaat

Aanleiding

- In het CA is afgesproken om de CO_2-heffing aan te scherpen, zodat 4 Mton extra reductie wordt bewerkstelligd.
- In het BWO van 5 april jl. is afgesproken om in het Belastingplan van dit jaar het aantal dispensatierechten van de CO_2-heffing te verlagen in 2030, zodat het in lijn wordt gebracht met het aangescherpte doel uit het CA.
- Er is tevens afgesproken om het tarief van de CO_2-heffing (125 euro/ton CO_2 in 2030) nog *niet* aan te scherpen in het BP2023, maar eerst een nieuwe tariefstudie in 2025 af te wachten.
- Bij het huidige tarief ging het PBL in haar tariefstudie van juni jl. nog uit van een CO_2-reductie van 1,6 Mton tot 3,8 Mton. In de nieuwe KEV2022, die in het najaar wordt gepubliceerd (conceptresultaten met Prinsjesdag), lijkt het reductie-effect van een verlaging van het aantal dispensatierechten volledig verdampt. Deze conceptcijfers zullen op Prinsjesdag worden gepubliceerd. De volledige KEV verschijnt pas op 1 november

Kern en advies

- U kunt op vier manieren omgaan met deze nieuwe informatie uit de KEV2022.
    - *Optie 1:* Vasthouden aan oorspronkelijk plan: In BP23 aanscherping dispensatierechten en in 2025 nieuwe tariefstudie.
    - Optie 2: Aanscherping CO_2-heffing volledig uitstellen naar BP2024 (deze optie raden we af).
    - Optie 3: In BP2023 alleen het aantal dispensatierechten aanscherpen, maar aankondigen dat het tarief al met het BP2024 wordt verhoogd (in plaats van in 2025)
    - Optie 4: In BP2023 het aantal dispensatierechten verlagen EN het tarief verhogen op basis van de tariefstudie van juni 2022.
- Indien in augustus geen extra klimaatmaatregelen worden genomen (ter compensatie voor de kolencentrales) en besluitvorming hierover wordt doorgeschoven naar het voorjaar (conform oorspronkelijke afspraak), is ons advies om te kiezen voor optie 3: dit is de meest veilige keuze en zorgt voor een versnelling, terwijl tegelijkertijd er tijd is om een nieuwe tariefstudie te doen.
- Indien de politieke wens is om in augustus wel extra klimaatmaatregelen te nemen (ter compensatie voor de kolencentrales), is ons advies om optie 4 te overwegen.

Toelichting

<u>Meest recente inzichten op basis van de KEV2022, impactanalyse Trinomics en speelveldtoets</u>

- In het voorjaar was ervoor gekozen om in het BP2023 alleen het aantal dispensatierechten te verlagen, omdat:
    - Op deze manier in 2025 in 1 keer een nieuw tarief kan worden vastgesteld, waarbij PBL in de tariefstudie de beschikbare subsidies beter kan meenemen. Deze subsidies waren dit voorjaar nog niet voldoende uitgewerkt om te kunnen meenemen in de tariefstudie die het PBL dit voorjaar heeft gedaan.
    - Uit een analyse van PBL dit voorjaar bleek dat alleen het verlagen van het aantal dispensatierechten al leidt tot een extra CO_2-reductie van 1,6 Mton tot 3,8 Mton. Dit is wel omgeven met onzekerheden; zo kan bijvoorbeeld het doorvoeren van de aangekondigde aanscherping van EU-klimaatbeleid (Fit-for-55) meewind creëren voor het behalen van extra reductie in de industrie.
- In de eerste resultaten van de KEV2022 lijkt het reductie-effect van een verlaging van het aantal dispensatierechten volledig verdampt.
- PBL geeft aan dat dit naar verwachting twee redenen heeft:
    - Recent is het aanwijzingsbesluit aangepast, waardoor CCS bij WKK nu niet meer in aanmerking voor SDE++ subsidie onder het plafond van 3 Mton voor de elektriciteitssector (dat bovendien buiten het 550 mln. kasuitgavenplafond valt). Dit reductiepotentieel was in de tariefstudie nog goed voor maximaal 1,8 Mton.
    - In de KEV is gerekend met een duidelijk hogere ETS-prijs dan bij de tariefstudie. Meer verduurzamingsmaatregelen komen hierdoor naar verwachting in de 'sour spot':
        - Of een verduurzamingsproject rendabel is, hangt enerzijds af van de kosten om CO_2 uit te stoten (bepaald door de ETS-prijs en de nationale CO_2-heffing

industrie) en anderzijds van de kosten van het project zelf met aftrek van evt. SDE++ subsidie.
    - De hoogte van de SDE++ subsidie is gebaseerd op een inschatting van de kosten om te verduurzamen. Deze ingeschatte kosten leiden tot een inschatting van de onrendabel top. Hoe hoger de ETS-prijs en energieprijzen, hoe lager de onrendabele top, dus hoe lager de subsidie.
    - De inschatting van de kosten is in de SDE++ soms te laag en soms te hoog voor een individueel bedrijf. Dit komt omdat de kosten per bedrijf en specifieke casus variëren (het is bijvoorbeeld niet voor ieder bedrijf even duur om CO_2 af te vangen); voor het vaststellen van de SDE++ subsidie wordt daarom gewerkt met een inschatting van de gemiddelde kosten per CO2-reductietechniek. Voor bedrijven waarvoor de kosten hoger zijn dan de inschatting van de kosten, is de werkelijke onrendabele top groter dan de ingeschatte onrendabele top. De SDE++ is dan niet toereikend. De CO_2-heffing (die geen onderdeel uitmaakt van de onrendabele top berekening) kan dit soort bedrijven over de streep trekken toch te verduurzamen.
    - Door de stijgende ETS-prijs neemt het te betalen tarief van de CO_2-heffing af: de nationale CO_2-heffing is namelijk vormgegeven als een minimumprijs; het nationale tarief is het verschil tussen de vastgestelde heffingshoogte en de ETS-prijs. Bij een stijgende ETS-prijs worden daardoor steeds minder investeringen gedaan die door de heffing rendabel werden (de investeringen waarbij de kosten hoger zijn dan de door de overheid ingeschatte kosten). Hierdoor zijn in toenemende mate projecten juist niet meer rendabel bij een hogere ETS-prijs. Indien de ETS-prijs verder stijgt zal dit probleem weer verdwijnen (maar voor het 2030 doel is dit niet de verwachting).
    - Dit probleem kan worden opgelost door het tarief van de CO_2-heffing te verhogen. Daarnaast kan gekeken naar andere maatregelen om een extra zetje te geven, zoals mogelijk maatwerk ter ondersteuning van bedrijven.
    - Verderop wordt deze zogenoemde sour spot nader uitgelegd.

<u>Opties voor het Belastingplan 2023</u>

- Op basis van de nieuwe inzichten adviseren we om nog een keer stil te staan bij het besluit om in het BP2023 alleen het aantal dispensatierechten te verlagen en pas in 2025 de tarieven te herijken.
    - Er zal dit najaar druk ontstaan voor aanvullende maatregelen, want de 55%-emissiereductie lijkt uit zicht
    - Alleen een verlaging van het aantal dispensatierechten lijkt geen CO_2-reductie op te leveren
    - Een verhoging van het tarief van de CO_2-heffing is nodig om zowel het probleem van de sour spot op te lossen als om de in het CA afgesproken extra CO_2-reductie van 4 Mton te realiseren.

- Grofweg zijn er de volgende opties:
    - *Optie 1:* Vasthouden aan oorspronkelijk plan: In BP23 aanscherping dispensatierechten en in 2025 nieuwe tariefstudie.
        - Voordeel: Conform het eerdere politieke besluit en voorkomt overhaaste besluitvorming.
        - Nadeel: Geeft geen gevolg aan de nieuwe informatie dat de aanscherping van de CO_2-heffing bij het huidige tarief niet tot extra reductie leidt. Dit is politiek kwetsbaar.
    - *Optie 2*: verlaging dispensatierechten uitstellen naar BP2024 en tegelijkertijd herijking tarieven versnellen naar BP2024
        - Voordeel: lost de kwetsbaarheid op van het alleen verlagen van het aantal dispensatierechten in het BP2023. Geeft bovendien voldoende tijd om de exacte vormgeving voor te bereiden.
        - Nadeel: hoe eerder de aanscherping van de CO_2-heffing in wetgeving wordt omgezet, hoe eerder en beter bedrijven hier rekening mee kunnen houden in de investeringsbeslissingen. Anders is er het risico dat uitstel leidt tot afstel. Tot slot is in de fiscale beleidsagenda al aangekondigd dat de aanscherping van

de CO_2-heffing zal worden opgenomen in het BP2023; uitstel naar 2024 zal gevoelig liggen, zeker gezien realisatie van de klimaatdoelen nog ver ligt.

- *Optie 3*: In BP2023 alleen het aantal dispensatierechten aanscherpen, maar aankondigen dat het tarief al met het BP2024 wordt verhoogd (in plaats van in 2025)
  - Voordeel: Het vervroegen van de herijking van de tarieven naar 2024 haalt mogelijk de politieke druk van de ketel en biedt meer tijd voor ambtelijke en politieke afstemming. Het is daarnaast mogelijk om een nieuwe tariefstudie te doen, wat meer guidance biedt. Daarnaast staat voor 2024 ook een herijking van de tarieven van de minimumprijzen gepland, gelijktijdig zou het tarief van de CO_2-heffing industrie kunnen worden aangepast.
  - Nadeel: Alleen het verlagen van het dispensatierechten leidt nog niet tot extra emissiereductie; naar verwachting is in 2024 alsnog een verhoging nodig om de reductiedoelstelling binnen bereik te brengen.
- *Optie 4:* In BP2023 het aantal dispensatierechten verlagen EN het tarief verhogen.
  - Voordeel: Door meteen te reageren op de nieuwe informatie toont het kabinet meer dan bij de andere opties het commitment aan de klimaatdoelen. Naar verwachting is een combinatie van het verlagen van het aantal dispensatierechten en een verhoging van het tarief effectief beleid om extra reductie in de industriesector te realiseren. Het is complementair aan ander industrie beleid zoals de SDE en lost de sour spot grotendeels op.
  - Nadeel: het prijspad moet worden gebaseerd op de tariefstudie van PBL uit dit voorjaar (verhoging van 125 naar 175 euro/ton in 2030), terwijl hierin de laatste analyses uit de KEV niet in zijn verwerkt. Dit leidt dus tot een beperkt onderbouwde beleidskeuze. Daar staat tegenover dat een nieuwe tariefstudie naar verwachting niet tot veel andere inzichten gaat leiden; het is duidelijk dat het tarief hoe dan ook fors omhoog moet en de praktijk blijkt vaak weerbarstig en lastig te vangen in modelstudies. De ervaring leert bovendien dat PBL bij analyses rondom de CO_2-heffing terughoudend is met het geven van puntschattingen voor het benodigd tarief. Naar verwachting zal een tarief van 175 euro/ton in 2030 daarom ook bij een vervolgstudie binnen de range liggen die PBL nodig acht om het opgehoogde reductiedoel voor de industrie te kunnen behalen.
  - Een tweede nadeel is dat er weinig tijd is voor ambtelijke en politieke afstemming om tot een nieuwe prijspad te komen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlage 2.4.1 - sour spot – wisselwerking SDE++, ETS en CO_2-heffing industrie

De sour spot: wisselwerking tussen SDE++, CO_2-heffing industrie en het ETS

- Intuïtief was tot nu toe de veronderstelling (ook van PBL) dat een hogere ETS-prijs leidt tot meer verduurzaming.
- Uit een nadere analyse van PBL blijkt dit toch ingewikkelder te liggen door een zogenoemde "sour spot", waarbinnen bepaalde verduurzaming niet meer rendabel is.
- Dit komt doordat het verschil in door de overheid ingeschatte kosten en de door het bedrijf ingeschatte kosten.
- De SDE++ wordt gebaseerd op een inschatting van de kosten door de overheid. Deze verschillen van de kosten die een bedrijf daadwerkelijk maakt (ten voordeel en nadeel). Hierdoor komt de subsidie niet 1-op-1 overeen met de onrendabele kosten voor het bedrijf.
- De CO2-heffing helpt om dit verschil te overbruggen waar de kosten hoger zijn dan de ingeschatte kosten. Dit komt doordat de CO_2-heffing niet wordt meegenomen bij de berekening van de onrendabele kosten in de SDE++. De sour spot ontstaat omdat zowel de CO_2-heffing als de SDE++ afhankelijk zijn van de ETS-prijs.
- Overigens zit dit al wel in de modellen van PBL verwerkt. PBL moet nog nader onderzoek doen om een inschatting te kunnen geven van het aantal projecten dat wordt geraakt en het effect van de sour spot op de (tegenvallende) CO2-reductie.

Planbureau voor de Leefomgeving

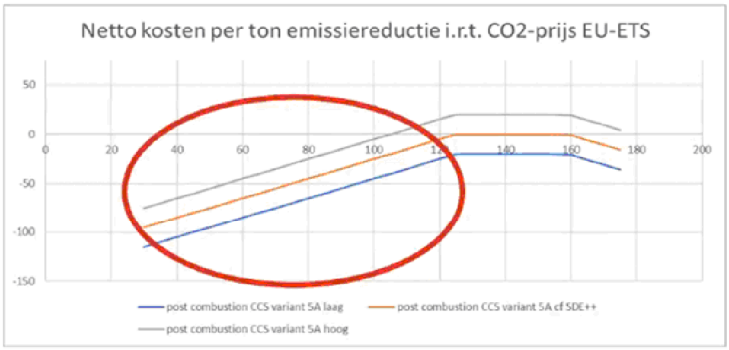

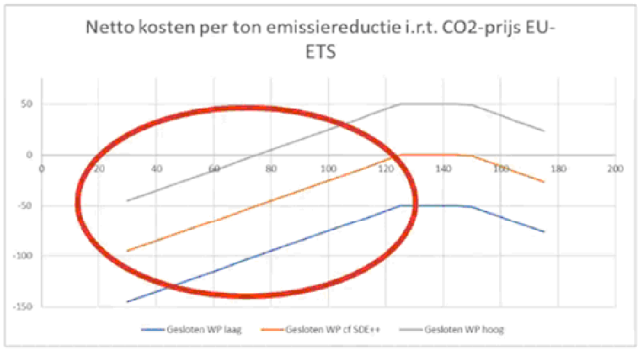

- Een project is rendabel als de netto kosten negatief zijn, dus het goedkoper is om het project te doen dan de CO_2-prijs te betalen.
- De CO_2-prijs wordt bepaald door de **CO_2-heffing**. Dit is een nationale kop op de ETS-prijs. De belasting die betaald moet worden is het verschil tussen het nationale heffingstarief (oplopend naar 125 euro/ton in 2030) en de ETS-prijs. Het is dus in feite een CO_2-minimumprijs.
- De prijs van verduurzaming wordt bepaald door het verschil tussen de daadwerkelijke kosten en de **SDE-subsidie.** De SDE is een vergoeding voor de onrendabele top. Per categorie wordt in de SDE een basisbedrag bepaalt. Dit basisbedrag wordt verminderd met de ETS-prijs (maar niet met de CO_2-heffing).
- Als de ETS-prijs stijgt in de richting van de CO_2-heffing:
  - Blijft de kost van niet verduurzamen hetzelfde,
  - en neemt de prijs van verduurzaming toe;
  - de prikkel om te verduurzamen neemt dus af. Als de daadwerkelijke kost om te reduceren boven het basisbedrag in de SDE ligt, wordt verduurzamen bij een stijgende ETS-prijs vanaf een bepaald punt onrendabel (zie grijze lijn figuur). Pas als de ETS-prijs hoger wordt als de daadwerkelijke kost wordt het weer rendabel. Hiertussen ligt de 'sour spot'

Een rekenvoorbeeld:

Stel:

- ETS-prijs voor een ton CO2 = 100,

- CO_2-heffing = 125
- Basisbedrag in de SDE dat je kan krijgen per ton vermeden CO2 = 130
- Subsidie in SDE per ton = basisbedrag - ETS = 130 -100 = 30
- Daadwerkelijke kost bedrijf om een ton te reduceren = 140

In dit fictieve voorbeeld is het bedrijf per ton CO_2 125 euro kwijt. Het reduceren van de uitstoot kost 110 euro per ton. Reductie is dus rendabel en levert 15 euro op per ton vermeden CO_2. Stel nu dat de ETS-prijs oploopt tot 120. De subsidie in de SDE is dan nog maar 10. Het reduceren van een ton CO2 kost dan 130 euro. Reductie is dus niet rendabel en kost 5 euro per ton.

In hoeverre is dit een probleem?

- Het is onduidelijk op welke schaal dit fenomeen een rol speelt, dat wil PBL nog uitzoeken. Wel denken ze dat het mede verklaart waarom bij de hoge ETS-prijzen in de KEV de aanscherping van het heffingsdoel nauwelijks een aanvullend effect heeft. Aangezien in de KEV zowel de ETS-prijs als het heffingstarief stijgen richting 2030, kan een optie voor meerdere jaren gevangen zitten in de "sour spot".
- Dit effect zal vooral spelen bij SDE-categorieën waar het basisbedrag dicht bij of boven de heffing ligt, en waarbij er een grote variatie is van de daadwerkelijke kosten rond het basisbedrag. Dit speelt vaak bij verduurzaming die binnen bestaande fabrieken moet worden ingepast. PBL en TNO geven bijvoorbeeld aan dat de spreiding in de kostprijs van warmtepompen heel groot is.

<u>Mogelijke oplossingen via nationaal beleid:</u>

- De voornaamste oplossing is om het tarief in de CO_2-heffing industrie te verhogen.
  - Door een hogere nationale CO_2-prijs krijgen ook projecten die wat duurder zijn dan het basisbedrag alsnog het zetje.
  - In de tariefstudie heeft PBL aangegeven dat het tarief dat nodig zal zijn om het aangescherpte heffingsdoel te realiseren, waarschijnlijk rond de 175 euro/ton in 2030 zal liggen, uitgaande van het huidige ondersteuningskader.
  - De tariefstijging van de CO_2-heffing (50 euro) is ongeveer gelijk aan de stijging van de ETS-prijs, dus hiermee houd je de prikkel en het concurrentienadeel tov andere EU-landen gelijk.
- Tweede mogelijkheid is om het basisbedrag in de SDE++ te verhogen. Dit kent echter twee belangrijke nadelen: 1) bij aankondiging zullen alle aangemelde projecten zich terugtrekken (want in de volgende ronde krijgen ze meer subsidie) en 2) structureel grotere kans op oversubsidiëring (want er zullen ook projecten zijn die dit niet nodig hebben).
- Derde oplossing is om te onderzoeken of de basisbedragen in de SDE++ nog kunnen worden verfijnd, zodat het basisbedrag beter kan worden afgestemd op specifieke projecten. Dit lijkt echter weinig kansrijk, aangezien fabrieken zeer heterogeen zijn, en de inpassingskosten dus ook.
- Tot slot kan worden bezien of bedrijven op een andere manier een extra zetje gegeven kan worden – bijv. via extra maatwerk.

Bijlage 2.5 - Informatienotitie - mogelijkheid afschaffen vrijstelling kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking

Aanleiding
Vanuit het oogpunt van dekking is door het coalitieoverleg gevraagd naar de mogelijkheid om de vrijstelling in de kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking te schrappen (dit kan worden beschouwd als invulling van een windfall tax).

Kern
- Het afschaffen van de vrijstelling in de kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking is uitvoerbaar per 1 januari 2023. Indien de kolencentrales in 2023 op het niveau van 2019 draaien, bedraagt de opbrengst circa 85 mln. euro. Dit is een eerste inschatting: door de huidige situatie in de energiemarkt valt de opbrengst mogelijk hoger uit.
- Procesbelang van de staat
- Vanwege de leveringszekerheid wordt nu bewust beleid gevoerd om de kolencentrales (maximaal) te laten draaien. Het introduceren van de kolenbelasting voor de kolencentrales leidt juist tot een prikkel om minder te produceren. Dit beperkt de mogelijkheid om het tarief fors te verhogen (om een hoge budgettaire opbrengst te realiseren).

Toelichting

Algemeen
- Nederland kent een belasting op kolen. Het tarief bedraagt in 2020 €15,49 per 1.000 kg. Kolen die worden gebruikt voor de opwekking van elektriciteit zijn daar echter van vrijgesteld.
- De vrijstelling in de kolenbelasting voor opwekking van elektriciteit was in het kader van het Begrotingsakkoord 2013 eerder afgeschaft, maar is in 2016 als onderdeel van het Energieakkoord weer ingesteld in ruil voor het sluiten van vijf kolencentrales uit de jaren 80.
- De budgettaire opbrengst van het afschaffen van deze vrijstelling is sterk afhankelijk van het aantal draaiuren van de kolencentrales (en het daaraan gerelateerde kolengebruik). Indien de kolencentrales in 2023 op het niveau van 2019 draaien, dan bedraagt de opbrengst circa 85 mln. euro. Dit is een eerste inschatting: door de huidige situatie in de energiemarkt valt de opbrengst mogelijk hoger uit. Dit moet nader bekeken worden.
- Het afschaffen van de vrijstelling in de kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking is vermoedelijk per 1 januari 2023 uitvoerbaar, maar vergt nader onderzoek.

Juridische kanttekeningen
- Bij het afschaffen van de vrijstelling in de kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking gelden drie belangrijke kanttekeningen:
  1. *Relatie met Richtlijn Energiebelastingen:*
     - Het gebruik van de kolenbelasting als solidariteitsheffing is juridisch niet toegestaan op basis van de Richtlijn energiebelastingen. Die richtlijn staat alleen toe om vanuit milieubeleidsoverwegingen brandstof voor elektriciteitsopwekking te belasten.
     - Dit argument is bij de vorige afschaffing van de vrijstelling in de kolenbelasting gebruikt. Door vrijwel alle elektriciteits-opwekkers is hier flink tegen geprocedeerd (tot de HR aan toe), maar uiteindelijk is de Nederlandse Staat in het gelijk gesteld.
     - Het risico op nieuwe rechtszaken is naar verwachting groot.
  2. *Relatie met wettelijk verbod op kolen:*
     - Voor het wettelijk verbod op kolen per 2030 hebben de centrales geen financiële vergoeding gekregen, maar is een overgangsperiode van tien jaar geboden om de schade ten gevolge van het verbod te beperken en zonodig (verdere) ombouw van de centrale te realiseren.
     - Procesbelang van de staat

Energiebelasting en brandstofaccijnzen

Inhoud

- In deel 1 van de presentatie gaan we in op de invulling van de CA-afspraak over de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven EB/ODE en de keuze die hierin nog moet worden gemaakt.
- In deel 2.1 en 2.2 gaan we, ter achtergrondinformatie, nader in op de overige ontwikkelingen binnen de energiebelasting en duiden we de mogelijke beleidsopties om via de energiebelasting/brandstofaccijnzen compensatie in 2023 te bieden.
- Voor het totale overzicht van de mogelijke koopkrachtmaatregelen en een uitgebreider advies/afwegingen rondom koopkracht is een aparte beslisnotitie opgesteld.

Deel 1

Invulling EB-tariefschuif hogere verbruiksschijven

Vormgeving tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven

- In de budgettaire bijlage van het coalitieakkoord is het volgende afgesproken over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven:
  - Tariefstructuur EB (gas en elektra):
    - De tariefstructuur van de EB wordt minder degressief gemaakt door de tarieven in de hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen.
    - De budgettaire opbrengst is taakstellend 250 miljoen euro in 2023 en 500 miljoen euro in 2024 en verder. Deze maatregel hangt samen met de voorgestelde aanpassingen in de richtlijn ETD uit Fit for 55.
    - Deze maatregel moet 0,5 Mton CO_2-reductie in 2030 realiseren.
  - Verlagen ODE-tarief schijf 2 en schijf 3 elektriciteit:
    - Ten opzichte van de tarieven in het basispad van de ODE, worden de ODE-tarieven van schijf 2 en schijf 3 elektriciteit per 2023 verlaagd.
    - De budgettaire derving bedraagt taakstellend 288 miljoen euro in 2023 en 500 miljoen euro in 2024 en verder.

Vormgeving tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven

- *Drie varianten zijn samengesteld ter invulling van de twee CA-afspraken gericht op tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de EB:*

- **Variant A: maximale verduurzamingsprikkel**
  - +500 mln. via schijf 2 gas en schijf 3 gas
  - - 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

- **Variant A+: verduurzamingsprikkel**
  - +500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas en beperkt via schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
  - - 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

- **Variant B: grotere lastenverzwaring grootverbruikers**
  - +500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas, schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
  - - 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

	Variant A	Variant A+	Variant B
Gas			
Schijf 2	+ 210 mln.	+ 190 mln.	+ 125 mln.
Schijf 3	+ 290 mln.	+ 240 mln.	+ 125 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 25 mln.	+ 87 mln.
Elektriciteit			
Schijf 2	-323 mln.	-293 mln.	-262 mln.
Schijf 3	-177 mln.	-207 mln.	-238 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 45 mln.	+ 163 mln.

Overzicht: integrale tarieven EB en ODE – per variant

	2021	2022	2030 Basispad, inclusief oploop ODE	2030 Variant A	2030 Variant A+	2030 Variant B
Aardgas per m^3						
Schijf 1: 0 - 170.000 m^3	43,37	44,97	61,15	67,19	67,19	67,19
Schijf 2: 170.000 - 1 mln. m^3	8,90	9,02	11,36	43,14	40,11	29,90
Schijf 3: 1 mln. - 10 mln. m^3	4,71	4,78	6,06	30,94	26,49	16,51
Schijf 4: > 10 mln. m^3	3,60	3,66	4,67	4,67	5,80	8,62
Elektriciteit per kWh						
Schijf 1: 0 - 10.000 kWh	12,43	6,73	13,62	7,58	7,58	7,58
Schijf 2: 10.000 - 50.000 kWh	9,27	8,54	11,91	6,65	7,11	7,58
Schijf 3: 50.000 - 10 mln. kWh	3,63	3,48	4,69	4,05	3,95	3,85
Schijf 4: >= 10 mln. kWh	0,10	0,11	0,14	0,14	0,32	0,82
Belastingvermindering (let op: in gehele euro's)	461,62	681,63	469,64	496,96	496,96	496,96

Drie varianten: verhouding belasting gas t.o.v. elektriciteit in euro/GJ

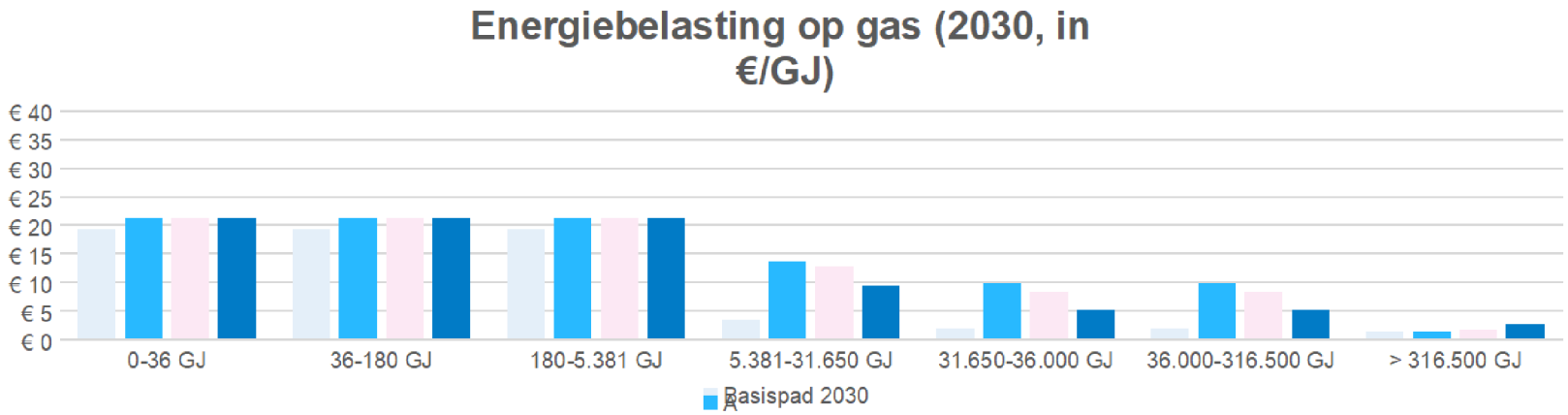

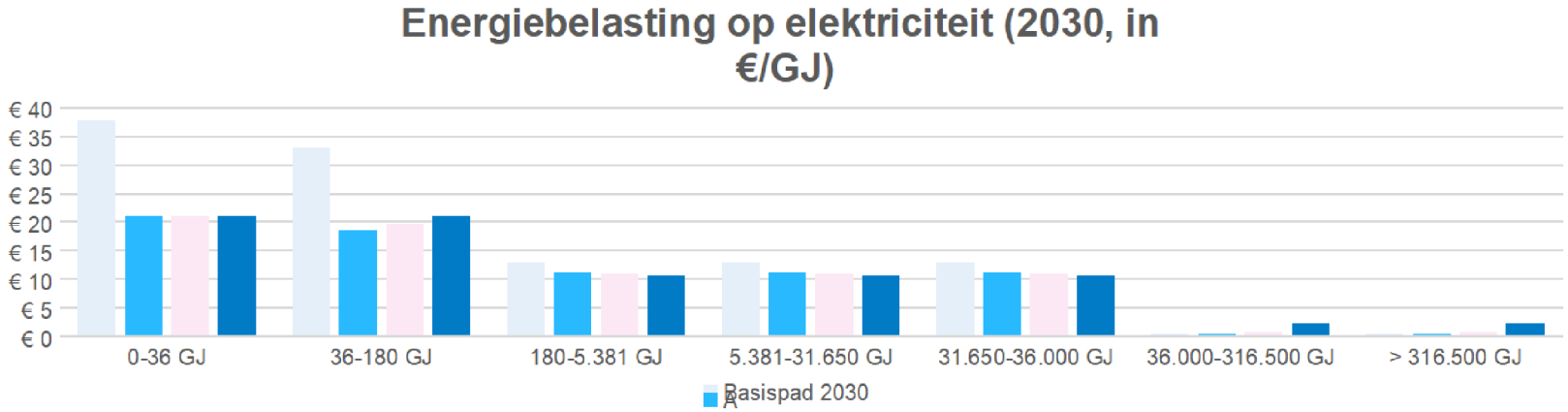

- In **variant A** wordt in schijf 2-4 nagenoeg over de gehele schijf lengte gas per GJ zwaarder belast dan elektriciteit waardoor een sterke prikkel tot elektrificatie wordt gegeven.
- Voor **variant A+** geldt vrijwel hetzelfde, namelijk dat gas in de schijven 2-4 gas zwaarder wordt belast dan elektriciteit. Zij het in iets mindere mate dan in variant A.
- In **variant B** is de elektrificatieprikkel kleiner dan in de varianten A en A+. In variant B wordt gas over een kleiner deel van de schijflengte zwaarder belast dan elektriciteit. In variant B is de verhouding tussen schijf 1 en 4 kleiner dan bij variant A en A+.
- In **de bijlage** zijn figuren opgenomen waarin dit grafisch is weergegeven.

Drie varianten: relatieve lastenontwikkeling bedrijven

Mutaties uitgedrukt in % t.o.v. de lasten in het basispad nieuw (basispad oud + nieuwe ODE-tarieven) in 2030 (in lopende prijzen)	Elektriciteits-verbruik (kWh/jaar)	Gas-verbruik (m3/jaar)	Belastingdeel energierekening 2030 Basispad nieuw	Variant A	Variant A+	Variant B
Detailhandel non-food*	12.749	2.384	€ 3.240	-24%	-23%	-23%
Grootschalige bakker*	43.669	4.738	€ 9.439	-27%	-25%	-23%
Verpleeg- of verzorgingstehuis*	294.262	73.986	€ 75.463	0%	0%	0%
Ziekenhuis*	679.218	163.570	€ 163.613	2%	2%	2%
Voortgezet (speciaal) onderwijs*	178.725	43.007	€ 45.979	-3%	-2%	-2%
Fitness*	28.136	5.249	€ 7.578	-20%	-19%	-18%
Glastuinbouw zonder WKK(*)*	265.200	194.800	€ 40.556	2%	1%	-2%
Grootschalige logistiek met koeling*	1.690.784	36.641	€ 127.137	-10%	-12%	-13%
Overige landbouw*	11.100	2.600	€ 3.162	-20%	-20%	-20%
Zuivelindustrie*	4.481.000	1.623.000	€ 544.098	88%	76%	42%
Papierindustrie*	4.256.000	805.000	€ 458.792	48%	42%	24%
10-12 Voedings- en genotmiddelenindustrie***	57.717.000	48.202.000	€ 3.708.846	80%	83%	93%
17-18 Papier- en grafische industrie***	30.921.000	15.738.000	€ 1.830.794	162%	140%	92%
20-21 Chemie en farmaceutische industrie***	201.634.000	43.226.000	€ 3.664.072	81%	90%	121%
24 Basismetaalindustrie***	288.702.000	44.162.000	€ 3.859.936	77%	91%	134%

Drie varianten: absolute lastenontwikkeling bedrijven

Mutaties uitgedrukt in absolute euro's t.o.v. de lasten in het basispad nieuw (basispad oud + nieuwe ODE-tarieven) in 2030 (in lopende prijzen)	Elektriciteits-verbruik (kWh/jaar)	Gas-verbruik (m3/jaar)	Belastingdeel energierekening 2030 Basispad nieuw	Variant A	Variant A+	Variant B
Detailhandel non-food*	12.749	2.384	€ 3.240	*-€ 762*	*-€ 747*	*-€ 731*
Grootschalige bakker*	43.669	4.738	€ 9.439	*-€ 2.559*	*-€ 2.372*	*-€ 2.180*
Verpleeg- of verzorgingstehuis*	294.262	73.986	€ 75.463	*€ 202*	*€ 124*	*€ 48*
Ziekenhuis*	679.218	163.570	€ 163.613	*€ 3.761*	*€ 3.209*	*€ 2.655*
Voortgezet (speciaal) onderwijs*	178.725	43.007	€ 45.979	*-€ 1.165*	*-€ 1.101*	*-€ 1.033*
Fitness*	28.136	5.249	€ 7.578	*-€ 1.533*	*-€ 1.432*	*-€ 1.329*
Glastuinbouw zonder WKK(*)*	265.200	194.800	€ 40.556	*€ 618*	*€ 231*	*-€ 964*
Grootschalige logistiek met koeling*	1.690.784	36.641	€ 127.137	*-€ 13.341*	*-€ 15.139*	*-€ 16.949*
Overige landbouw*	11.100	2.600	€ 3.162	*-€ 641*	*-€ 635*	*-€ 629*
Zuivelindustrie*	4.481.000	1.623.000	€ 544.098	*€ 481.456*	*€ 412.229*	*€ 229.194*
Papierindustrie*	4.256.000	805.000	€ 458.792	*€ 220.717*	*€ 192.449*	*€ 109.007*
10-12 Voedings- en genotmiddelenindustrie***	57.717.000	48.202.000	€ 3.708.846	*€ 2.959.799*	*€ 3.060.842*	*€ 3.456.288*
17-18 Papier- en grafische industrie***	30.921.000	15.738.000	€ 1.830.794	*€ 2.959.799*	*€ 2.558.172*	*€ 1.680.187*
20-21 Chemie en farmaceutische industrie***	201.634.000	43.226.000	€ 3.664.072	*€ 2.959.799*	*€ 3.315.872*	*€ 4.415.328*
24 Basismetaalindustrie***	288.702.000	44.162.000	€ 3.859.936	*€ 2.959.799*	*€ 3.523.960*	*€ 5.184.348*

Drie varianten: belangrijkste verschillen varianten

- Alle drie de varianten zijn gericht op de hogere verbruiksschijven. Maatvoering van verlaging schijf 2 en schijf 3 elektriciteit vrijwel gelijk. Het verschil zit met name in hoe de tarieven worden verhoogd (+500 mln.)
- Grootste CO_2-reductie wordt gerealiseerd door tarief schijf 2 en schijf 3 gas te verhogen (variant A en in mindere mate A+):
  - Voor deze bedrijven zijn nog relatief weinig prikkels (o.a. geen CO_2-heffing industrie en ETS).
  - Momenteel ligt het tarief in schijf 2 en schijf 3 gas flink lager dan die van elektriciteit (in tegenstelling tot tarief schijf 4 gas).
  - Specifiek voor de glastuinbouw geldt dat wordt gewerkt aan een convenant om een heffing uit te werken ter vervanging van het huidige sectorsysteem; de reductie die niet via de EB-maatregelen wordt gerealiseerd, moet dan later alsnog via deze nieuwe heffing wordt gerealiseerd.
- Door een (groter) deel van de lastenverzwaring vorm te geven in de 4e schijf gas en elektriciteit kunnen grootverbruikers meer worden belasten indien dat gewenst wordt (variant B en in mindere mate A+)

Deel 2.1
Achtergrondinformatie

Overige ontwikkelingen EB + duiding opties compensatie via EB

Ontwikkelingen in de energiebelasting en energieprijzen – huishoudens

Tarieven energiebelasting HH: basispad en CA-afspraken

- **Het basispad van de energiebelastingtarieven wordt gevormd door:**
  - Resterende tariefschuif 1e schijf gas uit het Klimaatakkoord
  - Afloop compensatiepakket koopkracht 2022 (zie volgende slide)
  - ODE-tarieven: t/m 2022 wettelijk vastgelegd. Daarna stijging nodig, conform budgettaire taakstelling

Budgettaire reeks ODE	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Budgettaire taakstelling ODE (in mln. euro)	2906*	3068	3333	3494	3239	3224	3248	3527	3747

*Opbrengst ODE 2022-tarieven

- **Naast de ontwikkelingen in het basispad, zijn in het coalitieakkoord ook een aantal tariefaanpassingen afgesproken:**
  - Schuif EB 1e schijf (gericht op huishoudens)
  - Schuif EB hogere verbruiksschijven (gericht op bedrijven)
  - Verhogen belastingvermindering vanaf 2023 (- 225 mln.)
- **De EB-schuif 1e schijf levert per saldo een lastenverlichting voor huishoudens** (-725 mln. in 2030)
  - Tariefverhoging schijf 1 aardgas: +498 mln. in 2030
  - Tariefverlaging schijf 1 elektriciteit: - 1224 mln. in 2030

CA schuif tarief 1e schijf EB (excl. btw)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Tariefswijziging gas (cent/m^3)		2,000	2,500	3,000	3,500	4,000	4,500	5,230	5,230
Tariefswijziging elektriciteit (cent/kWh)		-2,000	-2,500	-3,000	-3,500	-4,000	-4,500	-5,230	-5,230

Koopkrachtpakket 2022 – energiebelasting en btw

- **Tijdelijke verlaging energiebelasting en btw in 2022 (vervalt per 2023)**
  - Als compensatie voor de hoge energieprijzen zijn de tarieven in de energiebelasting in 2022 tijdelijk verlaagd. Een huishouden met een gemiddeld energieverbruik (2384 kWh elektriciteit en 1170 m3 gas) heeft hierdoor een belastingvoordeel van circa 400 euro in 2022.
  - Daarnaast is de btw op energie vanaf 1 juli tijdelijk verlaagd van 21% naar 9%. Het belastingvoordeel voor een huishouden met een gemiddeld energieverbruik bedraagt circa 140 euro (let op: hoe hoger de energieprijzen, hoe groter het voordeel).
- **Vormgeving tijdelijke verlaging energiebelasting (prijzen excl. btw)**
  - De tijdelijke verlaging van de energiebelasting bestaat uit een aantal onderdelen (zie ook onderstaande tabel):
    - De belastingvermindering is tijdelijk met 219 euro verhoogd naar 682 euro (budgettaire derving: 1,8 mld.)
    - Het tarief 1e schijf elektriciteit is tijdelijk met 5,4 cent verlaagd (budgettaire derving: 1,3 mld.)
    - Het tarief 2e schijf elektriciteit is tijdelijk met 0,8 cent verlaagd (budgettaire derving: 63 mln.)
    - Het tarief 3e schijf elektriciteit is tijdelijk met 0,2 cent verlaagd (budgettaire derving 63 mln.)

Tarieven energiebelasting (in centen per m^3 of kWh)	2022 zonder compensatie	2022 met compensatie	Tijdelijke compensatie (delta)
Aardgas per m3			
Schijf 1: 0 - 170.000 m3	36,3	36,3	0
Schijf 2: 170.000 - 1 mln. m3	6,6	6,6	0
Schijf 3: 1 mln. - 10 mln. m3	2,4	2,4	0
Schijf 4: > 10 mln. m3	1,3	1,3	0
Elektriciteit per kWh			
Schijf 1: 0 - 10.000 kWh	9,2	3,8	-5,4
Schijf 2: 10.000 - 50.000 kWh	5,2	4,4	-0,8
Schijf 3: 50.000 - 10 mln. kWh	1,4	1,2	-0,2
Schijf 4: >= 10 mln. kWh	0,06	0,06	0
Belastingvermindering (in euro's)	463	682	+219

Microprofielen huishoudens – energiebelasting 2022 - 2023

	Elektriciteits-verbruik (kWh)	Gas-verbruik (m3)	Belastingdeel energierekening 2022 tijdelijk verlaagd [1]	Belastingdeel energierekening 2023 Basispad [2]	Belastingdeel energierekening 2023 Basispad + CA maatregelen [3]	Mutatie [3] – [1] In euro
Huishouden met een gemiddeld energieverbruik (2022)	**2.384**	**1.170**	€ 6	€ 493	€ 431	€ 425
Appartement, eenpersoons, klein (<100m2), nieuw (1992 of later)	1.560	640	€ -349	€ 53	€ -2	€ 347
Appartement, eenpersoons, klein, oud (voor 1992)	1.540	810	€ -259	€ 151	€ 100	€ 359
Appartement, meerpersoons, klein, oud	2.260	990	€ -102	€ 367	€ 304	€ 406
Geschakelde woning, eenpersoons, klein, oud	1.680	1.040	€ -122	€ 309	€ 260	€ 382
Geschakelde woning, eenpersoons, middel (100-150m2), oud	1.980	1.230	€ 6	€ 467	€ 416	€ 410
Geschakelde woning, meerpersoons, klein, oud	2.780	1.210	€ 60	€ 577	€ 506	€ 446
Geschakelde woning, meerpersoons, middel, nieuw	3.250	1.070	€ 22	€ 566	€ 480	€ 458
Geschakelde woning, meerpersoons, middel, oud	3.190	1.360	€ 175	€ 729	€ 651	€ 476
Geschakelde woning, meerpersoons, groot (150m2 of meer), oud	3.880	1.890	€ 520	€ 1148	€ 1067	€ 547
Vrijstaande woning, meerpersoons, groot, oud	4.480	2.350	€ 819	€ 1512	€ 1427	€ 609

- **Het belastingdeel van de energierekening neemt in 2023 toe t.o.v. 2022:**
  - De tijdelijke verlaging in 2022 vervalt en de ODE-tarieven lopen in het basispad op (zie kolom [2] voor belastingdeel in basispad 2023, dus zonder CA-maatregelen)
  - Daar staat tegenover dat in het coalitieakkoord een tariefschuif in de 1e schijf en verhoging van de belastingvermindering is afgesproken. Dit verlaagt het belastingdeel van de energierekening, maar weegt niet op tegen het vervallen van het 2022-pakket en stijging van de ODE-tarieven (zie ook kolom [3])

NB. **Basispad** = ontwikkeling EB-tarieven zonder CA + oploop ODE-tarieven conform budgettaire taakstelling

Gevolgen hoge energieprijzen voor huishoudens - 1

- Sinds de zomer van 2021 zijn de prijzen van aardgas en elektriciteit sterk gestegen. De energiemaatschappijen geven aan dat in juli 2022 de inkoopprijzen voor de komende jaren nog steeds op een hoog niveau liggen.
- Voor de zomer van 2021 betaalden huishoudens een maandbedrag van gemiddeld 150 euro per maand. Energiemaatschappijen verwachten dat dit met de huidige ontwikkelingen zal toenemen naar 400 – 600 euro per maand, afhankelijk van het verbruik en de contractvorm (zie ook volgende slide)
- Voor de stijging van de energieprijzen had ongeveer 45% van de huishoudens een variabel contract en 55% een vast contract. Sinds de sterke stijging van de energieprijzen in het najaar van 2021, verstrekken energiemaatschappijen echter vrijwel geen vaste contracten meer. Energiemaatschappijen verwachten dat per 1 januari 2023 circa 90% van de huishoudens een variabel contract heeft.

Gevolgen hoge energieprijzen voor huishoudens - 2

- Energieleveranciers hebben hun inschatting gedeeld van het verloop van de energierekening in 2023 op basis van groothandelsprijzen juli 2022. Hierin is meegenomen dat het huidige compensatiepakket vanaf 1 januari 2023 afloopt.
- Afhankelijk van het huishoudprofiel neemt de rekening t.o.v. 2018 bij gelijk verbruik zonder compensatie naar verwachting toe met 3 tot 4 duizend euro. Een aanname is dat het energieverbruik gelijk is aan het verbruik in 2018 terwijl het energieverbruik een dalende trend kent. Mogelijk dat huishoudens extra besparen t.o.v. 2018 n.a.v. de hoge prijzen. Het energieverbruik kan tussen jaren echter sterk verschillen aangezien het sterk afhankelijk is van het weer.
- De verschillen tussen en binnen de huishoudprofielen is groot aangezien het verbruik tussen en binnen huishoudprofielen sterk varieert, zie onderstaande tabel.

	%	#			euro				
Bewoningsprofielen	**Aandeel huishoudens[1)]**	**Aantal huishoudens**	**Gemiddeld gasverbruik[2)]**	**Gemiddeld elektriciteitsverbruik**	**Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen**	**Gemiddelde energierekening 2018**	**Gemiddelde energierekening 2023***	**Stijging energielasten zonder compensatie**	**% energie t.o.v. Inkomen**
Een bewoner in oud, klein appartement	11	880 000	880	1590	23 300	1 100	3 536	2 436	13%
Een bewoner in oude, kleine rijwoning	5	400 000	1170	1750	23 500	1 330	4 392	3 062	16%
Een bewoner in nieuw , klein appartement	3	240 000	670	1650	24 300	970	3 061	2 091	10%
Een bewoner in oude, middelgrote rijwoning	6	480 000	1390	2070	28 100	1 550	5 205	3 655	16%
Twee of meer bewoners in oud, klein appartement	7	560 000	1080	2300	39 300	1 390	4 621	3 231	10%
Twee of meer bewoners in oude, kleine rijwoning	9	720 000	1330	2870	41 800	1 680	5 715	4 035	12%
Twee of meer bewoners in oude, middelgrote rijwoning	21	1680 000	1500	3290	50 500	1 890	6 486	4 596	11%
Twee of meer bewoners in nieuwe, middelgrote rijwonir	6	480 000	1170	3350	56 400	1 670	5 711	4 041	9%
Twee of meer bewoners in oude, grote rijwoning	5	400 000	2100	3950	67 100	2 430	8 529	6 099	11%
Twee of meer bewoners in oude, grote vrijstaande won	5	400 000	2610	4490	68 600	2 900	10 248	7 348	13%

Overwegingen compensatie via energierekening - inkomens- t.o.v. prijsbeleid

- Financiële compensatie voor hoge prijzen kan via prijsbeleid en inkomensbeleid:
  - **Prijsbeleid** houdt in het verlagen van de consumentenprijs van de producten die in prijs stijgen. Voorbeelden zijn verlagen energiebelasting of accijns.
  - **Inkomensbeleid** houdt in het verhogen van het besteedbaar inkomen van huishoudens. Voorbeelden zijn de gemeentelijke energietoelage of verlaging van de inkomensbelasting.
- **We adviseren compensatie via inkomensbeleid te verschaffen aangezien:**
  - Inkomensbeleid kan, afhankelijk van het gekozen instrument, beter gericht worden op specifieke groepen zoals kwetsbare huishoudens.
  - Het CPB concludeert dat verlaging van accijnzen/energiebelasting onvoldoende gericht is om kwetsbare huishoudens te beschermen voor betalingsproblemen. Hiervoor is inkomens/armoedebeleid nodig. Valkuil is dat dit de armoedeval vergroot. Daarnaast hebben de hogere inkomens juist meer voordeel van de verlaging van de accijnzen en energiebelasting (zie plaatje – financieel voordeel per maand en per inkomensgroep).
  - Inkomensbeleid interfereert minder met de functie van marktprijzen als schaarstesignaal. De prikkel om verbruik te beperken wordt niet afgezwakt.
  - Een inkomensregeling is waarschijnlijk (politiek) robuuster als *tijdelijk* instrument dan prijsbeleid.
- Prijsbeleid kan dienen als generieke tegemoetkoming, maar kent belangrijke nadelen.
- **Zie ook de aparte beslisnotitie die over de koopkrachtbesluitvorming is opgesteld.**

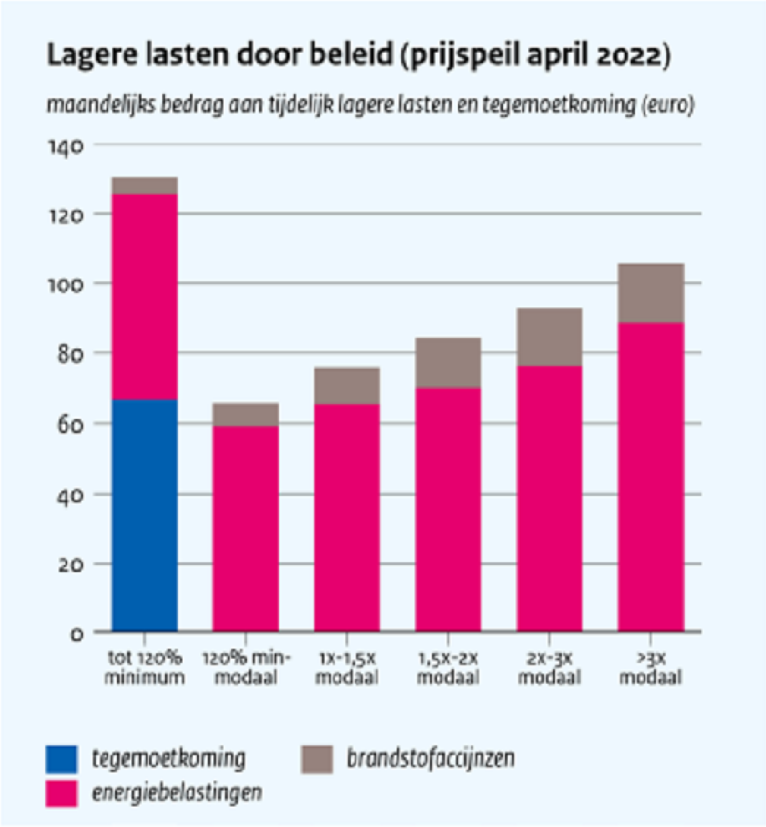

Overwegingen compensatie via energierekening – aandachtspunten

- **Belastingdeel relatief klein ten opzichte van stijging leveringstarieven**
  - In 2023 (basispad + CA-maatregelen) bedraagt het belastingdeel van de energierekening voor een huishouden met gemiddeld verbruik 431 euro per jaar. De energiemaatschappijen verwachten echter dat ten opzichte van 2018 de energielasten met duizenden euro's zullen toenemen door de hoge energieprijzen.
  - In theorie kan de belastingvermindering in de EB oneindig worden verhoogd. Het aantal huishoudens met een negatieve belasting (per saldo uitkering) neemt dan echter fors toe: een gemiddeld huishouden betaalt slechts ca. 500 euro EB (inclusief de normale belastingvermindering van circa 460 euro). Bovendien wordt misbruik aantrekkelijker naarmate de belastingvermindering verder wordt verhoogd.
- **Besparingsprikkel**
  - De belastingvermindering is een vast bedrag per aansluiting en dus onafhankelijk van gebruik. De prikkel om energiegebruik te beperken blijft daarmee ongemoeid, in tegenstelling tot verlaging van de schijftarieven of de btw. Daar staat tegenover dat het de vraag is of huishoudens deze besparingsprikkel nog sterk voelen wanneer de energienota negatief wordt (lage energierekening door zeer energiezuinig huis, maar wel hoge belastingvermindering).
- **Klimaatbeleid:**
  - De energiebelasting is een belangrijke beprijzingsmaatregel die via gedragsverandering tot een lagere CO_2-uitstoot moet leiden.
  - Voor het klimaatbeleid is het van belang dat eventuele maatregelen niet leiden tot inefficiënte prikkels (elektriciteit zwaarder belasten dan aardgas – fossiele energie moet waar mogelijk fors beprijsd zijn), en dat de totale kosten (belastingen, marktprijzen, etc.) van energieverbruik niet structureel lager uitvalt (als de energieprijzen weer dalen).

Overwegingen compensatie via energierekening – aandachtspunten 2

- **Indien de wens is om direct via de energierekening koopkrachtcompensatie te bieden, gelden de volgende overwegingen:**
  - **Geen structuuraanpassingen**
    - Om direct in 2023 lastenverlichting te kunnen bieden, zijn per 1 januari alleen parameteraanpassingen mogelijk. Maatregelen als het aanpassen van schijfgrenzen in de energiebelasting of een inkomensafhankelijke belastingvermindering vallen hierdoor af. Daarnaast zijn tariefaanpassingen binnen de energiebelasting alleen per jaar mogelijk.
  - **Doelgroep**
    - Het verbruik van huishoudens valt volledig in de eerste schijf van de energiebelasting.
    - Binnen de energiebelasting is de belastingvermindering de meest gerichte knop om huishoudens te compenseren (circa 90% van het budget komt bij huishoudens terecht). Daarnaast wordt de prikkel tot energiebesparing en verduurzaming niet vermindert omdat de hoogte onafhankelijk is van het verbruik.
  - **BTW versus energiebelasting**
    - Verlaging van de btw komt grotendeels terecht bij huishoudens (klein deel bij bedrijven zonder btw-aftrek) en ademt mee met de energieprijzen (hoe hoger de prijzen, hoe meer compensatie).
    - Een btw-verlaging werkt indirect. In hoeverre een btw-verlaging in de consumentenprijs wordt doorberekend is afhankelijk van energieleveranciers
    - Hoge inkomens profiteren meer van een btw-verlaging of verlaging van de tarieven in de energiebelasting dan lage inkomens, omdat hun energieverbruik gemiddeld hoger is.
    - De belastingvermindering in de EB is een vast bedrag en onafhankelijk van het verbruik, waardoor lage inkomens relatief meer profiteren. Een verlaging van de tarieven in de energiebelasting komt ook deels bij bedrijven terecht.
    - Een verlaging van de btw verlaagt de belastingvermindering.
  - **Aardgas versus elektriciteit**
    - In het 2022-pakket is ervoor gekozen om verlaging van de EB te realiseren via een verlaging van de elektriciteitstarieven en een verhoging van de belastingvermindering, zodat de verduurzamingsprikkel in de EB in stand blijft.
    - De 1e schijf aardgas is qua energieverbruik veel langer, waardoor een groter deel van de budgettaire derving naar bedrijven gaat (terwijl de maatregel primair gericht is op huishoudens).

Overzicht beleidsopties energierekening huishoudens - 1

Beleidsoptie	Vormgeving	Budgettaire derving	Voordeel HH	Voordeel bedrijven	Belastingdeel energierekening voor gemiddeld huishouden
Temporisering tariefaanpassingen CA (gericht op huishoudens)					
ODE-verhoging 2023 niet doen	De ODE-tarieven blijven op het niveau van 2022 en volgen per 2024 weer het basispad.	PM	PM	PM	PM
EB-schuif 1e schijf in 2023 alleen voor elektriciteit	Het tarief 1e schijf elektriciteit wordt in 2023 (cf. CA) met 2 cent verlaagd. Het tarief 1e schijf gas wordt in 2023 niet verhoogd en in 2024 met 2,5 cent (vanaf dan weer op basispad)	228 mln.	166 mln.	62 mln.	403 euro incl. btw (2023 met CA: 431 euro)
(Gedeeltelijke) verlenging van pakket 2022 naar 2023					
Verlenging van het EB-pakket 2022 gericht op huishoudens	Tarieven energiebelasting: • Belastingvermindering: 682 euro excl. btw • EB-tarief 1e schijf elektriciteit: 3,8 cent	2387 mln.	2099 mln.	289 mln.	101 euro incl. btw (2023 met CA: 431 euro)
Verlenging verlaging btw-tarief op energie	Btw-tarief energie: 9% (i.p.v. 21%) in 2023 (financieel voordeel is gemiddeld 440 euro per huishouden)	Ca. 3,7 mld.	-	-	-
Verlenging van alleen EB-compensatie (2022) gericht op huishoudens	Tarieven energiebelasting: • Belastingvermindering: 682 euro excl. btw • EB-tarief 1e schijf elektriciteit: 3,8 cent	2387 mln.	2099 mln.	289 mln.	101 euro incl. btw (2023 met CA: 431 euro)
Verlenging van de maatregelen die zo gericht mogelijk op huishoudens zijn	Belastingvermindering: 682 euro excl. btw	1551 mln.	1454 mln.	98 mln.	203 euro incl. btw (2023 met CA: 431 euro)

NB 1. De budgettaire derving is de mutatie van het inkomstenkader t.o.v. coalitieakkoord. De belasting voor een gemiddeld huishouden is wat een huishouden gemiddeld betaald als de CA-maatregelen + de extra verlaging wordt ingevoerd. Zonder extra verlaging en met CA-maatregelen zou dit 431 euro in 2023 worden en in 2022 is dit 6 euro.
NB 2. De varianten zijn illustratief bedoeld. Een andere maatvoering is mogelijk.

Ontwikkelingen in de energiebelasting en energieprijzen – bedrijven

Tariefaanpassingen EB en ODE gericht op bedrijven

- Zoals eerder geschetst, wordt het tariefverloop van de EB/ODE bepaald door:
  - EB-schuif 1e schijf klimaatakkoord
  - Afloop koopkrachtpakket 2022
  - Oploop ODE-tarieven t/m 2030 conform budgettaire taakstelling
  - Aanpassingen uit het CA: EB-schuif 1e schijf, verhoging belastingvermindering, tariefschuif hogere verbruiksschijven (minder degressief maken en verlaging 2e en 3e schijf elektriciteit)
- Met name de oploop van de ODE-tarieven t/m 2030 en de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven heeft een effect op de lastenontwikkeling van bedrijven.
- De tariefschuif in de hogere verbruiksschijven is nog niet concreet ingevuld (zie deel 1 van het slide deck)

Ontwikkeling ETS- en energieprijzen

- De energieprijzen zijn sinds 2020 sterk gestegen. Ook de ETS-prijs kent een sterke stijging.
- Hoe de gestegen energieprijzen (individuele) bedrijven hebben beïnvloed hangt sterk af van de energiecontracten van de bedrijven en is zodoende moeilijk te zeggen.
- Of en in hoeverre bedrijven de hogere energiekosten kunnen doorberekenen is mede afhankelijk van de markt waar zij op opereren en of de (buitenlandse) concurrenten te maken hebben met hogere energieprijzen.

ETS-prijs

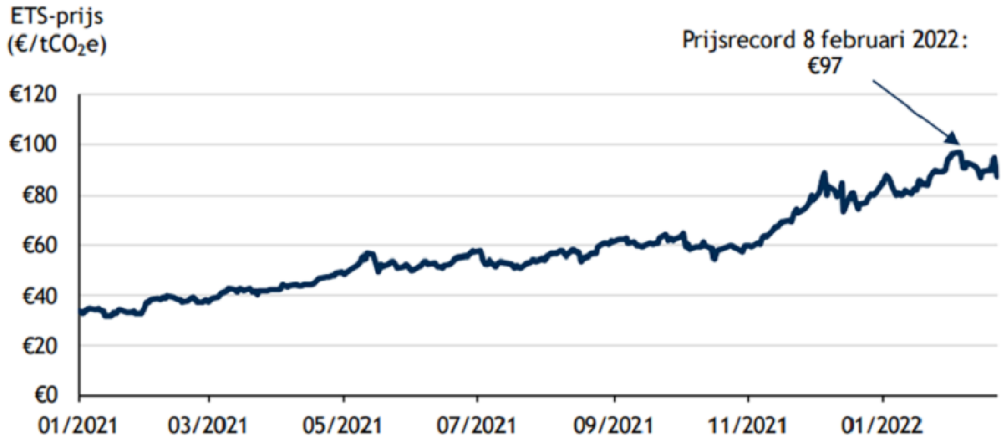

Aardgasprijs

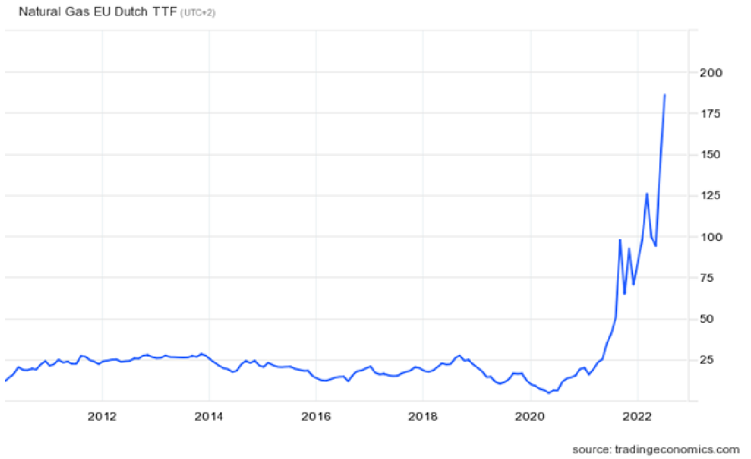

Elektriciteitsprijs

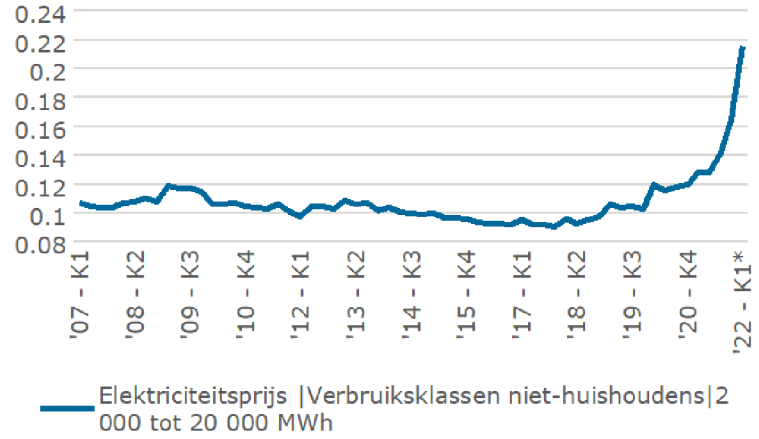

Vooruitblik energieprijsontwikkeling

- De energieprijsontwikkeling op de korte- en middellange termijn is hoogst onzeker, omdat energieprijzen volatiel en lastig voorspelbaar zijn.
- Het CPB verwacht, o.b.v. futures, dat de marktprijzen van gas en olie tot begin 2023 op het huidige, hoge niveau zullen blijven. Daarna wordt een daling verwacht. DNB verwacht dat, o.a. daardoor, de inflatie in 2023 en 2024 daalt naar respectievelijk 3,9% en 2,4%. Ook CPB voorziet dat de inflatie op de middellange termijn weer stabiel rond de 2% komt te liggen, bij geloofwaardig ECB-beleid.
- De ervaring leert echter dat de verwachte prijsdaling de afgelopen maanden steeds niet op het verwachte moment hebben plaatsgevonden en ramingen dus beperkt houvast bieden.
- In de impactanalyse van de fiscale klimaatmaatregelen verwacht Trinomics de komende jaren fors hogere energieprijzen (scenario B). De gevolgen hiervan zijn vele malen groter dan de mutaties in de energiebelasting:

Energie-drager	Basispad	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gas	A	15	18	20	18	19	21	22	23	24	25	26
	B	15	34	109	129	103	77	69	61	53	45	37
	Verschil basispad B t.o.v. A (%)	100%	192%	547%	705%	530%	375%	319%	268%	223%	181%	143%
Elektrici-teit	A	33	38	42	43	44	46	48	48	48	47	48
	B	33	97	196	286	211	136	122	109	96	83	70
	Verschil basispad B t.o.v. A	100%	259%	468%	663%	477%	292%	258%	228%	200%	176%	145%

Bronnen: basispad A sluit aan bij KEV2021, basispad B o.b.v. futureprijzen (2023 & 2025) en hoge waarde uit KEV (2030).

Gevolgen hoge energieprijzen voor bedrijven: DNB studie

- **De gevolgen van de energieprijsstijgingen zijn op macroniveau voor het gehele bedrijfsleven relatief beperkt.**
  - DNB heeft voor verschillende prijsscenario's berekend wat de gevolgen voor bedrijven zijn.
  - In deze studie gaat DNB er vanuit dat bedrijven de kosten niet kunnen doorberekenen en niet in staat zijn het energieverbruik te verminderen. In werkelijkheid is dit een conservatieve aanname, want over het algemeen zijn bedrijven in staat om de kosten door te berekenen aan de afnemers. Daarnaast is momenteel ook een daling van het gasverbruik zichtbaar.
  - In het meest ernstige scenario stijgt het aantal verlieslatende ondernemingen van 22,3% (2020) naar 27,9%. In de kredietcrisis (2009) was 34,6% van de bedrijven verlieslatend.
  - De gevolgen van de hoge energieprijzen verschillen sterk van bedrijf tot bedrijf. Dit is vooral afhankelijk van: de energie-intensiteit, mate waarin het bedrijf de prijzen kan doorberekenen aan de afnemer en op korte termijn handelingsperspectief heeft om te verduurzamen.
- **Er zijn echter wel degelijk (energie-intensieve) sectoren die hard geraakt worden**
  - Het gaat om sectoren zoals metaal, chemie, papier en karton, voedingsmiddelen, en glas/cement. Dit is slechts een klein deel van de energie-intensieve economie: 3,3% van de werkzame personen is in deze sectoren actief. De toename in verlieslatende bedrijven is in deze sectoren fors met 25 tot 45 procentpunt (bovengrens, want in praktijk kunnen veel bedrijven hun kosten (deels) doorberekenen).
- **De glastuinbouw is niet meegenomen in de DNB-studie, maar is een energie-intensieve sector en kent ook een forse lastenstijging (studie WEcR)**
  - De liquiditeitspositie van de glastuinbouwbedrijven was in 2021 goed. Gemiddeld is een opbrengststijging van 20% nodig om de hogere kosten volledig te compenseren. Deze opbrengststijging doet zich waarschijnlijk niet voor. Vanwege internationale concurrentie is het lastig om de hogere lasten volledig door te berekenen.
  - De specifieke gevolgen per bedrijf zijn sterk afhankelijk van o.a. het type energiecontract, het opbrengstperspectief en bedrijfskenmerken. Glastuinders hebben de naast de mogelijkheid tot energiebesparing en verduurzaming ook de mogelijkheid een deel van de kosten te compenseren met de productie van elektriciteit, doorverkopen van gas en kunnen van gewas wisselen om energie te besparen.

Overweging compensatie voor bedrijven

- **Financiële compensatie voor de hogere energieprijzen wordt voor bedrijven afgeraden:**
  - Het grootste deel van de bedrijven kan de kosten doorberekenen aan de afnemer.
  - Macro-economisch is de impact van de energiekostenstijging op de winstgevendheid van ondernemingen te overzien.
  - Een aantal individuele bedrijven zal wel hard worden getroffen door de stijging van de energieprijzen.
    - Deze bedrijven zullen vaak al hun bedrijfsprocessen anders moeten inrichten vanwege hun bijdrage aan het klimaatprobleem. Het is beter beleid te richten op deze transitie i.p.v. compensatie voor hoge energieprijzen deze verduurzamingsprocessen te vertragen.
    - Daarnaast zal een deel van deze bedrijven zonder aanpassing van de bedrijfsvoering niet langer winstgevend zijn bij aanhoudend hoge energieprijzen. Overheidssteun voor niet-levensvatbare bedrijven is niet doelmatig.
    - Financiële markten kunnen over het algemeen zelf goed inschatten in hoeverre geraakte ondernemingen in de toekomst levensvatbaar zijn.
- **Eventueel kan worden overwogen om de CA-tariefaanpassingen in de EB en ODE te temporiseren, maar dit raden we ook af.**
  - Invoering kan eventueel een jaar worden uitgesteld (naar 2024) om een extra lastenstijging in 2023 te voorkomen (de energie-intensieve bedrijven worden ook door belastingmaatregelen het meest geraakt). Het effect van de belastingmaatregelen valt echter in het niet bij het effect van de marktprijzen.
  - We raden aan ook in dat geval de tariefsaanpassingen wettelijk te verankeren in het Belastingplan 2023. Deze maatregelen zijn belangrijk voor het lange termijn klimaatbeleid. Met de aanpassingen in de wet worden de prijsprikkels die nodig zijn voor de transitie verbetert en kunnen bedrijven hier op anticiperen. Voor o.a. hun investeringsbeslissingen is transparantie en voorspelbaarheid gewenst. Een aanpassing in het BP 2023 is zodoende vanuit klimaat bezien effectiever dan het alternatief waarin ook de wetswijziging wordt uitgesteld.

Opties voor temporisering – tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven

Beleidsoptie	Vormgeving	Budgettair effect (- = saldo verslechterend)
Zowel het minder degressief maken als verlaging 2e en 3e schijf elektriciteit uitstellen		
Optie 1: Uitstellen naar 2024	• De CA-afspraak over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven wordt uitgesteld naar 2024. Het pad schuift 1 jaar mee. • In 2024: +250 mln. en -288 mln. (i.p.v. vanaf 2023) • Vanaf 2025: + 500 mln. en -500 mln. (i.p.v. vanaf 2024)	2023 + 38 mln. 2024 – 38 mln.
Optie 2: In 2023 niet, vanaf 2024 conform het afgesproken CA-pad	• In 2023 gaat de CA-afspraak over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven niet door. • Vanaf 2024 wordt weer aangesloten bij het afgesproken CA-pad: -500 mln. en +500 mln.	2023 + 38 mln.
Alleen het minder degressief maken uitstellen		
Optie 1: Uitstellen naar 2024	• De CA-afspraak over EB-structuur minder degressief maken wordt uitgesteld naar 2024. Het pad schuift 1 jaar mee. • In 2023: alleen -288 mln. verlaging 2e en 3e schijf elektriciteit • In 2024: +250 mln. (minder degressief) en -500 mln. (verlaging 2e en 3e schijf elektriciteit) • Vanaf 2025: +500 mln. en -500 mln. (conform CA)	2023 -250 mln. 2024 -250 mln.
Optie 2: In 2023 niet, vanaf 2024 conform het afgesproken CA-pad	• In 2023 gaat de CA-afspraak over het minder degressief maken van de EB tariefstructuur niet door. • In 2023: alleen -288 mln. verlaging 2e en 3e schijf elektriciteit • Vanaf 2024 wordt weer aangesloten bij het afgesproken CA-pad: -500 mln. en +500 mln.	2023 -250 mln.

Deel 2.2

Achtergrondinformatie

Ontwikkeling pompprijzen en opties voor de brandstofaccijnzen

Ontwikkeling pompprijzen en accijnsverlaging 2022

- Sinds begin 2021 is de pompprijs van benzine en diesel sterk gestegen.
- In eerste instantie kwam dit door een inhaalvraag na de coronapandemie. Vanaf begin 2022 zijn de pompprijzen verder gestegen door de oorlog in Oekraïne.
- De laatste weken is de pompprijs weer iets gedaald, door een lagere olieprijs (speculatie op mogelijke recessie). De prijs blijft naar verwachting echter op een hoog niveau.
- Per 1 april zijn de brandstofaccijnzen met 21% verlaagd.
- Het financieel voordeel voor een huishouden is afgerond 110 euro – uitgaande van een gemiddeld jaarkilometrage (11.500 kilometer) en 1 benzineauto met gemiddeld verbruik.
- Het jaarkilometrage is gemiddeld gezien lager bij lage inkomens en hoger bij hoge inkomens.
- Hoge inkomens profiteren hierdoor meer van een accijnsverlaging dan lage inkomens. Hierdoor werkt de maatregel denivellerend.

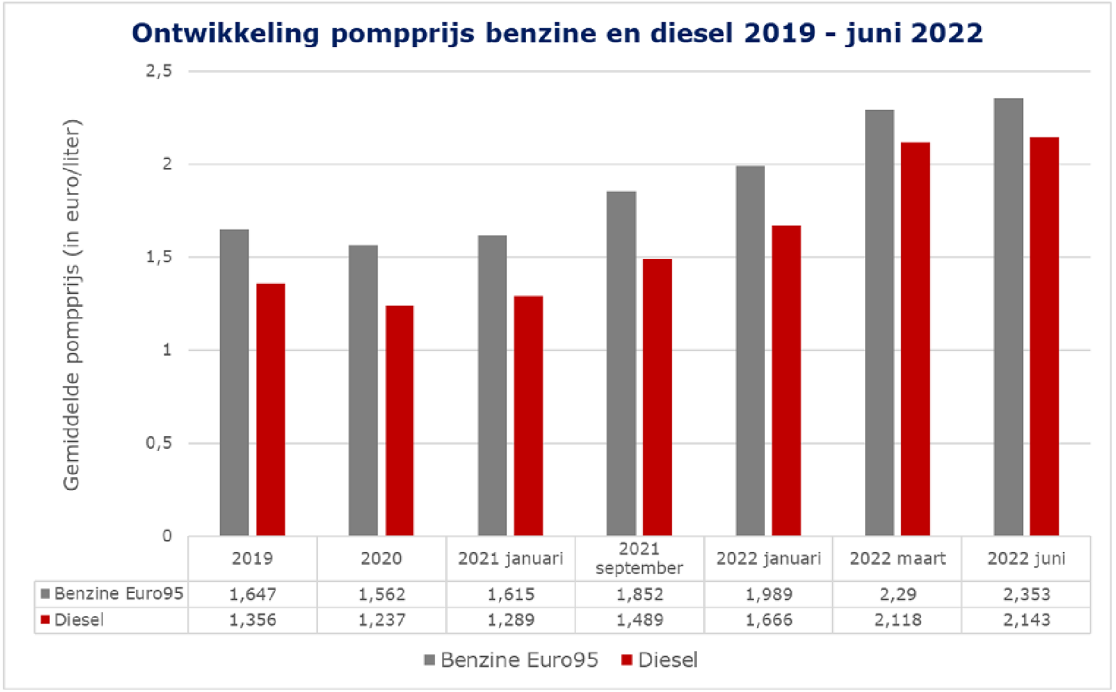

	2019	2020	2021 januari	2021 september	2022 januari	2022 maart	2022 juni
Benzine Euro95	1,647	1,562	1,615	1,852	1,989	2,29	2,353
Diesel	1,356	1,237	1,289	1,489	1,666	2,118	2,143

Accijnsverlaging 2022 in Nederland en omringende landen

- Per 1 april zijn de brandstofaccijnzen tijdelijk t/m 31 december 2022 met 21% verlaagd: Benzine met 17,3 cent/liter, diesel met 11,1 cent/liter en LPG: - 4,1 cent/kg
- Ook in Duitsland en België zijn de brandstofaccijnzen verlaagd – deze verlagingen lopen vooralsnog augustus (Duitsland) en in december (België) af.
  - Duitsland: Op ambtelijk niveau hebben we vernomen dat er op dit moment geen plannen zijn om de verlaging van de Duitse brandstofaccijnzen te verlengen. Wel begrijpen we dat er vanuit de oppositie druk is om het te verlengen.
  - België: Houden de hoge prijzen aan, dan zullen de maatregelen in België naar alle waarschijnlijkheid worden verlengd tot eind maart 2023. Als alternatief wordt er binnen de Belgische overheid gekeken naar het vanaf 2023 gradueel op laten lopen van de brandstofaccijnzen.

	EU	**Nederland** *april t/m december*		**België** *19 maart t/m december*		**Duitsland** *juni t/m augustus*	
Brandstof	**minimum**	**Oud**	**Nieuw**	**Oud**	**Nieuw**	**Oud**	**Nieuw**
Benzine (cent/liter)	35,9	82,4	65,1	60,0	45,6	65,5	35,90
Diesel (cent/liter)	33	52,8	41,7	60	45,6	47,04	33,00
LPG (cent/kilogram)	12,5	35,99	28,43	0 *derogatie*	0 *derogatie*	36,39	12,5

Brandstofaccijnzen – verlaging doorgegeven aan de pomp?

- Er zijn geen concrete afspraken gemaakt met de sector wat betreft het doorberekenen van de accijnsverlaging in de verkoopprijzen.
- De ontwikkeling van de brandstofprijs is afhankelijk van verschillende factoren zoals de prijs van een vat ruwe olie en de koers van de dollar.
- Aan de hand van openbare bronnen met betrekking tot de brandstofprijs kunnen we het beeld opmaken dat de brandstofprijs mee beweegt met de accijnsverlaging en met de olieprijs (zie de volgende slide).
- Op basis van deze bronnen hebben we de volgende indicaties dat het voordeel van de accijnsverlaging wordt doorgegeven aan de consument:
  - De pompprijzen direct voor en direct na 1 april 2022 (de accijnsverlaging) zijn verlaagd met ongeveer de omvang van de accijnsverlaging.
  - De verschillen met de pompprijzen in België en Duitsland volgen de beleidswijzigingen ongeveer.
  - De verhouding tussen de olieprijs en de pompprijs excl. belastingen is niet substantieel gewijzigd na de accijnsverlaging.
- Kanttekening: na verloop van tijd kan niet met zekerheid worden gesteld of de accijnsverlaging nog steeds wordt doorgegeven omdat verschillende ontwikkelingen (bv. raffinagecapaciteit, grenseffecten en vraag-verschuivingen) door elkaar heen lopen en deze niet goed uit elkaar te halen zijn.

Brandstofaccijnzen – verlaging doorgegeven aan de pomp?

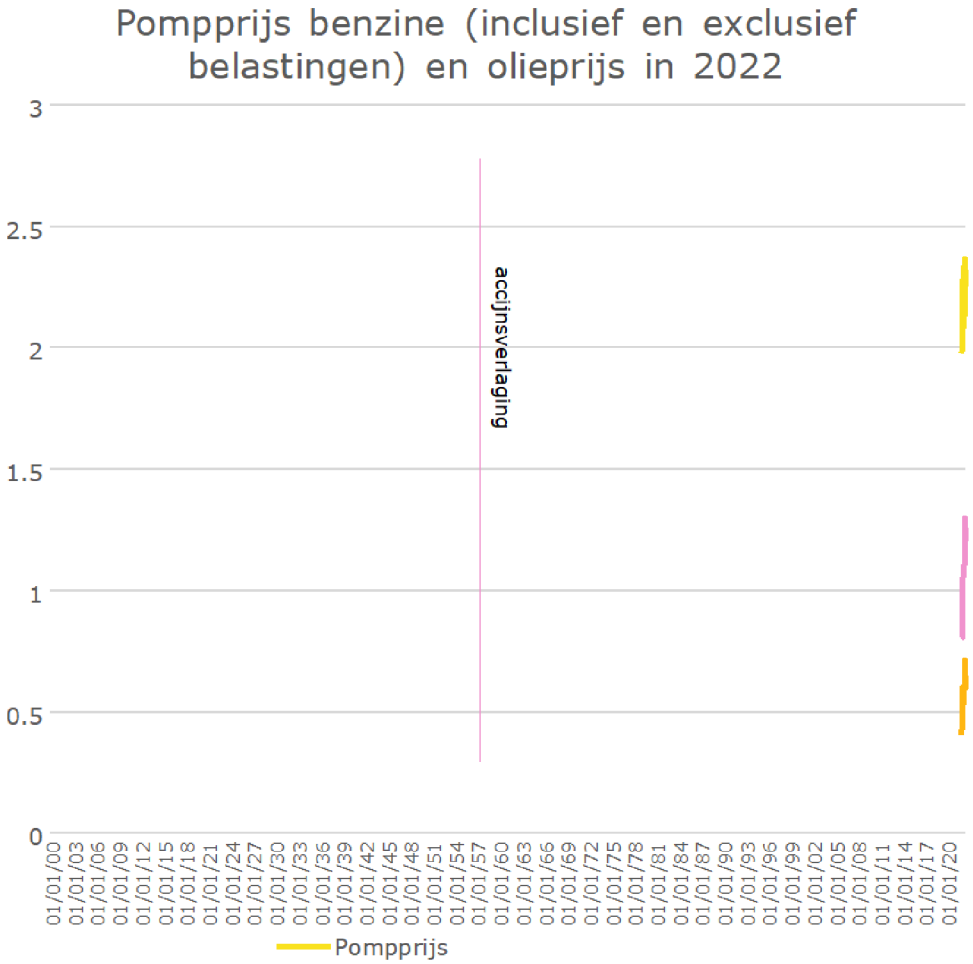

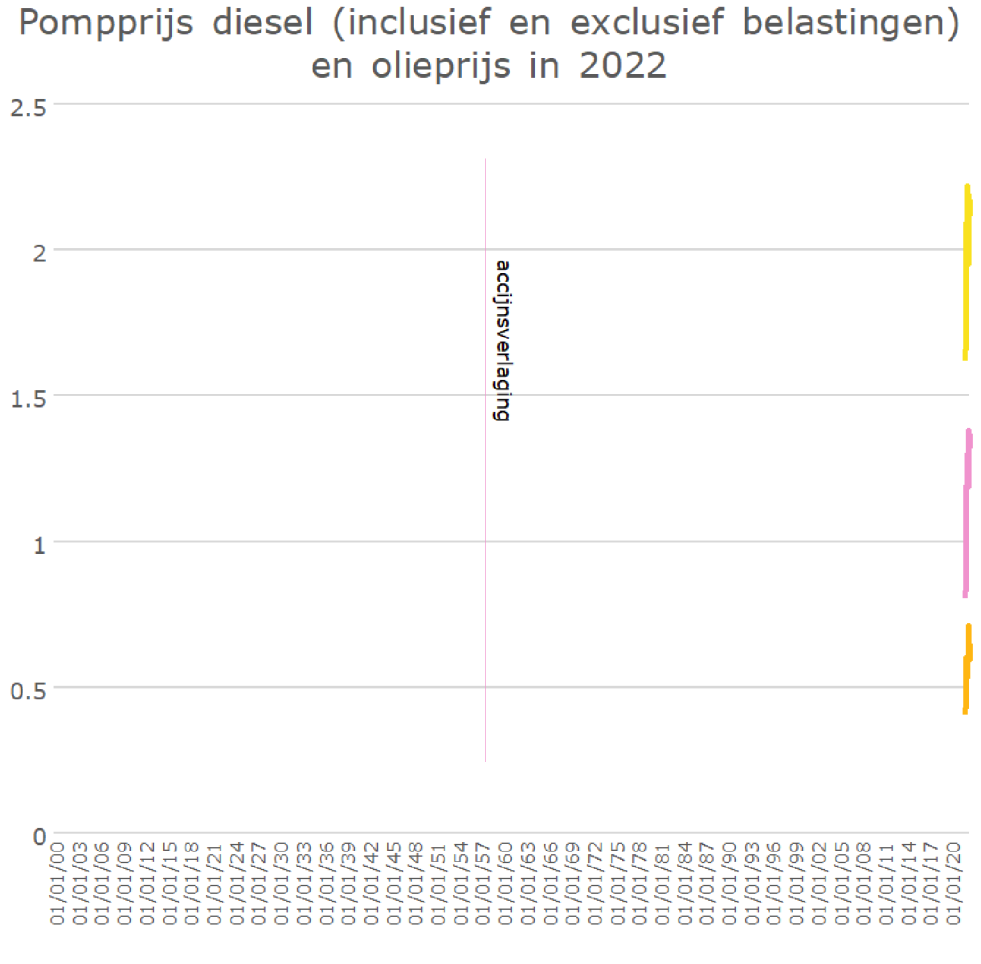

Overzicht beleidsopties – brandstofaccijns

- De verlaging van de brandstofaccijnzen is tijdelijk en loopt per 1 januari 2023 af.
- Koopkrachtcompensatie via de brandstofaccijnzen kent een aantal nadelen: het is ongericht, vergroot de consumptie van brandstof ten tijde van schaarste, het verlaagt de verduurzamingsprikkel en de effectiviteit is afhankelijk van in hoeverre de energiemaatschappijen de verlaging doorberekenen in de pompprijs.
- Koopkrachtcompensatie kan daarom beter via het reguliere koopkrachtinstrumentarium (zoals de inkomstenbelasting) plaatsvinden.
- Daar staat tegenover dat een accijnsverlaging de meest directe vorm van compensatie voor de hoge pompprijs is (hoe hoger het verbruik, hoe meer compensatie) en ook de grenseffecten kunnen meespelen in de afweging.
- Indien de wens is om ook in 2023 de brandstofaccijns (tijdelijk) te verlagen, zijn op de volgende slide diverse beleidsopties in kaart gebracht (NB. ter illustratie, niet uitputtend).
- Vanwege de verduurzamingsprikkel is het van belang dat de brandstofaccijnzen uiteindelijk weer op het oude niveau komen. Om in 1 keer een grote stijging te voorkomen, kan ervoor worden gekozen om, onder voorbehoud van een uitvoeringstoets, de accijns eerst nog een enkel of paar kwartalen te verlagen en daarna stapsgewijs te laten oplopen (NB. aanpassing per maand is uitvoeringstechnisch niet mogelijk).
- Om de risico's rondom de onzekerheid van het prijsverloop te mitigeren, kan een wettelijke basis worden gecreëerd, mits akkoord bevonden door de TK en EK, zodat tijdelijk en binnen bepaalde marges (bijv. alleen in 2023) de accijnstarieven per ministeriële regeling (per kwartaal) kunnen worden aangepast.

Overzicht beleidsopties – brandstofprijzen

Overzicht beleidsopties brandstofaccijnzen					
Niveau verlaagde accijnstarieven 2023 (nog niet definitief, tabelcorrectiefactor van CEP nog gebruikt ivm consistentie met macro-opbrengst)					
Brandstof	**Basispad**	**Verlaagd niveau**	**Mutatie**	**Budgettaire derving 1 jan 2023 – 1 juli 2023**	**Budgettaire derving 2023**
Benzine	86,57 cent/liter	69,3 cent/liter	-17,3 cent/liter	369 mln. euro	738 mln. euro
Diesel	55,54 cent/liter	44,4 cent/liter	-11,1 cent/liter	304 mln. euro	608 mln. euro
LPG	20,42 cent/kg	16,3 cent/kg	-4,1 cent/kg	7 mln. euro	15 mln. euro
Niveau Europese minimumtarieven					
Benzine	86,57 cent/liter	35,9 cent/liter	-50,67 cent/liter	1081 mln. euro	2161 mln. euro
Diesel	55,54 cent/liter	33,0 cent/liter	-22,54 cent/liter	617 mln. euro	1235 mln. euro
LPG	20,42 cent/kg	0,0 cent/kg	-20,42 cent/kg	46 mln. euro	92 mln. euro

Optie verlenging verlaging naar Q1 2023 en daarna in stappen verhogen brandstofaccijnzen				
Niveau verlaagde accijnstarieven 2023 (nog niet definitief, tabelcorrectiefactor van CEP nog gebruikt ivm consistentie met macro-opbrengst)				
Brandstof	**Basispad**	**Verlaagd niveau per 1 januari**	**Verlaagd niveau per 1 april**	**Budgettaire derving**
Benzine	86,57 cent/liter	72,2 cent/liter	79,4 cent/liter	229 mln. euro
Diesel	55,54 cent/liter	46,3 cent/liter	50,9 cent/liter	189 mln. euro
LPG	20,42 cent/kg	17,0 cent/kg	18,7 cent/kg	5 mln. euro

Bijlagen

Overzichtstabel maatregelen EB

Maatregel	Invoeringsdatum
Energiebelasting - structuuraanpassingen	
Afschaffen vrijstellingen voor metallurgische en mineralogische procedés	2025
Beperken inputvrijstelling WKK's	2025
Afschaffen verlaagd tarief glastuinbouw	2025
Energiebelasting – tariefaanpassingen	
Tariefstructuur energiebelasting EB (Fit for 55) (gas en elektra) (+250 mln. in 2023, +500 mln. >2023)	2023
Verlagen tarief ODE 2e en schijf 3 (elektra) (-288 mln. in 2033, -500 mln. >2023)	2023
Schuif energiebelasting 1e schijf (+5,23 cent 1e schijf gas, -5,23 cent 1e schijf elektriciteit)	2023
Verhoging belastingvermindering energiebelasting	2023
Loslaten koppeling SDE en ODE	2022

Hierover heeft (van de 2023-maatregelen) in het voorjaar nog geen politieke besluitvorming plaats gevonden

Tariefontwikkeling EB/ODE in het basispad

Oploop EB/ODE-tarieven in het basispad (inclusief nieuwe ODE-tarieven t/m 2030, maar zonder CA)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aardgas per m^3										
Schijf 1: 0 - 170.000 m^3	43,37	44,97	48,98	52,37	54,64	55,96	56,96	57,91	59,65	61,16
Schijf 2: 170.000 - 1 mln. m^3	8,90	9,02	9,62	10,13	10,39	10,35	10,52	10,68	11,05	11,36
Schijf 3: 1 mln. - 10 mln. m^3	4,71	4,78	5,11	5,45	5,61	5,47	5,52	5,59	5,86	6,06
Schijf 4: > 10 mln. m^3	3,60	3,66	3,92	4,22	4,35	4,18	4,21	4,25	4,49	4,67
Elektriciteit per kWh										
Schijf 1: 0 - 10.000 kWh	12,43	6,73	12,60	12,85	12,76	12,30	12,49	12,78	13,24	13,62
Schijf 2: 10.000 - 50.000 kWh	9,27	8,54	10,05	10,69	10,99	10,76	10,89	11,03	11,53	11,91
Schijf 3: 50.000 - 10 mln. kWh	3,63	3,48	3,94	4,24	4,37	4,21	4,23	4,28	4,52	4,69
Schijf 4: >= 10 mln. kWh	0,10	0,11	0,11	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14
Belastingvermindering (let op: in gehele euro's)	461,62	681,63	465,95	471,06	474,16	459,68	459,38	459,84	465,22	469,64

Close-up: lastenontwikkeling microprofielen HH 2030

Mutaties uitgedrukt in % en absolute euro's t.o.v. de lasten in het basispad in 2030 (in lopende prijzen)	Elektriciteits-verbruik (kWh)	Gas-verbruik (m3)	Belastingdeel energierekening 2030 Basispad oud	Belastingdeel energierekening 2030 Basispad + CA maatregelen HH	Idem, in %
Huishouden met een gemiddeld energieverbruik (2022)	**2.384**	**1.170**	**€ 690**	***-€ 108***	***-16%***
Appartement, eenpersoons, klein (<100m2), nieuw (1992 of later)	1.560	640	€ 162	*-€ 89*	*-55%*
Appartement, eenpersoons, klein, oud (voor 1992)	1.540	810	€ 285	*-€ 77*	*-27%*
Appartement, meerpersoons, klein, oud	2.260	990	€ 537	*-€ 111*	*-21%*
Geschakelde woning, eenpersoons, klein, oud	1.680	1.040	€ 478	*-€ 71*	*-15%*
Geschakelde woning, eenpersoons, middel (100-150m2), oud	1.980	1.230	€ 668	*-€ 78*	*-12%*
Geschakelde woning, meerpersoons, klein, oud	2.780	1.210	€ 785	*-€ 130*	*-17%*
Geschakelde woning, meerpersoons, middel, nieuw	3.250	1.070	€ 759	*-€ 169*	*-22%*
Geschakelde woning, meerpersoons, middel, oud	3.190	1.360	€ 964	*-€ 147*	*-15%*
Geschakelde woning, meerpersoons, groot (150m2 of meer), oud	3.880	1.890	€ 1.469	*-€ 157*	*-11%*
Vrijstaande woning, meerpersoons, groot, oud	4.480	2.350	€ 1.909	*-€ 166*	*-9%*

Spreiding energieverbruik over de schijven per bedrijfsprofiel

	Elektriciteitsverbruik				Aardgasverbruik			
	Schijf 1	*Schijf 2*	*Schijf 3*	*Schijf 4*	*Schijf 1*	*Schijf 2*	*Schijf 3*	*Schijf 4*
Detailhandel non-food*	78%	22%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Grootschalige bakker*	23%	77%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Verpleeg- of verzorgingstehuis*	3%	14%	83%	0%	100%	0%	0%	0%
Ziekenhuis*	1%	6%	93%	0%	100%	0%	0%	0%
Voortgezet (speciaal) onderwijs*	6%	22%	72%	0%	100%	0%	0%	0%
Fitness*	36%	64%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Glastuinbouw zonder WKK*	4%	15%	81%	0%	87%	13%	0%	0%
Grootschalige logistiek met koeling*	1%	2%	97%	0%	100%	0%	0%	0%
Overige landbouw*	90%	10%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Zuivelindustrie*	<1%	1%	99%	0%	10%	51%	38%	0%
Papierindustrie*	<1%	1%	99%	0%	21%	79%	0%	0%
10-12 Voedings- en genotmiddelenindustrie**	<1%	<1%	17%	83%	<1%	2%	19%	79%
17-18 Papier- en grafische industrie**	<1%	<1%	32%	68%	1%	5%	57%	36%
20-21 Chemie en farmaceutische industrie***	<1%	<1%	5%	95%	<1%	2%	21%	77%
24 Basismetaalindustrie***	<1%	<1%	3%	97%	<1%	2%	20%	77%

Grafiek – huidige EB-tarieven in euro/GJ

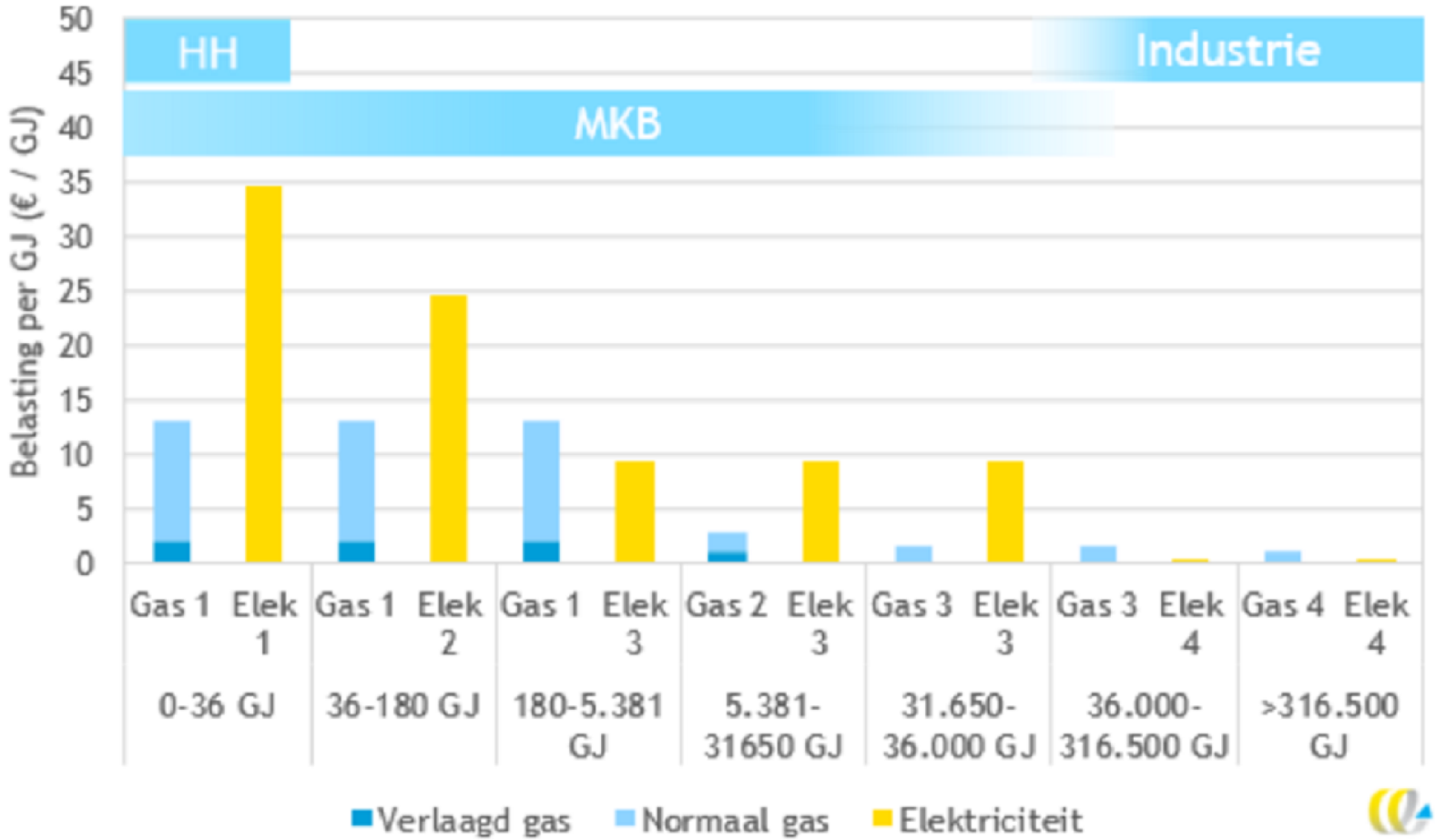

Grafiek – basispad tarief EB in GJ (2030)

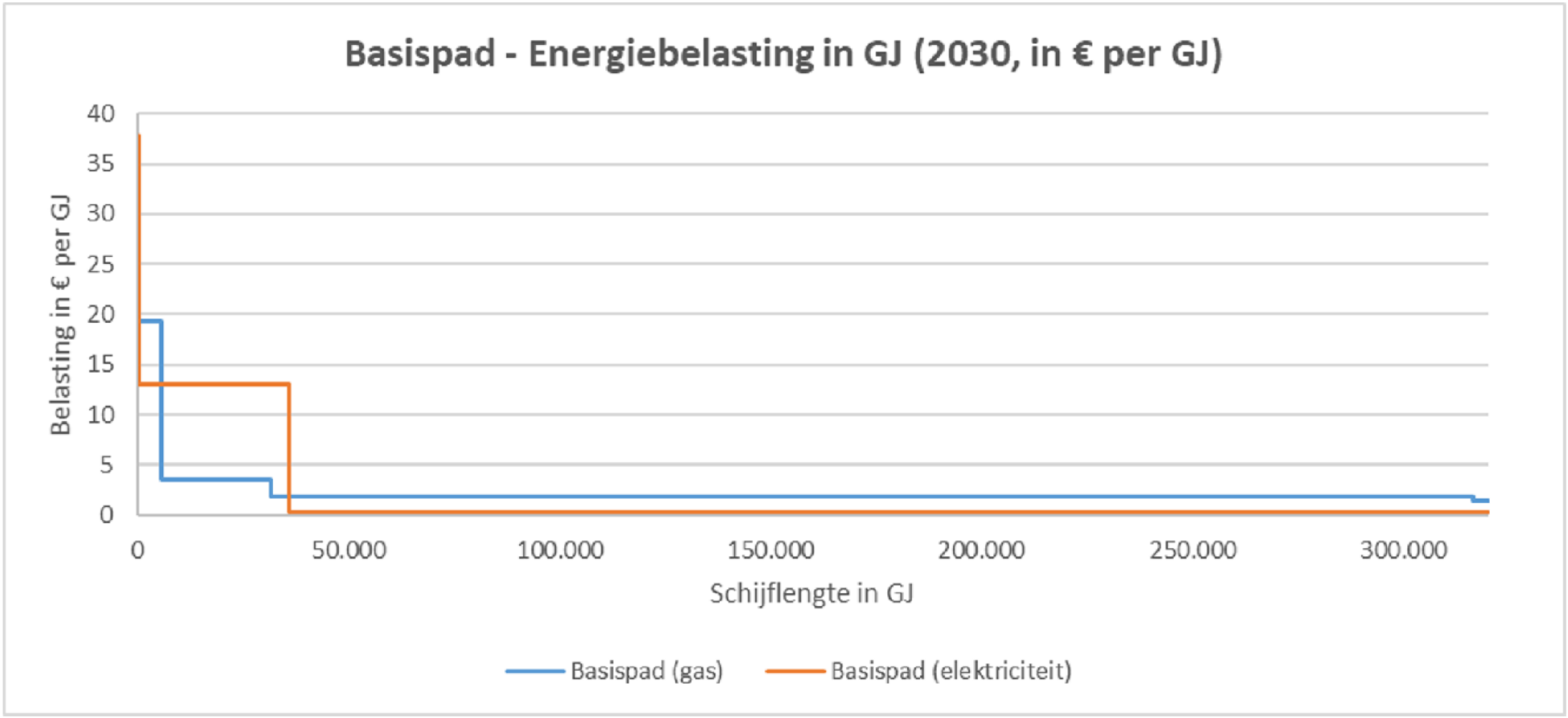

Grafiek – variant A tarief EB in GJ (2030)

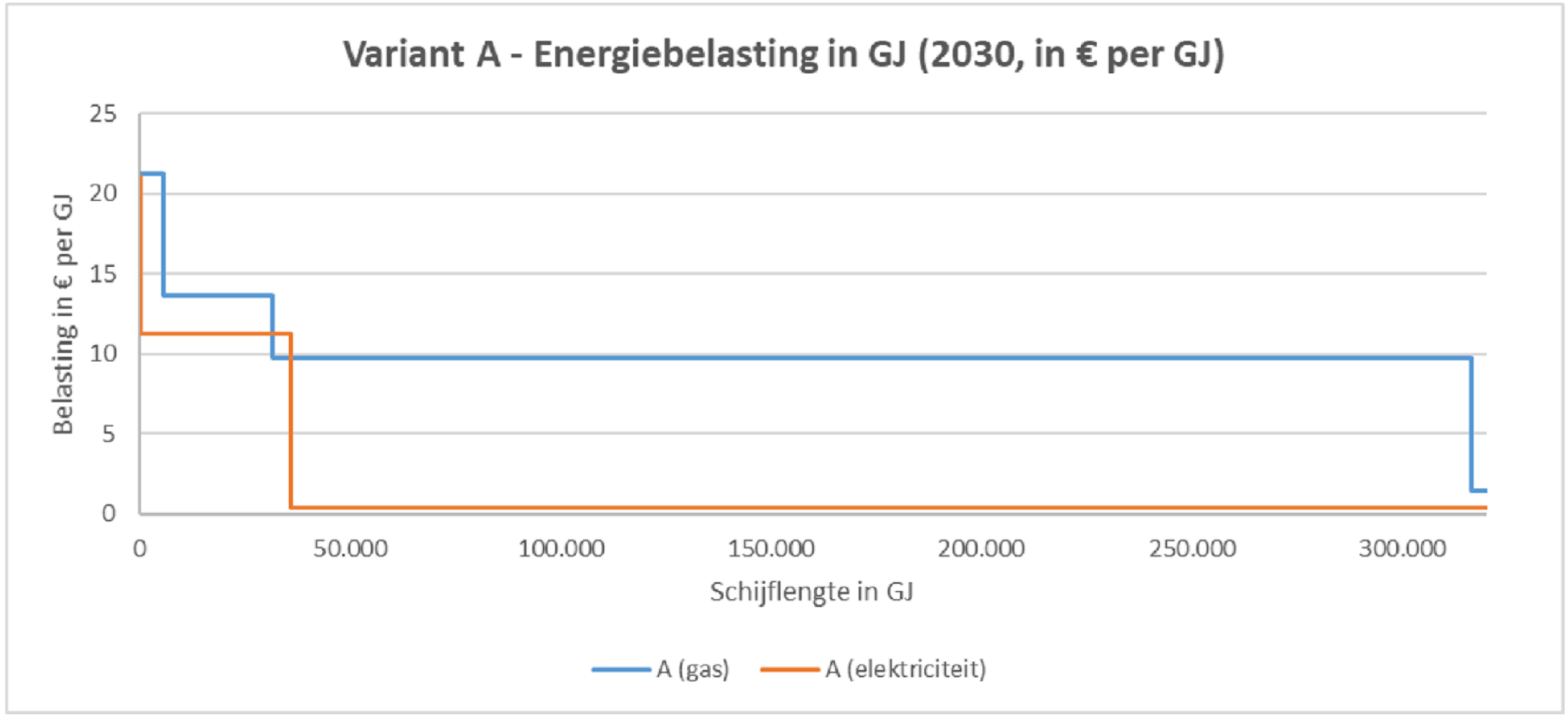

Grafiek – variant A+ tarief EB in GJ (2030)

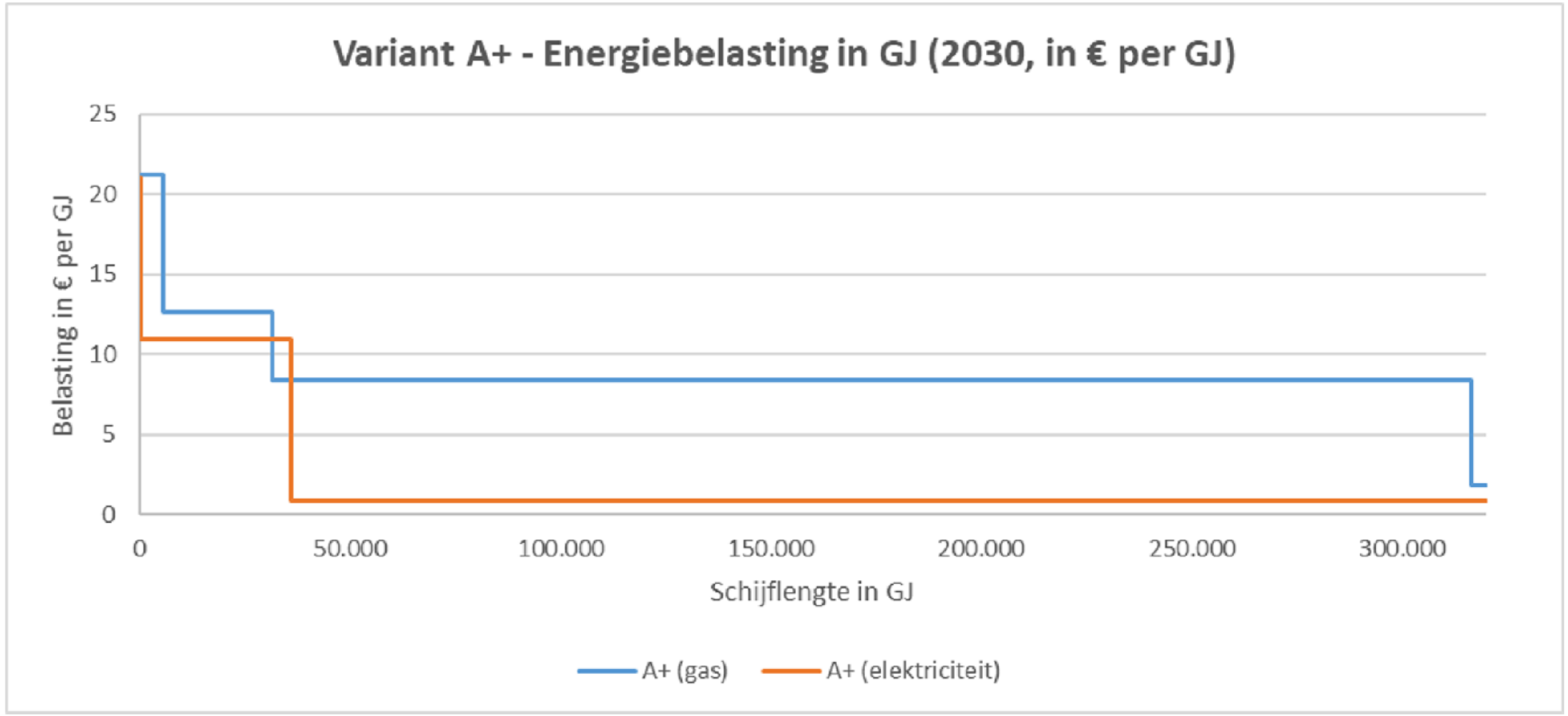

Grafiek – variant B tarief EB in GJ (2030)

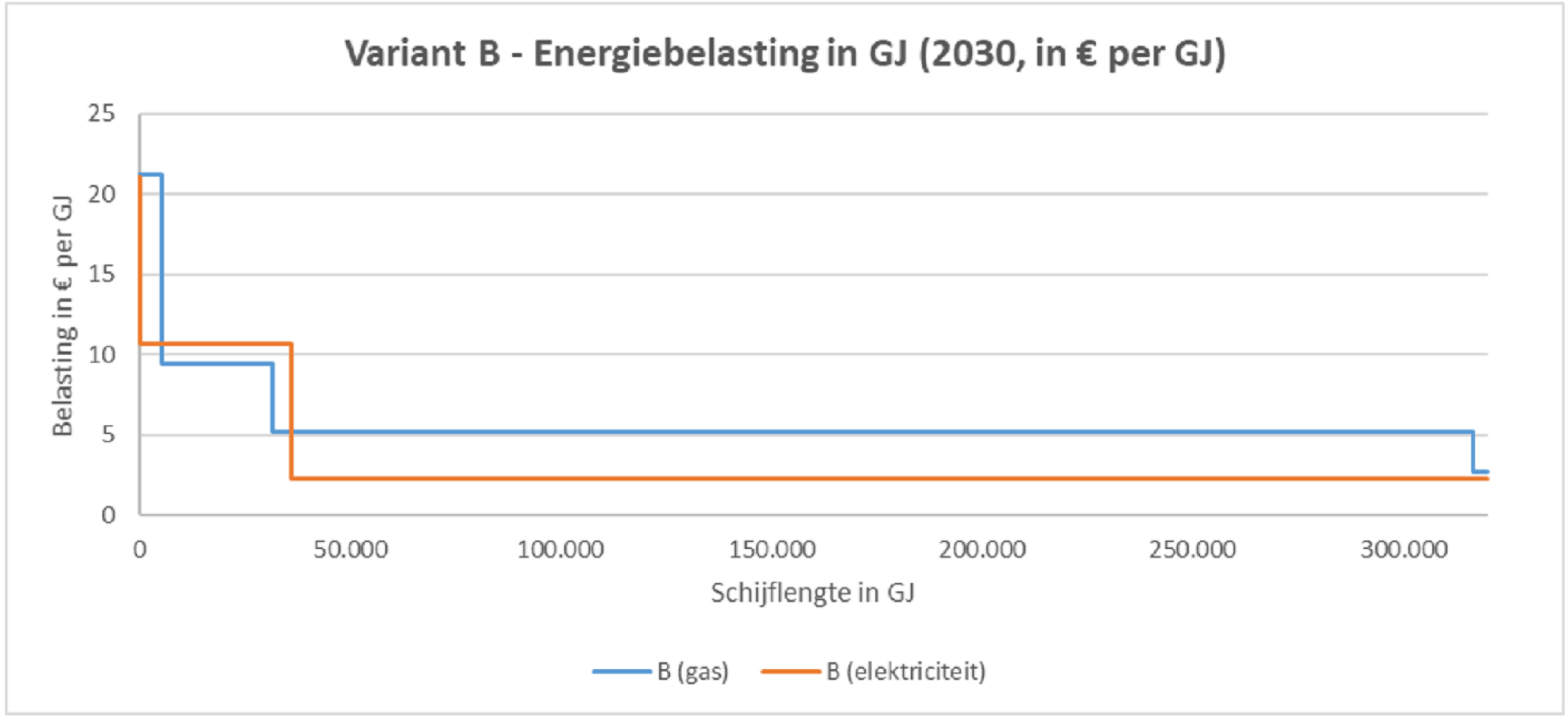

Reductie gasverbruik industrie door hoge gasprijzen

Gas consumption industry versus production industry

Index (2019=100)

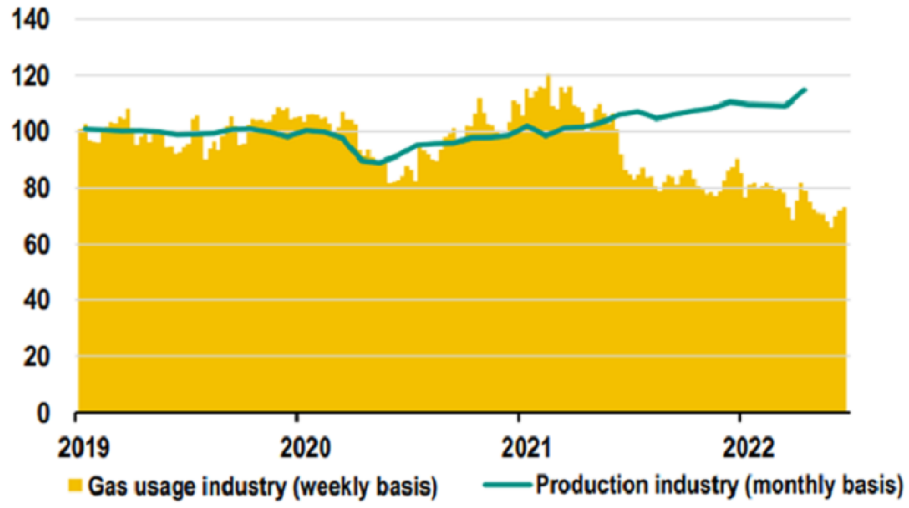

Source: CBS, ABN AMRO Group Economics

Gas consumption versus production in Q1 2022

% on yearly basis

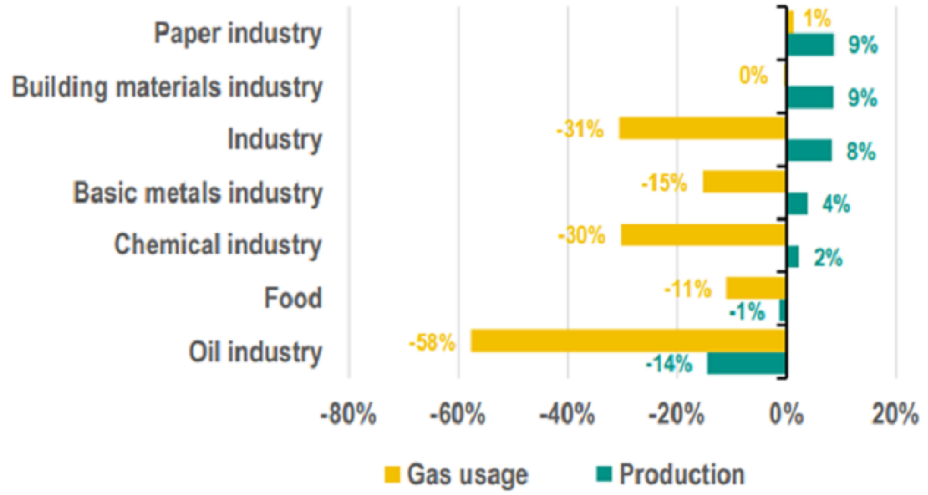

Source: CBS, ABN AMRO Group Economics

Overzicht compensatie bedrijven in andere landen

Land	Fiscaal	Belastinguitstel	Price cap	Energie-intensieve bedrijven	Landbouw, visserij en transport	Garanties/krediete n
NL	X					
DUI	X			X		X
FRA		X	X	X	X	X
ITA	X				X	X
SPA	X		X	X	X	
BEL	X					
ZWE	X				X	
POR		X	X	X	X	
OOS	X			X	X	
DEN						

Onderzoek grenseffecten brandstofaccijnzen - 1

- Momenteel wordt onderzocht wat de grenseffecten zijn van de verschillen in de gevoerde brandstofaccijnzen tussen Nederland en onze buurlanden. Het onderzoek bestaat uit drie delen, hieronder nader toegelicht.
- **Deel 1: pompprijzen**
  - Verschillen gemiddelde pompprijs voor en na de accijnsverlaging, tussen grensregio en niet-grensregio (maatwerktabel CBS, tabel is ontvangen), tussen Nederland en buurlanden.
  - Ontwikkeling pompprijzen t.o.v. ontwikkeling ruwe olieprijs.
- **Deel 2: totale afzet en belastingontvangsten**
  - Ontwikkeling totale afzet benzine, diesel, lpg per maand in de periode januari 2018- juli 2022.
  - Ontwikkeling totale accijnsontvangsten benzine, diesel, lpg per maand in de periode januari 2018 – juli 2022.
- **Deel 3: analyse grenseffecten op basis van verkochte liters brandstof per tankstation**
  - Beschrijvende analyse m.b.v. tabellen: ontwikkeling verkopen in grensregio versus niet grensregio.
  - Regressieanalyse : is de ontwikkeling in de grensregio significant anders dan de ontwikkeling van de niet grensregio?
  - Tot nu toe gegevens t/m mei ontvangen van 4 oliemaatschappijen en 2 wat grotere pomphouders. De ontvangen gegevens beslaan op dit moment ongeveer 40% van de totale afzet van liters motorbrandstof. We verwachten nog gegevens van 1 oliemaatschappij.

Onderzoek grenseffecten brandstofaccijnzen - 2

Planning	
Juli/Augustus	Analyse van de data
Augustus	Schrijven rapport
Augustus/September	Afstemmen rapport met werkgroep en externe deskundige Bas van der Klauw
September	Afstemmen rapport met staatssecretaris
September	Afstemmen rapport met oliemaatschappijen en pomphouders die gegevens hebben geleverd
Prinsjesdag	Streefdatum rapport naar de Tweede Kamer conform toezegging

TER BESPREKING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Bijlage 3 – Sessie Inkomstenkader (10 augustus 11:00 – 12:00)

In augustus vindt besluitvorming over het inkomstenkader plaats. Lastenverlichtingen moeten gedekt worden door een lastenverzwaring (en andersom) zodat het inkomstenkader weer op nul uitkomt en er geen saldobelasting is.

De huidige stand van maatregelen en herijkingen in het inkomstenkader laat geen grote opgave zien. Het beeld is echter nog niet compleet en er zijn nog diverse onzekerheden. Zo is mogelijk compenserende lastenverzwaring nodig van als gevolg van lagere uitgaven binnen de ZVW en de bijbehorende lagere premies. Als de meevaller aan de uitgavenkant niet wordt ingezet voor andere uitgaven, is de compenserende lastenverzwaring niet nodig. Ook is er nog geen besluit genomen over omgang met niet-bezwaarmakers voor box 3, wat mogelijk een grote derving meebrengt. Verder volgen nog aanpassingen als gevolg van certificering door CPB. Het inkomstenkader wordt daarnaast verder aangevuld op basis van cMEV en maatregelen genomen in de augustusbesluitvorming.

Het inkomstenkader is opgedeeld over de volgende categorieën:

1. **Beleidsmatige mutaties** – Dit betreft inkomstenkader relevante maatregelen waarover wij besluitvorming verwachten in augustus.
2. **Herijkingen** – Dit zijn tot dusver herijkte en door CPB gecertificeerde ramingen van eerder besloten maatregelen. De lijst is nog niet volledig, en wordt aangevuld met herijkingen zodra deze beschikbaar komen.

De bedragen in de tabel kunnen nog wijzigen als gevolg van certificering door het CPB.

Tabel 1: Inkomstenkader, mutaties t.o.v. stand Voorjaarsnota 2022 (voorlopige cijfers)

#	In standen, in mln. – is saldoverslechterend = lastenverlichting	2022	2023	2024	2025
Beleidsmatige mutaties					
1	Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's	0	-3	0	0
2	Fiscale klimaatmaatregelen - BPM vrijstelling bestelauto's	0	0	PM	PM
3	Uitstel uitvoering bedrag ineens met half jaar	0	-12	0	0
4	Zorgpremie ontwikkeling	PM	PM	PM	PM
5	Dekking Zvw-uitgaven meevaller VJN	0	26	26	26
Herijkingen					
6	Box 2: nieuwe tariefschijven 26% en 29,5%	0	24	24	24
7	Excessief lenen verhogen drempelbedrag van 500.000 naar 700.000	0	-9	-9	-9
8	Overdrachtsbelasting hogere macro opbrenst –	0	159	159	159
9	Afschaffen betalingskorting Vpb	0	14	23	26
10	Herstel bezwaarmakers box 3	-30	-5	-5	0
11	Onbelaste reiskostenvergoeding 1 jaar naar voren	PM	PM	PM	PM
12	Uitstel fiscale afbouw salderingsregeling met 2 jaar	0	-10	15	-1
13	Afschaffen middelingsregeling	0	-4	-6	-10
14	Afschaffen Fiscale Oudedagsreserve (FOR)	0	-10	-10	-10

15	Btw-nultarief voor zonnepanelen	0	-2	-2	-2
16	Box 2: doelmatigheidsmarge 25% naar 15% gebruikelijk loon	0	PM	PM	PM
17	Aanpassen voorschotsystematiek energiebelasting	0	0	5	5
18	Uitbreiding frisdrankbelasting	0	-5	13	13
19	Actualiseren leegwaarderatio	0	9	9	9
20	Box 2 en 3: Afbouw algemene heffingskorting (AHK) met verzamelinkomen	PM	PM	PM	PM
21	CA: zelfstandigenaftrek	0	-7	-13	-20
22	CA: afschaffen verhuurderheffing vanaf 2023	PM	PM	PM	PM
23	CA: tabaksaccijns (pakje naar 10 euro)	0	2	4	6
24	Pakket EB	PM	PM	PM	PM
Totaal		**PM**	**PM**	**PM**	**PM**

Toelichting

1. Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's

Er is geconcludeerd dat de toepassing van de verhoging van 25% van giften aan culturele algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) in de inkomstenbelasting onjuist is toegepast. Om de toepassing in lijn te brengen met de wet is een wetswijziging benodigd. De tweede kamer is hierover geïnformeerd en er is besloten om de wet op korte termijn (in BP2023) te wijzigen zodat deze in lijn wordt gebracht met de uitvoeringspraktijk van de afgelopen 10 jaar (maximaal €1.250 bij fiscale partners). Momenteel schetst de Belastingdienst verschillende opties voor mogelijk rechtsherstel voor aangiftes in de periode 2017-2022. Er van uitgaande dat iedereen, die daar over de periode 2017-2022 recht op heeft, gecompenseerd wordt, bedraagt de budgettaire derving van rechtsherstel naar verwachting € 3 miljoen

2. Fiscale klimaatmaatregelen - BPM vrijstelling bestelauto's afschaffen in 3 stappen

Fiscale klimaatmaatregel uit Coalitieakkoord met een budgettaire opbrengst. Concrete invulling staat nog open. Naar verwachting ligt de budgettaire opbrengst cumulatief (2024-2030) circa 660 miljoen euro lager dan verwacht in het Coalitieakkoord (bij een afschaffing ineens per 2025). Bij de inschatting voor het Coalitieakkoord is een eerdere grovere inschatting van deze maatregel gebruikt. Voor de nieuwe raming is (zoals gebruikelijk bij een herijking) gebruik gemaakt van de meest recente inzichten in relevante ontwikkelingen zoals de energie- en brandstofkosten. Dit is van belang voor het verschil in de kosten tussen de emissievrije en fossiele bestelauto van een ondernemer (de TCO, Total Cost of Ownership), en daarmee bepalend voor de mate waarin men overstapt op het kopen van een emissievrije bestelauto in plaats van een fossiele bestelauto. Daarnaast is de raming gemaakt met een model waarin nu ook goed gekeken is naar anticipatie- en gedragseffecten. Verder is rekening gehouden met parallelimport en het feit dat de bpm bij parallelimport lager is. Ook is rekening gehouden met wat deze maatregel bovenop of naast (interactie) al eerder ingezet beleid doet (zoals ZE-zones en de SEBA (Subsidieregeling Emissieloze Bedrijfsauto's)). Dit alles leidt tot een lagere opbrengst vanuit de bpm en een grotere derving door grondslagerosie (wat meer nieuwverkopen van emissievrije bestelauto's). Dekking van dit bedrag wordt gezocht binnen het domein van de belasting op de bestelauto, bijvoorbeeld via een verhoging van de MRB.

3. Uitstel wetsvoorstel bedrag ineens

Betreft wetsvoorstel waarbij deelnemers werknemerspensioen bij start pensioen maximaal 10% van het opgespaarde kapitaal als 'bedrag ineens' kunnen opnemen. Begin 2021 werd datum van inwerkingtreding wetsvoorstel 'bedrag ineens' met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2023. Mogelijk wordt implementatie van dit wetsvoorstel nogmaals met een jaar uitgesteld, wat een derving van 12 mln euro in 2023 tot gevolg heeft.

4. Zorgpremie ontwikkeling

In augustus worden de nieuwe zorgpremies voor 2023 vastgesteld. De raming van zorgpremies is deels afhankelijk van plafondrelevante zvw-uitgaven en van ontwikkelingen in de macro cijfers, zoals loon- en prijsontwikkelingen. Het deel van de premie dat afhankelijk is van plafondrelevante zvw-uitgaven heeft invloed op het inkomstenkader. In het geval van een Zvw-uitgaven meevaller kan worden gekozen voor om dit ofwel in te zetten voor lastenverlichting ofwel voor aanvullende uitgaven, wat een dekkingsopgave van gelijke omvang betekent.

5. Dekking Zvw-uitgaven meevaller VJN
In de Voorjaarsnota is een Zvw-uitgavenmeevaller van 26 miljoen ingezet voor uitgaven elders. De benodigde compenserende lastenverhoging gaat mee in de augustusbesluitvorming.

Overige maatregelen waarover nog een besluit moet worden genomen (over dekking)

#	In standen, in mln. – is saldoverslechterend = lastenverlichting	2022	2023	2024	2025
25	Box 3 arrest niet-bezwaarmakers	PM	PM	PM	PM
26	Verhogen onbelaste reiskostenvergoeding met 2 cent	PM	PM	PM	PM
27	Verlenging beleidsregel Plato-gehalte biermixen	0	-4	0	0
28	Uitbreiding grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen	0	-1	-1	-1
29	30%-regeling beperken tot Balkenende norm – overgangsregeling en ETK	PM	PM	PM	PM
30	Uitstel implementatie wetsvoorstel excessief lenen met 1 jaar	0	-20	0	0
31	Fiscale klimaatmaatregelen - Uitstel EB maatregelen	PM	PM	PM	PM

25. Box 3 arrest niet-bezwaarmakers
In augustus vindt besluitvorming plaats hoe om te gaan met de niet-bezwaarmakers van Hoge Raad arrest box 3. De dekkingsopgave hangt af van uiteindelijke scenario. Zie de bijlage vermogen van de overzichtsnota voor meer informatie. De range van budgettaire impact gaat van geen budgettair effect bij optie 'Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers' tot 4,1 mld euro bij scenario 'Volledig rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers'.

26. Verhogen onbelaste reiskostenvergoeding met 2 cent
In het Coalitieakkoord en de Voorjaarsnota is besloten de onbelaste reiskostenvergoeding van momenteel € 0,19 per kilometer te verhogen, waarvoor taakstellend € 200 miljoen in 2023 en € 400 miljoen structureel beschikbaar is. Binnen dit taakstellende budget is een verhoging van 1 à 1,5 cent mogelijk per 2023 en een vergelijkbare verhoging per 2024. De staatssecretaris heeft in de 3e beslisnota Belastingplan 2023 aangegeven een voorkeur te hebben voor een verhoging met 2 cent per 2023 en 4 cent per 2024. Daartoe is het huidige beschikbare budget niet toereikend. Hiervoor is aanvullende dekking nodig van PM in 2023 en PM structureel.

27. Verlengen beleidsregel Plato-gehalte biermixen
PM

28. Uitbreiden grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen
In de voorjaarsnota is besloten om zonnepanelen onder het btw 0%-tarief te laten vallen. Naar aanleiding van de internetconsultatie is de wens opgekomen om ook geïntegreerde zonnepanelen onder dit tarief te laten vallen.

29. 30% regeling aftoppen op Balkenende norm – omgang met ETK en overgangsrecht
De huidige 30% regeling maakt het mogelijk dat expats binnen een kalenderjaar kunnen schuiven met kosten en afwisselend in sommige maanden gebruik kunnen maken van ETK en in andere maanden van de afgetopte 30% regeling. Deze mogelijkheid bestaat al, maar wordt naar

inschatting niet veel gebruikt. Door de bekendheid die dit zal krijgen, alsmede het aftoppen van de 30% regeling zal dit leiden tot meer arbitrage binnen het jaar en daarmee tot belastingderving.

30. Uitstel implementatie wetsvoorstel excessief lenen met 1 jaar
Deze maatregel is eerder reeds uitgesteld met 1 jaar. Mogelijk wordt de maatregel wederom uitgesteld tot 1 januari 2024

31. Fiscale klimaatmaatregelen – EB maatregelen
In CA zijn enkele EB maatregelen opgenomen, waaronder een schuif tussen 1e schijf gas en 1e schijf elektra. Er is nog geen definitief besluit genomen op welke wijze deze worden opgenomen in het BP.

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Bijlage 4 - Voorbereiding koopkrachtmaatregelen augustusbesluitvorming

Datum
8 augustus 2022

Notanummer
2022-0000202813

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op 10 augustus (13.00 – 14.00) vindt een voorbereidende sessie plaats over koopkracht en lasten op arbeid. Op 16 augustus vindt de eerste politieke vierhoek plaats. Deze notitie plaatst het koopkrachtbeeld in de benodigde context en schetst hoe maatregelen gericht op verschillende groepen eruit zouden kunnen zien.

Bespreekpunten

- Welke richtingen hebben uw voorkeur richting de besluitvorming? In gezamenlijkheid met SZW wordt uiteindelijk besloten welke varianten voorgelegd worden.

Advies/strategie

- Geen richtingen kiezen voor de CPB-cijfers bekend zijn (19 augustus) en daarmee de koopkrachtontwikkeling in beeld is.
- Structurele koopkrachtverbetering moet komen van loonsverhogingen; sterk toenemende winsten geven aan dat veel bedrijven hier ook ruimte voor hebben. Als werkgevers de lonen onvoldoende verhogen voor koopkrachtherstel, is een alternatief om de werkgeverspremies te verhogen en met de opbrengst het nettoloon van werknemers gericht te verhogen voor de groepen die dit het meeste nodig hebben (bijvoorbeeld via de arbeidskorting).
- Koopkrachtherstel voor iedereen is niet haalbaar, dus het advies is in te zetten op een zo gericht mogelijk pakket voor de huishoudens die het nodig hebben. Hiervoor kunnen een aantal varianten uitgewerkt worden.
- Hierbij is het advies om de huidige, tijdelijke maatregelen niet voort te zetten, omdat dit geen gerichte maatregelen zijn om kwetsbare huishoudens te ondersteunen. Verlaging van accijnzen het minst doelmatig, gevolgd door verlaging van de btw op energie. Het verhogen van de belastingvermindering is ook niet doelmatig, maar van de huidige maatregelen het meest gericht.

Toelichting

Context bij het koopkrachtbeeld

Op vrijdag 19 augustus publiceert het CPB de cMEV met daarin het koopkrachtbeeld voor het lopende jaar en het komende jaar. Tot die tijd proberen

we de besluitvorming zo goed als mogelijk voor te bereiden, maar zouden definitieve conclusies te voorbarig zijn.

Bij de vorige raming uit begin maart (CEP) raamde het CPB een doorsnee koopkrachtontwikkeling van -2,7% in 2022 en +1,9% in 2023. Naar verwachting zal de koopkrachtraming voor 2022 fors neerwaarts bijgesteld worden in verband met de gestegen inflatieraming (5,2% bij CEP, terwijl de meest recente DNB-raming 8,7% bedraagt). Hoe de raming voor 2023 zich ontwikkelt is op voorhand lastig te voorspellen, maar significant koopkrachtherstel ligt niet voor de hand.

- Voor 2023 zal het aflopen van de tijdelijke maatregelen (totaal 7 miljard) de ontwikkeling van de koopkracht negatief beïnvloeden. Dit effect wordt indirect zichtbaar via de ontwikkeling van de inflatie. Bij de besluitvorming dient ook een keuze gemaakt te worden of deze tijdelijke maatregelen (gedeeltelijk) verlengd worden.
- Daarnaast hebben de geraamde inflatie en loonontwikkeling voor 2023 een grote invloed op het koopkrachtbeeld, maar deze ramingen worden pas bekend bij publicatie van de cMEV.
- Er is geen geld beschikbaar voor koopkrachtreparatie. Er is voor 2,4 miljard[1] aan lastenverlichting ingeboekt, maar dit is al meegenomen in het koopkrachtbeeld van het CPB. Wel wordt de komende weken besloten over de precieze invulling hiervan (momenteel voornamelijk via de arbeidskorting).
- Om de koopkracht te verhogen zijn dus dekkingsmaatregelen nodig. Deze kunnen conform de afspraak uit de Voorjaarsnota (gedeeltelijk) gevonden worden binnen het domein vermogen (zie separate notitie).
- Het generiek verhogen van de koopkracht voor alle groepen is zeer kostbaar. Ter indicatie: een verhoging van 1%punt mediane koopkracht kost circa 5 miljard, dus het beleidsmatig en structureel repareren van een mediaan koopkrachtverlies van 6% zou jaarlijks circa 30 miljard kosten.
- Dit is uiteraard een (zeer) onrealistisch bedrag. Dit betekent dat een pakket maatregelen meer gericht zal moeten zijn.
- Daarnaast betekent het bovenal dat structureel herstel van de koopkracht met name moet komen van loonstijgingen. De cijfers geven ook aan dat hier ruimte voor is. De hoge opbrengsten in de vennootschapsbelasting (afgelopen jaar 17% hoger dan in 2019, dit jaar naar verwachting circa 40% hoger dan in 2019) duiden erop dat het bedrijfsleven er in het algemeen goed voorstaat. Naar verwachting zal het CPB hierdoor een daling in de arbeidsinkomensquote (AIQ, het deel van het nationaal inkomen dat naar arbeid gaat) ramen.
- Als werkgevers de lonen niet (voldoende) verhogen, kan een loonsverhoging ook gesimuleerd worden door werkgeverspremies te verhogen en met de opbrengst het nettoloon van werknemers te verhogen (bijvoorbeeld via verhoging van de arbeidskorting).
- Overigens dienen de koopkrachtplaatjes nog meer dan gebruikelijk voorzichtig geïnterpreteerd worden:
  - De inflatie is in het koopkrachtplaatje gelijk voor alle huishoudens, terwijl in praktijk de huidige inflatie (gedreven door energie en voedsel) de lagere inkomensgroepen relatief sterker raakt. Het daadwerkelijke koopkrachtbeeld van deze groepen is dus slechter dan blijkt uit de standaardplaatjes. Dit geldt overigens ook voor alle maatregelen die niet

[1] Oorspronkelijk 3,0 miljard, maar de verhoging van de ouderenkorting (0,6 miljard) is bij de voorjaarsnota teruggedraaid en ingezet als dekking. Binnen dit pakket zit een verhoging van de arbeidskorting ter waarde van 2,8 miljard.

direct maar indirect via de inflatie in het koopkrachtbeeld zichtbaar worden, bijvoorbeeld de gemeentelijke toeslagen en de accijnsverlaging.
- De koopkrachtplaatjes laten alleen de ontwikkeling zien, maar niet het niveau. De negatieve ontwikkeling uit 2022 is niet meer zichtbaar in de plaatjes voor 2023. Dit is ook relevant omdat de daadwerkelijk ervaren inflatie achterloopt bij de gerapporteerde inflatie door het CBS. Het CBS gaat namelijk uit van de prijzen van nieuw afgesloten energiecontracten, terwijl veel huishoudens nog een vast contract hebben.

Energierekening
De gestegen prijzen worden voor veel huishoudens het meest zichtbaar op de energierekening. In mei van dit jaar was voor circa 1 op de 3 huishoudens de energierekening met meer dan 20% gestegen[2] en de energieleveranciers verwachten op basis van de huidige energieprijzen dat de gemiddelde energierekening in 2023 t.o.v. 2018 zou kunnen verdrievoudigen. Voor een meerpersoonshuishouden in een oude rijwoning zou dat bijvoorbeeld een stijging van ruim 4.000 euro per jaar betekenen. Daarin zijn een gedragseffect n.a.v. de hoge prijzen en de energiebesparende maatregelen van de afgelopen vijf jaar echter nog niet meegenomen.

Naar aanleiding hiervan lopen een aantal trajecten die gericht zijn op de energierekening en daarmee ook de koopkracht beïnvloeden. Zo worden de gevolgen van de maatregelen uit het coalitieakkoord op de energierekening in beeld gebracht (o.a. schuif van elektriciteit naar gas). Daarnaast komt Energie Nederland met een voorstel voor maatregelen gericht op compensatie op de energierekening, naar aanleiding van de Taskforce Energiearmoede. U wordt over deze trajecten separaat geïnformeerd.

Mogelijke richtingen
De vorm en omvang van een pakket aan koopkrachtmaatregelen zijn afhankelijk van het beoogde doel. Hieronder wordt een drietal doelen geschetst en de contouren van een pakket dat bij die doelen aansluit.

1. Gericht op de meest kwetsbare huishoudens
Door de hoge inflatie kunnen meer huishoudens in betalingsproblemen komen. Het CPB schat dat in een donker (momenteel meest realistisch) scenario dit op kan lopen tot 1,2 miljoen huishoudens. De tijdelijke maatregelen in 2022 hebben een dempend effect op deze toename. De omvang van deze demping bedraagt naar schatting 240.000 huishoudens. Een doel zou kunnen zijn om diezelfde reductie te bewerkstelligen met maatregelen gericht op de meest kwetsbare huishoudens. Er is op dit moment nog geen pakket doorgerekend dat aan deze doelstelling voldoet. Er kan gedacht worden aan de volgende maatregelen.
- Verhogen wml met 7,5% in 2023. De verhoging van het wml is in het basispad verspreid over 3 jaar. De verhoging naar voren halen kost naar huidig inzicht incidenteel 3,4 mld in 2023, aflopend naar 0,7 mld structureel (raming wordt geactualiseerd na cMEV). Alle gekoppelde maatregelen worden bij deze AMvB ook verhoogd, waardoor zowel werkenden rondom het minimumloon als uitkeringsgerechtigden (incl. AOW) profiteren van deze maatregel. Het aantal huishoudens met betalingsproblemen neemt hierdoor met circa 86.000 af.

[2] 'Helft huishoudens had in mei hogere energierekening', Rabobank, 28 juli 2022

- Huur- en/of zorgtoeslag verhogen. Toeslagen zijn een relatief gerichte manier om kwetsbare huishoudens te bereiken. Verhoging ervan gaat echter wel tegen de doelstelling van het kabinet in om de afhankelijkheid van toeslagen te verminderen. Een verhoging van de zorgtoeslag van ruim 400 euro kost circa 2,1 miljard, een verhoging van de huurtoeslag van ruim 200 euro kost circa 0,3 miljard.
- Dubbele ahk in bijstand. Door de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting in de bijstand te temporiseren of zelfs terug te draaien, kunnen bijstandsgerechtigden (die in 2023 de energietoeslag verliezen) gericht bereikt worden. Hiermee kan het aantal huishoudens met betalingsproblemen met 2.500 tot 30.000 verminderd worden. Een nadeel van deze maatregel is dat deze de armoedeval vergroot (het loont minder om te gaan werken), terwijl het een doelstelling uit het Coalitieakkoord is om de armoedeval te verkleinen.

Indien uitvoerbaar voor de Belastingdienst (dit wordt nog uitgezocht), is de volgende maatregel ook gericht op kwetsbare huishoudens:

- Huurverlaging. Het een jaar naar voren (naar 1 juli 2023) halen van de huurverlaging voor huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Dit kan het aantal huishoudens met betalingsproblemen met 27.000 verminderen, maar is uitvoeringstechnisch voor de Belastingdienst zeer onwenselijk.

2. Gericht op lage en middeninkomens

Het Nibud geeft aan dat ook mensen met middeninkomens de gevolgen van de hoge inflatie flink voelen in de portemonnee en soms moeten bezuinigen om rond te komen. Voor deze groep zal het koopkrachtherstel primair moeten volgen uit loonsverhogingen, maar kan beleid hier ook aan bijdragen. Een uitgangspunt zou bijvoorbeeld kunnen zijn om voor de eerste drie inkomensgroepen door beleid een inkomenseffect van minimaal 1,5% te beogen ten opzichte van het basispad. Op basis van vuistregels kost een dergelijk pakket circa 5 miljard euro – mogelijk meer indien ook hogere inkomens meeprofiteren. Gezien de afspraak uit de VJN ligt het voor de hand om te kijken naar het verlagen van de lasten op arbeid. Daarnaast kan gedacht worden aan (verlenging van) maatregelen binnen de energierekening, hoewel die minder gericht zijn.

- Verhogen arbeidskorting. Door 'het dakje' in de arbeidskorting te verhogen, wordt werken lonender en daalt de marginale druk voor (lage) middeninkomens. Om deze maatregel meer te richten op de eerste drie inkomensgroepen, kan het afbouwpercentage van de arbeidskorting licht verhoogd worden. Hogere inkomens ontvangen dan nog steeds evenveel of meer arbeidskorting, maar ervaren wel een iets hogere marginale druk.
- Verhogen algemene heffingskorting. Deze korting is gericht op de lagere en middeninkomens. Naast werkenden profiteren ook uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden van deze maatregel.
- Verlagen tarief eerste schijf. Het verlagen van TES is een generieke maatregel, waarvan zowel lage als hoge inkomens profiteren. Door de lengte van deze schijf is de maatregel relatief duur (4 mld per procentpunt daling).
- Verhogen belastingvermindering energiebelasting. In 2022 is deze belastingvermindering tijdelijk verhoogd. Deze maatregel (gedeeltelijk) met een jaar verlengen kan bijdragen aan voorkomen dat huishoudens hun energierekening niet meer kunnen betalen. Alle huishoudens

profiteren evenveel van deze maatregel, maar voor lagere inkomens is het relatieve effect groter. Daarnaast blijft de prikkel het gebruik te minderen intact.

3. Schuif tussen AOF-premie en arbeidskorting
Indien onvoldoende dekking gevonden kan worden binnen het domein vermogen, kan ervoor gekozen worden de premie die werkgevers betalen voor het arbeidsongeschiktheidsfonds (AOF-premie) te verhogen en de opbrengst in te zetten voor een (verdere) verhoging van de arbeidskorting. Deze combinatie van maatregelen is samen budgettair neutraal en heeft een vergelijkbaar effect met een loonsverhoging door bedrijven.

Uitgangspunt zou kunnen zijn om een bedrag op te halen ter waarde van ongeveer 1% van de bruto lonen. Dit is voor 2023 circa 3,5 miljard. Hiervoor is een stijging van de AOF-premie met circa 1,5% nodig. Met deze opbrengst kan de arbeidskorting generiek met circa 450 euro verhoogd worden. Dit voordeel komt terecht bij zowel werkenden in loondienst als IB-ondernemers. Voor werkenden met lage en middeninkomens betekent dit een stijging van hun netto inkomen met meer dan 1%. Dit betreft het ex ante effect van deze maatregel – kanttekening is wel dat deze maatregel door doorwerkt in de loonvorming: de loonkosten voor werkgevers stijgen, waardoor de groei van de brutolonen afneemt.

Voordeel van deze vormgeving is dat de werknemer er meer van overhoudt dan bij een reguliere loonsverhoging van 1%. Een loonsverhoging leidt namelijk gedeeltelijk tot een hoger loon, maar gedeeltelijk ook tot hogere belasting- en premie-opbrengsten. Bij een schuif tussen AOF-premies en arbeidskorting komen de volledige extra uitgaven van werkgevers terecht bij werknemers.

Fiches
Momenteel worden fiches uitgewerkt met opties om de koopkracht te verbeteren. De fiches omvatten opties in de loon- en inkomensheffing, energierekening, toeslagen, bijstand, WML en overig. De tabel toont een overzicht van de fiches en hun effecten voor zover die al doorgerekend zijn.

Vanwege de eerder genoemde beperkingen in de koopkrachtplaatjes, worden in de fiches naast inkomenseffecten twee additionele invalshoeken gebruikt. Ten eerste wordt gekeken naar de stresstest van het CPB over de toename van het aantal huishoudens met potentiële betalingsproblemen. Per maatregel wordt in kaart gebracht in welke mate deze stijging beperkt kan worden. Daarnaast zijn er maatregelen die een specifieke (kleine) groep bereiken, maar niet zichtbaar worden in de mediane inkomenseffecten. Daarom zijn in de fiches ook een aantal micro-voorbeelden uitgewerkt.

#	Maatregel	Budgettair beslag (in € mld.)				Huishoudens met betaalbaarheids-problemen (aantal)	Inkomenseffect 2023 per kwintiel					Inkomenseffect 2023 (naar bron inkomen)			Effect op marginale druk?
		2023	2024	2025	Struc		1e	2e	3e	4e	5e	Werkend	Uitkering	Gepens.	
1	WML verhoging in 2023 met 7,5%	3,4	2,1	0,8	0,7	-86.000	1,5%	1,0%	0,3%	0,1%	0,0%	0,1%	2,4%	1,1%	-
2	Extra verhogen WML														-
3	Verlagen sociale huren voor lage inkomens	PM	PM	PM	PM	-27.000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-
4a	Temporiseren afbouw dubbele AHK bijstand	PM	PM	PM	PM	-2.500	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-
4b	Dubbele AHK in bijstand herintroduceren in 2023	PM	PM	PM	PM	-30.000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-
5	Terugdraaien halvering jonggehandicaptenkorting	0	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Verhogen zorgtoeslag (100 euro)														↑
7	Verhogen huurtoeslag (204 euro)														↑
8	Verhogen afbouwpunt huurtoeslag	PM	PM	PM	PM	PM	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	↓
9	Verhogen kinderbijslag / kindgebonden budget														↑
10	Verhogen algemene heffingskorting (AHK)	2,1	2,1	2,1	PM	-55.000	1,3%	0,9%	0,6%	0,5%	0,3%	0,5%	1,3%	1,0%	↑
11	Verhogen arbeidskorting (AK) - 200 mln. extra	0,2	0,2	0,2	PM	-1.000	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	↓
12	Verhogen AK - intensivering CA in dak	2,1	2,1	2,1	PM	+8.000	0,0%	0,0%	0,3%	1,0%	0,9%	0,9%	0,0%	0,0%	↓
13	Verhogen AK - intensivering CA in 2e knikpunt	2,1	2,1	2,1	PM	-25.000	0,0%	0,1%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	↓
14	Verlagen IB-tarief 1e schijf (TES)	2,1	2,1	2,1	PM	-23.000	0,6%	0,7%	0,6%	0,6%	0,5%	0,6%	0,7%	0,6%	↓
15	Verruiming WKR														-
16	Opties energiebelasting														-

17	Verlagen btw op energie	3,7	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
18	Verlagen accijns op minerale oliën	1,4	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
19	Maatregelen gericht op studenten														-	
20	Verlagen indexatie eigen bijdrage langdurige zorg														-	
20	Gematigd indexeren eigen bijdragen Wlz en Wmo	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	↓
21	Kinderopvangtoeslag naar 96%	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	↓

Tabel 1: Fiches gericht op koopkrachtverbetering

Werkkostenregeling en alternatieven

- U (stas) heeft gevraagd naar de mogelijkheid om per 2023 een gerichte vrijstelling voor energiekosten in de loonheffing te introduceren (als alternatief voor het verhogen van de wkr). Dit is niet mogelijk: de introductie van een dergelijke vrijstelling is geen parameterwijziging en kan daardoor op z'n vroegst 1 januari 2025 in werking treden. Daarbij is nog geen rekening gehouden met het IV-portofolio van de Belastingdienst. Tevens zal moeten worden bezien hoe een dergelijke vrijstelling zich verhoudt tot de thuiswerkkostenvergoeding. Energiekosten van de (thuiswerkende) werknemer zijn namelijk al meegenomen in het forfait van €2 per thuiswerkdag.
- Daarbij dient opgemerkt te worden dat er loonruimte is en de werkgevers aan zet zijn om die in te zetten voor loonsverhoging. Dit soort alternatieven zijn alleen maar ongericht en kostbaar. Indien alle werkgevers voor al hun werknemers gebruik zouden maken van de vrijstelling, kan de derving oplopen tot meer dan € 4 miljard per jaar.
- Het is echter moeilijk in te schatten hoeveel werkgevers de vergoeding werkelijk zouden verstrekken. Of werknemers de vergoeding daadwerkelijk ontvangen is afhankelijk van de middelen en bereidheid van werkgevers om deze vergoeding te verstrekken. De mogelijkheid bestaat dat de onbelaste vergoeding daardoor niet terecht komt bij de mensen die deze het meest nodig hebben.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESPREKING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Bijlage 5 – Sessie lokaal belastinggebied / medeoverheden

Disclaimer

Onderstaand stuk is nog in ontwikkeling en wordt ambtelijk uitgewerkt door FIN en BZK. Het betreft een beschrijving van het voorliggende vraagstuk m.b.t. de uitwerking van een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. De in het stuk opgenomen denkrichtingen zijn niet bedoeld als advies, maar als leidraad voor politieke weging ter voorbereiding op mogelijke besluitvorming hierover als onderdeel van de augustusbesluitvorming.

Het stuk wordt ten behoeve van de brainstorm over het lokaal belastinggebied (op 10/8, 15:00 – 16:00 uur) verder aangevuld en op basis van die sessie verder uitgewerkt.

Oplegger financieringssystematiek gemeenten en provincies v.a. 2026

Op 23 augustus staat Bestuurlijk Overleg gepland met de VNG. Vanuit het kabinet nemen MP, MBZK, MFIN en stasFB deel. Met IPO wordt apart gesproken. Ten behoeve van augustusbesluitvorming en de ambtelijke voorbereiding op het BO is meer politieke richting nodig op de vragen:

1) Wil het kabinet extra financiële ruimte bieden aan gemeenten en provincies?
   Zo ja:
2) Welk bedrag mogen gemeenten en provincies vanuit gaan?
3) Waar moet deze financiële ruimte vandaan komen?
   a. Verruiming lokaal belastinggebied
   b. Hogere bijdrage vanuit Rijk (in afwijking van coalitieakkoord)
   c. Combinatie van Rijksbijdrage en eigen belastinggebied

Vooraf: Toezegging contourennota financiële situatie medeoverheden vanaf 2026
Het kabinet heeft op 11 juli jl. de kamerbrief 'contourrennota financieringssystematiek medeoverheden' met de Kamer gedeeld. Daarin benoemt het kabinet dat het noodzakelijk is om gemeenten en provincies in september helderheid te geven over de richting van de oplossing voor de financiële situatie in 2026 en verder. Zoals in het coalitieakkoord beschreven wordt voor 2026 en verder een nieuwe financieringssystematiek uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid van een groter lokaal belastinggebied wordt betrokken. Het Kabinet zegt in de contourennota toe dat het deze uitwerking betrekt bij de augustusbesluitvorming.

Tot en met 2025 verbetert de financiële positie van gemeenten en provincies sterk. Het totaal cumulatief accres over de periode 2022-2025, bovenop de stand Miljoenennota 2022, is circa € 13 mld. In 2021 behaalden gemeenten, volgens voorlopige cijfers, een overschot van 1,8 mld. Vanaf 2026 verandert het beeld, omdat het accres vanaf dan is vastgezet op 1 mld. De reële financiële ruimte van gemeenten en provincies is in 2026 circa € 2,7 mld. lager dan in 2025.[1] Gemeenten en provincies moeten in november hun meerjarenbegroting t/m 2026 indienen. Dit betekent dat de begroting structureel op het niveau van 2026 moet sluiten.[2] Zonder extra financiële ruimte kunnen de hogere inkomsten over de periode 2023 t/m 2025 enkel incidenteel worden ingezet. Overigens ligt de reële financiële ruimte in het jaar 2026 circa € 1,4 mld hoger dan in het jaar 2021 en is het ongeveer gelijk aan het jaar 2022.

Door het vastzetten van het accres in 2026 neemt de reële financiële ruimte voor gemeenten en provincies van 2026 niet meer toe of af. Uit historische gegevens blijkt dat de (autonome) uitgaven van gemeenten en provincies jaarlijks met meer toenemen dan enkel de inflatie (waarvoor het kabinet blijft compenseren), onder andere door bevolkingsgroei en vergrijzing. Met

[1] Door het vastzetten van het volumedeel van het accres in 2026 op een plus van € 1 mld bovenop de stand Miljoenennota 2022 en doordat de oploop van de opschalingskorting (€ 715 mln) weer in gaat,
[2] De begrote uitgaven moeten aansluiten bij de begrote inkomsten.

het vastzetten van het accres vanaf 2026 verliezen gemeenten en provincies een instrument om dergelijke volumegroei op te vangen.

Keuze 1: wil het kabinet extra financiële ruimte bieden aan gemeenten en provincies?

Uitwerking indien 'nee'
Extra financiële ruimte voor gemeenten en provincies kan gerealiseerd worden via een aanvullende rijksbijdrage of door een verruiming van het lokaal belastinggebied. Een extra rijksuitgave vraagt om structurele dekking binnen de rijksbegroting en verruiming van het lokaal belastinggebied resulteert in macro-lastenverzwaring omdat het CA niet voorziet in een navenante lastenverlichting aan Rijkszijde. Indien het kabinet beide richtingen onwenselijk acht dan kan het uitspreken dat de verdere uitwerking van de financieringssystematiek niet zal resulteren in extra financiële ruimte voor gemeenten en provincies.

VNG en IPO geven aan dat niets doen leidt tot financiële problematiek op lokaal niveau, De VNG werkt aan een stuk over de effecten van niets doen en welke keuzes zij in dat geval verwachten te moeten maken. Op hoofdlijnen komt het neer op:

- *Geen commitment op andere dossiers (nieuw beleid):* zonder duidelijkheid over structurele financiering, zal VNG dit koppelen aan andere beleidsdossiers waarover op dit moment wordt gesproken met het Rijk.
- *Minder investeringen in maatschappelijke opgaven:* medeoverheden stellen dat de onzekerheid over structurele inkomsten leidt tot minder (structurele) investeringen, waardoor ze niet meer aan alle maatschappelijke opgaven/doelen van het kabinet kunnen bijdragen.
- *Verschraling van voorzieningen:* medeoverheden zullen keuzes moeten maken in onderhoud en beheer van bestaande voorzieningen.
- *Lokale lastenverhoging:* gemeenten kunnen hun OZB verhogen (is niet gemaximeerd) en provincies de huidige opcenten (binnen de opcenten zit nog 0,5 mld ruimte). Dit heeft koopkrachteffecten.

Keuze 2: indien het kabinet financiële ruimte wenst te creëren vanaf 2026 dan dient ook te worden besloten over een concreet bedrag:
Het is van belang over een concreet bedrag te besluiten zodat gemeenten en provincies hier rekening met kunnen houden in de meerjarenbegroting. Een dergelijk bedrag kan op verschillende manieren worden onderbouwd:

1. Op basis van de geraamde uitgaven van gemeenten en provincies. Het rapport Lazeroms bevat hiervoor drie scenario's:
   A. Loon en prijsontwikkeling (LPO): Indien de uitgaven enkel meebewegen met de geraamde LPO dan zijn de inkomsten ook na 2026 hoog genoeg.
   B. Bruto binnenlands product (BBP): Indien de uitgaven de ontwikkelingen van het BBP volgen dan liggen de inkomsten in 2026 ca. 1,9 mld. lager dan uitgaven. Oplopend naar ca. 2,7 mld. in 2030.
   C. Historische uitgavengroei: Indien de uitgaven zich blijven ontwikkelingen zoals gerealiseerd in 2017 t/m 2020 dan liggende de inkomsten in 2026 ca. 0,6 mld. lager dan de uitgaven. Oplopend naar ca. 3,8 mld. in 2030.
2. In opdracht van de VNG heeft ook het COELO een raming gemaakt van de inkomsten en uitgaven van gemeenten. De uitkomsten wijken – door verschillen in methodiek – af van het rapport Lazeroms:
   A. Kostendrijvers: Indien de uitgaven zich ontwikkelen op basis van mutaties van de kostendrijvers (aantal inwoners, demografie, enz.) dan liggen de inkomsten in 2026 ca. 1,9 mld. lager dan de uitgaven, oplopend naar 3 mld. in 2028.
   B. Historische uitgavengroei: Indien de uitgaven zich blijven ontwikkelen zoals begroot voor de jaren 2017 t/m 2022 dan liggen de inkomsten in 2026 ca. 3,9 mld. lager dan de uitgaven. Oplopend naar ca. 6,2 mld. in 2028.
   NB. De VNG zal zich naar verwachting richten op scenario B uit het rapport van COELO.
3. Op basis van een normeringssystematiek:
   A. Evenredigheid: Als in 2026 e.v. de trap-op-trap volgens dezelfde methodiek als t/m 2025 was doorgetrokken, was het accres in 2026 ca. 2,9 mld. hoger geweest.[3] Het gemeente-

en provinciefonds bewegen in dit geval mee met de uitgaven van het Rijk, er is geen koppeling met de daadwerkelijk uitgavenontwikkeling van medeoverheden. Verder dan 2026 is nog niet te berekenen, omdat dit afhankelijk is van keuzes van een nieuw kabinet.

B. BBP: Als het accres vanaf de start van het kabinet was berekend op basis van de ontwikkeling van het BBP, was het accres in 2026 ca. 750 mln. hoger geweest, oplopend naar ca. 1,1 mld in 2030 (disclaimer: dit is een grove inschatting; cijfers kunnen door verfijning nog wijzigen). Het gemeente- en provinciefonds bewegen in dit geval met de jaarlijkse ontwikkeling van het BBP.

Keuze 3: Waar moet eventuele extra financiële ruimte vandaan komen?

A. Verruiming lokaal belastinggebied, met eventuele budgetneutrale compenserende lastenverschuiving
B. Hogere bijdrage vanuit Rijk (in afwijking van financieel kader coalitieakkoord)
C. Combinatie A en B

Uitwerking A: Verruiming lokaal belastinggebied, met eventuele budgetneutrale compenserende lastenverschuiving

- Gemeenten en provincies kan – conform opgenomen in het CA – de mogelijkheid worden geboden om middels verruiming van het lokaal belastinggebied extra inkomsten te genereren. Het CA gaat daarbij niet uit van een lastenverlichting op Rijksniveau. Verruiming van het lokaal belastinggebied resulteert daarmee op macroniveau in een lastenverzwaring.
- Indien politiek gewenst kunnen opties uitgewerkt worden voor (gerichte) compenserende lastenverlichting. De fiches die voor thema's zoals inkomsten- en vermogensbelasting zijn uitgewerkt ten behoeve van de augustusbesluitvorming kunnen hiervoor de basis vormen. Dergelijke opties dienen echter budgetneutraal te worden vormgegeven omdat ze anders het EMU-saldo belasten.
- Zowel voor de verruiming van het belastinggebied van gemeenten als voor provincies kan worden geput uit de opties zoals opgenomen in de ambtelijke bouwstenen rapport (2020).[4] Opties die daarin genoemd zijn, zijn o.a. de ingezetenenheffing en herinvoering van het OZB-gebruikersdeel voor gemeenten en ingezetenenheffing voor provincies. Daarnaast hebben provincies nog de ruimte om de opcenten te verhogen.
- Bij uitbreiding van het lokaal belastinggebied zal met VNG/IPO moeten worden afgesproken waar deze extra ruimte voor is bedoeld. VNG en IPO stellen dat uitbreiding van het eigen belastinggebied alleen kan dienen ter bekostiging van autonome taken. Wat exact autonome en medebewindstaken is echter niet wettelijk vastgelegd en niet zwart/wit af te bakenen (niet dichotoom). Voor beleidswijzingen vanuit het Rijk die leiden tot hogere kosten voor gemeenten en provincies is het lokaal belastinggebied in beginsel niet het aangewezen dekkingsmiddel. Er zijn echter ook kostenontwikkelingen die niet direct volgen uit rijksbeleid en waarvoor het lokale belastinggebied wel een financieringsbron kan zijn, zoals kosten als gevolg van bevolkingsgroei of vergrijzing.
- Tevens is van belang dat VNG en IPO als randvoorwaarde stellen dat het rijk in de communicatie richting burger de verantwoordelijkheid op zich moet nemen voor een lokale lastenverhoging en eventuele compenserende maatregelen.

Uitwerking B: hogere bijdrage vanuit het Rijk (in afwijking van financieel kader coalitieakkoord)

- Alternatief voor verruiming van het lokaal belastinggebied is een financiële rijksbijdrage. Dit kan middels een (nieuwe) normeringssystematiek, bijvoorbeeldwaarbij het accres stijgt mee met ofwel a) de rijksuitgaven (huidige normeringssystematiek; trap-op-trap af) ofwel b) de ontwikkeling van het BBP.
- Indien kabinet van mening is dat uitgaven van medeoverheden moeten mee-ademen met de rijksuitgaven, dan ligt het inhoudelijk voor de hand om een vorm van trap-op-trap-af te kiezen. De BBP-benadering suggereert dat de uitgaven van gemeenten en provincies bij een stijgende materiële welvaart en prijzen navenant meestijgen. In de praktijk is dit historisch gezien niet exact het geval, maar beiden lopen langjarig wel vergelijkbaar op. In beide

[3] 2,4 mld. accres voor het gemeentefonds, 0,2 mld. voor het provinciefonds en 0,3 mld. voor het BTW-compensatiefonds.
[4] PM verwijzing

gevallen dienen gemeenten en provincies hiermee mogelijke kostenstijgingen op te vangen, zoals bijvoorbeeld door bevolkingsgroei of vergrijzing.
- Ook kan worden overwogen de oploop van de opschalingskorting definitief te schrappen voor gemeenten en provincies. Dit betreft 715 mln structureel vanaf 2026.
- Een extra rijksbijdrage past niet in de financiële afspraken in het CA en beïnvloedt het EMU-saldo zoals door FIN berekend. Deze bijdrage zal daarom binnen de kaders van de rijksbegroting van structurele dekking moeten worden voorzien. De varianten hebben echter beperkt impact op het houdbaarheidssaldo zoals door het CPB berekend.[5]
- De gekozen richting zal ook gevolgen moeten hebben voor de ontwikkeling van het plafond van het Btw compensatiefonds (BCF). Dit dient in gelijke mate mee te groeien met het uitgavenpatroon van de medeoverheden om te voorkomen dat het BCF een sterfhuisconstructie wordt en daarmee ondoelmatig. De precieze uitwerking hiervan, inclusief de budgettaire gevolgen, worden nader bekeken.
- Bij deze varianten is het van belang dat met VNG en IPO wordt afgesproken dat bij een structurele financieringssystematiek de lokale autonome kostenstijging (bv door bevolkingsgroei of vergrijzing) met deze normering wordt opgevangen. Dat gaat bijvoorbeeld op voor de Wmo. Alleen bij nieuwe taken of beleidswijzigingen door het Rijk die tot hogere kosten leiden bij medeoverheden zal apart moeten worden bekeken wat de financiële gevolgen zijn en waar dekking vandaan komt.

<u>Terugvaloptie: besluit doorschuiven naar volgend voorjaar.</u>
Mogelijk is er politiek wel de intentie om gemeenten en provincies van extra structurele financiële ruimte te voorzien vanaf 2026, maar is het niet haalbaar in augustus al te besluiten over de concrete invulling daarvan. In dat geval kan het kabinet het besluit over de invulling doorschuiven naar het voorjaar 2023. Hiermee zullen gemeenten en provincies naar verwachting pas genoegen nemen wanneer in augustus wel een concreet en structureel bedrag wordt toegezegd. Ook voor deze toezegging is dekking nodig. De verwachting is dat er volgend jaar geen nieuwe opties beschikbaar zijn om gemeenten en provincies van extra financiële ruimte te voorzien. De keuze zoals hierboven geschetst zal dan dus opnieuw voorliggen.

[5] Voor het houdbaarheidssaldo zoals door CPB berekend heeft het waarschijnlijk beperkt effect, omdat het CPB de aanname doet dat het accres ook na 2025 de trap-op-trap-af met rijksbegroting volgt. Vanaf 2027 groeien de rijksuitgaven in de ramingen van het CPB mee met het BBP, omdat er dan geen gedetailleerde cijfers zijn meer zijn voor de rijksbegroting. Ook gaat CPB er vanuit dat de opschalingskorting definitief wordt afgeschaft i.p.v. alleen t/m 2025 zoals in het CA. In de structurele situatie zou er dus geen verschil zitten tussen de trap-op-trap-af systematiek en een BBP-indexering in de ramingen van het CPB. In de structurele situatie is het ook niet houdbaar als uitgaven van medeoverheden harder stijgen dan het BBP, omdat dan op de lange termijn al het belastinggeld naar uitgaven aan medeoverheden zou moeten gaan.

Bijlage

Uitgangspunten financieringssystematiek medeoverheden

In de contourennota staat dat Rijk en medeoverheden het erover eens zijn dat naast goede samenwerking en heldere taakverdeling, een financieringssystematiek nodig is die gemeenten en provincies stabiliteit biedt en ruimte geeft om autonome keuzes te maken, vanuit een solide financiële basis. Daarbij noemt de brief een aantal uitgangspunten:

1. een goede balans tussen opgaven, taken en middelen;
2. betere financieringsbalans tussen eigen inkomsten van gemeenten en provincies en bekostiging via de fondsen vanuit het Rijk;
3. meerjarige stabiliteit zodat gemeenten en provincies vooraf helderheid hebben over hun meerjarig begrotingskader;
4. het financieel en interbestuurlijk instrumentarium, waaronder het uitkeringsstelsel, dienen beter aan te sluiten op taken en de wettelijke kaders van waaruit die taken worden toebedeeld.
5. de Gemeentewet en Provinciewet (artikel 108 resp 105) stellen dat de kosten, verbonden aan de uitvoering van medebewindstaken, door het Rijk worden vergoed.

Het financieel kader (CA en Voorjaarsnota)

1. Het accres in 2026 is in het CA vastgezet op 1 mld. bovenop de stand van de Miljoenennota 2022 en daarmee is de huidige vorm van de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) buiten werking gesteld. Het accres wordt vanaf 2026 enkel nog aangepast voor de loon- en prijsontwikkeling; conform eenzelfde systematiek als de overige rijksuitgaven.
2. Het CA biedt geen ruimte voor een extra Rijksbijdrage in het jaar 2026 en verder.
3. Het CA biedt geen ruimte voor compenserende lastenverlichting bij uitbreiding lokaal belastinggebied.
4. Indien politiek wenselijk kunnen inkomenseffecten van een lokale lastenverhoging alleen door budgetneutrale schuiven binnen het lastenkader Rijk opgevangen worden.

TER INFORMATIE
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Bijlage 6 –Uitgaven

- U (minister) heeft aangegeven dat u graag de handelingsopties zou willen inventariseren bij een recessie om de overheidsfinanciën te verbeteren. Nederland kent al een lange tijd het systeem van trendmatig begrotingsbeleid. Dit houdt in dat het uitgavenplafond en lastenkader aan het begin van de kabinetsperiode worden vastgesteld en de inkomsten meebewegen met de stand van de conjunctuur. Ook de conjunctuurgevoelige uitgaven aan de bijstand en de WW fluctueren mee zonder dat een tegenvaller op deze uitgaven als gevolg van een omslag in de economie ingepast hoeft te worden onder het uitgavenplafond. Deze fluctuatie is van groot belang voor de macro-economische stabilisatie van de economie.
- We adviseren u daarom om gedurende de kabinetsperiode vast te houden aan de principes van het trendmatig begrotingsbeleid. Dat houdt in: niet sturen op saldo, tenzij de Europese begrotingsregels en de Wet Hof daartoe nopen. Om het uitgavenplafond te houden (bv. vanwege de rentetegenvaller) kan het wel nodig zijn om maatregelen te nemen, ook in economisch slechte tijden. Hierbij is het verstandig om voor maatregelen te kiezen die het structurele groeivermogen van Nederland en houdbaarheid van de overheidsfinanciën verbeteren. Een recessie kan ook bijdragen aan het politieke draagvlak voor dergelijke maatregelen.
- Hierna wordt een overzicht gegeven van een aantal opties van maatregelen die kunnen worden genomen aan de uitgavenkant. Hierbij is in de eerste plaats gekeken naar hervormingen en besparingen in de zorg en sociale zekerheid. Door de vergrijzing stijgen deze uitgaven harder dan andere overheidsuitgaven en leveren deze maatregelen over het algemeen ook houdbaarheidswinst.

Groslijst dekkingsopties

Hieronder zijn voor een totaal van structureel 13 miljard verschillende dekkingsopties in beeld gebracht. Hierbij is in de eerste plaats gekeken naar hervormingen en besparingen in de zorg en sociale zekerheid aan de uitgavenkant. Ongeveer 2/3 van de Rijksuitgaven gaan naar de zorg en sociale zekerheid. Door de vergrijzing stijgen deze uitgaven bovendien harder dan andere overheidsuitgaven.

	(in miljoen; + is saldobelastend)	2023	2024	2025	2026	2027	struc.
	Dekkingsopties uitgaven	**40**	**-380**	**-1190**	**-2900**	**-3950**	**-13130**
	Sociale zekerheid						
1	WW hoger, korter en getrapt			300	300	100	-500
2	Anticumulatie ZW/WW				-50	-50	-100
3	Deeltijdfuncties in beoordeling AO			-50	-100	-100	-600
4	IVA uitkering naar 70% oude loon				-100	-100	-400
5	WIA gebaseerd op WML					-100	-3.000
6	Afschaffen ANW voor nieuwe instroom			-50	-50	-200	-200
7	Verlagen maximumdagloon naar modaal loon			-100	-600	-900	-1.900
8	1 op 1 koppeling AOW-leeftijd						-2.000
	Zorg						
9	Pakketmaatregel geneesmiddelen		-250	-250	-250	-250	-250
10	Langdurige ggz terug naar Wmo (en Zvw)				-900	-900	-900
11	Tariefkorting langdurige ggz 10%		-170	-170	-170	-170	-170
12	Inkomensafhankelijke bijdrage Wmo			-200	-200	-200	-200
13	Eigen risico verhogen met 100 euro				PM	PM	-1.400

14	Terugbrengen tarieven informele zorg Zvw-pgb			-300	-300	-300	-300
15	Invoeren benchmark verzorgings- en verpleeghuizen			-110	-220	-330	-760
16	Invoeren normerende tarieven verpleeghuiszorg			-300	-300	-300	-300
17	Objectief verdeelmodel gehandicaptenzorg	40	40	40	40	-150	-150

* Een aantal maatregelen in de tabel zijn voor het laatst doorgerekend ten behoeve van de publicatie van de Ombuigings- en Intensiveringslijst (op 31 maart 2021). De bedragen in de tabel moeten dus worden gezien als orde groottes.

Hervormingen Sociale zekerheid

1. De WW wordt in de eerste maanden verhoogd, dan getrapt verlaagd, en de maximale duur wordt verkort naar 1 jaar. In eerste instantie leidt een hogere WW tot hogere uitgaven.
2. Deze maatregel zorgt ervoor dat de WW-rechten doorlopen als iemand tijdens werkloosheid ziek wordt en de Ziektewet (ZW) instroomt. Nu wordt de WW-uitkering stopgezet en wordt de WW-uitkering weer hervat als iemand uitstroomt uit de ZW.
3. Deze maatregel zorgt ervoor dat er bij de beoordeling van arbeidsongeschiktheid (AO) ook wordt gekeken naar de mogelijkheid om een deeltijdfunctie te vervullen i.p.v. alleen maar voltijdsfuncties. Hierdoor zal de beoordeling van de mate van arbeidsongeschiktheid vaker minder hoog uitvallen.
4. De IVA-uitkering is voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten, en ligt op een hoger niveau dan voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Dit zorgt voor een prikkel om volledig arbeidsongeschikt te worden verklaard. Deze maatregel trekt de hoogte van de uitkering gelijk.
5. Na de loongerelateerde uitkering in de WIA (op basis van eerder verdiende loon), vervalt de loonaanvullingsuitkering. Dit zorgt ervoor dat de vervolguitkering in de WIA wordt gebaseerd op het WML, waardoor de WIA meer op de bijstand gaat lijken. De WGA-uitkering (voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten) wordt maximaal 70% WML en de IVA (voor volledig arbeidsongeschikten) 75% WML.
6. De Algemene nabestaandenwet voorziet nabestaanden van een uitkering. Deze uitkering is hoger en aan minder voorwaarden verbonden dan de bijstand. Deze uitkering kan worden afgeschaft voor nieuwe instroom.
7. De werknemersverzekeringen (WW, WIA, ZW) zijn gebaseerd op het laatstverdiende loon. Dit is gemaximeerd op het maximum dagloon. Dit ligt fors hoger dan het modale maandloon, waardoor de werknemersverzekeringen ook hoger kunnen zijn dan een modaal inkomen. Met deze maatregel wordt de maximale uitkering bij een werknemersverzekering verlaagd.
8. Door deze maatregel stijgt de AOW-leeftijd op gelijke voet mee met de levensverwachting. In het pensioenakkoord van 2019 is dit verlaagd naar een 2/3de koppeling.

Besparingen Zorg

9. Deze maatregel verwijdert een aantal geneesmiddelen uit het pakket, waarvoor kan worden beargumenteerd dat collectieve verzekering niet noodzakelijk is (e.g. maagzuurremmers en obstipatiemiddelen). De opbrengst is onzeker door nader te onderzoeken substitutie-effecten.
10. Vanaf 2021 is de Wlz opengesteld voor mensen met een psychische grondslag (maatregel Rutte III). Dit heeft tot een onvoorzien grote instroom van cliënten geleid, daarnaast bleek in de nacalculatie het verschil in tarieven per cliënt tussen Wmo en Wlz groter dan vooraf voorzien. Om de beheersbaarheid van deze zorg te vergroten, wordt de openstelling teruggedraaid. Dit vergt afspraken met gemeenten.
11. In plaats van de langdurige ggz terug naar de Zvw en Wmo over te hevelen, is het ook een optie om de tarieven (die te hoog zijn) te korten. Met deze maatregel wordt via een algemene tariefkorting, vooruitlopend op een kostprijsonderzoek, vast een gedeelte van de kostenstijging gecompenseerd.
12. De eigen bijdrage voor de Wmo (exclusief Beschermd wonen en opvang) wordt inkomens- en vermogensafhankelijk conform de situatie van voor 2019. Deze maatregel wijkt af van de maatregel in het Coalitieakkoord, omdat het een breder deel van de Wmo behelst (maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie).
13. Het verhogen van het eigen risico met 100 euro levert ongeveer 1,4 miljard euro op. Voor de uitvoering moet de Zvw aangepast worden en deze moet getoetst worden aan Europees recht (duur ca. 1,5 tot 2 jaar).

14. Het tarief voor informele zorg in het Zvw- en WLZ-pgb wordt teruggebracht van ca. 22-25 euro naar ca. 15 euro. Mogelijk is er substitutie van informele zorg naar (duurdere) formele zorg, maar deze kan niet worden gekwantificeerd.
15. Bij Coalitieakkoord is besloten om de Integrale Vergelijking (een benchmark i.c.m. individuele tarieven voor de verpleeghuissector) niet in te voeren omdat VWS en het zorgveld het als een niet wenselijke maatregel zien (minder vrijheid voor aanbieders/zorgkantoren). Het kan echter verstandig zijn om een dergelijke benchmark alsnog in te voeren. Doelmatigheidswinst leidt namelijk tot dezelfde zorg qua kwaliteit en toegang, maar voor minder geld. Het is daarmee zeker t.o.v. pakketverkleiningen of hogere eigen betalingen een no-regret maatregel om de ouderenzorg houdbaar te maken.
16. Een alternatief voor benchmarking is het invoeren van een simpeler alternatief: normerende tarieven. De tarieven worden dan gebaseerd op de best presterende instellingen, in tegenstelling tot op de gemiddelde instelling zoals nu. De opbrengst is nu indicatief geraamd op 300 miljoen euro, maar dit bedrag kan worden bijgesteld afhankelijk van hoe sterk er genormeerd wordt.
17. De middelen in de gehandicaptenzorg worden op basis van objectieve kenmerken verdeeld, in plaats van op historische kenmerken zoals nu het geval is. Dit leidt tot een meer accurate verdeling en doelmatigheid.

TER INFORMATIE
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Bijlage 7 - Compensatie sectoren n.a.v. analyse DNB

Aanleiding

DNB heeft op 18 juli een analyse[1] gepubliceerd die de gevolgen van de gestegen energieprijzen voor de bedrijfswinsten in kaart brengt. Hieruit blijkt dat deze gevolgen te overzien zijn en er dus geen directe aanleiding is voor generieke overheidscompensatie. Ter voorbereiding op de augustusbesluitvorming geeft deze nota een korte appreciatie van deze analyse en de beleidsimplicaties.

Kernpunten

- In de analyse heeft DNB meerdere scenario's ontwikkeld om de gevolgen van de gestegen energieprijzen voor de bedrijfswinsten in kaart te brengen. Zelfs in een extreem scenario vallen de negatieve gevolgen voor bedrijven mee. Slechts enkele sectoren, zoals de metaal- en de chemiesector, worden relatief hard geraakt. DNB ziet daarom geen directe aanleiding voor generieke overheidscompensatie van de hogere energiekosten voor bedrijven.
- Hoewel sectorale steunmaatregelen in sommige uiterste gevallen gewenst kan zijn, delen wij de mening van DNB dat sectorale steun in de huidige situatie zeer onwenselijk is.
- Er zijn een aantal redenen waarom sectorale steun overwogen zou kunnen worden:
    - Het is doelmatiger en doeltreffender dan generieke steun, aangezien alleen bedrijven in de hardst geraakte sectoren gecompenseerd worden.
    - Zonder steun worden (duurzame) investeringen van bedrijven wellicht afgeremd, dit wordt echter ondervangen door specifieke regelingen die er zijn voor verduurzaming.
    - Als een sector essentieel is voor het structureel verdienvermogen van Nederland en er sprake van grote keteneffecten in de economie, kan het wenselijk zijn om steun te verlenen aan deze sector. Dit alleen als bedrijven zodanig geraakt worden door aanbodschokken dat dit tot permanente schade leidt in de sector. Aangezien hoge energieprijzen mogelijk structureel zijn, is overheidssteun echter geen gepast instrument om liquiditeitsproblemen van bedrijven op te lossen.
    - In Duitsland en Frankrijk worden bedrijven nu gecompenseerd. Er kan daarom vraag komen vanuit bedrijven voor steun met oog op hun concurrentiepositie.
- Er zijn echter veel redenen waarom compensatie aan sectoren in de huidige situatie niet wenselijk is:
    - Op dit moment lijkt de macro-economische impact voor Nederland van de Russische invasie in Oekraïne beperkt. Slechts enkele sectoren worden relatief hard geraakt. Deze sectoren vormen bovendien maar een klein deel van de economie.
    - Zowel de hoge energieprijzen als de (tegen)sancties vallen onder het ondernemersrisico en bedrijven horen daar rekening mee te houden. De hogere energieprijzen en verminderde handel zijn mogelijk structureel en bedrijven dienen zich daaraan aan te passen.
    - Daarnaast zijn bedrijven in staat om een deel van de gestegen energiekosten door te berekenen of te vermijden. Zo is het gasverbruik van de industrie sinds 2019 al significant afgenomen (met 20%), terwijl de productie blijft stijgen in de meeste sectoren (zie figuur 1 en 2 in toelichting).
    - Veel bedrijven zijn naar verwachting in staat zijn om geleden verliezen op te vangen. De winstquotes van bedrijven staan op dit moment op een historisch hoog niveau.
    - Compensatie vermindert de prikkel voor bedrijven om te verduurzamen. Ook zal het op de korte termijn leiden tot een relatief hogere vraag naar (fossiele) energie, wat het moeilijker maakt om onafhankelijker te worden van Rusland op het gebied van energie.
    - Compensatie verstoort de economische en arbeidsmarktdynamiek. Er is een risico dat niet-levensvatbare bedrijven overeind worden gehouden. Ook is het gegeven de krappe arbeidsmarkt onwenselijk om laagproductieve bedrijven te lang in stand te houden, wat werknemers vasthoudt in minder productieve banen en daarmee de krapte op de arbeidsmarkt vergroot.

[1] https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/2022/hogere-energiekosten-krijgen-beperkt-vat-op-bedrijfswinsten/

- Compensatie is kostbaar. Indien steun niet gepaard gaat met gelijktijdige besparingen van eenzelfde omvang, zullen de lasten worden doorgeschoven naar toekomstige generaties.
- Het huidige EZK-instrumentarium voldoet om bedrijven te ondersteunen. Daarnaast zijn financiële markten in staat om in te schatten in hoeverre geraakte ondernemingen in de toekomst levensvatbaar zijn en welke investeringen zich terugverdienen. Ondernemingen met voldoende toekomstperspectief kunnen met behulp van private financiers liquiditeitstekorten opvangen of investeringsruimte creëren. Daarom is ook voor de harder getroffen sectoren solvabiliteitssteun niet direct noodzakelijk of wenselijk.

- Het huidige belastingplan bevat geen maatregelen die alleen specifieke sectoren of bedrijven raakt. Er zijn een aantal maatregelen die meerdere sectoren raken (afschaffing FOR, middelingsregeling, mijnbouwheffing, vpb en energiebelasting) of die sectoren indirect kunnen raken als mensen hun consumptie verminderen. We zien echter geen reden om lastenverzwarende maatregelen uit te stellen n.a.v. de gevolgen van de hoge energieprijzen op sectoren.
- Indien er wel steun verleend wordt, dient dit zich te richten op de mensen die het hardst geraakt worden: huishoudens met lage inkomens. Generiek inkomensbeleid is dan het meest doelmatig. Maatregelen die zich richten op het verlagen van de energierekening zijn namelijk niet doelmatig, omdat daarmee alle inkomensgroepen worden gesteund, terwijl hogere inkomens de kosten zelf wel kunnen dragen. Daarbij wordt de prikkel om te verduurzamen weggenomen.
- In het kader van de gestegen gasprijzen heeft EZK van de papier- en kartonindustrie, staalindustrie, bouwkeramiek, autofabrikanten en de chipsector signalen ontvangen over compensatie. Bij LNV wordt vanuit de glastuinbouw en de visserij de roep om steun gehoord. Tot op heden wordt de kabinetslijn uitgedragen, maar MEZK is door de Kamer gevraagd om een vangnet klaar te hebben staan. Uit de DNB analyse blijkt dat, wanneer toch tot steun overgegaan wordt, garanties de beste optie zijn. EZK is daarom begonnen met het uitwerken van een Oekraïne-luik binnen de BMKB en de GO voor het geval dat deze noodzakelijk zijn. Op dit moment zien wij geen noodzaak deze in te zetten. Ondernemers kunnen al gebruik maken van de bestaande verduurzamingssubsidies en -regelingen om de afhankelijkheid van gas te verminderen.

Toelichting

Figuur 1. Gasverbruik en productie van industrie, 2019 – 2022 (vertrouwelijke informatie van ABN Amro)

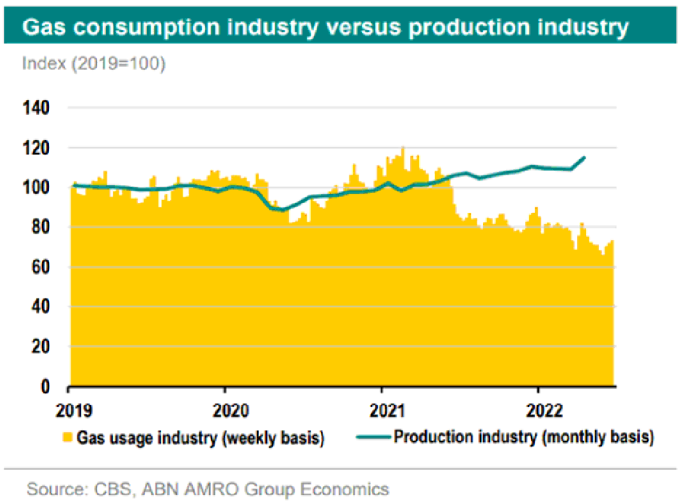

Figuur 2. Gasverbruik en productie van industrie, 2022 K1 (vertrouwelijke informatie van ABN Amro)

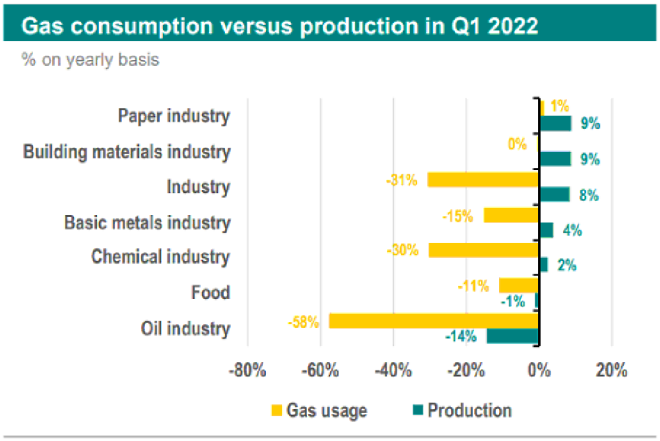

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

TER INFORMATIE
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Bijlage 8 - Doelmatigheid en doeltreffendheid fiscale regelingen

- In het rapport Bouwstenen voor een beter belastingstelsel is gekeken naar de conclusies van evaluaties van fiscale regelingen met betrekking tot doeltreffend- en doelmatigheid. Deze resultaten zijn geactualiseerd en worden weergeven in het onderstaande figuur.
- Er is maar een beperkt aantal regelingen waarvan overtuigend geconcludeerd is dat ze doeltreffend en doelmatig zijn, zoals de Milieu-investeringsaftrek (MIA/Vamil) en de afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk (WBSO).
- Voor de meeste regelingen geldt dat er geen harde conclusies worden getrokken, bijvoorbeeld door niet eenduidige uitkomsten of gebrek aan empirisch bewijs. Sinds het bouwstenenrapport is het aantal niet geëvalueerde regelingen teruggebracht van 52 naar 39. Daarnaast zal een groot deel de komende jaren alsnog geëvalueerd worden.

Evaluatie-uitkomsten doeltreffendheid en doelmatigheid fiscale regelingen

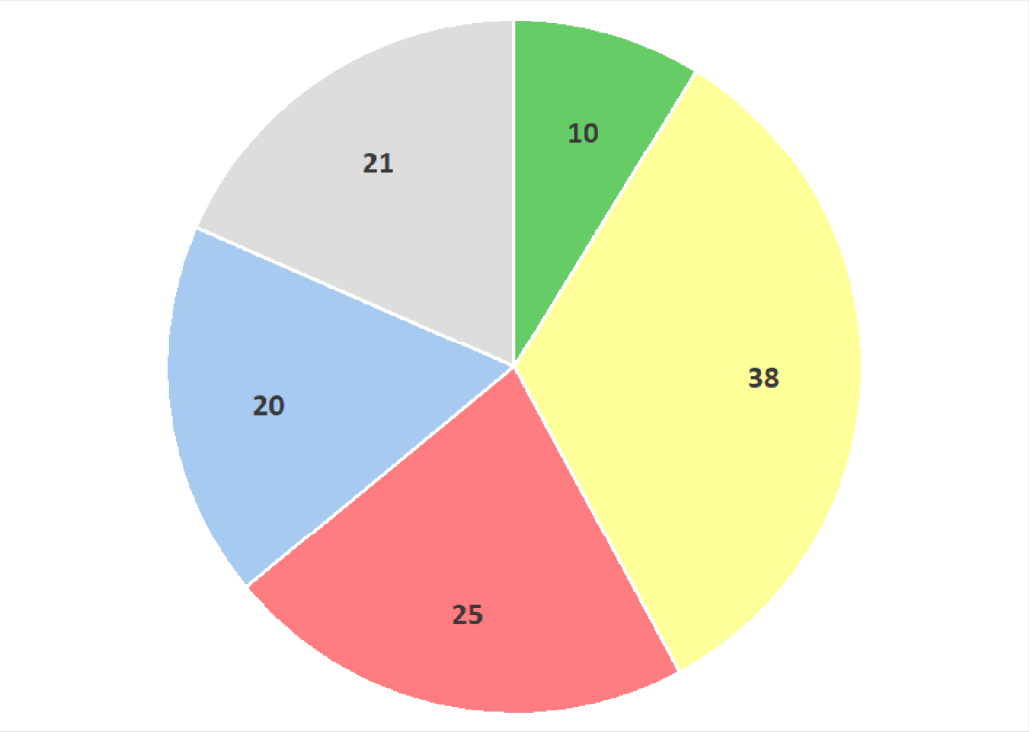

Onderstaande tabel bevat – in willekeurige volgorde - een overzicht van de negatief geëvalueerde regelingen. Een aantal van deze regelingen wordt de komende jaren afgeschaft, zoals de middelingsregeling, de schenkingsvrijstelling eigen woning, het verlaagde tarief glastuinbouw en de BPM vrijstelling voor bestelauto's. Hierbij is het goed om te beseffen dat er ook regelingen zijn waarbij de effectiviteit en doelmatigheid twijfelachtig is maar waarbij dit niet of in mindere mate hard gemaakt kon worden (categorie 'niet conclusief'). Denk hierbij aan ondernemersregelingen zoals de meewerk- en stakingsaftrek, of het verlaagde btw-tarief voor arbeidsintensieve diensten.

Regeling	Toelichting	Beleidsopvolging
(Zeer) beperkt effectief en efficiënt:		
Giftenaftrek inkomstenbelasting	Niet efficiënt en veel foutief gebruik	Geen
Aftrek specifieke zorgkosten	Niet efficiënt en veel foutief	Geen, in 2022 nieuwe

	gebruik	evaluatie
Middelingsregeling	Beperkt effectief en efficiënt	Wordt afgeschaft in 2023
Hypotheekrenteaftrek	Beperkt effectief en efficiënt	Geen
Aftrek financieringskosten eigen woning	Beperkt effectief en efficiënt	Geen
Aftrek periodieke betalingen erfpacht, opstal en beklemming	Beperkt effectief en efficiënt	Geen
Eigenwoningforfait	Beperkt effectief en efficiënt	Geen
Extra zelfstandigenaftrek starters	Niet effectief	Geen
Willekeurige afschrijving zeeschepen	Wordt nauwelijks gebruikt	Geen
Landbouwvrijstelling in de winstsfeer	Oorspronkelijke doel is niet langer relevant	Geen, in 2023 nieuwe evaluatie
Schenk- en erfbelasting Eenmalige vrijstelling eigen woning	Beperkt doeltreffend en niet doelmatig	Wordt verlaagd in 2023 en afgeschaft in 2024
Schenk- en erfbelasting Bedrijfsopvolgingsfaciliteit	Doeltreffend maar niet doelmatig	Kabinetsreactie volgt nog
Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid	Waarschijnlijk niet effectief	Geen
Schenk- en erfbelasting Faciliteiten ANBI's	Beperkt effectief en efficiënt	Geen
Giftenaftrek vennootschapsbelasting	Waarschijnlijk niet effectief, niet efficiënt	Aangifteformulier aangepast
OVB Vrijstelling stedelijke herstructurering	Niet effectief, gebruik beperkt	Geen
OVB Vrijstelling Bureau Beheer Landbouwgronden	Wordt niet meer gebruikt	Geen
EB Teruggaaf energie-intensieve industrie	Beperkt doeltreffend	Geen
EB Belastingvermindering per aansluiting	Redelijk doeltreffend, beperkt doelmatig	Geen
BPM Teruggaaf en MRB Vrijstelling taxi's en openbaar vervoer	Doeltreffendheid waarschijnlijk zeer beperkt, wel negatieve neveneffecten	Kabinetsreactie volgt nog
BPM Teruggaaf en MRB Vrijstelling diverse voertuigen	Beperkt gebruik van de regelingen, betalen naar gebruik maakt regelingen overbodig	Kabinetsreactie volgt nog
BPM vrijstelling en MRB verlaagd tarief bestelauto ondernemers	Generiek beleid kan zelfde doel behalen zonder (negatieve) neveneffecten	BPM vrijstelling wordt afgeschaft, kabinetsreactie verlaagd MRB tarief volgt nog
MRB Vrijstelling motorrijtuigen ouder dan 40 jaar	Betalen naar gebruik kan alternatief zijn bij relatief weinig gebruik	Kabinetsreactie volgt nog
MRB Kwarttarief kampeerauto's	Ondoelmatig omdat kampeerauto's vaak ook deel van het jaar geschorst zijn	Kabinetsreactie volgt nog
Accijnzen verlaagd tarief kleine brouwerijen	Oorspronkelijke reden bestaat niet meer	Poging tot afschaffen, uiteindelijk ingetrokken

Ministerie van Financiën

Directoraat-Generaal
Belastingdienst
Bestuurlijke Politieke Zaken

Persoonsgegevens

TER BESLISSING/TER BESPREKING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

nota

Stapeling werkzaamheden IV-portfolio keten Inkomensheffingen

Datum
5 augustus 2022

Notanummer
2022-0000202828

Bijlagen
geen

Aanleiding

De komende weken staat u richting Prinsjesdag voor een reeks van beslissingen over beleid en wetgeving. De (on)mogelijkheden van de IV van de Belastingdienst lopen daar op meerdere terreinen als een rode draad doorheen. In vervolg op alle acties rond het box 3 arrest van de Hoge Raad is daarbij bijzondere focus nodig op maatregelen in de sfeer van de inkomstenbelasting. Gegeven deze stand van zaken, heeft de ambtelijke Vierhoek besproken dat het behulpzaam is indien u in de week van 8 augustus de fractievoorzitters van de coalitiefracties belt om hen te informeren over bestaande beperkingen. Dat is de reden dat we al vroeg in het proces het volgende aan u voorleggen.

Beslispunt

Wilt u bellen met de fractievoorzitters om hen te informeren dat:

- er zijn beperkingen in de mogelijkheden om politieke wensen te accommoderen. Overvraag op het IV-portfolio heeft tot gevolg dat in de inkomstenbelasting de komende tijd alleen parameteraanpassingen mogelijk zijn (waarbij ook dan de stapeling moet worden bewaakt). De oorzaak hiervan is een stapeling van werkzaamheden rond box 3 (herstel, overbrugging, stelsel werkelijk rendement) en de noodzakelijke modernisering van de onderliggende systemen;
- als gevolg van deze problematiek een nadere keuze nodig is uit een aantal maatregelen waartoe reeds is besloten. Onderzocht wordt voor welke maatregelen een andere vormgeving met parameters een oplossing kan bieden.

Voorafgaand aan een mogelijk belrondje zorgen wij voor gespreksnotitie.

Kernpunten

- In het IV-portfolio wordt momenteel met prioriteit gewerkt aan de werkzaamheden voor box 3 (herstel, overbruggingswetgeving, toekomstig stelsel).
- Uit de analyse van de maatregelen die de komende jaren in de IH-keten op stapel staan, blijkt dat deze niet allemaal inpasbaar zijn in het IV-portfolio.
- Het gaat om 6 maatregelen uit het Coalitieakkoord, de Voorjaarsnota en de Fiscale verzamelwet 2023 en om het wetsvoorstel excessief lenen. Ook is er geen ruimte beschikbaar voor nieuwe beleidsinitiatieven waarvoor

structuuraanpassingen in de systemen voor de inkomstenbelasting nodig zijn (waaronder herstel voor niet-bezwaarmakers box 3).
- U wordt gevraagd kennis te nemen van dit knelpunt in de prioritering, dat nadere keuzes zal vergen in de Augustusbesluitvorming.
- Er wordt een nadere verkenning gemaakt van de budgettaire en uitvoeringsgevolgen van uitstel van maatregelen en van mogelijke alternatieven. Deze ontvangt u zo spoedig mogelijk.
- Vanwege de stapeling van werkzaamheden in het IV-portfolio is het advies om fiscale maatregelen voor de IH-keten beperkt te houden tot of vorm te geven via parameteraanpassingen.
- Op maandag 8 augustus staat om 9.30u een overleg gepland met u (staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst) waarin de knelpunten nader besproken kunnen worden. A.s. vrijdag 12 augustus is een overleg met u (staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst) ingepland over de bredere portfolioproblematiek en het bijbehorende besluitvormingsproces. U wordt hierover via een separate notitie geïnformeerd.

Toelichting

Inleiding
Op 6 juli jl. bent u geïnformeerd over de stapeling van maatregelen in het portfolio van de keten Inkomensheffingen (IH-keten) als gevolg van het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 over box 3. In het verlengde hiervan is een analyse gemaakt van alle aangekondigde en verwachte maatregelen uit het Coalitieakkoord, de Voorjaarsnota en het Belastingplan 2023 die de IH-keten raken.

Uit de analyse blijkt dat de vraag naar IV hoger is dan het beschikbare aanbod, ondanks de maximale inzet op uitbreiding van de capaciteit. Het totaalpakket van geplande maatregelen en aanvullende ambities in de IH-keten is als gevolg hiervan niet inpasbaar in het IV-portfolio. Dit betekent dat er keuzes nodig zijn in de prioritering binnen de keten.

Stand nota 6 juli
- Op 6 juli jl. bent u geïnformeerd dat als gevolg van prioritering in het portfolio van de IH-keten van box 3 (herstel oude jaren, overbrugging 2023/2024, werkelijk rendement 2025) en van de uitfasering Cool:Gen nog slechts zeer beperkt ruimte resteert voor andere maatregelen. Daarbij bent u geïnformeerd over de volgende gevolgen en risico's van deze prioritering:
  - Door de werkzaamheden voor box 3 heeft de uitfasering van Cool:Gen vertraging opgelopen.
  - Het wetsvoorstel excessief lenen is als gevolg van het uitstel van de behandeling en het ontbreken van vastgestelde wetgeving niet ingepast in het IV-portfolio en concurreert om ruimte in het IV-portfolio met het stelsel werkelijk rendement.
  - Een succesvolle implementatie van het stelsel werkelijk rendement vergt ook inzet van de generieke keten Gegevens en generieke keten Interactie. Voor deze ketens geldt dat de noodzakelijke werkzaamheden om voorrang strijden met onder meer de implementatie van Europese wetgevingstrajecten en de werkzaamheden voor UHT/Toeslagen.
  - Er blijft geen ruimte over om in te spelen op onverwachte knelpunten, nieuwe hersteloperaties of zij-inslagen. Dit leidt tot een kwetsbaarheid en beperkte wendbaarheid van de IH-keten.

- Het is noodzakelijk de vernieuwingsambities voor 2022-2025 te temporiseren.

Vervolganalyse

- De analyse is gemaakt met de beschikbare informatie van eind juli, waarbij ervan is uitgegaan dat de geplande opschaling van IV-capaciteit voor de IH-keten realiseerbaar is. Zou dat tegenvallen, dan moet opnieuw worden geprioriteerd.
- Het portfolio wordt periodiek herijkt, waarbij naar de meest actuele stand mogelijke mee- en tegenvallers bij de implementatie van maatregelen moeten worden verwerkt.
- De keten Inkomensheffingen heeft geanalyseerd welke maatregelen er verder nog op de keten afkomen uit het Coalitieakkoord, de Voorjaarsnota en het Belastingplan 2023.
- Alle maatregelen die kunnen worden verwerkt als parameteraanpassing, en alle maatregelen die via aanpassingen in toelichtingen, etc. kunnen worden gerealiseerd, worden ingepast.
- Gegeven de hierboven geschetste stand van het portfolio van de IH-keten is er niet voldoende ruimte voor inpassing van alle gewenste structuuraanpassingen. Het gaat om:
  1. geleidelijk afschaffen IACK;
  2. afschaffen fiscale oudedagsreserve (FOR);
  3. box 2: twee schijven 26% en 29,5% per 2024;
  4. box 2 en 3: Afbouw AHK met verzamelinkomen;
  5. uitsluiten van tijdelijke huurovereenkomsten van toepassing leegwaarderatio;
  6. wegnemen van pijnpunten in de belastingrente (loopt mee in de Fiscale verzamelwet 2023, wetgevingssignaal uit stand van de uitvoering).
- Naar de huidige stand gaat de Belastingdienst uit van realisatie van maatregelen 3 en 4 (beide dekkingsmaatregelen box 3). Deze maatregelen kunnen worden geruild tegen een andere maatregel uit de lijst, zolang dat niet leidt tot een toename van het totale beslag in IV-dagen.
- Er wordt een nadere verkenning uitgevoerd van de budgettaire en uitvoeringsgevolgen van uitstel van deze maatregelen en mogelijke alternatieven. Voor de maatregelen 1, 3, 4 en 5 wordt daarbij onderzocht wat mogelijk is met de inzet van parameteraanpassingen. Over de uitkomsten informeren we u zo spoedig mogelijk.

Excessief lenen

- Het wetsvoorstel excessief lenen is als gevolg van het uitstel van de behandeling en het ontbreken van vastgestelde wetgeving niet ingepast in het portfolio en ook niet inpasbaar bij samenloop met werkelijk rendement per 1 januari 2025.
- Het wetsvoorstel moet op een enkel onderdeel ook nog nader worden uitgewerkt in lagere regelgeving. Daaraan is een additionele IV-impact verbonden, die nog met een uitvoeringstoets in kaart moet worden gebracht.
- U bent reeds geïnformeerd dat er onderzoek wordt gedaan naar mogelijke alternatieven die minder IV-intensief zijn.
- Deze alternatieven hebben een zodanige impact op de mogelijkheden om toezicht te houden dat een afweging nodig is of het dan nog steeds gewenst is het wetsvoorstel per 1 januari 2023 in werking te laten treden.
- Bovendien is ook met een minder IV-intensief alternatief IV-capaciteit gemoeid, die op dit moment niet beschikbaar is.

Overige ambities
In aanvulling op de stapeling van geplande werkzaamheden, zijn er ook aanvullende maatregelen waarover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden, en die nog niet zijn ingepland in het IV-portfolio. Voor de volgende maatregelen is dus ook geen ruimte binnen het IV-portfolio voor de IH-keten:

- **IBO vermogensverdeling**
  Uit het IBO komen drie pakketten waarin ook structuurwijzigingen worden voorgesteld in de inkomensheffing. Met de huidige prioritering is er geen ruimte om aanvullende structuurwijzigingen door te voeren. De voorstellen die leiden tot parameterwijzigingen zijn wel mogelijk.
- **Compensatie niet-bezwaarmakers**
  De besluitvorming over het mogelijk compenseren van niet-bezwaarmakers bij box 3 heeft nog niet plaatsgevonden. In het portfolio is nu geen ruimte om herstel voor niet-bezwaarmakers in te passen zolang ook aan de implementatie van alle maatregelen voor box 3 wordt gewerkt (herstel, overbrugging, werkelijk rendement).
- **AOV ZZP**
  In het Coalitieakkoord is afgesproken om tot een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen te komen. Hierbij is niet afgesproken wie uitvoerder wordt van deze regeling. Als blijkt dat de Belastingdienst deze regeling gaat uitvoeren, dan heeft dit gevolgen voor de ruimte in het IV-portfolio en de ruimte voor ander beleid. Als de wetgeving klaar is, moet een uitvoeringstoets worden gedaan en kan de benodigde IV-inspanning worden bepaald met een bijbehorende planning. Hoe dan ook kunnen werkzaamheden voor AOV ZZP pas worden ingepast na afronding van implementatie van het stelsel werkelijk rendement.

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
De Kamer is in januari 2022 geïnformeerd over het IV-portfolio van de Belastingdienst. Met de planningsbrief van 24 juni jl. zoals toegezegd aan het Kamerlid Romke de Jong, en de technische briefing over het stelsel werkelijk rendement is de Kamer geïnformeerd over de stapeling van werkzaamheden. U wordt geadviseerd om bij besluitvorming over de prioritering de Kamer nader te informeren, ook naar aanleiding van vragen gesteld door het Kamerlid Maatoug tijdens het Commissiedebat van 29 juni jl.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Licht uit, spot aan:

de vermogensverdeling

Bijlage 10

IBO Vermogensverdeling

8 augustus 2022

Persoonsgegevens

Opbouw

- De vermogensverdeling in beeld
- Analyse overheidsbeleid
- Beleidsrichtingen

DOEL VAN HET IBO VERMOGENSVERDELING

- In kaart brengen **hoe naar de vermogensverdeling kan worden gekeken**.

  Uitgebreide toelichting en weergave van de huidige beschikbare en bruikbare data over vermogen en de verdeling daarvan.

- In kaart brengen **of een maatstaf voor de vermogensverdeling een rol kan spelen in het besluitvormingsproces**, en zo ja, welke dan.

- **Beleidsopties** uitwerken ten aanzien van vermogen.

Het is belangrijk om de dynamiek achter de vermogensverdeling in beeld te brengen

FOTO
Verdeling van vermogen over huishoudens

FILM
Opbouw van vermogen over de levensloop

ZOOM
Binnen en tussen verschillende groepen huishoudens

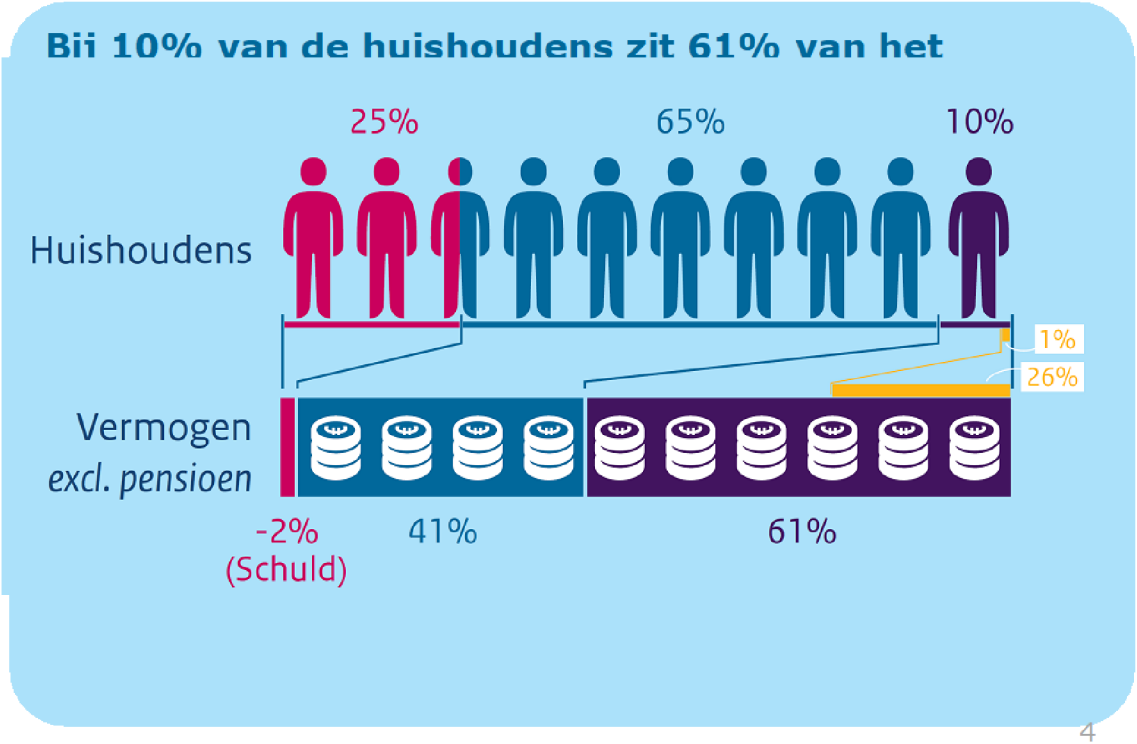

De vermogensverdeling naar huishoudens: onderkant, midden, top

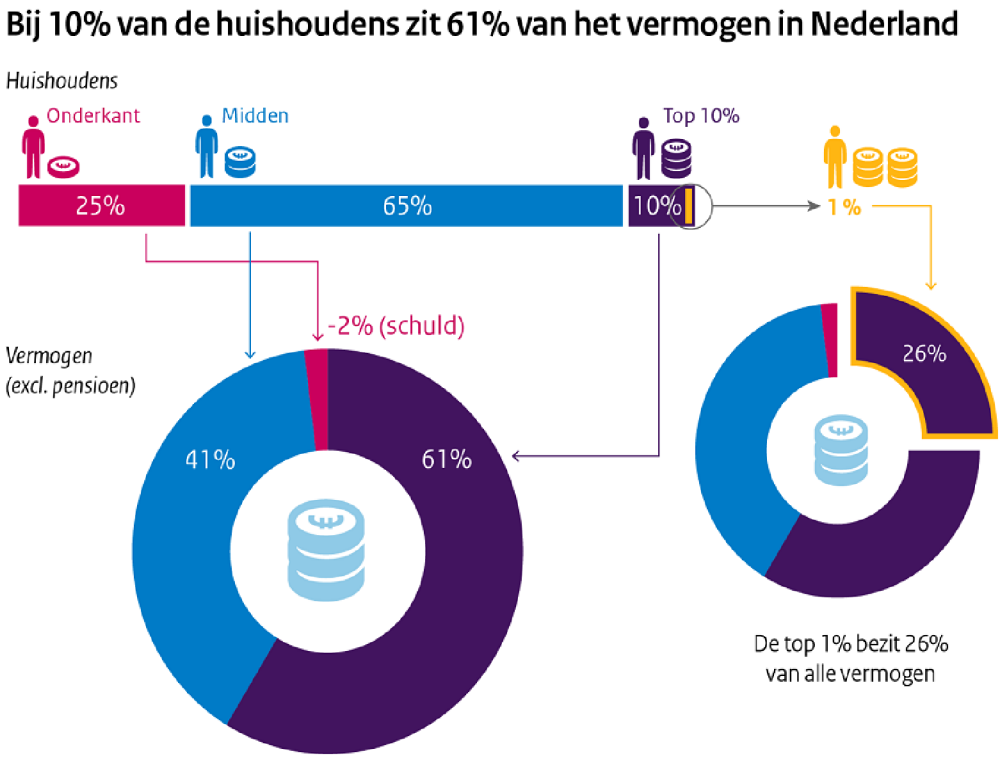

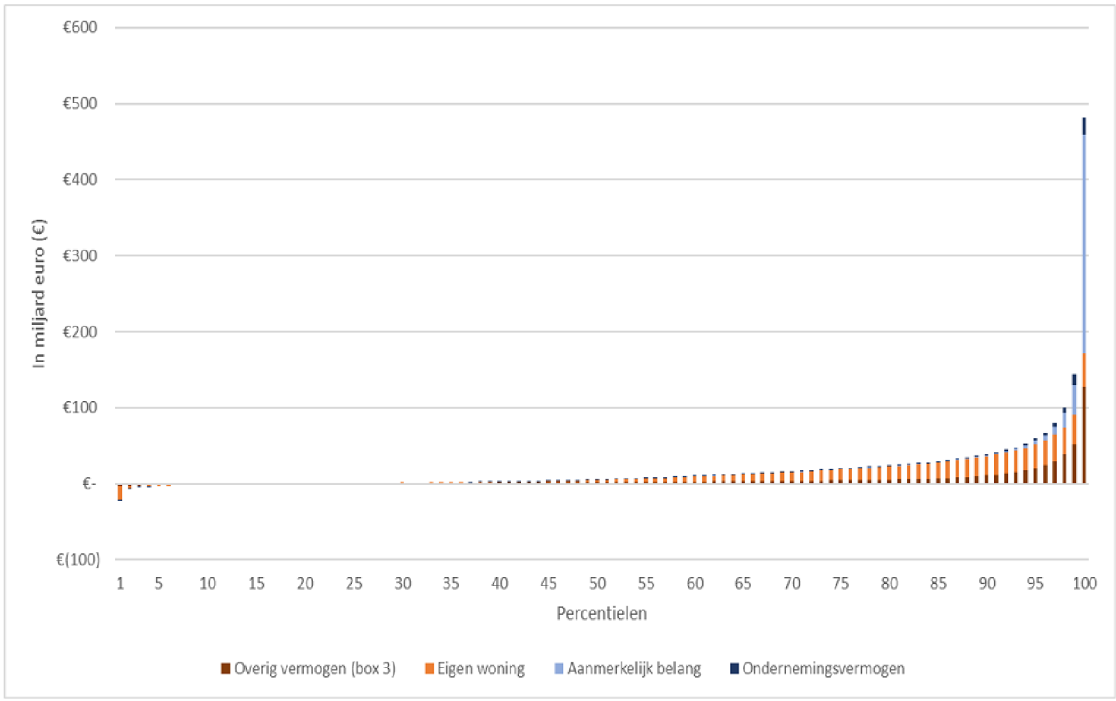

De vermogensverdeling relatief constant over de afgelopen 15 jaar maar schever dan gedacht

Gini-coëfficient
van de vermogensverdeling

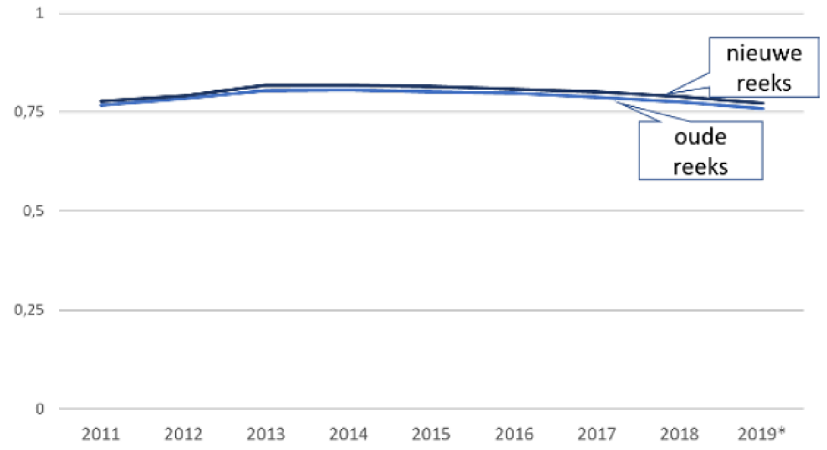

Aandeel van top 1% en top 10%
in de vermogensverdeling

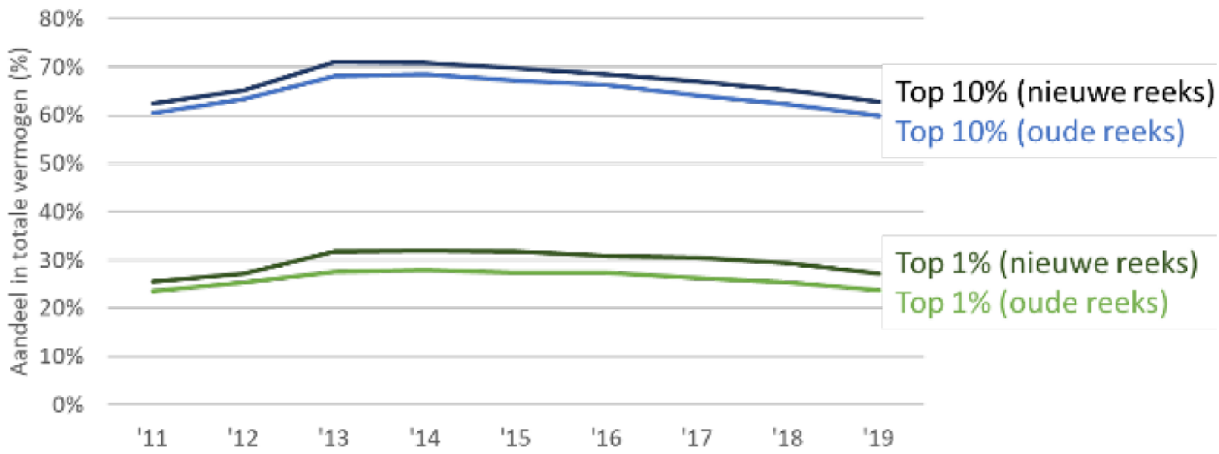

Bron: CBS, Integraal inkomens- en vermogensonderzoek

Nationale vermogen van Nlse huishoudens sterk gegroeid, veel sterker dan economische groei

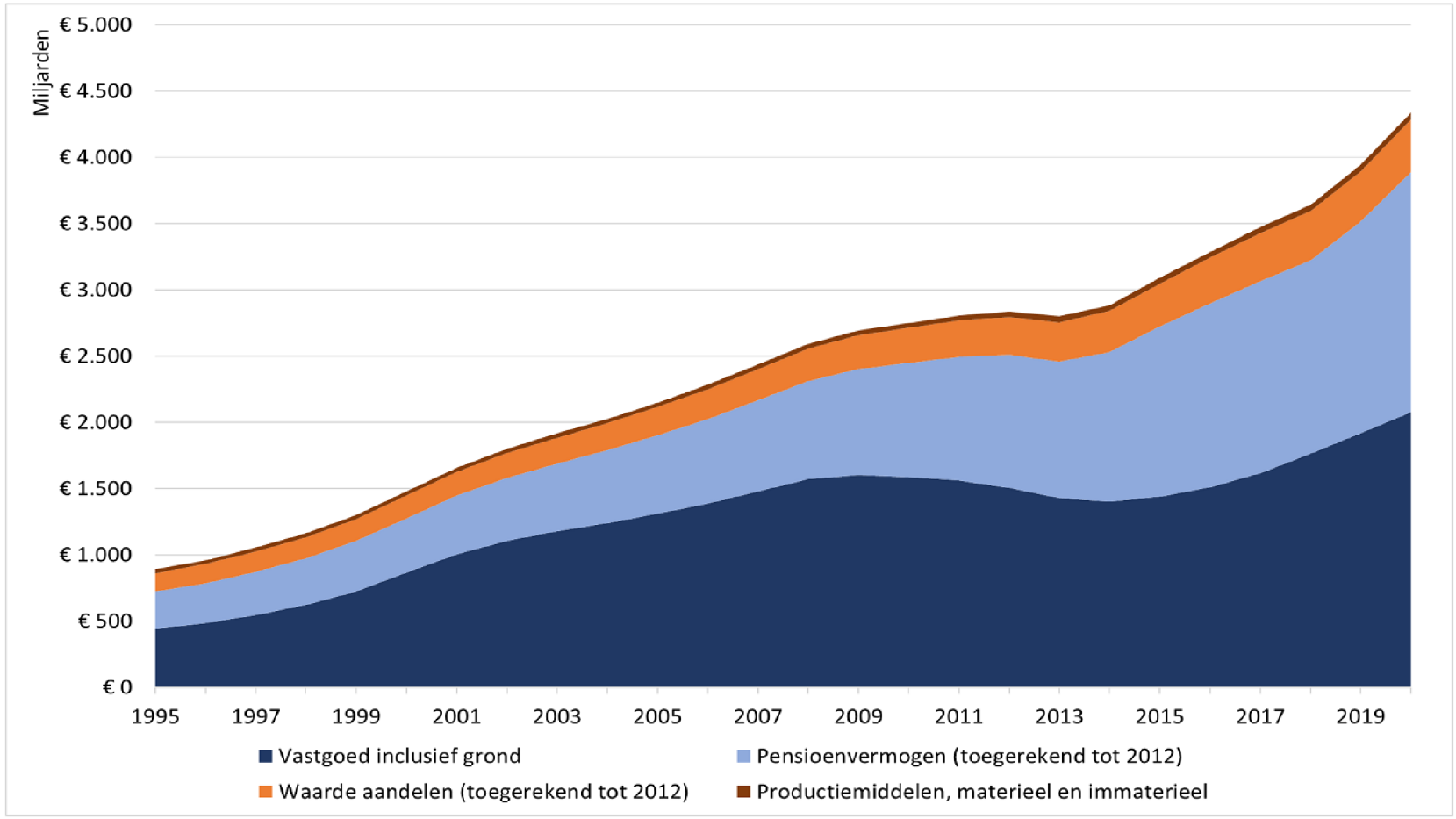

De onderkant is kwetsbare groep: een negatief netto of geen vermogen.

Het eerste percentiel vormt een hele afwijkende groep

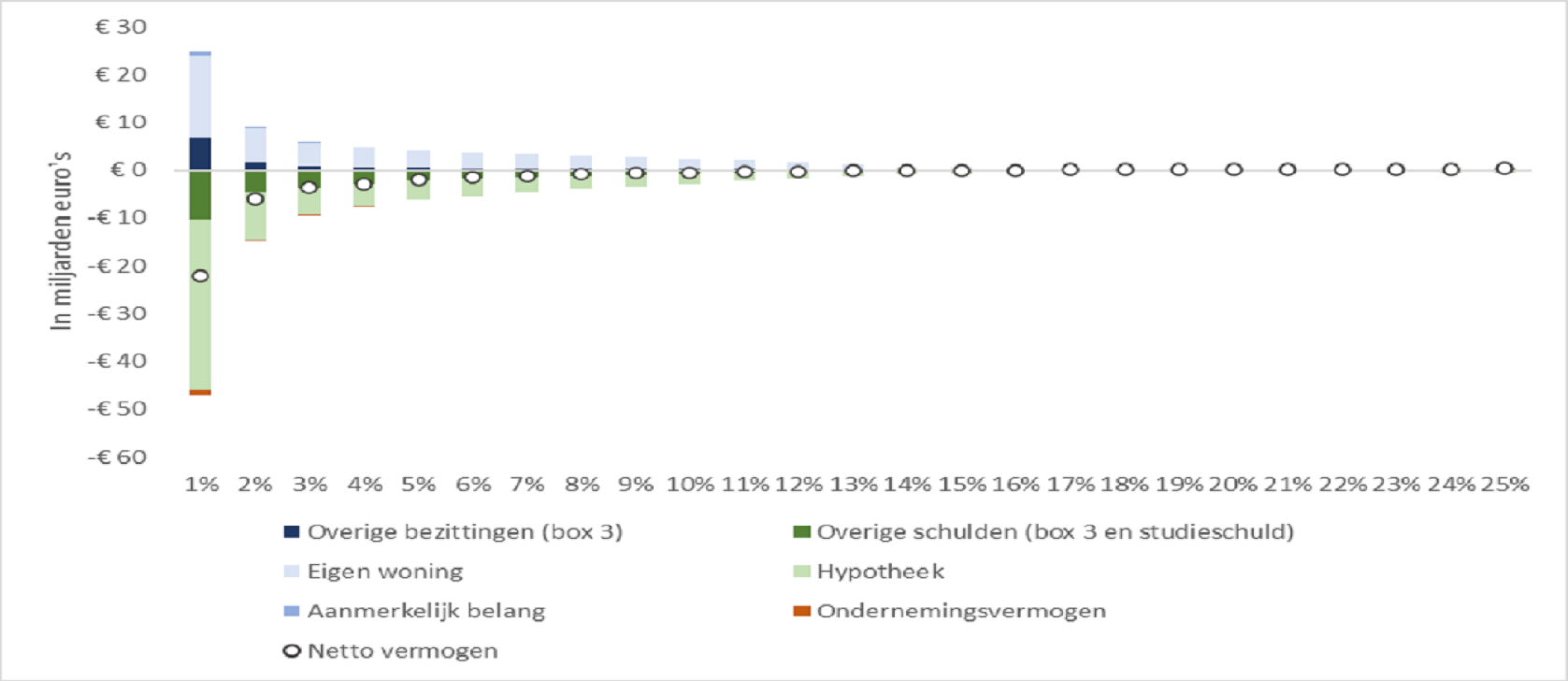

De eigen woning vormt het belangrijkste vermogensbestanddeel van de middengroepen. Daar staat grote hypotheekschuld tegenover

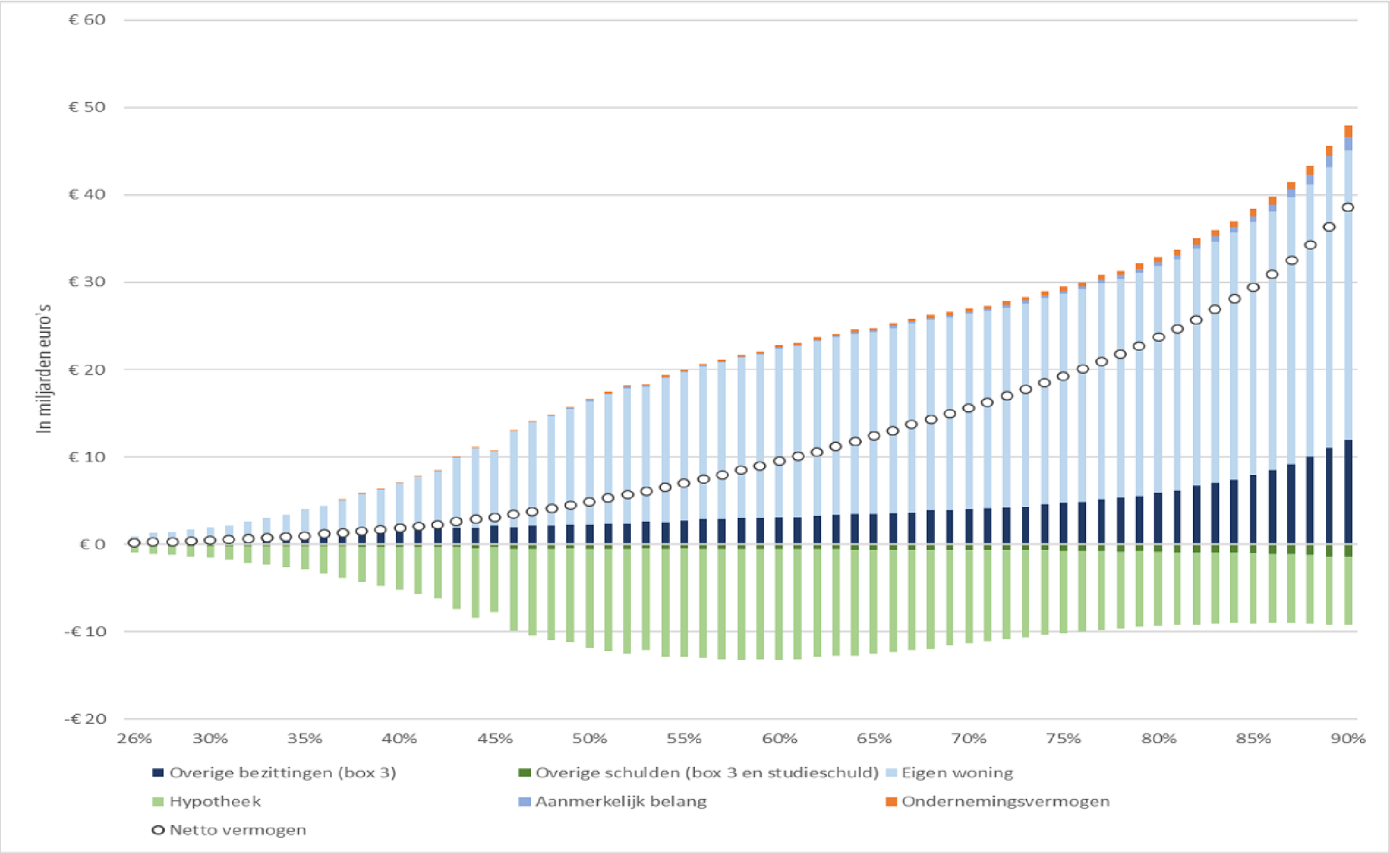

Het pensioenvermogen is ongelijk verdeeld tussen hoog- en laagopgeleiden.

Verder inzoomen laat zien dat pensioenen de verschillen in vermogen tussen hoog- en laagopgeleiden niet kleiner maken

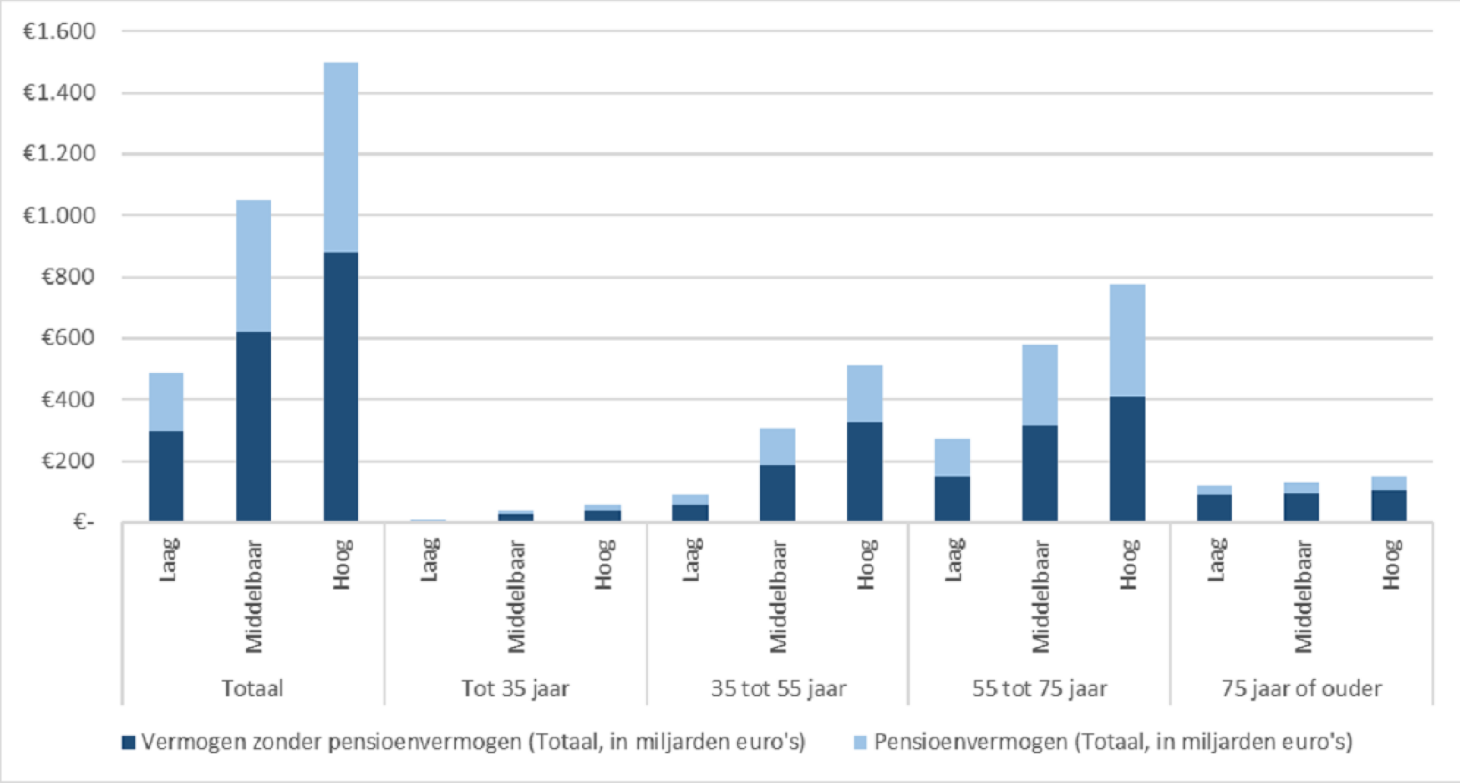

De top 1% rijkste huishoudens springt eruit qua omvang en samenstelling van het vermogen
Het aanmerkelijk belang vormt 60% van hun vermogen en zij bezitten 75% van het totale ab-vermogen. Ook relatief veel box 3 schuld

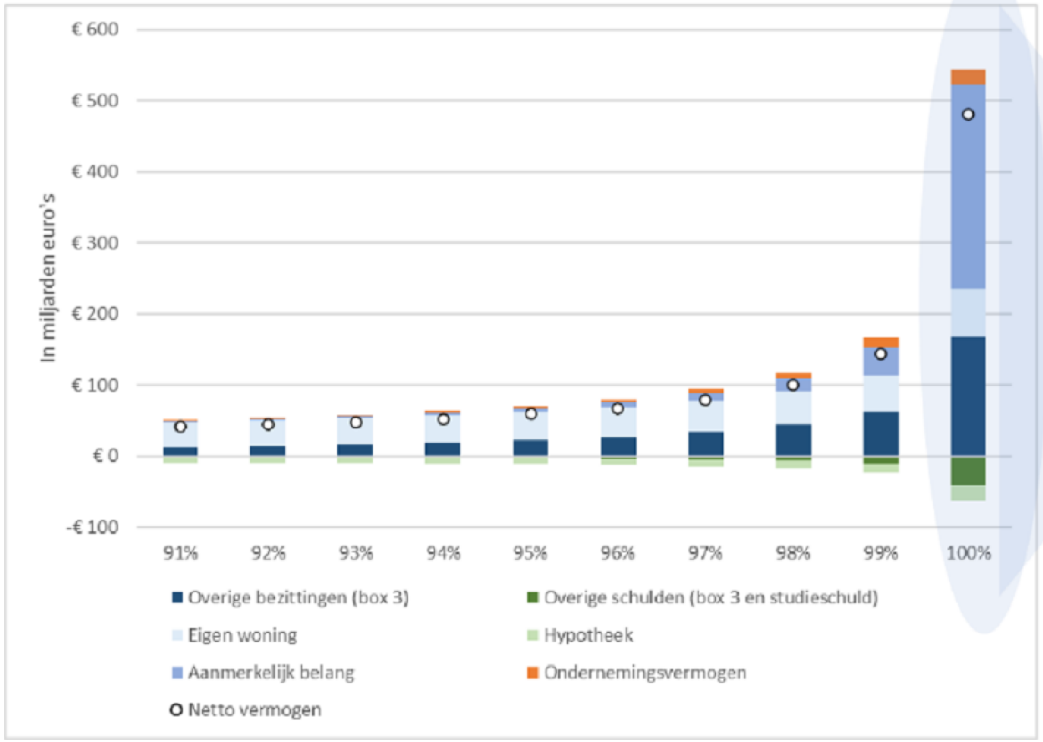

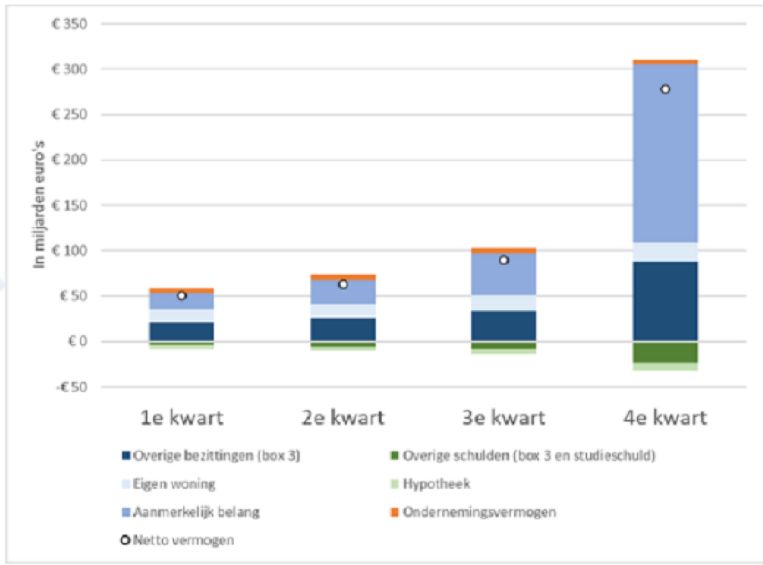

Vermogen van Nlse huishoudens

Categorie	Vermogen	Aandeel	Voornamelijk belast in	Aantal huishoudens (*1.000.000)
Pensioenvermogen [1]	1561	47%	Box 1 en box 3	7,9
Eigen woning (netto)	825	25%	Box 1	
Wv Waarde eigen woning	1549		Box 1 (EWF)	4,5
Wv Hypotheekschuld eigen woning	-724		Box 1 (HRA)	3,7
Financieel vermogen (netto)	321	10%	Box 3	
Wv Bank- en spaartegoeden	327			7,7
Wv Effecten	137			1,2
Wv Schulden	-143			3,9
Aanmerkelijk belang	397	12%	Box 2	0,5
Onroerend goed, overig	153	5%	Box 3	0,5
Ondernemingsvermogen	80	2%	Box 1	1,0
Totaal	3325	100%		

Belastingontvangsten en –derving mbt vermogen

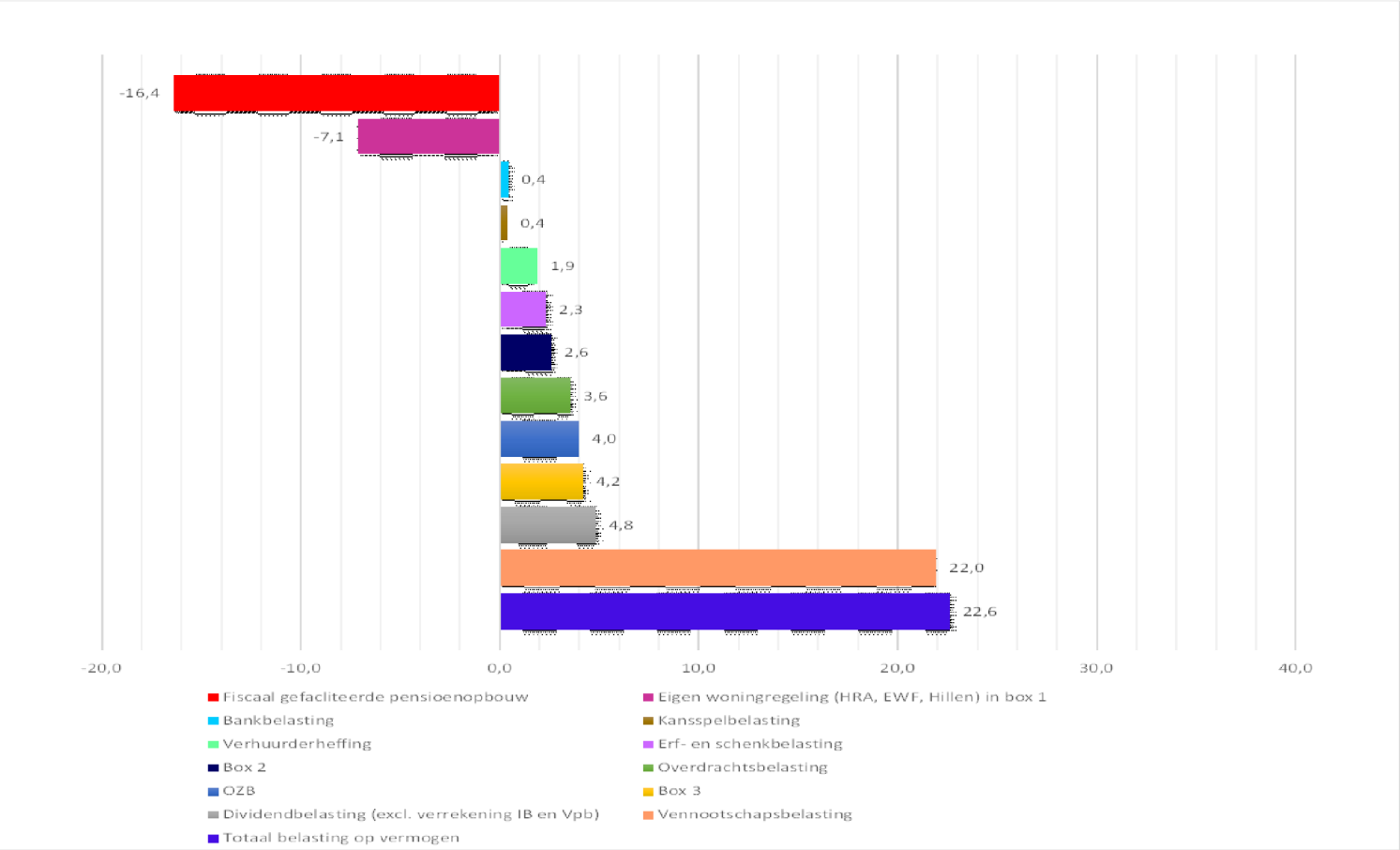

Overheidsbeleid vergroot verschillen tussen huishoudens en versterkt bestaande ongelijkheden

Vermogen niet in beeld tijdens **besluitvorming**

Groot verschil in belasten van inkomen uit **arbeid** en inkomen uit **vermogen**

Ruime vrijstelling in **schenk en erfbelasting voor ondernemingsvermogen**

Fiscale subsidiëring eigen woning en pensioen, vermogen verschillend belast

Onbeoogd gebruik door onevenwichtige belastingheffing en complexiteit

Vergroot verschillen tussen huishoudens

Vermogenstoetsen, vermogeninkomenbijtelling collectieve regelingen uiteenlopend vormgegeven

De balans in het belasten van werknemers, IB-ondernemers en dga's is steeds meer uit het zicht geraakt

Marginaal (gecumuleerd) toptarief sinds 2001

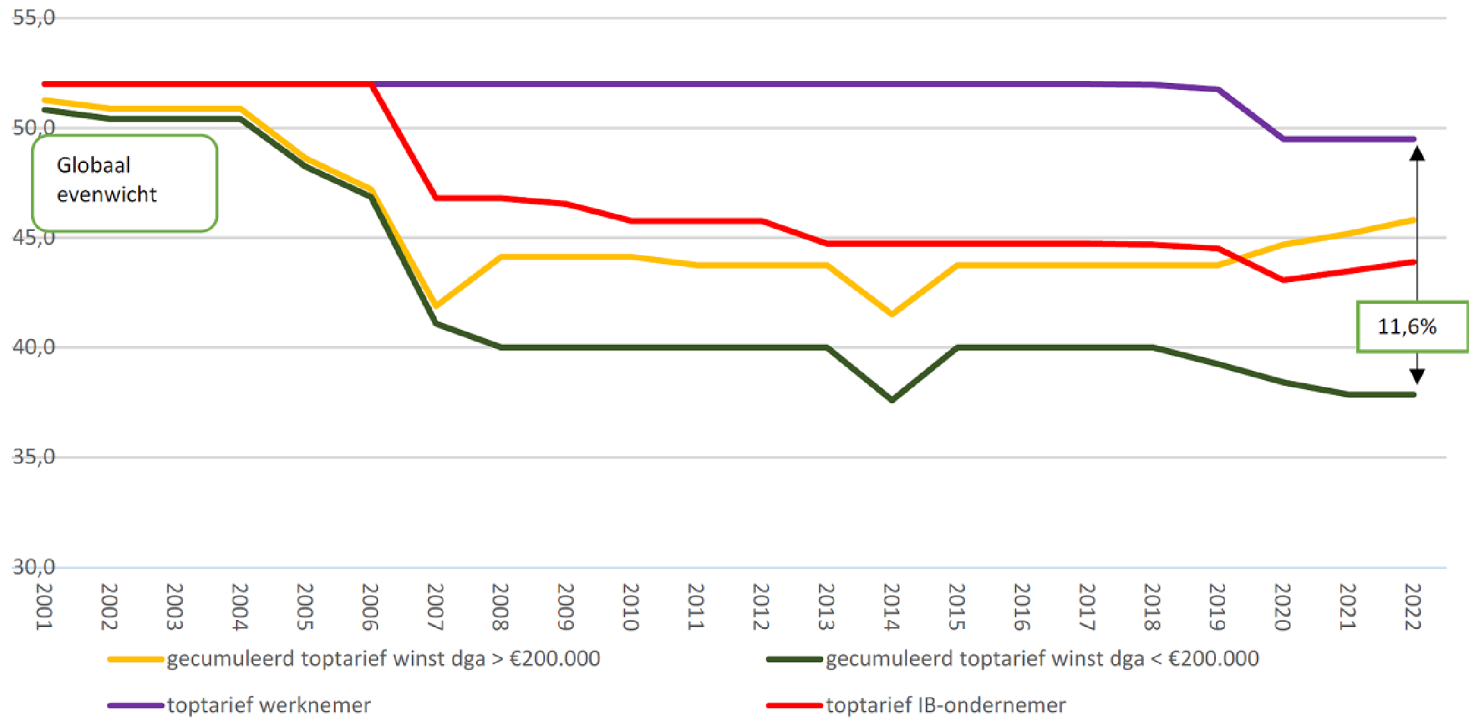

Bron: Ministerie van Financiën

Door de verschillende typen vermogen in samenhang te presenteren, wordt de uiteenlopende belastingdruk zichtbaar

Belastingdruk op rendement 4%

Huidig beleid

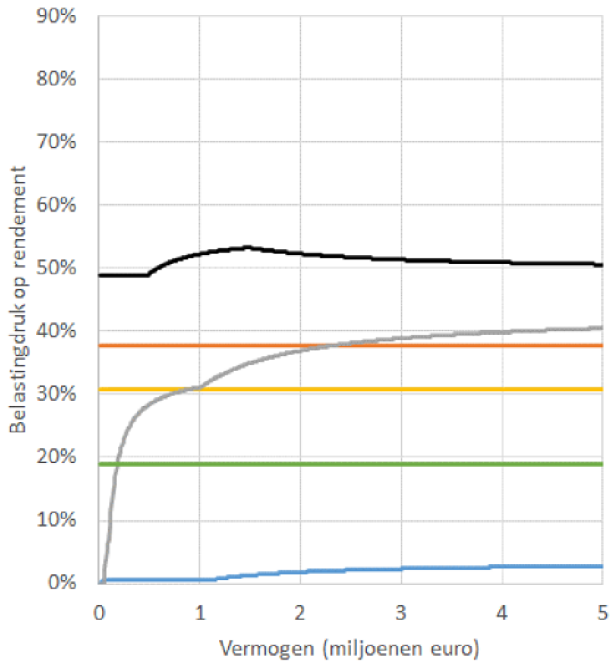

Variant op beleid

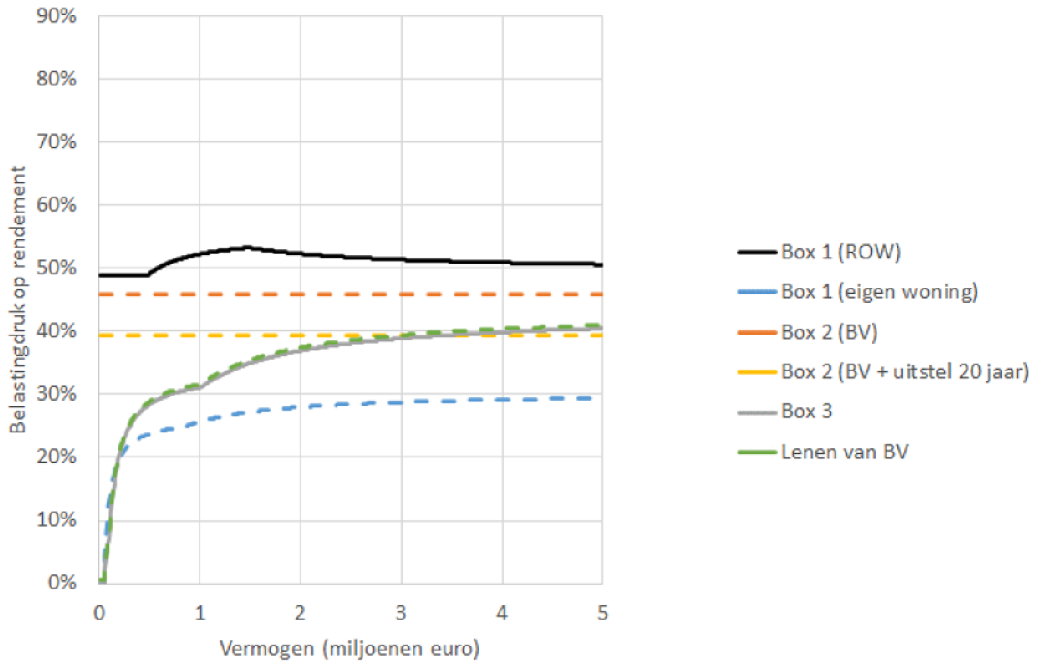

Bron: Ministerie van Financiën

Fiscale onevenwichtigheden aanpakken

Korte termijn (box 3 naar werkelijk rendement past hierbij!)

Gelijker belasten **verschillende typen werkenden**

PAKKET **A**

Gelijker belasten **vermogens-overdrachten**

PAKKET **B**

Gelijker belasten **verschillende vermogensvormen**

PAKKET **C**

Beperken **opmerkelijke belastingconstructies**

Lange termijn:
Herziening van het boxenstelsel

Meten is weten

1. Monitoring marginale toptarieven dga, IB-ondernemer, werknemer, specifiek ook bij besluitvorming
2. Jaarlijks in beeld brengen opmerkelijke belastingconstructies.
3. Vermogensverdeling blijvend in beeld brengen, in beleidscyclus verankeren
4. Conitinue aandacht verbeteren en borging data over vermogensvormen en daaraan gerelateerde statistieken
5. Borging aangiftedata + overwegen aandeelhoudersregister

Daarnaast zijn er ook een aantal andere beleidsrichtingen uitgewerkt

Bevorderen kansengelijkheid
via vermogensoverdrachten tussen generaties

Richten op verdeling top/midden/onderkant

Richten op (internationale) financialisering
Waarde van al het vastgoed belasten (idealiter grond/locatie

Een aantal handige bijlagen

- Aanbiedingsbrief bij rapport IBO Vermogensverdeling 'Licht uit, Spot aan de Vermogensverdeling' | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

- *Samenvatting Tabel 1:* *Alle beleidsrichtingen op een rij*

- *Bijlage 15:* *Fichebundel*
- *Bijlage 16:* *Infographic vermogen en vermogensverdeling (CBS)*
- *Bijlage 10/11:* *Opmerkelijke belastingconstructies en beleidsrichtingen*
- *Bijlage 7:* *Vermogensgroei van huishoudens en financialisering*
- *Bijlage 8:* *Schokbestendigheid huishoudens*
- *Bijlage 4:* *Technisch Rapport Vermogensverdeling*

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:

Onderwerp: RE: Ter akkoord: stukken politieke vierhoek dinsdag
Datum: vrijdag 12 augustus 2022 06:37:00

Beste Persoonsgegevens

Dank, nog niet akkoord. Ik zal een paar aanvullingen telefonisch voor 9.00 uur doorgeven. Die liggen in lijn met de eerdere deelsessies van eerder deze week. Wanneer worden de ontbrekende gegevens aangeleverd?

Mvg

Marnix

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens
Datum: donderdag 11 aug. 2022 6:22 PM

Persoonsgegevens

Onderwerp: Ter akkoord: stukken politieke vierhoek dinsdag

Hoi Sigrid en Marnix,
Bijgevoegd vinden jullie twee stukken (in zowel word als pdf) ten behoeve van de politieke vierhoek aanstaande dinsdag, te weten: 1) routekaart tbv overleg fractievoorzitters en 2) memo scenario's niet bezwaarmakers box 3. Ter toelichting hierop nog een paar punten:

- Ten aanzien van de routekaart is ons voorstel om alleen voor de politieke vierhoek (en dus niet voor de fractievoorzitters) het stuk over uitgaven en gemeentefinanciën weg te laten, omdat het in de vierhoek alleen over lastenbesluitvorming gaat (en niet de juiste departementen aanwezig zijn).

In beide stukken is de laatste stand van zaken rondom de uitvoering opgenomen (incl. de benodigde uitstel invoering stelsel werkelijk rendement box 3 van 2025 naar 2026).

- We zijn nog bezig met een stuk over de koopkracht die we ook willen agenderen komende dinsdag. Deze wordt morgen nog voor akkoord aan jullie voorgelegd. Dat gaat niet zozeer om nieuwe informatie, maar met welke redeneerlijn je het vraagstuk kunt aanvliegen.

Zijn jullie akkoord met agendering van deze twee stukken? Zou fijn als jullie spoedig kunnen reageren. Morgen uiterlijk rond het middaguur moeten we aanleveren bij AZ zodat de andere departementen ook hun ministers kunnen voorbereiden.
Tot slot zijn we bezig met het beantwoorden van jullie vragen (o.a. over de energierekening en vergelijking met andere EU-landen) en volgt voor de politieke vierhoek van dinsdag ook nog een advies en een spreeklijn.
Mochten jullie hierbij nog vragen hebben dan horen we dat graag.
Groet Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens
Verzonden: vrijdag 12 augustus 2022 17:34

Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Ter akkoord: stukken politieke vierhoek dinsdag

Hoi Sigrid en Marnix,

In bijgevoegde stukken vinden jullie de definitieve versies van de routekaart en het memo over de box 3 niet bezwaarmakers zoals die vandaag zijn verspreid. Zoals gister in de mail al aangekondigd vinden jullie bijgevoegd het stuk over de koopkracht dat ook geagendeerd staat voor de politieke vierhoek van aankomende dinsdag. Het gaat hierbij niet om nieuwe informatie, maar meer hoe je het verhaal over de koopkracht kunt aanvliegen.

We horen graag of jullie akkoord zijn met agendering van dit stuk. AZ heeft ons gevraagd om maandag in de loop van de ochtend aan te leveren. Fijn dus al jullie voor die tijd kunnen reageren.

Tot slot vinden jullie - nav jouw feitelijke vragen Sigrid – twee factsheets over 1) de stijging van de energierekening 2023 en 2) vergelijking prijzen en gevoerd beleid in andere EU-landen. Deze stukken gaan uiteraard maandag ook nog officieel de lijn in zodat jullie op papier hebben, maar leek ons nuttig als jullie deze informatie nu alvast tot je beschikking hebben.

Fijn weekend alvast en groet, Persoonsgegevens

VERTROUWELIJK
Niet verspreiden

VIERHOEK

Secretariaat Ministerraad
Ministerie van Algemene Zaken

Kenmerk : 3771981

AGENDA

Vergadering te houden op dinsdag 16 augustus 2022
in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken,
aan te vangen 's morgens om 10:00 uur

1.	Routekaart augustusbesluitvorming 2022	+
2.	Vooruitblik koopkracht	o
3.	Scenario's niet-bezwaarmakers Box 3	+
4.	Mijnbouwheffingen (mondeling)	=

FIN

+ stukken zijn bijgevoegd
x stukken zijn rondgezonden
o stukken worden rondgezonden
• stukken zijn in de samenwerkingsruimte geplaatst
= geen stukken
A aanbiedingsdatum

dinsdag 16 augustus 2022
Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie politieke vierhoek 16 juli

Datum
15 augustus 2022

Notanummer
2022-0000207388

Bijlagen
geen

Aanleiding

Dinsdag 16 augustus 10:00-11:00 is er een politieke vierhoek. De MP is niet aanwezig bij deze vierhoek. U (minister) bent daarom voorzitter. U (minister) kunt het gesprek als volgt inleiden:

- Deze en volgende week vindt de augustusbesluitvorming plaats. De volgende politieke vierhoek vindt op vrijdag 19 augustus plaats. Vrijdag worden ook de cijfers van het CPB gepubliceerd. Volgende week vinden op basis van deze cijfers de overleggen over koopkracht plaats. Morgen, op woensdag 17 augustus vindt nog een overleg met de fractievoorzitters van de coalitie plaats.
- In deze vierhoek bespreken we vier agendapunten:
  1. Routekaart augustusbesluitvorming 2022 (minister).
     - U kunt aangeven dat hierin de belangrijkste onderwerpen voor deze twee weken worden toegelicht
  2. Vooruitblik koopkracht (minister)
  3. Scenario's niet-bezwaarmakers box 3 (staatssecretaris FB)
  4. Mijnbouwheffingen (MEZK)

In de bijlage onderaan deze nota vindt u een toelichting op twee onderwerpen waar recent veel media aandacht voor is, mochten deze ter sprake komen:

- Mogelijkheid inkomensafhankelijke belastingvermindering energiebelasting
- Mogelijkheid afschaffen vrijstelling kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking

Agendapunt 1 & 2 -Routekaart augustusbesluitvorming 2022 & vooruitblik koopkracht (minister)

Advies en voorgestelde spreeklijn

Wij adviseren u de vierhoek mede te delen dat u de routekaart voorlegt bij het overleg met de fractievoorzitters van de coalitie. De routekaart schetst kort de verschillende opgaven ten behoeve van het overleg met de fractievoorzitters op 17 augustus en bevat daarnaast de planning voor de augustusbesluitvorming. U kunt op basis van de volgende punten het memo met daarbij ook het memo met de redeneerlijn koopkracht inleiden:

- De opgave deze augustusbesluitvorming is groot. Vrijdag 19 augustus zal het CPB in de cMEV koopkrachtcijfers presenteren. Deze zullen in 2022 naar

verwachting sterk negatief zijn en in historisch perspectief zeer uitzonderlijk. De cijfers zullen naar verwachting niet of beperkt herstellen in 2023. De grootste oorzaak is nog steeds de gestegen energierekening.
- De economische vooruitzichten zijn zeer onzeker en het is onduidelijk hoe deze geopolitieke situatie, en daarmee de energieprijs, zich verder zal ontwikkelen. Verduurzaming en energiebesparing zijn belangrijk om de kosten voor huishoudens enigszins te dempen.
- Structureel herstel van koopkracht zal primair moeten komen vanuit loonstijging. De reële lonen dalen dit jaar, terwijl het bedrijfsleven er goed voor staat. Er is dus ruimte om lonen te verhogen.
- Dan nog zal er een grote groep huishoudens zijn met betalingsproblemen. Het is budgettair niet mogelijk om alle huishoudens volledig te compenseren voor de gestegen energierekening. Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Het CPB adviseert om de maatregelen vooral in te zetten op de meest kwetsbare huishoudens.
- De economische onzekerheid onderstreept ook het belang van dekking voor eventuele maatregelen. We kunnen de rekening niet doorschuiven naar toekomstige generaties. Tegenover extra uitgaven of lastenverlagingen zullen vermindering van andere uitgaven of verhoging van de lasten staan. Het IBO Vermogensverdeling biedt daar ook aanknopingspunten voor.

Agendapunt 3 - Scenario's niet-bezwaarmakers box 3 (staatssecretaris FB)

- Tijdens de voorjaarsbesluitvorming is besproken om de besluitvorming over de niet-bezwaarmakers uit te stellen tot de augustusbesluitvorming.
- Ik heb op 8 juli een brief gestuurd naar de Kamer met de mogelijke scenario's. Hierover heeft nog geen debat plaatsgevonden. De verwachting is dat de Kamer hierover in gesprek wil gaan. Er staat op 7 september een Commissiedebat Belastingdienst gepland, waar dit zou kunnen worden besproken.
- In de zomer zijn de scenario's nader uitgewerkt. In grote lijnen zijn er drie opties:
    1. Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers;
    2. Rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers conform bezwaarmakers; of
    3. Gemaximeerd rechtsherstel gericht op kleinere vermogen.
- Er is geen juridische verplichting om herstel te bieden, dit volgt uit het arrest van de HR van 20 mei. Ieder scenario heeft voor- en nadelen. Er is geen perfecte oplossing.
- Enerzijds kan het als rechtvaardig worden gevoeld om niet-bezwaarmakers ook herstel te bieden. Ook zij zijn in hun rechten geschonden. Daarnaast ligt met motie Eppink het verzoek om kleine spaarders te compenseren, waarin geen onderscheid wordt gemaakt in bezwaarmaker en niet-bezwaarmaker.
- Anderzijds leidt het bieden van herstel voor de bezwaarmakers in ieder scenario tot een budgettaire derving, die gedekt moet worden.
- Ten slotte ligt er momenteel al een zeer hoge druk op de uitvoering. Ieder scenario zal weer leiden tot burgerreacties die behandeld moeten worden (verzoeken, bezwaren, beroepen) en gaan ten koste van andere werkzaamheden, en ook tot een aanvullende impact op de ICT-systemen en mogelijke herprioritering van projecten. De Belastingdienst waarschuwt voor

overbelasting van de uitvoering. De vraag naar capaciteit (IV en personeel) overstijgt op dit moment al het aanbod.

- Scenario 1 is juridisch houdbaar, heeft geen budgettaire derving en vraagt het minste van IV. De verwachting is dat dit scenario meer burgerreacties zal oproepen dan de scenario's 2 en 3. De niet bezwaarmaker kan het als onrechtvaardig ervaren dat zij geen rechtsherstel ontvangen. Dit kan leiden tot verzoeken en bezwaren over de jaren 2017-2020, verminderd vertrouwen in de overheid en meer bezwaren in de toekomst. Bovendien zal dit voor de toekomst mogelijk betekenen dat iedere belastingplichtige bezwaar gaat maken tegen opgelegde aanslagen.
- Scenario 2 is juridisch houdbaar en zal als het meest rechtvaardig worden beschouwd door niet-bezwaarmakers in box 3 (gelijke behandeling). Dit scenario leidt echter tot een grote budgettaire derving waarvan een groot deel terecht komt bij mensen met veel vermogen, en leidt daarnaast kosten aan de uitgavenkant. Voor de uitvoering betekent dit beperkte ICT-aanpassingen, maar wel benodigde capaciteit voor de verwerking van miljoenen aanslagen 2017-2020, en behandeling van burgerreacties. De verwachting is dat dit scenario minder burgerreacties op zal roepen dan scenario 1. Hoeveel reacties is op dit moment lastig in te schatten. Het herstel van de massaal bezwaarmakers kan een indicatie geven over de acceptatie van de burger van het rechtsherstel.
- Scenario 3 is gericht op een maximering van het herstel, zodat het herstel terecht komt bij de kleine spaarders. Daarmee zijn deze scenario's het meest in lijn met de motie van de Kamer. Scenario 3A en 3B lijken het beste uitlegbaar. Hiervoor is ook juridisch advies bij de Landsadvocaat aangevraagd (reactie verwacht op woensdag 17 augustus). Bij ieder scenario onder 3 zal er een arbitraire grens worden gesteld en wijkt het herstel af van de bezwaarmakers. Hierdoor kan bij ieder scenario een groep belastingplichtigen het geboden rechtsherstel onvoldoende vinden met mogelijke bezwaren en/of procedures tot gevolg. Het aantal burgerreacties is lastig in te schatten. Voor scenario's 2 en 3 is een wettelijke basis nodig waardoor herstel waarschijnlijk op zijn vroegst vanaf 2023 kan starten.
- Daarnaast is de afgelopen periode gebleken dat door de hersteloperatie voor box 3 en de uitbreiding van de wetgeving voor een nieuw box 3 stelsel, de invoering met ingang van 2025 niet inpasbaar is met andere maatregelen in de inkomensheffing waartoe in het coalitieakkoord en de voorjaarsnota is besloten. Het gaat dan onder andere om het afschaffen van de fiscale oudedagsreserve, het afschaffen van de IACK voor nieuwe gevallen vanaf 2026 en de afbouw van de algemene heffingskorting met het verzamelinkomen. Uitstel van invoering van het nieuwe box 3 stelsel naar 2026 resulteert in een derving van € 385 mln in 2025.

Agendapunt 4 – Mijnbouwheffingen (EZK)

Advies

- Procesbelang van de staat
- U kunt aangeven dat er linksom of rechtsom extra middelen nodig zijn voor koopkrachtreparatie. Een belasting op overwinsten wordt door economen en

internationale organisaties (VN/IMF) aanbevolen, en is minder verstorend dan andere lastenverhogingen.

- Wanneer er geen zwaarwegende juridische problemen aan de verhoging van de mijnbouwheffingen zitten kunt u aangeven de verhoging van het Winstaandeel bij de Augustusbesluitvorming te willen betrekken.
- Indien er wél zwaarwegende juridische problemen zijn, kunt u aan minister EZK vragen hoe zij de Nederlandse inzet ziet rond de 'windfall profit tax' in relatie tot de maatregelen die omringende landen nemen. Het beeld kan ontstaan dat het kabinet het bedrijfsleven ontziet, waardoor druk op het algemene Vpb-tarief kan ontstaan.

Krachtenveld

- Uit ambtelijke vierhoek blijkt dat EZK weinig in deze optie ziet. AZ staat hier neutraler in en wil de feiten en mogelijkheden afwegen.

Toelichting

- Procesbelang van de staat
- Een verhoging van het Winstaandeel in de Mijnbouwwet in 2023 en 2024 zou tot circa € 2,8 mld. aan extra inkomsten leiden. Hier staat een derving van circa € 800 mln. in de Vpb tegenover. De derving in de Vpb is in beginsel een autonome ontwikkeling waar niet voor gecompenseerd hoeft te worden binnen het inkomstenkader en die dus niet in mindering gebracht hoeft te worden op de bestedingsruimte.
- De BD voert de heffing van de Mijnbouwwet uit. Het verhogen van het tarief van het winstaandeel is naar verwachting uitvoerbaar per 1 januari 2023, maar zal moeten worden ingepland in het IV-portfolio. Het is niet zeker of deze al per 1 januari 2023 een nieuwe heffing binnen deze wet kan uitvoeren.
- Een nieuwe heffing is zowel voor de uitvoering als voor de wetgeving een stuk complexer. De Belastingdienst geeft aan dat de standaard doorlooptijd voor de bouw van de benodigde uitvoeringssystemen van een nieuwe heffing circa twee jaar bedraagt (na definitieve besluitvorming). Definitief uitsluitsel verloopt via een uitvoeringstoets.

Bijlage met achtergrondinformatie

Mogelijkheid inkomensafhankelijke belastingvermindering energiebelasting

- Door onder andere Eneco is vorige week in de media gesuggereerd om de belastingvermindering in de energiebelasting inkomensafhankelijk te maken. We onderzoeken deze maatregelen op dit moment.
- De introductie van een nieuwe inkomensafhankelijke belastingvermindering is echter zeer complex en lijkt **niet uitvoerbaar** per 1 januari 2023, want:
  - Het is nu niet mogelijk om te bepalen welk inkomen er achter een aansluiting zit. De energiebelasting (EB) wordt namelijk per aansluiting bepaald en de energieleveranciers zijn in het geval van de huishoudens de

belastingplichtigen. De energieleverancier handelt op het niveau van het huishouden dus als uitvoerder van de EB.
    - De uitwisseling van inkomensgegevens met een energieleverancier is op dit moment niet mogelijk. De ICT-, AVG-, verantwoordelijkheids- en controleerbaarheidsvraagstukken die daarbij spelen zijn zeer omvangrijk en nog niet in detail onderzocht.
    - Energie Nederland stelt voor om inkomensgegevens via de portal van de inkomensafhankelijke huurverhoging in te richten. Deze portal is hier niet geschikt voor, omdat de portal speciaal is ingericht op het proces rond de huurverhoging. De toegangsrestrictie, waardoor alleen een woningcorporatie toegang heeft tot het portal is niet op korte termijn om te bouwen. Een nieuwe applicatie bouwen kost minimaal 6 maanden.
    - De EB is niet ingericht om inkomensgegevens in de aangiften mee te nemen. Dit nieuwe element in de belasting werkt door in veel bestaande mechanismen, zoals de teruggaafsystematiek en de controle van de aangiften van de energieleveranciers door de belastingdienst. Het toevoegen van een inkomensafhankelijk element zou de EB in de huidige vorm oncontroleerbaar en daarmee onuitvoerbaar maken voor de Belastingdienst.
- Een groot aantal ideeën wordt geopperd over hoe de energierekening te verlagen, al dan niet via belastingen (Bv. Flip de Kam in het FD en Annemarie van Gaal in de Telegraaf). In de uitvoering stuiten deze doorgaans op bovenstaande problemen. Het belangrijkste is dat we de inkomens niet tijdig gekoppeld kunnen worden. Inkomensgegevens zijn gekoppeld aan BSN-nummers, die niet voorkomen in de administratie van de energieleveranciers.

Ter voorbereiding op de koopkrachtbesluitvorming brengen we momenteel samen met EZK en SZW alle gesuggereerde opties in kaart en toetsen we deze ideeën op haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Mogelijkheid afschaffen vrijstelling kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking

- Nederland kent een belasting op kolen. Het tarief bedraagt in 2022 €15,49 per 1.000 kg. Kolen die worden gebruikt voor de opwekking van elektriciteit zijn daar echter van vrijgesteld.
- Door de huidige situatie in de energiemarkt is de positie van kolencentrales aanmerkelijk beter dan een paar jaar geleden.
- Het afschaffen van de vrijstelling in de kolenbelasting kan ook worden beschouwd als een soort *windfall tax*.
- Het afschaffen van de vrijstelling in de kolenbelasting voor elektriciteitsopwekking is uitvoerbaar per 1 januari 2023.
- Vanuit juridisch oogpunt is het afschaffen van de vrijstelling in de kolenbelasting echter risicovol vanwege de samenloop met het wettelijk verbod op kolen per 2030.
- Voor het wettelijk verbod op kolen per 2030 hebben de centrales geen financiële vergoeding gekregen, maar is een overgangsperiode van tien jaar geboden om de schade ten gevolge van het verbod te beperken en zonodig (verdere) ombouw van de centrale te realiseren.
-

Procesbelang van de staat

- NB. Vanwege de leveringszekerheid wordt nu bewust beleid gevoerd om de kolencentrales (maximaal) te laten draaien. Het introduceren van de kolenbelasting voor de kolencentrales leidt juist tot een prikkel om minder te produceren. Dit beperkt de mogelijkheid om het tarief fors te verhogen (om een hoge budgettaire opbrengst te realiseren).

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING – POLITIEKE VIERHOEK 16 AUGUSTUS

nota

Bespreekpuntennotitie t.b.v. politieke vierhoek 16 augustus

Augustusbesluitvorming 2022
In de komende weken dient besloten te worden over een groot aantal (uiteenlopende) onderwerpen. Deze notitie geeft een overzicht van de belangrijkste onderwerpen en van de planning voor deze weken. Vrijdag 19 augustus verschijnt de cMEV raming, vrijdag 26 augustus geldt als deadline voor het sturen van het Belastingplan naar de Raad van State (RvS). Daarmee is er dus een week voor besluitvorming.

Significante uitdagingen

- De Nederlandse economie schuurt tegen krimp aan, en de vooruitzichten voor komende jaren zijn erg onzeker gegeven de geopolitieke context. De koopkracht in Nederland staat flink onder druk door o.a. hoge en langdurige inflatie. Niet alleen de lage- maar ook de lagere middeninkomens komen in toenemende mate in financiële problemen.
- De stresstest van het CPB laat zien dat bij de huidige prijzen in de groep tot 120% sociaal minimum bij de meerderheid van de huishoudens betaalbaarheidsproblemen optreden. Ook in de groep tussen 120% sociaal minimum en modaal (een huishoudinkomen van ongeveer 60 duizend) zullen betaalbaarheidsproblemen vaker optreden.
- Tegelijkertijd is de huidige arbeidsmarkt na de coronarecessie krap met breed gevoelde personeelstekorten. Alleen via loonstijging kan de koopkracht echt verbeteren. Het CPB en DNB laten ook zien dat die ruimte er is, dus het is zaak dat de lonen sterker gaan stijgen.
- De hoeveelheid en (financiële) omvang van onderwerpen waarover moet worden besloten deze augustusbesluitvorming is groot. Gezien de omvang van de problematiek zullen moeilijke keuzes gemaakt moeten worden, omdat niet alle wensen uitgevoerd of/en budgettair ingepast kunnen worden. De begrotingsregels schrijven voor dat alle maatregelen waartoe wordt besloten zowel incidenteel als structureel gedekt zijn.

Overzicht te bespreken onderwerpen
<u>Koopkracht</u>

- Het koopkrachtbeeld voor het lopende jaar zal waarschijnlijk fors negatief zijn en naar verwachting niet of slechts beperkt te herstellen in 2023. Op 19 augustus komt het CPB met de definitieve cijfers. De koopkrachtplaatjes van het CPB houden geen rekening met de spreiding van de effecten van de energieprijs binnen verschillende inkomensgroepen (de energieprijs loopt mee in de inflatie), en het is niet zichtbaar dat voor een groep huishoudens de hogere prijzen pas (volledig) doorberekend worden in 2023. Bijvoorbeeld door nabetaling in 2023 (bij een te laag maandbedrag), of door het pas per 2023 aflopen van het energiecontract.

- Structureel herstel van de koopkracht zal primair moeten komen vanuit loonstijgingen. In het algemeen zijn bedrijven goed in staat de hoge prijzen door te berekenen aan consumenten en behalen ze hoge winsten, waardoor er ruimte is om de lonen (extra) te verhogen. Dat laten ook DNB- en CPB-analyses zien. Loonvorming vindt decentraal plaats en is de verantwoordelijkheid van sociale partners. Op dit moment is een licht stijgende loonontwikkeling zichtbaar, maar die is nog onvoldoende om de koopkracht te kunnen herstellen. Het is dus noodzakelijk dat de lonen steviger gaan stijgen dan nu voorzien om de koopkracht te kunnen herstellen.
- De tijdelijke maatregelen ter compensatie van de gestegen energieprijzen (totaal ca. € 7 mld) lopen eind 2022 af. Hierdoor zullen de lasten voor huishoudens met ingang van het nieuwe jaar sterk toenemen. Een gerichte en doelmatig compensatie ten behoeve van koopkrachtondersteuning is wenselijk.
- Het is budgettair niet haalbaar om alle groepen te compenseren voor de gestegen energierekening. Op basis van de huidige groothandelsprijzen kan de gemiddelde rekening met ca. 4.000 euro stijgen in 2023 t.o.v. 2021. Om deze stijging voor alle huishoudens volledig te compenseren kost dus tussen 20 en 30 miljard euro per jaar (zo lang de prijzen hoog blijven). Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden in welke kwetsbare groepen gericht ondersteund worden in de koopkracht. Hierbij moet ook gekeken worden naar groepen die lastig te bereiken zijn met het normale instrumentarium zoals studenten.
- In het coalitieakkoord is afgesproken structureel € 3 mld vrij te maken voor lastenverlichting middeninkomens. Dit pakket is voorlopig ingevuld in de voorjaarsnota, hierin is een oploop opgenomen tot 2025 door een samenloop met de uitfasering van de IACK. Deze invulling betrof voornamelijk een verhoging van de arbeidskorting en de ouderenkorting. In de VJN is de verhoging van de ouderenkorting teruggedraaid als dekking voor het verhogen van de AOW (gekoppeld aan het minimumloon). Deze invulling is meegenomen in het koopkrachtbeeld dat in de cMEV gepresenteerd wordt. De overgebleven € 2,4 mld moet definitief ingevuld worden.

<u>Vermogen</u>

Zoals afgesproken in het voorjaar zal in augustus op basis van het IBO Vermogensverdeling en de evaluatie van de BOR gekeken worden naar de wijze waarop de verhouding tussen lasten op vermogen en arbeid meer in balans kan worden gebracht. De opbrengst van de maatregelen ten aanzien van vermogen kan daarmee helpen om de koopkracht te verbeteren.

- Ten aanzien van de BOR schrijven de begrotingsregels in de startnota voor dat het uitgangspunt bij een negatieve evaluatie van een fiscale regeling is dat de desbetreffende fiscale regeling wordt afgeschaft. Uit de recente evaluatie van de BOR blijkt dat de huidige vormgeving van de regeling niet doelmatig is, en dat deze aanpassing vergt. In het Coalitieakkoord is afgesproken dat wordt onderzocht in samenhang met de evaluatie van de BOR hoe bedrijfsopvolgingsfaciliteiten kunnen worden verbeterd en oneigenlijk gebruik van de regeling kan worden tegengaan, zodat de regeling wordt gebruikt waarvoor deze bedoeld is.
- Het IBO Vermogensverdeling presenteert zes beleidsrichtingen, namelijk: 1) Meten is weten; 2) Fiscale onevenwichtigheden aanpakken (met daaronder een pakket A, B en C); 3) Bevorderen kansengelijkheid via vermogensoverdrachten tussen generaties; 4) Richten op verdeling top/midden/onderkant; en 5) Herziening van het boxenstelsel, en 6) Richten op (internationale) financialisering.
- Concreet zien de beleidsrichtingen onder andere toe op maatregelen die meer evenwicht brengen in het belasten van verschillende type werkenden (waaronder onder andere het afschaffen van het lage vpb-tarief en de mkb-winstvrijstelling), het gelijker belasten van vermogensoverdrachten (waaronder het afschaffen van de vrijstelling goingconcernwaarde in de BOR in combinatie met een gunstigere betalingsregeling) en het gelijker belasten van verschillende vermogensvormen met maatregelen voor het gelijker belasten van de eigen woning met andere vermogensvormen. Daarnaast benoemt het IBO dat een tweeschijvenstructuur in box 2 zoals voorgesteld in de VJN niet past bij het oplossen van de fiscale onevenwichtigheden in het huidige stelsel. Tevens geldt daarbij dat deze maatregel in de VJN een relatief groot beroep doet op de uitvoering. Mogelijke aanpassing van de regeling speelt dus ook beperkte uitvoeringscapaciteit vrij. Tot slot presenteer het

IBO een lijst met opmerkelijke belastingconstructies die in de praktijk worden waargenomen met mogelijke beleidsrichtingen om deze constructies tegen te gaan.
- In de Voorjaarsnota is afgesproken dat de evaluatie van de BOR betrokken wordt in besluitvorming richting Prinsjesdag over de lasten op arbeid en vermogen, de kabinetsreactie volgt op een later moment. De kabinetsreactie op het IBO volgt op Prinsjesdag.

Box 3

Tijdens de augustusbesluitvorming dient een besluit genomen te worden over het al dan niet bieden van rechtsherstel aan de niet-bezwaarmakers in box 3. Er zijn daarbij een aantal scenario's denkbaar die ook aan de Kamer zijn gecommuniceerd inclusief hun budgettaire effecten. De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 20 mei jl. geoordeeld dat rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers niet verplicht. Desalniettemin kan het verlenen van rechtsherstel aan niet-bezwaarmakers een politieke keuze zijn. Er zijn verschillende scenario's met variërende significante budgettaire impact. Daarbij komen nog kosten aan de uitgavenkant (doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen en uitvoeringskosten). Deze bedragen dienen gedekt te worden. Als hiervoor wordt gekozen dan komt dit boven op de grote opgaven die er momenteel al zijn. Ieder scenario (1 en 2 in mindere mate dan 3) zal daarnaast een beroep doen op de beperkt beschikbare capaciteit van de Belastingdienst.

Klimaat

In het coalitieakkoord is een aantal fiscale klimaatmaatregelen afgesproken die nog verder moeten worden ingevuld. Onderstaande 2 maatregelen moeten tijdens deze augustusbesluitvorming nader ingevuld worden. Daarnaast moet (de temporisering van) de tariefsaanpassingen in de Energiebelasting voor huishoudens bezien worden in het kader van de koopkrachtdiscussie.
- Afschaffing van de vrijstelling BPM voor bestelauto's van ondernemers: In de uitwerking blijkt dat vanwege uitvoerbaarheid de vormgeving moet worden aangepast ten opzichte van de afspraak in het coalitieakkoord. Daarnaast is de budgettaire opbrengst lager dan verwacht. Er moet invulling gevonden worden voor een cumulatieve derving van circa 660 miljoen t/m 2030.
- Wijzigingen in de energiebelasting in de hogere verbruiksschijven (voor bedrijven).

Uitvoeringsaspecten
- De reguliere knoppen die in de augustusbesluitvorming terugkomen zoals belastingtarieven, hoogte van toeslagen en heffingskortingen (zogeheten parameteraanpassingen) zijn uitvoerbaar per 2023.
- Voor andere maatregelen is deze ruimte beperkter dan gedacht. De uitspraak van de Hoge Raad rond box 3 heeft een forse impact op de mogelijkheden die de Belastingdienst heeft om beleidswijzigingen in de inkomensheffing (zogeheten structuurwijzigingen) te verwerken.
- De afgelopen periode is gebleken dat hierdoor de invoering van een nieuw box 3 stelsel in 2025 niet inpasbaar is met andere maatregelen in de inkomensheffing waartoe in het coalitieakkoord en de voorjaarsnota is besloten. Dit beeld wordt waarschijnlijk bevestigd in een rapport van Capgemini dat later deze maand wordt afgerond.
- Deze factoren maken uitstel van de invoering van een nieuw box 3 stelsel tot 2026 onvermijdelijk. Deze stap levert ruimte op om andere maatregelen uit het coalitieakkoord en het voorjaar volgens planning uit te voeren. Om IV-impact zoveel mogelijk te beperken zal bij elk beleidsvoorstel worden bezien of het (politiek en beleidsmatig) wenselijk en technisch mogelijk is om deze via een parameterwijziging vorm te geven.

Inkomstenkader
- Het inkomstenkader dient in augustus gesloten te worden, wat wil zeggen dat alle genomen maatregelen gedekt zijn en het budgettair effect van de beleidsmaatregelen uitkomt op 0. In het inkomstenkader worden o.a. herijkingen van eerder genomen maatregelen verwerkt en de nieuwe maatregelen uit de augustusbesluitvorming. Naast de in deze nota beschreven onderwerpen moet er o.a. een keuze worden gemaakt over inzet van een eventuele mee- of tegenvaller bij Zvw-uitgaven.
- Daarnaast is in de begrotingsregels in de Startnota van dit kabinet opgenomen dat fiscale regelingen in principe afgeschaft worden voor het deel dat ze negatief zijn geëvalueerd. De opbrengst kan weer ingezet worden voor iets anders. In het verleden zijn meerdere fiscale

regelingen negatief geëvalueerd welke in deze besluitvorming als dekking kunnen dienen. Ten behoeve van de besluitvorming zal een lijst hiervan worden opgesteld.

Uitgaven (ter informatie)
Op het terrein van de uitgaven ligt een aantal budgettaire opgaven. De afgelopen maanden is de rente gestegen. Dit leidt tot hogere uitgaven die onder het uitgavenplafond moeten worden ingepast. Het gaat indicatief om structureel € 1,1 miljard vanaf 2023 op basis van verwachte bijstelling CPB van de rente in 2023. Deze tegenvaller dient te worden gedekt. N.B. naar verwachting zal de rente in het voorjaar ook voor latere jaren opwaarts worden bijgesteld en loopt de tegenvaller verder op tot € 5 miljard en wellicht meer in 2027. Een meer precieze omvang van de tegenvaller kan worden berekend nadat de cMEV-raming is gepubliceerd. Daarnaast zullen de ramingen rond het gasdossier (zowel gasbaten als kosten voor Norgakkoord) geactualiseerd en verwerkt worden. Naar verwachting levert dit per saldo dekkingsruimte op. De omvang wordt op dit moment in beeld gebracht. Ook het uitvoeringsbeeld van de zorg en de sociale zekerheid wordt geactualiseerd.

Financiering medeoverheden (ter informatie)
In het coalitieakkoord is een nieuwe financieringssystematiek aangekondigd voor de financiën van medeoverheden, waaronder verruiming van het eigen belastinggebied. In de contourennota, die voor het reces naar de Kamer is gestuurd, is door MBZK aangekondigd dat de uitwerking van deze financieringssystematiek bij augustusbesluitvorming wordt betrokken.

Dialoog sociale partners
Het kabinet is continu in gesprek met sociale partners over de huidige economische situatie en bespreekt daarbij ook loonontwikkeling. Zoals hierboven reeds aangegeven zal verbetering van de koopkracht primair moeten komen door een structurele loonsverhoging. De gesprekken met de sociale partners hebben tot op heden hebben niet geleid tot een loonbod van de werkgevers. Zij geven aan eerst stappen van het kabinet te willen zien. In het algemeen dienen de baten van afspraken over een mogelijk sociaal akkoord met sociale partners te worden afgewogen tegenover de kosten.

Planning augustusbesluitvorming

Dag	Tijd	Product / Overleg
Di 16 aug	10:00-11:00	Politieke vierhoek (zonder MP)
Wo 17 aug	13:30-15:30	Coalitieoverleg (fractievoorzitters + MFIN,)).
Do 18 aug	PM	Coalitieoverleg (diner fractievoorzitters + MP/vice MP's).
Vr 19 aug	08:00	Publicatie cMEV
Vr 19 aug	09:45-11:00	Politieke vierhoek
Vr 19 aug	11:00 aanvang	Ministerraad
Vr 19 aug	PM	BWO Landbouw BWO kolencentrales
Di 23 aug	PM	BWO met VNG
Di 23 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek
Di 23 aug	Vanaf 19.30	Coalitieoverleg
Do 25 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek
Do 25 aug	20:00 aanvang	Coalitieoverleg
Vr 26 aug	10:00 aanvang	RMR / Ministerraad
Vr 26 aug		Belastingplan naar RvS

Aan
de Politieke Vierhoek van dinsdag 16 augustus

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Inlichtingen

Persoonsgegevens

Datum
12 augustus 2022

memo

Redeneerlijn koopkracht

Het koopkrachtbeeld zal voor 2022 waarschijnlijk sterk negatief zijn en in historisch perspectief zeer uitzonderlijk. De koopkracht zal daarbij niet of slechts beperkt herstellen in 2023. Alhoewel de inflatie breder is dan de gestegen energierekening, is dit nog steeds de belangrijkste factor in gestegen kosten van levensonderhoud. De medianen voor de verschillende groepen houden geen rekening met onderliggende verschillen: de werkelijke hogere kosten voor de energierekening (en daarmee de terugval in koopkracht) kloppen alleen gemiddeld voor de hele populatie. Voor specifieke huishoudens kunnen ze dus stukken groter en kleiner zijn en voor een deel van de huishoudens komen de hogere prijzen pas in 2023 tot uiting. Hieronder staan drie lijnen waarlangs het antwoord hierop kan lopen

1. *Verduurzaming en verminderen verbruik*

Het is onduidelijk hoe deze geopolitieke situatie zich verder zal ontwikkelen en hoe lang deze energieprijzen aanhouden. De belangrijkste stap die gezet kan worden om de gestegen kosten voor levensonderhoud te beperken is dan ook het verminderen van het energieverbruik. Het kabinet heeft daarom versneld ingezet op isoleren en verduurzamen. Dit vermindert structureel de vraag naar energie en draagt bij aan de klimaatdoelstellingen.

Daarnaast kunnen huishoudens en bedrijven hun energieverbruik ook verminderen door hun gedrag aan te passen. Om huishoudens hierover te informeren en te stimuleren energie te besparen is een campagne gestart: 'Energie besparen doe je nu'. Samen met de hoge energieprijzen leidt dit ertoe dat veel huishoudens hun gedrag aanpassen. Zo geven de energieleveranciers Eneco en Vattenfall aan dat het aantal mensen dat actief hun verbruik monitort is verdubbeld ten opzichte van vorig jaar. En ten opzichte van vorig jaar hebben de klanten van Essent in het eerste kwartaal van dit jaar hun verbruik verlaagd met 27%. Deels is dit het gevolg van een zachte winter, maar nu de prijzen verder zijn gestegen, zullen veel huishoudens hun verbruik waarschijnlijk verder verminderen.

2. *Verhogen lonen*

Structureel herstel van de koopkracht zal primair moeten komen vanuit loonstijging. In het algemeen zijn bedrijven goed in staat de hoge prijzen door te berekenen aan consumenten en behalen hoge winsten. Zo boekten niet-financiële bedrijven in het eerste kwartaal van 2022 een recordwinst van 81,5 miljard euro,

ruim 13 miljard meer dan in het eerste kwartaal van 2021. Er is dus ruimte voor bedrijven om de lonen te verhogen. Analyses van de DNB en het CPB laten dit ook zien.

De context is daarbij anders dan in de jaren zeventig. Ook nu kampt de economie met hoge inflatie na een negatieve aanbodschok, maar van de automatische prijscompensatie – die tot 1982 van kracht was – is nu geen sprake. De reële lonen dalen dit jaar, terwijl het bedrijfsleven er nu beter voor staat. In 2020-21 was de gemiddelde winstquote van alle niet-financiële bedrijven 40%. In de periode tussen 1972 en 1982 was dat 34%. Daarnaast is het monetair beleid nu gericht op prijsstabiliteit.

Op dit moment is een licht stijgende loonontwikkeling zichtbaar, maar deze is nog onvoldoende om de koopkracht te kunnen herstellen. Het is dus noodzakelijk dat de lonen steviger gaan stijgen.

3. Gerichte compensatie

Dan nog zullen er kwetsbare huishoudens die betalingsproblemen ervaren ook al worden er stappen gezet op het voorgaande. Als aanvulling kan het kabinet huishoudens ondersteunen met compenserende maatregelen. Hierbij is een belangrijke kanttekening dat de kosten snel toenemen naarmate de groep met compensatie groter wordt. Het is budgettair niet mogelijk om alle huishoudens volledig te compenseren voor de gestegen energierekening. Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden welke huishoudens en in welke mate het kabinet een tegemoetkoming wil doen. Het CPB adviseert eventuele maatregelen te richten op de meest kwetsbare huishoudens. Het CPB wijst er ook op dat de betaalbaarheidsproblemen bij de meest kwetsbare huishoudens breder zijn, ook bij andere negatieve schokken. Met de huidige onzekerheid in de economische vooruitzichten is het daarom verstandig om de financiële weerbaarheid van kwetsbare huishoudens te vergroten en daarbij de rekening niet door te schuiven naar toekomstige generaties. Voor eventuele maatregelen zal dus dekking gevonden moeten worden. Tegenover extra uitgaven of lastenverlagingen zullen vermindering van andere uitgaven of verhoging van de lasten staan.

Memo scenario's rechtsherstel niet-bezwaarmakers (ter bespreking)

Aanleiding
Dit memo bevat een beschrijving van de verschillende scenario's en enkele overwegingen voor het al dan niet bieden van rechtsherstel aan belastingplichtigen van wie de definitieve aanslag over de jaren 2017-2020 al onherroepelijk vaststond op het moment van het Kerstarrest (de niet-bezwaarmakers).

De drie hoofdscenario's zijn:

1. Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers
2. Rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers conform bezwaarmakers (€ 4,1 mld incidenteel); of
3. Gemaximeerd rechtsherstel gericht op kleinere vermogen (€ 1,1-3,3 mld incidenteel afhankelijk van vormgeving).

Hierbij is goed om op te merken dat bij scenario 2 en scenario 3 dekking gevonden zal moeten worden voor de derving. Daarnaast is de afgelopen periode gebleken dat door de hersteloperatie voor box 3 de invoering van een nieuw box 3 stelsel met ingang van 2025 niet inpasbaar is met andere maatregelen in de inkomensheffing waartoe in het coalitieakkoord en de voorjaarsnota is besloten. Dit beeld wordt waarschijnlijk bevestigd in een rapport van Capgemini dat later deze maand wordt afgerond. De uitvoering van één van deze scenario's zal leiden tot verdere verdringing of herprioritering van deze trajecten in het IV-portfolio van de Belastingdienst.

Geen rechtsherstel niet-bezwaarmakers

Scenario 1: Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers

De box 3-heffing wordt voor alle belastingplichtigen vanaf het belastingjaar 2021 aangepast, maar voor niet-bezwaarmakers wordt geen rechtsherstel voor de jaren 2017-2020 geboden.

Overwegingen bij scenario 1:

- Kan als onrechtvaardig worden ervaren door de niet-bezwaarmakers. Dit kan leiden tot een verminderd vertrouwen in de overheid, hetgeen kan leiden tot meer bezwaren in de toekomst om rechten veilig te stellen. Echter doordat al duidelijk is dat bezwaarmakers juridisch afdwingbaar rechtsherstel krijgen en voor niet-bezwaarmakers een politieke afweging nodig is, kan dit effect bij alle scenario's optreden.
- De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 20 mei jl. geoordeeld dat rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers niet verplicht is. Daarmee is dit scenario juridisch houdbaar.
- Er zijn in beginsel geen aanvullende herstelwerkzaamheden nodig voor de uitvoering. Wel kunnen, naast de reeds ontvangen verzoeken, nog steeds verzoeken en vragen binnenkomen van niet-bezwaarmakers. Omdat er een juridische grondslag aanwezig is om geen herstel te bieden zullen deze verzoeken relatief eenvoudig te behandelen zijn.
- Geen budgettaire derving aan de inkomstenkant en naar verwachting beperkte uitvoeringskosten.

Wel rechtsherstel niet-bezwaarmakers

Algemene overwegingen scenario's 2 en 3A t/m 3D

- De scenario's 2 en 3A t/m 3D bieden een vorm van rechtsherstel voor de niet-bezwaarmakers. Voor deze scenario's geldt dat naast de gevolgen voor de inkomstenkant er ook significante gevolgen zijn voor de uitgavenkant (doorwerking op andere regelingen en uitvoeringskosten voor de Belastingdienst). Kosten voor andere departementen lopen op tot circa 200 mln. euro (indicatieve ramingen, nog niet met betreffende departementen afgestemd).

- Voor de uitvoeringskosten van de Belastingdienst voor herstel van de bezwaarmakers is 170 mln. euro cumulatief gereserveerd afgelopen voorjaar. Voor de onderstaande scenario's voor de niet-bezwaarmakers kan bezien worden of hier de reservering voor gebruikt kan worden (mits toereikend).
- Bij deze scenario's wordt een beslag gelegd op de ICT- en personele capaciteit van de Belastingdienst. Als wordt besloten tot een scenario om herstel te bieden aan niet-bezwaarmakers, zullen deze werkzaamheden concurreren met andere maatregelen in het IV-portfolio en leiden tot herprioritering. Daarnaast zijn de uitvoeringsgevolgen voor een groot deel afhankelijk van de reacties van belastingplichtigen en de precieze vormgeving van het herstel. Hoeveel reacties zullen binnenkomen na toepassing van het rechtsherstel is moeilijk te voorspellen. De precieze uiteindelijke kosten en uitvoerbaarheid zullen nadat een keuze is gemaakt voor een scenario in kaart worden gebracht in een Uitvoeringstoets. Wel is duidelijk dat alle vijf de scenario's (2 en 3A t/m 3D) capaciteit vragen van de Belastingdienst wat ten koste gaat van andere werkzaamheden en ambities, waarbij nu al sprake is van onderbezetting en beperkte opschalingsmogelijkheden.
- Voor deze scenario's is een wettelijke basis nodig; voor de gevolgen aan de uitgavenkant is budgettaire autorisatie nodig. Dit betekent dat deze scenario's waarschijnlijk op z'n vroegst vanaf 2023 uitgevoerd kunnen worden, onder voorwaarde dat er een herprioritering van de capaciteit plaatsvindt bij de Belastingdienst.
- Ten slotte kan het bieden van rechtsherstel in alle situaties door sommige burgers als onrechtvaardig worden ervaren, omdat onverplicht herstel wordt geboden uit de publieke middelen. De derving aan de inkomstenkant moet conform begrotingsregels gedekt worden. Bovendien vormt dit een precedent voor toekomstige compensatie van fiscale uitkomsten die verder gaan dan hetgeen de rechter heeft opgelegd.

Scenario 2: Rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers conform spaarvariant

In dit scenario komen niet-bezwaarmakers ook in aanmerking voor rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant. De bezwaarmakers en niet-bezwaarmakers worden dus op dezelfde wijze gecompenseerd.

Overwegingen bij scenario 2:

- Voor de niet-bezwaarmakers zal deze variant als het rechtvaardigst worden ervaren (gelijke behandeling met bezwaarmakers).
- Vanuit ICT-perspectief bij de Belastingdienst zijn beperkte aanpassingen nodig en kan het rechtsherstel het snelst gestart worden bij dit scenario ten opzichte van de scenario's 3a t/m 3d.
- In dit scenario's worden circa 6,9 miljoen aanslagen hersteld in aanvulling op de aanslagen waarvoor het rechtsherstel nu al wordt toegepast.
- Een uitbreiding van de doelgroep voor rechtsherstel met de groep niet-bezwaarmakers leidt tot een budgettaire derving van € 4,1 mld. Meer dan de helft van de budgettaire derving van het rechtsherstel zal terecht komen bij belastingplichtigen met box 3-vermogens boven de twee ton.
- Voor de uitgavenkant zijn eerste ramingen gemaakt. De doorwerking naar andere inkomensafhankelijke regelingen wordt geraamd op 195 mln. euro. Gerekend met dezelfde aannames als bij de eerste Uitvoeringstoets voor rechtsherstel zijn de kosten in de uitvoering circa 74 mln. euro.

Algemene overwegingen scenario 3A t/m 3D

In de scenario's 3A t/m 3D wijkt het rechtsherstel voor de niet-bezwaarmakers af van het rechtsherstel voor de bezwaarmakers. Hierdoor kan bij ieder van de vier scenario's een groep belastingplichtigen het geboden rechtsherstel onvoldoende vinden. ICT-technisch lijken de vier scenario's in principe technisch maakbaar voor de Belastingdienst. Er moet echter een uitvoeringstoets gedaan worden om de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van deze scenario's vast te stellen. Vanaf 2023 kan de doorwerking naar andere (inkomensafhankelijke) regelingen en processen voor het belastingjaar 2017 lastiger worden, omdat deze doorgaans niet langer dan 5

jaar in het verleden aangepast kunnen worden. Aangezien de herstelbedragen of grenzen arbitrair zijn gekozen, kan dit leiden tot politieke discussie bij de behandeling van de wet, waardoor de uitvoering pas later definitief ingericht kan worden, en tot bezwaren en rechtszaken, met gevolgen voor de uitvoering.

Scenario 3A: Rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant met maximering herstelbedrag

In deze variant wordt de forfaitaire spaarvariant ook toegepast voor niet-bezwaarmakers, maar wordt het te ontvangen herstelbedrag (indirect[1]) gemaximeerd, op bijvoorbeeld € 500 of € 1.000.

Overwegingen bij scenario 3A:

- Net als in scenario 2 worden circa 6,9 miljoen aanslagen hersteld in aanvulling op de aanslagen waarvoor het rechtsherstel nu al wordt toegepast. Ook bij dit scenario zijn de uitvoeringsgevolgen voor een groot deel afhankelijk van de reacties van belastingplichtigen. Bovendien kan ten opzichte van scenario 2 in dit scenario ook discussie en vragen ontstaan over de maximering van het bedrag. Hierdoor zullen naar verwachting de uitvoeringskosten en capaciteitsbeslag hoger liggen dan in scenario 2.
- Dit scenario kost aan de inkomstenkant € 1,7 mld. bij een maximering van het te ontvangen herstelbedrag op € 500 en € 2,3 mld. bij een maximering van het bedrag op € 1.000.
- De kosten van de doorwerking naar inkomensafhankelijke worden geraamd op maximaal 168 mln. euro.
- Deze optie is in principe technisch maakbaar voor IV. Wel moet er nog rekening worden gehouden met de gebruikelijke marge van 50%. Wanneer het haalbaar is en dus past in het IV-portfolio moet nog worden bekeken. De bredere uitvoerbaarheid moet ook beoordeeld worden met een uitvoeringstoets.

Scenario 3B: Rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant tot maximaal vermogen

In deze variant wordt rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant voor niet-bezwaarmakers met een vermogen tot bijvoorbeeld maximaal € 200.000 geboden. Niet-bezwaarmakers met een hoger vermogen krijgen geen rechtsherstel.

Overwegingen bij scenario 3B:

- Een harde grens kan als onrechtvaardig worden ervaren. Zo krijgt een belastingplichtige met € 200.001 spaargeld geen rechtsherstel, terwijl iemand met € 99.000 spaargeld en € 100.000 aan aandelen wel rechtsherstel krijgt. Dit vraagt om goede onderbouwing ten behoeve van de juridische houdbaarheid. Het is de vraag of voldoende rechtvaardiging bestaat voor een dergelijke harde grens.
- Net zoals bij de andere scenario's is de uitvoerbaarheid voor een groot deel afhankelijk van de reactie van belastingplichtigen. Ten opzichte van scenario 2 kunnen aanvullende discussies ontstaan over de grens in het rechtsherstel. Hierdoor zullen naar verwachting de uitvoeringkosten en capaciteitsbeslag hoger liggen dan in scenario 2.
- In dit scenario's worden circa 5,9 miljoen aanslagen hersteld – in aanvulling op de aanslagen waarvoor het rechtsherstel nu al wordt toegepast.
- De kosten van de doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen worden geraamd op maximaal 168 mln. euro.
- De budgettaire derving aan de inkomstenkant bedraagt € 1,5 mld.
- Deze optie is in principe maakbaar voor IV. Wel moet er nog rekening worden gehouden met de gebruikelijke marge van 50%. Wanneer het haalbaar is en dus past in het IV-portfolio moet nog worden bekeken. De bredere uitvoerbaarheid moet beoordeeld worden met een uitvoeringstoets.

[1] De verlaging van het box 3-inkomen wordt gemaximeerd; de uiteindelijke verlaging van de belasting is vervolgens onder andere afhankelijk van aftrekposten waardoor de verlaging van het belastingbedrag voor individuele belastingplichtigen kan afwijken van de genoemde € 500 of € 1.000.

Scenario 3C: Uitkering vast of variabel bedrag (tegemoetkoming)

Belastingplichtigen ontvangen een uitkering in de vorm van een vast of variabel bedrag van bijvoorbeeld € 100 voor alle belastingplichtigen in box 3, of van € 250 per jaar tot een vermogensgrens van € 100.000 en € 500 per jaar voor vermogens tussen de € 100.000 en € 200.000. Om te voorkomen dat niet-bezwaarmakers meer geld ontvangen dan bezwaarmakers, geldt het scenario voor alle belastingplichtigen in box 3.

De uitkering wordt buiten de fiscaliteit vormgegeven (niet via een vermindering van de aanslag) en verloopt dus via de uitgavenkant van de rijksbegroting. Voor de andere scenario's (2 en 3A, B, D) is het buiten het fiscale domein om compensatie bieden vanuit uitvoeringstechnisch oogpunt niet mogelijk. Door buiten het fiscale domein om compensatie te bieden, blijven de fiscale regels en aanslagen ongewijzigd. Dit geeft meer ruimte om nieuwe procedurele regels vast te stellen. Wel kan compensatie buiten het fiscale domein invloed hebben op de verantwoording. Dit wordt hieronder toegelicht.

Overwegingen bij scenario 3C:

- Het is niet goed te rechtvaardigen waarom de groep bezwaarmakers een tweede keer rechtsherstel ontvangt. Het is ook niet goed te rechtvaardigen waarom bijvoorbeeld beleggers die voordeel hebben ondervonden van het box 3-stelsel rechtsherstel ontvangen.
- Een teruggave van € 100 voor alle box 3 belastingplichtigen kost € 1,1 mld. Een uitkering van € 250 per jaar tot een vermogensgrens van € 100.000 en € 500 per jaar voor vermogens tussen de € 100.000 en € 200.000 leidt ook tot een budgettair beslag van 1,1 mld.
- Dit heeft impact op andere processen dan de andere scenario's (uitbetaling door cluster Inning bij de Belastingdienst). Of de beoogde miljoenen uitbetalingen via dit proces haalbaar en uitvoerbaar zijn voor inning wordt nog onderzocht, net als de gevolgen voor de bezwaarafhandeling en de klantinteractie. Voor IV worden de gevolgen en de samenloop voor de bestaande processen en de aanpassing van herstel voor deze methode nog niet overzien.
- De budgettaire derving moet gedekt worden, met als uitgangspunt dat deze aan de uitgavenkant wordt gedekt. Dit zou binnen de Financiën begroting gedekt moeten worden, idealiter binnen eigen begrotingsartikel (artikel 1). Hiervoor is nu geen ruimte. Deze optie is enkel te bekostigen als hier generale middelen voor worden vrijgemaakt.

Compensatie via uitgaven- of lastenkant van de begroting: gevolgen verantwoording

- Keuzen voor compensatie via de uitgavenkant (hogere uitgaven aan niet-bezwaarmakers) of lastenkant (derving van belastingontvangsten) heeft ook gevolgen voor de verantwoording.
- Bij compensatie via de uitgavenkant is *autorisatie vooraf* van het parlement nodig (via een door de Kamer geaccordeerde (incidentele) uitgavenbegroting). Bij compensatie via de lastenkant volstaat autorisatie achteraf (vooraf mag uiteraard ook); het vooraf *informeren* van het parlement over verwachte derving aan de lastenkant volstaat. Dit betekent in beginsel dat vanuit begrotingsperspectief compensatie via de lastenkant sneller gestart kan worden en minder risico op onrechtmatigheden kent.
- In beide gevallen is sowieso wetgeving voorzien om het rechtsherstel wettelijk te regelen. Tevens is de tolerantie-/foutengrens bij de lastenkant hoger, afhankelijk van de omvang van het artikel.

Scenario 3D: Verhoging heffingvrije vermogen

Het heffingvrije vermogen wordt met terugwerkende kracht verhoogd naar € 100.000 in 2017-2020.

Overwegingen bij scenario 3D:

- Om te voorkomen dat bezwaarmakers uiteindelijk slechter af zijn dan niet-bezwaarmakers, wordt ook aan hen (opnieuw) rechtsherstel geboden. Het is niet goed te rechtvaardigen waarom deze groep een tweede keer rechtsherstel ontvangt. Het is ook niet goed te

rechtvaardigen waarom bijvoorbeeld beleggers die voordeel hebben ondervonden van het box 3-stelsel rechtsherstel ontvangen.

- Als het heffingsvrije vermogen wordt verhoogd naar € 100.000 in 2017-2020 leidt dit tot een budgettaire derving van 3,3 mld. Hier komen de uitvoeringskosten en de doorwerking naar andere inkomensafhankelijke regelingen nog bovenop.
- Deze optie is alleen IV-technisch maakbaar als aan alle belastingplichtigen wordt gevraagd opnieuw aangifte te doen voor de verschillende jaren. De online aangifte moet dan worden aangepast voor de jaren 2017-2022, en hetzelfde geldt voor externe softwareleveranciers. Zonder nieuwe aangiftes is dit scenario niet te realiseren.
- De kosten van de doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen kan hiervoor nog niet in beeld worden gebracht.

Verhoging mijnbouwheffingen t.b.v. politieke vierhoek 16 augustus

Aanleiding

Op 1 juli is de Tweede Kamer geïnformeerd over de mogelijkheden om excessieve winsten van energiebedrijven te belasten. Daarin is toegelicht dat een specifieke solidariteitsheffing voor energiebedrijven op korte termijn niet mogelijk is. Ook is toegelicht dat een alternatieve route een verhoging van de mijnbouwheffingen kan zijn. De juridische haalbaarheid en budgettaire opbrengst waren nog uitzoekpunten.

Bespreekpunt

- Procesbelang van de staat

Kernpunten

- Een heffing in 2023 en 2024 levert in totaal circa 2,8 mld. aan incidentele budgettaire baten op die aan lastenverlichting voor burgers kunnen worden besteed.
- Procesbelang van de staat
- Deze maatregel verhoogt de lasten van enkele partijen die profiteren van de hoge energieprijzen.
- Een *windfall tax* wordt door internationale organisaties als de VN en het IMF aanbevolen. Anderzijds wordt een *windfall tax* door de Wetenschappelijke Adviesraad van het Duitse ministerie van Financiën afgeraden.
- Een verhoging van het tarief van de cijns of het winstaandeel per 1 januari 2023 is uitvoerbaar voor de Belastingdienst.

Toelichting

Juridische analyse

- De hoogte van de mijnbouwheffingen (cijns en winstaandeel) is in de Mijnbouwwet vastgelegd. Voor een verhoging daarvan is dus een wijziging van de Mijnbouwwet noodzakelijk.
- In de Mijnbouwwet (artikel 55) is opgenomen dat (kortgezegd) wijziging van de cijns of het winstaandeel niet van toepassing is op de bestaande vergunninghouders.
- Dit betekent dat het wijzigen van regels daarover, zoals het verhogen van tarieven, niet zal gelden voor houders van vergunningen die voor de wijziging zijn verleend, maar enkel voor houders van vergunningen die na de invoering van de wijziging zijn verleend.
- Dit artikel is per amendement van toenmalig Tweede Kamerlid Van Walsem (D66)[1] in de Mijnbouwwet gekomen, met als expliciete reden het belang van een stabiel en voorspelbaar mijnbouwklimaat. Het biedt de vergunninghouders rechtszekerheid met betrekking tot hun investering.
- Procesbelang van de staat

Raming

- Er is gewerkt met de nieuwste raming van de ontvangsten o.b.v. de Mijnbouwwet (begin augustus). Deze wordt na augustusbesluitvorming verwerkt op de EZK-begroting.
- De budgettaire opbrengst van een verhoging van het winstaandeel van 50% naar 70% bedraagt 2347 mln. in 2023 en 450 mln. in 2024 (NB. hoewel het gaat om een heffing, staat de opbrengst van de Mijnbouwheffingen op de uitgavenkant van de begroting).
- Een neveneffect van deze verhoging van het winstaandeel is dat de Vpb-opbrengst daalt met €605 miljoen in 2023 en €158 mln. in 2024. Dit hoeft conform de begrotingsregels niet gedekt te worden.
- Deze schatting is best case. Er is géén rekening gehouden met:
    - de effecten van het vooruit of achteruit wentelen van winsten (verliesverrekening).
    - eventuele gedragseffecten als gevolg van hogere heffingen.

[1] Kamerstukken II 2001/02, 26219, nr. 83.

Overige beleidsmatige overwegingen

- De Nederlandse Staat ontvangt reeds circa 70% van de winst behaald met binnenlandse olie- en gasproductie. Dat is reeds meer dan de totale afdracht in het Verenigd Koninkrijk ná introductie van de aangekondigde *windfall tax* aldaar (65%), maar lager dan de heffingen in bijvoorbeeld Noorwegen (78%).
- Een verhoging van de mijnbouwheffingen kan de gasproductie op middellange termijn negatief beïnvloeden. Het maakt het immers minder aantrekkelijk voor bedrijven om te investeren in versnelling van de gaswinning op de Noordzee. Investeringen elders worden hiermee relatief aantrekkelijker. Tegelijk vormen de hoge gasprijzen momenteel een stimulans doordat de winstgevendheid van gaswinning flink gestegen is. Voor de zomer is een versnellingsplan aan de Kamer gestuurd. In 2021 bedroeg de binnenlandse productie van gas ruwweg de helft van de binnenlandse consumptie, dit aandeel zal de komende jaren dalen.
- Verder kan een verhoging van de mijnbouwheffingen negatieve gevolgen hebben voor het vestigings- en investeringsklimaat in Nederland in brede zin.
- Anderzijds is hier sprake van een uitzonderlijke situatie met gasprijzen die zijn vertienvoudigd.
- Het IMF en de VN bevelen een *windfall tax* aan om rechtvaardigheidsredenen en omdat het belasten van overwinsten een efficiënte manier is om belasting te heffen. De Wetenschappelijke Adviesraad van het Duitse ministerie van Financiën ontraadt een *windfall tax* juist, omdat dit tot willekeur leidt, wenselijke capaciteitsuitbreiding verstoort en schadelijk is voor de innovatiekracht van de economie.

Uitvoerbaarheid

- Een verhoging van de cijns is naar verwachting per 1 januari 2023 uitvoerbaar voor de Belastingdienst, mits de behandeling van het benodigde wetsvoorstel daarvoor is afgerond.
- Een verhoging van het tarief van het winstaandeel per 1 januari 2023 is eveneens voor de Belastingdienst uitvoerbaar. Hiervoor is wel een aanpassing in het IT-systeem van de Belastingdienst nodig. Definitief uitsluitsel verloopt via een uitvoeringstoets.
- Een geheel nieuwe heffing is zowel voor de uitvoering als voor de wetgeving een stuk complexer.
- De exact benodigde invoeringstermijn moet nader worden onderzocht. De Belastingdienst geeft aan dat de standaard doorlooptijd voor de bouw van de benodigde uitvoeringssystemen van een nieuwe heffing circa twee jaar bedraagt (na definitieve besluitvorming). In hoeverre versnelling mogelijk is, hangt af van de precieze vormgeving.

Van: Persoonsgegevens @minfin.nl>
Verzonden: dinsdag 16 augustus 2022 18:46
Aan: Persoonsgegevens @minfin.nl>; Persoonsgegevens
Persoonsgegevens @minfin.nl>

Persoonsgegevens

Onderwerp: Definitieve versie routekaart augustusbesluitvorming tbv overleg fractievoorzitters

Hoi Sigrid en Marnix,

Bijgevoegd vinden jullie de definitieve versie van de routekaart augustusbesluitvorming met de laatste wijzigingen uit de vierhoek van vanmorgen verwerkt (in zowel word als pdf met zichtbare tracks).

Zoals met jou besproken Sigrid, sturen we dit stuk alvast naar de fractievoorzitters tbv het overleg morgen om 13.30 uur. We horen daarom graag of je secretariaat namens jou kan verzenden.

Groet Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING – ~~POLITIEKE VIERHOEK~~COALITIEOVERLEG ~~16~~ 17 AUGUSTUS

nota

Bespreekpuntennotitie t.b.v. ~~politieke vierhoek~~coalitieoverleg 1~~6~~7 augustus

Augustusbesluitvorming 2022

In de komende weken dient besloten te worden over een groot aantal (uiteenlopende) onderwerpen. Deze notitie geeft een overzicht van de belangrijkste onderwerpen en van de planning voor deze weken. Vrijdag 19 augustus verschijnt de cMEV raming, vrijdag 26 augustus geldt als deadline voor het sturen van het Belastingplan naar de Raad van State (RvS). Daarmee is er dus een week voor besluitvorming.

Significante uitdagingen

- ~~De Nederlandse economie schuurt tegen krimp aan, en de vooruitzichten voor komende jaren zijn erg onzeker gegeven de geopolitieke context.~~ De koopkracht in Nederland staat flink onder druk door o.a. hoge en langdurige inflatie. Niet alleen de lage- maar ook de lagere middeninkomens komen in toenemende mate in financiële problemen.
- De stresstest van het CPB laat zien dat bij de huidige prijzen in de groep tot 120% sociaal minimum bij de meerderheid van de huishoudens betaalbaarheidsproblemen optreden. Ook in de groep tussen 120% sociaal minimum en modaal (een huishoudinkomen van ongeveer 60 duizend) zullen betaalbaarheidsproblemen vaker optreden.
- De Nederlandse economie schuurt bovendien tegen krimp aan, en de vooruitzichten voor komende jaren zijn erg onzeker gegeven de geopolitieke context. Tegelijkertijd is de huidige arbeidsmarkt na de coronarecessie krap met breed gevoelde personeelstekorten. Alleen via loonstijging kan de koopkracht echt verbeteren. Het CPB en DNB laten ook zien dat die ruimte er is, dus het is zaak dat de lonen sterker gaan stijgen.
- De hoeveelheid en (financiële) omvang van onderwerpen waarover moet worden besloten deze augustusbesluitvorming is groot. Gezien de omvang van de problematiek zullen moeilijke keuzes gemaakt moeten worden, omdat niet alle wensen uitgevoerd of/en budgettair ingepast kunnen worden. De begrotingsregels schrijven voor dat alle maatregelen waartoe wordt besloten zowel incidenteel als structureel gedekt zijn.

Overzicht te bespreken onderwerpen

Koopkracht

- Het koopkrachtbeeld voor het lopende jaar zal waarschijnlijk fors negatief zijn en naar verwachting niet of slechts beperkt te herstellen in 2023. Op 19 augustus komt het CPB met de definitieve cijfers. De koopkrachtplaatjes van het CPB houden geen rekening met de spreiding van de effecten van de energieprijs binnen verschillende inkomensgroepen (de energieprijs loopt mee in de inflatie), en het is niet zichtbaar dat voor een groep huishoudens de hogere

prijzen pas (volledig) doorberekend worden in 2023. Bijvoorbeeld door nabetaling in 2023 (bij een te laag maandbedrag), of door het pas per 2023 aflopen van het energiecontract.

- Structureel herstel van de koopkracht zal primair moeten komen vanuit loonstijgingen. In het algemeen zijn bedrijven goed in staat de hoge prijzen door te berekenen aan consumenten en behalen ze hoge winsten, waardoor er ruimte is om de lonen (extra) te verhogen. Dit zou de effecten van de kerninflatie (zonder stijging energieprijzen) moeten ondervangen. Dat laten ook DNB- en CPB-analyses zien. Loonvorming vindt decentraal plaats en is de verantwoordelijkheid van sociale partners. Op dit moment is een licht stijgende loonontwikkeling zichtbaar, maar die is nog onvoldoende om de koopkracht te kunnen herstellen. Het is dus noodzakelijk dat de lonen steviger gaan stijgen dan nu voorzien om de koopkracht te kunnen herstellen.
- De tijdelijke maatregelen ter compensatie van de gestegen energieprijzen (totaal ca. € 7 mld) lopen eind 2022 af. Hierdoor zullen de lasten voor huishoudens met ingang van het nieuwe jaar sterk toenemen. Een gerichte en doelmatig compensatie ten behoeve van koopkrachtondersteuning is wenselijk.
- Het is budgettair niet haalbaar om alle groepen te compenseren voor de gestegen energierekening. Op basis van de huidige groothandelsprijzen kan de gemiddelde rekening met ca. 4.000 euro stijgen in 2023 t.o.v. 2021. Om deze stijging voor alle huishoudens volledig te compenseren kost dus tussen € 20 en 30 miljard euro per jaar (zo lang de prijzen hoog blijven). Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden in welke kwetsbare groepen gericht ondersteund worden in de koopkracht. Hierbij moet ook gekeken worden naar groepen die lastig te bereiken zijn met het normale instrumentarium zoals studenten.
- In het coalitieakkoord is afgesproken structureel € 3 mld. vrij te maken voor lastenverlichting middeninkomens. Dit pakket is voorlopig ingevuld in de Startnota, hierin is een oploop opgenomen tot 2025 door een samenloop met de uitfasering van de IACK. Deze invulling betrof voornamelijk een verhoging van de arbeidskorting en de ouderenkorting. In de VJN is de verhoging van de ouderenkorting teruggedraaid als dekking voor het verhogen van de AOW (gekoppeld aan het minimumloon). Deze invulling is meegenomen in het koopkrachtbeeld dat in de cMEV gepresenteerd wordt. De overgebleven € 2,4 mld. moet definitief ingevuld worden.

Vermogen

Zoals afgesproken in het voorjaar zal in augustus op basis van het IBO Vermogensverdeling en de evaluatie van de BOR gekeken worden naar de wijze waarop de verhouding tussen lasten op vermogen en arbeid meer in balans kan worden gebracht. De opbrengst van de maatregelen ten aanzien van vermogen kan daarmee helpen om de koopkracht te verbeteren.

- Ten aanzien van de BOR schrijven de begrotingsregels in de startnota voor dat het uitgangspunt bij een negatieve evaluatie van een fiscale regeling is dat de desbetreffende fiscale regeling wordt afgeschaft of versoberd voor zover de regeling negatief is geëvalueerd. In het Coalitieakkoord is afgesproken dat wordt onderzocht in samenhang met de evaluatie van de BOR hoe bedrijfsopvolgingsfaciliteiten kunnen worden verbeterd en oneigenlijk gebruik van de regeling kan worden tegengaan, zodat de regeling wordt gebruikt waarvoor deze bedoeld is. Uit de recente evaluatie van de BOR blijkt dat de huidige vormgeving van de regeling niet doelmatig is.
- ~~Ten aanzien van de BOR schrijven de begrotingsregels in de startnota voor dat het uitgangspunt bij een negatieve evaluatie van een fiscale regeling is dat de desbetreffende fiscale regeling wordt afgeschaft. Uit de recente evaluatie van de BOR blijkt dat de huidige vormgeving van de regeling niet doelmatig is, en dat deze aanpassing vergt. In het Coalitieakkoord is afgesproken dat wordt onderzocht in samenhang met de evaluatie van de BOR hoe bedrijfsopvolgingsfaciliteiten kunnen worden verbeterd en oneigenlijk gebruik van de regeling kan worden tegengaan, zodat de regeling wordt gebruikt waarvoor deze bedoeld is.~~
- Het IBO Vermogensverdeling presenteert zes beleidsrichtingen, namelijk: 1) Meten is weten; 2) Fiscale onevenwichtigheden aanpakken (met daaronder een pakket A, B en C); 3) Bevorderen kansengelijkheid via vermogensoverdrachten tussen generaties; 4) Richten op verdeling top/midden/onderkant; en 5) Herziening van het boxenstelsel, en 6) Richten op (internationale) financialisering.

heeft opmaak toegepast: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Inspringing: Links: 0,12 cm

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Verkeerd-om: 0,75 cm

- Concreet zien de beleidsrichtingen onder andere toe op maatregelen die meer evenwicht brengen in het belasten van verschillende type werkenden (waaronder onder andere het afschaffen van het lage vpb-tarief en de mkb-winstvrijstelling), het gelijker belasten van vermogensoverdrachten (waaronder het afschaffen van de vrijstelling goingconcernwaarde in de BOR in combinatie met een gunstigere betalingsregeling) en het gelijker belasten van verschillende vermogensvormen met maatregelen voor het gelijker belasten van de eigen woning met andere vermogensvormen. Daarnaast benoemt het IBO dat een tweeschijvenstructuur in box 2 zoals voorgesteld in de VJN niet past bij het oplossen van de fiscale onevenwichtigheden in het huidige stelsel. Tevens geldt daarbij dat deze maatregel in de VJN een relatief groot beroep doet op de uitvoering. Mogelijke aanpassing van de regeling speelt dus ook beperkte uitvoeringscapaciteit vrij. Tot slot presenteer het IBO een lijst met opmerkelijke belastingconstructies die in de praktijk worden waargenomen met mogelijke beleidsrichtingen om deze constructies tegen te gaan.
- In de Voorjaarsnota is afgesproken dat de evaluatie van de BOR betrokken wordt in besluitvorming richting Prinsjesdag over de lasten op arbeid en vermogen, de kabinetsreactie volgt op een later moment. De kabinetsreactie op het IBO volgt op Prinsjesdag.

Box 3

Tijdens de augustusbesluitvorming dient een besluit genomen te worden over het al dan niet bieden van rechtsherstel aan de niet-bezwaarmakers in box 3. Er zijn daarbij een aantal scenario's denkbaar die ook aan de Kamer zijn gecommuniceerd inclusief hun budgettaire effecten. De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 20 mei jl. geoordeeld dat rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers niet verplicht. Desalniettemin kan het verlenen van rechtsherstel aan niet-bezwaarmakers een politieke keuze zijn. Er zijn verschillende scenario's met variërende significante budgettaire impact. Scenario 1 biedt geen tegemoetkoming aan niet-bezwaarmakers, levert geen budgettaire derving op en heeft beperkte uitvoeringsgevolgen dan scenario 2 en 3. Scenario 2 biedt tegemoetkoming conform de spaarvariant en kost ca. € 4,4 mld (incl. uitvoeringskosten) en vraagt ICT aanpassingen, waarmee de maatregel aanvullende druk zet op het reeds volle IV-portfolio. Verder vraagt het uitvoeringscapaciteit die ten koste gaat van andere werkzaamheden. Scenario 3 bevat beperktere vormen van tegemoetkoming, waaronder twee forfaitaire spaarvarianten (3a en 3b), een uitkeringsvariant (3c) en een variant waarin het heffingsvrije vermogen wordt verhoogd met terugwerkende kracht (3d). Alle opties voor scenario 3 zijn complexer en vragen daardoor meer capaciteit dan scenario 2, en zijn daarmee qua uitvoering uitdagender. Budgettair komt 3a uit op ca. € 1,9 mld derving, 3b op ca. €1,7 mld, 3c op ca. € 1,1 mld en 3d op ca € 3,3 mld (zonder eventuele doorwerking en uitvoeringskosten). De genoemde bedragen dienen gedekt te worden. Als hiervoor wordt gekozen dan komt dit boven op de grote opgaven die er momenteel al zijn.

Klimaat

In het coalitieakkoord is een aantal fiscale klimaatmaatregelen afgesproken die nog verder moeten worden ingevuld. Onderstaande 2 maatregelen moeten tijdens deze augustusbesluitvorming nader ingevuld worden. Daarnaast moet (de temporisering van) de tariefsaanpassingen in de Energiebelasting voor huishoudens bezien worden in het kader van de koopkrachtdiscussie.

- Afschaffing van de vrijstelling BPM voor bestelauto's van ondernemers: In de uitwerking blijkt dat vanwege uitvoerbaarheid de vormgeving moet worden aangepast ten opzichte van de afspraak in het coalitieakkoord. Daarnaast is de budgettaire opbrengst lager dan verwacht. Er moet invulling gevonden worden voor een cumulatieve derving van circa € 660 ~~miljoen~~ mln t/m 2030.
- Wijzigingen in de energiebelasting in de hogere verbruiksschijven (voor bedrijven).

Uitvoeringsaspecten

- De reguliere knoppen die in de augustusbesluitvorming terugkomen zoals belastingtarieven, hoogte van toeslagen en heffingskortingen (zogeheten parameteraanpassingen) zijn uitvoerbaar per 2023.
- Voor andere maatregelen is deze ruimte beperkter dan gedacht. De uitspraak van de Hoge Raad rond box 3 heeft een forse impact op de mogelijkheden die de Belastingdienst heeft om beleidswijzigingen in de inkomensheffing (zogeheten structuurwijzigingen) te verwerken.

- De afgelopen periode is gebleken dat hierdoor de invoering van een nieuw box 3 stelsel in 2025 ~~niet~~ waarschijnlijk niet inpasbaar is met andere maatregelen in de inkomensheffing waartoe in het coalitieakkoord en de voorjaarsnota is besloten. ~~Dit beeld wordt waarschijnlijk bevestigd in een rapport van Capgemini dat later deze maand wordt afgerond.~~
- Deze factoren maken uitstel van de invoering van een nieuw box 3 stelsel tot 2026 waarschijnlijk onvermijdelijk. Deze stap levert ruimte op om andere maatregelen uit het coalitieakkoord en het voorjaar volgens planning uit te voeren. Om IV-impact zoveel mogelijk te beperken zal bij elk beleidsvoorstel worden bezien of het (politiek en beleidsmatig) wenselijk en technisch mogelijk is om deze via een parameterwijziging vorm te geven.

Inkomstenkader

- Het inkomstenkader dient in augustus gesloten te worden, wat wil zeggen dat alle genomen maatregelen gedekt zijn en het budgettair effect van de beleidsmaatregelen uitkomt op 0. In het inkomstenkader worden o.a. herijkingen van eerder genomen maatregelen verwerkt en de nieuwe maatregelen uit de augustusbesluitvorming. Naast de in deze nota beschreven onderwerpen moet er o.a. een keuze worden gemaakt over inzet van een eventuele mee- of tegenvaller bij Zvw-uitgaven.
- Daarnaast is in de begrotingsregels in de Startnota van dit kabinet opgenomen dat fiscale regelingen in principe afgeschaft worden voor het deel dat ze negatief zijn geëvalueerd. De opbrengst kan weer ingezet worden voor iets anders. In het verleden zijn meerdere fiscale regelingen negatief geëvalueerd welke in deze besluitvorming als dekking kunnen dienen. Ten behoeve van de besluitvorming zal een lijst hiervan worden opgesteld.

Uitgaven ~~(ter informatie)~~

Op het terrein van de uitgaven ligt een aantal budgettaire opgaven. De afgelopen maanden is de rente gestegen. Dit leidt tot hogere uitgaven die onder het uitgavenplafond moeten worden ingepast. Het gaat indicatief om structureel € 1,1 miljard vanaf 2023 op basis van verwachte bijstelling CPB van de rente in 2023. Deze tegenvaller dient te worden gedekt. N.B. naar verwachting zal de rente in het voorjaar ook voor latere jaren opwaarts worden bijgesteld en loopt de tegenvaller verder op tot € 5 miljard en wellicht meer in 2027. Een meer precieze omvang van de tegenvaller kan worden berekend nadat de cMEV-raming is gepubliceerd. Daarnaast zullen de ramingen rond het gasdossier (zowel gasbaten als kosten voor Norgakkoord) geactualiseerd en verwerkt worden. Naar verwachting levert dit per saldo dekkingsruimte op. De omvang wordt op dit moment in beeld gebracht. Ook het uitvoeringsbeeld van de zorg en de sociale zekerheid wordt geactualiseerd.

Financiering medeoverheden ~~(ter informatie)~~

In het coalitieakkoord is een nieuwe financieringssystematiek aangekondigd voor de financiën van medeoverheden, waaronder verruiming van het eigen belastinggebied. In de contourennota, die voor het reces naar de Kamer is gestuurd, is door MBZK aangekondigd dat de uitwerking van deze financieringssystematiek bij augustusbesluitvorming wordt betrokken.

Dialoog sociale partners

Het kabinet is continu in gesprek met sociale partners over de huidige economische situatie en bespreekt daarbij ook loonontwikkeling. Zoals hierboven reeds aangegeven zal verbetering van de koopkracht primair moeten komen door een structurele loonsverhoging. Dit kan niet worden afgedwongen op centraal niveau. Over lonen wordt immers aan de cao-tafels op sectoraal niveau onderhandeld. De gesprekken met de sociale partners hebben tot op heden dan ook niet geleid tot concrete afspraken.

De gesprekken met de sociale partners zijn erop gericht om het belang van goede en gerichte cao-afspraken te onderstrepen (waarbij de recent afgesloten cao Rijk als voorbeeld kan dienen). Daarbij is het van belang aan te geven welke afwegingen het kabinet momenteel aan het maken is ter ondersteuning van goede cao-afspraken. In het algemeen dienen de baten van afspraken met sociale partners te worden afgewogen tegenover de kosten.

~~Het kabinet is continu in gesprek met sociale partners over de huidige economische situatie en bespreekt daarbij ook loonontwikkeling. Zoals hierboven reeds aangegeven zal verbetering van de~~

~~koopkracht primair moeten komen door een structurele loonsverhoging. De gesprekken met de sociale partners hebben tot op heden hebben niet geleid tot een loonbod van de werkgevers. Zij geven aan eerst stappen van het kabinet te willen zien. In het algemeen dienen de baten van afspraken over een mogelijk sociaal akkoord met sociale partners te worden afgewogen tegenover de kosten.~~

Planning augustusbesluitvorming

Dag	Tijd	Product / Overleg
Di 16 aug	10:00-11:00	Politieke vierhoek (zonder MP)
Wo 17 aug	13:30-15:30	Coalitieoverleg (fractievoorzitters + MFIN,)).
Do 18 aug	PM	Coalitieoverleg (diner fractievoorzitters + MP/vice MP's).
Vr 19 aug	08:00	Publicatie cMEV
Vr 19 aug	09:45-11:00	Politieke vierhoek
Vr 19 aug	11:00 aanvang	Ministerraad
Vr 19 aug	PM	BWO Landbouw BWO kolencentrales
Di 23 aug	PM	BWO met VNG
Di 23 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek
Di 23 aug	Vanaf 19.30	Coalitieoverleg
Do 25 aug	10:15-11:15	Politieke vierhoek
Do 25 aug	20:00 aanvang	Coalitieoverleg
Vr 26 aug	10:00 aanvang	RMR / Ministerraad
Vr 26 aug		Belastingplan naar RvS

VERTROUWELIJK
Niet verspreiden

VIERHOEK

Secretariaat Ministerraad
Ministerie van Algemene Zaken

Kenmerk : 3772130

AGENDA

Vergadering te houden op 19 augustus 2022
in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken,
aan te vangen 's morgens om 10:00 uur

1.	Toelichting cMEV (mondeling)	
2.	Fiscale klimaatregelen A. Bpm-maatregel B. Energiebelasting	o
3.	IBO vermogensverdeling	o
4.	Scenario's niet-bezwaarmakers box 3	o
5.	Mijnbouwheffingen (mondeling)	

FIN

\+ stukken zijn bijgevoegd
x stukken zijn rondgezonden
o stukken worden rondgezonden
• stukken zijn in de samenwerkingsruimte geplaatst
= geen stukken
A aanbiedingsdatum

19 augustus 2022
Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie politieke vierhoek 19 augustus

Datum
18 augustus 2022

Notanummer
2022-0000209398

Bijlagen
geen

Aanleiding

Vrijdag 19 augustus 10:00-11:15 is er een politieke vierhoek met de volgende agendapunten:

1. Toelichting cMEV (mondeling, toelichting door CPB)
2. Fiscale klimaatmaatregelen (Stas F&B)
3. IBO vermogensverdeling (Minister)
4. Mijnbouwheffingen (mondeling, ingebracht door MEZK)

Ter informatie: U ontvangt morgen per mail een spreeklijn met daarin de economische cijfers, gezien deze morgen pas bekend mogen worden. Deze spreeklijn met cijfers kunt u vervolgens gebruiken voor zowel de politieke vierhoek als de MR. Daarin worden grote risico's in het economische beeld weergegeven. Uitgangspunt voor de augustusbesluitvorming blijven de begrotingsregels en in de Voorjaarsnota vastgestelde kaders (zowel uitgaven als lasten).

Agendapunt 2 – Fiscale klimaatmaatregelen

Beslispunten tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven EB

Advies

- U (staatssecretaris) kunt het beslispunt kort inleiden:
  - In het coalitieakkoord is in het kader van klimaat afgesproken om per 2023 de tarieven in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting te verhogen (250 mln. 2023, 500 mln. struc.) en om het tarief 2e en 3e schijf elektriciteit te verlagen (288 mln. 2023, 500 mln. struc.).
  - De energieprijzen zijn momenteel extreem hoog. Hoewel de tariefaanpassingen per saldo budgetneutraal zijn, zullen met name energie-intensieve bedrijven meer belasting gaan betalen. Tegelijkertijd gaan de prijzen richting 2030 naar verwachting weer dalen; voor het lange termijn klimaatbeleid is deze tariefaanpassing daarom nog steeds nodig.
  - Het voorstel is daarom om **deze tariefaanpassingen 1 jaar uit te stellen naar 2024, maar wel direct in wetgeving vast te leggen via het BP2023**. Dit kan budgetneutraal.

- Voor de inhoudelijke invulling is het voorstel om de tariefaanpassingen vorm te geven conform variant A+. Deze variant voldoet aan de randvoorwaarden van het coalitieakkoord (verhoging van zowel tarief gas als elektriciteit in hogere verbruiksschijf) en de verduurzamingsprikkel is zo groot mogelijk.

- Verwachte inbreng departementen:
  - BZK: ambtelijk BZK heeft geadviseerd om in te stemmen met variant A+. Ze willen vooral zo min mogelijk verhoging van het tarief 4e schijf elektriciteit, omdat dit de elektrificatieprikkel verzwakt. Daarnaast is 1 jaar uitstel waarschijnlijk akkoord.
  - EZK: Het ambtelijk advies aan zowel MEZK als MKE is om in te zetten op variant A, omdat deze invulling de meest sterke en structurele verduurzamingsprikkel biedt. Verduurzamingsprikkel. Over het 1 jaar uitstel zit ambtelijk EZK nog niet op 1 lijn; klimaat adviseert om vast te houden aan 2023, terwijl de bedrijven-kant neigt naar 1 jaar uitstellen.
  - LNV: in het voortraject (en tijdens het BWO van 5 april jl.) voorkeur voor variant B. Ambtelijk LNV geeft aan echter waarschijnlijk te zullen adviseren om in te stemmen met het voorstel voor variant A+ en uitstel met 1 jaar.
- NB. Mogelijk suggereren bewindspersonen om in 2023 alleen de tariefverhogingen niet te doen en de tariefverlaging 2e en 3e schijf elektriciteit wel te doen. Dit geeft echter een budgettaire derving van 250 mln. We adviseren daarom om hier niet mee akkoord te gaan, indien dit wordt voorgesteld.

Informatiepunt bpm bestelauto
Advies

- U kunt aangeven dat in het pakket Belastingplan 2023 (volgende week in de MR) de bpm bestelauto maatregel is opgenomen met de volgende vormgeving:
  - Grondslag: CO2-uitstoot
  - Invoeringstermijn: 1x per 2025
  - Dekking budgettaire derving: verhoging mrb tarief bestelauto ondernemer.
- Naar verwachting zal de MP inbrengen dat het voorstel zo snel mogelijk moet worden afgestemd met de fracties. Dit kunt u toezeggen.
  - NB. In het overleg van de fractievoorzitters van woensdag 17 augustus jl. zijn reeds vragen gesteld over de uitvoeringsproblemen en budgettaire derving. Deze vragen worden momenteel ambtelijk beantwoord.
- Mogelijk zal MIenW inbrengen bezwaar te hebben tegen de voorgestelde invoeringstermijn (2025) en dat de lagere opbrengst moet worden gedekt. Mogelijk zal MIenW hierbij noemen dat hij het er niet mee eens is dat de zogenoemde indirecte kosten (voornamelijk versnelling derving accijns door ingroei elektrische bestelauto's) moeten worden gedekt.
  - U kunt aangeven dat:
    - De aanpassing van de invoeringstermijn naar 1x per 2025 noodzakelijk is, omdat een invoering in drie stappen niet uitvoerbaar is voor de Belastingdienst en de RDW.
    - De begrotingsregels schrijven voor dat 1) een afwijking ten opzichte van de startnota gedekt moet worden en 2) dekking zo dicht mogelijk bij het domein van de derving

plaatsvindt. Dekking van de zogenoemde indirecte kosten is ook conform de huidige begrotingsregels.

Toelichting

- Ambtelijk IenW heeft aangegeven dat het grootste punt bij MIenW lijkt te zijn dat deze maatregel ook moet worden afgestemd met de coalitiepartijen, omdat het een afwijking van het CA is. De voorgestelde grondslag (CO2) lijkt ok voor MIenW. Het 1x afschaffen ook, behalve dat MIenW aangaf 2025 minder handig te vinden (2026 heeft voorkeur). eenheid kabinetsbeleid

eenheid kabinetsbeleid

eenheid kabinetsbeleid

  - **Uitstel naar 2026 verdubbelt de budgettaire problematiek (van 660 mln. naar circa 1,2 mld.) en raden we daarom af.**
  - De begrotingsregels schrijven voor dat de derving moet worden gedekt. Er is geen ruimte om hiervan af te wijken.

- De budgettaire opbrengst in de bpm bestaat uit twee componenten, die tegen elkaar in werken en elkaar versterken:
  - Het afschaffen van de ondernemersvrijstelling levert in beginsel geld op, omdat ondernemers voortaan bpm moeten betalen bij de aanschaf van een nieuwe bestelauto.
  - Tegelijkertijd blijven emissievrije bestelauto's vrijgesteld (via een nultarief door de CO_2-grondslag), waardoor de aanschaf van emissievrije bestelauto's wordt gestimuleerd. Dit doet de opbrengst van de maatregel weer deels teniet.
- Het negatieve budgettaire effect wordt versterkt door de grondslagerosie door ingroei van emissievrije bestelauto's in plaats van fossiele bestelauto's in andere autobelastingen, zoals de brandstofaccijns.
- Ten opzichte van de raming in de startnota is de budgettaire opbrengst cumulatief (over de periode 2024-2030 in prijzen 2021) circa € 660 miljoen lager (bij grondslag CO2-uitstoot en in 1 keer afschaffen).
- Dit komt doordat er in de nieuwe raming naar verwachting wat sneller emissievrije bestelauto's in het wagenpark groeien dan eerder geraamd in het coalitieakkoord en door lagere bpm-opbrengsten bij fossiele bestelauto's van ondernemers doordat beter rekening gehouden wordt met lagere bpm bij parallelimport (door afschrijving).

Agendapunt 3 – IBO vermogensverdeling

Spreeklijn

- In het voorjaar is afgesproken dat het kabinet in aanloop naar Prinsjesdag gaat kijken naar de wijze waarop de verhouding tussen lasten op vermogen en arbeid meer in balans kan worden gebracht. Hierbij wordt gekeken naar de uitkomsten van het IBO Vermogensverdeling en de evaluatie van de BOR (bedrijfsopvolgingsregeling).
- Dit IBO is gepubliceerd op 8 juli. In het stuk dat in deze vierhoek voorligt, wordt een samenvatting gegeven van de aanbevelingen die het IBO rapport presenteert. Een appreciatie van het IBO volgt in de kabinetsreactie met Prinsjesdag.
- Aan de hand van de inzichten van het IBO kunnen in de gesprekken die deze weken ten behoeve van de besluitvorming plaatsvinden wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om tussen lasten op vermogen en

de lasten op arbeid meer in evenwicht te brengen. Vanwege de koopkrachtmaatregelen ligt er een opdracht om binnen de mogelijkheden van het IBO te kijken wat er mogelijk is voor dekking.

Agendapunt 4 – Mijnbouwheffingen

Advies

- U kunt aangeven dat een verhoging van de mijnbouwheffingen met € 2,8 mld. nodig is ter dekking van het incidentele koopkrachtpakket.

Procesbelang van de staat

- Een verhoging van de Cijns is naar verwachting per 1 januari 2023 uitvoerbaar voor de Belastingdienst, mits de behandeling van het benodigde wetsvoorstel daarvoor is afgerond.

Toelichting

Rechtszaken

-
-

Procesbelang van de staat

-

Uitvoerbaarheid Belastingdienst

- Het inbouwen van een staffel in de cijns – waarbij het tarief van de cijns hoger is indien de gasprijs boven een nader vast te stellen niveau ligt - is naar verwachting eveneens per 1 januari 2023 uitvoerbaar voor de Belastingdienst.
- Het intrekken van artikel 55 en verhoging van het cijns tarief leidt tot een toename van het aantal procedures tegen de heffing (zie ook juridische analyse). Dit vraagt extra capaciteit van de Belastingdienst.

Wetstraject

- Om het tarief van de cijns te verhogen en afhankelijk te maken van de hoogte van de gasprijs is een wijziging van de mijnbouwwet nodig (artikel 55 tijdelijk buiten werking en bepalingen rondom tarief cijns aanpassen).
- Een versneld wetgevingstraject is nodig om ervoor te zorgen dat de wijziging per 1 januari 2023 in kan gaan. Dit wordt momenteel in overleg met EZK verder uitgewerkt, waarbij tevens wordt bezien of wijziging van de mijnbouwwet kan meelopen met het pakket Belastingplan 2023.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Notitie Politieke Vierhoek 19-08
Agendapunt: Fiscale klimaatmaatregelen

Aanleiding
In het coalitieakkoord zijn een aantal fiscale klimaatmaatregelen afgesproken. In deze notitie wordt de invulling van de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting ter akkoord aan u voorgelegd. Daarnaast wordt u geïnformeerd over de vormgeving van de afbouw van de bpm-vrijstelling voor bpm bestelauto's, zoals door FIN opgenomen in het BP23.

Beslispunten tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting

1. Bent u akkoord om – gegeven de huidige energieprijzen - de invoering van de tariefmutaties in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting 1 jaar uit te stellen naar 2024? Dit voorgestelde uitstel is budgetneutraal.
2. Bent u akkoord om de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting in te vullen conform variant A+?

Informatiepunt vormgeving afbouw bpm-vrijstelling bestelauto ondernemers

3. De volgende vormgeving van de afbouw van de bpm-vrijstelling bestelauto ondernemers wordt voorgesteld en opgenomen in het BP23. Om uitvoeringstechnische redenen wijkt het voorstel voor de grondslag en afbouwtermijn af van het coalitieakkoord (zie toelichting).
   - Grondslag: CO2-uitstoot (i.p.v. catalogusprijs)
   - Invoeringstermijn: in 1x per 2025 (i.p.v. in 3 stappen 2024-2026)
   - Budgettaire opbrengst: cumulatief 660 mln. lager dan in startnota voorzien. Conform begrotingsregels gedekt via een verhoging van het tarief in de motorrijtuigenbelasting voor bestelauto ondernemers.

Toelichting – energiebelasting

- In het CA is over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting het volgende afgesproken:
  - Energiebelasting minder degressief maken door tarieven in hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen (+250 mln. in 2023, +500 mln. vanaf 2024 en struc. (lastenverzwaring))
  - Tarief op 2e en 3e schijf elektriciteit verlagen (-288 mln. in 2023, -500 mln. vanaf 2024 en struc. (lastenverlichting)).
- De maatregelen zijn per saldo lastenneutraal.

Beslispunt 1 - Temporisering tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting
- De ontwikkeling in de energiemarkt is momenteel zeer onzeker. Trinomics schat in dat de energieprijzen de komende jaren fors hoger liggen. Ondanks dat blijft het aandeel energiekosten in totale bedrijfskosten gemiddeld beperkt. Er zijn echter forse uitschieters zichtbaar (basischemie en glastuinbouw). Trinomics verwacht dat de energiekosten richting 2030 weer zullen dalen maar hoger blijven dan wat in KEV2021 werd verwacht.
- Voor het klimaatbeleid en de lange termijn prijsprikkels zijn de tariefaanpassingen in de energiebelasting daarom nog steeds van belang.
- De voorliggende tariefschuif in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting is per saldo budgetneutraal. Binnen de groep bedrijven vindt echter wel een lastenschuif plaats.
- Gegeven de tijdelijk fors hogere gas- en elektriciteitsprijzen in (met name) 2023 en tegelijkertijd het belang van de tariefaanpassingen in de energiebelasting voor het lange termijn klimaatbeleid, is het voorstel om de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven 1 jaar uit te stellen naar 2024, en de wetgeving vast te leggen in het Belastingplan 2023.
- Hierdoor worden gasafhankelijke en energie-intensieve bedrijven op de korte termijn ontlast. Tegelijkertijd ondervinden bedrijven met een relatief hoog elektriciteitsverbruik (of laag gasverbruik) juist een nadeel ten opzichte van de afspraak in het coalitieakkoord.
- Het doorschuiven naar 2024 is per saldo budgettair neutraal.

Beslispunt 2 – inhoudelijke invulling tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting

- Als invulling van de afgesproken tariefschuif in de hogere verbruiksschijven, zijn drie varianten opgesteld, die passen binnen de budgettaire randvoorwaarden van het coalitieakkoord. Zie hiervoor ook tabel 1.
- De belangrijkste verschillen tussen de drie varianten is de manier waarop de tariefverhogingen met 500 mln. zijn ingevuld:
  - Variant A is gericht op een zo groot mogelijke verduurzamingsprikkel en de lastenverzwaring wordt volledig via de tweede en derde schijf gas gerealiseerd.
  - In variant B worden de lasten meer bij de grootverbruikers gelegd en wordt ook de 4e schijf gas en elektriciteit verhoogd.
  - Variant A+ zit hier tussenin.
- De maatregel is per saldo budgetneutraal. De totale energiekosten blijven dus gelijk. De verdeling waar de kosten neerslaan verandert echter wel. Door de schuif (alle varianten) zal de (grote) industrie meer gaan betalen en zullen de lasten dalen voor bedrijven met relatief laag gas-/energieverbruik of relatief hoog elektriciteitsverbruik (m.n. MKB bedrijven, diensten sector en maatschappelijk-vastgoedsectoren).
- Naar verwachting wordt de grootste CO_2-reductie en verduurzamingsprikkel gerealiseerd in variant A, gevolgd door variant A+ en B.

Tabel *1: Structurele invulling enveloppen + 500 mln. euro en – 500 mln. euro in 2030 (in € mln.)*

	Variant A	Variant A+	Variant B
Gas			
Schijf 2	+ 210	+ 190	+ 125
Schijf 3	+ 290	+ 240	+ 125
Schijf 4	+ 0	+ 25	+ 87
Elektriciteit			
Schijf 2	-323	-293	-262
Schijf 3	-177	-207	-238
Schijf 4	+ 0	+ 45	+ 163

Toelichting – bpm bestelauto

- Het afschaffen van de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's is afgesproken in het coalitieakkoord. In de startnota is cumulatief 2,2 mld. (t/m 2030) ingeboekt aan budgettaire opbrengst en daarnaast levert de maatregel 0,7 Mton CO2-reductie op.
- In de uitwerking is gebleken dat de oorspronkelijk beoogde grondslag (catalogusprijs) en de in het CA afgesproken afbouwpad in drie stappen niet uitvoerbaar is voor de Belastingdienst en RDW:
  - Als alternatieve grondslag wordt daarom de CO_2-uitstoot van het voertuig voorgesteld. Deze grondslag is goed uitvoerbaar, sluit aan op een van de doelstellingen van de bpm-maatregel (0,7 Mton CO_2 reduceren in 2030) en komt overeen met de grondslag voor personenauto's.
  - Voor de invoeringstermijn en het afbouwpad is het voorstel om de ondernemersvrijstelling in 1 keer af te schaffen per 1 januari 2025.
- Tot slot is in de uitwerking gebleken dat de budgettaire opbrengst cumulatief 660 mln. lager is dan in de startnota was geraamd.
- Deze derving zal, conform de begrotingsregels, gedekt worden via een verhoging van het tarief in de motorrijtuigenbelasting voor bestelauto's ondernemers. Voor bestelauto's ondernemers geldt momenteel een apart verlaagd tarief. Na verhoging zal het verschil met bestelauto's particulieren kleiner zijn. Voor een fossiele brandstof bestelauto uit het middensegment betekent deze mrb verhoging een lastenstijging van circa € 125 per jaar.
- Deze invulling zal worden verwerkt in het Belastingplan 2023.

IBO Vermogensverdeling – Politieke Vierhoek 19 augustus

Aanleiding
In de Voorjaarsnota is afgesproken: "Het kabinet [gaat] in aanloop naar Prinsjesdag kijken naar de wijze waarop de verhouding tussen lasten op vermogen en arbeid meer in balans kan worden gebracht. Hierbij wordt voor maatregelen in ieder geval gekeken naar de uitkomsten van het IBO Vermogensverdeling en de evaluatie van de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)."

Op 8 juli is het IBO Vermogensverdeling gepubliceerd. Deze nota bevat een samenvatting van het IBO en de evaluatie van de BOR. Een appreciatie van het IBO volgt in de kabinetsreactie met Prinsjesdag. Deze nota is bedoeld als input voor de augustusbesluitvorming en bevat nog geen politieke appreciatie.

Analyse IBO
Een optimaal getal voor vermogen of de vermogensverdeling valt economisch niet te geven en moreel te betwisten. De vermogensverdeling wordt vaak gepresenteerd met standaardmaten zoals de Gini-coëfficiënt, die een relatief constant verloop over de tijd laat zien. De verschillen in vermogenspositie tussen specifieke groepen, zoals bijvoorbeeld tussen eigenwoningbezitters en huurders, in de pensioenopbouw tussen lage en hoge inkomens en de onderkant en de bovenkant van de vermogensverdeling zijn evenwel groot en soms door de tijd heen groter geworden. Een deel van deze verschillen zijn een logisch gevolg van de opbouw van vermogen gedurende de levensloop. Ouderen hebben logischerwijs gemiddeld meer vermogen dan jongeren.

Onderkant/midden
Aan de onderkant van de vermogensverdeling zit een groep huishoudens met weinig of geen vermogen die bij onverwachte financiële tegenvallers al snel in de problemen komt. De middengroepen houden het grootste deel van hun vermogen illiquide aan in de vorm van een eigen woning en opgebouwde pensioenaanspraken en zijn daardoor meer kwetsbaar voor schokken in de economie. Voor de middengroepen en de hoge vermogens, exclusief de top, vormt de eigen woning het belangrijkste vermogensbestanddeel. De fiscale subsidiëring van de eigen woning en pensioenen vergroot het verschil tussen huishoudens. Door de eigen woning per saldo fiscaal te subsidiëren, vergroot het huidige beleid het verschil tussen eigenwoningbezitters en huurders. Eigenwoningbezitters hebben gemiddeld 14 keer meer vermogen dan huurders. Ook pensioenopbouw wordt fiscaal gesubsidieerd. Deze voordelen komen voor een groot gedeelte terecht bij hoogopgeleiden en rijkere huishoudens.

Top 1%
De top 1% van de vermogensverdeling is een opmerkelijke groep. Zij wijken qua vermogenssamenstelling af van alle andere huishoudens in de vermogensverdeling. De top 1% bezit 26% van het totale vermogen van Nederlandse huishoudens. De vermogenssamenstelling van de top 1% wijkt ook af van andere huishoudens vanwege de hoge concentratie van aanmerkelijk belang (=box 2 vermogen): de top 1% bezit 75% van het totale aanmerkelijke belang in Nederland. De samenstelling van het inkomen van de top 1% wijkt ook significant af van de rest van de Nederlandse huishoudens. Waar de meeste Nederlanders hun inkomen vooral verkrijgen uit arbeid, bestaat het inkomen van de top 1% daarnaast voor een aanzienlijk deel uit (ingehouden) winst uit aanmerkelijk belang en ander inkomen uit vermogen.

Huidig fiscaal beleid vergroot de verschillen tussen huishoudens in de bestaande vermogensverdeling. Zo ervaart de top 1% een lagere gemiddelde belastingdruk dan andere huishoudens. Deze lagere belastingdruk ontstaat doordat inkomen uit arbeid zwaarder wordt belast dan inkomen uit vermogen.

Door de lagere belastingdruk op inkomen uit vermogen wordt ook het inkomen van verschillende typen werkenden - werknemers, zelfstandig ondernemers en directeurgrootaandeelhouders - verschillend belast.

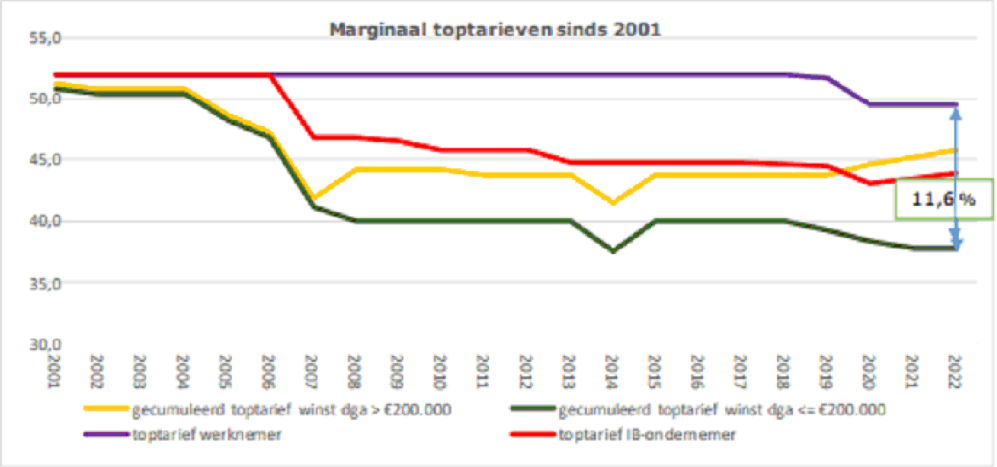

De ruime vrijstelling in de schenk- en erfbelasting via de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) vergroot de vermogensongelijkheid binnen de volgende generaties. De BOR heeft als doel om de continuïteit van de onderneming te waarborgen bij bedrijfsoverdrachten. De belastingdruk van een schenking respectievelijk een erfenis waarbij de BOR is toegepast bedraagt respectievelijk 2,1% en 5,3%. Zonder de BOR zou die belastingdruk 19% respectievelijk 20% zijn geweest. Daarbij is het voordeel van deze regeling zeer scheef verdeeld: 40% van het budget gaat naar 2% van de verkrijgers.

Onevenwichtige belastingheffing en complexiteit binnen het huidige belastingstelsel leiden tot belastingconstructies en lokken oneigenlijk gebruik uit.

Beleidsrichtingen in het IBO
Het IBO Vermogensverdeling presenteert zes beleidsrichtingen, namelijk: 1) Meten is weten; 2) Fiscale onevenwichtigheden aanpakken, met daaronder een pakket A, B en C; 3) Bevorderen kansengelijkheid via vermogensoverdrachten tussen generaties; 4) Richten op verdeling top/midden/onderkant; en 5) Herziening van het boxenstelsel, en 6) Richten op (internationale) financialisering. Deze worden hieronder beschreven.

Vanwege beperkte capaciteit bij de uitvoering dient rekening gehouden te worden met het feit dat fiscale maatregelen die in augustus worden genomen beperkt zouden moeten blijven tot parameteraanpassingen als ze op korte termijn in moeten gaan. Ook bij paramateraanpassingen kunnen er consequenties zijn zoals het wel kunnen verwerken in de definitieve aanslag, maar niet in de voorlopige aanslag. Een deel van de maatregelen uit het IBO gaat verder dan parameteraanpassingen. Deze structuuraanpassingen zijn wel mogelijk, maar niet met ingang van 2023. Voor de maatregelen in de inkomensheffingen geldt dat voor de jaren 2024, 2025, en 2026 enkel parameterwijzigingen mogelijk zijn. In deze notitie hebben we verduidelijkt welke maatregelen uit het IBO parameterwijzigingen zijn en wat structuuraanpassingen zijn.

<u>Beleidsrichting 1 – Meten is Weten</u>
Het uitgangspunt van deze beleidsrichting is breder te voorzien in beleidsinformatie over de vermogensverdeling, alsmede de effecten van fiscaal beleid hierop in beeld te brengen en te monitoren. Hierdoor kan deze kennis en signalering expliciet in de beleidsvorming worden meegenomen. Hieronder vallen onder andere invalshoeken en voorstellen zoals het monitoren en presenteren van de ontwikkeling van belastingtarieven, het periodiek in beeld brengen van opmerkelijke belastingconstructies en de vermogensverdeling en het borgen van belastingaangiftedata.

<u>Beleidsrichting 2 – Fiscale onevenwichtigheden aanpakken (Pakket A, B en C)</u>

Pakket A – *Meer evenwicht in het belasten van verschillende typen werkenden*			
Maatregel	Initiële opbrengst (in mld)	Structurele opbrengst (in mld)	Parameter BD?
Afschaffen lage Vpb-tarief	3,9	3,9	Ja (ingang mogelijk per 2023)
Afschaffen lenen van de eigen bv inclusief eigenwoningschuld	0,053	0,053	Nee
Afschaffen mkb-winstvrijstelling	0,50	1,75	Nee
Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	0,543	0,189	Ja

- Pakket A speelt in op het feit dat de marginale toptarieven voor verschillende typen werkenden sinds 2001 uiteen zijn gelopen, zoals te zien in onderstaand figuur, waarbij vanaf 2023 het pakket is meegenomen en dus verschillen richting 2026 verkleinen.
- Het lage Vpb-tarief is onder andere ingesteld met het oog op kleinere werkgevers. Echter, de differentiatie in het Vpb-tarief leidt in de praktijk tot sterk fiscaal gedreven gedrag. Anders dan het inkomen in de inkomstenbelasting kan een vennootschap zich opsplitsen in meerdere bv's om zo maximaal gebruik te maken van het lage Vpb-tarief.
- Het afschaffen van het lenen van de eigen bv draagt bij aan het herstellen van het evenwicht door het beperken van uitstel van belastingbetaling in box 2 en minder mogelijkheden voor belastingarbitrage.
- Met het afschaffen van de mkb-winstvrijstelling voor zelfstandig ondernemers en de doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon voor dga's wordt het inkomen van ondernemers gelijker belast met dat van werknemers. In de voorjaarsnota is al besloten de doelmatigheidsmarge te verlagen. Het afschaffen van de doelmatigheidsmarge is technisch uitvoerbaar voor de BD, maar maakt de gebruikelijk loonregeling conflictgevoeliger en arbeidsintensiever. De doelmatigheidsmarge is bedoeld om procedures over relatief geringe verschillen te voorkomen dan wel te beperken, dat wordt met deze maatregel teniet gedaan.

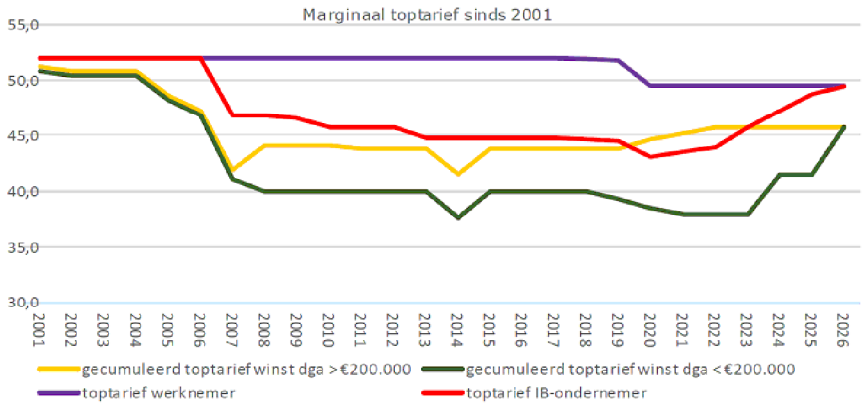

Pakket B – *Gelijker belasten van verschillende vermogensoverdrachten*			
Maatregel	Initiële opbrengst (in mld)	Structurele opbrengst (in mld)	Parameter BD?
Afschaffen vrijstelling goingconcernwaarde in de BOR en vervangen door gunstigere betalingsregeling[1]	0,113	0,35 (over 20 j)	Nee (ingang mogelijk per 2024)
Afschaffen DSR voor het	0,027	0,08 (over 20 j)	Ntb

aanmerkelijk belang			

[1] Om een gunstigere betalingsregeling te kunnen ramen moet de vormgeving van de nieuwe betalingsregeling bekend zijn. De bedragen in de tabel zijn geraamd op enkel de afschaffing van de vrijstelling.

- Pakket B bestaat uit het afschaffen van de vrijstelling goingconcernwaarde in de BOR in combinatie met gunstigere betalingsregelingen en het afschaffen van de doorschuifregeling (DSR) voor het aanmerkelijk belang in de IB voor vererving en schenking.
- De BOR (bedrijfsopvolgingsregeling) voorziet in een voorwaardelijke vrijstelling van de schenk- en erfbelasting. De DSR (doorschuifregelingen) schuiven de heffing van inkomstenbelasting door naar de bedrijfsopvolger en naar en later moment. Eind mei is de evaluatie van fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht[2] zonder kabinetsreactie naar de Kamer gestuurd. De evaluatie heeft bevonden dat de BOR niet doelmatig is doordat er bij ongeveer driekwart van de overdrachten bij de erflaters, schenkers of verkrijgers voldoende vrije financiële middelen aanwezig zijn om de erf- of schenkbelasting direct te betalen.
-
- Ten aanzien van de BOR schrijven de begrotingsregels in de startnota voor dat het uitgangspunt bij een negatieve evaluatie van een fiscale regeling is dat de desbetreffende fiscale regeling wordt afgeschaft of versoberd voor zover de regeling negatief is geëvalueerd. In het Coalitieakkoord is afgesproken dat wordt onderzocht in samenhang met de evaluatie van de BOR hoe bedrijfsopvolgingsfaciliteiten kunnen worden verbeterd en oneigenlijk gebruik van de regeling kan worden tegengaan, zodat de regeling wordt gebruikt waarvoor deze bedoeld is.

Pakket C – *Gelijker belasten van verschillende vermogensvormen*			
Maatregel	Initiële opbrengst (in mld)	Structurele opbrengst (in mld)	Parameter BD?
eigen woning			
Gelijker belasten eigen woning met andere vermogensvormen door verhogen eigenwoningforfait (naar 2,45% in 2043) en verlagen HRA (naar 31% in 2025)	2,3 (2024) 3,9 (2025)	21,6 (per 2043)	EWF: Ja HRA: Nee
Waardeontwikkeling belasten bij verkoop	-	4,3	Nee
pensioenen			
Aftoppingsgrens tot waar pensioen wordt opgebouwd verlagen naar € 68.000.	0,460	-	Nee
Afschaffen netto pensioenregeling	0,030	-	Nee

- Pakket C beschrijft enkele maatregelen die vallen binnen de thema's eigen woning en pensioenen.
- De tarieven van het eigenwoningforfait en de hypotheekrenteaftrek in box 1 kunnen worden aangepast zodat de fiscale subsidies op de eigen woning beperkt worden. In dit pakket wordt de eigen woning op de lange termijn belast conform box 3 op basis van het laatst bekende tarief in box 3, namelijk 31%.
- In de budgettaire opbrengst van pakket C is voor de structurele situatie gerekend met een vrijgesteld bedrag voor de eigen woning in lijn met de huidige vrijstelling in box 3. Wanneer

[2] Notitie 'Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht' | CPB.nl

duidelijk wordt wat de tarieven in de nieuwe box 3 worden, kunnen de tarieven voor de eigen woning hierop aangepast worden.

- Naast de tariefsaanpassingen wordt voorgesteld om de (gerealiseerde) waardeontwikkeling van de eigen woning te belasten bij verkoop. Hiermee worden verschillen tussen huurders en kopers verkleind.
- De opties die in pakket C zijn opgenomen die raken aan pensioenen verkleinen de herverdeling van lage naar hoge inkomens/vermogens en het verschil met personen die geen fiscaal gefaciliteerd pensioen via de tweede pijler hebben opgebouwd. Bovendien zorgt het beperken van de fiscale subsidie voor pensioenopbouw voor hogere inkomens dat er minder fiscaal gefaciliteerd wordt gespaard voor de oude dag. Voor de Belastingdienst zijn deze maatregelen theoretisch uitvoerbaar per 1 januari 2023. Deze maatregelen hebben echter grote gevolgen hebben voor de markt en daarmee samenhangend ook voor de handhaving door de Belastingdienst. Onderzocht zou moeten worden of deze maatregelen voor werknemers, werkgevers en softwareleveranciers haalbaar zijn.
- Door de aftoppingsgrens tot waar pensioen wordt opgebouwd te verlagen naar €68.000 wordt het gelijk gesteld aan de inkomensgrens van het tarief tweede schijf in box 1, zoals eerder door Commissie Dijkhuizen geadviseerd.

De mogelijke effecten van pakketten A, B, en C op de belastingdruk op rendement bij verschillende vermogensgrootte zijn te zien in de onderstaande figuren. Op de linker figuur – de situatie zonder toe passing van de pakketten – is te zien dat de belastingdruk flink verschilt tussen verschillende typen vermogen. Na potentiële invoering van pakketten A, B en C liggen de zes lijnen veel dichter bij elkaar, zoals te zien in de rechter figuur. De figuren laten zien wat het spectrum is waarover beleidstechnisch verschillen in belastingdruk zouden kunnen worden aangepakt.

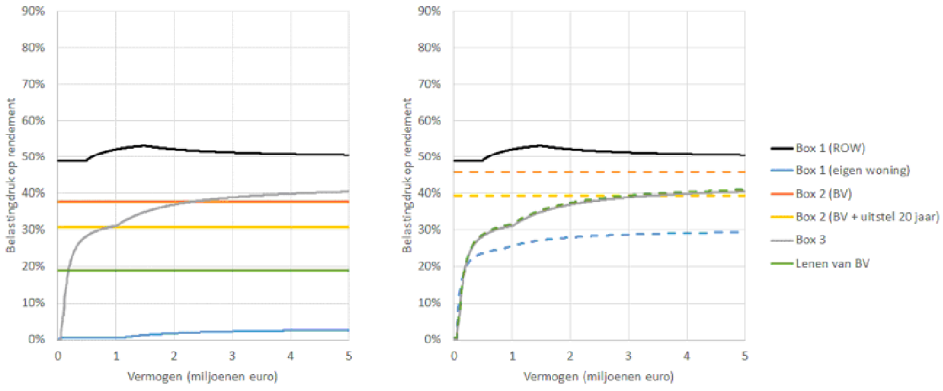

Beleidsrichting 3 – Bevorderen kansengelijkheid via vermogensoverdrachten tussen generaties

De derde beleidsrichting richt zich op de schenk- en erfbelasting. Het idee is dat, met het oog op kansengelijkheid, men ook predistributief maatregelen kan treffen bij de start van de vermogensopbouw. Deze maatregelen hebben betrekken op de schenk- en erfbelasting. Zo stelt het IBO een variant voor waarbij:

- voor alle verkrijgers de vrijstelling van de erfbelasting wordt verhoogd naar € 30.000. De vrijstelling bedraagt in 2022 € 2.274 en voor (klein)kinderen € 21.556.
- Voor partners blijft een hoge vrijstelling gelden die verhoogd wordt van ruim € 680.000 naar € 900.000.
- Ook komt er een schijf bij: vanaf € 300.000 wordt het tarief met 10% punt verhoogd. Dat betekent dat vanaf het maximum van deze grens en de vrijstelling het tarief:
    - voor partners en kinderen van 20% naar 30% gaat;
    - voor kleinkinderen van 36% naar 46%; en
    - voor overige erfgenamen van 40% naar 50%.

Het verhogen van bestaande tarieven zijn parameterwijzigingen voor de Belastingdienst. Het toevoegen van een extra trede vereist een structuurwijziging en is per 1 januari 2024 mogelijk.

Dit is een budgettair neutrale variant. Het overzicht van maatregelen met budgettaire effecten is terug te vinden in de tabellen hieronder.

Beleidsrichting 4 – Richten op verdeling top / midden / onderkant

Met de maatregelen uit de drie beleidsrichtingen hierboven wordt de top van de vermogensverdeling voor een groot deel geadresseerd. Hetzelfde geld voor de middengroep. Een aanvulling op de maatregelen en pakketten is het gelijker behandelen van verschillende vermogensvormen in de toekenning van toeslagen en bij het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage in de langdurige zorg, waarbij box 2 en de overwaarde op de eigen woning nog niet meetellen, maar dit wel zou kunnen. Daarnaast kan een brede vermogensbelasting ervoor zorgen dat altijd bestaand blijvende arbitragemogelijkheden en onevenwichtigheden worden opgevangen.

Bij de onderkant van de verdeling kan met name worden ingespeeld op mogelijkheden om het niet kunnen aanleggen van buffers te ondervangen. Hierbij passen onder andere maatregelen als de verplichte winstuitkering van grote bedrijven aan werknemers, het harmoniseren of geleidelijk invoeren van vermogenstoetsen en het verhogen van het wettelijk minimum loon. Het overzicht van maatregelen met budgettaire effecten is terug te vinden in de tabellen hieronder. Een belangrijke kanttekening bij de maatregel over vermogenstoetsen is dat burgers hierdoor hun totale toeslag kunnen verliezen, waardoor de financiële gevolgen voor burgers die afhankelijk zijn van deze toeslagen groot kunnen zijn en tot schrijnende situaties kunnen leiden.

Beleidsrichting 5 – Herziening van het boxenstelsel

Het handelingsperspectief vanuit het IBO richt zich voornamelijk op de korte en middellange termijn. Echter, er zijn overwegingen om voor de lange termijn fundamenteler naar het boxenstelsel te kijken. Daarom doet dit IBO de aanbeveling om een breder onderzoek te doen naar de wijze waarop inkomen en vermogen worden belast, specifiek gericht op het huidige boxenstelsel. Volstaat het huidige boxenstelsel, of zijn er alternatieven mogelijk waarmee geborgd wordt dat verschillende vermogensvormen neutraler worden behandeld? Dit is een complex en langjarig proces.

Beleidsrichting 6 – Richten op (internationale) financialisering

Overwinsten op onroerend goed dragen bij aan een grote vermogensconcentratie in onroerend goed, wat een rem kan zetten op de verdere groei van de economie. In deze beleidsrichting presenteert het IBO maatregelen waarmee een eerste stap kan worden gezet in het fiscaal anders behandelen van overwinsten op onroerend goed en daarmee het bestrijden van eventuele neveneffecten van vermogensconcentratie in onroerend goed. Gezien de grote buitenlandse investeringsposities en bijbehorende financieringen en inkomstenstromen die via Nederland lopen, kunnen maatregelen die ongewenste financieringsstromen tegengaan ook internationaal een verschil maken.

Maatregelen die het IBO hier onder andere noemt zijn het in stappen belijker belasten van de eigen woning conform pakket C in beleidsrichting 2, het invoeren van een box 3 stelsel naar werkelijk rendement (inclusief huurinkomsten), en een mogelijke extra belasting op vastgoed door middel van een vastgoedbelasting.

Overzicht – Maatregelen per 2023 en aanvullende en alternatieve maatregelen

Onderstaande tabel biedt een groter overzicht van de bijbehorende beleidsopties.

Maatregel (opbrengst in mld)		Opbrengst 2023	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025	Structurele opbrengst	Parameter BD? (ingang per)
maatregelen tegen fiscale onevenwichtigheden						
1	Halveren mkb-winstvrijstelling van 14% naar 7%	0,87	0,87	0,87	0,87	Ja (2023)

2	Afschaffen zelfstandigenaftrek	-	-	-	0,34	Nee
3	Versneld afbouwen zelfstandigenaftrek (in 2026 i.p.v. 2030)	0,18	0,36	0,54	0	Ja (2023)
4	Afschaffen startersaftrek	-	-	0,12	0,12	Nee
5	Laag Vpb-tarief naar 20%. Hoog Vpb-tarief naar 25%.	1,308	1,308	1,308	1,308	Ja (2023)
6	Overwaarde eigen woning meetellen in de vermogensinkomens-bijtelling (VIB) in de Wlz en Wmo beschermd wonen	PM	PM	PM	0,140	Nee
7	Verplichte winstdeling grote bedrijven	Voor de raming is meer onderzoek nodig.				
8	Harmoniseren vermogenstoetsen op het niveau van de vermogens-grenzen van de huurtoeslag	PM	PM	PM	0,373	Ntb
9	Brede vermogensbelasting box 1, 2 en 3 (tarief 1%, vrijstelling €1 mln pp)	-	-	-	3,6	Nee
tegengaan oneigenlijk gebruik van belastingconstructies						
10	Afschaffen giftenaftrek	ca. 0,339 budgettair belang				Nee
11	Aanpassen giftenaftrek	-	-	PM	0,055	Nee
12	Gelijktrekken tarieven kinderen en kleinkinderen in erf- en schenkbelasting	Optie A: 14% over eerste €130.425, 28% daarboven Optie B: 36% boven € 130.425 voor kinderen en kleinkinderen			0,54 0,68	Ja (2023[3])
13	Verhogen tarief grote vermogens in erf- en schenkbelasting	Optie A: derde schijf met een 10%-punt hoger tarief bij verkrijgingen > 300.000 in combinatie met hogere vrijstellingen in de erfbelasting. Optie B: een 25% hoger tarief in de tweede schijf, met 25% voor kinderen, 45% voor kleinkinderen en 50% voor overige verkrijgers.			-32 245	Nee Ja
BOR maatregelen						
14	Verhuurd vastgoed standaard aanmerken als beleggingsvermogen voor de DSR en de BOR.	Voorkomt mogelijke toekomstige derving.				Nvt (2023)
15	Verlaging vrijstelling waarde going concern naar 25% en aftopping op € 5 mln ondernemingsvermogen in de BOR.	-	0,091	PM	0,3	Nee (2024)
16	Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van de BOR en DSR.	Voor de raming is meer onderzoek nodig.				Nee (2024)
17	100% vrijstelling tot € 5 mln ondernemingsvermogen, 0% over het meerdere	-	0,046	PM	0,173	Nee (2024)
18	100% vrijstelling tot € 1 mln ondernemingsvermogen, a) 25% tussen € 1 en € 5 mln en 0% over het meerdere b) 50% over het meerdere	-	a) 0,069 b) 0,031	PM	a) 0,241 b) 0,103	Nee (2024)
maatregelen voor eigen woning, waaronder hypotheekrenteaftrek (HRA)						
19	Verlagen HRA via	-	0,9	1,8	7,1	Nee

	grondslagversmalling met 10% per jaar					
20	HRA tarief in twee stappen naar 31%	-	0,6	1,1	1,1	Nee
21	Beperken HRA van €700.000 in 2024 tot €300.000 met €100.000 per jaar	-	0,2	0,315	1,3	Nee
22	Versneld afschaffen Hillen in 2023	0,5	0,5	0,5	0	Nee

Gevolgen marginale toptarieven bij aanpassingen in de Vpb en de mkb-winstvrijstelling
In onderstaand plaatje zijn de effecten van een beleidspakket op het globaal evenwicht (de marginale toptarieven voor de verschillende vormen van werk) in kaart gebracht. Het gaat om een pakket waarbij het lage Vpb-tarief van 15% naar 20% stijgt en het hoge Vpb-tarief daalt van 25,8% naar 25% (optie 12 in bovenstaande tabel), en de Mkb-winstvrijstelling wordt gehalveerd van 14% naar 7% (optie 1 in de tabel).

Het box 2-tarief
Het IBO Vermogensverdeling beschrijft dat door het verhogen van het box 2 tarief hetzelfde marginale belastingtarief voor dga's kan worden bereikt als door het verhogen van het lage Vpb-tarief. Toch geeft het IBO tegelijkertijd aan dat dit niet verstandig is, omdat dit een extra prikkel voor winstinhouding en daarmee belastinguitstel geeft zolang het lage Vpb-tarief en de mogelijkheid tot lenen van de eigen bv blijft bestaan. Door het lage Vpb-tarief is het aantrekkelijker om vermogen aan te houden in box 2. Daarbij is de mogelijkheid tot lenen van de eigen bv een extra prikkel. Hierdoor kunnen huishoudens nog steeds belastingvrij in privé over de ingehouden winsten beschikken. De combinatie van een laag Vpb-tarief en het kunnen lenen van eigen bv versterken elkaar wat betreft de prikkel tot winstinhouding en daarmee belastinguitstel in box 2.

Erf- en schenkbelasting
De erf- en schenkbelasting is een van de meest directe manieren om aan te grijpen bij de overdracht van vermogen. Daarnaast is het een financieel gewin waar geen tegenprestatie (zoals arbeid, ondernemerschap of andere vormen van het nemen van risico) tegenover staat. Echter, bij het toepassen van maatregelen op de erf- en schenk is het de vraag of dit de huishoudens met de grootste vermogens treft.

[3] Mits opgenomen in Belastingplan 2023.

Vraag 1: *Wat is de ontwikkeling van saldo en schuld?*

in % bbp	2022	2023
EMU-saldo kabinet	-2,1%	-2,4%
EMU-saldo CPB	-0,9%	-1,1%
Verschil	**-1,1%**	**-1,2%**
EMU-schuld kabinet	50,0%	49,5%
EMU-schuld CPB	48,8%	47,1%
Verschil	**1,2%**	**2,4%**

- De cMEV van het CPB bevat nieuwe macro-economische ramingen voor de jaren 2022 en 2023. In bovenstaande tabel zijn de ramingen van het CPB en het kabinet voor deze jaren opgenomen.
- Na doorrekening van de cMEV valt het EMU-saldo dit jaar en latere jaren gunstiger uit dan verwacht in de Voorjaarsnota 2022. Deze verbetering is bijna geheel het gevolg van hogere belasting- en premieontvangsten (11 miljard in 2022 en 7 miljard in 2023). De toename van de ontvangsten is grotendeels gevolg van de verbeterde economische groei in de eerste helft van 2022 en de gestegen inflatie. Inkomstenmeevallers mogen binnen de regels van het trendmatig begrotingsbeleid niet herbestemd worden voor extra uitgaven of lastenverlichting.
- Ook zijn in de cMEV de rentetarieven voor 2022 en 2023 opwaarts bijgesteld. Dit leidt tot een stijging van de rente-uitgaven als gevolg van de hogere rentetarieven van structureel 1,1 miljard per jaar.
- Deze cijfers zijn exclusief de maatregelen voor o.a. het verbeteren van de koopkracht die tijdens de augustusbesluitvorming op tafel liggen.
- Het CPB raamt in de cMEV voor 2022 en 2023 een ander saldo dan Financiën. Dit komt ten eerste doordat het CPB de hogere gasbaten als gevolg van de stijging van de gasprijzen al heeft meegenomen in de raming, terwijl deze nog niet zijn verwerkt in de Financiënraming. Verder veronderstelt het CPB dat een deel van de reguliere rijksuitgaven en van de intensiveringen uit het coalitieakkoord, de Voorjaarnota en het Nationaal Programma Onderwijs niet tot besteding komt dit en volgend jaar, hoofdzakelijk vanwege vertraging. Het CPB schuift deze uitgaven door naar latere jaren, waardoor er een verschil optreedt in de saldoramingen van het CPB en Financiën.

Vraag 2: *Wat doen andere landen (omringend en EU) op het gebied van energiemaatregelen en wat zijn goede voorbeelden?*

Antwoord:

- Bijna alle EU-lidstaten en het Verenigd Koninkrijk hebben inkomenssteun zoals een energietoeslag verleend aan kwetsbare of lage inkomenshuishoudens en ook heeft de meerderheid de energiebelastingen verlaagd (zie figuur 2.1).
    - België kent een eenmalige verlaging van energierekening t.w.v. 80 euro, tijdelijke verlaging BTW op gas en elektriciteit, en een energiecheque van 100 euro voor alle huishoudens.
    - Duitsland heeft toeslagen voor studenten/kwetsbare huishoudens verleend, een verlaging van de EEG terugleververgoeding ingevoerd, de inkomstenbelasting en BTW op gas verlaagd en de kinderbijslag verhoogd.
    - In Nederland zijn, vergelijkbaar met de buurlanden, de accijnzen op brandstoffen, de BTW op energie en de energiebelasting verlaagd. Daarnaast is er een gerichte energietoeslag van 1300 (800 + 500) euro uitgekeerd aan sociale minima via gemeenten en is er ook ingezet op isolatiemaatregelen.

- Daarnaast heeft bijna de helft van de Europese landen de energierekening voor consumenten (en soms ook bedrijven) verder verlaagd met een sociaal tarief of prijsregulering (figuur 2.1). Europese wetgeving staat het reguleren van energieprijzen toe indien dit geldt voor een afgebakende 'kwetsbare groep' bijv. gebaseerd op inkomen (sociaal tarief) of indien er in de energiemarkt *geen* sprake is van volledige mededinging (prijsregulering).
    - Sociaal tarief: in België betalen 880.000 kwetsbare huishoudens een sociaal tarief voor energie. Een sociaal tarief verlaagt het tarief voor elektriciteit en/of aardgas f voor bepaalde categorieën personen of huishoudens. Dit kan bijvoorbeeld gekoppeld aan de ontvangst van een regeling gericht op inkomensondersteuning.
    - Prijsregulering: in Frankrijk hebben huishoudens met flexibele contracten een lagere energieprijs doordat de gasprijs is bevroren op het niveau van 2021 en de tarieven voor elektriciteit worden gelimiteerd tot een 4% stijging op jaarbasis. Om de Franse energieleverancier te compenseren is afgesproken dat gedurende de komende 18 maanden de gasprijs boven de marktprijs mag liggen indien er ruimte ontstaat onder de gereguleerde prijs. Beide maatregelen zijn tot eind 2022 in werking.
- Een aantal Europese landen heeft een noodfonds opgericht, bijvoorbeeld om te voorkomen dat huishoudens die de hoge energierekening niet kunnen betalen afgesloten worden.
    - België heeft een fonds van 16 miljoen euro om de huishoudens te helpen die niet in aanmerking komen voor het sociale energietarief.
- Nederland doet qua energiemaatregelen als onderdeel van het BBP nu minder dan de rest van Europa, terwijl drie maanden geleden Nederland het bovengemiddeld deed (figuur 2.2). Ook Zweden en Denemarken staan onderaan de lijst. Een mogelijk verklaring is dat in de recente maanden andere landen nieuwe maatregelen hebben geïmplementeerd.

Figuur 2.1: energieprijsmaatregelen in EU en Verenigd Koninkrijk

Country / Policy	Reduced energy tax / VAT	Retail price regulation	Wholesale price regulation	Transfers to vulnerable groups	Mandate to State-owned firms	Windfall profits tax / regulation	Business support	Other
Austria	✓			✓			✓	
Belgium	✓	✓		✓				✓
Bulgaria		✓				✓	✓	
Croatia	✓			✓				
Cyprus	✓			✓	✓			
Czech Republic	✓	✓		✓			📋	
Denmark				✓				
Estonia	✓	✓		✓			✓	
Finland	✓			✓			✓	
France	✓	✓	✓	✓	✓			
Germany	✓			✓		✓		✓
Greece				✓	✓		✓	
Hungary		✓						
Ireland	✓			✓				✓
Italy	✓			✓		✓	✓	
Latvia	✓			✓				
Lithuania		✓		✓				✓
Luxemburg				✓				
Netherlands	✓			✓				
Norway	✓			✓			✓	
Poland	✓	✓		✓				
Portugal	✓		✓	✓	✓			
Romania	✓	✓		✓		✓		
Slovenia	✓			✓		📋	✓	
Spain	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
Sweden	✓			✓				✓
United Kingdom		✓		✓		✓	✓	📋

Figuur 2.2: Energiemaatregelen in percentage van het BBP

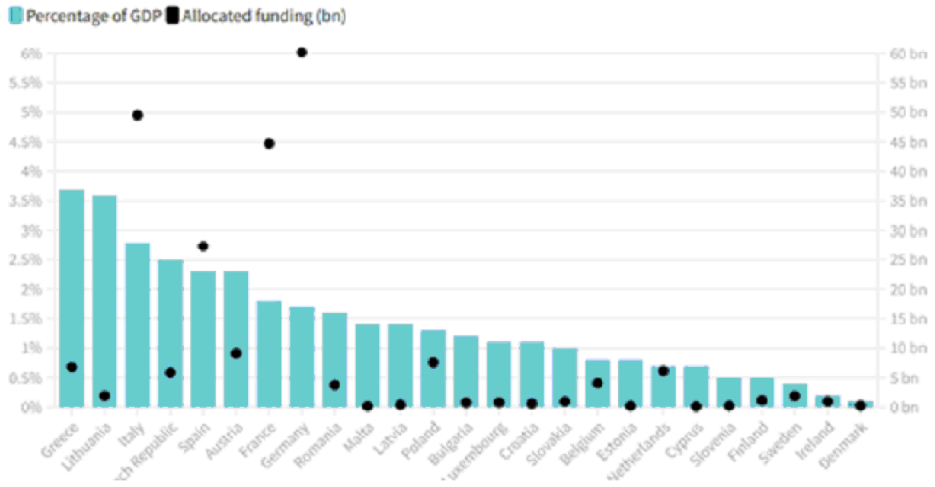

Vraag 3: *Stand van zaken rondom een sociaal akkoord*

Antwoord:
Zal mondeling worden toegelicht.

Vragen 4 & 10

Is het uitvoeringstechnisch mogelijk om per 1-1-2023 een nieuwe eerste schijf EB aardgas te creëren van 0-1000 m3 en de huidige eerste schijf vervolgens te laten lopen van 1.001-170.000 m3? Idee is dan om de EB op de eerste duizend kuub fors te verlagen tov nu.

Antwoord:

- Een introductie van een nieuwe schijf EB aardgas per 1 januari 2023 is niet uitvoerbaar.
- Dit voorstel vergt structuurwijzigingen in het aangiftesysteem en het teruggaafproces EB/OBE. Structuurwijzigingen vergen (conform parameterbrief) 4 tot 18 maanden. De wijzigingen kunnen daarom niet per 1 januari 2023 worden doorgevoerd. Alleen parameterwijzigingen zijn nog mogelijk, structuurwijziging vergen een uitvoeringstoets, nadat de wetgeving is opgesteld.
- Het eerst mogelijke moment dat invoering mogelijk is zou in verband met de benodigde doorlooptijd 1 januari 2024 zijn, mits de wetswijzigingen meelopen in het BP2023. Omdat de geautomatiseerde ondersteuning van de teruggaven EB/ODE zeer onstabiel is, moet de haalbaarheid van een invoering per 1 januari 2024 verder onderzocht worden.
- Het is wel mogelijk om per 1-1-2023 de hoogte van de belastingvermindering aan te passen. Hiermee kan in feite een vergelijkbaar effect worden bereikt op de gemiddelde lastendruk die uitgaat van de energiebelasting als het introduceren van een extra schijf.

Wat zijn mogelijkheden voor gerichte compensatie voor mensen met een hoge energierekening? Bijvoorbeeld via energiebedrijven, zoals het voorstel van Eneco?

Antwoord:

Er is de afgelopen periode tussen ambtelijk SZW, EZK, BZK, Financiën en de energieleveranciers gewerkt aan het in kaart brengen van diverse maatregelen om betaalproblemen als gevolg van de hoge energierekening voor huishoudens zo veel mogelijk te voorkomen. Bij dit traject waren ook diverse maatschappelijke partners betrokken. Hieruit zijn veel maatregelen naar voren gekomen, waarvan de meeste niet uitvoerbaar bleken. Op dit moment zijn (de) twee (meest kansrijke) opties voor gerichte compensatie verder onderzocht:

1. Inkomensafhankelijke belastingvermindering energiebelasting / sociaal tarief of eenmalige tegemoetkoming via energieleveranciers
2. Noodfonds voor huishoudens

1. Inkomensafhankelijke belastingvermindering energiebelasting / sociaal tarief of eenmalige tegemoetkoming via energieleveranciers

Inkomensafhankelijke compensatie voor de gestegen energierekening (in de vorm van een sociaal tarief, een belastingvermindering of een tegemoetkoming) vergt het combineren van inkomensgegevens met de energierekening. Het inkomensgegeven van huishoudens kan ófwel door huishoudens zelf worden aangeleverd of door de Belastingdienst (of een andere uitvoeringsorganisatie) worden aangeleverd aan de energieleveranciers.

De energieleveranciers geven aan dat zij beperkte uitvoeringscapaciteit hebben: zij kunnen en willen niet de inkomensgegevens van huishoudens controleren. Deze zal dus door de Belastingdienst (of een andere uitvoeringsorganisatie) aangeleverd moeten worden. Dit vergt dat de Belastingdienst voor lijsten van huishoudens, op basis van postcode en huisnummer, aangeeft of zij in aanmerking komen voor de inkomensafhankelijke tegemoetkoming. Deze gegevenskoppeling is er op dit moment niet (de Belastingdienst werkt met koppeling op basis van bsn) en er is geen systeem om deze privégegevens op een veilige manier te delen. Er is verkend of op een andere manier het huishoudinkomen benaderd zou kunnen worden, bijvoorbeeld door te kijken naar de doelgroep van de zorgtoeslag. Dit leidt echter tot beleidsmatig ongewenste uitkomsten doordat er altijd naar t-2 moet worden gekeken, en de beoogde doelgroep niet overeenkomt met die van de zorgtoeslag (een thuiswonende student kan bijvoorbeeld recht hebben op de zorgtoeslag). Deze optie is dan ook niet (op korte termijn) uitvoerbaar.

Op dit moment wordt gekeken of het mogelijk is een groep kwetsbare huishoudens te identificeren op basis van openbare data, bijvoorbeeld WOZ-waarde van de woning, het aantal m^2 woonoppervlak of het bouwjaar van een woning. Dit verkleint de problemen in de uitvoering, maar vergt nog steeds dat binnen een overheidsorganisatie deze controle voor de energieleveranciers wordt uitgevoerd. De vraag of een dergelijke afbakening op basis van openbare data juridisch houdbaar is wordt nog verder uitgezocht.

Naast bovengenoemde bezwaren kent de inkomensafhankelijke belastingvermindering een aantal extra bezwaren. Deze vermindering vergt een structuurwijziging in de EB en is daarmee niet op korte termijn (2023, 2024) uitvoerbaar. Ook voor de langere termijn zijn er grote bezwaren:

- *Niet handhaafbaar:* De Belastingdienst controleert de aangifte die energiemaatschappijen voor de energiebelasting hebben gedaan. Bij een tijdelijke inkomensafhankelijke belastingvermindering is dit vanwege de complexiteit niet mogelijk en moet worden vertrouwd dat de energiemaatschappijen correct aangifte doen.
- *Bezwaar en beroep niet mogelijk:* bezwaar en beroep is alleen mogelijk voor belastingplichtigen en binnen de energiebelasting zijn dat de energieleveranciers. Normaal gesproken is de te betalen energiebelasting voor huishoudens relatief eenduidig en is dit geen probleem. Een inkomensafhankelijke belastingvermindering zal echter tot veel grensgevallen leiden en tot vragen/bezwaren van burgers die denken dat ze recht hebben op de extra belastingvermindering. Bezwaar en beroep is voor deze groep niet mogelijk.
- *Teruggaafregeling niet mogelijk voor een aanvullende inkomensafhankelijke belastingvermindering:* Voor meerdere onroerende zaken achter 1 aansluiting geldt een teruggaafregeling voor de belastingvermindering. Het gaat bijvoorbeeld om ouderen, gehandicapten, studenten, asielzoekers etc. die geen eigen aansluiting hebben maar wel in een apart WOZ-object wonen. Het is vooralsnog niet mogelijk om in het teruggaafverzoek rekening te houden met een inkomensafhankelijke belastingvermindering.

2. Noodfonds voor huishoudens

Energieleveranciers Eneco, Essent, Greenchoice en Vattenfall hebben een noodfonds ontwikkeld als onderdeel van het actieplan 'energiehulproute' voor mensen net boven bijstandsniveau. Uit het noodfonds kan een tijdelijke bijdrage worden gedaan aan mensen waarbij alle andere mogelijkheden niet werken. Aan het Rijk is gevraagd om een bijdrage aan de projectkosten van dit fonds te verstrekken. Op dit moment is het noodfonds reeds als pilot van start gegaan. Gelet op dat het noodfonds op een zeer gerichte groep gericht is zal het geen soelaas bieden voor een grotere groep huishoudens. Deelname van het Rijk in het noodfonds moet passen binnen haar verantwoordelijkheden.

Vraag 5: Welke mogelijkheden zijn er om mensen de winter door te helpen? Welke knoppen zijn er?

Er is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om huishoudens te ondersteunen bij de gestegen energierekening. Hierbij is zowel gekeken naar de mogelijkheden binnen het gebruikelijke koopkrachtinstrumentarium als naar opties om direct via de energierekening te compenseren. De mogelijkheden om via de energierekening te compenseren worden verder toegelicht in de antwoorden op vragen 4 en 10 (d.w.z. opties via een nieuwe knop) en zijn vanwege de grote onzekerheid over de uitvoerbaarheid niet opgenomen in onderstaand schema.

De geïdentificeerde opties zijn getoetst op uitvoerbaarheid en effectiviteit. Hierbij is steeds gekozen voor een specifieke invulling om doorrekening van de effecten mogelijk te maken. Andere maatvoering/invulling is voor (vrijwel) alle maatregelen mogelijk. Goed om daarnaast te verhelderen dat bij een deel van de maatregelen een streepje in de tabel bij inkomenseffecten niet betekent dat er geen effect is, er is alleen geen zichtbaar effect op de mediaan. Tot slot is het hierbij van belang te vermelden dat onderstaande lijst niet uitputtend is. Ook andere opties kunnen desgewenst ambtelijk worden uitgewerkt.

#	Maatregel	Budgettair beslag (in € mld.)				Huishoudens met betaalbaarheids-problemen (aantal)	Inkomenseffect 2023 per kwintiel					Inkomenseffect 2023 (naar bron inkomen)			Effect op arbeidsaanbod
		2023	2024	2025	Struc		1e	2e	3e	4e	5e	Werkend	Uitkering	Gepens.	
1	Verlagen tarief eerste schijf (tot 36k)	2,1	2,1	2,1	1,7	-23.000	0,6%	0,7%	0,6%	0,6%	0,5%	0,6%	0,7%	0,6%	-
2	Verhogen algemene heffingskorting (AHK)	2,1	2,1	2,1	2,1	-55.000	1,3%	0,9%	0,6%	0,5%	0,3%	0,5%	1,3%	1,0%	↓
3	Verhogen arbeidskorting (AK)	2,1	2,1	2,1	2,1	-25.000	-	0,1%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	↑
4	Terugdraaien halvering jonggehandicaptenkorting	0	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Verhogen vrije ruimte WKR in 2023	ntb	ntb	ntb	ntb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Verlagen energiebelasting in 2023	2,3	0	0	0	-50.000	1,6%	1,1%	0,8%	0,6%	0,4%	0,7%	1,7%	1,1%	-
7	Verlagen btw op energie in 2023	3,6	0	0	0	-80.000	2,2%	1,6%	1,2%	1,0%	0,8%	1,1%	2,1%	1,6%	-
8	Verlagen brandstofaccijns in 2023	1,4	0	0	0	n.t.b.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Verhogen zorgtoeslag (100 euro)	0,5	0	0	0	-15.0000	0,5%	0,3%	-	-	-	-	0,5%	0,3%	↓
10	Verhogen huurtoeslag (203 euro)	0,3	0,3	0,3	0,3	-24.000	0,9%	-	-	-	-	-	0,8%	-	↓
11	Verhogen kindgebonden budget (100 euro)	0,1	0,1	0,1	0,1	-2.000	-	-	-	-	-	-	-	-	↓
12	Verhogen kinderbijslag (100 euro)	0,3	0,3	0,3	0,3	-2.000	-	-	-	-	-	-	-	-	↓
13	Vergoeding kinderopvangtoeslag naar 96%	0	0	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	↑
14	WML verhoging in 2023 met 7,5%	2,2	1,3	0,3	0,3	-86.000	1,8%	1,1%	0,5%	0,2%	0,1%	0,2%	2,5%	1,1%	↓
15	Verdere verhoging WML met 1% (AOW gekoppeld)	0,6	0,6	0,6	0,6	-22.000	0,4%	0,3%	0,1%	-	-	-	0,5%	0,3%	↓
16	WML naar 14 euro in 2025 (AOW ontkoppeld)	0	0	1,1	1,2	n.v.t.	0,1%	0,6%	0,1%	-	-	-	2,2%	0,1%	↓
17	Bevriezen afbouw dubbele AHK bijstand	0,1	0,2	0,3	0	-2.500	-	-	-	-	-	-	-	-	↓
18	Dubbele AHK in bijstand herintroduceren in 2023	0,7	0,7	0,7	0,7	-30.000	-	-	-	-	-	-	-	-	↓
19	Indexering college-, les- en cursusgeld	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Verhogen basisbeurs (120 euro)	0,03	0,03	0,03	0,03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	↓
21	Gematigd indexeren eigen bijdragen Wlz en Wmo	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Herhalen energietoeslag	ntb	ntb	ntb	ntb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Inkomensafhankelijke huurverlaging	-	-	-	-	ntb	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NB: De cMEV-raming is nog niet verwerkt in de budgettaire gevolgen en inkomenseffecten. Deze kunnen als gevolg hiervan veranderen.

Toelichting maatregelen

1) **Verlaging tarief eerste schijf (TES) tot 36.800:** Het belastingtarief in de (oude) eerste schijf, tot ongeveer 36.800 euro, kan worden verlaagd. Indicatief verlaagt een intensivering van ongeveer 2 miljard het tarief met 0,66%-punt (van 37,04% naar 36,38%). Voor een modaal inkomen levert dit een voordeel op van ongeveer 244 euro.

2) **Verhogen algemene heffingskorting (AHK):** Het verhogen van de algemene heffingskorting met 258 euro. Dit levert een belastingvoordeel van maximaal 258 euro voor individuen met een inkomen tot 72 duizend euro.

3) **Verhogen arbeidskorting (AK):** Verhogen van de AK met 1191 euro bij het eerste knikpunt en 293 euro bij het derde knikpunt (ten opzichte van de invulling uit het pakket lastenverlichting middeninkomens). Dit levert een belastingvoordeel van 290 euro voor een werkende met een modaal inkomen.

4) **Terugdraaien halveren jonggehandicaptenkorting (JGK):** Terugdraaien van de afbouw van de jonggehandicaptenkorting met 200 euro in 2024 en 200 euro in 2025. Hierdoor blijft de JGK circa 800 euro in plaats van 400 euro conform de indicatieve invulling in het coalitieakkoord.

5) **Verhogen vrije ruimte werkkostenregeling (WKR):** Eenmalige verhoging van de vrije ruimte binnen de WKR. Dit stelt werkgevers in staat een groter deel van de loonsom belastingvrij aan werknemers uit te keren. Net als in 2020 en 2021 kan bijvoorbeeld worden gekozen voor een verruiming van het lage percentage van 1,7% naar 3%. Hierbij is het wel goed te vermelden dat het Rijk geen invloed heeft op of werkgevers de extra ruimte gebruiken en ook niet de wijze waarop (d.w.z. welke inkomensgroep).

6) **Verlagen energiebelasting (EB):** De compenserende maatregelen in de energiebelasting voor huishoudens worden verlengd naar 2023. Dit betekent dat:
   - de belastingvermindering tijdelijk 682 euro blijft. 188 euro verhoogd t.o.v. CA.
   - het EB-tarief in de 1e schijf voor elektriciteit tijdelijk 3,68 cent/kWh blijft. Een verlaging van 3,3 eurocent per kWh t.o.v. CA.

   Dit verlaagt het belastingdeel van de energierekening in 2023 met ongeveer 315 euro voor een huishouden met gemiddeld verbruik (exclusief interactie met verlaging btw op energie). Andere maatvoering is ook mogelijk. Zo kan bijvoorbeeld worden gekozen om alleen de belastingvermindering te verhogen of het tarief te verlagen.

7) **Verlagen btw op energie:** De tijdelijke toepassing van het verlaagde btw-tarief (9%) op energie (aardgas, stadsverwarming en elektriciteit) wordt verlengd t/m 31 december 2023. Bij gemiddeld verbruik levert dit voor een huishouden een voordeel op van circa 439 euro (exclusief interactie met verlaging energiebelasting).

8) **Verlagen brandstofaccijns:** Tijdelijke verlaging van de brandstofaccijnzen voor benzine, diesel en LPG in 2023. Meerdere maatvoeringen zijn mogelijk, bijvoorbeeld een gelijke verlaging als in 2022. (17,3 cent/L voor benzine; 11,1 cent/L voor diesel en 4,1 cent/kg voor LPG)

9) **Verhogen zorgtoeslag:** Per 1 januari 2023 wordt de maximale zorgtoeslag zowel voor paren als alleenstaanden eenmalig verhoogd met 100 euro. Voor huishoudens die al recht op zorgtoeslag hebben, neemt het recht met 100 euro toe. Er komen ook nieuwe huishoudens bij, die met hun inkomen net boven de oude maximum inkomensgrens zaten. Zij krijgen vanwege de inkomensafhankelijke afbouw een recht van 100 euro of minder. Uitvoeringstechnisch is het mogelijk de zorgtoeslag met maximaal 412 euro te verhogen.

10) **Verhogen huurtoeslag:** door de vaste opslag in de huurtoeslag te verlagen (naar 0 euro) kan de huurtoeslag worden verhoogd met maximaal 204 euro op jaarbasis. Dit levert een voordeel op van maximaal 204 euro voor huurtoeslagontvangers, afhankelijk van het huishoudinkomen en de hoogte van de huur. Huishoudens waarvan het inkomen net boven de oude

inkomensgrens van de huurtoeslag valt ontvangen een deel van dit bedrag. Omdat de huurtoeslag op voorschotsystematiek kent, kunnen eventuele terugvorderingen en nabetalingen ook hoger worden als gevolg van deze maatregel.

11) **Verhogen kindgebonden budget (WKB):** Verhogen van het bedrag voor het eerste kind met 100 euro in het WKB per 2023. Andere maatvoering is mogelijk, zo kan ook gekozen worden voor een verhoging van zowel het budget voor het eerste als het tweede kind.

12) **Verhogen kinderbijslag:** Naast verhoging van de WKB ook gekozen worden voor verhoging van de kinderbijslag. De budgettaire effecten van deze maatregel zijn hoger, doordat de AKW inkomensonafhankelijk is en het bedrag alleen gebaseerd wordt op de leeftijd van het kind en niet het aantal kinderen in het gezin.

13) **Vergoeding kinderopvangtoeslag (KOT) naar 96%:** In 2025 wordt het vergoedingspercentage voor de kinderopvangtoeslag (KOT) conform CA geüniformeerd naar 95%. Dit percentage kan worden verhoogd naar 96%. Verlaagt de kosten van kinderopvang voor een ouder waarvan het kind één dag per week naar opvang gaat met ongeveer 50 euro (per jaar).

14) **Verhoging minimumloon (WML) per 2023:** Per 1 januari 2023 doorvoeren van de volledige verhoging van het minimumloon die is afgesproken in het coalitieakkoord (7,5%). Deze is nu verspreid in drie stappen in 2023, 2024 en 2025. Deze verhoging vindt plaats per AMvB waardoor alle gekoppelde regelingen worden verhoogd (o.a. bijstand, AOW en loongerelateerde uitkeringen). Deze maatregel verhoogt het inkomen van mensen met het minimumloon in 2023 (op jaarbasis) met 645 euro t.o.v. de voorjaarsnota (1.086 euro in totaal). Voor verdere details betreffende invulling, zie ook het antwoord op vraag 6.

15) **Verdere verhoging WML met 1%:** Additioneel aan de verhoging van 7,5% kan het WML verder worden verhoogd. Bij invoering per januari 2023 zal dit moeten plaatsvinden per AMvB en dus inclusief verhoging van gekoppelde regelingen. Deze maatregel verhoogt het inkomen van mensen met het minimumloon in 2023 (op jaarbasis) met 128 euro.

16) **WML naar 14 euro in 2025:** Aanvullend aan de verhoging van 7,5% kan het minimumloon verder verhoogd worden, zodat deze 14 euro bedraagt per 1 januari 2025. Op basis van de CEP-raming vergt dit een beleidsmatige verhoging van 6,44%. Zonder koppeling van de AOW bedragen de kosten hiervan 1 miljard structureel, inclusief koppeling AOW tot 3,7 miljard structureel.

17) **Bevriezen afbouw dubbele AHK in bijstand:** Bevriezen van de afbouw van de dubbele AHK in de bijstand in de jaren 2023-2025. Hierdoor ligt de bijstandsuitkering op 1 januari 2023 77 euro netto hoger dan in het voorjaarsnotapad (op jaarbasis). Het effect van bevriezen is in 2025 circa € 476 ten opzichte van de situatie zonder bevriezen.

18) **Dubbele AHK in bijstaand herintroduceren in 2023:** De factor waarmee de algemene heffingskorting (AHK) bij de bepaling van het referentieminimumloon wordt toegepast wordt met 0,4 verhoogd. Dat betekent dat de afbouw van de dubbele AHK per januari 2023 volledig wordt teruggedraaid. Het afbouwpad in het coalitieakkoord wordt vanaf dat moment gehandhaafd. Hierdoor stijgt de bijstandsuitkering op 1 januari 2023 met 825 euro (op jaarbasis).

19) **Indexering college-, les- en cursusgeld:** Het wettelijk collegegeld, lesgeld en cursusgeld worden geïndexeerd op basis van de CPI in april t.o.v. een jaar eerder. Door deze te baseren op een jaargemiddelde inflatie worden pieken in de inflatie meer gedempt. Het collegegeld zal in 2023/2024 minder toenemen dan bij de huidige systematiek, maar het betreft hier een tijdelijke maatregel, want de hoge inflatie werkt uiteindelijk wel (gematigder) door.

20) **Verhogen basisbeurs:** Het verhogen van de basisbeurs voor uitwonende studenten in zowel het mbo als het hoger onderwijs, respectievelijk per 1-8-2023 en 1-9-2023. Om te zorgen dat deze studenten ook daadwerkelijk meer geld tot hun beschikking krijgen wordt ook het normbedrag verhoogd. Een verhoging van de uitwonende basisbeurs met 10 euro per maand

kost ongeveer 30 miljoen (structureel). Verhoging van € 55 per maand zorgt ervoor dat de student in redelijke mate wordt gecompenseerd voor de stijgende kosten. Deze maatregel kost € 165 miljoen structureel.

21) **Gematigd indexeren eigen bijdrage Wlz en Wmo:** Enkele parameters in de eigen bijdragen (EB) voor de Wlz en Wmo beschermd wonen worden jaarlijks geïndexeerd a.d.h.v. de mutatie van de consumentenprijsindex (cpi). Door de hoge inflatie zal de jaarlijkse indexatie in 2023 hoger zijn dan normaal (5,84% tegen gemiddeld bijna 2% in de jaren 2020-2022). Dit heeft grote effecten voor mensen die een minimale of juist maximale EB betalen. In dit voorstel worden alle parameters die normaalgesproken worden geïndexeerd a.d.h.v. de cpi, geïndexeerd met 2% in plaats van 5,84%. Alternatieven zijn mogelijk, zo kan ook alleen de minimale EB gematigd worden geïndexeerd.

22) **Herhalen energietoeslag:** De huidige energietoeslag kan technisch gezien in 2023 worden herhaald. Gemeenten hebben aangegeven tegen de grenzen van de capaciteit te lopen. Het is op dit moment onduidelijk of het mogelijk is om de energietoeslag nogmaals uit te keren. Daarnaast is het juridische de vraag in hoeverre een dergelijke toeslag wederom als onbelastbaar inkomen kan worden gezien. De energietoeslag kon in 2022 belastingvrij worden verstrekt omdat de uitkering eenmalig is. Over periodieke uitkeringen moet wel belasting worden betaald (en deze hebben een doorwerking op toeslagen). Deze vraagstukken worden op dit moment verder onderzocht.

23) **Inkomensafhankelijke huurverlaging sociale huur:** Huurders van corporaties in gereguleerde woningen met een inkomen op of onder 120% het minimuminkomensijkpunt in de huurtoeslag én een huur hoger dan €550 (prijspeil 2020) krijgen een wettelijk verplichte eenmalige huurverlaging tot €550. De huurverlaging is voorzien voor 2024 en onderdeel van de Nationale Prestatieafspraken, het voorstel is de huurverlaging te vervroegen naar 1 juli 2023 (eerder niet uitvoerbaar).

Vraag 6: *Wat kost het om de verhoging van het minimumloon te versnellen naar 2023?*

De minimumloonverhoging van 7,5% kan versneld worden ingevoerd per 1 januari 2023 (i.p.v. in drie stappen zoals bij Voorjaarsnota verwerkt). Dit dient bij AMvB verwerkt te worden, waardoor alle aan het minimumloon gekoppelde uitkeringen automatisch meestijgen, ook de loongerelateerde uitkeringen (dit ontkoppelen kan alleen via een wetswijziging). Hiermee werkt de minimumloonsverhoging ook door op bovenminimale regelingen. Vanwege deze koppeling leidt deze versnelling tot extra structurele uitkeringslasten.

In de Voorjaarsnota is de AOW gekoppeld aan de verhoging van het minimumloon. Hierdoor neemt deze in drie stappen (2023, 2024 en 2025) toe met in totaal 7,5%. Als dekking voor deze maatregel is opgenomen dat de Inkomensondersteuning AOW (IOAOW) in 3 stappen wordt afgeschaft. De IOAOW kan echter niet bij AMvB worden afgeschaft (dit vereist een wetswijziging). De IOAOW kan bij AmvB maximaal tot 5 euro per maand gereduceerd worden. In de onderstaande raming is ervan uitgegaan dat de IOAOW per 2023 wordt verlaagd naar 5 euro per maand en niet wordt afgeschaft per 2025. Dit leidt tot een dekkingsopgave van structureel ca. 0,3 miljard t.o.v. de situatie waarin de IOAOW volledig wordt afgeschaft.

De onderstaande tabel betreft een inschatting van de extra kosten van het vervroegen van de minimumloonsverhoging van 7,5% naar 1 januari 2023 (incl. derving niet afschaffen IOAOW). Deze bedragen moeten nog geüpdatet worden o.b.v. de cMEV-raming van het CPB en zullen daarmee nog wijzigen.

(mld. euro)	2023	2024	2025	2026	2027	Struc.
Kosten wml-verhoging 7,5% per 1-1-2023 **(excl.** cMEV)	2219	1334	292	240	189	274
Waarvan niet afschaffen IOAOW	PM	PM	PM	PM	PM	PM

Vraag 7: *Wat is het gebruik van de bijzondere bijstand in 2022?*

Antwoord:

Op dit moment zijn geen realisatiecijfers bekend over de bijzondere bijstand. In het tweede kwartaal van 2023 komt er een eerste opgave van uitgaven aan de bijzondere bijstand. In het najaar van 2023 volgen uitgebreidere cijfers. Pas dan kunnen we iets zeggen over een eventueel hoger gebruik van de bijzondere bijstand.

Een vergelijking is ook bij publicatie van nieuwe cijfers lastig te maken. Ter illustratie: de uitgaven in 2021 vielen hoger uit door de TONK. Het was niet mogelijk de TONK apart te laten registreren. In 2021 werd 0,5 mld. euro uitgegeven aan bijzondere bijstand inclusief TONK.

Gemeenten zien dat de meest kwetsbare mensen die de gemeente benaderen voor schuldhulp niet altijd geholpen kunnen worden omdat zij maandelijks structureel tekortkomen. SZW heeft signalen ontvangen dat in het najaar de problematiek verder toeneemt.

Vraag 8: *Wat is de stand van zaken bij de uitvoering van de energietoelage?*

Antwoord:

Gemeenten hebben middelen ontvangen om huishoudens tot 120 procent van het sociaal minimum een eenmalige energietoeslag van 800 euro uit te keren. Tijdens het Voorjaarsnotadebat is besloten deze te verhogen naar 1300 euro. In de raming is het uitgangspunt aangehouden dat gemeenten met de energietoeslag alle huishoudens binnen deze doelgroep bereiken.

Gemeenten moeten de verhoging van de energietoeslag van €800 naar €1300 nog grotendeels doorvoeren in lokale beleidsregels alvorens te kunnen uitkeren. De recesperiode heeft hier invloed op. De middelen hiervoor worden per septembercirculaire van het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld. Het uitgangspunt is dat de uitkering nog in kalenderjaar 2022 plaatsvindt.

Vraag 9: *Kunt u een overzicht geven van mee- en tegenvallers aan de uitgavenkant van de begroting en inzicht geven in de cijfers van de onderuitputting?*

Het cijferbeeld van de uitgaven staat op het moment van schrijven nog niet stil. Op hoofdlijnen kan al wel worden gemeld dat op het terrein van de uitgaven structurele tegenvallers zich voordoen. De afgelopen maanden is de rente gestegen. Dit leidt tot hogere uitgaven die onder het uitgavenplafond moeten worden ingepast. Het gaat indicatief om circa 0,4 miljard in 2022 en een bedrag van circa 2 miljard in 2023. De structurele doorwerking bedraagt op dit moment circa 1,1 miljard. Naar verwachting wordt de rente in het voorjaar opwaarts bijgesteld en loopt de tegenvaller verder op tot indicatief 5 miljard en wellicht meer in 2027.
Daarnaast worden de ramingen rond het gasdossier (zowel gasbaten als kosten voor Norgakkoord) geactualiseerd. Dit levert per saldo incidentele dekkingsruimte op. De omvang wordt op dit moment in beeld gebracht. Ook het uitvoeringsbeeld van de uitgaven aan de zorg en de sociale zekerheid wordt geactualiseerd. Het overleg hierover is nog gaande.

Onderuitputting wordt in de regel door departementen vanaf Najaarsnota gemeld. Wel zijn in voorbereiding op de Miljoenennota en deze augustusbesluitvorming een groot aantal kasschuiven aangevraagd waarmee geld dat is begroot voor 2022 naar latere jaren wordt geschoven. Het gaat om 3 miljard uit 2022 naar latere jaren waarvan 0,5 miljard voor investeringen. Daarbovenop wordt 2,5 miljard aan investeringen in de jaren 2023 tot en met 2025 geschoven naar de periode 2026 tot en met 2036. In de onderstaande tabellen is een uitsplitsing per departement opgenomen.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat ieder jaar onderuitputting wordt ingezet om de gebruikelijke in=uittaakstelling in te vullen. Deze bedraagt 1,4 miljard voor 2022. Indien het niet lukt om deze in=uit taakstelling te vullen met 1,4 miljard onderuitputting, dan leidt dit tot een overschrijding van het uitgavenplafond en daarmee tot een verslechtering van het EMU-saldo. De in=uittaakstelling maakt het mogelijk dat departementen jaarlijks tot een maximum van 1% van de begroting aan eindejaarsmarge kunnen meenemen naar het volgende begrotingsjaar zonder dat dit leidt tot een verslechtering van het EMU-saldo.

Tabel 1. Overzicht kasschuiven plafond R/S/Z

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Reguliere kasschuiven met prioriteit	**-2.556**	**596**	**888**	**485**	**439**	**149**
SZW	-100	-52	-4	-49	122	83
IenW	-25	11	7	6	0	0
EZK	-229	286	9	33	-47	-52
VWS	-215	-4	45	71	98	5
BZK	-8	18	-6	-8	2	2
BZ	0	0	0	0	0	0
LNV	-269	182	44	51	212	-219
JenV	-55	45	9	1	0	0
Defensie	-170	46	8	18	37	61
FIN	-107	39	19	33	16	0
OCW	-54	39	2	48	6	-42
Aanvullende Post	-147	-487	167	169	-13	310
w.v. LNV	-40	40	0	-31	-198	229
w.v. VWS	-107	-526	167	200	185	81
Toeslagen	-1.177	473	588	113	4	0

Tabel 2. Overzicht kasschuiven plafond I

in mln.	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Plafond I	**-458**	**-1.289**	**-312**	**-927**	**30**	**563**	**1.416**	**1.110**	**-274**	**111**	**-237**	**214**	**-383**	**65**	**371**
IenW	-20	-1.166	-294	-862	-405	300	1.428	1.123	-255	117	-233	214	-383	65	371
EZK naar achter	-84	56	-53	-15	7	40	34	15	0	0	0	0	0	0	0
EZK naar voren	0	168	33	-47	-23	-28	-46	-28	-19	-6	-3	0	0	0	0
SZW	-1	0	1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OCW	-3	3	0	-2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Defensie	-350	-350	0	0	450	250	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Vraag 10: *Wat zijn mogelijkheden voor gerichte compensatie voor mensen met een hoge energierekening? Bijvoorbeeld via energiebedrijven, zoals het voorstel van Eneco?*

Beantwoord samen met vraag 4**.**

Vraag 11: *In hoeverre hebben studenten gebruik kunnen maken van het eerdere koopkrachtpakket en wat is er nu mogelijk voor studenten (in het bredere beeld, of qua indexatie en basisbeurs)?*

Energietoeslag:
In de richtlijn die het ministerie van SZW heeft opgesteld om gemeenten te ondersteunen bij het uitkeren van de energietoeslag, zijn (onder andere) studenten uitgesloten. Hier is voor gekozen omdat bij studenten sprake is van diverse woonsituaties: veel van hen wonen bijvoorbeeld nog thuis, of huren een kamer inclusief energiekosten.

- Gemeenten hebben echter beleidsvrijheid om toch een energietoeslag aan studenten uit te keren. Dit kan ook bijvoorbeeld via de individuele bijzondere bijstand.
- Voor zover bekend zijn er 3 gemeenten die (onder voorwaarden) energietoeslag toekennen aan (uitwonende) studenten.
- De Rechtbank Gelderland heeft bepaald dat de gemeente Nijmegen aan een student onterecht geen energietoeslag heeft uitgekeerd. De uitspraak van de rechter wordt op dit moment nader bestudeerd.

Overige koopkrachtmaatregelen

In het antwoord op vraag 5 is een groslijst van generieke koopkrachtmaatregelen opgenomen. Een deel van deze maatregelen heeft een positief koopkrachteffect op (een deel van de) studenten. De voornaamste voorbeelden hiervan zijn verhoging van de zorgtoeslag, verhoging van het minimumloon en verlaging van de energiebelasting.

Naast deze algemene maatregelen die ook effect hebben op studenten, is het ook mogelijk om maatregelen in de indexatie en basisbeurs te treffen. Deze hebben direct en alleen effect op de groep studenten. Mogelijke maatregelen zijn:

- Het verhogen van de basisbeurs voor uitwonende studenten in zowel het mbo als het hoger onderwijs per studiejaar 2023/2024.
- Het aanpassen van de indexatiesystematiek van het collegegeld aan te passen. Dit betreft geen koopkrachtmaatregel, deze maatregel zorgt ervoor dat incidentele pieken in de inflatie meer gedempt worden.
- Het verhogen van het normbedrag, waardoor studenten meer kunnen lenen tegen relatief gunstige voorwaarden. Studenten kunnen per studiejaar 2023/2024 gebruik maken van deze maatregel, maar dit zorgt wel voor een hogere studieschuld.

Deze maatregelen zijn verder uitgewerkt in de overzichtstabel met maatregelen in het antwoord op vraag 5.

Vraag 12: *Overzicht van een solidariteitsheffing in de energiesector. Waarom kunnen andere landen het wel?*

Antwoord

Met een meevallersheffing, bofbelasting, solidariteitsheffing of windfall tax wordt doorgaans een eenmalige belasting of belastingverhoging die gericht is op bedrijven die profiteren (excessieve winsten maken) door een gebeurtenis waar zij niet verantwoordelijk voor zijn (in dit geval: flink stijgende energieprijzen door o.a. de geopolitieke situatie).

In verschillende Europese landen is onlangs een windfall tax ingevoerd, maar er is geen eenduidige definitie of scope. Voor zover bekend hebben op dit moment het Verenigd Koninkrijk (VK), Italië, Griekenland, Roemenië, Slowakije, Bulgarije en Hongarije een windfall tax ingesteld. De heffingen in deze landen verschillen sterk in vormgeving en reikwijdte. Spanje heeft geen windfall tax ingesteld voor energiebedrijven, maar een regulerende maatregel.

Wat doen andere landen?

Italië kent een heffing met het klassieke karakter van een windfall tax. Hierbij resteert, ook na nadere navraag, bij ons onduidelijkheid over afbakeningsvraagstukken en uitvoeringsaspecten. Daarnaast kent het Italiaanse voorstel (materieel) terugwerkende kracht. Griekenland kent ook een windfall tax, die zich (hoog over) richt op de brutowinst van energieproducenten. De Griekse heffing kent eveneens terugwerkende kracht.

Het Verenigd Koninkrijk (VK) heft een extra percentage binnen een bestaand fiscaal regime ten aanzien van winsten verkregen bij de exploratie en productie van olie en gas. De heffing in het VK is vergelijkbaar met het Winstaandeel in de Nederlandse mijnbouwheffingen. Ook na verhoging is de winstafdracht in het VK (65%) lager dan in Nederland (70%).

Verder is bijvoorbeeld de windfall tax in Roemenië gerelateerd aan de omzet, vergelijkbaar met de cijns in de Nederlandse mijnbouwheffingen en worden in de Hongaarse heffing ook banken, luchtvaartmaatschappijen en telecommunicatie en retailbedrijven betrokken, vergelijkbaar met een generieke verhoging van de winstbelasting.

Waarom kan een generieke nieuwe windfall tax in Nederland niet?

De introductie van een nieuwe, specifieke solidariteitsheffing om excessieve winsten van alle energiebedrijven te belasten is op korte termijn niet mogelijk en kent een aantal knelpunten.

Allereerst ontbreekt een grondslag voor een nieuwe heffing, omdat op dit moment geen meetbaar criterium voorhanden is, waarmee kan worden bepaald of sprake is van een excessieve winst waar een solidariteitsheffing bij aan kan sluiten. Gedacht kan worden aan (een aandeel van) de toename van de winst of omzet. Er kunnen echter verschillende redenen zijn voor winst- of omzetgroei. Denk aan verkoop van een bedrijfsonderdeel, of simpelweg betere bedrijfsvoering. Er zou dan dus een aanname moeten worden gemaakt van het aandeel van de stijging van de winst die excessief zou zijn.

Daarbij is eveneens sprake van afbakeningsproblematiek. Het is op dit moment nog niet geheel duidelijk of en zo ja bij welke energieproducenten of -leveranciers in Nederland excessieve winsten worden geboekt. Bovendien zit de geboekte winst niet per se bij de energieleverancier maar vooral ook elders in de keten van handel en productie, bij bedrijven buiten Nederland. Grote producenten zijn veelal internationaal opererende bedrijven, waardoor de eventuele winst dus niet per definitie in Nederland neer hoeft te slaan.

Voor een nieuwe belasting moet een nieuw aangiftesysteem worden gebouwd en dat duurt minimaal twee jaar na start van de implementatie. Ook het generiek verhogen van de

vennootschapsbelasting voor uitsluitend een specifieke sector (in dit geval alleen energiebedrijven) is vanwege het selectieve karakter niet mogelijk in verband met staatssteunrechtelijke aspecten. Deze bezwaren komen in grote mate overeen met de knelpunten, die bij de vraag om een solidariteitsheffing voor bedrijven die tijdens de coronacrisis excessieve winsten hebben behaald, zijn gesignaleerd.

Een verhoging van de mijnbouwheffing is wel mogelijk in Nederland (vergelijkbaar met een windfall tax in het Verenigd Koninkrijk

Het is wel mogelijk om een windfall tax in Nederland te introduceren in de vorm van een verhoging van het cijns tarief in de Mijnbouwwet. De cijns is onderdeel van de mijnbouwheffingen, die olie en gaswinningsbedrijven in Nederland moeten betalen. Dit lijkt sterk op de windfall tax, die het Verenigd Koninkrijk heeft geïntroduceerd.
Hierbijspeelt wel een juridisch aandachtspunt:

- In de Mijnbouwwet (artikel 55) is opgenomen dat (kortgezegd) wijziging van de cijns niet van toepassing is op de bestaande vergunningen. Dit artikel is per amendement van toenmalig Tweede Kamerlid Van Walsem (D66)1 in de Mijnbouwwet gekomen, met als expliciete reden het belang van een stabiel en voorspelbaar mijnbouwklimaat.
- Dit artikel is een unicum in belastingwetgeving. Andere landen kennen voor zover wij weten niet een dergelijk artikel.
-
-
- Procesbelang van de Staat
-
- Het verhogen van de Cijns is naar verwachting per 1 januari 2023 uitvoerbaar voor de Belastingdienst. Het intrekken van artikel 55 en de verhoging van de cijns leidt tot een toename van het aantal procedures tegen de heffing, wat vraagt om extra capaciteit van de Belastingdienst.
- De vormgeving en budgettaire opbrengst van een verhoging van de cijns in de mijnbouwheffingen worden op dit moment nader uitgewerkt.

[1] Kamerstukken II 2001/02, 26219, nr. 83.

Vraag 13: *Wat zijn de problemen in de uitvoering van de BPM en waar komt de derving vandaan?*

Kern

- In het coalitieakkoord is afgesproken om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's ondernemers in drie stappen, in 2024-2026, af te bouwen. In de uitwerking is gebleken dat zowel de afbouw in drie stappen als de huidige grondslag (netto catalogusprijs) niet uitvoerbaar zijn voor de Belastingdienst en RDW.
- Als alternatief wordt voor de grondslag de CO2-uitstoot van het voertuig voorgesteld en een afbouw in 1 stap (per 1 januari 2025).
- Tot slot valt de budgettaire opbrengst in de nieuwe raming cumulatief € 660 miljoen lager uit ten opzichte van de startnota. Deze derving moet conform de begrotingsregels worden gedekt. Als dekking is in het voorstel een verhoging van het tarief in de mrb voor bestelauto's ondernemers opgenomen. De uitvoeringstechnische problemen bij de oorspronkelijke vormgeving en de lagere budgettaire opbrengst worden hieronder nader toegelicht.

Uitvoeringstechnische problemen bij oorspronkelijke vormgeving

Grondslag

- De grondslag van de huidige bpm voor bestelauto's van particulieren is gebaseerd op de netto catalogusprijs en deze grondslag zou door de afbouw van de vrijstelling voor ondernemers ook voor nieuwe bestelauto's gekocht door ondernemers gaan gelden.
- De Belastingdienst heeft echter aangegeven dat de netto catalogusprijs als grondslag voor de bestelauto's zeer moeilijk handhaafbaar is. Dat is nu ook al het geval, maar dit probleem zou veel groter worden omdat de meeste bestelauto's door ondernemers worden gekocht (circa 87.000 van de gemiddeld 90.000 bestelauto's die jaarlijks het Nederlandse wagenpark instromen).
- In tegenstelling tot bijvoorbeeld voertuiggewicht of CO2-uitstoot is de netto catalogusprijs geen authentiek gegeven van een motorrijtuig dat wordt opgenomen in het kentekenregister van de RDW: de netto catalogusprijs is een gegeven dat door de autobranche zelf wordt vastgesteld. Voor bestelauto's die via de parallelimport worden geïmporteerd is bijvoorbeeld geen onafhankelijke contra-informatie beschikbaar en is de Belastingdienst voor controle afhankelijk van medewerking van de officiële importeur.
- Het blijven hanteren van de netto catalogusprijs als grondslag voor bestelauto's vergt inspanningen die de BD niet waar kan maken; controle bij aangifte zal slechts beperkt kunnen plaatsvinden. Dit heeft gevolgen voor de fraudebestendigheid.

Afbouwtermijn in drie stappen

- Een stapsgewijze afbouw van de vrijstelling leidt voor de Belastingdienst tot forse IV-inspanningen, omdat de Belastingdienst voor de jaren 2024 en 2025 een nieuwe en tijdelijke processtroom moet inrichten.
- De afbouw en de afschaffing van de vrijstelling pakken namelijk uit als twee op zichzelf staande maatregelen. Enerzijds moet voor de afbouw tijdelijk (voor 2024 en 2025) een aangifteplicht worden geïntroduceerd voor ondernemers. Er ontstaat tijdelijk een nieuwe doelgroep, die te maken krijgen met een complex en foutgevoelig aangifte proces.
- Anderzijds vervalt deze aangifteplicht zodra de vrijstelling volledig is afgeschaft. Vanaf dat moment doet de aanvrager van inschrijving van het motorrijtuig in het kentekenregister de aangifte.

- De benodigde IV-inspanningen voor het inregelen van de stapsgewijze afbouw heeft gevolgen op de implementatietermijn van andere dossiers, zoals uitstel van moderniserings- en vernieuwingstrajecten.
- Voor de RDW is een afbouw in drie stappen niet uitvoerbaar. Gedurende de jaren dat de vrijstelling wordt afgebouwd, kan namelijk geen gebruik worden gemaakt van de zogenoemde "versnelde inschrijving". Via de versnelde inschrijving kan een vergunninghouder (die tevens inschrijver van het motorrijtuig in het kentekenregister is) zonder controle van de belastingafdracht een kenteken voor de auto aanvragen.
- Versnelde inschrijving is niet mogelijk, omdat het belastbaar feit zich in de overgangsperiode voltrekt voorafgaande aan de aangifte door de ondernemers of particulieren op wiens naam de bestelauto komt te staan.
- Omdat versnelde inschrijving niet mogelijk is, zal de RDW alle bestelbussen individueel moeten keuren. De RDW heeft hiervoor onvoldoende capaciteit.
- Ook de brancheorganisaties (o.a. RAI en BOVAG) onderkennen dat afbouwen in drie stappen tot meer administratieve lasten zal leiden.

<u>Toelichting lagere budgettaire opbrengst (circa € 660 miljoen derving in prijzen 2021)</u>

- De budgettaire opbrengst in de bpm bestaat uit twee componenten, die tegen elkaar in werken en elkaar versterken:
    - Het afschaffen van de ondernemersvrijstelling levert in beginsel geld op, omdat ondernemers voortaan bpm moeten betalen bij de aanschaf van een nieuwe bestelauto.
    - Tegelijkertijd blijven emissievrije bestelauto's vrijgesteld (via een nultarief door de CO2-grondslag), waardoor de aanschaf van emissievrije bestelauto's wordt gestimuleerd. Dit doet de opbrengst van de maatregel weer deels teniet.
- Het negatieve budgettaire effect wordt versterkt door de grondslagerosie door ingroei van emissievrije bestelauto's in plaats van fossiele bestelauto's in andere autobelastingen, zoals de brandstofaccijns.
- Door de combinatie van bovenstaande twee componenten wordt de aanschaf van een emissievrije bestelauto financieel fors aantrekkelijker: het aandeel in de nieuwverkoop stijgt naar verwachting naar circa 87% (met CO2-uitstoot als grondslag en in 1 keer afschaffen) in 2030 (basispad KEV2021: 33%). De extra CO2-reductie bedraagt in 2030 circa 0,7 Mton, conform de doelstelling die in het coalitieakkoord is gesteld.
- Conform de gebruikelijke systematiek is ten behoeve van de wetgeving de raming van de budgettaire opbrengst (eenmalig) geactualiseerd en verfijnd. Dit is weergegeven in tabel 1 (in prijzen 2021.
- Voor de nieuwe raming is een analyse gemaakt van de bestelautomarkt en zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd in het model waarmee de maatregel is doorgerekend.
- Ten opzichte van de raming in de startnota is de budgettaire opbrengst cumulatief (over de periode 2024-2030 in prijzen 2021) circa € 660 miljoen lager (bij grondslag CO2-uitstoot en in 1 keer afschaffen).
- De belangrijkste reden voor de lagere budgettaire opbrengst is dat de bpm-opbrengst lager ligt dan eerder verwacht. Dit komt doordat 1) door de maatregel sneller emissievrije bestelauto's in het wagenpark groeien (maatregel is dus effectiever dan eerder gedacht) en 2) er beter rekening wordt gehouden met lagere bij parallelimport (door afschrijving is bpm-opbrengst van deze fossiele bestelauto's lager).
- Daarnaast wordt nu voor de raming in het gebruikte model beter rekening gehouden met gedragseffecten (verschuivingen binnen segmenten naar goedkoper/zuiniger/lichter en naar parallelimport) en anticipatie-effecten (een fossiele bestelauto kopen voordat de afschaffing van

de vrijstelling wordt ingevoerd). (In de raming voor het coalitieakkoord was sprake van een grove inschatting van het gedragseffect en werd nog geen rekening gehouden met anticipatie).

- In de raming is de wisselwerking met de SEBA (Subsidieregeling Emissieloze Bedrijfsauto's) en de invoering van zero-emissiezones in grote steden meegenomen. Voor de mate waarin overgestapt wordt van fossiel naar EV wordt gebruikt gemaakt van de TCO-ontwikkeling (Total Cost of Ownership) en een overstapdrempel. In de TCO zitten afschrijvingskosten, aanschafprijs, brandstof/energiekosten, motorrijtuigenbelasting, onderhoud, verzekering en MIA. De gebruikte TCO betreft het gemiddelde bedrag per jaar bij 6 jaar gebruik.

Budgettaire opbrengst bpm-bestelauto (prijzen 2021, in mln. €)								
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**cum.**
Raming startnota	217	351	467	405	333	248	141	2162
Nieuwe raming (CO2)	2	442	353	295	213	133	60	1498
Verschil	-215	91	-114	-110	-120	-115	-81	-664
N.B. In het Belastingplan worden maatregelen in prijzen van jaar van invoering opgenomen, de raming wijzigt **daardoor nog.**								

Vraag 14: *Factsheet over afgesloten Cao's door het Rijk en overzicht verschil markt en overheid. Hoe verhouden deze zicht tot de (kern)inflatie?*

- De contractloonstijging bedroeg in 2022 rond de 3% (zie ook figuur 1). Als gevolg van de stijgende inflatie is deze gedurende het voorjaar toegenomen, maar recentelijk lijkt deze trend afgenomen. De contractlonen blijven daarmee fors achter op de inflatie (9,9% in 2022 en 4,3% in 2023).
- De loonruimte van het rijk voor cao-afspraken wordt geraamd met de referentiesystematiek, o.b.v. contractloonstijging in de markt en mutaties in sociale lastenpremies door werkgevers. De loonruimte volgt dus vertraagd de ontwikkelingen in de markt.
- Als gevolg hiervan zijn de cao-afspraken die het rijk heeft gemaakt dan ook fors lager dan de verwachte inflatie. Zowel de volledige inflatie als de kerninflatie worden niet gecompenseerd door de loonstijging. In reële termen is er dus sprake van een loondaling.
- Het Rijk heeft als werkgever recent meerjarige Cao's afgesloten voor sector Rijk, Defensie en Politie. De Cao-afspraken voor Rijk en Politie lopen tot 01-07-2024. De Cao voor Defensie loopt tot 01-01-2024. Zie tabel 1 voor een overzicht van de inflatie, de contractloonontwikkeling in de markt en de deze cao's (met de daarbij vergeven loonruimte). Bij deze afspraken zijn nivellerende loonstijgingen doorgevoerd. Op deze manieren worden lagere inkomens (gedeeltelijk) gecompenseerd voor het feit dat zij meer last hebben van de hoge inflatie.

Figuur 1: Gemiddelde contractloonstijging op twaalfmaandsbasis in nieuw afgesloten cao's

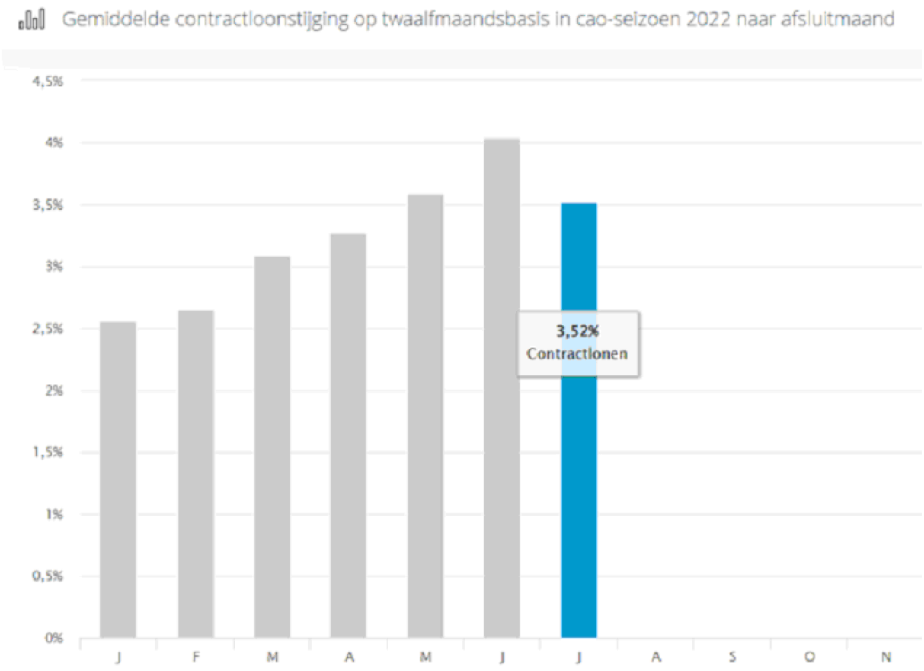

Tabel 1: Overzicht recent door het Rijk afgesloten Cao's loonruimte (in %)

Sector	Looptijd	2021	2022	2023	2024
Inflatie	-	-	*9,9%*	*4,3%*	-
Markt*	-	2,2%	2,9%	3,4%	-
Rijk					
Rijk	2,25 jaar		4,36%	3%	1,5%
Politie	2,5 jaar		4,5%	3%	2%
Defensie	3 jaar	1,7%	2,95%	3,65%	

*: Op basis van raming cMEV.

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:

Onderwerp: Beantwoording vragen en voorbereiding gesprekken fractievoorzitters
Datum: zondag 21 augustus 2022 20:45:44
Bijlagen: Antwoorden vragen fractievoorzitters 21 aug.docx
Antwoorden vragen fractievoorzitters 21 aug.pdf
Spreeklijn gesprekken fractievoorzitters 22 aug.docx

Hoi Sigrid en Marnix,
Dan toch nog een tweede mail met stukken die de afgelopen dagen zijn gemaakt door diverse collega's. Bijgevoegd vinden jullie de beantwoording van de feitelijke vragen die woensdag door de fractievoorzitters zijn gesteld (in zowel word als pdf versie).
We hebben de fractievoorzitters beloofd om de vragen morgen einde dag te beantwoorden. We horen daarom graag morgen of jullie akkoord zijn met de beantwoording.
Daarnaast vinden jullie bijgevoegd ook een voorbereiding (agenda + spreeklijn) voor de gesprekken morgenochtend met de 4 fractievoorzitters.
Uiteraard zullen ook deze stukken morgen geprint naar jullie komen.
Fijne avond verder en groet,
Persoonsgegevens

- Minister van Financiën en staatssecretaris FenB
- Ambtelijk ondersteuning raadsadviseur Financiën, Persoonsgegevens

1. Agenda

09.30 – 10.15 Fractievoorzitter D66

10.30 – 11.15 Fractievoorzitter CDA

12.00 – 12.45 Fractievoorzitter CU

13.00 – 13.45 Fractievoorzitter VVD

14.15 – 14.30 Kort gesprek minister met mp voor terugkoppeling van de opgehaalde punten op hoofdlijnen

16.15 – 16.45 Interne nabespreking

2. Spreeklijn

Intro

- We hebben elkaar vorige week in eerste gesprek verkennend gesproken. De technische vragen worden vandaag einde dag beantwoord.
- Inmiddels heeft het CPB afgelopen vrijdag de economische raming voor dit en volgend jaar gepubliceerd.
- Het is nu aan ons om deze week te een besluit te nemen over de voorstellen voor de begroting en het belastingplan voor '23.
- Het doel van dit gesprek is er daarom op gericht om te bespreken hoe je kijkt naar het economisch beeld en de situatie rondom koopkracht, welke maatregelen nodig zijn en hoe deze maatregelen worden gedekt.
- In relatie tot het vraagstuk van de vermogensverdeling zal ik jullie specifiek vragen naar jullie weging van de voorstellen uit het IBO-vermogen. Want ook daar zal het kabinet in de Miljoenennota '23 met een reactie komen.
- De planning voor deze week is als volgt. Vandaag spreken we met ieder van de fractievoorzitters.
- Dan staat voor woensdagavond vanaf 19.00 het coalitieoverleg gepland. Dit i.v.m. het debat dinsdag. Dit betekent dat het tijdpad heel kort is. Uiterlijk donderdagavond ronden we af.
- Het is daarom belangrijk om vandaag zo concreet mogelijk te zijn over de punten die voor jullie belangrijk zijn. Het idee is namelijk om dan woensdagavond de bespreking te starten aan de hand van een voorstel van een of meerdere varianten voor een maatregelenpakket.

Vragen

1) Wat is volgens jou/jullie nodig aan koopkrachtmaatregelen?
    a. Op korte termijn voor 2023 met incidentele maatregelen
    b. Aan structurele maatregelen
2) Hoe denken jullie deze maatregelen te dekken?
3) Specifiek over het IBO-vermogen: welke voorstellen uit het IBO steunen jullie? Hoe denken jullie de afspraak uit de Voorjaarsnota over de schuif tussen lasten op vermogen en lasten op arbeid vorm te kunnen geven?

Achtergrondinformatie mocht het ter sprake komen in het gesprek

Toelichting op CPB-raming, koopkracht en overheidsfinanciën

- We hebben in Nederland op dit moment te maken met historisch slechte koopkrachtcijfers. Die worden vooral veroorzaakt door de torenhoge inflatie. Het CPB raamt deze op 9,9 procent voor 2022. Gemiddeld gaat de koopkracht van huishoudens er dit jaar met 6,8 procent op achteruit. Gelukkig lijkt het beeld voor 2023 beter.
- De koopkrachteffecten verschillen sterk. Vooral de lagere inkomensgroepen gaan erop achteruit. Het is daarom belangrijk om gerichte maatregelen te nemen om kwetsbare groepen tegemoet te komen.
- Tegelijkertijd hebben we ook te maken met een economie die er nog steeds goed voor staat. De groei van de economie is voor dit jaar zelfs naar boven bijgesteld, als gevolg van de hoge groei in het tweede kwartaal.
- De Nederlandse economie kwam sterk uit de coronacrisis met lage werkloosheid en dit lijkt aan te houden. De werkloosheid loopt volgend jaar iets op (ook doordat meer mensen zich aanbieden), maar blijft historisch gezien laag.
- De hoge winsten geven ruimte voor werkgevers om lonen te laten stijgen. Dit is nog niet terug te zien in de raming van het CPB. Een loonstijging is de meest gerichte en effectieve manier om de koopkracht te verbeteren en de aanhoudende arbeidsmarktkrapte te verlichten.
- De overheidsfinanciën staan er beter voor in de raming van het CPB, met name door meevallende incidentele gasbaten, forse vertraging van de overheidsuitgaven en meevallende belastinginkomsten. Momenteel wordt het effect van deze nieuwe CPB-cijfers op de overheidsfinanciën doorgerekend. De uitgavenplafonds en het inkomstenkader zijn immers, zoals vastgelegd in de Startnota en de begrotingsregels, leidend voor de besluitvorming.
- Het is belangrijk om te benoemen dat deze raming veel onzekerheden kent, mede door de oorlog in Oekraïne zijn voorspellingen nog moeilijker te maken. Het risico dat alle onzekerheid leidt tot een omslag in de economie blijft aanwezig.
- Aan de uitgavenkant is er een incidentele meevaller bij de gasbaten. Daartegenover staat een structurele tegenvaller bij de rente-uitgaven. Het gaat naar huidige inzichten om circa 2 miljard in 2023 en structureel € 1,1 miljard. Deze tegenvaller dient te worden gedekt. Naar verwachting zal de rente in het voorjaar ook voor latere jaren opwaarts worden bijgesteld en loopt de tegenvaller dan verder op tot € 5 miljard en wellicht meer in 2027.
- Met de huidige onzekerheid in de economische vooruitzichten is het daarom verstandig om de financiële weerbaarheid van kwetsbare huishoudens te vergroten en daarbij de rekening niet door te schuiven naar toekomstige generaties.
- Voor maatregelen zal dus dekking gevonden moeten worden en is het belangrijk om vast te houden aan trendmatig begrotingsbeleid.
- Tegenover extra uitgaven of lastenverlagingen zullen vermindering van andere uitgaven of verhoging van de lasten staan. Voorstellen voor extra uitgaven of lastenverlaging moeten uiteraard worden gedekt.

VERTROUWELIJK
Niet verspreiden

Secretariaat Ministerraad
Ministerie van Algemene Zaken

VIERHOEK

Kenmerk : 3772153

AGENDA

Vergadering te houden op woensdag 24 augustus 2022
in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken,
aan te vangen 's morgens om 10:00 uur

FIN

1. Koopkrachtbeeld n.a.v. cMEV
2. Inkomstenkader augustusbesluitvorming
3. Mijnbouwheffing
4. Fiscale klimaatmaatregelen
5. Mogelijkheden koppeling energierekening
6. Opties niet-bezwaarmakers box 3

\+ stukken zijn bijgevoegd
x stukken zijn rondgezonden
o stukken worden rondgezonden
= geen stukken

woensdag 24 augustus 2022
Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie politieke vierhoek 24 augustus

Datum
23 augustus 2022

Notanummer
2022-0000211510

Bijlagen
geen

Aanleiding

Woensdag 24 augustus 10:00-11:00 is er een politieke vierhoek met de volgende agendapunten:

1. Koopkrachtbeeld n.a.v. cMEV (ingebracht door MSZW)
2. Inkomstenkader augustusbesluitvorming (Minister)
3. Mijnbouwheffing (ingebracht door MEZK)
4. Fiscale klimaatmaatregelen (Stas F&B)
5. Opties niet-bezwaarmakers box 3 (Stas F&B)

Agendapunt 1 – Koopkrachtbeeld n.a.v. cMEV (MSZW)

- De minister van SZW zal het koopkrachtbeeld gepresenteerd in het cMEV toelichten. Kort samengevat is het beeld als volgt:
  - In 2022 neemt de koopkracht voor alle groepen af met rond de 6 à 7%. De laagste inkomensgroepen lijken er door de maatregelen van het kabinet in de koopkrachtplaatjes iets minder op achteruit te gaan.
  - In 2023 verbetert de koopkracht licht, ondanks een reële loondaling van 0,9%. Dit is voornamelijk het gevolg van de 2,4 miljard lastenverlichting via de arbeidskorting, de minimumloonsverhoging met 2,5% en de tabelcorrectiefactor (die belastingwetgeving indexeert).
  - Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het koopkrachtbeeld wordt vertekend door inflatieongelijkheid. In de koopkrachtraming neemt het CPB aan dat alle huishoudens dezelfde inflatie ervaren. In werkelijkheid hebben huishoudens met lage inkomens meer last van inflatie. Zij zullen dus in de werkelijkheid meer koopkrachtverlies ervaren dan door het CPB is geraamd. Hoge inkomens hebben juist minder last van inflatie.
  - Door betaalbaarheidsproblemen en slechtere economische omstandigheden (zoals oplopende werkloosheid) neemt het aantal personen onder de SCP-armoedegrens toe van 5,7% in 2021 naar 7,6% in 2023. Het cijfer voor kinderarmoede stijgt van 7,2% naar 9,5%.

- Er zijn een aantal punten die u kunt inbrengen:
  - Het is budgettair niet haalbaar om alle groepen te compenseren voor het koopkrachtverlies, die voor een groot deel wordt veroorzaakt door de gestegen energierekening. De mediane koopkracht daalt in 2022

en 2023 cumulatief met ruim 6 procent, en elke procentpunt koopkrachtverbetering kost doorgaans 4-5 miljard euro.
- Koopkrachtherstel zal dan ook voornamelijk het gevolg moeten zijn van (sneller) stijgende lonen. In het algemeen zijn bedrijven goed in staat de hoge prijzen door te berekenen aan consumenten en behalen hoge winsten. Er is dus ruimte voor bedrijven om de lonen te verhogen. Analyses van de DNB en het CPB laten dit ook zien.
- Aanvullend aan de loonsverhoging zullen keuzes gemaakt moeten worden over welke kwetsbare groepen gericht ondersteund worden. Daarbij is van belang dat de energieprijzen langere tijd hoog kunnen blijven en dat het koopkrachtverlies dus niet in 1 of 2 jaar zal zijn opgelost. Het ligt dus meer voor de hand om structurele dan incidentele maatregelen te nemen.

Agendapunt 2 – Inkomstenkader augustusbesluitvorming (Minister)

Advies
U (minister) brengt dit agendapunt in. Het inkomstenkader wordt gebruikt om de lasten voor burgers en bedrijven gedurende de kabinetsperiode te beheersen. In het inkomstenkader dat voorligt zitten alle beleidsmaatregelen en herijkingen van eerder genomen maatregelen sinds de Voorjaarsnota. De huidige stand is dat er zowel binnen de kabinetsperiode als structureel een overschot is. Dit overschot kan worden ingezet voor de koopkrachtbesluitvorming (zie beslispunt 1). Daarmee komt het inkomstenkader weer op 0. Aanvullende maatregelen uit de augustusbesluitvorming moeten gedekt zijn, en leveren daarmee geen wijziging op van het inkomstenkader (het inkomstenkader 'sluit' en komt uit op 0).

U legt de vierhoek de volgende beslispunten voor:
Beslispunt 1: Bent u akkoord om het huidige overschot in het inkomstenkader in te zetten voor de koopkrachtbesluitvorming?
- Er speelt momenteel veel problematiek bij de koopkracht. Het inkomstenkader moet op 0 sluiten. Wij adviseren u om het overschot in het inkomstenkader in te zetten voor de koopkracht problematiek. Mochten er maatregelen uit de tabel getild worden, dan moeten die uiteraard wel gesaldeerd/gedekt worden.

Beslispunt 2: Wilt u ook de eerder negatief geëvalueerde regelingen waar wel al eerder een kabinetsreactie op is geweest betrekken bij deze besluitvorming (zie bijlage 2 voor lijst)?
- In de begrotingsregels staat dat negatief geëvalueerde fiscale regelingen versoberd dienen te worden. Er zijn een aantal regelingen die negatief zijn geëvalueerd en waar reeds kabinetsreactie op is gegeven. Wij adviseren u deze fiscale regelingen conform de begrotingsregels mee te nemen in de besluitvorming.

Beslispunt 3: Bent u akkoord om de maatregelen uit het Belastingplan (maatregel 27, 28 en 29) in te passen in het inkomstenkader?
- Het belastingplan, waar deze maatregels onderdeel van zijn, heeft reeds voorgelegen en is akkoord bevonden. Wij adviseren u daarom deze maatregelen met beperkte budgettaire impact in te passen in het inkomstenkader.

U kunt de vierhoek mededelen dat het besluit over inzet van de zvw-uitgavenmeevaller door de MR wordt genomen, zodat een integraal besluit kan

worden genomen over inkomsten en uitgaven (zie ook de extra toelichting bij dit agendapunt).

Toelichting

- Mogelijk brengt MEZK in dat de overschrijding van het WBSO budget geen 22 mln is maar 13 mln. Dat klopt, deze aanpassing hebben we pas recent ontvangen en nog niet in het stuk kunnen verwerken. De dekkingsopgave door een parameteraanpassing in de WBSO is daarmee ook 13 mln.
- Daarnaast brengt MEZK mogelijk in dat ze het niet eens is met de voorgestelde parameteraanpassing in de WBSO. De WBSO is een regeling waarmee bedrijven subsidie aan kunnen vragen voor R&D. Conform de geldende begrotingsafspraken met EZK betekent dat een geraamd subsidietekort voor aankomend jaar dat de parameters van de regeling worden verlaagd, zodat het bedrag budgettair beheersbaar blijft. MEZK brengt mogelijk in dat het belangrijk is om de regeling voorspelbaar en constant te houden voor behoud van het investeringsklimaat voor het bedrijfsleven. U kunt aangeven dat dit de huidige budgetsystematiek is en dat discussies over deze regelingen beslecht kunnen worden bij de evaluatie van deze regeling in 2024, maar niet tijdens een vierhoekoverleg. Er is daarnaast ook geen dekking aangedragen voor het geraamde tekort van 13 miljoen door MEZK.
    - Het geraamde tekort in 2023 is met €13 mln beperkt, maar dit tekort loopt komende jaren sterk op naar ca. €150 mln in 2024 en ca. €200 mln in 2025 (stijgende lijn gaat ook door in verdere jaren). Conform de budgetsystematiek leiden deze tekorten in 2024 en 2025 wederom tot parameteraanpassingen. Door nu vast te houden aan de budgetsystematiek voorkomt u precedent voor het afwijken van de regels in de komende jaren.

Extra toelichting voor de keuze bij de meevaller in de zorguitgaven

Toelichting

- Als in het voorjaar blijkt dat er een meevaller in de Zvw is (dit is een onderdeel van de zorguitgaven), dan leidt dit tot ruimte onder het uitgavenplafond. In vorige kabinetten besloot het kabinet dan om deze meevaller elders voor tegenvallers op andere uitgavenposten in te zetten. De zorguitgaven zijn dus lager, maar de totale uitgaven blijven gelijk.
- Daarnaast worden de uitgaven in de zvw (onderdeel van de totale zorguitgaven) worden ongeveer 1-op-1 (lastendekkend) betaald via de zorgpremies. Dit staat opgenomen in de wet.
- Een meevaller in de zvw-uitgaven leidt dus ook tot lagere zorgpremies. Zorgpremies zijn inkomsten en vallen in het inkomstenkader. In augustus wordt elk jaar het inkomstenkader gesloten. Als de zorgpremies dus lager zijn en de meevaller in de zvw wordt uitgegeven ergens anders, dan moeten de lagere premies worden gefinancierd door hogere belastingen. De totale uitgaven, lasten en het EMU-saldo blijven gelijk.
- In dit kabinet is in de Startnota vastgesteld dat er een keuze kan worden gemaakt wat men wil doen met de zvw-meevaller. De keuze heeft geen effect op het EMU-saldo, maar gaat over de inzet van de meevaller aan de uitgavenkant of aan de lastenkant. Deze keuze wordt ook inzichtelijk gemaakt in onderstaande figuur. Als er een meevaller in de Zvw is:
    1. Óf de zvw-meevaller inzetten voor uitgaven en andere prioriteiten aan de uitgavenkant.
        - Gevolg is dat uitgaventegenvallers kunnen worden gedekt met de meevaller in de zorguitgaven

- Daartegenover staat dat belastingen moeten worden verhoogd. Normaal gesproken worden deze verhoogd via de inkomstenbelasting (TES) en werkgeverspremies (Aof-premie)

2. <u>Óf de zvw-meevaller niet inzetten voor uitgaven</u>
   - Gevolg is dat de belastingen niet verhoogd hoeven te worden en er geen lastenverzwaring plaats.
   - Gevolg is dat de uitgaventegenvallers groter zijn, omdat de zvw-meevaller niet kan worden gebruikt aan de uitgavenkant.

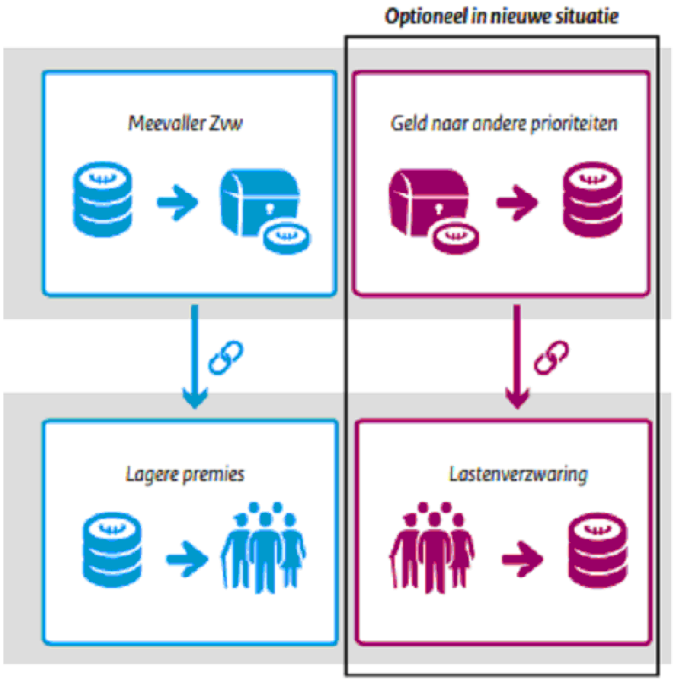

- Momenteel is er een Zvw-meevaller conform onderstaande reeks. Hierover dient dus een keuze te worden gemaakt.

In € mln, + is saldoverbetering	2023	2024	2025
Zvw-uitgaven	264	264	288

Agendapunt 3 – Mijnbouwheffing (MEZK)

Advies

- U kunt aangeven dat de verhoging van de Cijns meegenomen zal worden in de augustusbesluitvorming. Dit is noodzakelijk ter dekking van het incidentele koopkrachtpakket.
- U kunt aangeven dat de planning voor het wetsvoorstel krap is. Het wetsvoorstel zal samen moeten lopen met belastingplan dat vrijdag in de MR ligt. Voor de juridische houdbaarheid is het is essentieel dat de heffing goed voor onderbouwd wordt; daar moet EZK (ondersteund door FIN) nu heel hard aan werken.

- EZK heeft in een tabel de opbrengsten voor drie verschillende Cijns-tarieven weergegeven (van 1,6 mld. tot 2,8 mld.). De hoogte van de tarieven is een politieke afweging. Juridisch gezien is er, binnen het redelijke, geen reden om voor een bepaald tarief te kiezen. Door de vormgeving van de maatregel is ook bij hoge Cijns-tarieven de gaswinning lucratiever dan voor de Oekraïne-crisis. Als er minder gewonnen wordt zou dit haaks staan op de ambities van het Versnellingsplan dat voor het reces aan de Kamer is gestuurd.
- U kunt indien nodig beargumenteren dat andere Europese landen ook een windfall tax hebben ingevoerd en dat de VN en IMF deze maatregel aanbevelen vanuit rechtvaardigheidsredenen.
- U kunt aangeven dat het de brancheverenigingen vrij staat om geld in een fonds te storten. Dit is echter geen alternatief voor een heffing. Het uitstellen van de heffing is niet mogelijk, de tijdslijn is nu al krap.
- Eventueel kunt u aangeven dat de verhoging van de cijns zo is vormgegeven dat bij normale prijzen (minder dan 50 ct) er geen lastenverzwaring voor gaswinnende bedrijven resulteert van de heffing. Dat geldt ook voor bedrijven die hun gas middels forwards hebben verkocht, dat wil zeggen, tegen tarieven van vóór de grote prijsstijging. Op die manier is de heffing meer gericht op bovennormaal rendement en wordt tegemoetgekomen aan de geest van artikel 55 waar de juridische risico's uit voortkomen.

Toelichting

-
- Procesbelang van de staat
-
- Een verhoging van de Cijns is naar verwachting per 1 januari 2023 uitvoerbaar voor de Belastingdienst, mits de behandeling van het benodigde wetsvoorstel daarvoor is afgerond.
- In verschillende Europese landen is onlangs een windfall tax ingevoerd, maar er is geen eenduidige definitie of scope. Voor zover bekend hebben op dit moment het Verenigd Koninkrijk (VK), Italië, Griekenland, Roemenië, Slowakije, Bulgarije en Hongarije een windfall tax ingesteld. De heffingen in deze landen verschillen sterk in vormgeving en reikwijdte. Spanje heeft geen windfall tax ingesteld voor energiebedrijven, maar een regulerende maatregel.
    - Italië kent een heffing met het klassieke karakter van een windfall tax. Hierbij resteert, ook na nadere navraag, bij ons onduidelijkheid over afbakeningsvraagstukken en uitvoeringsaspecten. Daarnaast kent het Italiaanse voorstel (materieel) terugwerkende kracht.
    - Griekenland kent ook een windfall tax, die zich (hoog over) richt op de brutowinst van energieproducenten. De Griekse heffing kent eveneens terugwerkende kracht.
    - Het Verenigd Koninkrijk (VK) heft een extra percentage binnen een bestaand fiscaal regime ten aanzien van winsten verkregen bij de

exploratie en productie van olie en gas. De heffing in het VK is vergelijkbaar met het Winstaandeel in de Nederlandse mijnbouwheffingen. Ook na verhoging is de winstafdracht in het VK (65%) lager dan in Nederland (70%).

Agendapunt 4 – Fiscale klimaatmaatregelen (Stas F&B)
Advies

- U (staatssecretaris) kunt ter inleiding aangeven dat naar aanleiding van de gestelde vragen tijdens de Politieke Vierhoek van afgelopen vrijdag, de beslisnotitie is aangevuld met twee stukken:
    - Slide deck met achtergrondinformatie over de tariefontwikkeling
    - Memo met de belangrijkste resultaten van de impactanalyse en speelveldtoets.
- Het is belangrijk dat een keuze wordt gemaakt, zodat de wetgeving kan worden voorbereid en in het BP2023 kan worden opgenomen.
- Indien de volgende punten worden ingebracht, kunt u als volgt reageren:
    - *Q: Is een stijging van de ODE-tarieven nog wel nodig? Door de hoge energieprijzen zijn de kasuitgaven in de SDE++ toch lager?*
        - A: Ja, dat is nog steeds nodig. In het coalitieakkoord is afgesproken om de ODE en SDE++ budgettair te ontkoppelen.
        - Het voordeel is dat de ODE-tarieven en dus de lasten in de toekomst niet meer hoeven te worden aangepast vanwege ontwikkelingen in de SDE++ aan de uitgavenkant.
    - *Q: Wat is de impact van uitstel op de klimaatdoelen?*
        - A: Uitstel naar 2024 heeft naar verwachting geen gevolgen voor het halen van de klimaatdoelen.
        - De extreem hoge energieprijzen zijn naar verwachting echter maar tijdelijk, dus het is wel belangrijk dat uitstel geen afstel wordt: voor het halen van de klimaatdoelen is het nog steeds belangrijk dat de beprijzingsprikkel in de energiebelasting wordt verstevigd(conform voorliggend voorstel).
    - *Q: Kan alleen de lastenverhoging worden uitgesteld naar 2024 en kunnen we de verlaging van de 2e en 3e schijf elektriciteit wel al in 2023 doen?*
        - A: Dat is niet akkoord voor FIN. Wanneer de tariefsverhoging wordt uitgesteld, maar de tariefsverlaging wel doorgang vindt, dan ontstaat er in 2023 een budgettaire derving van 250 mln. Dit moet gedekt worden.
    - *Q: Klopt het dat door de hoge energieprijzen meer geld beschikbaar is binnen de SDE++?*
        - A: Het klopt dat door de hoge energieprijzen het subsidiebedrag per verduurzamingsproject lager wordt.
        - In hoeverre er ook meer ruimte is binnen de SDE++ is op dit moment lastig te zeggen, omdat de raming nog is

gebaseerd op de KEV-cijfers van vorig jaar; begin komende jaar wordt een nieuwe raming verwacht.

Toelichting

- Tijdens de Politieke Vierhoek van afgelopen vrijdag 19 augustus zijn beide beslispunten besproken. Er leek politieke steun te zijn om de maatregel 1 jaar uit te stellen. Daarnaast zijn er een aantal vragen gesteld over onder andere de totale ontwikkeling van de EB en ODE-tarieven en over de impact op CO2 en lasten.
- Naar aanleiding van deze vragen is de beslisnotitie uitgebreid met 1) een slide deck met achtergrondinformatie over de tariefontwikkeling en 2) een memo met de belangrijkste resultaten van de impactanalyse en de speelveldtoets.
- Naast de maatregelen die in het coalitieakkoord zijn afgesproken wordt de tariefontwikkeling ook bepaald door de oploop van de ODE-tarieven:
    - In het CA is afgesproken om de SDE++ en ODE vanaf dit jaar budgettair te ontkoppelen. Het voordeel is dat de ODE-tarieven en dus de lasten in de toekomst niet meer hoeven te worden aangepast vanwege ontwikkelingen in de SDE++ aan de uitgavenkant.
    - De ontkoppeling vindt budgetneutraal plaats. In de budgettaire plaat is tot en met 2030 echter nog wel een stijgende opbrengst voor de ODE ingeboekt. De ODE-tarieven moeten hierdoor in de periode 2022-2030 nog met ongeveer 800 mln. euro stijgen (verschil opbrengst 2030 – 2022).

- In de impactanalyse is tot slot gekeken naar het effect van de voorliggende tariefaanpassing in de hogere verbruiksschijven op onder andere de CO2-uitstoot en lasten. Er is hierbij gekeken naar 10 specifieke sectoren.
    - De CO2-reductie is het grootst in variant A, gevolgd door variant A+ en variant B.
    - De maatregel is per saldo structureel budgetneutraal (lastenverlichting van 38 mln. in 2023), maar er vindt wel binnen de groep sectoren een verschuiving plaats. Sectoren met vooral energieverbruik in de 2e en 3e schijf gas (zoals glastuinbouw) hebben de grootste lastenverzwaring in variant A en variant A+, terwijl bedrijven met vooral energieverbruik in de 4e schijf (zoals basischemie en metaal) de grootste lastenverzwaring hebben in variant B.
    - Uitstel van de maatregel naar 2024 is lastenneutraal, zie ook onderstaande tabel.

	2023	**2024**	**2025**	**2026**
Reeks CA	€ - 38 mln.	€ 0	€ 0	€ 0
Reeks jaar uitstel	€ 0	€ - 38 mln.	€ 0	€ 0

Bespreekpunt bpm bestelauto
Advies

- U (staatssecretaris) kunt een mondelinge terugkoppeling geven van de sondering bij de fracties.

Toelichting

- In de Politieke Vierhoek van vrijdag 19 augustus is voor de voorgestelde vormgeving van de bpm bestelauto besproken. De volgende vormgeving heeft toen op tafel gelegen:
    - Grondslag: CO2-uitstoot
    - Invoeringstermijn: 1x per 2025
    - Dekking budgettaire derving: verhoging mrb tarief bestelauto ondernemer.
- De grondslag en invoeringstermijn is om uitvoeringstechnische redenen een aanpassing ten opzichte van het coalitieakkoord.
- Er is afgesproken dat de voorgestelde vormgeving wordt gesondeerd bij de fracties en dat u (stas) een mondelinge terugkoppeling geeft tijdens de Politieke Vierhoek van 24 augustus.

Agendapunt 5 – Opties niet-bezwaarmakers box 3 (Stas F&B)

Tegemoetkoming niet-bezwaarmakers

- In debat met de Kamer is toegezegd in augustus te besluiten over mogelijke compensatie van belastingplichtigen waarvan de definitieve aanslag over de jaren 2017-2020 al onherroepelijk vaststond op het moment van het Kerstarrest (de niet-bezwaarmakers).
- Uit het eerste debat over het arrest van de Hoge Raad d.d. 2 februari 2022 volgt de met algemene stemmen aangenomen motie Eppink, die het kabinet verzoekt bij de compensatieregeling kleine spaarders als eerste in aanmerking te laten komen.
- In de voorliggende tabel zijn vier scenario's toegelicht om niet-bezwaarmakers tegemoet te komen. Voor ieder scenario zijn de juridische, budgettaire en uitvoeringstechnische overwegingen toegelicht.
- Ieder scenario heeft voor- en nadelen. Er is geen perfecte oplossing.
- Scenario 1 biedt geen tegemoetkoming aan niet-bezwaarmakers, levert geen budgettaire derving op en heeft beperkte uitvoeringsgevolgen.
- Scenario 2 biedt een tegemoetkoming conform de spaarvariant en kost ca. € 4,1 en vraagt ICT aanpassingen, waarmee de maatregel aanvullende druk zet op het reeds volle IV-portfolio.
- Er zijn twee verschillende opties binnen scenario 3 uitgewerkt om de motie Eppink te kunnen benaderen. Scenario 3a maakt gebruik van een maximering van het bedrag. Budgettair komt 3a uit op een derving van circa € 1,7 mld. bij een maximering van het te ontvangen bedrag op € 500 en € 2,3 mld. bij een maximering van het bedrag op € 1.000.
- Scenario 3b biedt een tegemoetkoming tot een maximaal vermogen. Dit leidt tot een budgettaire derving van ca 1,5 mld.
- De kosten aan de uitgavenkant (uitvoeringskosten en doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen) van alle scenario's zijn hierbij nog niet bekend, en kunnen op basis van een uitvoeringstoets in kaart worden gebracht.
- De opties voor scenario 3 zijn complexer in de uitvoering en vragen daarom meer capaciteit dan scenario 2.
- Er ligt momenteel al een zeer hoge druk op de uitvoering. Ieder scenario zal weer leiden tot burgerreacties die behandeld moeten worden

(verzoeken, bezwaren, beroepen) en gaan ten koste van andere werkzaamheden, en ook tot een aanvullende impact op de ICT-systemen en mogelijke herprioritering van projecten. De Belastingdienst waarschuwt voor overbelasting van de uitvoering. De vraag naar capaciteit (IV en personeel) overstijgt op dit moment al het huidige aanbod. Daarbij speelt dat het in de huidige arbeidsmarkt lastig is om voldoende personeel aan te trekken.
- De genoemde bedragen dienen gedekt te worden. Als hiervoor wordt gekozen dan komt dit boven op de grote opgaven die er momenteel al zijn.

Knelpunten keten IH/Uitstel stelsel werkelijk rendement

- Het arrest van de Hoge Raad heeft een forse impact op de mogelijkheden die de Belastingdienst heeft om beleidswijzigingen in de inkomensheffing (zogeheten structuurwijzigingen) te verwerken.
- De afgelopen periode is gebleken dat door de hersteloperatie voor box 3 en de uitbreiding van de wetgeving voor een nieuw box 3 stelsel, de invoering met ingang van 2025 niet inpasbaar is met andere maatregelen (structuurwijzigingen) in de inkomensheffing waartoe in het coalitieakkoord en de voorjaarsnota is besloten.
- CapGemini heeft ook het tijdpad voor het stelsel werkelijk rendement uit november 2021 herijkt en heeft daarbij geconstateerd dat een succesvolle invoering per 2025 zeer onwaarschijnlijk is gezien de risico's (opgelopen vertraging in wetgeving, benodigde parallelle werkzaamheden, gevraagde fiscale en IV-capaciteit).
- Met het oog op de gesignaleerde knelpunten in het IV-portfolio en de benoemde risico's van CapGemini, wordt daarom geadviseerd om de invoering van het stelsel werkelijk rendement met een jaar uit te stellen.
- Hiermee kan het wetstraject zorgvuldig worden doorlopen en is er meer tijd voor de toetsen en adviezen, en de wetsbehandeling in het parlement wat de kwaliteit van de wetgeving ten goede komt.
- Als de invoering van het stelsel werkelijk rendement doorschuift naar 2026, is de inschatting dat hiermee de werkzaamheden voor het wetsvoorstel excessief lenen (zoals nu voorligt in de Kamer), en vijf maatregelen uit het Belastingplan en de Voorjaarsnota conform eerder plan kunnen worden ingepast voor de geplande inwerkingtreding. Dit zijn: Fiscale Oudedagsreserve, Leegwaarderatio, Afbouw AHK, Geleidelijk afschaffen IACK, Pijnpunten belastingrente.
- Om deze inpassing te bewerkstelligen dient wel de capaciteit in voldoende mate te worden opgeschaald, wetgeving tijdig gereed te zijn, en de augustusbesluitvorming voor de keten Inkomensheffingen beperkt te blijven tot parameterwijzigingen.
- Bij nieuwe beleidswensen met een IV-impact of andere herstelwerkzaamheden (structuurwijzigingen) is herprioritering noodzakelijk.
- Het uitstel van het stelsel werkelijk rendement leidt tot een aanvullende derving van € 385 mln in 2025. Dit wordt in het inkomstenkader opgevangen, grotendeels door een (hoger) bijgestelde raming van het actualiseren van de leegwaarderatio. Hier bovenop komen mogelijk nog extra uitvoeringskosten aan de uitgavenkant.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Aan: de politieke vierhoek van woensdag 24 augustus

Inkomstenkader augustusbesluitvorming 2022

Aanleiding

Voor de inkomstenkant van de begroting heeft het kabinet in de Startnota afgesproken hoe hoog het totaal van beleidsmatige aanpassingen mag zijn in het inkomstenkader. Als het kabinet tijdens de kabinetsperiode de ene belasting wil verlagen, dan moet een andere belasting omhoog om te voorkomen dat de totale beleidsmatige inkomsten dalen. Het omgekeerde geldt ook: als het kabinet de ene belasting wil verhogen, dan moet een andere belasting omlaag om te voorkomen dat de totale beleidsmatige inkomsten stijgen. In augustus vindt besluitvorming over het inkomstenkader plaats, zodat deze weer sluit op 0. In de toelichting vindt u de huidige stand ten aanzien van het inkomstenkader.

Beslispunten

1. Beslispunt: Bent u akkoord om het besluit over inzet van de meevaller in de zvw-uitgaven mee te nemen in de integrale besluitvorming van de inkomsten en uitgaven? Er zijn twee opties; a) een lagere Zvw-premie niet compenseren met een lastenverzwaring of b) met de Zvw-meevaller andere uitgaven financieren wat aan de inkomstenkant een lastenverzwaring tot gevolg heeft. (zie ook toelichting maatregel 1 - meevaller zvw-uitgaven). Hierbij is wel van belang te vermelden dat aan de uitgavenkant tegenvallers zijn die anders met specifieke maatregelen opgelost moeten worden.
2. Beslispunt: Bent u akkoord om het huidige overschot in het inkomstenkader in te zetten voor de koopkrachtbesluitvorming?
3. In de budgettaire besluitvorming lopen deze week een aantal recent geëvalueerde fiscale regelingen mee waar nog een kabinetsreactie op moet komen zoals de BOR en bijzondere regelingen MRB en BPM (zie bijlage 1). Beslispunt: Wilt u daarnaast ook de eerder negatief geëvalueerde regelingen waar wel al eerder een kabinetsreactie op is geweest betrekken bij deze besluitvorming (zie bijlage 2 voor lijst)?
4. Beslispunt: Bent u akkoord om de maatregelen uit het Belastingplan (maatregel 27 en 28) in te passen in het inkomstenkader?

Toelichting

De huidige maatregelen en herijkingen in het inkomstenkader resulteren in een saldoverbetering binnen de kabinetsperiode. Het overschot in het inkomstenkader van €543 mln binnen de kabinetsperiode en structureel €342 mln kan worden ingezet voor de koopkrachtbesluitvorming. De keuze ligt nog voor hoe om te gaan met de zvw-uitgaven meevaller en resulterende daling in de zvw premies. Deze meevaller kan óf worden ingezet voor lastenverlichting óf voor uitgaven. Bij inzet aan de uitgavenkant is een compenserende lastenverzwaring nodig van gelijke omvang.

Het inkomstenkader is opgedeeld over de volgende categorieën:

1. **Beleidsmatige mutaties** – Dit betreft inkomstenkader relevante maatregelen waarover besluitvorming plaatsvindt in augustus.
2. **Herijkingen** – Dit zijn tot dusver herijkte en door CPB gecertificeerde ramingen van eerder besloten maatregelen. De lijst is nog niet volledig, en wordt aangevuld met herijkingen zodra deze beschikbaar komen.

Tabel 1: Inkomstenkader, mutaties t.o.v. stand Voorjaarsnota 2022.

#	In standen, in mln. – is saldoverslechterend = lastenverlichting	2022	2023	2024	2025	*Struc.*
	Beleidsmatige mutaties					
1	Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. zvw-uitgaven meevaller	0	-264	-264	-288	*-288*

	Óf optie 1 - Inzet zvw-uitgaven meevaller voor uitgaven: verhoging tarief eerste schijf (TES) en premie AOF (verdeling 50%-50%) * *zie toelichting punt 1*	0	264	264	288	*288*
	Óf optie 2 - Inzet zvw-uitgaven meevaller voor lastenverlichting: kadercorrectie * *zie toelichting punt 1*	0	264	264	288	*288*
2	Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. zvw-uitgaven meevaller Voorjaarsnota	0	-26	-26	-26	*-26*
	Dekking Zvw-uitgaven meevaller VJN: verhoging tarief eerste schijf en premie AOF (verdeling 50% van budgettaire impact)	0	26	26	26	*26*
3a	Fiscale klimaatmaatregelen - BPM vrijstelling bestelauto's * *zie toelichting*	0	0	-226	110	*0*
3b	Fiscale klimaatmaatregelen – dekking via MRB * *zie toelichting*	0	0	0	76	*0*
4	Fiscale klimaatmaatregelen - Uitstel EB maatregelen	PM	PM	PM	PM	*PM*
5	Pensioen - Uitstel uitvoering bedrag ineens	0	-23	0	0	*0*
6	Uitstel invoering stelsel werkelijk rendement box 3 met 1 jaar	0	0	0	-385	*0*
7a	WBSO overschrijding budget	0	-22	0	0	*0*
7b	WBSO aanpassing tarief ter dekking overschrijding	0	22	0	0	*0*
8	Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's	0	-6	0	0	*0*
9a	Annuleren VJN maatregel Box 2: nieuwe tariefschijven 26% en 29,5%	0	-70	-70	-70	*-70*
9b	Alternatieve invulling box 2 tweeschijvenstelsel	0	70	70	70	*70*
	Herijkingen					
10	30%-regeling beperken tot Balkenende norm	0	0	9	10	*3*
11	Excessief lenen verhogen drempelbedrag van 500.000 naar 700.000	0	-9	-9	-9	*-9*
12	Verhogen overdrachtsbelasting van 9% naar 10,1%	0	159	159	159	*159*
13	Afschaffen betalingskorting Vpb	0	14	23	26	*26*
14	Herstel bezwaarmakers box 3	-30	-5	-5	0	*0*
15	Uitstel fiscale afbouw salderingsregeling met 2 jaar	0	-10	15	-1	*0*
16	Onbelaste reiskostenvergoeding 1 jaar naar voren en verhoging naar 21 cent in 2023 en 22 cent in 2024	0	-35	50	50	*50*
17	Afschaffen middelingsregeling	0	-4	-6	-10	*-10*
18	Afschaffen Fiscale Oudedagsreserve (FOR)	0	6	6	6	*6*
19	Btw-nultarief voor zonnepanelen	0	-2	-2	-2	*-2*
20	Box 2: doelmatigheidsmarge 25% naar 15% gebruikelijk loon	0	40	48	56	*41*
21	Aanpassen voorschotsystematiek energiebelasting	0	0	5	5	*5*
22	Uitbreiding frisdrankbelasting	0	-5	13	13	*13*
23	Actualiseren leegwaarderatio	0	97	97	97	*97*
24	CA: zelfstandigenaftrek	0	-7	-13	-20	*-46*
25	CA: tabaksaccijns (pakje naar 10 euro)	0	3	7	9	*9*
26	Algemeen btw-tarief toepassen op lachgaspatronen	-1	0	0	0	*0*
	Totaal inkomstenkader	**-31**	**213**	**171**	**190**	***342***

27	Belastingplan maatregel: Verlenging beleidsregel Plato-gehalte biermixen	0	-4	0	0	0	
28	Belastingplan maatregel: Uitbreiding grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen	0	-1	-1	-1	-1	

Toelichting

1. Meevaller zvw uitgaven en dekking

- De uitgaven in de zvw (onderdeel van de totale zorguitgaven) worden lastendekkend gefinancierd via de zorgpremies. Dit staat opgenomen in de wet.
- Dit betekent dat mee- en tegenvallers in de uitgaven dus automatisch leiden tot lagere of hogere premies. De premies zitten in het inkomstenkader waardoor lagere premies leiden tot een dekkingsopgave in het geval de meevaller in de zvw-uitgaven wordt ingezet voor hogere uitgaven elders. Hiertegenover moet dan een lastenverzwaring worden gezet. In de regel gebeurt dit door het verhogen van de tarief eerste schijf (burgers) en het verhogen van de Aof-premie (bedrijven). Andersom geldt hetzelfde.
- De Zvw-uitgaven reeks voor komende jaren laat onderstaande meevaller zien

In € mln, + is saldoverbetering	2023	2024	2025
Zvw-uitgaven	264	264	288

- In de begrotingsregels in de startnota is opgenomen dat indien sprake is van een meevaller aan de uitgavenzijde, gekozen kan worden om de meevaller in te zetten onder 1) het uitgavenplafond óf 2) niet uit te geven, maar te gebruiken aan de inkomstenkant zodat er tegenover de lagere zorgpremies geen compenserende lastenverzwaring hoeft te worden gezet.
  - Als gekozen wordt voor optie 1, dan betekent dit dat de zorgpremies dalen en de meevaller wordt ingezet aan de uitgavenkant. De daling van de premies leidt tot een dekkingsprobleem in het inkomstenkader. Hiertegenover komt vervolgens een lastenverzwaring van bovenstaande reeks door een verhoging van tarief eerste schijf (burgers) en verhoging van de Aof-premie (bedrijven).
  - Als gekozen wordt voor optie 2, dan betekent dit dat het geld niet wordt ingezet voor dekkingsproblemen aan de uitgavekant en levert dat dus aan de uitgavekant een budgettair probleem op (momenteel speelt er zowel een budgettaire tegenvaller binnen het totale uitgavenplafond in de zorg als een tegenvaller bij de rente- Hiertegenover staat wel dat er geen lastenverzwaring plaats hoeft te vinden aan de inkomstenkant als gevolg van de dalende premie.

2. Meevaller zvw-uitgaven VJN en dekking

In de zvw was ten tijde van de Voorjaarsnota sprake van een zeer geringe uitgavenmeevaller bij het eigen risico (circa 26 miljoen vanaf 2023). Het kabinet heeft besloten om de zvw-meevaller in te zetten om VWS-brede problematiek aan de uitgavenkant op te vangen. Dit betreft onder andere hogere uitgaven bij de Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden en de griepvaccinatie. De Zvw-uitgavenmeevaller van 26 miljoen als gevolg van een lager eigen risico leidt – vanwege de wettelijke lastendekkende financiering– tot een automatische neerwaartse bijstelling van de zorgpremies en de zorgtoeslag vanaf 2023. Aangezien de zvw-meevaller is ingezet aan de uitgavenkant, dienen de inkomsten verhoogd te worden om een derving aan de inkomstenkant te voorkomen. De compenserende lastenverhoging voor burgers en bedrijven worden bij de augustusbesluitvorming betrokken. De compensatie vindt plaats door middel van de verhoging van het tarief eerste schijf en de arbeidsongeschiktheidsfondspremies. Deze post is niet meegenomen in de kadercorrectie in de Voorjaarsnota.

3. Fiscale klimaatmaatregelen - BPM vrijstelling bestelauto's afschaffen in 3 stappen en dekking

In het coalitieakkoord is afgesproken om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's ondernemers in drie stappen, in 2024-2026, af te bouwen. In de uitwerking is gebleken dat zowel de afbouw in drie stappen als de huidige grondslag (netto catalogusprijs) niet uitvoerbaar zijn voor de Belastingdienst en RDW. De concrete invulling van deze maatregel staat nog open.

Naar verwachting ligt de budgettaire opbrengst cumulatief (2024-2030) circa € 660 miljoen euro lager dan verwacht in het Coalitieakkoord (bij grondslag CO_2-uitstoot en in 1 keer afschaffen)
Bij de raming voor het Coalitieakkoord is gebruik gemaakt van een grovere inschatting. Conform de gebruikelijke systematiek is ten behoeve van de wetgeving de raming van de budgettaire opbrengst geactualiseerd en verfijnd. Hierbij is gebruik gemaakt van de meest recente inzichten in relevante ontwikkelingen zoals de energie- en brandstofkosten. Dit is van belang voor het verschil in de kosten tussen de emissievrije en fossiele bestelauto van een ondernemer (de TCO, Total Cost of Ownership), en daarmee bepalend voor de mate waarin men overstapt op het kopen van een emissievrije bestelauto in plaats van een fossiele bestelauto.
Daarnaast is de raming gemaakt met een model waarin nu ook goed gekeken is naar anticipatie- en gedragseffecten. Verder is rekening gehouden met parallelimport en het feit dat de bpm bij parallelimport lager is. Ook is rekening gehouden met wat deze maatregel bovenop of naast (interactie) al eerder ingezet beleid doet (zoals ZE-zones en de SEBA (Subsidieregeling Emissieloze Bedrijfsauto's)). Dit alles leidt tot een lagere opbrengst vanuit de bpm en een grotere derving door grondslagerosie (wat meer nieuwverkopen van emissievrije bestelauto's). Dekking van dit bedrag wordt gezocht binnen het domein van de belasting op de bestelauto, via een verhoging van de motorrijtuigenbelasting (MRB). De totale reeks BPM derving en MRB dekking is budgetneutraal.

4. Fiscale klimaatmaatregelen – EB maatregelen
In CA zijn enkele EB maatregelen opgenomen, waaronder een schuif tussen 1e schijf gas en 1e schijf elektra. Er is nog geen definitief besluit genomen op welke wijze deze worden opgenomen in het BP.

5. Pensioen - Uitstel wetsvoorstel bedrag ineens
Betreft wetsvoorstel waarbij deelnemers werknemerspensioen bij start pensioen maximaal 10% van het opgespaarde kapitaal als 'bedrag ineens' kunnen opnemen. Begin 2021 werd datum van inwerkingtreding wetsvoorstel 'bedrag ineens' met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2023. De implementatie van dit wetsvoorstel wordt nogmaals met een jaar uitgesteld door, wat een derving van € 23 mln in 2023 tot gevolg heeft.

6. Uitstel invoering stelsel werkelijk rendement box 3 met 1 jaar
Omdat de mogelijkheden in de IV-keten inkomensheffing beperkt zijn en gelet op vertraging in het proces rond een nieuw stelsel die is opgetreden door het kerstarrest, wordt de invoering van het nieuwe stelsel box 3 gebaseerd op werkelijke rendement één jaar opgeschoven: van invoering per 1 januari 2025 naar 1 januari 2026. Uitstel naar 2026 betekent één jaar langer overbruggingswetgeving. Dat levert een incidentele derving op van een kleine 385 miljoen euro.

7. Overschrijding WBSO budget en dekking
In 2023 vindt een overschrijding van het budget van € 22 mln plaats. Volgens de budgetsystematiek voor de WBSO dient een overschrijding gecompenseerd te worden middels een parameteraanpassing. Ter compensatie van de overschrijding van het WBSO budget in 2023 wordt het tarief aangepast, wat € 22 mln in 2023 oplevert.

8. Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's
Er is geconcludeerd dat de toepassing van de verhoging van 25% van giften aan culturele algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) in de inkomstenbelasting onjuist is toegepast. Om de wet in lijn te brengen met de toepassing is een wetswijziging benodigd. De tweede kamer is hierover geïnformeerd en er is besloten om de wet op korte termijn (in BP2023) te wijzigen zodat deze in lijn wordt gebracht met de uitvoeringspraktijk van de afgelopen 10 jaar (maximaal €1.250 bij fiscale partners). Momenteel schetst de Belastingdienst verschillende opties voor mogelijk rechtsherstel voor aangiftes in de periode 2017-2022. Er van uitgaande dat iedereen, die daar over de periode 2017-2022 recht op heeft, gecompenseerd wordt, bedraagt de budgettaire derving van rechtsherstel naar verwachting € 6 miljoen.

9. Annuleren VJN maatregel Box 2: nieuwe tariefschijven 26% en 29,5% en alternatieve invulling

In het voorjaar is afgesproken om twee schijven in box 2 te introduceren. In het IBO vermogensverdeling is geconcludeerd dat de introductie van twee schijven in box 2 het risico heeft van belastingarbitrage en dat andere invullingen beter zouden zijn. Het niet invoeren van twee schijven leidt bovendien tot minder impact op de IV portfolio in de inkomensheffing. Om deze redenen wordt de maatregel omgezet in een parameteraanpassing, bijvoorbeeld via het tarief in box 2 of de schijflengte in de vpb PM: nog te bespreken.

27. Belastingplan maatregel - Verlengen beleidsregel Plato-gehalte biermixen
Het verlengen van de beleidsregel voor van het Plato-gehalte biermixen met 1 jaar, tot 1 januari 2024. Het 'Platogehalte' van een bier geeft aan wat de dichtheid van het 'wort' is. Wort is een suikerrijk tussenproduct wat een onderdeel is van de productieketen van bier. Het percentage opgeloste stoffen in dit wort wordt 'stamwortgehalte' genoemd.
De beleidsregel maakt het mogelijk dat voor bepaalde biermixen mag worden uitgegaan van het Platogehalte van het stamwort van het basisbier. In plaats van het stamwort van het eindproduct. Hierdoor gelden voor deze biermixen een lager percentage bieraccijns. In de beleidsregel staat dat per 1 januari 2023 de grondslag voor bieraccijns wijzigt van graden Plato naar alcoholpercentage. In lijn met de Wet implementatie richtlijnen accijns 2022. De datum van deze omzetting is per amendement Heine met 1 jaar uitgesteld. De biersector heeft hierop gevraagd om de beleidsregel met 1 jaar te verlengen.

28. Belastingplan maatregel - Uitbreiden grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen
In de voorjaarsnota is besloten om zonnepanelen onder het btw 0%-tarief te laten vallen. Naar aanleiding van de internetconsultatie is de wens opgekomen om ook geïntegreerde zonnepanelen onder dit tarief te laten vallen.

Bijlage 1: Negatief geëvalueerde fiscale regelingen – nog geen kabinetsreactie
Bij negatief geëvalueerde fiscale regelingen schrijven de begrotingsregels voor dat de desbetreffende fiscale regeling wordt afgeschaft of versoberd voor zover deze negatief is geëvalueerd. Als de wens is om een negatief geëvalueerde fiscale regeling toch te handhaven, dient de minister op wiens begroting de regeling staat de reden hiervoor toe te lichten in de MR. Het kabinet dient dan ook in een kabinetsreactie aan de Kamer expliciet in te gaan waarom de regeling niet wordt afgeschaft cq hoe die wordt versoberd. De volgende fiscale regelingen zijn (gedeeltelijk) negatief geëvalueerd waarbij er nog geen kabinetsreactie is vastgesteld. Deze kunnen worden betrokken bij de besluitvorming:

- Evaluatie bijzondere regelingen MRB en BPM, waarbij in het toetsingskader is bevonden dat onder andere het belang van financiële interventie t.a.v. de bestelauto ondernemer voor zowel de BPM (vrijstelling) als MRB (verlaagd tarief) niet is aangetoond. Ook de regeling voor kampeerauto's en de regelingen gericht op mobiel erfgoed en stimuleren van rijden op gas krijgen kritische beleidsadviezen mee.
- Evaluatie verlaagd gebruikelijk loon dga's startups, waaruit blijkt dat de regeling maar heel beperkt gebruikt wordt en dus niet doeltreffend is.
- Evaluatie aftrek specifieke zorgkosten, waarbij de conclusie is dat er sprake lijkt te zijn van een doeltreffend instrument maar niet de hele doelgroep wordt bereikt en de doelmatigheid van de regeling beperkt is. Daarnaast kan niet worden onderbouwd waarom een fiscale regeling de voorkeur verdient boven een ander instrument.
- Evaluatie fiscale regelingen bedrijfsopvolging (BOR), waaruit is gebleken dat de vrijstelling goinconcernwaarde in de BOR niet doelmatig is.
- Evaluatie zeevaartregelingen, waarbij blijkt dat de tonnageregeling en afdrachtvermindering zeevaart doeltreffend en doelmatig zijn, maar de willekeurige afschrijving op zeeschepen niet omdat deze nauwelijks gebruikt wordt

Bijlage 2: Eerder negatief geëvalueerde fiscale regelingen – wel een kabinetsreactie

Extra toelichting over evaluaties fiscale regelingen
In het rapport Bouwstenen voor een beter belastingstelsel is gekeken naar de conclusies van evaluaties van fiscale regelingen met betrekking tot doeltreffend- en doelmatigheid. Deze resultaten zijn geactualiseerd en worden weergeven in het onderstaande figuur.

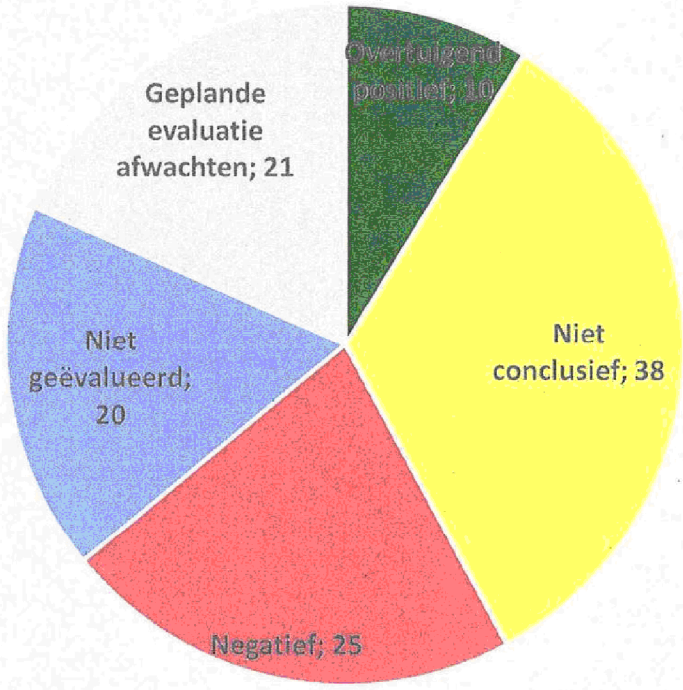

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de negatief geëvalueerde regelingen waar reeds een kabinetsreactie is gegeven. Hierbij is het goed om te beseffen dat er ook regelingen zijn waarbij de effectiviteit en doelmatigheid twijfelachtig is maar waarbij dit niet of in mindere mate hard gemaakt kon worden (categorie 'niet conclusief'). Denk hierbij aan ondernemersregelingen zoals de meewerk- en stakingsaftrek, of het verlaagde btw-tarief voor arbeidsintensieve diensten.

Regeling	**Toelichting**	**Beleidsopvolging**	**Budgettair belang**
(Zeer) beperkt effectief en efficiënt:			
Giftenaftrek inkomstenbelasting	Niet efficiënt en veel foutief gebruik	Geen	PM
Middelingsregeling	Beperkt effectief en efficiënt	Wordt afgeschaft in 2023	PM
Hypotheekrenteaftrek	Beperkt effectief en efficiënt	Geen	PM
Aftrek financieringskosten eigen woning	Beperkt effectief en efficiënt	Geen	PM
Aftrek periodieke betalingen erfpacht, opstal en beklemming	Beperkt effectief en efficiënt	Geen	PM
Eigenwoningforfait	Beperkt effectief en efficiënt	Geen	PM
Extra zelfstandigenaftrek starters	Niet effectief	Geen	PM
Landbouwvrijstelling in de winstsfeer	Oorspronkelijke doel is niet langer relevant	Geen, in 2023 nieuwe evaluatie	PM
Schenk- en erfbelasting Eenmalige vrijstelling eigen woning	Beperkt doeltreffend en niet doelmatig	Wordt verlaagd in 2023 en afgeschaft in 2024	PM
Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid	Waarschijnlijk niet effectief	Geen	PM

Schenk- en erfbelasting Faciliteiten ANBI's	Beperkt effectief en efficiënt	Geen	PM
Giftenaftrek vennootschapsbelasting	Waarschijnlijk niet effectief, niet efficiënt	Aangifteformulier aangepast	PM
OVB Vrijstelling stedelijke herstructurering	Niet effectief, gebruik beperkt	Geen	PM
OVB Vrijstelling Bureau Beheer Landbouwgronden	Wordt niet meer gebruikt	Geen	PM
EB Teruggaaf energie-intensieve industrie	Beperkt doeltreffend	Geen	PM
EB Belastingvermindering per aansluiting	Redelijk doeltreffend, beperkt doelmatig	Geen	PM
Accijnzen verlaagd tarief kleine brouwerijen	Oorspronkelijke reden bestaat niet meer	Poging tot afschaffen, uiteindelijk ingetrokken	PM

Verhoging mijnbouwheffingen t.b.v. politieke vierhoek 24 augustus

Aanleiding

De Politieke Vierhoek is eerder bijgepraat over de adviezen van de Landsadvocaat over de juridische houdbaarheid van een verhoging van de mijnbouwheffingen. Ook is er contact geweest met olie- en gasmaatschappijen om een alternatieve, vrijwillige route te onderzoeken.

Bespreekpunten

- Procesbelang van de Staat
- MEZK zal de stand van zaken op de alternatieve route toelichten.

Kernpunten

Procesbelang van de Staat

Het tarief kan hoger worden vastgesteld, al geldt dat bij hogere tarieven de kans groter is dat de gaswinning tijdelijk wordt teruggeschroefd en dat nieuwe investeringen verplaatsen naar het buitenland. Door de vormgeving is in alle gevallen gaswinning lucratiever dan voor de Oekraïne-crisis. Als er minder gewonnen wordt zou dit haaks staan op de ambities van het Versnellingsplan dat voor het reces aan de Kamer is gestuurd.

- De brancheverenigingen van olie- en gasproducenten in Nederland (Element NL) wordt momenteel geconsulteerd over de bereidheid voor een vrijwillige bijdrage. Daarnaast wordt er separaat met Shell gesproken. Beide zijn in beginsel bereid een bijdrage te leveren. De sector heeft een voorkeur voor bijdrage aan klimaat- en energiedoelen, in plaats van koopkrachtmaatregelen. Shell heeft aangegeven bereid te willen zijn bij te dragen aan een energie-armoedefonds. De invoering van een vrijwillige bijdrage zal hoe dan ook nadere uitwerking vragen en tijd kosten.
- Op het moment dat de regering kiest voor een verplichte route, zullen de partijen hun vrijwillige bijdragen intrekken De vrijwillige bijdrage is hoe dan ook enkel houdbaar als alternatief voor een wettelijk verhoging van het tarief van de cijns.

Toelichting

Juridische analyse

- De hoogte van de mijnbouwheffingen (cijns en winstaandeel) is in de Mijnbouwwet vastgelegd. Voor een verhoging daarvan is dus een wijziging van de Mijnbouwwet noodzakelijk.
- In de Mijnbouwwet (artikel 55) is opgenomen dat (kortgezegd) wijziging van de cijns of het winstaandeel niet van toepassing is op de bestaande vergunninghouders. Dit betekent dat het wijzigen van regels daarover, zoals het verhogen van tarieven, niet zal gelden voor houders van vergunningen die voor de wijziging zijn verleend, maar enkel voor houders van vergunningen die na de invoering van de wijziging zijn verleend.
- Dit artikel is per amendement van toenmalig Tweede Kamerlid Van Walsem (D66)[1] in de Mijnbouwwet gekomen, met als expliciete reden het belang van een stabiel en voorspelbaar mijnbouwklimaat. Het biedt de vergunninghouders rechtszekerheid met betrekking tot hun investering.
- Procesbelang van de staat

[1] Kamerstukken II 2001/02, 26219, nr. 83.

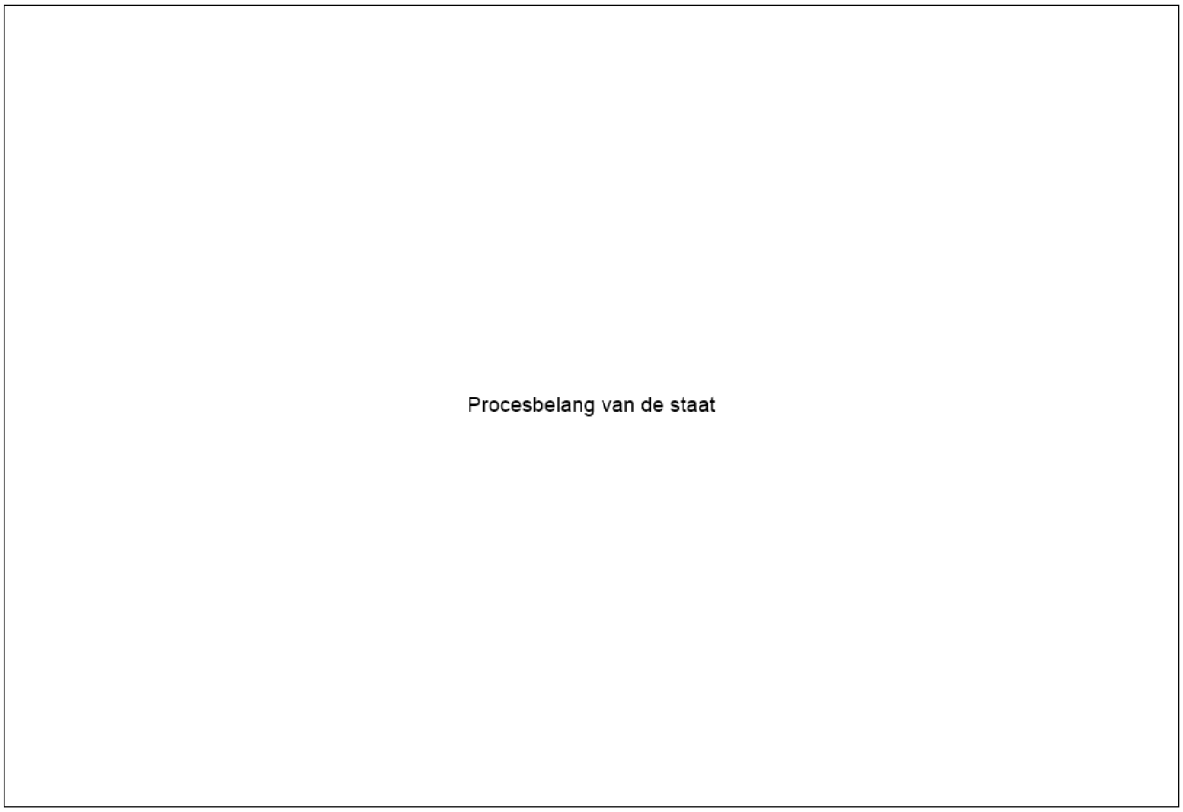

Raming

- De budgettaire opbrengst van een verhoging van een extra staffel in de Cijns voor de omzet die volgt uit de prijs boven 50 cent/m3 is geheel afhankelijk van het gekozen tarief.
- De cijns interfereert met het winstaandeel.
- Een neveneffect van deze verhoging van het winstaandeel is dat de Vpb-opbrengst daalt. Dit hoeft conform de begrotingsregels niet gedekt te worden.
- Tabel 1 toont de totale opbrengst bij verschillende tarieven. Procesbelang van de staat Procesbelang van de staat Andere tarieven dan de tarieven die hieronder zijn opgenomen zijn uiteraard mogelijk.
- Er is gewerkt met de nieuwste raming van de ontvangsten o.b.v. de Mijnbouwwet (begin augustus). Deze wordt na augustusbesluitvorming verwerkt op de EZK-begroting.

Tarief	37,50%			50%			65%		
(€ in mln.)	2023	2024	totaal	2023	2024	totaal	2023	2024	totaal
Opbrengst Cijns	2.163	223	2.386	2.884	297	3.181	3.749	386	4.136
effect op winstaandeel	-705	-73	-778	-941	-97	-1.038	-1.223	-126	-1.349
Netto geraamde opbrengst	1.458	150	**1.608**	1.944	200	**2.144**	2.527	260	**2.787**
Effect op Vpb-inkomsten	-376	-39	-415	-501	-52	-553	-652	-67	-719

Overige beleidsmatige overwegingen

- De Nederlandse Staat ontvangt reeds circa 70% van de winst behaald met binnenlandse olie- en gasproductie. Dat is reeds meer dan de totale afdracht in het Verenigd Koninkrijk ná introductie van de aangekondigde *windfall tax* aldaar (65%), maar lager dan de heffingen in bijvoorbeeld Noorwegen (78%).
- Een verhoging van de mijnbouwheffingen kan de gasproductie op middellange termijn negatief beïnvloeden. Het maakt het immers minder aantrekkelijk voor bedrijven om te investeren in

versnelling van de gaswinning op de Noordzee. Investeringen elders worden hiermee relatief aantrekkelijker. Tegelijk vormen de hoge gasprijzen momenteel een stimulans doordat de winstgevendheid van gaswinning flink gestegen is. Voor de zomer is een versnellingsplan aan de Kamer gestuurd. In 2021 bedroeg de binnenlandse productie van gas ruwweg de helft van de binnenlandse consumptie, dit aandeel zal de komende jaren dalen.

- Verder kan een verhoging van de mijnbouwheffingen negatieve gevolgen hebben voor het vestigings- en investeringsklimaat in Nederland in brede zin.
- Anderzijds is hier sprake van een uitzonderlijke situatie met gasprijzen die zijn vertienvoudigd.
- Het IMF en de VN bevelen een *windfall tax* aan om rechtvaardigheidsredenen en omdat het belasten van overwinsten een efficiënte manier is om belasting te heffen. De Wetenschappelijke Adviesraad van het Duitse ministerie van Financiën ontraadt een *windfall tax* juist, omdat dit tot willekeur leidt, wenselijke capaciteitsuitbreiding verstoort en schadelijk is voor de innovatiekracht van de economie.

Uitvoerbaarheid

- Een verhoging van de cijns is naar verwachting per 1 januari 2023 uitvoerbaar voor de Belastingdienst, mits de behandeling van het benodigde wetsvoorstel daarvoor is afgerond. Daarvoor is vereist dat de Wetswijziging meeloopt met het Belastingplan. Het definitieve oordeel over de uitvoerbaarheid door de Belastingdienst verloopt via een uitvoeringstoets.

Notitie Politieke Vierhoek 24-08
Agendapunt: Fiscale klimaatmaatregelen

Aanleiding
Tijdens de Politieke Vierhoek van vrijdag 19 augustus is verzocht om aanvullende informatie over de tariefontwikkeling van de energiebelasting. Daarnaast is afgesproken dat de bpm-maatregel wordt gesondeerd bij de fracties. Ook werd gevraagd naar de ontwikkeling van de ODE.

In bijlage 1 (slide deck) is een overzicht en duiding van 1) de tariefontwikkeling in de energiebelasting en 2) de inhoudelijke invulling van de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven opgenomen. In bijlage 2 is een samenvatting opgenomen van de uitgevoerde impactanalyse en speelveldtoets.

Beslispunten tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting

1. Bent u akkoord om – gegeven de huidige energieprijzen - de invoering van de tariefmutaties in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting 1 jaar uit te stellen naar 2024? Dit voorgestelde uitstel is budgetneutraal.
2. Bent u akkoord om de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting in te vullen conform variant A+?

Bespreekpunt vormgeving afbouw bpm-vrijstelling bestelauto ondernemers

1. De staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst zal een mondelinge terugkoppeling geven van de sondering bij de fracties.

Toelichting – energiebelasting

- In het CA is over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting het volgende afgesproken:
  - Energiebelasting minder degressief maken door tarieven in hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen (+250 mln. in 2023, +500 mln. vanaf 2024 en struc. (lastenverzwaring))
  - Tarief op 2e en 3e schijf elektriciteit verlagen (-288 mln. in 2023, -500 mln. vanaf 2024 en struc. (lastenverlichting)).
- De maatregelen zijn per saldo lastenneutraal.

Beslispunt 1 - Temporisering tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting
- De ontwikkeling in de energiemarkt is momenteel zeer onzeker. Trinomics schat in dat de energieprijzen de komende jaren fors hoger liggen. Ondanks dat blijft het aandeel energiekosten in totale bedrijfskosten gemiddeld beperkt. Er zijn echter forse uitschieters zichtbaar (basischemie en glastuinbouw). Trinomics verwacht dat de energiekosten richting 2030 weer zullen dalen maar hoger blijven dan wat in KEV2021 werd verwacht.
- Voor het klimaatbeleid en de lange termijn prijsprikkels zijn de tariefaanpassingen in de energiebelasting daarom nog steeds van belang.
- De voorliggende tariefschuif in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting is per saldo budgetneutraal. Binnen de groep bedrijven vindt echter wel een lastenschuif plaats.
- Gegeven de tijdelijk fors hogere gas- en elektriciteitsprijzen in (met name) 2023 en tegelijkertijd het belang van de tariefaanpassingen in de energiebelasting voor het lange termijn klimaatbeleid, is het voorstel om de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven 1 jaar uit te stellen naar 2024, en de wetgeving vast te leggen in het Belastingplan 2023.
- Hierdoor worden gasafhankelijke en energie-intensieve bedrijven op de korte termijn ontlast. Tegelijkertijd ondervinden bedrijven met een relatief hoog elektriciteitsverbruik (of laag gasverbruik) juist een nadeel ten opzichte van de afspraak in het coalitieakkoord.
- Het doorschuiven naar 2024 is per saldo budgettair neutraal.

Beslispunt 2 – inhoudelijke invulling tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven energiebelasting

- Als invulling van de afgesproken tariefschuif in de hogere verbruiksschijven, zijn drie varianten opgesteld, die passen binnen de budgettaire randvoorwaarden van het coalitieakkoord. Zie hiervoor ook tabel 1.
- De belangrijkste verschillen tussen de drie varianten is de manier waarop de tariefverhogingen met 500 mln. zijn ingevuld:
  - Variant A is gericht op een zo groot mogelijke verduurzamingsprikkel en de lastenverzwaring wordt volledig via de tweede en derde schijf gas gerealiseerd.
  - In variant B worden de lasten meer bij de grootverbruikers gelegd en wordt ook de 4e schijf gas en elektriciteit verhoogd.
  - Variant A+ zit hier tussenin.
- De maatregel is per saldo budgetneutraal. De totale energiekosten blijven dus gelijk. De verdeling waar de kosten neerslaan verandert echter wel. Door de schuif (alle varianten) zal de (grote) industrie meer gaan betalen en zullen de lasten dalen voor bedrijven met relatief laag gas-/energieverbruik of relatief hoog elektriciteitsverbruik (m.n. MKB bedrijven, diensten sector en maatschappelijk-vastgoedsectoren).
- Naar verwachting wordt de grootste CO_2-reductie en verduurzamingsprikkel gerealiseerd in variant A, gevolgd door variant A+ en B.
- Zie hieronder een beknopte beschrijving per variant.

Tabel 1*: Structurele invulling enveloppen + 500 mln. euro en – 500 mln. euro in 2030 (in € mln.)*

	Variant A	Variant A+	Variant B
Gas			
Schijf 2	+ 210	+ 190	+ 125
Schijf 3	+ 290	+ 240	+ 125
Schijf 4	+ 0	+ 25	+ 87
Elektriciteit			
Schijf 2	-323	-293	-262
Schijf 3	-177	-207	-238
Schijf 4	+ 0	+ 45	+ 163

Variant A:

- *Beschrijving:* De verhoging van de energiebelasting in de hogere verbruiksschijven wordt ingevuld via verhoging van de tweede en derde schijf gas. Het tarief van de vierde schijf gas en elektriciteit wordt niet aangepast. Het budget voor verlaging van de elektriciteitstarieven gaat voor ongeveer 2/3 naar de tweede schijf elektriciteit en 1/3 naar de derde schijf elektriciteit.
- *Rationale:* Deze variant is gericht op een zo groot mogelijke verduurzamingsprikkel. De verdeling van het budget voor de lastenverlichting over de tweede en derde schijf elektriciteit is zo vormgegeven dat de prikkel tot elektrificatie en vermindering van het aardgasverbruik het grootst is. Vanwege de overlap met de CO_2-heffing industrie is de extra prikkel van verhoging van het tarief 4e schijf aardgas naar verwachting minder groot. Daarnaast zou een verhoging van het elektriciteitstarief 4e schijf de prikkel tot elektrificatie voor grootverbruikers mogelijk juist remmen. Daarom is in deze variant alleen het tarief van de 2e en 3e schijf aardgas verhoogd. Met deze variant wordt ten dele invulling gegeven aan het ETD-voorstel wat betreft de ranking. Daarnaast wordt, net als in A+ en B, de degressiviteit verminderd.

Variant A+:

- *Beschrijving*: Deze variant is grotendeels gelijk aan variant A, maar 70 mln. van verhoging van de tweede en derde schijf gas wordt doorgeschoven naar de vierde schijf gas (25 mln.) en de vierde schijf elektriciteit (45 mln.).
- *Rationale*: Door een deel van de lastenverhoging in te vullen via verhoging van het tarief vierde schijf worden de lasteneffecten voor een groter deel bij het grootbedrijf (industrie) gelegd en in mindere mate bij de kleinere energie-intensieve bedrijven ten opzichte van variant A, zonder dat de verduurzamingsprikkel sterk afneemt. Deze variant voldoet

bijvoorbeeld nog steeds aan de ranking, zoals opgenomen in het ETD-voorstel (Fit for 55) en vermindert de degressiviteit. Daarnaast is deze variant in lijn met de CA-afspraak dat de energiebelastingtarieven in de hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit worden verhoogd.

Variant B:

- *Beschrijving:* De verhoging van de energiebelasting in de hogere verbruiksschijven wordt voor de helft ingevuld via de vierde schijf (163 mln. 4e schijf elektriciteit en 87 mln. 4e schijf gas) en voor de andere helft ingevuld via de tweede (125 mln.) en derde schijf (125 mln.) aardgas. De verdeling van het budget voor verlaging van de tweede en derde schijf elektriciteit is vrijwel gelijk ten opzichte van variant A en variant A+.
- *Rationale:* Deze variant is er op gericht om de lastenverzwaring voor een groter deel neer te laten slaan bij grootverbruikers (industrie). Eveneens als in variant A en A+ wordt de degressieve tariefstructuur van de energiebelasting hiermee verminderd. Daarnaast slaan de lasten voor industriële grootverbruikers verschillend neer t.o.v. de andere varianten.
- Tegelijkertijd is de verduurzamingsprikkel lager ten opzichte van de andere twee varianten, omdat verhoging van het tarief 4e schijf elektriciteit de elektrificatieprikkel vermindert (maar energie-efficiënte versterkt) en verhoging van het tarief 4e schijf aardgas grotendeels samenvalt met de prikkel van de CO_2-heffing.

<u>Ter informatie: ontwikkeling Opslag Duurzame Energie (ODE)</u>

- De ODE is een opslag op de energiebelasting, met als doel de uitgaven aan de subsidieregeling SDE++ te financieren. In de afgelopen politieke vierhoek kwam de vraag op naar de ontwikkeling van de ODE.
- In het coalitieakkoord is afgesproken de ODE en de SDE++ te ontkoppelen per 2023. Vanaf dat jaar volgt de ODE niet meer de ontwikkeling van uitgaven aan de SDE++. Hiermee vervalt ook het doel van de ODE. Om die reden wordt de ODE per 2023 geïntegreerd in de tarieven van de energiebelasting.
- De volgende taakstellende reeks wordt verwerkt in de energiebelasting:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Budgettaire taakstelling ODE (in mln. euro)	2906*	3068	3333	3494	3239	3224	3248	3527	3747
* Opbrengst ODE-tarieven 2022									

Invulling EB-tariefschuif hogere verbruiksschijven

Overzichtstabel maatregelen EB uit het Coalitieakkoord

Maatregel	Invoeringsdatum
Energiebelasting - structuuraanpassingen	
Afschaffen vrijstellingen voor metallurgische en mineralogische procedés	2025
Beperken inputvrijstelling WKK's	2025
Afschaffen verlaagd tarief glastuinbouw	2025
Energiebelasting – tariefaanpassingen	
Tariefstructuur energiebelasting EB (Fit for 55) (gas en elektra) (+250 mln. in 2023, +500 mln. >2023)	2023
Verlagen tarief ODE 2e en schijf 3 (elektra) (-288 mln. in 2033, -500 mln. >2023)	2023
Schuif energiebelasting 1e schijf (+5,23 cent 1e schijf gas, -5,23 cent 1e schijf elektriciteit)	2023
Verhoging belastingvermindering energiebelasting	2023
Loslaten koppeling SDE en ODE	2022

Hierover gaat stuk politieke vierhoek 19/8 j.l. en ligt ter besluitvorming voor

Nadere beschrijving v/d afspraak uit het Coalitieakkoord om de hogere verbruiksschijven in de EB aan te passen

- In de budgettaire bijlage van het coalitieakkoord is het volgende afgesproken over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven:
  - Tariefstructuur EB (gas en elektra):
    - De tariefstructuur van de EB wordt minder degressief gemaakt door de tarieven in de hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen.
    - De budgettaire opbrengst is taakstellend 250 miljoen euro in 2023 en 500 miljoen euro in 2024 en verder. Deze maatregel hangt samen met de voorgestelde aanpassingen in de richtlijn ETD uit Fit for 55.
    - Deze maatregel moet 0,5 Mton CO_2-reductie in 2030 realiseren.
  - Verlagen ODE-tarief schijf 2 en schijf 3 elektriciteit:
    - Ten opzichte van de tarieven in het basispad van de ODE, worden de ODE-tarieven van schijf 2 en schijf 3 elektriciteit per 2023 verlaagd.
    - De budgettaire derving bedraagt taakstellend 288 miljoen euro in 2023 en 500 miljoen euro in 2024 en verder.

Vormgeving tariefaanpassingen hogere verbruiksschijven

- *Drie varianten zijn samengesteld ter invulling van de twee CA-afspraken gericht op tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven van de EB:*

- **Variant A: maximale verduurzamingsprikkel**
  - +500 mln. via schijf 2 gas en schijf 3 gas
  - - 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

- **Variant A+: verduurzamingsprikkel**
  - +500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas en beperkt via schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
  - - 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

- **Variant B: grotere lastenverzwaring grootverbruikers**
  - +500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas, schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
  - - 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

	Variant A	Variant A+	Variant B
Gas			
Schijf 2	+ 210 mln.	+ 190 mln.	+ 125 mln.
Schijf 3	+ 290 mln.	+ 240 mln.	+ 125 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 25 mln.	+ 87 mln.
Elektriciteit			
Schijf 2	-323 mln.	-293 mln.	-262 mln.
Schijf 3	-177 mln.	-207 mln.	-238 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 45 mln.	+ 163 mln.

Overzicht: integrale tarieven* EB en ODE – per variant

	2021	2022	2030 Basispad**	2030 Variant A	2030 Variant A+	2030 Variant B
Aardgas per m³						
Schijf 1: 0 - 170.000 m³	43,37	44,97	67,19	67,19	67,19	67,19
Schijf 2: 170.000 - 1 mln. m³	8,90	9,02	11,36	43,14	40,11	29,90
Schijf 3: 1 mln. - 10 mln. m³	4,71	4,78	6,06	30,94	26,49	16,51
Schijf 4: > 10 mln. m³	3,60	3,66	4,67	4,67	5,80	8,62
Elektriciteit per kWh						
Schijf 1: 0 - 10.000 kWh	12,43	6,73***	7,58	7,58	7,58	7,58
Schijf 2: 10.000 - 50.000 kWh	9,27	8,54***	11,91	6,65	7,11	7,58
Schijf 3: 50.000 - 10 mln. kWh	3,63	3,48***	4,69	4,05	3,95	3,85
Schijf 4: >= 10 mln. kWh	0,10	0,11	0,14	0,14	0,32	0,82
Belastingvermindering (let op: in gehele euro's)	461,62	681,63***	496,96	496,96	496,96	496,96

* De tarieven worden als integrale tarieven getoond, oftewel de EB en ODE tarieven zijn opgeteld en als één tarief opgenomen.

** Het hier getoonde basispad bestaat o.a. uit de ODE-oploop en de Coalitieakkoord maatregelen in de 1ste schijf en belastingvermindering. In de bijlage wordt nader ingegaan op de tariefontwikkeling in het basispad.

*** De tarieven in 2022 wijken sterk af als gevolg van het tijdelijk compensatiepakket via de energiebelasting voor 2022.

Samenvatting van de belangrijkste verschillen tussen de varianten

- Alle drie de varianten zijn gericht op de hogere verbruiksschijven. Maatvoering van verlaging schijf 2 en schijf 3 elektriciteit vrijwel gelijk. Het verschil zit met name in hoe de tarieven worden verhoogd (+500 mln.)
- Grootste CO_2-reductie wordt gerealiseerd door tarief schijf 2 en schijf 3 gas te verhogen (variant A en in mindere mate A+):
  - Voor deze bedrijven zijn nog relatief weinig prikkels (o.a. geen CO_2-heffing industrie en ETS).
  - Momenteel ligt het tarief in schijf 2 en schijf 3 gas flink lager dan die van elektriciteit (in tegenstelling tot tarief schijf 4 gas).
  - Specifiek voor de glastuinbouw geldt dat wordt gewerkt aan een convenant om een heffing uit te werken ter vervanging van het huidige sectorsysteem; de reductie die niet via de EB-maatregelen wordt gerealiseerd, moet dan later alsnog via deze nieuwe heffing wordt gerealiseerd.
- Door een (groter) deel van de lastenverzwaring vorm te geven in de 4e schijf gas en elektriciteit kunnen grootverbruikers meer worden belast indien dat gewenst wordt (variant B en in mindere mate A+)
- De verschillen tussen de varianten worden in de volgende slides nader toegelicht.

In hoeverre elektrificatie door de EB wordt gestimuleerd, komt door de verhouding van de belasting op gas t.o.v. elektriciteit in euro/GJ

- Momenteel wordt gas per GJ minder zwaar belast dan elektriciteit in schijf 2 en 3. In schijf 4 wordt gas zwaarder belast dan elektriciteit.
- In **variant A** wordt in schijf 2-4 nagenoeg over vrijwel de gehele schijf lengte gas per GJ zwaarder belast dan elektriciteit waardoor een sterke prikkel tot elektrificatie wordt gegeven.
- Voor **variant A+** geldt vrijwel hetzelfde, namelijk dat gas in de schijven 2-4 gas zwaarder wordt belast dan elektriciteit. Zij het in iets mindere mate dan in variant A.
- In **variant B** is de elektrificatieprikkel kleiner dan in de varianten A en A+. In variant B wordt gas over een kleiner deel van de schijflengte zwaarder belast dan elektriciteit. In variant B is de verhouding tussen schijf 1 en 4 kleiner dan bij variant A en A+.
- In **de bijlage** zijn figuren opgenomen waarin dit grafisch is weergegeven.

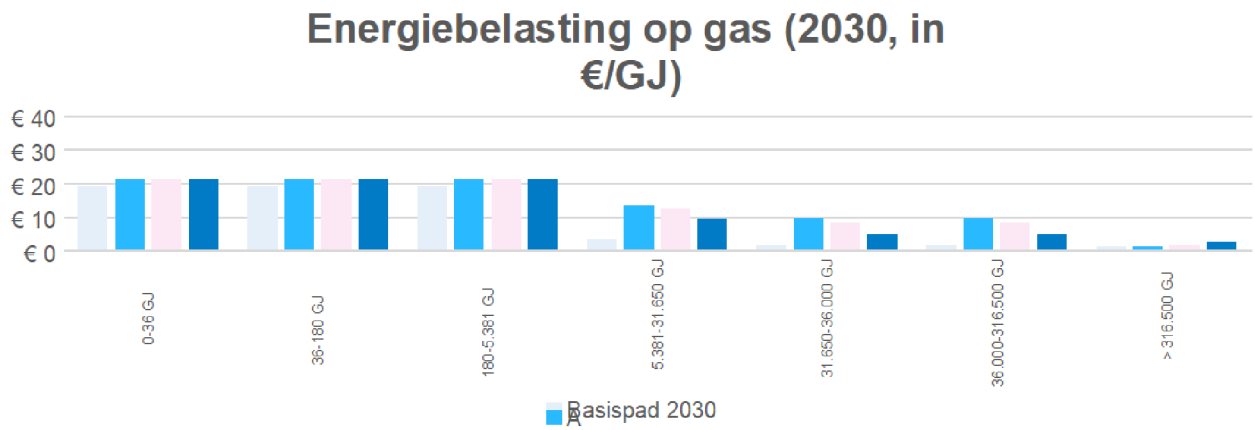

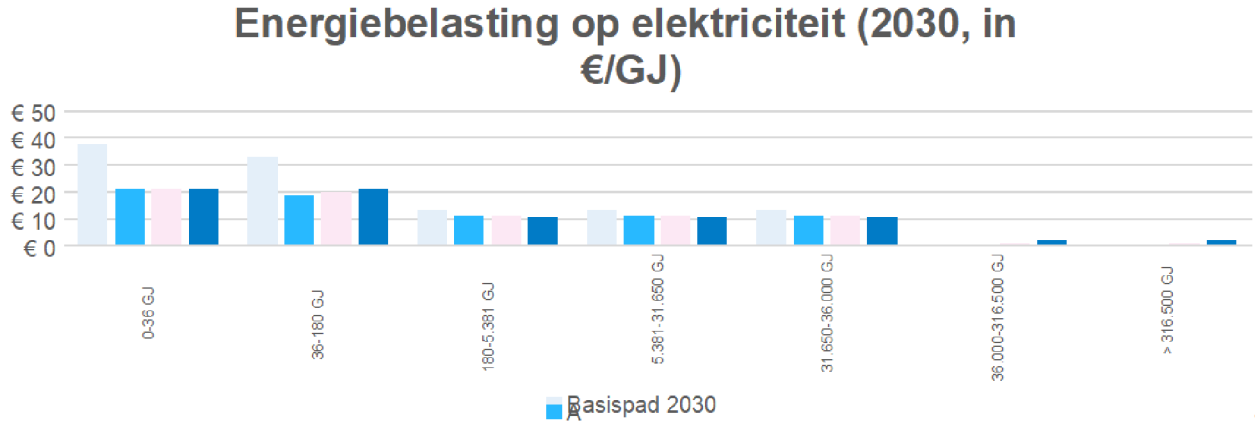

CO_2-reductie is het grootst in variant A

- In het CA is afgesproken dat de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven van de EB 0,5 Mton CO_2-reductie in 2030 moet realiseren.
- De grootste CO_2-reductie wordt naar verwachting gerealiseerd door tarief schijf 2 en schijf 3 gas te verhogen:
  - Voor deze uitstoot zijn nog relatief weinig prikkels (o.a. geen CO_2-heffing industrie en ETS).
  - Momenteel ligt het tarief in schijf 2 en schijf 3 gas flink lager dan die van elektriciteit (in tegenstelling tot tarief schijf 4 gas).
- Door onderzoeksbureau Trinomics is een impactanalyse gemaakt. In de impactanalyse (IA) zijn 10 sectoren onderzocht (zie memo). <u>De resultaten zeggen alleen iets over deze sectoren</u> en niet over het totale effect van de maatregel:
  - Selectie dekt 54% van het belaste elektriciteitsverbruik en 72% van het belaste gasverbruik af.
  - Dit is 52% van het totale elektriciteitsverbruik en 50% van het totale gasverbruik. Met de structuuraanpassingen in de EB wordt een groter deel van het totale gasverbruik belast.
- De CO_2-reductie van variant A is met 0,3 Mton (schoorsteenemissies) in de 10 onderzochte sectoren het grootst, gevolgd door variant A+ en variant B (0,2 Mton).
  - De berekende CO_2-reductie van (met name) variant A en variant A+ is naar verwachting een onderschatting, omdat het lastig bleek om de gedragsreactie in het niet-ETS deel (waar vooral variant A en variant A+ op sturen) goed te modelleren.
  - De interactie met de structuuraanpassingen (beperken inputvrijstelling WKK's, afschaffen verlaagd tarief glastuinbouw, afschaffen vrijstelling voor metallurgische en mineralogische procedés) is daarnaast nog niet meegenomen.
  - **<u>Let op: de resultaten van de impactanalyse zeggen alleen iets over de 10 onderzochte sectoren en dus niet over het totale effect.</u>**

In alle varianten slaat de grootste lastenverzwaring neer bij de industrie en de grootste lastenverlichting bij het MKB en maatschappelijk-vastgoed

- De tariefschuif in de hogere verbruiksschijven van de energiebelasting is per saldo lastenneutraal (500 mln. verhoging, 500 mln. verlaging).
- Binnen de groep bedrijven vindt er echter wel een verschuiving plaats (zie tabel met de lastenverschuiving voor de 10 onderzochte sectoren).
- Voor alle varianten geldt dat bedrijven met een relatief laag energieverbruik (en groot aandeel elektriciteit) een lastenverlichting krijgen. Dit zijn o.a. MKB ondernemingen (vooral in handel en horeca sectoren)en de maatschappelijk-vastgoedsectoren (zoal onderwijs en gezondheidszorg).
- Bedrijven met een hoog energieverbruik krijgen een lastenverzwaring in alle varianten. Het voornaamste verschil tussen de varianten is waar de lastenverzwaring plaatsvindt:
  - Bedrijven met het grootste deel van het verbruik in de 2e en 3e schijf gas (zoals glastuinbouw) krijgen de grootste lastenverzwaring in variant A /A+.
  - Bedrijven met het grootste deel van het verbruik in de 4e schijf gas en elektriciteit (zoals basischemie) krijgen in alle varianten de grootste lastenverzwaring. Deze lastenverzwaring is het grootst in variant B.

Lastenontwikkeling 10 onderzochte sectoren IA

Sector	Lasten (mln. €)			
	Huidige tarieven	Var A	Var A+	Var B
10-12 Voedings-, genotmiddelenindustrie	185	226 (+22%)	224 (+21%)	216 (+17%)
17-18 Papier- en grafische industrie	30	38 (+28%)	39 (+31%)	43 (+43%)
201 Basischemie	215	242 (+13%)	303 (+41%)	469 (+118%)
23 Bouwmaterialenindustrie	15	17 (+17%)	18 (+22%)	20 (+37%)
25-28 Metaalproducten/machine-industrie	109	110 (+1%)	109 (+0%)	106 (-2%)
Glastuinbouw	142	163 (+15%)	158 (+12%)	148 (+4%)
Q Gezondheids- en welzijnszorg	238	230 (-3%)	228 (-4%)	220 (-8%)
P Onderwijs	119	110 (-7%)	110 (-7%)	110 (-8%)
I Horeca	264	210 (-21%)	211 (-20%)	211 (-20%)
G Handel en autoreparatie	541	405 (-25%)	408 (-25%)	408 (-24%)
Totaal	**1857**	**1753 (-6%)**	**1808 (-3%)**	**1951 (+5%)**

Let op: interactie met de structuuraanpassingen (die vanaf 2023 ingaan) is niet meegenomen.

Bijlage

Ontwikkeling tarieven in basispad

- **Het basispad van de tarieven energiebelasting wordt gevormd door:**
  - Resterende tariefschuif 1e schijf gas en elektriciteit uit het Klimaatakkoord
  - Afloop compensatiepakket koopkracht 2022 (tarieven 1e, 2e en 3e schijf elektriciteit tijdelijk verlaagd en tarief belastingvermindering tijdelijk verhoogd)
  - Jaarlijkse indexatie

- **Het basispad van de ODE-tarieven wordt gevormd door:**
  - De ODE-tarieven zijn t/m 2022 wettelijk vastgelegd.
  - In het coalitieakkoord is afgesproken om de ODE en SDE++ budgetneutraal te ontkoppelen. De ODE-tarieven hoeven hierdoor niet meer te worden afgestemd op de SDE++ kasuitgaven. Als door de hoge energieprijzen de SDE++ kasuitgaven lager zijn dan verwacht, dan heeft dit hierdoor geen invloed (meer) op het bedrag dat met de ODE-tarieven moet worden opgehaald.
  - In de begroting is voor de ODE wel nog een budgettaire taakstelling ingeboekt. De ODE-tarieven zullen hierdoor richting 2030 stijgen.

Budgettaire reeks ODE	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Budgettaire taakstelling ODE (in mln. euro)	2906*	3068	3333	3494	3239	3224	3248	3527	3747

* Opbrengst ODE-tarieven 2022

- **Vanaf 2023 wordt de ODE geïntegreerd in de energiebelasting**
  - Met de ontkoppeling van de ODE en SDE++ vervalt de aparte functie van de ODE.
  - Vanaf 2023 wordt de ODE daarom geïntegreerd in de energiebelasting (oploop ODE-tarieven wordt verwerkt in de EB-tarieven)
  - In dit slide deck zijn overal de geïntegreerde tarieven weergegeven.

Tariefontwikkeling EB/ODE in het basispad (met ODE-oploop, zonder CA)

Oploop EB/ODE-tarieven in het basispad (inclusief nieuwe ODE-tarieven t/m 2030, maar zonder CA)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aardgas per m^3										
Schijf 1: 0 - 170.000 m^3	43,37	44,97	48,98	52,37	54,65	55,96	56,96	57,92	59,65	61,15
Schijf 2: 170.000 - 1 mln. m^3	8,90	9,02	9,62	10,13	10,39	10,35	10,52	10,68	11,05	11,36
Schijf 3: 1 mln. - 10 mln. m^3	4,71	4,78	5,11	5,45	5,61	5,47	5,52	5,59	5,86	6,06
Schijf 4: > 10 mln. m^3	3,60	3,66	3,92	4,22	4,35	4,18	4,21	4,25	4,49	4,67
Elektriciteit per kWh										
Schijf 1: 0 - 10.000 kWh	12,43	6,73*	12,60	12,85	12,76	12,30	12,49	12,78	13,24	13,62
Schijf 2: 10.000 - 50.000 kWh	9,27	8,54*	10,05	10,69	10,99	10,76	10,89	11,03	11,53	11,91
Schijf 3: 50.000 - 10 mln. kWh	3,63	3,48*	3,94	4,24	4,37	4,21	4,23	4,28	4,52	4,69
Schijf 4: >= 10 mln. kWh	0,10	0,11	0,11	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14
Belastingvermindering (let op: in gehele euro's)	461,62	681,63*	465,95	471,06	474,16	459,68	459,38	459,84	465,22	469,64

* Tijdelijk compensatiepakket via de energiebelasting (2022)

Afspraken coalitieakkoord

Tariefschuif 1e schijf

- Tariefverhoging schijf 1 aardgas: +498 mln. in 2030
- Tariefverlaging schijf 1 elektriciteit: - 1224 mln. in 2030
- Dit geeft per saldo een lastenverlichting aan huishoudens van 725 mln. in 2030

Tariefmutatie tariefschuif 1e schijf	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Tariefswijziging gas (cent/m^3)	2,000	2,500	3,000	3,500	4,000	4,500	5,230	5,230
Tariefswijziging elektriciteit (cent/kWh)	-2,000	-2,500	-3,000	-3,500	-4,000	-4,500	-5,230	-5,230

Verhoging belastingvermindering

- Vanaf 2023 wordt de belastingvermindering in de energiebelasting structureel met 225 mln. verhoogd.

Tariefschuif hogere verbruiksschijven

- De tariefstructuur in de energiebelasting wordt minder degressief gemaakt door verhoging van het tarief gas en elektriciteit in de hogere verbruiksschijven.
- Het tarief in de 2e en 3e schijf elektriciteit wordt verlaagd.
- Deze tariefschuif is per saldo budgetneutraal. Er zijn drie varianten uitgewerkt (variant A, variant A+ en variant B).

Budgettair effect tariefschuif hogere verbruiksschijven (in mln. euro)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Tarieven minder degressief	+250	+500	+500	+500	+500	+500	+500	+500
Tarief 2e en 3e schijf elektriciteit verlagen	-288	-500	-500	-500	-500	-500	-500	-500

Spreiding energieverbruik over de schijven per bedrijfsprofiel

	Elektriciteitsverbruik				Aardgasverbruik			
	Schijf 1	*Schijf 2*	*Schijf 3*	*Schijf 4*	*Schijf 1*	*Schijf 2*	*Schijf 3*	*Schijf 4*
Detailhandel non-food*	78%	22%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Grootschalige bakker*	23%	77%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Verpleeg- of verzorgingstehuis*	3%	14%	83%	0%	100%	0%	0%	0%
Ziekenhuis*	1%	6%	93%	0%	100%	0%	0%	0%
Voortgezet (speciaal) onderwijs*	6%	22%	72%	0%	100%	0%	0%	0%
Fitness*	36%	64%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Glastuinbouw zonder WKK*	4%	15%	81%	0%	87%	13%	0%	0%
Grootschalige logistiek met koeling*	1%	2%	97%	0%	100%	0%	0%	0%
Overige landbouw*	90%	10%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Zuivelindustrie*	<1%	1%	99%	0%	10%	51%	38%	0%
Papierindustrie*	<1%	1%	99%	0%	21%	79%	0%	0%
10-12 Voedings- en genotmiddelenindustrie**	<1%	<1%	17%	83%	<1%	2%	19%	79%
17-18 Papier- en grafische industrie**	<1%	<1%	32%	68%	1%	5%	57%	36%
20-21 Chemie en farmaceutische industrie***	<1%	<1%	5%	95%	<1%	2%	21%	77%
24 Basismetaalindustrie***	<1%	<1%	3%	97%	<1%	2%	20%	77%

Grafiek verhouding tarief EB gas/elektriciteit in GJ (2030) – basispad – gas wordt lager belast dan elektriciteit m.u.v. de 4e schijf

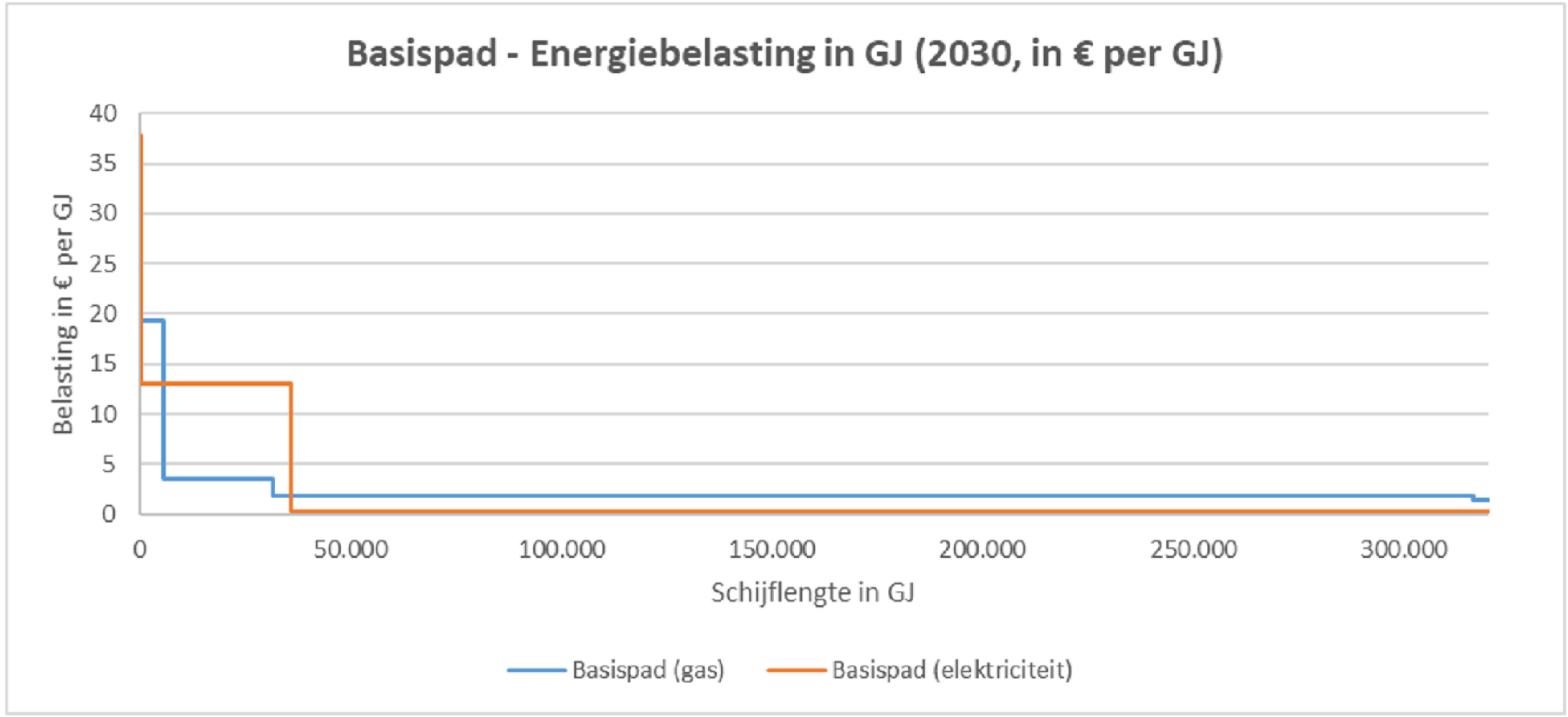

Grafiek verhouding tarief EB gas/elektriciteit in GJ (2030) – variant A – gas wordt over bijna de gehele grondslag zwaarder belast dan elektriciteit

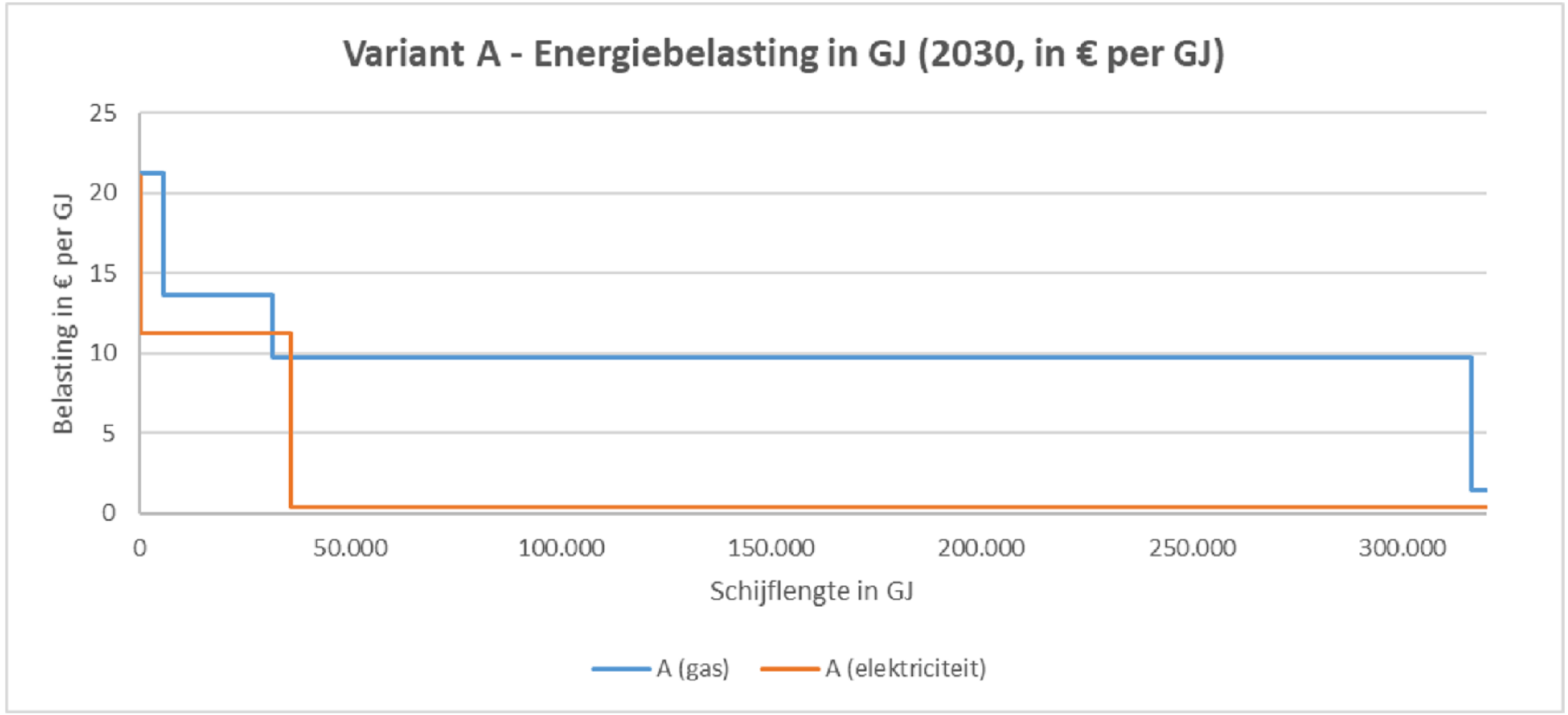

Grafiek verhouding tarief EB gas/elektriciteit in GJ (2030) – variant A+ – gas wordt over bijna de gehele grondslag zwaarder belast dan elektriciteit

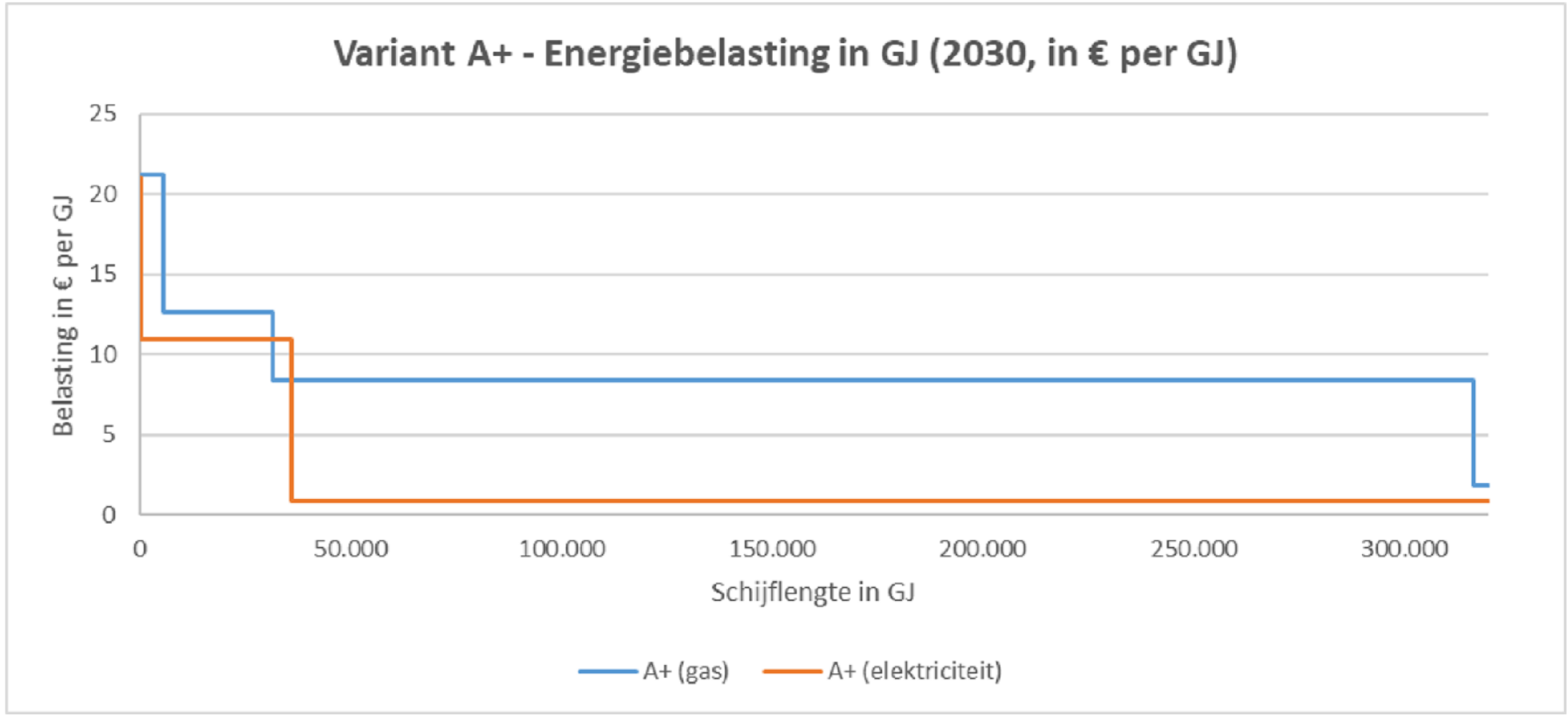

Grafiek verhouding tarief EB gas/elektriciteit in GJ (2030) – variant B – gas blijft aantrekkelijker t.o.v. elektriciteit dan in variant A en A+

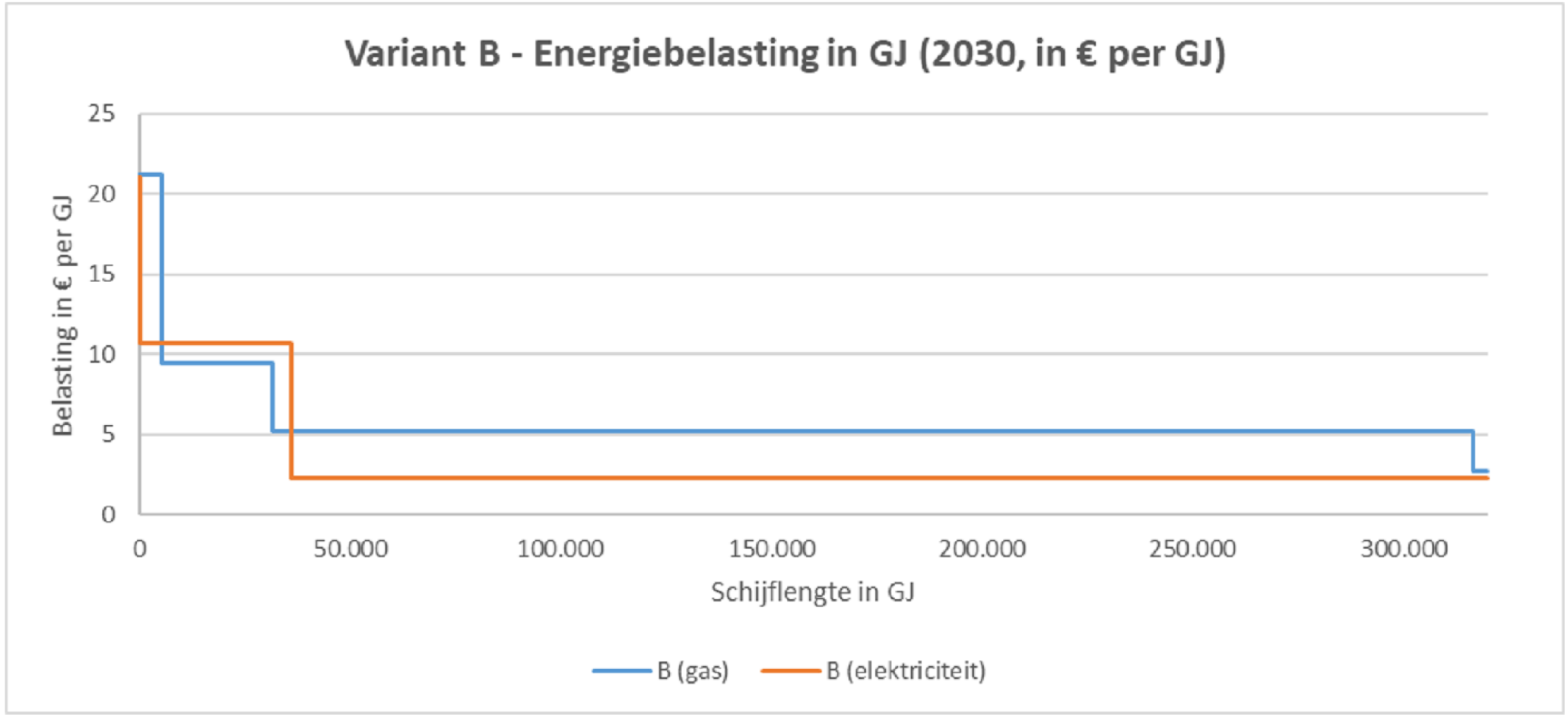

memo

Conceptresultaten van de impactanalyse fiscale klimaatmaatregelen en speelveldtoets

Aanleiding

- In het BWO van 5 april j.l. is gevraagd om een impactanalyse. In dit memo worden de conceptresultaten van de impactanalyse en aanvullend een speelveldtoets gepresenteerd.
- Onderzoeksbureau Trinomics heeft in opdracht van het Ministerie van Financiën een impactanalyse van de CO_2-heffing industrie en tariefaanpassingen in de energiebelasting op bedrijven en maatschappelijk vastgoed uitgevoerd.
- Daarnaast heeft onderzoeksbureau Strategy& in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een speelveldtoets voor de industrie uitgevoerd.
- Tot slot heeft het Ministerie van Financiën een aantal microprofielen doorgerekend om een beeld te geven van de effecten op bedrijfsniveau.

Disclaimer

- In zowel de impactanalyse en de speelveldtoets is niet het hele bedrijfsleven meegenomen. De impactanalyse betreft 10 sectoren en de speelveldtoets betreft 6 bedrijven. De resultaten zijn derhalve niet te extrapoleren naar resultaten voor het bedrijfsleven als geheel.
- Voor de impactanalyse is het kwantitatieve deel van het onderzoek afgerond en betreffen de tabellen definitieve resultaten. Verder is onderstaande informatie gebaseerd op de concept-resultaten van de onderzoeksbureaus.
- In de onderzoeken zijn de maatregelen die in 2023 ingaan meegenomen. De effecten van maatregelen die in latere jaren voorzien zijn, worden nog later onderzocht. Zo is het afschaffen van het verlaagd EB-tarief voor de glastuinbouw en het beperken van de wkk-vrijstelling niet meegenomen (voorzien in 2025). Het effect van deze maatregelen zal in een later onderzoek worden onderzocht.

Belangrijkste conclusies en resultaten

- **De energieprijzen liggen de komende jaren fors hoger dan voor de prijsstijging. Aandeel in totale bedrijfskosten is gemiddeld een toename van enkele procenten, maar forse uitschieters zijn zichtbaar.**
    - Trinomics schat voor 2023 een forse stijging van de energieprijzen ten opzichte van 2022 in. Trinomics verwacht dat de gasprijs bijvoorbeeld 7 keer hoger is dan vorig jaar door PBL werd verondersteld. De onzekerheid rondom de prijsontwikkeling is echter groot.

- In 2023 leiden de hoge energieprijzen tot minstens een verdubbeling van de energiekosten binnen de onderzochte sectoren.
- Het aandeel van de energiekosten (leveringstarieven, netwerktarieven en energiebelastingen) in de totale bedrijfskosten is gemiddeld genomen een paar procent. In 2023 zijn er bij de energie-intensieve sectoren echter forse uitschieters zichtbaar. Meer specifiek is dit het geval voor de basischemie (20%) en de glastuinbouw (42%).
- De speelveldtoets van Strategy& laat voor de onderzochte bedrijven (6 bedrijven binnen de industrie oa basischemie) een vergelijkbare kostenstijging zien (tussen 0,4% en 3,3% in 2030).

- **De extreme prijsstijgingen zijn waarschijnlijk tijdelijk en ebben richting 2030 weg.**
  - Na extreem hoge prijzen op de korte termijn is de verwachting dat de energieprijzen vanaf 2024 weer gaan dalen maar structureel hoger blijven dan voor de energiecrisis. Trinomics schat o.b.v. huidige futureprijzen dat de prijs voor aardgas in 2023 rond de 130 euro per MWh bedraagt en vervolgens afneemt naar 37 euro per MWh in 2030. In de Klimaat en Energieverkenning 2021 van het Planbureau voor de Leefomgeving werd nog uitgegaan van 26 euro per MWh in 2030.

- **De tariefschuif in de energiebelasting beïnvloedt de relatieve prijzen van gas en elektriciteit. De komende jaren is het effect van de schuif in de energiebelasting beperkt t.o.v. de prijsstijgingen.**
  - De maatregel is budgetneutraal. De totale energiekosten blijven dus gelijk. Gas wordt door deze schuif naar energie-inhoud gemeten duurder ten opzichte van elektriciteit, waar op dit moment het omgekeerde het geval is.
  - De verschuiving van de belastingtarieven in 2023 en 2025 is beperkt ten opzichte van de huidige prijsstijgingen. Ter illustratie: de meest sterke tariefstijging is zichtbaar in de 2^{e} schijf gas van variant A en bedraagt + 36,1 euro per MWh. Het leveringstarief voor aardgas stijgt in het basispad in 2023 echter met + 111 euro per MWh.

- **De varianten verschillen qua lastenverdeling. Het gros van het MKB en maatschappelijk-vastgoedsectoren ondervinden een lastenverlichting in alle varianten. De industrie ondervindt een lastenverzwaring in alle varianten.**
  - Sectoren met bedrijven met een relatief klein energieverbruik ondervinden een lastenverlichting, zoals het gros van de MKB ondernemingen (vooral in handel en horeca sectoren). Tevens ondervinden de maatschappelijk-vastgoedsectoren, onderwijs en gezondheidszorg, in alle varianten lastenverlichting.
  - De meegenomen sectoren in de grootschalige industrie ondervinden een lastenverzwaring. Deze lastenverzwaring is groter naarmate het gasverbruik hoger is. In alle varianten slaat in absolute zin de grootste lastenverzwaring neer bij de industrie. In variant B is dit het sterkst het geval en in mindere mate in Variant A en A+?. Dit komt doordat het huidige tarief in de hoogste verbruiksschijf dermate laag is dat vrijwel elke verhoging relatief groot is voor de grootverbruikers. Bovendien doorlopen grootverbruikers schijven 1 t/m 3 volledig en leiden tariefsaanpassingen in absolute zin tot een grote lastenverhoging bij grootverbruikers (per m^3 blijft de lastendruk voor grootverbruikers relatief laag t.o.v. de andere belastingplichtigen).

- Een groot deel van de bedrijven in de glastuinbouw sector heeft haar verbruik in de 2e en 3e schijf gas. Deze sector heeft relatief de grootste lastenverzwaring (+12% in 2030 in versie A). Binnen deze sector bestaan grote verschillen in de energiebehoefte van verschillende gewassen en derhalve ook verschillen in de uitwerking van de maatregelen, zoals ook blijkt uit de micro-doorrekeningen.
- NB: de resultaten laten telkens gemiddelden voor groepen bedrijven zien. De daadwerkelijke lastenstijging hangt sterk af van het specifieke energieverbruik. Er zullen daarom uitschieters naar boven of beneden voorkomen.

- **Variant A heeft de grootste reductie van schoorsteenemissies met een reductie van 0,3 Mton binnen de 10 onderzochte sectoren. De reductie is 0,2 Mton in de geselecteerde sectoren bij variant A+ en B.**
  - NB: dit betreft de resultaten obv 10 sectoren die gezamenlijk verantwoordelijk zijn 54% van het belaste elektriciteitsverbruik en 72% van het belaste gasverbruik; effecten zijn niet geëxtrapoleerd naar het totaal. Het totale effect is naar verwachting groter dan de 0,3 en 0,2 Mton CO_2-reductie.
  - De CO_2-reductie is voor alle drie de varianten enkele tienden Mtonnen in de onderzochte bedrijfssectoren. De beoogde reductie is 0,5 Mton.
  - Bij de berekende CO_2-reductie zijn twee verklaringen te geven waarom dit een mogelijke onderschatting is:
    - Met name in het niet-ETS deel bleek het lastig om de gedragsreactie goed te modelleren. De resultaten laten daarom mogelijk een (beperkte) onderschatting van het effect zien.
    - De structuuraanpassingen in de energiebelasting zijn nog niet meegenomen (invoering voorzien per 1 januari 2025). Dit zal naar verwachting leiden tot extra reductie.
  - In combinatie met de aanscherping met de CO_2-heffing leiden variant A en A+ tot 0,1 Mton extra reductie in 2030 (totaal 0,4 Mton reductie voor de onderzochte sectoren).

- **Hogere ETS-prijs leidt beperkt tot extra CO_2-reductie in de industrie. Zonder tariefsverhoging leidt het verminderen van het aantal dispensatierechten van de CO_2-heffing tot een beperkte aanvullende CO_2-reductie.**
  - Trinomics verwacht dat de huidige hoge ETS-prijs structureel is en nog zal stijgen naar 93 euro/ton in 2030. In de KEV2021 wordt nog van een ETS prijs van 63 euro/ton is in 2030 uitgegaan.
  - De hogere ETS-prijs heeft als gevolg dat de CO_2-uitstoot afneemt, zij het beperkt. De hogere ETS-prijs prikkelt bedrijven hun CO_2-uitstoot te verlagen aangezien het de prijs van uitstoot verhoogd voor het deel van de CO_2-uitstoot dat is vrijgesteld van de nationale CO_2-heffing.
  - In het concept-Belastngplan2023 is een verlaging van de vrijgestelde uitstoot (= aantal dispensatierechten) van de CO_2-heffing opgenomen. Hierdoor geldt voor bedrijven over een groter deel van hun uitstoot het nationale tarief van de CO_2-heffing (129 euro/ton CO_2). Deze aanscherping leidt bij het huidige tarief met de stijgende ETS-prijs tot een beperkte aanvullende CO_2-reductie in variant A en A+ (0,1 Mton) en geen aanvullende CO_2-reductie in variant B.
  - Trinomics geeft aan dat, voor de onderzochte sectoren, de CO_2-prijs niet hoog genoeg is om aanvullende reductieopties rendabel te maken

die nodig zijn om de nieuwe reductiedoelstelling voor de industrie te realiseren. Hiervoor is naar verwachting een verhoging van het tarief nodig. Dan zou een aantal verduurzamingsopties uit de MIDDEN-database wel rendabel worden.
    - Tot slot geeft Trinomics aan dat de CO_2-heffing wel goed werkt om de huidige (niet aangescherpte) reductiedoelstelling te borgen. Mocht de ETS-prijs dalen, bijv. door een crisis, dan blijft de niet aangescherpte opgave voor de industrie gewaarborgd omdat de heffing weer relatief in belang wint.

- **Er zijn technische mogelijkheden om sneller te verduurzamen. Het handelingsperspectief hangt sterk af van de beschikbare infrastructuur en mogelijkheid om de meerkosten door te berekenen.**
    - Trinomics wijst erop dat er meer technieken mogelijk zijn om CO_2 te reduceren dan in hun analyse uitgevoerd wordt. Dit komt doordat er een onrendabele top resteert. In de analyse van Strategy& en Trinomics zijn de beschikbare subsidies echter niet of niet volledig meegenomen. In de analyse van Strategy& zijn de SDE++ en de Energie Investeringsaftrek (EIA) meegenomen.
    - Strategy& en Trinomics concluderen dat de aanwezigheid van de benodigde infrastructuur van groot belang is voor het handelingsperspectief van bedrijven.
    - Beleid gericht op beschikbare infrastructuur en subsidies die de onrendabele toppen verkleinen, vergroten het handelingsperspectief. Beprijzing kan bedrijven stimuleren te investeren in technieken die nu niet worden gemaakt omdat de kosten en baten nog (net) niet tegen elkaar opwegen.
    - Strategy& geeft aan dat verduurzamingsinvesteringen, ter vermijding van de kostenstijgingen, afhankelijk zijn van subsidies.
    - Volgens Strategy& is het gebrek aan technische factoren en randvoorwaarden een reden om investeringen in een ander (EU-)land te doen in plaats van in Nederland.
    - Daarnaast is er volgens Strategy& en Trinomics beperkte mogelijkheid tot kostendoorberekening. Als andere landen ook maatregelen nemen wordt de mogelijkheid om kosten door te berekenen groter.

- **Het pakket van fiscale klimaatmaatregelen lijkt volgens Trinomics alleen in de basischemiesector weglekrisico's te verhogen, gedreven door de lastenverhogingen in de energiebelasting. Volgens Strategy& lijkt het risico ook bij andere industrieën te spelen.**
    - Desalniettemin kan op bedrijfsniveau deze conclusie verschillen. In de speelveldtoets blijken bijvoorbeeld een metallurgiebedrijf en voedingsproducent onderhavig te zijn aan weglekrisico's.

- **Volgens Strategy& is het voor bedrijven met productielocaties buiten Nederland aantrekkelijk om te investeren in duurzame productie in een ander (EU-)land.**
    - De bedrijven zullen niet zo snel verdwijnen uit Nederland, maar er kan gekozen worden om te investeren in grotere productie in andere landen. Er worden grofweg drie typen investeringen in het buitenland onderscheiden door Strategy&:
        - Upgraden relatief verouderde technologieën (bijvoorbeeld overstap van bruinkool naar gas)
        - Opzetten vergelijkbare verduurzamingsprojecten

- Bouwen of uitbreiding productiefaciliteiten

Bijlage 1 - beschrijving onderzochte maatregelen en bedrijfssectoren door Trinomics

- Trinomics heeft de lasten- en CO_2-effecten van de volgende maatregelen in BP23 doorgerekend:
    1. Aanscherping reductiepad CO_2-heffing industrie (4 Mton extra in 2030)
    2. Schuif in de 1ste schijf van de energiebelasting (verhoging op gas van 5,23 cent per m^3 en verlaging van het tarief op elektriciteit van 5,23 cent per kWh)
    3. Tariefmaatregelen energiebelasting in de hogere verbruiksschijven (2e-4e schijf gas en elektriciteit)
    4. Verhoging van de belastingvermindering ter compensatie voor de bijmengverplichting van groen gas
    5. Ontkoppeling ODE en SDE
- Niet meegenomen zijn de maatregelen die in 2025 worden doorgevoerd, zoals de afschaffing van het verlaagd tarief voor gas in de glastuinbouw, het afschaffen van de vrijstelling van gasverbruik voor metallurgische en mineralogische procedés en de inperking van de vrijstelling voor warmtekrachtkoppelingen. Ook is geen rekening gehouden met de levering van warmtekrachtkoppelingen aan het net.
- De onderstaande sectoren zijn onderzocht, die samen 45% van de uitstoot onder de CO_2-heffing vertegenwoordigen, en respectievelijk 50% en 52% van het gas- en elektriciteitsverbruik van bedrijven:
    1. Voedings- en genotmiddelenindustrie
    2. Papier- en grafische industrie
    3. Basischemie
    4. Bouwmaterialenindustrie
    5. Metaalproducten/machine-industrie
    6. Glastuinbouw
    7. Gezondheids- en welzijnszorg
    8. Onderwijs
    9. Horeca
    10. Handel en autoreparatie
- Er zijn drie zichtjaren voor het onderzoek:
    - 2023: alleen lastenverschuivingen meegenomen
    - 2025: lastenverschuiving en verminderd energieverbruik meegenomen
    - 2030: lastenverschuiving, verminderd energieverbruik en duurzame investeringen meegenomen
- Verder hebben ze voor de 4 ETS-sectoren het handelingsperspectief en weglekrisico kwalitatief onderzocht.

Bijlage 2 – belangrijkste resultaten en tabellen onderzoek Trinomics

Tabel 1 - Gebruikte energieprijzen, excl. belastingen en nettarieven in €/MWh (2021-prijzen).

Energiedrager	Basispad	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gas	KEV 2021	15	18	20	18	19	21	22	23	24	25	26
	Basispad	15	34	109	129	103	77	69	61	53	45	37
	Factor basispad t.o.v. KEV 2021	1.0	1.9	5.5	7.1	5.3	3.7	3.2	2.7	2.2	1.8	1.4
Elektriciteit	KEV 2021	33	38	42	43	44	46	48	48	48	47	48
	Basispad	33	97	196	286	211	136	122	109	96	83	70
	Factor basispad t.o.v. KEV 2021	1.0	2.6	4.7	6.6	4.8	2.9	2.6	2.3	2.0	1.8	1.4

Bronnen: basispad o.b.v. future prijzen (2023 & 2025; gas: TTF-prijs, elektriciteit: EEX Dutch Power; beide 12 juli 2022) en hoge waarde uit KEV (2030).

Toelichting:

- De tabel laat voor aardgas en elektriciteit twee verwachtingen voor de prijsontwikkeling zien. De KEV2021 verwachting is van vorig jaar en eigenlijk achterhaald. Het basispad is gebaseerd op de meest recente inzichten en een expertise van Trinomics.

Tabel 2 - Percentage energiekosten (inclusief lasten) in totale bedrijfskosten bij energieprijzen uit de KEV 2021 en het basispad.

Sector	2020	2023		2025		2030	
		KEV '21	Basispad	KEV '21	Basispad	KEV '21	Basispad
10-12 Voedings-, genotmiddelenindustrie	1%	1%	3%	1%	2%	1%	2%
17-18 Papier- en grafische industrie	2%	2%	6%	3%	6%	2%	4%
201 Basischemie	4%	6%	20%	7%	16%	10%	16%
23 Bouwmaterialenindustrie	2%	2%	7%	2%	5%	3%	4%
25-28 Metaalproducten/machine-industrie	0,3%	0,3%	0,7%	0,3%	0,5%	0,3%	0,3%
Glastuinbouw	13%	16%	42%	16%	31%	16%	19%
Q Gezondheids- en welzijnszorg	*Geen data*						
P Onderwijs							
I Horeca	2%	2%	4%	2%	3%	2%	2%
G Handel en autoreparatie	0,2%	0,1%	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%

Toelichting:

- De tabel laat voor de tien geselecteerde sectoren het aandeel van de energiekosten in de totale bedrijfskosten zien. Het aandeel is voor de meeste sectoren een paar procent, maar er zijn forse uitschieters op de korte termijn (o.a. basischemie 20% en glastuinbouw 42% in 2023).

Tabel 3 - Energiekosten inclusief lasten (in 2021-prijzen) en emissies (in Mton CO_2) per sector bij energieprijzen uit de KEV 2021 en bij energieprijzen uit het basispad (en het procentuele verschil tussen de KEV 2021 en het basispad).

Sector	Energiekosten (mln €)						Directe emissies (Mton CO_2)	
	2023		2025		2030		2030	
	KEV '21	Basispad	KEV '21	Basispad	KEV '21	Basispad	KEV '21	Basispad
10-12 Voedings-, genotmiddelenindustrie*	729	2336 (+220%)	742	1528 (+106%)	806	1493 (+85%)	1,9	1,7 (-6%)
17-18 Papier- en grafische industrie*	211	710 (+236%)	290	636 (+119%)	195	450 (+130%)	0,4	0,3 (-13%)
201 Basischemie*	2020	8177 (+305%)	2724	6845 (+151%)	4235	6804 (+61%)	9,8	9,5 (-3%)
23 Bouwmaterialenindustrie*	144	517 (+259%)	156	358 (+129%)	221	318 (+44%)	1,8	1,7 (-7%)
25-28 Metaalproducten /machine industrie	246	658 (+167%)	256	469 (+83%)	265	295 (+11%)	0,5	0,5 (-5%)
Glastuinbouw	1022	3890 (+281%)	1.014	2366 (+133%)	928	1132 (+22%)	4,8	4,4 (-8%)
Q Gezondheids- en welzijnszorg	486	1134 (+133%)	478	783 (+64%)	483	525 (+9%)	0,8	0,7 (-4%)
P Onderwijs	217	486 (+124%)	213	339 (+59%)	214	231 (+8%)	0,3	0,3 (-3%)
I Horeca	485	1016 (+110%)	477	724 (+52%)	478	510 (+7%)	0,5	0,5 (-3%)
G Handel en autoreparatie	973	2020 (+108%)	965	1461 (+51%)	981	1040 (+6%)	0,8	0,8 (-3%)
Totaal	**6533**	**20945 (+221%)**	**7316**	**15510 (+112%)**	**8807**	**12799 (+45%)**	**21,4**	**20,4 (-5%)**

Meerkosten door investeringen zijn niet meegenomen in de tabel.
**De kosten voor 2023 & 2025 zijn enkel voor gas & elektriciteit. Voor 2030 worden ook kosten van andere energiedragers in MIDDEN-sectoren meegenomen. Dit verklaart voor een groot deel de stijging van energiekosten voor het KEV'21 scenario in 2030 in bijv. de basischemie. De energiekosten tussen de verschillende jaren zijn daarom niet vergelijkbaar en dienen alleen het verschil tussen het KEV'21 scenario en basispad weer te geven.*

Toelichting:

- De tabel laat voor de tien geselecteerde sectoren de ontwikkeling van de energiekosten en de directe CO_2-emissies zien. De energiekosten zijn een combinatie van de leveringstarieven, de netwerktarieven en de energiebelastingtarieven.
- In 2023 is gemiddeld een verdubbeling van de energiekosten te zien. De energie-intensieve sectoren (zoals basischemie en glastuinbouw) kennen de grootste stijging.
- Door de hogere energieprijzen verwacht Trinomics in 2030 een emissiereductie van 1 Mton in de onderzochte bedrijfssectoren. Deze reductie wordt met name in de energie-intensieve sectoren gerealiseerd.

Tabel 4 - Lasten (in 2021-prijzen) en directe emissies (Mton CO_2) in het basispad en na aanscherping van de CO_2-heffing per sector in 2030, met de absolute en % verandering na aanscherping t.o.v. het basispad

Sector	Lasten (mln €)		Directe emissies (Mton CO_2)	
	2030		2030	
	Basispad	Na aanscherping	Basispad	Na aanscherping
10-12 Voedings-, genotmiddelenindustrie	4	7 (+57%)	1,0	1,0 (0%)
17-18 Papier- en grafische industrie	0,04	0,07 (+92%)	0,1	0,1 (0%)
201 Basischemie	56	85 (+51%)	9,5	9,5 (0%)
23 Bouwmaterialenindustrie	11	15 (+39%)	1,2	1,2 (0%)
Totaal	**71**	**106 (+49%)**	**11,9**	**11,9 (0%)**

De emissies zijn alleen de directe emissies van installaties die onder de CO_2-heffing vallen. Getallen tellen soms niet op door afronding. Emissies zijn voor de meeste sectoren lager dan in Tabel 3, omdat deze tabel alleen directe emissies onder de CO_2-heffing bevat en Tabel 3 ook directe emissies die niet onder de CO_2-heffing vallen.

Toelichting:

- De tabel laat zien wat het effect van de aanscherping op de CO_2-emissies en de lasten is voor de vier geselecteerde bedrijfssectoren die onder de CO_2-heffing vallen.
- Zowel PBL als Trinomics verwachten dat de CO_2-heffing voldoende is om het oude doel van 14,3 Mton te borgen. Op macroniveau zijn er dus voldoende dispensatierechten in het basispad en zijn de lasten nul. Op individueel niveau zijn er echter bedrijven die wel een tekort hebben en dus de heffing moeten betalen. In het basispad zijn de lasten in de onderzochte sectoren daarom niet nul. Trinomics heeft hierbij niet meegenomen dat bedrijven onderling kunnen handelen; een bedrijf met een tekort betaalt dan voor dispensatierechten van een bedrijf met een overschot. De berekende lastencijfers zijn dus een absolute bovengrens.
- Trinomics verwacht in deze vier bedrijfssectoren geen extra CO_2-reductie door de verlaging van de vrijgestelde uitstoot van de heffing. Dit komt doordat de additionele reductiekosten voor bedrijven naar verwachting hoger zijn dan het tarief van de CO_2-heffing (129 euro/ton CO_2 in 2030), dat gelijk blijft in het voorstel.
- Trinomics geeft aan dat een aantal reductiemaatregelen uit de MIDDEN-database niet rendabel worden. Bij een hoger tarief zouden deze maatregelen rendabel kunnen worden.

Tabel 5 - Varianten van voorgestelde tariefmutatie energiebelasting in 2030

		Tarieven		Mutatie t.o.v. basispad in 2030		
		2021	Basispad 2030	Variant A	Variant A+	Variant B
Aardgas	Schijf 1: 0 - 170.000 m^3	49,3	69,6	+6,9	+6,9	+6,9
	Schijf 2: 170.000 - 1 mln m^3	10,1	12,9	+36,1	+32,7	+21,1
	Schijf 3: 1 mln - 10 mln m^3	5,4	6,9	+28,3	+23,2	+11,9
	Schijf 4: > 10 mln m^3	4,1	5,3	0,0	+1,3	+4,5
Elektriciteit	Schijf 1: 0 - 10.000 kWh	124,28	136,15	-60,34	-60,34	-60,34
	Schijf 2: 10.000 - 50.000 kWh	9,27	119,14	-52,62	-48,03	-43,32
	Schijf 3: 50.000 - 10 mln kWh	3,63	46,93	-6,40	-7,42	-8,45
	Schijf 4: >= 10 mln kWh	0,10	1,36	0,00	+1,85	+6,87

Alle tarieven zijn in €/MWh en lopende prijzen (i.t.t. andere prijzen in deze notitie). Let op dat breedte van de schijven voor gas en elektriciteit verschillen: zo eindigt de eerste schijf voor gas omgerekend naar kWh bij 1.5 mln kWh; ver in de 3de schijf voor elektriciteit.

Toelichting:

- De tabel laat de voorgestelde tariefmutatie in de energiebelasting voor de drie varianten zien. In de drie varianten is zowel de tariefschuif in de 1e schijf als de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven meegenomen. De tariefschuif in de 1e schijf is in alle drie de varianten gelijk; het verschil zit in hoe de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven zijn ingevuld:
    - Voor de drie varianten geldt dat ze allen elektriciteit lager belasten en gas hoger. Variant A legt daarbij de lasten volledig in schijven 2 en 3, en variant B laat in plaats daarvan ook de tarieven in schijf 4 oplopen. A+ zit tussen A en B in.
- Let op: om de tariefmutaties vergelijkbaar te maken met de prijsstijgingen, zijn de mutaties uitgedrukt in euro per MWh. Normaal gesproken drukken we de tariefmutaties uit in cent/m3 gas en cent/kWh elektriciteit.

Grafiek 1 –impact mutatie tarieven energiebelasting op leveringsprijs in 2030

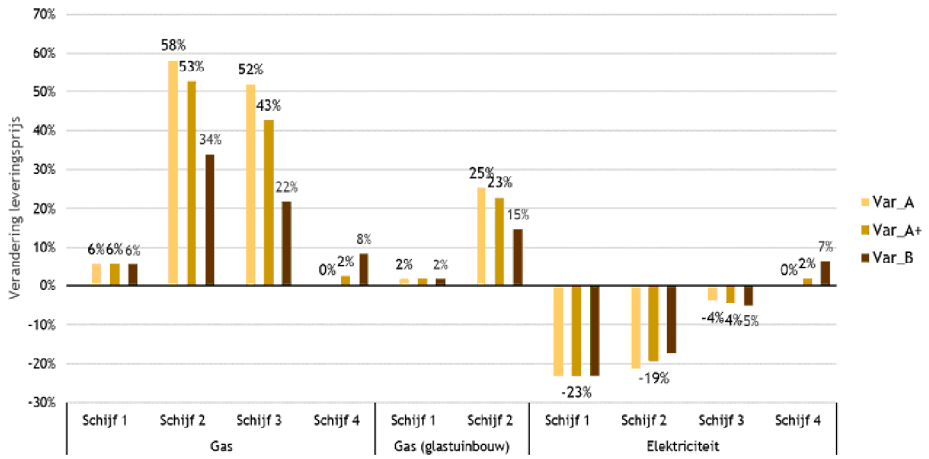

Toelichting:

- De grafiek laat de verandering van de leveringsprijs voor aardgas en elektriciteit in 2030 als gevolg van de tariefmutaties in de energiebelasting zien.
- De grootste impact is zichtbaar in schijf 2 en 3 aardgas (met name voor variant A en variant A+) en in schijf 1 en schijf 2 elektriciteit.

Tabel 6 - Lasten (in 2021-prijzen) en emissies (in Mton CO_2) per energiedrager bij energiebelastingvarianten voor het totaal van de tien sectoren (en de procentuele verandering t.o.v. de waardes bij de huidige tarieven).

Variant	Energiedrager	Lasten (mln €)			Emissies (Mton CO_2)	
		2023	2025	2030		2030
Huidige tarieven	Gas	900	919	834	Direct	20,4
	Elektriciteit	926	1053	1024	Indirect (scope 2)	5,1
	Totaal	**1826**	**1972**	**1857**	**Totaal**	**25,4**
Variant A	Gas	1075 (+19%)	1260 (+37%)	1090 (+31%)	Direct	20,1 (-1%)
	Elektriciteit	717 (-23%)	712 (-32%)	663 (-35%)	Indirect (scope 2)	5,1 (+1%)
	Totaal	**1792 (-2%)**	**1972 (+0%)**	**1753 (-6%)**	**Totaal**	**25,2 (-1%)**
Variant A+	Gas	1067 (+19%)	1234 (+34%)	1101 (+32%)	Direct	20,2 (-1%)
	Elektriciteit	721 (-22%)	735 (-30%)	707 (-31%)	Indirect (scope 2)	4,8 (-4%)
	Totaal	**1788 (-2%)**	**1.970 (0%)**	**1808 (-8%)**	**Totaal**	**25,0 (-1%)**
Variant B	Gas	1027 (+14%)	1165 (+27%)	1129 (+35%)	Direct	20,2 (-1%)
	Elektriciteit	745 (-20%)	798 (-24%)	823 (-20%)	Indirect (scope 2)	4,7 (-8%)
	Totaal	**1772 (-3%)**	**1963 (0%)**	**1951 (5%)**	**Totaal**	**24,9 (-2%)**

Toelichting:

- De tabel laat per variant zien wat de mutaties in de macrolasten ontwikkeling en de CO_2-emissies zijn.
- Zoals verwacht leiden alle varianten tot hogere lasten voor gas en tot lagere lasten voor elektriciteit.
- In de tabel worden zowel de schoorsteenemissies als de scope 2 emissies (incl. extra uitstoot voor de extra geproduceerde elektriciteit). In beleidsdoelen wordt gestuurd op schoorsteenemissies. De emissiereductie in de 10 onderzochte bedrijfssectoren is voor de drie varianten vergelijkbaar, met een hoogste emissiereductie bij variant A van 0,3 Mton (directe emissies).
- Het doel van de schuif in de EB is een reductie van 0,5 Mton. NB: de gepresenteerde cijfers zeggen alleen iets over de effecten binnen de 10 onderzochte bedrijfssectoren. Op basis hiervan kunnen geen uitspraken over het totale effect worden gedaan.
- Onder directe emissies vallen gas en andere scope 1 emissies, onder indirecte emissies vallen alle elektriciteitsemissies.

- De totale emissiereductie (inclusief scope 2 emissies) die gekoppeld wordt aan varianten hangt af van de emissie-intensiteit van elektriciteit. Bij voortschrijdende vergroening van elektriciteitsproductie zal de emissiereductie per variant, en de verschillen daarin tussen varianten, toenemen.

Tabel 7 - Lasten (in 2021-prijzen) en directe emissies (in Mton CO_2) per sector bij verschillende varianten van de energiebelasting in 2030 (en procentuele verandering t.o.v. de waardes bij huidige tarieven)

Sector	Lasten (mln. €)				Directe emissies (Mton CO_2)			
	Huidige tarieven	Var A	Var A+	Var B	*Huidige tarieven*	Var A	Var A+	Var B
10-12 Voedings-, genotmiddelenindustrie	185	226 (+22%)	224 (+21%)	216 (+17%)	1,7	1,7 (-4,3%)	1,7 (-2,1%)	1,7 (-1,4%)
17-18 Papier- en grafische industrie	30	38 (+28%)	39 (+31%)	43 (+43%)	0,3	0,3 (-1,7%)	0,3 (-1,5%)	0,3 (-1,0%)
201 Basischemie	215	242 (+13%)	303 (+41%)	469 (+118%)	9,5	9,4 (-0,8%)	9,5 (-0,0%)	9,5 (-0,1%)
23 Bouwmaterialenindustrie	15	17 (+17%)	18 (+22%)	20 (+37%)	1,7	1,7 (-0,2%)	1,7 (-0,2%)	1,7 (-0,1%)
25-28 Metaalproducten/machine-industrie	109	110 (+1%)	109 (+0%)	106 (-2%)	0,5	0,4 (-3,4%)	0,4 (-3,0%)	0,4 (-2,1%)
Glastuinbouw	142	163 (+15%)	158 (+12%)	148 (+4%)	4,4	4,4 (-0,9%)	4,4 (-0,8%)	4,4 (-0,5%)
Q Gezondheids- en welzijnszorg	238	230 (-3%)	228 (-4%)	220 (-8%)	0,7	0,7 (-4,3%)	0,7 (-3,9%)	0,7 (-2,6%)
P Onderwijs	119	110 (-7%)	110 (-7%)	110 (-8%)	0,3	0,3 (-2,1%)	0,3 (-2,0%)	0,3 (-1,6%)
I Horeca	264	210 (-21%)	211 (-20%)	211 (-20%)	0,5	0,5 (-2,2%)	0,5 (-2,1%)	0,5 (-1,7%)
G Handel en autoreparatie	541	405 (-25%)	408 (-25%)	408 (-24%)	0,8	0,7 (-1,9%)	0,7 (-1,8%)	0,7 (-1,5%)
Totaal	1857	1753 (-6%)	1808 (-3%)	1951 (+5%)	20,4	20,1 (-1,4%)	20,2 (-0,8%)	20,2 (-0,6%)

Toelichting:

- De tabel laat per variant zien wat de effecten van de EB-varianten op de lastenontwikkeling en CO_2-emissies zijn.
- Waar tabel 6 de macro-ontwikkeling belicht, laat deze tabel de mutaties per bedrijfssector zien.
- Het effect van de tariefmaatregelen op de lasten in 2030 varieert sterk tussen sectoren.
- In variant B is de relatieve lastenverzwaring het grootst voor de grootschalige. Hierbij merken we op dat de relatieve lastenverhoging weliswaar hoog is, maar dat het aandeel lasten in energiekosten relatief laag is. Dit komt door het lage huidige tarief voor de energiebelasting.
- Voor sectoren met een lager energieverbruik per bedrijf dalen de lasten in alle varianten, waaronder alle geanalyseerde sectoren in de gebouwde omgeving (gezondheidszorg, onderwijs, horeca, handel). Dit komt doordat deze sectoren een groter deel van het verbruik in een lage schijf belast zien, waar de tariefstijging/-daling relatief het laagst is.

Tabel 8 - Lasten van EB en CO_2-heffing (in 2021-prijzen) en directe emissies (in Mton CO_2) per sector bij verschillende varianten van de energiebelasting na aanscherping CO_2-heffing in 2030 (en procentuele verandering t.o.v. waardes bij huidige tarieven zonder aanscherping CO_2-heffing)

Sector	Lasten (mln €)					Directe emissies (Mton CO_2)				
CO_2-heffing	*Huidige vorm*	Na aanscherping				*Huidige vorm*	Na aanscherping			
Variant energiebelasting	*Huidige tarieven*		Var A	Var A+	Var B	*Huidige tarieven*		Var A	Var A+	Var B
10-12 Voedings-, genotmiddelen-industrie	189	192 (+1%)	229 (+21%)	231 (+22%)	222 (+17%)	1,7	1,7 (0,0%)	1,6 (-6,3%)	1,7 (-2,1%)	1,7 (-1,4%)
17-18 Papier- en grafische industrie	30	30 (+0%)	35 (+18%)	37 (+23%)	41 (+39%)	0,3	0,3 (0,0%)	0,3 (-18,8%)	0,3 (-18,6%)	0,3 (-18,1%)
201 Basischemie	271	299 (+10%)	324 (+20%)	383 (+41%)	542 (+100%)	9,5	9,5 (0,0%)	9,4 (-0,8%)	9,5 (0,0%)	9,5 (-0,1%)
23 Bouwmaterialen-industrie	25	30 (+16%)	32 (+26%)	33 (+29%)	35 (+38%)	1,7	1,7 (0,0%)	1,7 (-0,2%)	1,7 (-0,2%)	1,7 (-0,1%)
25-28 Metaalproducten/ machine-industrie	109	109 (0%)	110 (+1%)	109 (+0%)	106 (-2%)	0,5	0,5 (0,0%)	0,4 (-3,4%)	0,4 (-3,0%)	0,4 (-2,1%)
Glastuinbouw	142	142 (0%)	163 (+15%)	158 (+12%)	147 (+4%)	4,4	4,4 (0,0%)	4,4 (-0,9%)	4,4 (-0,8%)	4,4 (-0,5%)
Q Gezondheids- en welzijnszorg	238	238 (0%)	230 (-3%)	228 (-4%)	220 (-8%)	0,7	0,7 (0,0%)	0,7 (-4,3%)	0,7 (-3,9%)	0,7 (-2,6%)
P Onderwijs	119	119 (0%)	110 (-7%)	110 (-7%)	110 (-8%)	0,3	0,3 (0,0%)	0,3 (-2,1%)	0,3 (-2,0%)	0,3 (-1,6%)
I Horeca	264	264 (0%)	210 (-21%)	211 (-20%)	211 (-20%)	0,5	0,5 (0,0%)	0,5 (-2,2%)	0,5 (-2,1%)	0,5 (-1,7%)
G Handel en autoreparatie	541	541 (0%)	405 (-25%)	408 (-25%)	408 (-24%)	0,8	0,8 (0,0%)	0,7 (-1,9%)	0,7 (-1,8%)	0,7 (-1,5%)
Totaal	1929	1964	1849	1907	2044	20,4	20,4	20,0	20,1	20,2

Toelichting:

- De tabel laat het gecombineerde effect van de CO_2-heffing industrie en de tariefaanpassingen in de energiebelasting zien.
- Van de tien onderzochte bedrijfssectoren vallen alleen de voedingsindustrie, papier- en grafische industrie, basischemie en bouwmaterialen onder de CO_2-heffing.
- De CO_2-reductie van het gecombineerde effect neemt iets toe, met 0,1 Mton in varianten A en A+, omdat het gecombineerde effect enkele reductiemaatregelen net wel rendabel maakt die zonder de aangescherpte CO_2-heffing niet rendabel waren.

Handelingsperspectief - Kostendoorberekening

- Kostendoorberekening is beperkt mogelijk in de 4 ETS-sectoren, aangezien deze sectoren opereren op een internationale markt en doorgaans geen groot marktaandeel hebben. Dit blijkt uit de onderzoeken van beide Trinomics en Strategy&.
- Als andere landen vergelijkbare verduurzamingsmaatregelen nemen wordt de mogelijkheid tot kostendoorberekening groter.
- Er is echter niet een eenduidige conclusie te trekken over de mogelijkheid van bedrijven om lastenverhoging door te berekenen, wat sterk zal verschillen per product.

Weglekrisico's

Figuur 2 - Lastenverandering in de vier ETS-industriesectoren t.o.v. het basispad

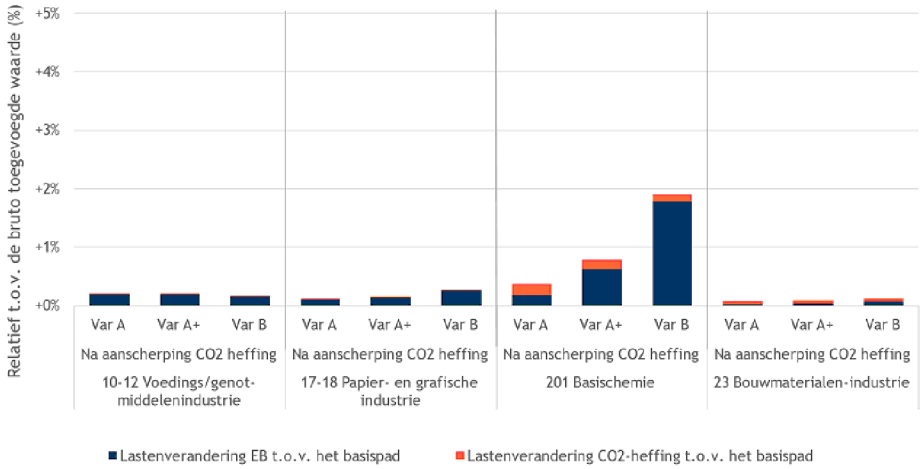

Toelichting:

- De tabel laat de lastenverandering ten opzichte van de bruto toegevoegde waarde per sector per variant zien. De EC werkte met een grenswaarde van 5% kostenintensiteit voor een hoog weglekrisico. Daarnaast wordt gekeken naar de handelsintensiteit binnen een sector. Een combinatie van een kostenintensiteit van meer dan 5% en een handelsintensiteit van meer dan 10% indiceert een significant hoog weglekrisico.
- Vooral bij de basischemie verhoogt het pakket van fiscale klimaatregelen risico op weglek.
    - Dit risico is het grootst in variant B.
    - Van de basischemie zijn alle sub-sectoren al door de EC opgenomen in de Europese lijst van sectoren met hoog koolstoflekkagerisico.
    - In de andere ETS-sectoren is de lastenverandering ten opzichte van de bruto toegevoegde waarde waarschijnlijk te laag om voor weglek te zorgen.

- Weglekrisico's voor individuele bedrijven zijn op basis van het Trinomics onderzoek moeilijk te voorspellen. Binnen een sector kan er een sterke spreiding zijn in het weglekrisico dat bedrijven al onder het huidig beleid lopen en de impact van het pakket van fiscale klimaatmaatregelen daarop.
- In de speelveldtoets komen weglekrisico's voor een metallurgie bedrijf, een papierproducent en een voedingsproducent naar voren.

Bijlage 4- Doorrekening microprofielen door het ministerie van Financiën

Het ministerie van Financiën heeft voor 21 bedrijfsprofielen de lasteneffecten van de maatregelen in het BP23 doorgerekend.

NB: In deze paragraaf wordt het statische lasteneffect van belastingwijzigingen doorgerekend voor het constant gehouden huidige energieverbruik. Een belangrijke kanttekening bij de resultaten is daarmee dat de hier gepresenteerde toekomstige lasten lager uit zullen vallen indien bedrijven hun energieverbruik in de tussentijd weten te verlagen ten opzichte van de recente verbruikscijfers die de basis van deze doorrekening vormen.

Tabel 9 - Overzicht van de bedrijfsprofielen

#	Bedrijfsprofiel	Energiedrager	Belast energieverbruik per vestiging (gas in m^3, elektriciteit in kWh) KEV: 2023-2030
Industrie			
1	Voedings- en genotsmiddelen industrie	Gas	287.577
		Elek	1.274.000
2	Papier- en grafische industrie	Gas	134.392
		Elek	861.000
3	Basischemie	Gas	12.222.976
		Elek	47.541.702
4	Bouwmaterialen industrie	Gas	89.543
		Elek	1.196.000
5	Overige metaal- en metaalproducten industrie	Gas	22.346
		Elek	221.114
Glastuinbouw			
6	Perkplanten teelt	Gas	225.000
		Elek	120.000
7	Chrysanten teelt	Gas	320.000
		Elek	3.000.000
8	Paprika teelt	Gas	240.000
		Elek	300.000
9	Potplanten teelt	Gas	120.000
		Elek	300.000
10	Tomaten teelt	Gas	320.000
		Elek	400.000
Maatschappelijk vastgoed			
11	Verpleeg- of verzorgingstehuis	Gas	73.986
		Elek	294.262
12	Sportvelden met veldsport	Gas	5.165
		Elek	21.671
13	Sporthal en/of sportvelden met zwembad	Gas	90.781
		Elek	284.528
14	Ziekenhuis	Gas	163.570

		Elek	679.218
15	(Speciaal) basisonderwijs	Gas	13.596
		Elek	29.010
16	Voortgezet (speciaal) onderwijs	Gas	43.007
		Elek	178.725
Overig bedrijfsleven			
17	Cafetaria warm & restaurant	Gas	5.715
		Elek	34.816
18	Bakker	Gas	4.738
		Elek	43.669
19	Hotel	Gas	18.017
		Elek	72.567
20	Detailhandel non-food	Gas	2.384
		Elek	12.749
21	Grootschalige logistiek met koeling	Gas	36.641
		Elek	1.690.784

- Wanneer je alleen het statische lasteneffect van tariefwijzigingen doorrekent dalen de totale lasten in het merendeel van de bedrijfsprofielen ten opzichte van het basispad.
- In de voedings- en genotsmiddelen industrie (profielen #1), Basischemie (profiel 3) perkplanten- (profiel 6), paprika- (profiel 8) en tomateelt(profiel 10) stijgen de lasten bij een gelijkblijvend energieverbruik. De lastenstijging in het bedrijfsprofiel van de basischemie is het grootst met, afhankelijk van het jaar en de beleidsvariant, een relatieve lastenstijging van 44% - 178%. Dit is het gevolg van het grote gasverbruik in dit bedrijfsprofiel en de lage belasting per m3 in het basispad.
    - De verschillen tussen de gekozen glastuinbouwprofielen zijn verder opvallend. In de analyse dalen de lasten in de chrysanten- en in de potplanten teelt (profielen #7 en #9) en stijgen ze licht in de overige glastuinbouwprofielen. Hier geldt dat de lasten het hoogst uitvallen in beleidsvariant A en het laagst in variant B.

Tabel 10 – verschil in lasten t.o.v. het basispad per variant

		Verschil (%) in totale lasten per variant t.o.v. basispad											
#	Bedrijfsprofiel	Basispad			Variant A			Variant A+			Variant B		
		2023	2025	2030	2023	2025	2030	2023	2025	2030	2023	2025	2030
1	Voedings- en genotsmiddelen industrie	147.600	154.900	153.700	6%	14%	21%	6%	12%	18%	2%	6%	11%
2	Papier- en grafische industrie	102.600	107.900	107.300	-3%	-3%	0%	-3%	-3%	0%	-3%	-4%	-1%
3	Basischemie	1.149.900	1.198.700	1.168.600	70%	139%	178%	61%	122%	154%	44%	84%	99%
4	Bouwmaterialen industrie	93.800	98.500	97.300	-6%	-6%	-4%	-6%	-8%	-5%	-6%	-8%	-6%
5	Overige metaal- en metaalproducten industrie	22.500	23.500	23.300	-7%	-11%	-9%	-7%	-11%	-9%	-7%	-11%	-9%
6	Perkplanten teelt	22.900	24.000	23.900	6%	11%	18%	6%	10%	16%	2%	4%	9%
7	Chrysanten teelt	139.900	146.500	142.500	-7%	-5%	-1%	-7%	-7%	-4%	-9%	-11%	-9%
8	Paprika teelt	30.600	31.900	31.600	3%	9%	16%	3%	7%	13%	-1%	1%	6%
9	Potplanten teelt	24.100	25.200	24.900	-9%	-13%	-11%	-9%	-13%	-11%	-9%	-13%	-12%
10	Tomaten teelt	37.400	39.000	38.500	10%	23%	32%	10%	20%	28%	3%	9%	15%
11	Verpleeg- of verzorgingstehuis	50.700	53.200	53.100	-2%	-3%	0%	-2%	-3%	0%	-2%	-3%	0%
12	Sportvelden met veldsport	4.500	4.600	4.600	-9%	-15%	-17%	-9%	-15%	-15%	-9%	-13%	-15%
13	Sporthal en/of sportvelden met zwembad	58.500	61.500	61.500	-1%	-1%	2%	-1%	-2%	2%	-1%	-2%	2%
14	Ziekenhuis	109.700	115.400	115.200	-1%	-1%	2%	-1%	-1%	2%	-1%	-2%	2%
15	(Speciaal) basisonderwijs	9.400	9.800	9.800	-4%	-9%	-7%	-4%	-8%	-6%	-4%	-7%	-6%
16	Voortgezet (speciaal) onderwijs	31.000	32.500	32.400	-3%	-6%	-2%	-3%	-6%	-2%	-3%	-5%	-2%
17	Cafetaria warm & restaurant	6.100	6.300	6.300	-11%	-22%	-22%	-11%	-21%	-21%	-11%	-19%	-19%
18	Bakker	6.500	6.700	6.600	-14%	-27%	-27%	-14%	-25%	-24%	-14%	-24%	-23%
19	Hotel	14.500	15.200	15.100	-6%	-13%	-10%	-6%	-12%	-9%	-6%	-11%	-8%
20	Detailhandel non-food	2.200	2.300	2.300	-9%	-17%	-26%	-9%	-17%	-22%	-9%	-17%	-22%
21	Grootschalige logistiek met koeling	87.400	91.600	89.500	-10%	-12%	-11%	-10%	-14%	-12%	-10%	-15%	-13%

Tabel 11 - Totale lasten per variant (in EUR)

		Totale lasten (€) per variant											
#	Bedrijfsprofiel	Basispad			Variant A			Variant A+			Variant B		
		2023	2025	2030	2023	2025	2030	2023	2025	2030	2023		

1	Voedings- en genotsmiddelen industrie	147.600	154.900	153.700	156.700	176.600	185.300	156.700	173.200	181.400	151.100	164.100	170.200
2	Papier- en grafische industrie	102.600	107.900	107.300	100.000	104.800	107.400	100.000	104.200	106.900	100.000	103.700	106.300
3	Basischemie	1.149.900	1.198.700	1.168.600	1.949.700	2.867.800	3.253.000	1.845.800	2.659.100	2.962.700	1.651.900	2.209.900	2.330.800
4	Bouwmaterialen industrie	93.800	98.500	97.300	88.500	92.100	93.300	88.500	91.100	92.500	88.500	90.400	91.700
5	Overige metaal- en metaalproducten industrie	22.500	23.500	23.300	20.900	20.900	21.200	20.900	20.900	21.200	20.900	20.900	21.200
6	Perkplanten teelt	22.900	24.000	23.900	24.300	26.700	28.200	24.300	26.400	27.700	23.400	25.000	26.000
7	Chrysanten teelt	139.900	146.500	142.500	129.800	139.800	140.800	129.800	135.900	136.900	127.100	129.700	129.600
8	Paprika teelt	30.600	31.900	31.600	31.600	34.900	36.500	31.600	34.200	35.700	30.400	32.300	33.400
9	Potplanten teelt	24.100	25.200	24.900	22.000	22.000	22.200	22.000	21.900	22.100	22.000	21.900	22.000
10	Tomaten teelt	37.400	39.000	38.500	41.300	48.100	51.000	41.300	46.700	49.400	38.700	42.600	44.300
11	Verpleeg- of verzorgingstehuis	50.700	53.200	53.100	49.800	51.700	53.300	49.800	51.700	53.200	49.800	51.600	53.200
12	Sportvelden met veldsport	4.500	4.600	4.600	4.100	3.900	3.800	4.100	3.900	3.900	4.100	4.000	3.900
13	Sporthal en/of sportvelden met zwembad	58.500	61.500	61.500	58.100	60.600	62.600	58.100	60.500	62.500	58.100	60.500	62.500
14	Ziekenhuis	109.700	115.400	115.200	108.700	114.400	117.900	108.700	114.000	117.500	108.700	113.600	117.100
15	(Speciaal) basisonderwijs	9.400	9.800	9.800	9.000	8.900	9.100	9.000	9.000	9.200	9.000	9.100	9.200
16	Voortgezet (speciaal) onderwijs	31.000	32.500	32.400	30.000	30.700	31.600	30.000	30.700	31.600	30.000	30.800	31.600
17	Cafetaria warm & restaurant	6.100	6.300	6.300	5.400	4.900	4.900	5.400	5.000	5.000	5.400	5.100	5.100
18	Bakker	6.500	6.700	6.600	5.600	4.900	4.800	5.600	5.000	5.000	5.600	5.100	5.100
19	Hotel	14.500	15.200	15.100	13.700	13.300	13.600	13.700	13.400	13.700	13.700	13.500	13.900
20	Detailhandel non-food	2.200	2.300	2.300	2.000	1.900	1.700	2.000	1.900	1.800	2.000	1.900	1.800
21	Grootschalige logistiek met koeling	87.400	91.600	89.500	78.300	80.600	80.100	78.300	79.100	78.900	78.300	78.000	77.600

Memo appreciatie scenario's herstel niet-bezwaarmakers tbv politieke vierhoek 24/08

Besluit: Welk scenario voor het mogelijk herstel van niet-bezwaarmakers heeft uw voorkeur?

Aanleiding
Dit memo bevat een appreciatie van de verschillende scenario's voor herstel aan belastingplichtigen waarvan de definitieve aanslag over de jaren 2017-2020 al onherroepelijk vaststond op het moment van het Kerstarrest (de niet-bezwaarmakers).

De drie hoofdscenario's zijn:

1. Geen herstel voor niet-bezwaarmakers
2. Herstel voor niet-bezwaarmakers conform bezwaarmakers (€ 4,1 mld incidenteel); of
3. Herstel gericht op kleinere vermogen door middel van een gemaximeerd herstelbedrag of beperkt tot een bepaald vermogen (€ 1,1-2,3 mld incidenteel afhankelijk van vormgeving).

De scenario's zijn beoordeeld op basis van de criteria juridische houdbaarheid, uitvoerbaarheid, en budgettaire gevolgen en rechtvaardigheid.

Een aantal algemene opmerkingen bij de onderstaande scenario's:

- Bij scenario 2 en scenario 3a/3b zal dekking gevonden moeten worden voor de derving.
- Voor de scenario's 2 en 3a/3b geldt dat naast de gevolgen voor de inkomstenkant er ook significante gevolgen zijn voor de uitgavenkant (doorwerking op andere regelingen en uitvoeringskosten voor de Belastingdienst). Deze kosten zouden specifiek gedekt moeten worden op de begrotingen van de desbetreffende departementen (*kosten voor andere departementen lopen op tot circa 200 mln. euro, deze ramingen zijn nog niet afgestemd met de desbetreffende departementen)*, en dus ook met deze departementen worden afgestemd. Er zijn hiervoor geen middelen gereserveerd. Een mogelijke dekkingsgrond voor de kosten aan de uitgavenkant is de gasbaten. Dit gaat dan ten koste van een deel van de koopkracht maatregelen.
- Voor de scenario's 2 en 3a/3b is een wettelijke basis nodig; voor de gevolgen aan de uitgavenkant is budgettaire autorisatie nodig. Dit betekent dat deze scenario's waarschijnlijk op z'n vroegst vanaf 2023 uitgevoerd kunnen worden, onder voorwaarde dat er een herprioritering van de capaciteit plaatsvindt bij de Belastingdienst.
- Bij deze scenario's wordt een beslag gelegd op de ICT- en personele capaciteit van de Belastingdienst. Als wordt besloten tot een scenario om herstel te bieden aan niet-bezwaarmakers, zullen deze werkzaamheden concurreren met andere werkzaamheden en ambities, wat zal leiden tot herprioritering.
- De uitvoeringsgevolgen voor ieder scenario zullen voor een groot deel afhankelijk van de reacties van belastingplichtigen en de precieze vormgeving van het herstel. Hoeveel reacties zullen binnenkomen na toepassing van het herstel is moeilijk te voorspellen. De precieze uiteindelijke kosten aan de uitgavenkant en uitvoerbaarheid zullen nadat een keuze is gemaakt voor een scenario in kaart worden gebracht in een Uitvoeringstoets.
- Ieder scenario op een bepaalde manier als onrechtvaardig worden beschouwd en leiden tot verminderd vertrouwen in de overheid. Dit kan leiden tot een toename van bezwaar- en beroepsprocedures in de toekomst door belastingplichtigen die hun rechten willen veiligstellen.
- Vanaf 2023 kan de doorwerking naar andere (inkomensafhankelijke) regelingen en processen voor het belastingjaar 2017 lastiger worden, omdat deze doorgaans niet langer dan 5 jaar in het verleden aangepast kunnen worden.

Overwegingen per scenario

Criterium	Scenario 1: *Geen herstel voor niet-bezwaarmakers*	Scenario 2: Herstel volgens forfaitaire spaarvariant
Juridische houdbaarheid	**Voordeel:** De HR heeft in de uitspraak van 20 mei geoordeeld dat geen juridische verplichting bestaat om herstel te bieden aan niet-bezwaarmakers.	**Nadeel:** Net zoals bij het herstel voor bezwaarmakers kan de forfaitaire spaarvariant leiden tot juridische discussies. Doordat de doelgroep van het herstel groter wordt, zal het aantal procedures mogelijk ook toenemen, hetgeen ook invloed heeft op de uitvoerbaarheid. De juridische risico's voor dit scenario kunnen worden beperkt door het herstel in wetgeving op te nemen, maar zijn niet geheel uit te sluiten. **Nadeel:** Mogelijke precedentwerking zowel binnen als buiten de fiscaliteit. Geeft signaal af dat bezwaar maken niet nodig is om in aanmerking te komen voor herstel. Doet af aan de rechtszekerheid van definitieve aanslagen en doorkruist de regel dat geen ambtshalve vermindering naar aanleiding van nieuwe jurisprudentie verleend wordt.
Uitvoerbaarheid	**Voordeel:** Er zijn in beginsel geen aanvullende herstelwerkzaamheden nodig, tenzij besloten wordt dat ook brieven gestuurd worden aan de belastingplichtigen dat zij geen recht hebben op herstel. De uitvoering wordt bij dit scenario het minst belast.	**Voordeel:** Kan in eerste instantie grotendeels geautomatiseerd worden uitgevoerd. **Nadeel:** De uitvoeringsgevolgen zijn voor een groot deel afhankelijk van de reacties van belastingplichtigen. Mogelijk sluit het herstel conform de spaarvariant niet aan bij wat de belastingplichtige had verwacht, wat tot vragen en procedures kan leiden. Bij (complexere) individuele situaties zullen op onderdelen nog handmatige aanpassingen benodigd zijn. Leidt tot aanvullend herstel van circa 6,9 miljoen aanslagen. De eventuele reacties hierop moeten inhoudelijk worden beoordeeld. Dit vraagt capaciteit van de Belastingdienst en gaat ten koste van andere werkzaamheden zoals toezicht en andere reguliere processen (vooroverleg, verzoeken en bezwaren).
Budgettaire gevolgen	**Voordeel:** Er treedt geen budgettaire derving op aan de inkomstenkant. De uitvoeringskosten betreffen in dit geval mogelijk informatiebrieven en reacties in de vorm van telefoontjes	**Nadeel:** Een uitbreiding van de doelgroep voor herstel met de groep niet-bezwaarmakers leidt tot een budgettaire derving van € 4,1 mld. In dit scenario zal meer dan de helft van de budgettaire derving van het herstel terecht komen bij belastingplichtigen met box 3-vermogens boven de twee ton.

	en verzoeken. Omdat er een juridische grondslag aanwezig is om geen herstel te bieden zullen deze eenvoudiger (automatisch) te behandelen zijn dan in andere scenario's. Naar verwachting zullen de kosten en capaciteitsbeslag lager liggen dan in scenario 2 of scenario's onder 3.	Voor de uitgavenkant zijn eerste ramingen gemaakt. De doorwerking naar andere inkomensafhankelijke regelingen wordt geraamd op 195 mln. euro. Gerekend met dezelfde aannames als bij de eerste Uitvoeringstoets voor herstel zijn de kosten in de uitvoering circa 74 mln. euro.
Rechtvaardigheid	**Nadeel:** Kan als onrechtvaardig worden ervaren door de niet-bezwaarmakers. Dit kan leiden tot een verminderd vertrouwen in de overheid, hetgeen kan leiden tot meer bezwaren in de toekomst om rechten veilig te stellen. **Voordeel:** belastingbetalers betalen niet mee aan een onverplichte tegemoetkoming van de niet-bezwaarmakers.	**Voordeel:** Voor de niet-bezwaarmakers zal deze variant als het rechtvaardigst worden ervaren (gelijke behandeling met bezwaarmakers). Daarbij dient wel goed gemotiveerd te worden waarom in dit geval herstel op zijn plaats is ondanks dat daartoe geen juridische verplichting bestaat. **Nadeel:** Kan als onrechtvaardig worden ervaren dat onverplicht herstel wordt geboden aan een groep relatief vermogende burgers.

Criterium	Scenario 3A: *Herstel volgens de forfaitaire spaarvariant met maximering herstelbedrag*	Scenario 3B: *Herstel volgens de forfaitaire spaarvariant tot maximaal vermogen*
Juridische houdbaarheid	**Voordeel:** De Landsadvocaat acht deze optie houdbaar m.h.o.o. het EVRM. Wel wijst de LA op een kwetsbaarheid: aan een belastingplichtige met veel vermogen en uitsluitend spaargeld wordt procentueel gezien een kleiner deel van het nadeel vergoed dan aan een belastingplichtige met hetzelfde vermogen maar een kleiner aandeel spaargeld. Dit vereist volgens de LA een aparte rechtvaardiging.	**Nadeel:** De Landsadvocaat kan de motivering van deze optie niet gemakkelijk volgen. Het onderscheid, waarbij een deel van de niet-bezwaarmakers in het geheel geen herstel ontvangt, is volgens de LA juridisch kwetsbaar en vergt een toereikende onderbouwing. Zonder die onderbouwing moet er rekening mee worden gehouden dat scenario 3B in strijd komt met het EVRM.
Uitvoerbaarheid	**Nadeel:** Net als in scenario 2 worden aanvullend circa 6,9 miljoen aanslagen hersteld. Ook bij dit scenario zijn de uitvoeringsgevolgen voor een groot deel afhankelijk van de reacties van belastingplichtigen. Bovendien kan ten opzichte van scenario 2 in dit scenario ook discussie en vragen ontstaan over de maximering van het bedrag. Hierdoor zullen naar verwachting de uitvoeringskosten en capaciteitsbeslag hoger liggen dan in scenario 2.	**Nadeel:** In dit scenario worden aanvullend circa 5,9 miljoen aanslagen hersteld. Ook bij dit scenario zijn de uitvoeringsgevolgen voor een groot deel afhankelijk van de reacties van belastingplichtigen. Bovendien kan ten opzichte van scenario 2 in dit scenario ook discussie en vragen ontstaan over de maximering van het vermogen. Hierdoor zullen naar verwachting de uitvoeringskosten en capaciteitsbeslag hoger liggen dan in scenario 2.
Budgettaire gevolgen	Dit scenario kost aan de inkomstenkant € 1,7 mld. bij een maximering van het te ontvangen herstelbedrag op € 500 en € 2,3 mld. bij een maximering van het bedrag op € 1.000. De kosten aan de uitgavenkant betreffen de uitvoeringskosten en de doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen. Naar verwachting zullen deze kosten en capaciteitsbeslag hoger liggen dan in scenario 2 vanwege de verhoogde complexiteit.	De budgettaire derving aan de inkomstenkant bedraagt € 1,5 mld. De kosten aan de uitgavenkant betreffen de uitvoeringskosten en de doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen. Naar verwachting zullen deze kosten en capaciteitsbeslag hoger liggen dan in scenario 2 vanwege de verhoogde complexiteit.
Rechtvaardigheid	**Voordeel:** Ligt in lijn met dictum motie Eppink. **Nadeel**: In dit scenario wijkt het herstel voor de niet-bezwaarmakers af van het herstel voor de bezwaarmakers. Hierdoor kan bij ieder van de vier scenario's een groep belastingplichtigen het geboden herstel onvoldoende vinden. **Nadeel:** Aangezien de herstelbedragen of grenzen arbitrair zijn gekozen, kan dit leiden tot politieke discussie bij de behandeling van de wet, waardoor de uitvoering pas later definitief ingericht	**Voordeel:** Ligt in lijn met dictum motie Eppink. **Nadeel:** Een harde grens kan als onrechtvaardig worden ervaren. Zo krijgt een belastingplichtige met € 200.001 spaargeld geen herstel, terwijl iemand met € 99.000 spaargeld en € 100.000 aan aandelen wel herstel krijgt. **Nadeel:** Aangezien de herstelbedragen of grenzen arbitrair zijn gekozen, kan dit leiden tot politieke discussie bij de behandeling van de wet, waardoor de uitvoering pas later definitief ingericht

	kan worden, en tot bezwaren en rechtszaken, met gevolgen voor de uitvoering.	kan worden, en tot bezwaren en rechtszaken, met gevolgen voor de uitvoering.

Van:
Aan: Persoonsgegevens
Cc:
Onderwerp: FW: Stukken politieke vierhoek 24 augustus
Datum: zondag 21 augustus 2022 20:29:19
Bijlagen: Memo inkomstenkader tbv politieke vierhoek 24 aug.docx
Memo scenarios niet-bezwaarmakers politieke vierhoek 24 aug.docx
Beslisnotitie Vierhoek 24-08 - fiscale klimaatmaatregelen.docx
Bijlage 1 - slide deck tarieven energiebelasting en ODE.pptx
Bijlage 2 - memo conceptresultaten impactanalyse en speelveldtoets.docx
Adviesnotitie sondering bpm bestelauto bij fracties.docx

Buiten reikwijdte

Van: Persoonsgegevens
Verzonden: zondag 21 augustus 2022 20:25
Aan:
CC:

Persoonsgegevens

Onderwerp: Stukken politieke vierhoek 24 augustus

Hoi Sigrid en Marnix,
Bijgevoegd vinden jullie de volgende stukken tbv de politieke vierhoek van aanstaande woensdag:

1. Memo inkomstenkader;
2. Memo box 3 niet bezwaarmakers;
3. Memo fiscale klimaatmaatregelen met daarbij een bijlage 1 en een bijlage 2 als achtergrondinformatie.

Zijn jullie akkoord met agendering van deze stukken? AZ heeft ons gevraagd om morgen de stukken aan te leveren dus zou fijn zijn als jullie morgen in de loop van de dag kunnen reageren.
Marnix, tbv de sondering van de bpm bestelauto's is voor jou tevens een notitie bijgevoegd met daarin een advies en spreeklijn.
We zorgen ervoor dat morgenochtend ook een geprinte versie van de stukken op jullie bureau ligt.
Groet, ook namens alle andere collega's die aan de stukken hebben meegewerkt, Persoonsgegevens

VERTROUWELIJK
Niet verspreiden

VIERHOEK

Secretariaat Ministerraad
Ministerie van Algemene Zaken

Kenmerk : 3772177

AGENDA

Vergadering te houden op donderdag 25 augustus 2022
in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken,
aan te vangen 's morgens om 10:15 uur

---

1. Mogelijkheden koopkrachtmaatregelen via de energierekening

FIN

donderdag 25 augustus 2022
Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Politieke vierhoek 25 augustus

Datum
24 augustus 2022

Notanummer
2022-0000212431

Bijlagen
1. Beleidsoptie tariefplafond

Aanleiding

Morgen is er om 10:15-11:15 een politieke vierhoek over mogelijke opties voor de energierekening. De beleidsoptie 'compensatie via energierekening door een tariefplafond voor een afgebakende groep' wordt besproken.

Adviezen

- Wij adviseren u in te stemmen met het verder uitwerken van de beleidsoptie van een plafond op het energietarief voor een afgebakende groep gezinnen. Het is noodzakelijk dit uit te werken, omdat het in potentie – als uitvoerbaar – een doelmatige en gerichte beleidsoptie is voor mensen met problemen met hun energierekening.
- Indien u instemt met verdere uitwerking kan binnen de besluitvorming een reservering gedaan voor middelen hiervoor. Deze reservering kan vrijvallen binnen het domein van de energiebelasting wanneer de variant na nadere uitwerking politiek als onwenselijk wordt beoordeeld. Deze reservering zou onderdeel zijn van een totaal gedekt koopkrachtpakket.
- De budgettaire raming en de vormgeving van de budgettaire beheersing zijn eveneens onderdeel van de nadere uitwerking.

Kernpunten

- De voortdurende stijgingen van de energieprijzen betekent dat de problemen toenemen en de noodzaak om buiten het reguliere koopkracht instrumentarium naar alternatieven te zoeken om gezinnen te helpen óók toeneemt. Door de continue stijging van de energieprijzen zijn we met de huidige koopkrachtinstrumenten op een bewegend doel aan het schieten.
- Na inzet van het regulier instrumentarium blijft er nog steeds een groep over met bovengemiddeld energieverbruik die niet voldoende bereikt wordt. Het gaat om de groep met een energieverslindende woning in de lage middenklasse.
- Ook energieleveranciers hebben er via de krant op gewezen dat bovenop generieke maatregelen een inkomensafhankelijke compensatie binnen de energierekening zeer wenselijk is.
- Sinds het voorjaar is in debatten vaak gesuggereerd dat sprake zou zijn van onwil van het kabinet bij maatregelen die afvielen vanwege uitvoerbaarheid. Alleen al om die reden moet deze – ogenschijnlijke sympathieke - optie in onze ogen serieus worden verkend.

- De variant die na een verkenning van gerichte beleidsopties als meest kansrijk uitkomt, is een tariefplafond voor gas voor een afgebakende groep. Deze regeling regelt dat elke schommeling in de energieprijs geen onzekerheid voor deze groep met zich meebrengt. Het Rijk compenseert hierbij het verschil tussen dit maximumtarief en de contractprijs aan leveranciers.
- Aangezien inkomensgegevens niet beschikbaar zijn, wordt de doelgroep afgebakend naar WOZ-waarde als proxy voor draagkracht. Voor verbruiksgegevens worden energielabels benut voor de afbakening van energie-onzuinige woningen.
- Een variant waarbij de Belastingdienst inkomensgegevens of een afbakening op basis van deze inkomensgegevens beschikbaar maakt aan energiebedrijven is niet uitvoerbaar. De gegevens van de Belastingdienst sluiten niet aan op klantgegevens van energieleveranciers. Hierdoor vallen vele andere beleidsopties af.
- Het ministerie van EZK staat vooralsnog afwijzend tegenover een tariefplafond voor een afgebakende groep; omdat dit uitvoeringsvragen opwerpt en omdat het in de marktwerking treedt. De afweging om in deze markt te treden is in onze ogen significant verschoven ten opzichte van eerder gegeven de huidige penibele situaties van een toenemend aantal huishoudens.
- U kunt daarom aangeven dat de zoektocht naar doelmatige beleidsopties rondom de energierekening weliswaar een moeilijke is maar dat perfecte beleidsopties niet bestaan. En dat u daarom graag een beroep doet om deze optie uit te werken met de mindset 'hoe zou het kunnen' i.p.v. 'waarom kan het niet'. Aan het eind van het traject zal dan politiek de balans op gemaakt moeten worden, maar niet vooraf al.
- Indien u instemt met verdere uitwerking kan binnen de besluitvorming een reservering gedaan voor middelen hiervoor. Deze reservering kan vrijvallen binnen het domein van de energiebelasting wanneer de variant na nadere uitwerking politiek als onwenselijk wordt beoordeeld. Deze reservering zou onderdeel zijn van een totaal gedekt koopkrachtpakket. Hierbij moet nog uitgewerkt worden hoe deze maatregel doorwerkt omdat een open einderegeling niet bestaat aan de uitgavenkant.
- Er staan nog aantal uitvoerings- en vormgevingsvragen open die beantwoord dienen te worden. Bijvoorbeeld welke uitvoeringsorganisatie onderhoudt de klantrelatie met de energieleveranciers en keert de voorschotten uit, zoals bij de coronasteunmaatregelen? Het voorstel is om eerste inzichten voor de APB op te leveren.

Toelichting

- Een tariefplafond is een voor elektriciteit en/of aardgas verminderd tarief voor bepaalde categorieën huishoudens, veelal gecorreleerd aan de inkomenssituatie (zoals in België). Dit plafond is bij alle energieleveranciers hetzelfde, bijvoorbeeld 1,5 euro/m3 waarbij het Rijk het verschil tussen dit tarief en de contractprijs voor de doelgroep compenseert.
- Het grote voordeel van een tariefplafond is dat het de schommelingen in de energieprijs geheel dempt voor de doelgroep. De maatregel is gerichter dan andere maatregelen in de energiesfeer doordat het verbruik wordt gekoppeld aan de draagkracht (bij proxy van de WOZ-waarde) én energieverbruik (bij proxy van de energielabels; weinig isolatie en hoog verbruik betekent slecht energielabel) er geen nieuwe compensatiepakketten hoeven te worden ingericht indien de gasprijs blijft stijgen zoals afgelopen maanden.

- Op dit moment is er in Nederland nog geen afbakening van 'kwetsbare huishoudens' betreft energieprijzen. Maar een benadering is mogelijk door te kijken naar de 1) WOZ-waarde van de woning van het huishouden in combinatie met 2) de energielabels. Data hierover is publiekelijk bekend bij overheidsorganisaties (WOZ-waardeloket en RVO).
- De uitvoering zou er dan als volgt uit kunnen zien:
    - De 55 energieleveranciers krijgen een database/lijst van het Rijk aangeleverd met adressen van de doelgroep, gebaseerd op een maximum WOZ-waarde (bijv.: 300 duizend euro) en de aanwezigheid van een 'slecht' energielabel (bijv.: D, E F en G).
    - Energieleverancier geeft van tevoren het verwachte verschil aan tussen de maximumprijs en de contractprijs van de klant. Een uitvoeringsorganisatie keert op basis daarvan voorschotten uit per kwartaal, net zoals de bij de coronasteunmaatregelen. Indien het energieverbruik door klanten daadwerkelijk hoger is dan voorschot bijv. vanwege kouder weer, volgt extra uitbetaling.
    - RVO en UWV hebben klantenrelaties met leveranciers. Die zouden eventueel voorschotten van subsidies kunnen uitkeren, de nacontrole en bezwaarmakingen kunnen doen.
    - Uitvoering via de Belastingdienst zou leiden tot een zeer onnauwkeurige afbakening die de Belastingdienst en energieleveranciers niet kunnen verhelpen. Ook daaruit voortvloeiende bezwaren kunnen geen van beide partijen verwerken. Tenslotte moet gekeken worden hoe het delen van deze data door de Belastingdienst AVG-technisch mogelijk gemaakt kan worden.

Compensatie via energierekening door een tariefplafond voor een afgebakende groep

Discussievraag
- Bent u akkoord met het verder uitwerken van de beleidsoptie van een plafond op het energietarief voor een afgebakende groep kwetsbare gezinnen?
- Indien akkoord met bovenstaande vraag, stemt u in met het voorstel om in de besluitvorming een reservering te doen voor middelen binnen de budgettaire kaders van het energiepakket en vrij te laten vallen binnen het domein van de energiebelasting wanneer de variant na nadere uitwerking als onuitvoerbaar wordt beoordeeld?

Aanleiding
- Het CPB stelde in juni dat 1,2 miljoen huishoudens in 2023 hun maandelijkse lasten mogelijk niet meer kunnen betalen vanwege de stijgende energieprijzen. Dit aantal is waarschijnlijk toegenomen als gevolg van de zeer volatiele energieprijzen.
- Na inzet van het reguliere koopkracht instrumentarium blijft er een kwetsbare groep met bovengemiddeld energieverbruik, waarbij het niet goed lukt om deze groep via generiek instrumentarium voldoende te ondersteunen. Het gaat om de groep met een energieverslindende woning in de lagere middenklasse. Ook energiebedrijven hebben er op gewezen dat een inkomensafhankelijke compensatie binnen de energierekening zeer wenselijk zou zijn.
- Om gericht huishoudens te ondersteunen die niet meer kunnen besparen op energieverbruik en in de betalingsproblemen dreigen te komen, zou idealiter maatregelen ingezet worden die aangrijpen bij het inkomensniveau én bij energieverbruik.
- De volgende mogelijkheden zijn verkend als aanvulling op regulier koopkracht instrumentarium:
    - Een variant waarbij de Belastingdienst inkomensgegevens of een afbakening op basis van de inkomensgegevens beschikbaar maakt aan energiebedrijven. Deze varianten zijn niet mogelijk voor de Belastingdienst en energieleveranciers. De energieleveranciers geven aan dat zij de compensatie alleen kunnen uitvoeren als ze de adreslijst krijgen van huishoudens die in aanmerking komen. Dit is voor de Belastingdienst niet uitvoerbaar omdat de inkomensgegevens zijn gekoppeld aan een bsn-nummer. Deze gegevens zouden vertaald moeten worden naar een huishoudinkomen op adresniveau. Een dergelijk systeem is op dit moment niet beschikbaar en niet in te voeren per 1 januari 2023.
    - Een variant waarbij energiebedrijven verbruiksgegevens aanleveren of gegevens over betalingsachterstanden delen is summier besproken en niet nader verkend omdat energieleveranciers aangeven dat ze geen verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen voor de afbakening van de groep kwetsbare huishoudens gelet op dat zij aangeven geen bezwaarmogelijkheden te kunnen bieden.
    - Een variant waarbij gemeenten breder en gerichter de energietoelage zouden kunnen inzetten op de groep die kampt met energiearmoede. Gemeenten hebben aangegeven een bredere energietoelage of alternatieve regeling niet te kunnen uitvoeren.
- Als alternatieve beleidsoptie is recent een verkenning geweest naar een tariefplafond voor een afgebakende groep. Deze regeling beoogt te regelen dat in één keer elke schommeling in de energieprijs geen onzekerheid voor deze groep meer met zich meebrengt. Waar we nu met pakketten schieten op een bewegend doel zou een dergelijk plafond de volatiliteit in de energieprijzen wegnemen.
- Aangezien inkomensgegevens en energieverbruik niet beschikbaar zijn, zou de doelgroep hierbij afgebakend worden op basis van openbare data welke publiek toegankelijk en beschikbaar zijn. Daarbij wordt de WOZ-waarde benut als indicator voor inkomen en energielabels als indicator voor de afbakening van energie-onzuinige woningen.

Kern
Voorstel besluitvorming en vervolgstappen
- Het voorstel is nu te besluiten of deze beleidsoptie ambtelijk verder uitgewerkt wordt de komende weken. In de augustusbesluitvorming kan een reservering worden gemaakt voor middelen binnen de budgettaire kaders van het energiepakket, deze reservering kan generiek vrijvallen binnen het domein van de energiebelasting wanneer de variant na nadere uitwerking als onuitvoerbaar wordt beoordeeld. Eerste inzichten worden vóór de APB opgeleverd.

Vormgevingsvragen

- In hoeverre wordt verwacht dat de indicatoren WOZ-waarde en energielabel voldoende adequaat zijn om tot een houdbare en wenselijke afbakening te komen, ook in relatie tot andere mogelijke maatregelen? Een perfecte correlatie tussen WOZ-waarde en inkomen is niet zonder meer het geval aangezien bijv. woningprijzen kunnen verschillen per regio.
- Welke WOZ-waarde (250k of 300k) en welke energielabels (EFG of DEFG) dienen te worden gekozen als afbakening? Dit bepaalt de omvang van de groep. Hoe om te gaan met woningen zonder energielabel? Kunnen we de verplichting van een energielabel bij verkoop en verhuur uitbreiden tot verplichting om te kunnen deelnemen aan de regeling? Wie betaalt de kosten van het label?
- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de afbakening o.b.v. WOZ-waardes incl. peildatum en energielabels juridisch waterdicht is en aan de Europese staatssteunregels voldoet? Een dergelijke indicator voor kwetsbare of energiearme huishoudens kan juridisch discutabel zijn met naar verwachting een significante toestroom van beroep- en bezwaarprocedures tot gevolg, wat de uitvoering complexer maakt.
- In hoeverre raken deze parameters aan de huishoudens met betalingsproblemen volgens het CPB en hoe presteert een dergelijk instrument in vergelijking tot standaard koopkracht instrumentarium? Raken we voldoende gezinnen van de doelgroep met deze variant?
- Hoe wordt benodigde budget bepaalt voor een meebewegende subsidie per m3 in het licht van extreem onzekere prijsontwikkelingen op de groothandelsmarkt?

Uitvoeringsvragen
- Welke uitvoeringsorganisatie onderhoudt de klantrelatie met de 55 energieleveranciers, keert de voorschotten uit en doet de eindafrekening om de kosten van een tariefplafond te compenseren? In hoeverre is er risico op over- of ondercompensatie van leveranciers bij het geven van voorschotten?
- RVO heeft eerder een regeling waarbij ze met huishoudens te maken hadden als niet-uitvoerbaar bestempeld (salderingsregeling) vanwege geen ervaring met de grote omvang van de doelgroep en het storingsgevoelige systeem. Uitzoekpunt is hoe dat ligt bij een regeling gericht op ca. 60 energiebedrijven.
- De registratie van energielabels ligt momenteel bij RVO. Vraagt het inbrengen van nieuwe labels meer van de registratie dan nu?
- Welke organisatie neemt de verantwoordelijkheid op zich als mensen bezwaar maken, in beroep gaan of zich melden omdat ze vinden dat ze toch aanspraak zouden maken op de regeling? Is daar iets nodig in aanvulling op een gang naar de rechter?
- Hoe kunnen energieleveranciers in staat worden gesteld om een meebewegende subsidie per m3 gas uit te voeren, op te nemen in de boekhouding en in de contracten? Dit vraagt aanpassing waarvan leveranciers aangeven dit niet te kunnen uitvoeren per 1 januari 2023 maar later.
- Hoe om te gaan met de grote aantallen veranderende contracten (verhuizing, switchen, overlijden, etc.)? Dit speelt in reguliere bedrijfsvoering ook maar met een dergelijke regeling ontstaat een nieuwe complicatie.

Nadere beschrijving te verkennen beleidsoptie
- Europese wetgeving staat het reguleren van energieprijzen toe indien dit geldt voor een afgebakende 'kwetsbare groep' bijv. gebaseerd op inkomen (tariefplafond) of indien er in de energiemarkt geen sprake is van volledige mededinging (prijsregulering).
- Een sociaal tarief of tariefplafond is een voor elektriciteit en/of aardgas verminderd tarief voor bepaalde categorieën personen of huishoudens, veelal gecorreleerd aan de inkomenssituatie. Het sociaal tarief is bij alle energieleveranciers hetzelfde. Bijvoorbeeld 1,5 euro/m3 waarbij het Rijk het verschil tussen dit tariefplafond en de contractprijs voor de doelgroep compenseert.
- Het grote voordeel hiervan is dat het de schommelingen in de energieprijs geheel dempt voor de gekozen doelgroep. De maatregel is gerichter dan andere maatregelen in de energiesfeer doordat het verbruik wordt gekoppeld aan de inkomenssituatie (bij proxy) en verbruik (bij proxy) én er (voor deze doelgroep) geen nieuwe compensatiepakketten hoeven te worden ingericht indien de gasprijs blijft stijgen zoals afgelopen maanden. Hierbij moet wel bezien worden hoe het werkt omdat in principe een open einderegeling niet bestaat aan de uitgavenkant en dit ook geen goedkeuring krijgt van de EU.
- Op dit moment is er in Nederland nog geen afbakening van 'kwetsbare huishoudens' wat betreft energieprijzen. Een benadering is wellicht mogelijk door te kijken naar de 1) WOZ-

waarde van de woning van het huishouden in combinatie met 2) de energielabels. Data hierover is publiekelijk bekend bij overheidsorganisaties (WOZ-waardeloket en RVO), al zitten er wel beperkingen bij deze data doordat bijvoorbeeld niet alle huizen een energielabel hebben.

- De uitvoering zou er dan als volgt uit kunnen zien:
  - De circa 60 energieleveranciers krijgen een database/lijst van het Rijk aangeleverd of hebben hier toegang toe met adressen van de doelgroep, gebaseerd op een maximum WOZ-waarde (bijv.: 300 duizend euro) en de aanwezigheid van een 'slecht' energielabel (bijv.: D, E F en G).
  - Energieleverancier geeft van tevoren het verwachte verschil aan tussen de maximumprijs en de contractprijs van de klant. Een uitvoeringsorganisatie keert op basis daarvan voorschotten uit per kwartaal, net zoals de bij de coronasteunmaatregelen. Indien het energieverbruik door klanten daadwerkelijk hoger is dan voorschot bijv. vanwege kouder weer, volgt extra uitbetaling. Bij lager dan verwacht verbruik zal het voorschot deels terugbetaald moeten worden.
  - Daarnaast dient ieder subsidiebesluit gecontroleerd te worden en dient de toepassing van het 'sociaal tarief' gecontroleerd te worden.

Alternatieve generieke beleidsopties

- De voor 2022 ingevoerde compensatiemaatregelen binnen het energiedomein zijn:
  - Verlaging Energiebelasting. Deze is minder gericht omdat het niet inkomensafhankelijk is en, afhankelijk van de uitvoering, ook niet gericht op noodzakelijk energieverbruik van kwetsbare huishoudens maar op de gehele bevolking waarbij groter verbruik bij grotere woningen tot meer compensatie leidt. De vaste korting in de Energiebelasting werkt echter wel nivellerend.
  - Verlagen btw op energie en verlagen accijns op brandstoffen zijn eveneens niet gerelateerd aan inkomensgroepen.
  - Energietoeslag sociale minima: deze is niet gericht op energieverbruik en zeer gericht op de laagste inkomens. Gemeenten geven aan dat bredere toepassing van de energietoeslag niet uitvoerbaar is en bij een voltijdsbaan op huidig WML-niveau kom je niet in aanmerking.

Vervolg verkenning

- Ambtelijk wordt er gezamenlijk door FIN, SZW, EZK en BZK nader uitgewerkt wat een dergelijke regeling vraagt en welke knelpunten er moeten worden geadresseerd;
- De afbakening van de regeling, de budgettaire raming, de inkomenseffecten en juridische houdbaarheid worden nader uitgewerkt.
- De uitvoeringsaspecten worden nader verkend. Onder andere door gesprekken met energieleveranciers en mogelijke uitvoerders.

Verwachte en gesignaleerde knelpunten en zorgen

- WOZ-waarde en energielabels lijken geen juridisch waterdichte afbakening:
  - Een regeling op basis van de WOZ-waarde is in de huidige samenstelling juridisch mogelijk kwetsbaar. Huishoudens op een plek met toevalligerwijs sterk gestegen woningprijzen zullen geen steun ontvangen, terwijl een gelijk huishouden in een streek met lage woningprijzen dat wel doet.
  - Uit onderzoek van de Rekenkamer is gebleken dat energielabels onbetrouwbaar kunnen zijn en een beperkte voorspeller zijn voor energiearmoede. Daarnaast zijn niet alle woningen voorzien van een definitief label.
- Ook zijn er risico's bij de uitvoering:
  - Het is nog onduidelijk of leveranciers tariefdifferentiatie kunnen toepassen per 1/1/2023.
  - Ook is er nog geen uitvoerder in zicht om compensatie naar leveranciers over te maken en (een potentieel groot aantal)bezwaar en beroepszaken af te handelen.
  - De hervorming van de salderingsregeling onderschrijft het belang van uitvoeringscapaciteit bij uitvoerder en leveranciers. Deze subsidieregeling bleek in 2017 achteraf ook niet uitvoerbaar, omdat uitvoerder en leveranciers geen ervaring hadden met grote aantallen en systemen storingsgevoelig werden. Het risico op disputen, fouten en bezwaarprocedures is groot.

- Er bestaan, net zoals bij de hervorming van de salderingsregeling, ook zorgen over het uitbetalen van een subsidie via de energierekening vanwege de grote aantallen veranderende contracten (verhuizing, switchen, overlijden, etc.). Door de betrokkenheid van meerdere uitvoerende partijen, zal het beperkt mogelijk en arbeidsintensief zijn om individuele problemen te achterhalen en controleren.
- De staatssteunregels verplichten de leveranciers bovendien om inzichtelijk te maken dat alle subsidie is doorgesluisd naar kwetsbare huishoudens. Dit vereist een apart subsidiebesluit voor elk huishouden waarop controle via de uitvoeringsinstantie met accountant nodig is.
- Deze subsidieregeling heeft een grote kans op over- of ondercompensatie. Bij ondercompensatie is er risico op rechtszaken door energieleveranciers. Bij overcompensatie dient een deel van de subsidie teruggevorderd te worden bij kwetsbare huishoudens en energieleveranciers.

Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens
Verzonden: woensdag 24 augustus 2022 14:54
Aan:
CC:

Persoonsgegevens

Onderwerp: Ter akkoord: aanvullende vragen fractievoorzitters
Bijlagen: Aanvullende vragen fractievoorzitters 24 augustus.docx

Hoi Sigrid en Marnix,

Bijgevoegd vinden jullie (wat later dan gehoopt) de beantwoording van de aanvullende vragen van de fractievoorzitters.

Bedoeling is om deze vragen zo snel als mogelijk bij de fractievoorzitters te krijgen zodat zij ze voor vanavond nog kunnen bekijken. Vraag aan jullie daarom of jullie op korte termijn hierop akkoord kunnen geven.

Dank alvast en groet,

Persoonsgegevens

24/8/22 Akkoord

Nie pagina 2. VB. → niet 2025-2026

[illegible]

Vraag 16: *Schuldhulpverlening: wat zijn goede effectieve instrumenten en wat kost dat eenmalig?*

In 2022 start een interbestuurlijk programma voor de aanpak van geldzorgen, armoede en schulden (12 jl. aangekondigd door minister APP). Ten behoeve van dit programma wordt vanaf 2023 structureel 58 miljoen euro geïnvesteerd in dienstverlening door gemeenten en preventie van geldzorgen (één schuldenloket, vroegsignalering, terugdringen niet-gebruik schuldhulpverlening). Daarnaast wordt er 42 miljoen euro geïntensiveerd in het versterken van uitvoeringsorganisaties (bijv. sociaal incasseren), in het versterken van vakmanschap van professionals en subsidies om maatschappelijke partijen, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen te ondersteunen. Het gaat om maatschappelijke partijen zoals Stichting Schuldenknooppunt, stichting Geldfit Nederland, stichting Alliantie Vrijwillige Schuldhulp en stichting Schuldenlab. Een deel van deze subsidies begint al in 2022. Omdat het programma nog moet starten, kan nog niets worden gezegd over de effectiviteit van de gekozen instrumenten. Deze instrumenten zullen in 2024-2025 geëvalueerd worden. Het ligt daarom niet voor de hand om nu, bovenop deze flinke intensivering, nog meer middelen toe te wijzen aan schuldhulpverlening.

Vraag 17: *wat kost box 2 hoge tarief naar 35%?*

Het huidige voorstel, laag tarief 26% tot € 67.000, 29,5% vanaf € 67.000, levert € 94 miljoen op vanaf 2024. Een verdere verhoging van het hoge tarief van 29,5% naar 35% levert € 331 miljoen extra op. De totale opbrengst van de box-2-tariefschijven wordt dan € 425 miljoen. Hierbij wordt dus rekening gehouden met het introduceren van twee schijven in box 2.

Als de vraag gaat over hoeveel een verhoging van het huidige tarief van 26,9% naar een *uniform* tarief van 35% oplevert, dan is de totale opbrengst € 1077 miljoen. Dat is € 983 miljoen meer dan de opbrengst van het huidige voorstel.

Bij een (sterke) verhoging van het tarief zal op een zeker moment een prikkel tot belastinguitstel en ontwijking ontstaan. De budgettaire consequenties van deze mogelijke gedragseffecten zijn niet meegenomen. Het verhogen van het lage tarief binnen de vennootschapsbelasting raakt deels dezelfde doelgroep en verkleint de prikkel tot belastinguitstel.

Vraag 18: *wat kost kinderopvang naar 96% ipv 95% structureel?*

Verhogen vergoeding KOT van 95% naar 96% kost ongeveer 100 miljoen:
In constante prijzen 2022 (x miljard euro)

2023	**2024**	**2025**	**Struc**
	0,0	0,1	0,1

Vraag 20: vermogensbelasting 1% boven boven een miljoen en 2% boven 2 mln (wat is hier mogelijk?)

- Momenteel werkt het kabinet aan een vermogensaanwasbelasting in de hervorming van box 3. Vermogensinkomsten worden daardoor eerlijker (naar werkelijk rendement) belast.
- Het is daarnaast ook mogelijk om een vermogensbelasting in te voeren. Daarmee worden dus niet de vermogensinkomsten belast (zoals dividend), maar de vermogenstitel zelf (zoals een aandeel). Het gaat om een ingrijpende stelselherziening.
- Binnen een vermogensbelasting zijn nog veel keuzes te maken, bijvoorbeeld ten aanzien van de grondslag. Ten behoeve van het IBO Vermogensverdeling is een brede vermogensbelasting uitgewerkt. Daarin wordt zowel het vermogen in box 1 (zoals de eigen woning), box 2, en box 3 belast. Hierin wordt met een vlak tarief (vrijstelling tot 1 miljoen, 1% heffing daarboven) gewerkt. Die variant kent een budgettaire opbrengst van 3,6 miljard, en raakt circa 150 duizend huishoudens.

- Aangezien in voorliggend voorstel het tarief wordt verhoogd naar 2% boven de 2 miljoen, zal de budgettaire opbrengst daar hoger uitvallen dan de 3,6 miljard uit het IBO.
- Voor een brede vermogensbelasting geldt dat invoering in ieder geval niet eerder dan 2026 mogelijk is. Daarbij moet wel aan een aantal aanvullende voorwaarden worden voldaan, zoals het invoeren van een aandeelhoudersregister, die het aandelenbezit aan personen toewijst. Voor alle vermogensbestandsdelen geldt dat daar een waarderingssystematiek voor zal moeten worden bedacht. Bij sommige vermogensbestandsdelen is dat eenvoudiger dan voor anderen. Het uitdenken van dit soort vraagstukken vergt tijd.
- Ook juridisch zal verder moeten worden gekeken naar de mogelijkheden gezien het eigendomsrecht en het discriminatieverbod van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.
- Een vermogensbelasting zoals hier voorgesteld heeft over tijd aanzienlijke gevolgen voor de vermogenspositie van huishoudens. Bij een vermogen van 3 miljoen is na 10 jaar 14% van het originele vermogen geërodeerd.
- Het is ook mogelijk een vermogensbelasting te beperken tot het vermogen in box 3. Dat maakt de haalbaarheid (zowel politiek als in de uitvoering) van dit voorstel groter. De opbrengst is waarschijnlijk wel fors lager, gezien veel van het vermogen in de top zit in box 2 (aanmerkelijk belang).
- Een belangrijk nadeel van het beperken van een vermogensbelasting in box 3, is dat het fiscaal gedrag uitlokt. Gezien de vermogensbelasting zich beperkt tot box 3, ontstaat een grote prikkel om vermogen in box 2 (in een bv) of in box 1 (de eigen woning) aan te houden.
- Invoering van een vermogensbelasting in box 3 is niet eerder mogelijk dan in 2025. Bij de Belastingdienst loopt momenteel als gevolg van een initiatiefwetsvoorstel van de PvdA een uitvoeringstoets.
- Per 2023 is het wel mogelijk om in box 3 het tarief te verhogen. Dat levert 134 miljoen op per 1%-punt verhoging.

Vraag 21: *is Wajong en dubbel AHK bijstand voor volgende jaar nu bij VJN geregeld?*

Op dit moment is ingeboekt dat de jonggehandicaptenkorting wordt gehalveerd in twee stappen (2024 en 2025). Dubbele AHK in de bijstand wordt ook versneld afgebouwd in deze 2 jaren. Hier is in het Voorjaar wel over gesproken, maar nog geen concluderend besluit over genomen.

Koopkrachtpakket middeninkomens - startnota (2,4 miljard pakket)	2023	2024	2025	struc
Verhogen AK (CA)	-2669	-2661	-2697	-2966
Jonggehandicaptenkorting halveren	0	52	104	104
Verkorten eerste schijf	228	228	228	230
Verhogen TES	188	188	493	505
Afbouwen dubbele AHK in bijstand	0	68	160	0
Terugdraaien steilere afbouw ZT	0	-151	-281	-281
Totaal lasten	**-2253**	**-2276**	**-1993**	**-2408**

Vraag 22: *Wat kost het om de verhoging van het minimumloon te versnellen naar 2023? En wat kost het om uit te komen op €14 in 2025?*

De minimumloonverhoging van 7,5% kan versneld worden ingevoerd per 1 januari 2023 (i.p.v. in drie stappen zoals bij Voorjaarsnota verwerkt). Dit dient bij AMvB verwerkt te worden, waardoor alle aan het minimumloon gekoppelde uitkeringen automatisch meestijgen, ook de loongerelateerde uitkeringen (dit ontkoppelen kan alleen via een wetswijziging). Hiermee werkt de minimumloonsverhoging ook door op bovenminimale regelingen. Vanwege deze koppeling leidt deze versnelling tot extra structurele uitkeringslasten.

(mln. euro)	2023	2024	2025	Struc.
Verhogen WML met 7,5% 2023	2.878	1.742	532	225
IOAOW verlagen en afschaffen per 2025	-496	-151	0	0
Totaal	**2.382**	**1.591**	**532**	**225**

In de Voorjaarsnota is de AOW gekoppeld aan de verhoging van het minimumloon. Hierdoor neemt deze in drie stappen (2023, 2024 en 2025) toe met in totaal 7,5%. Als dekking voor deze maatregel is opgenomen dat de Inkomensondersteuning AOW (IOAOW) in 3 stappen wordt afgeschaft. De afschaffing van de IOAOW zou meelopen in hetzelfde wetsvoorstel als de verhoging van het minimumloon per 2024 en 2025. Een versnelling van de minimumloonverhoging naar 2023 loopt dus niet via een wetsvoorstel, maar via een AMvB. De IOAOW kan echter niet bij AMvB worden afgeschaft (dit vereist een wetswijziging via een separaat wetstraject). De IOAOW kan bij AmvB maximaal tot 5 euro per maand verlaagd worden. Indien er wordt besloten om de IOAOW te verlagen (naar €5) in plaats van af te schaffen, dan levert dit een aanvullende dekkingsopgave op van circa 250 miljoen structureel.

De onderstaande tabel betreft een inschatting (op basis van de cMEV) van de extra kosten van het vervroegen van de minimumloonsverhoging van 7,5% naar 1 januari 2023 en het verlagen van de IOAOW naar 5 euro vanaf 2023 in plaats van afschaffen).

(mln. euro)	2023	2024	2025	Struc.
Verhogen WML met 7,5% 2023	2.878	1.742	532	225
Verlagen IOAOW naar 5 euro in plaats van afschaffen	-496	-151	204	251
Totaal	**2.382**	**1.591**	**736**	**476**

Aanvullend aan deze versnelde verhoging kan het minimumloon verder worden verhoogd zodat deze 14 euro bedraagt per januari 2025. Op basis van de huidige ramingen vergt dit een verhoging van het minimumloon per 2025 met 6,1%. Dit levert een additionele dekkingsopgave:

(mln. euro)	2023	2024	2025	Struc.
Verhogen WML naar 14 euro	0	4	1.015	1.080
Koppelen AOW	0	0	1.951	2.406
Totaal	**0**	**4**	**2.966**	**3.586**

Vraag 23: *Per wanneer is een inkomensafhankelijke huurverlaging mogelijk?*

- De maatregel is niet uitvoerbaar per 1 januari 2023. Er zijn zes maanden nodig om de benodigde automatisering en organisatorische inrichting te realiseren.
- De inkomensafhankelijke huurverlaging is per 1 juli 2023 of per 1 januari 2024 uitvoerbaar via een tijdelijke voorziening bij de Belastingdienst (BD). Mits de onderstaande risico's worden aanvaard.
- Een inkomensafhankelijke huurverlaging die in kan gaan per 1 juli 2023 zou concreet betekenen:
    - Een conceptversie van de spoedwetgeving vanuit BZK moet klaarliggen in oktober 2022. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) zal de politieke verantwoordelijkheid moeten nemen voor deze conceptversie, om te garanderen dat er in het wetsproces geen wijzigingen worden doorgevoerd. Enkel dan kan de BD op tijd beginnen met de voorbereidingen;
    - Vervolgens kan de BD de inkomensgegevens verzamelen en in het voorjaar van 2023 (maart/april) delen met woningcorporaties, uiterlijk vóór 1 mei 2023;
    - Corporaties kunnen met de nieuwe inkomensgegevens de huurcontracten op tijd aanpassen om een huurverlaging in te voeren per 1 juli 2023.
- De maatregel betreft een aantal grote risico's voor (uitleg in toelichting):
    i) de te ontvangen huurtoeslag en eventuele terugvorderingen;
    ii) capaciteitsproblemen bij de uitvoering (BD) (hetzelfde team voert de inkomensafhankelijke huurverhoging uit)
    iii) risico van verdringing van andere werkzaamheden bij de uitvoering (BD);
    iv) onjuiste of onvolledige registraties, onvoldoende gegevens, en fouten wegens handmatige acties ten nadelen van burgers
- Alternatief is om de gegevens van de BRI te verstrekken aan alternatieve uitvoerder. Een alternatieve uitvoerder is op korte termijn echter niet in beeld.

Vraag 24: *Kan de vrijstelling voor bpm bestelauto's ook per 2024 worden afgeschaft en wat kost dit?*

De risico's zijn voor de uitvoering te groot om de vrijstelling bpm bestelauto's per 2024 in één keer af te schaffen. De benodigde IV-inspanningen voor het inregelen van afbouw per 1 januari 2024 heeft namelijk gevolgen voor de implementatietermijn van andere dossiers, zoals uitstel van moderniserings- en vernieuwingstrajecten. Invoering per 1 januari 2025 is wel mogelijk.

Van: Minister
Aan:
Cc: Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Stukken Coalitieoverleg
Datum: donderdag 25 augustus 2022 13:30:19

Prima dank

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens
Datum: donderdag 25 aug. 2022 1:23 PM
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens
Kopie: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: Stukken Coalitieoverleg

Hoi Sigrid en Marnix,
Naar aanleiding van het coalitieoverleg gisteravond vinden jullie de volgende twee stukken bijgevoegd:

1. De uitgebreidere versie van het inkomstenkader met daarbij de uitgesplitste tabel. Goed om hierbij te vermelden dat zich nog een verschuiving aan de uitgavenkant binnen de VWS begroting heeft voorgedaan, die maakt dat de benodigde lastenverzwaring ca. 180 mln. hoger uitvalt dan de cijfers die we gister aan tafel hebben gepresenteerd. Deze nieuwe cijfers zijn gister einde dag pas bekend geworden en konden dus gister nog niet mee worden genomen in het beeld.
2. De beantwoording van de vragen die de fractievoorzitters gisteravond hebben gesteld.

We willen deze stukken uiterlijk om 15 uur naar de fractievoorzitters sturen zodat zij nog tijd hebben om de stukken te lezen. We horen graag als jullie nog opmerkingen hebben.
Marnix, met jou is zo direct nog een moment gepland om de stukken te bespreken.
Groet Persoonsgegevens

Van: Staatssecretaris FB
Aan:
Cc: Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Stukken Coalitieoverleg
Datum: donderdag 25 augustus 2022 13:30:43

Ben op kantoor, graag overleg rond 14.00u

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens
Datum: donderdag 25 aug. 2022 1:23 PM
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens
Kopie: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens

Onderwerp: Stukken Coalitieoverleg

Hoi Sigrid en Marnix,
Naar aanleiding van het coalitieoverleg gisteravond vinden jullie de volgende twee stukken bijgevoegd:

1. De uitgebreidere versie van het inkomstenkader met daarbij de uitgesplitste tabel. Goed om hierbij te vermelden dat zich nog een verschuiving aan de uitgavenkant binnen de VWS begroting heeft voorgedaan, die maakt dat de benodigde lastenverzwaring ca. 180 mln. hoger uitvalt dan de cijfers die we gister aan tafel hebben gepresenteerd. Deze nieuwe cijfers zijn gister einde dag pas bekend geworden en konden dus gister nog niet mee worden genomen in het beeld.
2. De beantwoording van de vragen die de fractievoorzitters gisteravond hebben gesteld.

We willen deze stukken uiterlijk om 15 uur naar de fractievoorzitters sturen zodat zij nog tijd hebben om de stukken te lezen. We horen graag als jullie nog opmerkingen hebben.
Marnix, met jou is zo direct nog een moment gepland om de stukken te bespreken.
Groet Persoonsgegevens

Inkomstenkader augustusbesluitvorming 2022
In het kabinet is over het inkomstenkader overeenstemming, waarbij is gemarkeerd dat er met betrekking tot een aantal punten nog politieke weging plaats moet vinden. De huidige maatregelen en herijkingen in het inkomstenkader resulteren in een overschot van €638 mln binnen de kabinetsperiode (2022-2025) en structureel €363 mln. Dit overschot kan ingezet worden voor de koopkracht. Bij het opmaken van het inkomstenbeeld is ervan uitgegaan dat onderstaande bespreekpunten conform voorstel worden opgenomen in het inkomstenkader. Mocht een van onderstaande punten leiden tot heroverweging dan moet dat natuurlijk op een andere manier gedekt worden.

Significante wijziging Zvw-uitgaven t.o.v. cijfers 24 augustus:
De Zvw-uitgaven meevaller reeks wijzigt als volgt:

	2022	2023	2024	2025	Struc.
Zvw-uitgaven meevaller 24 aug	0	-264	-264	-288	-288
Zvw-uitgaven meevaller 25 aug	0	-439	-439	-463	-461

Toelichting: Als onderdeel van het IZA mandaat heeft VWS structurele ruimte gekregen voor noodzakelijke investeringen in de Zvw of het sociaal domein (en daarmee buiten het domein van de Zvw). In het kader van de lopende IZA-onderhandelingen vond gisteren (24 aug) een laatste onderhandeling plaats. Het IZA-akkoord is nog niet gesloten, maar de verwachting is dat dit spoedig gebeurt en dat aanvullende middelen aangewend worden voor het sociaal domein (en daarmee buiten de Zvw). Het gevolg hiervan is dat de Zvw-premie meer daalt dan eerder voorzien en er dus ook een grotere lastenverzwaring (via tarief eerste schijf en aof-premie) nodig is ter dekking van deze uitgaven.

Bespreekpunten
1. Inzet Zvw-uitgavenmeevaller (van €439 mln in 2023-2024, €463 mln voor 2025 en €461 mln structureel) voor tegenvallers aan de uitgavenkant. Deze inzet van de Zvw-meevaller leidt tot een lastenverzwaring, voor 50% verhoging tarief eerste schijf (TES) en 50% verhoging premie AOF. Indien de Zvw-meevaller niet wordt ingezet voor tegenvallers uitgaven gaat €2,2 mld. euro af van de beschikbare €11 mld. voor koopkracht. Het bedrag van €11 mld. wordt dan €8,8 mld.
2. Fiscale klimaatmaatregelen:
   A. Invoering van CA maatregel afschaffen BPM vrijstelling bestelauto's ondernemers per 1 januari 2025 (zie toelichting maatregel 3).
   B. Dekking van derving in BPM door invoering per 1 januari 2025 en herijking door een verhoging van de motorrijtuigenbelasting (MRB) voor bestelauto's van ondernemers met 15% in 2025 en vervolgens nog eens met ca. 7% in 2026. (in totaal een verhoging met 23%, zie ook toelichting maatregel 3).
   C. Er is besloten de CA maatregelen EB tariefsaanpassing hogere verbruiksschijven met 1 jaar uit te stellen. Er is nog een keuze benodigd over vormgeving van deze tariefaanpassing. Er zijn verschillende varianten mogelijk (A, A+, B. Zie losse toelichting 2C onderstaand).
3. Alternatieve invulling box 2 tweeschijvenstelsel – Het dekken van het annuleren van het box 2 tweeschijvenstelsel met structurele derving van €70 mln vanaf 2023 via (zie toelichting maatregel 9):
   - Optie 1 verhoging box 2 tarief met 0,6% van 26,9% naar 27,5%
   - Optie 2 verlagen schijfgrens vennootschapsbelasting van 200.000 naar 190.000

Ter informatie: Invoering van het nieuwe stelsel box 3 gebaseerd op werkelijk rendement wordt één jaar opgeschoven, van invoering per 1 januari 2025 naar 1 januari 2026 (zie toelichting maatregel 6). Uitstel naar 2026 betekent één jaar langer overbruggingswetgeving. Dat levert een incidentele derving op van ca. €385 miljoen. Deze eenmalige derving is in onderstaand beeld gedekt.

Toelichting inkomstenkader

Het inkomstenkader is opgedeeld over de volgende categorieën:

1. **Beleidsmatige mutaties** – Dit betreft inkomstenkader relevante maatregelen waarover besluitvorming plaatsvindt in augustus.
2. **Herijkingen** – Dit zijn herijkte en door CPB gecertificeerde ramingen van eerder besloten maatregelen uit het Coalitieakkoord en VJN. Herijkingen zijn het gevolg van de reguliere afspraken in het inkomstenkader, waarbij een maatregel nogmaals wordt geraamd wanneer deze in wetgeving wordt omgezet. Het verschil in de raming met de Startnota is relevant voor het inkomstenkader.

Tabel 1: Inkomstenkader, t.o.v. stand Voorjaarsnota 2022.

#	In standen, in mln. – is saldoverslechterend = lastenverlichting	2022	2023	2024	2025	*Struc.*
	Beleidsmatige mutaties					
1	Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. zvw-uitgaven meevaller	0	-439	-439	-463	*-461*
	Dekking inzet zvw-uitgaven meevaller voor uitgaven: verhoging tarief eerste schijf (TES)	0	220	220	232	*231*
	Dekking inzet zvw-uitgaven meevaller voor uitgaven: verhoging premie arbeidsongeschiktheidsfonds (AOF)	0	220	220	232	*231*
2	Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. zvw-uitgaven meevaller Voorjaarsnota	0	-26	-26	-26	*-26*
	Dekking zvw-uitgaven meevaller VJN: verhoging TES	0	13	13	13	*13*
	Dekking zvw-uitgaven meevaller VJN: verhoging premie AOF	0	13	13	13	*13*
3a	Fiscale klimaatmaatregelen: BPM vrijstelling bestelauto's naar 0% ingang per 2025	0	0	-229	139	*0*
3b	Fiscale klimaatmaatregelen: Dekking BPM vrijstelling naar 0% per 2025 via verhoging MRB	0	0	0	80	*0*
4	Fiscale klimaatmaatregelen: uitstel EB maatregelen hogere verbruiksschijven met 1 jaar	0	38	-38	0	*0*
5	Pensioen - Uitstel uitvoering bedrag ineens	0	-11	0	0	*0*
6	Uitstel invoering stelsel werkelijk rendement box 3 met 1 jaar	0	0	0	-385	*0*
7a	WBSO overschrijding budget	0	-13	0	0	*0*
7b	WBSO aanpassing tarief ter dekking overschrijding	0	13	0	0	*0*
8	Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's	0	-6	0	0	*0*
9a	Annuleren VJN maatregel Box 2 tweeschijvenstelsel met tariefschijven 26% en 29,5%	0	-70	-70	-70	*-70*
9b	Dekking van annulering box 2 tweeschijvenstelsel	0	70	70	70	*70*
10	Onbelaste reiskostenvergoeding naar 21 cent in 2023 en 22 cent in 2024	0	-18	73	73	*73*
11	Verlenging beleidsregel Plato-gehalte biermixen	0	-4	0	0	0
12	Uitbreiding grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen	0	-1	-1	-1	-1
13	Btw 0%-tarief voor zonnepanelen in Caribisch NL	0	-1	-1	-1	-1
	Herijkingen					
14	30%-regeling beperken tot Balkenende norm	0	0	9	10	*3*
15	Excessief lenen verhogen drempelbedrag van 500.000 naar 700.000	0	-9	-9	-9	*-9*
16	Verhogen overdrachtsbelasting van 9% naar 10,1%	0	159	159	159	*159*
17	Afschaffen betalingskorting Vpb	0	14	23	26	*26*

18	Herstel bezwaarmakers box 3	-30	-5	-5	0	*0*
19	Uitstel fiscale afbouw salderingsregeling met 2 jaar	0	-10	15	-1	*0*
20	Afschaffen middelingsregeling	0	-4	-6	-10	*-10*
21	Afschaffen Fiscale Oudedagsreserve (FOR)	0	6	6	6	*6*
22	Btw-nultarief voor zonnepanelen	0	-2	-2	-2	*-2*
23	Box 2: doelmatigheidsmarge 25% naar 15% gebruikelijk loon	0	40	48	56	*41*
24	Aanpassen voorschotsystematiek energiebelasting	0	0	5	5	*5*
25	Uitbreiding frisdrankbelasting	0	-5	13	13	*13*
26	Actualiseren leegwaarderatio	0	97	97	97	*97*
27	CA: zelfstandigenaftrek	0	-7	-13	-20	*-46*
28	CA: tabaksaccijns (pakje naar 10 euro)	0	3	7	9	*9*
29	Algemeen btw-tarief toepassen op lachgaspatronen	-1	0	0	0	*0*
	Totaal inkomstenkader	**-31**	**274**	**151**	**244**	**363**

Toelichting beleidsmaatregelen inkomstenkader

1. Meevaller zvw uitgaven en dekking

Volgens de begrotingsregels is een besluit nodig over de inzet van de meevaller in de zvw-uitgaven. Dit wordt meegenomen in de integrale besluitvorming van de inkomsten en uitgaven in de MR. Het voorstel is de geraamde zvw-uitgaven meevaller in te zetten voor tegenvallers aan de uitgavenkant. Deze inzet wordt gecompenseerd met een lastenverzwaring. In de regel gebeurt dit door het verhogen van de tarief eerste schijf (burgers) en het verhogen van de Aof-premie (bedrijven).
De uitgaven in de zvw (onderdeel van de totale zorguitgaven) worden lastendekkend gefinancierd via de zorgpremies. Dit staat opgenomen in de wet. Dit betekent dat mee- en tegenvallers in de uitgaven dus automatisch leiden tot lagere of hogere premies. De premies zitten in het inkomstenkader waardoor lagere premies leiden tot een dekkingsopgave in het geval de meevaller in de zvw-uitgaven wordt ingezet voor hogere uitgaven elders. Hiertegenover moet dan een lastenverzwaring worden gezet.

2. Meevaller zvw-uitgaven VJN en dekking

In de zvw was ten tijde van de Voorjaarsnota sprake van een zeer geringe uitgavenmeevaller bij het eigen risico (circa €26 miljoen vanaf 2023). Het kabinet heeft besloten om de zvw-meevaller in te zetten om VWS-brede problematiek aan de uitgavenkant op te vangen. Dit betreft onder andere hogere uitgaven bij de Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden en de griepvaccinatie. De Zvw-uitgavenmeevaller van 26 miljoen als gevolg van een lager eigen risico leidt – vanwege de wettelijke lastendekkende financiering– tot een automatische neerwaartse bijstelling van de zorgpremies en de zorgtoeslag vanaf 2023. De zvw-meevaller is ingezet aan de uitgavenkant, dus ook bij deze maatregel dienen de inkomsten verhoogd te worden om een derving aan de inkomstenkant te voorkomen. De compenserende lastenverhoging vindt plaats door middel van de verhoging van het tarief eerste schijf en de Aof premie. Deze post is niet meegenomen in de kadercorrectie in de Voorjaarsnota.

3. Fiscale klimaatmaatregelen – BPM-vrijstelling bestelauto's ondernemers afschaffen en dekking

In het coalitieakkoord is afgesproken om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's ondernemers in drie stappen, in 2024-2026, af te bouwen naar 0%, waarbij emissievrij bestelauto's vrijgesteld blijven. In de uitwerking is gebleken dat zowel de afbouw in drie stappen als de huidige grondslag (netto catalogusprijs) niet uitvoerbaar zijn voor de Belastingdienst en RDW. Het voorstel is om de maatregel in 1x in te voeren per 1 januari 2025 en de grondslag om te vormen naar de CO2-uitstoot. Dit sluit aan bij de grondslag voor de bpm voor personenauto's, en hierdoor blijven emissievrije bestelauto's van ondernemers automatisch vrijgesteld van bpm. Naar verwachting ligt de budgettaire opbrengst cumulatief (2024-2030) € 554 miljoen euro lager dan verwacht in het

Coalitieakkoord (bij grondslag CO_2-uitstoot en in 1 keer afschaffen). De reeksen worden geboekt in prijzen van het jaar van invoering. De reeks uit het Coalitieakkoord is geboekt in prijzen 2024 met de toen verwachte prijsontwikkeling. De nieuwe reeks wordt geboekt in prijzen 2025. De € 554 miljoen is het verschil tussen die twee reeksen. Tussen de reeksen zit een jaar prijsverschil en doordat de verwachte prijsontwikkeling intussen hoger ligt komt de opbrengst ook hoger uit.
Dekking – het voorstel is om de derving in de BPM te dekken door een verhoging van de motorrijtuigenbelasting (MRB) voor bestelauto's van ondernemers met 15% in 2025 en vervolgens nog eens met ca. 7% in 2026 (in totaal een verhoging met 23%) . Deze verhoging van de MRB is zodanig dat dit samen met de nieuwe raming van de bpm-maatregel cumulatief over de periode 2024-2030 evenveel opbrengt (gedekt is) als de ingeboekte reeks in het Coalitieakkoord. De reeksen bewegen nog in 2030, en blijven ook tot ver na 2030 bewegen. In het Coalitieakkoord is opgenomen dat in 2030 voor alle personen- en bestelauto's de motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt omgevormd in een belasting op basis van het aantal gereden kilometers (MRB Plus / betalen naar gebruik), waarbij grondslagerosie ten opzichte van 2025 zal worden opgevangen. Voor de structurele reeksen 3a (BPM) en 3b (MRB) is de budgettaire impact daarom 0.

4. Fiscale klimaatmaatregelen – uitstel EB maatregelen hogere verbruiksschijven met 1 jaar
In CA zijn enkele energiebelasting (EB) maatregelen opgenomen, waaronder de EB minder degressief maken door tarieven in hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen en het tarief op 2e en 3e schijf elektriciteit te verlagen. Gegeven de tijdelijk fors hogere gas- en elektriciteitsprijzen in (met name) 2023 en tegelijkertijd het belang van de tariefaanpassingen in de energiebelasting voor het lange termijn klimaatbeleid, is besloten om de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven 1 jaar uit te stellen naar 2024, en de wetgeving vast te leggen in het Belastingplan 2023 (zie voor de invulling van tariefswijziging de toelichting 2C fiscale klimaatmaatregelen vormgeving EB tariefsaanpassing hogere verbruiksschijven).

5. Pensioen - Uitstel wetsvoorstel bedrag ineens
'Bedrag ineens' is een wetsvoorstel waarbij deelnemers werknemerspensioen bij start pensioen maximaal 10% van het opgespaarde kapitaal als bedrag ineens kunnen opnemen. Begin 2021 werd datum van inwerkingtreding wetsvoorstel 'bedrag ineens' met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2023. De implementatie van dit wetsvoorstel wordt met een half jaar uitgesteld tot 1 juli 2023, wat een derving van € 11 mln in 2023 tot gevolg heeft.

6. Uitstel invoering stelsel werkelijk rendement box 3 met 1 jaar
Omdat de mogelijkheden in de IV-keten inkomensheffing beperkt zijn en gelet op vertraging in het proces rond een nieuw stelsel die is opgetreden door het kerstarrest, wordt de invoering van het nieuwe stelsel box 3 gebaseerd op werkelijke rendement één jaar opgeschoven: van invoering per 1 januari 2025 naar 1 januari 2026. Uitstel naar 2026 betekent één jaar langer overbruggingswetgeving. Dat levert een incidentele derving op van een kleine 385 miljoen euro.

7. Overschrijding WBSO budget en dekking
In 2023 vindt een overschrijding van het budget van € 13 mln plaats. Volgens de budgetsystematiek voor de WBSO dient een overschrijding gecompenseerd te worden middels een parameteraanpassing. Ter compensatie van de overschrijding van het WBSO budget in 2023 wordt het tarief eerste schijf WBSO met 1% verlaagd, wat € 13 mln in 2023 oplevert.

8. Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's
Er is geconcludeerd dat de toepassing van de verhoging van 25% van giften aan culturele algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) in de inkomstenbelasting onjuist is toegepast. Om de wet in lijn te brengen met de toepassing is een wetswijziging benodigd. De tweede kamer is hierover geïnformeerd en er is besloten om de wet op korte termijn (in BP2023) te wijzigen zodat deze in lijn wordt gebracht met de uitvoeringspraktijk van de afgelopen 10 jaar (maximaal €1.250 bij fiscale partners). Momenteel schetst de Belastingdienst verschillende opties voor mogelijk rechtsherstel voor aangiftes in de periode 2017-2022. Er van uitgaande dat iedereen, die daar over de periode 2017-2022 recht op heeft, gecompenseerd wordt, bedraagt de budgettaire derving van rechtsherstel naar verwachting € 6 miljoen.

9. Annuleren VJN maatregel Box 2: nieuwe tariefschijven 26% en 29,5% en alternatieve invulling
In het voorjaar is afgesproken om twee schijven in box 2 te introduceren. In het IBO vermogensverdeling is geconcludeerd dat de introductie van twee schijven in box 2 het risico heeft van belastingarbitrage en dat andere invullingen beter zouden zijn. Het niet invoeren van twee schijven leidt bovendien tot minder impact op de IV portfolio in de inkomensheffing. Om deze redenen wordt de maatregel omgezet in een parameteraanpassing. Twee mogelijke parameteraanpassingen zijn bijvoorbeeld het tarief in box 2 of de schijflengte in de vpb.

10. Onbelaste reiskostenvergoeding naar 21 cent in 2023 en 22 cent in 2024
In het Coalitie akkoord is € 200 miljoen in 2024 en € 400 miljoen vanaf 2025 gereserveerd voor een verhoging van de onbelaste reiskostenvergoeding. De huidige onbelaste reiskostenvergoeding is momenteel maximaal €0,19 per kilometer. Volledige inzet van de bedragen uit het CA leidt tot een vergoeding van €0,2083 in 2024 en €0,2267 in 2025 (zie ook onderstaande tabel).
In de Voorjaarsnota is de CA reeks een jaar naar voren gehaald (dus €200 mln in 2023 en €400 mln voor 2024 en verder).
Een verhoging in gebroken centen blijkt zeer onwenselijk voor de uitvoering en niet mogelijk per 2023. Om binnen het gestelde budget te blijven en met hele centen te werken is het voorstel de onbelaste reiskostenvergoeding per 2023 te verhogen naar €0,21 ipv €0,2083 en per 2024 naar €0,22 ipv €0,2267. Hiermee blijft de verhoging binnen het gestelde budget in het CA. Structureel komt de reeks uit op €327 mln, dit is €73 mln minder dan de taakstelling van €400 mln. NB: een verhoging naar €0,23 zou leiden tot een budgettair beslag van €436 mln en daarmee overschrijding van het budget.

Onbelaste reiskostenvergoeding in €	2022	2023	2024	2025	Struc. budgettair beslag in € mln
Coalitieakkoord	0,19	0,19	0,2083	0,2267	400
Voorjaarsnota	0,19	0,2083	0,2267	0,2267	400
Voorstel augustus	0,19	0,21	0,22	0,22	327

11. Belastingplan maatregel - Verlengen beleidsregel Plato-gehalte biermixen
Het verlengen van de beleidsregel voor van het Plato-gehalte biermixen met 1 jaar, tot 1 januari 2024. Het 'Platogehalte' van een bier geeft aan wat de dichtheid van het 'wort' is. Wort is een suikerrijk tussenproduct wat een onderdeel is van de productieketen van bier. Het percentage opgeloste stoffen in dit wort wordt 'stamwortgehalte' genoemd.
De beleidsregel maakt het mogelijk dat voor bepaalde biermixen mag worden uitgegaan van het Platogehalte van het stamwort van het basisbier. In plaats van het stamwort van het eindproduct. Hierdoor gelden voor deze biermixen een lager percentage bieraccijns. In de beleidsregel staat dat per 1 januari 2023 de grondslag voor bieraccijns wijzigt van graden Plato naar alcoholpercentage. In lijn met de Wet implementatie richtlijnen accijns 2022. De datum van deze omzetting is per amendement Heine met 1 jaar uitgesteld.

12. Belastingplan maatregel - Uitbreiden grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen
In de voorjaarsnota is besloten om zonnepanelen onder het btw 0%-tarief te laten vallen. Met deze maatregel vallen ook geïntegreerde zonnepanelen onder het btw 0%-tarief.

13. Belastingplan maatregel - Uitbreiden grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen
In Caribisch Nederland wordt de invoer, levering en installatie van zonnepanelen, zonnecollectoren en windturbines op dit moment belast met algemene bestedingsbelasting (ABB). Zowel ondernemers als particulieren kunnen deze algemene bestedingsbelasting niet terugvragen door zich te registreren en aangifte te doen voor de ABB. Door eerder genoemde producten en diensten voor particulieren en niet-elektriciteitsbedrijven vrij te stellen van de ABB, en voor elektriciteitsbedrijven een nultarief te hanteren, wenst het kabinet investeringen in zonnepanelen, zonnecollectoren en windturbines op deze eilanden te stimuleren.

Toelichting 2C fiscale klimaatmaatregelen vormgeving EB tariefsaanpassing hogere verbruiksschijven
In de budgettaire bijlage van het coalitieakkoord is het volgende afgesproken over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven: De tariefstructuur van de EB (gas en elektra)

wordt minder degressief gemaakt door de tarieven in de hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen. De budgettaire opbrengst is taakstellend €250 miljoen in 2023 en €500 miljoen in 2024 en verder. Deze maatregel hangt samen met de voorgestelde aanpassingen in de richtlijn ETD uit Fit for 55. Deze maatregel moet 0,5 Mton CO2-reductie in 2030 realiseren.
Ten opzichte van de tarieven in het basispad van de ODE, worden de ODE-tarieven van schijf 2 en schijf 3 elektriciteit per 2023 verlaagd. De budgettaire derving bedraagt taakstellend €288 mln in 2023 en €500 mln euro in 2024 en verder. De specifieke invulling van de tariefsverhoging binnen deze taakstellingen ligt nu voor.

Er zijn verschillende (budgetneutrale) opties voor invulling EB maatregel hogere verbruiksschijven:
Variant A: maximale verduurzamingsprikkel
+500 mln. via schijf 2 gas en schijf 3 gas
- 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

Variant A+: verduurzamingsprikkel
+500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas en beperkt via schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
- 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

Variant B: grotere lastenverzwaring grootverbruikers
+500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas, schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
- 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

	Variant A	Variant A+	Variant B
Gas			
Schijf 2	+ 210 mln.	+ 190 mln.	+ 125 mln.
Schijf 3	+ 290 mln.	+ 240 mln.	+ 125 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 25 mln.	+ 87 mln.
Elektriciteit			
Schijf 2	-323 mln.	-293 mln.	-262 mln.
Schijf 3	-177 mln.	-207 mln.	-238 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 45 mln.	+ 163 mln.

Vragen Coalitieoverleg – donderdag 25 augustus

1. Inkomstenkader: uitleg varianten A, A* en B
2. Inkomstenkader: uitleg afspraken reiskostenvergoeding
3. Wat gebeurt er met de belastinginkomsten? Hoeveel neemt dit toe?
4. Wat kan wel en wat kan niet voor de koopkracht in 2022?
5. Flankerend beleid SZW: TONK en Bijzondere Bijstand
6. Naar voren halen huurverlaging: wat heb je nodig in de huurtoeslag?
7. Vragen over toeslagen
8. Energiebelasting tarieven: wat is het basispad en welke varianten heb je voor belastingvermindering en tarieven?
9. Hoe zijn de gasbaten geraamd? In hoeverre bestaat de kans dat later dit jaar (alsnog) grotere meevallers binnenkomen?
10. Hoeveel kost de verhogen van WML naar 14 euro per 1 juli 2025?
11. Is het verlagen van de gehandicaptenkorting niet juridisch houdbaar?
12. Tegemoetkoming studenten: kan korting collegegeld sneller dan beurs verhogen?
13. IBO maatregel over verhuurd vastgoed: wanneer kan dit?
14. Is de TES variant met oude eerste schijf ca 36 duizend euro uitvoerbaar?

1. Inkomstenkader: uitleg varianten A, A* en B

Toelichting 2C fiscale klimaatmaatregelen vormgeving EB tariefsaanpassing hogere verbruiksschijven

In de budgettaire bijlage van het coalitieakkoord is het volgende afgesproken over de tariefaanpassingen in de hogere verbruiksschijven: De tariefstructuur van de EB (gas en elektra) wordt minder degressief gemaakt door de tarieven in de hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen. De budgettaire opbrengst is taakstellend €250 miljoen in 2023 en €500 miljoen in 2024 en verder. Deze maatregel hangt samen met de voorgestelde aanpassingen in de richtlijn ETD uit Fit for 55. Deze maatregel moet 0,5 Mton CO2-reductie in 2030 realiseren.
Ten opzichte van de tarieven in het basispad van de ODE, worden de ODE-tarieven van schijf 2 en schijf 3 elektriciteit per 2023 verlaagd. De budgettaire derving bedraagt taakstellend €288 mln in 2023 en €500 mln euro in 2024 en verder. De specifieke invulling van de tariefsverhoging binnen deze taakstellingen ligt nu voor.

Er zijn verschillende (budgetneutrale) opties voor invulling EB maatregel hogere verbruiksschijven:
Variant A: maximale verduurzamingsprikkel
+500 mln. via schijf 2 gas en schijf 3 gas
- 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

Variant A+: verduurzamingsprikkel
+500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas en beperkt via schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
- 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

Variant B: grotere lastenverzwaring grootverbruikers
+500 mln. via schijf 2 gas, schijf 3 gas, schijf 4 gas en schijf 4 elektriciteit
- 500 mln. via schijf 2 elektriciteit en schijf 3 elektriciteit

	Variant A	Variant A+	Variant B
Gas			
Schijf 2	+ 210 mln.	+ 190 mln.	+ 125 mln.
Schijf 3	+ 290 mln.	+ 240 mln.	+ 125 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 25 mln.	+ 87 mln.
Elektriciteit			
Schijf 2	-323 mln.	-293 mln.	-262 mln.
Schijf 3	-177 mln.	-207 mln.	-238 mln.
Schijf 4	+ 0 mln.	+ 45 mln.	+ 163 mln.

2. Inkomstenkader: uitleg afspraken reiskostenvergoeding

Coalitieakkoord
In het Coalitieakkoord is opgenomen dat de maximale onbelaste reiskostenvergoeding van momenteel € 0,19 per kilometer wordt verhoogd wordt met ingang van 2024. Hiervoor is taakstellend € 200 mln beschikbaar gesteld in 2024 en € 400 mln vanaf 2025 structureel.

Bedragen in mln euro, '-' is saldoverslechterend / lastenverlichtend

	2023	2024	2025	struc
CA: Verhogen maximale onbelaste reiskostenvergoeding	-	-200	-400	-400

Voorjaarsnota
In de voorjaarsnota is besloten om de verhoging zoals afgesproken in het Coalitieakkoord een jaar te vervroegen. Hiervoor is aanvullend € 200 mln beschikbaar besteld in 2023 en € 200 mln in 2024.

	2023	2024	2025	struc
VJN: Verhogen maximale onbelaste reiskostenvergoeding	-200	-200	-	-

Totale taakstellende budget
In totaal is middels het CA en de VJN onderstaand taakstellend budget beschikbaar voor verhoging van de maximale onbelaste reiskostenvergoeding.

	2023	2024	2025	struc
CA + VJN: Verhogen maximale onbelaste reiskostenvergoeding	-200	-400	-400	-400

Mogelijke verhoging maximale onbelaste reiskostenvergoeding

a. Binnen het beschikbare budget kan de onbelaste reiskostenvergoeding verhoogd worden van de huidige € 0,19 per kilometer naar **€ 0,2083** in 2023 en **€ 0,2267** in 2024. Een verhoging in gebroken centen is echter zeer onwenselijk voor de uitvoering en niet mogelijk per 2023.
b. Alternatief is een verhoging naar **€ 0,21** in 2023 en **€ 0,22** per 2024. Dit past binnen het structurele beschikbare budget.
c. Bij een verhoging naar **€ 0,21** in 2023 en **€ 0,23** vanaf 2024 is een structurele aanvullende dekking nodig van € 36 miljoen per jaar.

	2023	2024	2025	struc
a. Verhogen maximale onbelaste reiskostenvergoeding naar € 0,2083 in 2023 en € 0,2267 in 2024	-200	-400	-400	-400
b. Verhogen maximale onbelaste reiskostenvergoeding naar € 0,21 in 2023 en € 0,22 in 2024	-218	-327	-327	-327
c. Verhogen maximale onbelaste reiskostenvergoeding naar € 0,21 in 2023 en € 0,23 in 2024	-218	-436	-436	-436

3. Wat gebeurt er met de belastinginkomsten? Hoeveel neemt dit toe?

Voor 2022 verwachten we totale belasting- en premie-ontvangsten van 349,1 mld. Dit is ongeveer 3% hoger dan dit voorjaar verwacht werd. Deze stijging wordt grotendeels gedreven door de hogere inflatie, waardoor de nominale ontvangsten toenemen. De hogere ontvangsten doen zich bij de meeste belastingsoorten voor, waarbij in absolute termen de loon- en inkomensheffing, omzetbelasting, vennootschapsbelasting en premie werknemersverzekeringen het sterkst toenemen. De inschatting van 349,1 miljard is – gegeven de grote economische onzekerheid – de best mogelijke raming voor dit jaar. De kans op meevallers ten opzichte van deze raming is niet groter dan de kans op tegenvallers.

Conform de begrotingsregels kunnen hogere belastingontvangsten niet ingezet worden voor lastenverlichting. Op deze manier voeren we een trendmatig begrotingsbeleid: de begroting wordt ingezet om de economie te stabiliseren. Het belangrijkste voordeel hiervan is dat het kabinet bij een economische neergang niet direct de lasten hoeft te verhogen of hoeft te bezuinigen, waarmee voorkomen wordt dat de economie in slechte tijden een extra klap krijgt.

Daarnaast geldt dat inflatie op korte termijn zorgt voor hogere belastinginkomsten, maar met enige vertraging ook voor hogere uitgaven. Op termijn is dit effect neutraal. Deze hogere ontvangsten nu inzetten voor lastenverlichting, betekent dus dat de rekening wordt neergelegd bij toekomstige generaties.

Tot slot is nog onzeker hoe duurzaam het effect van bijvoorbeeld hogere btw-opbrengsten is. Door de inflatie stijgen de prijzen en nemen de opbrengsten van de btw toe, maar burgers hebben niet meer te besteden. Op korte termijn kunnen hogere prijzen opgevangen worden met spaargeld, maar op iets langere termijn zullen burgers (als significante loonsverhoging uitblijft) hun bestedingspatroon moeten aanpassen.

4. Wat kan wel en wat kan niet voor de koopkracht in 2022?

- De cMEV-raming laat een forse verslechtering van de koopkracht zien in 2022 ten opzichte van de CEP-raming in maart: de mediane koopkrachtontwikkeling kwam uit op -6,8%, terwijl het CPB nog -2,7% raamde (4,1 procentpunt hoger). De mediane koopkrachtontwikkeling voor 2023 is gematigd positief, maar zeer onzeker, en bovendien bij lange na niet voldoende om het koopkrachtverlies van 2022 te herstellen. Daarbij zullen sommige huishoudens de komende maanden worden geconfronteerd met een (hoge) eindafrekening van hun energieleveranciers. Dat kan aanleiding zijn om toch nog maatregelen voor 2022 te nemen. Hiervoor zijn een aantal mogelijkheden (allemaal met nadelen, en risico's voor de uitvoering):
- Verder ophogen energietoeslag: kan verder worden opgehoogd binnen de huidige regeling, waarbij een bestuurlijk commitment van de VNG nog wel voorwaarde is. Naar verwachting zullen gemeenten dit bedrag pas in 2023 uitkeren (gemeenten tijd tot en met 30 juni 2023).
    - Nadeel van deze optie is dat alleen huishoudens tot 120 procent van het sociaal minimum worden geholpen, terwijl huishoudens vlak boven die grens ook kunnen kampen met betalingsproblemen. Met het verder ophogen van het bedrag neemt het risico dat een rechter valt over deze toename van 'ongelijkheid' beduidend toe. Het is belangrijk om goed aan te kunnen tonen wat er voor de groep (net) boven de 120 procent aan financiële compensatie beschikbaar is. Daarmee kan de ophoging van de energietoeslag niet los gezien worden van andere maatregelen.
- Incidentele verhoging toeslagen: Het is technisch mogelijk de zorg,- en/of huurtoeslag en/of kindgebonden budget met terugwerkende kracht te verhogen. Hierbij geldt dat de zorgtoeslag dit jaar met maximaal 412 euro kan worden verhoogd en de huurtoeslag met maximaal 204. Dit bedrag zou vervolgens in één keer worden uitbetaald in januari 2023.
    - Er zijn **geen nieuwe omstandigheden** rond het verhogen van de toeslagen ten opzichte van voor de zomer. Het is technisch uitvoerbaar een toeslag in 2022 te verhogen (bijvoorbeeld de zorgtoeslag met 412 euro), maar alleen als de volledige toeslagensystematiek overgenomen wordt (terugvorderingen, doelgroepafbakening, afbouwpercentage). Omdat het nu verder in het jaar is, is het eerst mogelijke moment van uitkering opgeschoven naar **januari 2023**. De extra verhoging over 2022 wordt dan als nabetaling in 2023 uitgekeerd.
    - Aan dit besluit kleven **wel grote uitvoeringsrisico's**: het leidt voor een deel van de populatie (naar schatting 5-10%) tot hogere terugvorderingen. Dit is extra zuur wanneer mensen ongevraagd een verhoging in januari 2023 krijgen uitgekeerd en blijkt dat zij deze vanaf mei 2023 weer moeten terugbetalen.
    - De hogere terugvorderingen kunnen ook leiden tot meer bezwaar en beroep. Opgeteld bij de extra benodigde dienstverlening en extra burgerinteracties kan dit een **negatief effect hebben op de reguliere uitvoeringsprocessen** van toeslagen.
    - Dit overziend is de weging van de driehoek Toeslagen (eigenaar, opdrachtnemer, coördinerend opdrachtgever) dat het **onwenselijk** is om Toeslagen te vragen deze maatregel uit te voeren.
    - Nota bene: naast de bovengenoemde uitvoeringsoverwegingen geldt dat de verhoging van een toeslag een **ongerichte maatregel** indien dit bedoeld is om burgers te compenseren voor hun energielasten. Bijv. de zorgtoeslag gaat naar in totaal >4.5 miljoen burgers, waaronder ~400.000 18 en 19 jarigen (van wie een aanzienlijk deel nog thuis zal wonen) en naar mensen in het buitenland.
    - Een verhoging van het kindgebonden budget heeft ook tot gevolg dat de doelgroep groter wordt. Dit heeft te maken met de inkomensafhankelijke afbouwsystematiek. Hierbij moet worden opgemerkt dat de doelgroep van de kgb beperkter is dan die van de zorgtoeslag, omdat de kgb zich uitsluitend richt op huishoudens met kinderen.
- Ophogen bijzondere bijstand: Het is technisch mogelijk om een extra storting in het gemeentefonds te doen om de bijzondere bijstand te verhogen. Gemeenten hebben beleidsvrijheid in de doelgroep, hoogte en vormgeving van deze regeling. De meeste gemeenten hanteren een inkomensgrens van 120 procent van het sociaal minimum.
    - De bijzondere bijstand is zeer arbeidsintensief in de uitvoering voor gemeenten. VNG moet hiermee instemmen. De kans bestaat dat ze dit alleen willen uitvoeren als onderdeel van een groter, structureel pakket.

- Als gemeenten deze middelen niet kunnen besteden, staat het hen vrij om dit geld aan andere zaken te besteden. Dit komt de doelmatigheid van de inzet niet ten goede.

5. Flankerend beleid SZW: TONK en Bijzondere Bijstand

- TONK (`Energie-TONK'):
  - In de coronacrisis is de doelgroep die in aanmerking kwam voor de bijzondere bijstand verruimd met de TONK. Dit betekende dat ook mensen die normaliter niet binnen de doelgroep vielen, omdat ze bijvoorbeeld een te hoog inkomen of teveel vermogen hadden, toch aanspraak konden maken op bijzondere bijstand.
  - Een herhaling hiervan stuit op ernstige uitvoeringstechnische bezwaren. Dit is zeer arbeidsintensief voor gemeenten, omdat er per huishouden een toets op daadkracht en daadwerkelijke kosten nodig is. Gemeenten kunnen dit niet voor grote groepen huishoudens uitvoeren. Daarnaast is onbekend of de TONK-middelen ook echt bij de gewenste doelgroep terecht zijn gekomen.
  - Eventueel zouden er wel additionele middelen toegevoegd kunnen worden aan het Gemeentefonds voor de bijzondere bijstand. Hiermee geeft het kabinet ruimte aan gemeenten om meer bijzondere bijstand uit te keren aan de huidige doelgroep. Vormgeving van eventuele extra middelen moeten van tevoren goed afgestemd zijn met de VNG, omdat ook dit uitvoeringstechnische gevolgen heeft. Het zal in ieder geval minder belastend zijn dan een energietoeslag of TONK.

- Bijzondere bijstand:
  - Het is technisch mogelijk om gemeenten nog voor dit jaar meer middelen te geven voor de bijzondere bijstand. Dit betekent alleen niet dat ze de groep in de problemen beter kunnen bereiken. Hier was namelijk de energietoeslag voor vormgegeven, om het voor een deel ook automatisch te kunnen toekennen en op deze manier de uitvoering bij gemeenten te ontlasten.
  - Daarbij is het goed om aan te geven dat gemeenten in het bestuurlijk overleg hebben laten weten dat zij wel voor komend jaar een goed pakket willen zien vanuit het Rijk voordat zij zelf verder onderzoeken hoe ze de kwetsbare groepen tegemoet kunnen komen. Zij hebben namelijk erg beperkte capaciteit, die ook tijdens de coronacrisis al flink op proef is gesteld. De uitvoering van de bijzondere bijstand is zeer arbeidsintensief en vraagt daarmee veel van de uitvoering.
  - Eventuele additionele middelen worden toegevoegd aan de Algemene Uitkering in het Gemeentefonds. Dit betekent dat gemeenten absolute beleidsvrijheid hebben in de besteding van deze middelen. Dit leidt er ook toe dat gemeenten verschillende criteria hanteren voor het uitkeren van bijzondere bijstand.
  - Met de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden wordt er vanaf 2023 structureel 40 miljoen euro toegevoegd aan de Algemene Uitkering voor bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en armoederegelingen.

6. Naar voren halen huurverlaging: wat heb je nodig in de huurtoeslag?

Wat is het inverdieneffect van de inkomensafhankelijke huurverlaging per 1 juli 2023 en hoe kan daarmee worden omgegaan?

- Als de huurverlaging per 1 juli 2023 wordt doorgevoerd, leidt dit tot een eenmalige besparing van ca. 114 miljoen euro op de huurtoeslag in 2023.
- In juni zijn met woningcorporaties prestatieafspraken gemaakt. Onderdeel daarvan is een huurverlaging per 1 januari 2024. Indien de huurverlaging eerder wordt ingevoerd, leidt dit tot een inkomstenderving voor woningcorporaties van 178 miljoen euro in 2023. Voor de structurele inkomensderving van ca. 350 miljoen euro vanaf 2024 zijn in de prestatieafspraken afspraken gemaakt.
- Het vervroegen van de huurverlaging naar 2023 is voor corporaties alleen bespreekbaar als het inverdieneffect in de huurtoeslag wordt ingezet voor betere betaalbaarheid van huurders. Daarvoor bestaan op korte termijn twee opties:
    - Met een structurele huurtoeslagverhoging (door het schrappen van de opslag van 204 euro per jaar) wordt het inverdieneffect direct ingezet voor de betaalbaarheid van huishoudens.
    - Met een incidentele huurtoeslagverhoging kan het inverdieneffect eenmalig worden ingezet voor een betere betaalbaarheid. Hierbij gelden wel de bovengenoemde kanttekeningen en risico's. De opslag in de huurtoeslag zou alleen gedeeltelijk (met maximaal 78 euro per jaar) kunnen worden verlaagd met de incidentele besparing. Daarnaast is volgens BZK onzeker of woningcorporaties dit als voldoende tegemoetkoming beschouwen, gezien het beperkte incidentele koopkrachteffect.

Kan de huurtoeslag ook incidenteel worden verhoogd?

- Technisch gezien is het mogelijk om de huurtoeslag incidenteel, alleen in 2023, te verhogen. Dit heeft echter tot gevolg dat huishoudens in 2024 weer worden geconfronteerd met een huurtoeslagverlaging, waardoor de koopkracht weer achteruitgaat. Dit zal tot onzekerheid leiden bij toeslagontvangers en extra vragen bij de belastingtelefoon. Dit kan de dienstverlening van toeslagen extra onder druk zetten.
- Bovendien vergroot dit het risico dat het hervormingspakket van de huurtoeslag, dat conform coalitieakkoord per 1 januari 2024 zou ingaan, op onvoldoende politiek draagvlak kan rekenen. Op dit moment is de samenleving en Tweede Kamer reeds verdeeld over de gevolgen van het hervormingspakket voor huishoudens. Het draagvlak zal waarschijnlijk verder afnemen als het hervormingspakket gepaard gaat met een gelijktijdige huurtoeslagverlaging.

7. Vragen over toeslagen

Is het uitvoeringstechnisch mogelijk om de verhoging van de zorgtoeslag (bijv 412) richting burgers als 'energietoeslag' te labellen?

- Het is uitvoeringstechnisch niet mogelijk de extra uitkering te herbenoemen naar bijvoorbeeld 'energietoeslag.' Niet alleen bij de uitbetaling van het voorschot moet dit dan energietoeslag worden genoemd, ook in de definitieve berekening moet dit onderscheid dan terugkomen. Dat vraagt niet alleen een aanpassing van de brieven, maar ook van de rekenmethodes om het onderscheid tussen de reguliere zorgtoeslag en de energietoeslag goed te kunnen maken. Dat vergt verregaande systeemaanpassingen.
- Ons advies is om de toeslag niet te herlabelen. De energietoeslag is op gelijke wijze onderhavig aan de toeslagensystematiek als de reguliere zorgtoeslag. Burgers die op basis van de reguliere grondslagen een terugvordering krijgen, zullen dus altijd (een deel van) de energietoeslag óók moeten terugbetalen. Dit is onbegrijpelijk voor een burger en zal naar verwachting tot heel veel vragen en bezwaren leiden, met grote druk op de dienstverleningskanalen.

Wanneer wordt de toeslag van januari op hun rekening mensen gestort?

- Als de toeslag voor 2023 wordt verhoogd met bedrag X dan ontvangen mensen op 20 december een verhoging van de zorgtoeslag van 1/12 van bedrag X op hun rekening.

8. Energiebelasting tarieven: wat is het basispad en welke varianten heb je voor belastingvermindering en tarieven?

Ontwikkeling geïntegreerde tarieven EB en ODE	2021	2022 basis	2022 verlaagd	2023 basis + CA	Beleidsopties EB 2023		
					Alle parameters EB 2022 bevriezen	Alleen Bel. vermindering bevriezen	Bel. vermindering bevriezen + tariefsverlaging 2,5 ct gas en elektriciteit
Aardgas per m^3 schijf 1 (in eurocent, excl. Btw)	43,37	44,97	44,97	51,11	44,97	**51,11**	48,45
Elektriciteit per kWh schijf 1 (in eurocent, excl. btw)	12,43	12,24	6,73	10,47	6,73	**10,47**	**7,82**
Belastingvermindering (in euro's, excl. btw)	461,62	462,62	681,63	493,27	681,63	681,63	681,63
Btw-tarief energie	21%	21%	9%	21%	-	-	-
Financieel voordeel huishouden gemiddeld verbruik: beleidsoptie EB met 21% btw					€ 400	€ 228	€ 328
Financieel voordeel huishouden gemiddeld verbruik: beleidsoptie EB met 9% btw					€ 854	€ 699	€ 789
Budgettaire derving beleidsopties EB deel (in mln.)		-	-	-	€ -3.060	€ -1.551	€ -2.438
Aanvullende derving indien BTW 9% (in mln.)		-	-	-	€ -3.353	€ -3.460	€ -3.398

Toelichting

- U heeft gevraagd om een overzicht van de tarieven en opties in de energiebelasting voor huishoudens. Onderstaande tabel toont in de linkerhelft de gehanteerde tarieven in 2022 en de huidige voorziene tarieven voor 2023. De rechterhelft toont drie opties om de energiebelasting in 2023 te verlagen.
- In 2022 is de energiebelasting tijdelijk verlaagd (verhoging belastingvermindering en verlaging 1e, 2e en 3e schijf elektriciteit) en is daarnaast het btw-tarief op energie vanaf 1 juli tijdelijk verlaagd van 21% naar 9%. Dit pakket loopt per 1 januari 2023 af.
- In de kolom "2023 – basis + CA HH" zijn de nieuwe tarieven voor de 1e schijf en de belastingvermindering in de energiebelasting weergegeven, die gelden per 1 januari 2023.
- Ten opzichte van 2022 veranderen de tarieven door 1) afloop compensatiepakket, 2) tariefschuif 1e schijf Coalitieakkoord en Klimaatakkoord (aardgas duurder, elektriciteit goedkoper), 3) oploop basispad (m.n. voormalige ODE-tarieven), 4) indexatie. NB. de tariefschuif in het CA zorgt per saldo gemiddeld voor een lastenverlichting voor huishoudens.
- Om huishoudens via de belastingen en de energierekening tegemoet te komen voor de hoge energieprijzen zijn er drie knoppen[1]:
    1. **Belastingvermindering verhogen:** dit is binnen de EB de meest gerichte knop om huishoudens te compenseren: circa 93% van het budget slaat neer bij huishoudens, en 7% bij bedrijven. Doordat de belastingvermindering een korting met een vast bedrag is en lage inkomens doorgaans een lagere energierekening dan hoge inkomens hebben, is de belastingvermindering vergeleken met een

[1] We kijken alleen naar de parameters die relevant zijn voor huishoudens. De hogere verbruiksschijven verlopen dan wél conform basispad + CA (evt. met 1 jaar budgetneutraal uitstel).

verlaging van de EB- of btw-tarieven een gerichtere knop om lage inkomens te ondersteunen.

2. **Tarieven 1e schijf gas en elektriciteit verlagen:** Deze tarieven kunnen worden verlaagd tot het Europese minimum (0,95 cent 1e schijf gas en 0,1 cent 1e schijf elektriciteit). De budgettaire derving van de verlaging 1e schijf elektriciteit slaat voor circa 77% neer bij huishoudens. De verlaging 1e schijf gas slaat voor ca. 73% op huishoudens. Deze optie is relatief minder gericht op lage inkomens en juist meer op huishoudens met een hoger verbruik, bijvoorbeeld een groot een vrijstaand huis of door een slecht geïsoleerde woning.
3. **Verlaging btw op energie:** Het verlaagde btw-tarief op energie van 9% kan verlengd worden in 2023. Vergeleken met een verlaging van de tarieven in de EB is de btw-maatregel meer gericht op huishoudens. Het grootste deel van de bedrijven kan de in rekening gebrachte btw namelijk al in aftrek brengen. Hoge inkomens hebben doorgaans een hoger energieverbruik en profiteren daarom relatief meer van een btw-verlaging dan lage inkomens.

- **Verduurzamingsprikkel:** Het effect op de verduurzamingsprikkel is het kleinst bij verlaging van het tarief elektriciteit of verhoging van de belastingvermindering. In het algemeen is het effect van alle opties bij een tijdelijke verlaging op de klimaatdoelen naar verwachting beperkt. Het is wel belangrijk dat de verlaging tijdelijk is; o.a. de tarieven in de 1e schijf van de energiebelasting vormen een belangrijke prikkel voor verduurzaming en energiebesparing.

9. Hoe zijn de gasbaten geraamd? In hoeverre bestaat de kans dat later dit jaar (alsnog) grotere meevallers binnenkomen?

- In de huidige gasbatenraming is voor de jaren na 2023 een prijsafslag van ca. 30% toegepast op marktprijzen voor gas (de 'p'). Voorts is het zo dat, door de gasprijsstijging in de afgelopen dagen/weken, de actuele prijzen hoger liggen dan de p ten tijde van de raming.
- Er kan niet worden aangenomen dat gasbaten proportioneel stijgen indien een hogere prijs wordt verondersteld. Vanwege de complexe opbouw van de gasramingen met o.a. interacties met winningskosten, kas/transverschillen bij dividenduitkeringen EBN, kosten voor Norg leidt een 30% hogere gasprijs niet tot 30% hogere gasbaten.
- Het hanteren van deze ramingssystematiek is passend, temeer gezien de grote gasprijsvolatiliteit. Indien de prijs daalt, terwijl de baten al wel zijn uitgegeven, ontstaat een dekkingsopgaven onder het uitgavenkader.
- De huidige gasbatenmeevaller van 8,5 miljard euro beslaat de jaren 2022-2027. Deze wordt nu ingezet voor koopkrachtreparatie voor de korte termijn, terwijl raming veronderstelt dat de gasprijzen ook de komende jaren relatief hoog zullen zijn.
- Normaliter worden de gasbaten bij Voorjaarsnota opnieuw geraamd.
- Mochten de gasbaten hoger uitvallen dan nu verondersteld dan kan deze meevaller worden aangewend voor koopkrachtondersteuning.

10. Hoeveel kost de verhogen van WML naar 14 euro per 1 juli 2025?

Als aanvullend op het naar voren halen van de WML-verhoging van 7,5% naar 2023 wordt gekozen om het WML verder te verhogen naar 14 euro per 1 juli 2025 dan wordt deze (op basis van de huidige ramingen) per 1 juli 2025 beleidsmatig verhoogd met 4,29%. De kosten hiervan zijn ongeveer 2,6 miljard structureel. Hierbij wordt gerekend met de koppelingen als in het CA, en de toegevoegde koppeling van de AOW uit de voorjaarnota. Loongerelateerde uitkeringen zijn dus uitgezonderd, omdat er voldoende tijd is om een wetswijziging door te voeren.

(x € 1 mln.)	2024	2025	2026	2027	Struc.
Wml-verhoging naar € 14 per uur per 1-7-2025 (CA-koppelingen)	0	304	616	631	714
Koppelen AOW aan deze verhoging	0	692	1407	1441	1693
Doorwerking huurtoeslag	0	171	171	171	171
Totaal	**0**	**1.167**	**2.194**	**2.243**	**2.578**

Nota bene:

De benodigde beleidsmatige verhoging om op een minimumloon van 14 euro per uur uit te komen is afhankelijk van de verwachte contractloonontwikkeling. Als de contractloonontwikkeling in toekomstige ramingen van het CPB (MEV 2022, CEP 2023, cMEV 2023, etc.) wordt aangepast, dan wijzigt ook het benodigde stijgingspercentage en daarmee het budgettaire effect. Een kleine bijstelling in de raming van de loonontwikkeling leidt tot grote budgettaire verschillen. Dit maakt deze raming zeer onzeker.

11. Is het verlagen van de gehandicaptenkorting niet juridisch houdbaar?

PM: volgt

12. Tegemoetkoming studenten: kan korting collegegeld sneller dan beurs verhogen?

Specifiek de groep studenten tegemoet komen kan pas per studiejaar 2023/2024. Dat kan via instellingen (de route van een verlaging van het collegegeld) of via de studiefinanciering. Dan zijn er de volgende opties:

1. Structureel verhogen basisbeurs voor uitwonende studenten: dit kan per respectievelijk 1-8-2023 (mbo) en 1-9-2023 (ho). Dit moet wettelijk worden geregeld en moet daarom (zeer spoedig) worden meegenomen in het Wetsvoorstel herinvoering basisbeurs ho. Als vuistregel: een verhoging van de basisbeurs met 10 euro per maand kost ca. 30 mln. euro per jaar voor uitwonende studenten. Het verhogen van de beurs voor alleen uitwonende studenten is het meest doelmatig. Daarmee worden de studenten bereikt die de meeste kans hebben te maken te krijgen met inflatie en/of stijgende energieprijzen. Het is ook mogelijk de basisbeurs voor alle studenten (ook thuiswonend) te verhogen. Dat kost voor een verhoging van 10 euro per maand ca. 70 mln. euro per jaar.
2. Incidenteel verlagen collegegeld: hierbij wordt het wettelijk collegegeld verlaagd, waardoor studenten minder betalen aan instellingen en instellingen in plaats hiervan een hogere bijdrage vanuit het Rijk krijgen. Dit vergt een wetswijziging en is mogelijk vanaf studiejaar 2023/2024 (startend september 2023). Het collegegeld voor 2022/2023 is al vastgesteld en kan niet op tijd (voor 1 september 2022) worden gewijzigd. Een wijziging met terugwerkende kracht is niet mogelijk, omdat veel studenten het collegegeld voor aankomend collegejaar reeds hebben betaald en instellingen dan collegegeld moeten terugbetalen. Dit wordt niet als uitvoerbaar gezien. Vanaf 2023/2024 is een verlaging wel mogelijk. De hoogte van het collegegeld kan op een te bepalen bedrag worden vastgesteld. Ter illustratie: de halvering van het collegegeld (mbo/ho) tijdens corona kostte 1 mld. euro. Een nieuwe halvering zal waarschijnlijk hoger uitvallen vanwege hoger collegegeld dan in 2021 en gewijzigde studentenaantallen.
3. Mogelijke optie: incidenteel verhogen basisbeurs: Het is onzeker of een *incidentele* verhoging van de basisbeurs mogelijk is per 1 september 2023. Daarvoor moet het lopende wetsvoorstel herinvoering basisbeurs ho worden gewijzigd. Dit is momenteel aanhangig bij de Raad van State. Er moet beoordeeld worden of de wijziging zo substantieel is dat het wetsvoorstel opnieuw aanhangig gemaakt moet worden bij de Raad van State. Indien dat het geval is, wordt invoering per 1 september 2023 niet haalbaar geacht. Ook is het de vraag of een incidentele verhoging uitvoeringstechnisch mogelijk is voor DUO.

13. IBO maatregel over verhuurd vastgoed: wanneer kan dit?

- In het IBO vermogensverdeling is een optie opgenomen (fiche 23) met daarin de optie om verhuurd vastgoed standaard aan te merken als belegginsvermogen voor de Bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) en de Doorschuifregeling (DSR).
- De BOR is alleen van toepassing op ondernemingsvermogen en niet op beleggingsvermogen.
- Voor de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) en doorschuifregelingen (DSR) wordt wettelijk vastgelegd dat aan derden verhuurd vastgoed beleggingsvermogen vormt.
- Onderscheid maken tussen ondernemings- en belegginsvermogen is in de praktijk lastig, vooral bij vastgoed.
- Uitgangspunt van de Belastingdienst is dat verhuurd vastgoed kwalificeert als beleggingsvermogen. Er worden echter veel procedures gevoerd over dit onderwerp met een onzekere uitkomst.
- Door dit fiche uit te voeren en vastgoedexploitatie wettelijk standaard aan te merken als beleggingsvermogen wordt hierover de nodige duidelijkheid verschaft en wordt voorkomen dat de reikwijdte van de BOR en DSR onbedoeld toeneemt.
- De maatregel voorkomt daarmee een mogelijke toekomstige (forse) derving van belastinginkomsten. Op dit moment zijn alle rechtszaken van de Belastingdienst nog in het voordeel van de Belastingdienst geweest. Omdat er geen wettelijke standaard is, is mogelijk toekomstige derving onzeker (omdat niet voorspeld kan worden of en welke procedures in de toekomst mogelijk in het nadeel van de Belastingdienst zullen uitvallen). De budgettaire raming van deze maatregel is daarom op dit moment 0.
- Voor de belastingdienst is het wel een belangrijke maatregel om te nemen, zodat er minder rechtszaken hoeven te worden gevoerd en er een duidelijke wettelijke standaard is. Dit kan ingevoerd worden per 2023.

14. Is de TES variant met oude eerste schijf ca 36 duizend euro uitvoerbaar?

Indien deze wijziging plaatsvindt langs de parameters (conform onderstaande omschrijving van de maatregel) is het voorstel uitvoerbaar per 2023.

Afwijkende voorstellen om een nieuw tarief te introduceren zijn niet uitvoerbaar per 1 januari 2023.

Omschrijving van de maatregel
• Introduceren van een nieuwe eerste schijf in de inkomstenbelasting met een tarief van 36,38% (0,66 procentpunt lager dan huidige eerste schijftarief) tot een inkomen van € 36.829. • Het tarief is zodanig gekozen dat de budgettaire derving overeenkomt met de derving die gepaard gaat met het maximaal verhogen van de zorgtoeslag in 2022 (€ 412 verhoging van de zorgtoeslag is mogelijk zonder wetswijziging). • Alternatief is het verlagen van het tarief in de huidige eerste schijf met 0,54 procentpunt, naar 36,5%, de effecten hiervan zijn ook weergegeven.

Van: Staatssecretaris FB
Aan:
Cc: Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Stukken gesprekken fractievoorzitters augustusbesluitvorming
Datum: vrijdag 26 augustus 2022 21:37:57

Beste Persoonsgegevens

Dank!

Mag ik een print van deze e-mail plus bijlagen. Ik ben rond 12.15u op kantoor.

Mvg

Marnix

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens
Datum: vrijdag 26 aug. 2022 7:49 PM

Persoonsgegevens

Onderwerp: Stukken gesprekken fractievoorzitters augustusbesluitvorming

Hoi Sigrid en Marnix,
Morgen tussen 13.00 en 17.00 uur vinden de gesprekken met de verschillende fractievoorzitters plaats.
Bijgevoegd vinden jullie de geannoteerde agenda. Onderaan deze mail kunnen jullie voor de helderheid ook nog de planning vinden.
Bijgevoegd vinden jullie daarnaast de volgende stukken t.b.v. van de gesprekken met de fractievoorzitters:

1. Twee nieuwe pakketten met beschrijving;
2. SZW doorrekening van de twee pakketten;
3. Maatregelen uit het IBO die mogelijk zijn;
4. Maatregelen die specifiek de top van de vermogensverdeling raken;
5. Belastingconstructies en oneigenlijk gebruik;
6. Gerichte manieren om kinderen in armoede te bereiken;

7. Uitleg maatregel harmonisatie vermogensgrenzen toeslagen.

Openstaande vraag is nog of jullie al deze stukken morgen met de fractievoorzitters willen bespreken en vooraf dan willen delen?

Tot slot is één stuk bijgevoegd n.a.v. jouw vraag Marnix, te weten:

8. Redeneerlijn fiscaal neutraal vermogen.

Bart en ik zullen morgen wat eerder op FIN zijn voor een eventuele voorbespreking.

Groet Karlijn

Planning zaterdag 17 augustus

13.00 uur Persoonsgegevens Webex)
14.00 uur (Webex)
15.00 uur (MinFin)
16.00 uur Webex)

Annotatie gesprekken fractievoorzitters zaterdag 28 augustus

Aanleiding
Zaterdag 28 augustus spreekt u de fractievoorzitters van de vier coalitiepartijen. In voorbereiding op deze gesprekken zijn er twee nieuwe pakketten samengesteld en doorgerekend (pakket D en pakket E). Daarnaast is antwoord gegeven op een aantal vragen die de fractievoorzitters nog hebben gesteld over: a) welke maatregelen uit het IBO mogelijk zijn; b) mogelijke maatregelen die de top van de vermogensverdeling raken; c) belastingconstructies en oneigenlijk gebruik; d) over gerichte manieren om kinderen in armoede te bereiken; en e) over de maatregel harmonisatie vermogensgrenzen toeslagen.

Planning
13.00 uur Pieter Heerma (Webex)
14.00 uur Gert-Jan Segers (Webex)
15.00 uur Sophie Hermans (MinFin)
16.00 uur Jan Paternotte (Webex)

Agenda
- Terugblik gesprekken afgelopen week
- Verkennen wensen bij de voorliggende pakketten (pakket D & E) & waar te landen

Mogelijke introductie bij de pakketten
- Op basis van het coalitieoverleg op donderdag 25 augustus zijn er twee mogelijke pakketten met maatregelen samengesteld. In de pakketten zijn de varianten opgenomen waar een gemene deler zit tussen verschillende partijen.
- Pakket D bestaat voornamelijk uit incidentele maatregelen. Structureel wordt het kindgebonden budget verhoogd en vindt extra lastenverlichting plaats voor middeninkomens. Voor de incidentele dekking worden meevallers aan de uitgavenkant ingezet. Voor de maatregelen met structurele kosten worden enkele structurele maatregelen genomen ter dekking via vermogen.
- Pakket E is een incidenteel pakket, aangevuld met structurele maatregelen die de lasten op arbeid verlichten en leiden tot een structurele koopkrachtverbetering. Daartegenover staan enkele structurele hervormingen op het gebied van vermogen die meer balans brengen in de lasten op arbeid en vermogen.
- U kunt herhalen dat een flink pakket op tafel is gelegd en dat er nu met name gesproken moeten worden over de structurele maatregelen. Uitgangspunt blijft dat maatregelen voorzien moeten worden van budgettaire dekking.
- U kunt nogmaals benadrukken dat het van belang is om met een stevig koopkrachtpakket te komen waar de coalitie zich aan committeert, om herhaling van het Voorjaar te voorkomen. Daarnaast kunt u benadrukken dat alle incidentele maatregelen die nu worden genomen, op termijn opnieuw tot een koopkrachtvraagstuk leiden als de energieprijzen niet weer herstellen.

Maatregelen uit het IBO Vermogensverdeling

Fiche	Maatregel (+ = saldoverslechterend)	2023	2024	2025	2026	2027	struc	uitvoerbaar in 2023?	opmerking
1	Invoering Aandeelhoudersregister	-	-	-	-	-	-	Nee	Lange termijn
2	Betere borging van aangiftedata tbv monitoring en evaluaties fiscale regelingen	-	-	-	-	-	-	Nee	Lange termijn
3	Periodiek/jaarlijks in beeld brengen van opmerkelijke belastingconstructies	-	-	-	-	-	-	Nee	Lange termijn
4	Vermogensdata transparantie	-	-	-	-	-	-	Nee	Lange termijn
6	Afschaffen lage Vpb-tarief en maatvoering met eventuele aanpassingen in de schijfgrenzen en het lage tarief.	-4018	-4018	-4018	-4018	-4018	-4018	Ja	-
7	Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon.	-543	-524	-505	-487	-468	-189	Ja	
8	Afschaffen lenen van de eigen bv.	0	0	0	0	0	-53	Nee	Beperken kan wel, maar niets wijzigingen aan uitzonderingen.
9	Mkb-winstvrijstelling afschaffen	-1800	-1800	-1800	-1800	-1800	-1800	Nee	Beperken kan wel
10	Afschaffing DSR voor het aanmerkelijk belang in de IB voor vererving en schenking	-30	-32	-35	PM	PM	-80	Nee	Per 2024
11	Afschaffen van vrijstelling waarde going concern in de BOR	-	-113	-125	PM	PM	-350	Nee	Per 2024
12	Gelijker belasten eigen woning met andere vermogensvormen door verhogen eigenwoningforfait en verlagen hypotheekrenteaftrek	-2300	-3900	PM	PM	PM	-21600	Nee	Mogelijk per 2024, mits door herpriotering. EWF verhogen kan wel per 2023.
13	Belasten waardeontwikkeling eigen woning	-	-	PM	PM	PM	-4300	Nee	-
14	Verlagen aftoppingsgrens pensioensparen (aftoppen €68.000)	PM	PM	PM	-460	-460	-460	Nee	Technisch uitvoerbaar per 2023, maar voor markt niet.
15	Afschaffen nettopensioen & nettolijfrente	-	-	10	PM	PM	30	Nee	Technisch uitvoerbaar per 2023, maar voor markt niet.
16	Aanpassen regeling tijdelijke verhuur eigen woning	-2	-2	-2	-2	-2	-2	PM	-
17	Afschaffing giftenaftrek	-	-	PM	PM	PM	-339	PM	-
18	Beperken HRA tot € 300.000, vervallen bijleenregeling, vervallen dertig-jaarstermijn en vervallen fiscale toets aflossingsverplichting	-	-	-200	-315	PM	-1300	Nee	-
19	Aftoppen vrijstelling waarde going concern (25% en aftopping €5 mln)	-	91	-102	PM	PM	300	Nee	Per 2024

20	Nieuwe eigenwoningschulden vallen onder wetsvoorstel excessief lenen bij eigen vennootschap	-	-	PM	PM	PM	-7	Nee	-
21	Afschaffing uitzondering eigenwoningschulden	-	-25	-25	-25	-25	-25	Nee	-
22	Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van de BOR	-	PM	PM	PM	PM	PM	Nee	Waarschijnlijk per 2024
23	Verhuurd vastgoed standaard aanmerken als beleggingsvermogen voor de DSR en de BOR	-	PM	PM	PM	PM	PM	Nee	Waarschijnlijk per 2024, maatregel voorkomt derving in de toekomst
24	Verlagen hypotheekrenteaftrek via grondslagversmalling	-	-900	-1800	PM	PM	-7100	Nee	-
25	Beperken hypotheekrenteaftrek via aftopping aftrekbare schuld	-	-	-200	-315	PM	-1300	Nee	-
26	Verminderen belastingvoordeel van eigenwoningbezit via het verhogen van het eigenwoningforfait (naar 0,90% in 2025)	-800	-1500	-2400	-2400	-2400	-2400	Ja	Kan niet in EVA.
27	Aanpassing giftenaftrek	-10	-20	-30	-40	-50	-50	Ja	Aanpassen kan dmv structuurwijzigingen en dus niet in 2023.
28a	Verhoging lage box 2-tarief naar 30%	-300	-300	-300	-300	-300	-300	Ja	-
28b	Verhoging lage box 2-tarief naar 35%	-900	-900	-900	-900	-900	-900	Ja	-
29	Tariefopstap in box 2	-200	-200	-200	-200	-200	-200	Nee	In VJN eruit gehaald
30	Het vrijstellen van woningen als hoofdverblijf voor de overdrachtsbelasting	1000	1000	1000	1000	1000	1000	Ja	Belastend
40a	Schenk- en erfbelasting; hoger tarief grote vermogens, Optie A: derde schijf met een 10%-punt hoger tarief bij verkrijgingen > 300.000 in combinatie met hogere vrijstellingen in de erfbelasting.	-	32	32	32	32	32	Nee	Belastend
40b	Schenk- en erfbelasting; hoger tarief grote vermogens, Optie B: een 25% hoger tarief in de tweede schijf, met 25% voor kinderen, 45% voor kleinkinderen en 50% voor overige verkrijgers.	-245	-245	-245	-245	-245	-245	Ja	Mits geen extra schijf.
41a	Schenk- en erfbelasting; gelijktrekken tarieven kinderen en kleinkinderen, Optie A: 14% over eerste €130.425, 28% daarboven	-540	-540	-540	-540	-540	-540	Ja	Mits geen extra schijf.
41b	Schenk- en erfbelasting; gelijktrekken tarieven kinderen en kleinkinderen, Optie B: 36% boven € 130.425 voor kinderen en kleinkinderen	-680	-680	-680	-680	-680	-680	Ja	Mits geen extra schijf.
42	Schenk- en erfbelasting; beperking estateplanning in huwelijk	PM	PM	PM	PM	PM	PM	Nee	-
44	Brede vermogensbelasting box 1, 2 en 3	-	-	PM	PM	PM	-3600	Nee	-
45	Verplichte winstdeling grote bedrijven	PM	PM	PM	PM	PM	PM	Nee	-
46	Harmoniseren vermogenstoetsen	-	0 / 684	0 / 684	0 / 684	0 / 684	0 / 684	PM	-

47	Vermogensinkomensbijtelling en vermogenstoetsen uitbreiden met vermogensgrondslag binnen box 2	PM	PM	PM	PM	PM	PM	Nee	-
48	Overwaarde eigen woning meetellen in de vermogensinkomensbijtelling (VIB) in de Wlz en Wmo beschermd wonen.	PM	PM	PM	-140	-140	-140	Nee	-
49	Automatische pensioenopbouw voor zelfstandigen met uitstapmogelijkheid (opt-out)	PM	PM	PM	PM	PM	PM	Nee	Waarschijnlijk belastend
50	Verplichte pensioenopbouw tot 60.000 euro voor zelfstandigen	PM	PM	PM	PM	PM	900	Nee	Belastend
51	Fiscalisering AOW	-6100	PM	PM	PM	PM	-4500	PM	Waarschijnlijk niet uitvoerbaar, maar afhankelijk van vormgeving.
52	Geleidelijke vermogenstoets	-	-	0	0	0	0	Nee	-
55	Introduceren vastgoedbelasting	-	-	PM	-26000	-26000	-26000	Nee	Opbrengst per procentpunt
56	De waarde grond/locatie (gedeeltelijk) belasten	-	-	PM	-13000	-13000	-13000	Nee	Opbrengst per procentpunt

	Belastingconstructies	**Opbrengst**	**Uitvoerbaar?**
1	*Giftenaftrek via eigen ANBI* Maximeren giftenaftrek Afschaffen giftenaftrek Giftenaftrek in combinatie met gelieerdheid ANBI afschaffen	50 - 150 mln struc	Ja, maximeren of afschaffen giftenaftrek wel, in combinatie met gelieerdheid
2	*Fiscale vrijstellingen via NSW-landgoederen* Vroegtijdig evalueren van de nieuwe voorwaarden: werkt de nieuwe wetgeving? Verzamelen van data is van belang	Geen	Evalueren kan
3	*Belastingvoordeel via de 30%-regeling* Afschaffen vrijstellingen box 2 en box 3 binnen de 30%-regeling (eventueel met een heffingsvrij deel)	PM	Ja, op termijn
4	*Box 1 versus box 3: vastgoed als inkomen uit arbeid of uit vermogen* Vanaf twee of drie onroerende zaken, vastgoed aanmerken als inkomen uit arbeid en dus verplicht box 1 belasting te betalen	Geen	Wordt deels opgelost door werkelijk rendement box 3
5	*Lenen en investeren via eigen BV* Lenen van de eigen BV afschaffen Lenen van de eigen BV maximeren (wetsvoorstel) Eigenwoningschuld afschaffen bij lenen van de eigen BV	44 - 136 mln	Ja per 2023. Sommige onderdelen op termijn mogelijk
6	*Boxhoppen tussen box 2 en 3*		

	Belastingtarieven box 2 en box 3 gelijker maken door inperken lage vpb tarief (hoger % en lagere grondslag) en afshaffen lenen van eigen bv Forfaitaire heffing over waarde van beleggingen in BV box 2 (moeilijk uitvoerbaar)	4000 mln	Lage vpb-tarief afschffen is mogelijk, forfaitaire heffing niet mogelijk.
7	*Meer recht op toeslagen en aftrekkosten door vermogen in box 2* Box 2 vermogen meenemen in toetsingsinkomen, vermogensinkomensbijtellingen en vermogenstoetsen Overwaarde eigen huis meetellen	85 - 390 mln	Ja, op termijn indien aandelen box 2 worden geregistreerd
8	*Toekomstig voordeel aan kinderen laten toekomen* Verarmingscriterium uitbreiden, voldaan als met zonder zakelijke vergoeding afziet van de mogelijkheid om opbrengsten te genereren	PM	PM
9	*Oneigenlijk gebruik maken van de BOR* Afschaffen van de BOR (inclusief betalingsregeling) Aftoppen BOR op 5 miljoen	100 - 300 mln	Ja, vanaf 2024
10	*Voordelige vermogenstransacties binnen de familie* Niet langer renteaftrek verlenen over leningen van gelieerde lening verstrekkers Wetsvoorstel uit 2018 invoeren: schijnhuwelijken niet accepteren, uitgaan van 50/50 verdeling	PM	PM

Maatregelen die de top van de vermogensverdeling raken

De top 1% rijkste huishoudens (80.000 huishoudens) bezit in 2020 ruim een kwart van het totale vermogen. Dit hoge vermogen zit vooral in het aanmerkelijk belang (box 2). Bijna driekwart van het totale aanmerkelijk belang is in bezit van de top 1%. Het totale aanmerkelijk belang tussen 2006 en 2020 met 155% gestegen, dat is meer dan twee keer zoveel als het totale vermogen in die periode gestegen is (60%). Er zijn ook belastingen die vooral worden gebruikt door de top, die de totale belastingdruk verlagen, waaronder de mogelijkheid om te lenen van de eigen bv en het voordelig overdragen van vermogen aan de volgende generatie.

Mogelijke maatregelen voor de top 1%

1. <u>Excessief lenen in box 2</u>

Het vermogen in de top 1% van de verdeling zit met name in box 2. Via het verder inperken van mogelijkheden tot lenen van de eigen BV, kan belastinguitstel onder deze groep worden verkleind, waardoor hun belastingdruk meer gelijk wordt met de belastingdruk van andere type werkenden. Hier wordt al beleid op gemaakt: vanaf 1 januari 2023 moeten dga's die meer dan 7 ton lenen IB in box 2 betalen.

Het is mogelijk de grens van 7 ton verder te verlagen of af te schaffen (tot 17.500), zodanig dat dga's dus eerder IB in box 2 moeten betalen, en het lenen van de eigen bv verder wordt ontmoedigd. Het betreft een parameteraanpassing die uitvoerbaar is per 2024.

2. <u>BOR</u>

Er bestaan verschillende beleidsopties om de BOR voor grote vermogensoverdrachten te beperken. Hierdoor worden de mogelijkheden voor het onbelast overdragen van vermogen voor de grootste vermogens verkleind. In de huidige wetgeving is er 100% vrijstelling binnen de BOR tot een vermogen van 1,13 miljoen. Daarboven is de vrijstelling voor de erf- en schenkbelasting 83%. Geen van de BOR-opties zijn parameteraanpassingen. Invoering is mogelijk per 2025.

Variant 1: 100% vrijstelling tot 5 miljoen ondernemingsvermogen, 0% over het meerdere

- In deze variant wordt een harde aftoppingsgrens geïntroduceerd. Grote vermogens vanaf 5 miljoen betalen vanaf dit bedrag schenk- en erfbelasting.
- Deze maatregel levert 46 miljoen incidenteel op, 173 miljoen structureel.

Variant 2: 100% vrijstelling tot 1 miljoen ondernemingsvermogen, 25% tussen de 1 en 5 miljoen, en 0% over het meerdere.

- Deze variant gaat iets verder dan variant 1. Er is een 100% vrijstelling tot 1 miljoen ondernemingsvermogen, daarna neemt de vrijstelling voor de schenk- en erfbelasting snel af.
- Deze maatregel levert incidenteel 69 miljoen op, en 241 miljoen structureel.

Variant 3: 100% vrijstelling tot 1 miljoen ondernemingsvermogen, 50% over het meerdere.

- In deze variant worden vermogens vanaf 1 miljoen niet meer volledig vrijgesteld voor de erf- en schenkbelasting. Het betreft een minder vergaande variant, die als keerzijde heeft dat hij minder gericht is. Al vanaf 1 miljoen ondernemingsvermogen wordt de BOR ingeperkt. Dat betekent dat niet alleen de top van de vermogensverdeling wordt geraakt.
- Deze variant levert 31 miljoen incidenteel op, en 103 miljoen structureel.

3. <u>Erf- en schenkbelasting</u>

Er bestaan verschillende beleidsopties binnen de erf- en schenkbelasting om die zodanig te hervormen dat grote vermogens zwaarder belast worden bij vererving of schenking.

Variant 1: Extra tariefgroep voor belaste verkrijgingen boven de €300.000, verhoging vrijstelling partners naar €900.000, vrijstelling €30.000 voor alle verkrijgers.

- Deze variant is ongeveer budgettair neutraal, en is geraamd op 32 miljoen euro structureel saldobelastend. Kleinere verervingen en schenkingen worden lager belast, grotere verervingen en schenkingen juist zwaarder.
- Voor verkrijgingen boven de €300.000,- wordt een extra tariefgroep geïntroduceerd die 10%-punt hoger ligt. Er geldt dan een tarief van 30% voor kinderen, 46% voor kleinkinderen en 50% voor overige erfgenamen.
- Vanwege de introductie van een extra tariefschijf is deze variant mogelijk per 2024 (structuuraanpassing).

Variant 2: De tarieven in de tweede schijf worden met 25% verhoogd. Het tarief komt daar uit op 25% voor kinderen, 45% voor kleinkinderen en 50% voor overige verkrijgers.

- Met deze variant worden grotere verervingen en schenkingen zwaarder belast, zonder dat een terugsluis plaatsvindt naar de erf- en schenkbelasting bij kleinere vermogensoverdrachten (zoals in variant 1).
- Deze variant levert 245 miljoen structureel op, en is in tegenstelling tot variant 1 mogelijk per 2023.

4. <u>Tarieven box 2</u>

- In de top 1% van de vermogensverdeling zit veel vermogen in aanmerkelijk belang. Het tarief in box 2 (waarin vermogen aanmerkelijk belang wordt belast) kan worden verhoogd.
- Hierbij geldt wel dat first-best is om het lage vpb-tarief te verhogen. Daarmee wordt het marginale tarief van DGA's ook verhoogd (net als bij een hoger box 2-tarief), maar wordt de winst direct belast en zijn daarmee de mogelijkheden voor belastinguitstel verkleind. Met het verhogen van het box 2-tarief alleen wordt de prikkel voor belastinguitstel juist groter.
- Een verhoging van 1%-punt in het box 2-tarief levert 137 miljoen op.

Maatregelen specifiek gericht op oneigenlijk gebruik
(beleidsrichtingen 'Opmerkelijke belastingconstructies').

Vormen van belastingconstructies in onderstaande tabel zijn opgenomen in het IBO Vermogensverdeling. Sommige constructies zijn inherent aan het boxenstelsel, andere constructies zijn het gevolg van fiscale regelingen of bestaande aftrekposten. In onderstaande tabel zijn beleidsrichtingen gegeven als mogelijke oplossing bij de lijst met belastingconstructies. Sommige beleidsrichtingen zijn niet concreet uitgewerkt, momenteel niet mogelijk in de uitvoering of leveren budgettair geen opbrengst op. De beleidsrichtingen waar u mee verder zou kunnen, zijn onder aan de tabel toegelicht.

Beleidsrichtingen	Oprengst	Uitvoerbaar
1. Giftenaftrek via eigen ANBI		
• Maximeren giftenaftrek • Afschaffen giftenaftrek • Giftenaftrek in combinatie met gelieerdheid ANBI afschaffen	50-150 mln. struc	Ja, maximeren of afschaffen giftenaftrek wel, combinatie met gelieerdheid PM
2. Fiscale vrijstellingen via NSW-landgoederen		
• Vroegtijdig evalueren van de nieuwe voorwaarden: werkt de nieuwe wetgeving? Verzamelen van data is van belang	Geen	Evalueren kan
3. Belastingvoordeel via de 30%-regeling		
• Afschaffen vrijstellingen box 2 en box 3 binnen de 30%-regeling (eventueel met een heffingsvrij deel)	PM	Ja, op termijn
4. Box 1 versus box 3: vastgoed als inkomen uit arbeid of uit vermogen		
• Vanaf twee of drie onroerende zaken, vastgoed aanmerken als inkomen uit arbeid en dus verplicht box 1 belasting te betalen	-	Wordt deels opgelost door werkelijk rendement box 3
5. Lenen en investeren via eigen BV		
• Lenen van de eigen BV afschaffen • Lenen van de eigen BV maximeren (wetsvoorstel) • Eigenwoningschuld afschaffen bij lenen van de eigen BV	44-136 mln	Ja per 2024. Sommige onderdelen op termijn mogelijk
6. Boxhoppen tussen box 2 en box 3		
• Belastingtarieven box 2 en box 3 gelijker maken door inperken lage vpb tarief (hoger % en lagere grondslag) en afshaffen lenen van eigen bv • Forfaitaire heffing over waarde van beleggingen in BV box 2 (moeilijk uitvoerbaar)	4000 mln	Lage vpb-tarief afschffen is mogelijk, forfaitaire heffing niet mogelijk
7. Meer recht op toeslagen en aftrekkosten door vermogen in box 2		
• Box 2 vermogen meenemen in toetsingsinkomen, vermogensinkomensbijtellingen en vermogenstoetsen • Overwaarde eigen huis meetellen	85-390 mln	Ja, op termijn indien aandelen box 2 worden geregistreerd
8. Toekomstig voordeel aan kinderen laten toekomen		
• Verarmingscriterium uitbreiden, voldaan als met zonder zakelijke vergoeding afziet van de mogelijkheid om opbrengsten te genereren	PM	PM
9. Oneigenlijk gebruik maken van de BOR		
• Afschaffen van de BOR (inclusief betalingsregeling) • Aftoppen BOR op 5 miljoen	100-300 mln	Ja, vanaf 2024
10. Voordelige vermogenstransacties binnen de familie		
• Niet langer renteaftrek verlenen over leningen van gelieerde lening verstrekkers • Wetsvoorstel uit 2018 invoeren: schijnhuwelijken niet accepteren, uitgaan van 50/50 verdeling	PM	PM

Onderstaande belastingconstructies kunt u eventueel actie op ondernemen. Voor sommige belastingconstructies geldt dat dit grote investeringen kost in zowel uitwerking als uitvoering.

1. Giftenaftrek aanpassen – maximeren is direct uitvoerbaar

- Om belastingconstructies met behulp van de giftenaftrek tegen te gaan is het mogelijk om vanaf 2023 de giftenaftrek af te toppen op €250 dzd per huishouden voor periodieke giften.
- Deze maatregel levert structureel 50 miljoen op en kan ingaan per 2023.
- Op termijn kan er ook voor worden gekozen om de giftenaftrek verder in te perken of af te toppen of gelijk te behandelen als de gewone giften (drempel van 1% en plafond van 10%). Dit vergt een structuurwijziging en kan pas per 2025. PM verdere uitwerking.

3. Belastingvoordeel via de 30%-regeling

- Binnen de 30%-regeling (de zogenaamde expat-regeling), voor werknemers afkomstig uit het buitenland blijven box 2 en box 3 buiten beschouwing. Dit is destijds ingevoerd zodat mensen niet dubbel belasting betalen. Met bijna alle landen zijn er momenteel belastingverdragen zodat dit voor de meeste gevallen geen probleem is. De vraag is dus of deze regeling nog nut heeft. Uit signalen van de belastingdienst komt dus ook naar voren dat er sprake is van onbedoeld gebruik van deze vrijstelling.
- In voorgaande evaluaties van de 30%-regeling zijn deze vrijstellingen in box 2 en box 3 niet opgenomen in de evaluatie. Het kabinet kan kiezen voor afschaffen of verkleinen van deze vrijstelling óf het aankondigen van een onderzoek om te kijken of en hoeveel sprake er is van oneigenlijk gebruik.

5. Afschaffen lenen van de eigen bv / afschaffen uitzondering eigenwoningschulden lenen van eigen bv

- Deze maatregelen betreffen vergaande inperkingen van de mogelijkheden om te lenen van de eigen bv. Met het afschaffen van lenen van de eigen bv zijn schulden bij de eigen vennootschap niet langer vrijgesteld van box 2-heffing. Maatregel levert 53 miljoen op.
- Minder vergaand is om de uitzondering van eigenwoningschulden binnen het wetsvoorstel excessief lenen box 2 af te schaffen. In het huidige wetsvoorstel moet vanaf 700.000,- belasting in box-2 worden betaald, maar is de eigen woning dus uitgezonderd. De budgettaire opbrengst van deze maatregel is 25 miljoen per jaar.
- De budgettaire raming van zowel het afschaffen als de uitzondering van de eigenwoningschulden opheffen levert structureel 136 miljoen op.

7. Vermogensinkomensbijtelling en vermogenstoetsen uitbreiden met vermogensgrondslag binnen box 2

- De grondslag voor vermogenstoetsen en vermogensinkomensbijtellingen is momenteel enkel het box 3 vermogen. Met deze maatregel wordt ook het box 2 vermogen meegenomen bij de zorgtoeslag, de huurtoeslag en het kindgebonden budget.
- Voor de vermogensinkomensbijtelling in de WLZ en de WMO wordt ook voorgesteld om de grondslag uit te breiden met het vermogen binnen box 2.
- Deze maatregel kan alleen worden ingevoerd wanneer er een aandeelhoudersregister wordt ingevoerd of wanneer er andere vorm van vermogensregistratie wordt ingevoerd. Daarmee wordt namelijk mogelijk om aandelenvermogen box 2 aan personen toe te wijzen.
- Er is een aparte grove raming gemaakt voor het meenemen van de vermogensgrondslag binnen box 2 in de vermogensinkomensbijtelling voor de Wlz. Dit levert naar verwachting € 85 mln hogere eigen bijdragen op. Er is geen budgettaire raming beschikbaar voor het meenemen van de vermogensgrondslag binnen box 2 voor de vermogenstoetsen voor de zorgtoeslag, de huurtoeslag of het kindgebonden budget.

7. Overwaarde eigen woning meetellen in de vermogensinkomensbijtelling in de Wlz en WMO beschermd wonen

- Het netto vermogen (de overwaarde) in de eigen woning telt mee in de vermogensinkomensbijtelling (VIB) in de Wlz en Wmo beschermd wonen, ook wanneer het huis nog in box 1 wordt belast. Dit gebeurt op een gelijke manier als hoe box 3 vermogen nu meeloopt in de VIB. Deze maatregel levert naar verwachting €390 miljoen aan hogere bijdragen op.

Toekomstig voordeel aan kinderen laten toekomen.

- Het is voor ouders mogelijk om aandelen van een net opgerichte bv op te richten (deels) op naam van hun kind te zetten met als doel dat de waardevermeerdering van de aandelen direct naar het kind gaat zonder schenk- en erfbelasting (babyBV). In het kader van de aangenomen motie Romke de Jong (Kamerstukken II 2021/22, 35927, nr 119.) wordt verder onderzocht welke acties het kabinet hierop kan ondernemen. Het kabinet zou een concreet tijdspad kunnen aankondigen van wanneer de kamer opnieuw geïnformeerd wordt over beleidsopties.

Vraag: Wat zijn de beste manieren op kinderen in armoede te bereiken?

- Om te bepalen welke maatregel het meest gericht is om kinderen in armoede te bereiken, is voor verschillende maatregelen doorgerekend wat het effect is van een verhoging van 100 euro. De afname van het aantal personen en kinderen in armoede is vervolgens vergeleken met het budgettair effect.
- De maatregelen die zijn doorgerekend zijn:
  - Verhogen kindgebonden budget (WKB) voor het eerste kind;
  - Verhogen kindgebonden budget (WKB) voor het tweede kind;
  - Verhogen kindgebonden budget (WKB) voor het derde kind e.v.;
  - Verhogen van het basisbedrag in de kinderbijslag (AKW);
  - Verhogen energietoeslag;
  - Verhogen huurtoeslag;
  - Verhogen zorgtoeslag.
- Zoals zichtbaar in tabel 1 is de verhoging van het kindgebonden budget voor het derde kind het meest gericht.
- Bij deze analyse moeten een aantal kanttekeningen worden geplaatst:
  - Gemeentelijk armoedebeleid is een belangrijk alternatief voor deze instrumenten. Het armoedereducerend effect hiervan kan echter niet worden gekwantificeerd.
  - Het armoedereducerend effect geldt per losse maatregel. Het combineren van maatregelen kan een ander resultaat hebben dan de optelsom van de losse maatregelen.
  - Het bedrag vanaf het derde kind in de WKB kan met maximaal 111 euro worden verhoogd, anders wordt dit bedrag hoger dan het bedrag voor het tweede kind.
  - Het bedrag voor het tweede kind in de WKB kan met maximaal 121 euro worden verhoogd, anders wordt dit bedrag hoger dan het bedrag voor het eerste kind.
  - Bij de kinderbijslag is het basisbedrag verhoogd met 100 euro. hierdoor stijgt de kinderbijslag voor kinderen tussen 12-17 jaar met 100 euro, voor kinderen tussen 6-11 jaar met 85 euro en tussen 0-5 jaar met 70 euro.
  - Bij de toeslagmaatregelen (WKB, huur-, zorgtoeslag) is ook in 2022 sprake van een budgettair effect van circa 1/12 van het effect in 2023, omdat de toeslag van januari 2023 al in december 2012 wordt uitgekeerd.

Tabel 1: Reductie van het aantal personen en kinderen in armoede (gedeeld door het budgettair beslag van de maatregel).

	(Max.) hoogte in 2023	**Budgettair effect verhoging met 100 euro***	**Aantal personen / kinderen minder in armoede per 1 mln euro**	
		Mln. euro	**Personen**	**Kinderen**
WKB kind 1	1.297	103	-105	-50
WKB kind 2	1.176	60	-130	-65
WKB kind 3 e.v.	1.065	25	-295	-155
WKB ALO-kop	3.492	36	-205	-100
AKW basisbedrag	1.491 (12-17) 1.267 (6-11) 1.044 (0-5)	285	-55	-30
Energietoeslag	0	100	-100	-30
Huurtoeslag	**	470	-115	-20
Zorgtoeslag***	1.443	285	-55	-15

* excl. uitvoeringskosten, inschatting o.b.v. koopkrachtmodel
** hangt af van huur
*** maximumbedrag voor alleenstaande zonder kinderen

Harmoniseren vermogenstoetsen huurtoeslag, zorgtoeslag & kindgebonden budget

Omschrijving van de maatregel:

Met deze optie wordt het niveau van de vermogensgrenzen van de zorgtoeslag en het kindgebonden budget geharmoniseerd op die van de huurtoeslag (€ 31.747 in 2022). De onderbouwing van deze maatregel in het IBO ziet op de (beperkte) winst van het begrijpelijker maken van het toeslagenstelsel. De meeste terugvorderingen komen door het overschrijden van inkomensgrenzen. Deze optie is ook eerder opgenomen in het IBO Toeslagen deel 1. De maatregel ziet niet op het verminderen van onevenwichtigheden.

Effecten

- In het huidige systeem geldt weliswaar dezelfde vermogensgrens voor zorgtoeslag en kindgebonden budget (in 2022 € 120.020 voor alleenstaanden en € 151.767 voor paren), maar de vermogensgrens voor huurtoeslag ligt lager (€ 31.747). Voor de kinderopvangtoeslag geldt geen vermogensgrens. Daardoor zijn er huishoudens die op basis van de vermogenstoets geen recht op huurtoeslag hebben, maar wel op zorgtoeslag en kindgebonden budget.
- Bij het harmoniseren van de vermogensgrens op die van de huurtoeslag verliezen 372 duizend huishoudens de zorgtoeslag en 94 duizend huishoudens verliezen het kindgebonden budget.
- Deze maatregel mitigeert het positieve koopkrachteffect van een aantal andere koopkrachtmaatregelen waarover wordt besloten (verhoging zorgtoeslag of verhoging kindgebonden budget). Deze zijn ook gericht om niet alleen de allerlaagste inkomens te bereiken, maar ook inkomens daar vlak boven (tot modaal). Vooral mensen met een laag inkomen maar groot vermogen worden door de maatregel geraakt (voor de zorgtoeslag zijn dit onder andere gepensioneerden).
- Bij de overstap op een geharmoniseerde vermogenstoets voldoet een huishouden voor alle toeslagen tegelijk wel of niet aan de vermogenstoets. Dit zal tot extra hoge terugvorderingen leiden, omdat een huishouden die van de drie toeslagen gebruik maakt nu bij overschrijding van de vermogensgrens drie toeslagen verliest in plaats van een of twee. Vooral in combinatie met maatregelen in het pakket die toeslagen verhogen en daardoor het aantal rechthebbenden op deze toeslagen vergroot, kan deze maatregel tot schrijnende situaties leiden (bijvoorbeeld gepensioneerden met een laag inkomen, een hoge energierekening en wat spaargeld die een hogere zorgtoeslag denken te krijgen maar deze door de harde vermogensgrens juist helemaal verliezen). Er kan ook voor worden gekozen om een geleidelijke geharmoniseerde vermogenstoets in te voeren, zodat niet in één keer alle toeslagen wegvallen. Op dit moment wordt onderzocht hoe dit kan worden vormgegeven.

Budgettaire effecten

De huidige (grove) inschatting is de opbrengst rond de € 680 mln structureel, waarvan ongeveer € 220 mln kindgebonden budget en € 460 mln zorgtoeslag.

Uitvoering

Uitvoeringstechnisch is de maatregel mogelijk. De ICT aanpassingen die nodig zijn voor deze maatregelen zijn van geringe omvang. Per saldo zijn de effecten van deze maatregelen op de uitvoering gering. De uitvoering geeft aan de maatregel zeer onwenselijk te vinden omdat er zo veel huishoudens plotseling buiten de toeslagen vallen.

Redeneerlijn Actieplan fiscaal neutraal vermogen opbouwen

- Ons belastingstelsel is essentieel voor financiering van alle publieke voorzieningen zoals zorg en onderwijs, en daarmee voor het functioneren van de samenleving. Het draagvlak voor ons fiscale stelsel staat of valt met de vraag of mensen zich fair behandeld voelen.
- De CPB studie eerder dit jaar, maar ook het IBO vermogensverdeling, laten ons zien dat die last niet altijd eerlijk is verdeeld. Verschillende vormen van werk worden niet gelijk behandeld. En het voordeel van fiscale regelingen komt door constructievorming soms heel scheef terecht bij de meest vermogende Nederlanders.
- Om een voorbeeld te noemen: Een vermogende Nederlander met een eigen ANBI (algemeen nut beogende instelling) kan met periodieke giften aan zijn eigen stichting de inkomstenbelasting reduceren tot precies nul. Vinden we dit passen bij het draagkrachtbeginsel?
- Wat gaat het kabinet doen:
    - **Het kabinet heeft in het voorjaar al besloten** om de jubelton af te schaffen, die het mogelijk maakte voor kinderen van welvarende ouders om belastingvrij een gift te ontvangen bij de aanschaf van een eigen woning. Eerder is al besloten de mogelijkheden voor het lenen van de eigen bv van dga's te beperken. Daarnaast wordt de doelmatigheidsmarge van het gebruikelijk loon verlaagd. Hierdoor worden de mogelijkheden voor belastinguitstel verkleind. En de schijfgrens in de Vpb, waardoor mensen hun bv gingen opknippen om meerdere keren onder het lage tarief te vallen, is verlaagd tot € 200.000.
    - **Daarnaast neemt het kabinet in deze Miljoenennota nog een aantal nieuwe maatregelen**: PM Besluitvorming giftenaftrek, doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon, Laag Vpb tarief naar x%, verhuurd vastgoed BOR.
- In deze kabinetsperiode wil ik blijven werken aan het op een evenwichtige manier belasten van vermogen. Zodanig dat al die onbedoelde fiscale bijeffecten een kleinere rol gaat spelen in de vermogensopbouw van Nederlanders. Ik wil daarom deze kabinetsperiode met een taakstellende opdracht van PM miljoen werken aan het oplossen van belastingconstructies.
- Hiermee zijn niet alle stappen op het gebied van vermogen gezet. Dit zijn de stappen die dit kabinet zet. Maar uiteindelijk is dit een traject van lange adem. Ook na deze kabinetsperiode zullen verdere stappen nodig zijn om de bepaalde fiscale onevenwichtigheden in te perken. Op termijn acht ik het wenselijk om naar een uniform vpb-tarief toe te werken. Dat draagt bij aan globaal evenwicht en voorkomt ongewenst fiscaal gedrag.

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:

Onderwerp: Stukken voor call 17 uur
Datum: zondag 28 augustus 2022 16:21:37
Bijlagen: Pakket F 28 augustus.docx
Vragen 28 augustus.docx

Hoi Sigrid en Marnix,
Om 17 uur staat zo direct een call gepland om verder te praten over de besluitvorming.
Bijgevoegd vinden jullie twee stukken om te bespreken:

1. Concept versie van nieuwe pakket F;
2. Antwoorden op vragen die gister zijn gesteld.

We zullen e.e.a. zo ook nader toelichten.
Groet Persoonsgegevens

1. Reeks inkomstenkader bij invoering BPM bestelauto's per 2024

Tabel 1: Budgettaire opbrengst bpm-bestelauto (in mln. €)									
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**cum.**	**struc.**
Raming startnota (prijzen 2024)	229	371	493	427	351	262	149	2281	149
Invoering ineens per 2025 met grondslag CO2-uitstoot									
Nieuwe raming invoering per 2025 (prijzen 2025)		510	407	341	246	154	70	1728	-111
Verschil (huidige reeks inkomstenkader)	-229	139	-86	-86	-105	-108	-79	-554	-260
Invoering ineens per 2024 met grondslag CO2-uitstoot									
Nieuwe raming invoering per 2024 (prijzen 2024)	379	385	368	319	230	139	53	1872	-114
Verschil	150	15	-125	-108	-122	-124	-96	-409	-263

Invoering per 2024 ipv 2025 zorgt ervoor dat de cumulatieve kosten tov 2030 dalen van € 550 mln tot € 410 mln. Dit tekort kan worden gedekt bij het aanpassen van de MRB bestelauto's.

2. Welke mkb-knoppen zijn er?

Loonheffing/premies werknemersverzekeringen

- **Werkkostenregeling (WKR)**. De vrije ruimte in de WKR bedraagt 1,7% tot de eerste € 400.000 en 1,18% van de loonsom daarboven. Het verhogen van de vrije ruimte tot € 400.000 slaat neer bij alle werkgevers, maar is relatief voordelig voor het MKB. Deze maatregel slaat ook neer bij het mkb zonder personeel (de dga). NB: er is geen beeld in hoeverre het MKB de vrije ruimte volmaakt.
- **Verlagen aof-premies kleine werkgevers**: vanaf 2022 is er een gedifferentieerde Aof-premie. Kleine werkgevers betalen het lage tarief in de Aof-premie. De grens hiervoor ligt bij een loonsom tot 25 maal de gemiddelde loonsom (in 2022: € 882.500). Het verlaagde tarief is daarmee exact gericht op de kleine werkgever in het MKB met personeel.
- **Lage inkomensvoordeel (LIV)**. Werkgevers kunnen voor werknemers met een laag inkomen een vergoeding krijgen, de LIV. De LIV is niet specifiek gericht op het MKB. Verhoging van de LIV kan bijdragen aan het dempen van de loonkosten voor werknemers met het minimumloon. In het coalitieakkoord is afgesproken deze per 2025 af te schaffen. Verhogen van de LIV zou dan ook tijdelijk zijn.

Geen specifieke knoppen in de Vpb voor het MKB

- Een specifieke (terugsluis)maatregel in de Vpb voor het MKB zonder dat daarbij een objectief onderscheid wordt gemaakt (bijv. omvang winst, zoals bij hoog/laag tarief of de omvang van een investering, zoals bij de kleinschaligheidsinvesteringaftrek (KIA) etc.) is niet mogelijk (mogelijk selectief voordeel/risico op staatssteun).
- Het is bovendien ingewikkeld om een afbakening te maken tussen MKB en het grootbedrijf. Vaak worden bij dat onderscheid maatstaven gebruikt die zien op winst, omzet en aantal medewerkers (of een combinatie daarvan). Dat kan echter een onzuiver beeld geven, omdat de winst, omzet en aantal medewerkers van een vennootschap of groep van vennootschappen in NL beperkt kan zijn (en dus onder MKB zou worden geschaard, terwijl die vennootschap(pen) onderdeel kunnen uitmaken van een multinationale groep die m.n. buiten NL actief is).
- Wel kan worden overwogen om bestaande regelingen (bijv. MIA/VAMIL/EIA) uit te breiden, zodat het MKB daarvan kan profiteren (echter staan deze regelingen ook breder open). Dit geeft ook een duurzaamheidsprikkel.

3. Is het mogelijk investeringen in duurzaamheid fiscaal te stimuleren?

- Als de wens is om voor een prikkel te geven voor investeringen in duurzame bedrijfsmiddelen kan taakstellende verhoging van MIA/VAMIL/EIA worden overwogen.
- Deze regelingen staan echter open voor alle ondernemingen (onafhankelijk van de omvang).
- Er is nu vrijwel jaarlijks sprake van onderuitputting van de budgetten. Dit hangt ook samen met de systematiek.
- In 2023 worden de MIA/VAMIL/EIA geëvalueerd. In het licht van het toetsingskader fiscale regelingen en de startnota kunnen vraagtekens worden geplaatst bij het fiscale instrument (fiscale subsidie is bij gelijke investeringsomvang afhankelijk van vraag of het een belastingplichtige is met winst uit onderneming in de IB (tariefprogressie IB) of de vennootschapsbelasting (hoog/laag tarief), of er winst of verlies is in een jaar (moment van genieten van subsidie, denk bijv. aan start-ups die in de eerste jaren vaak geen winst maken), winstniveau (verschillende tarieven).

4. Wat is een reëel bedrag voor de stelpost constructies?

- In het IBO is een lijst van constructies opgesteld. Het kabinet neemt al maatregelen om het fiscaal voordeel van enkele constructies te verminderen (lenen via eigen bv, verlagen lage schijfgrens Vpb, beperken 30%-regeling). Daarnaar zijn er in het pakket ook enkele maatregelen toegevoegd (aftoppen periodieke giften in giftenaftrek, verhogen tarief box 2).
- Het IBO noemt verder onder andere nog het oneigenlijk gebruik in de BOR. Het lijkt waarschijnlijk dat met maatregelen die het oneigenlijk gebruik verminderen een opbrengst te behalen van ca € 75 mln (een kwart van de BOR).
- Voor het overige liggen nog geen uitgewerkte maatregelen. Hiervoor zou in goed overleg met de Belastingdienst het komende jaar verdere maatregelen uitgewerkt moeten worden.
- Het is waarschijnlijk mogelijk om hiervoor een stelpost van ca € 200-250 mln op te nemen, in een oplopende reeks vanaf 2024/2025. NB: goed te beseffen dat er in 2024 vooral nog parameters aangepast kunnen worden, geen structuuraanpassingen.

5. Wat zijn de gevolgen van het niet-compenseren van de premiedaling van de zorgverzekering (Zvw) voor de uitgavenkant van de begroting?

- De uitgaven aan de Zvw vallen 2,2 miljard euro lager uit in de jaren 2023 tot en met 2027. Op het moment dat deze niet beschikbaar blijft voor het uitgavenbeeld dan valt de bijdrage van 11 miljard euro uit het uitgavenbeeld voor koopkrachtmaatregelen 2,2 miljard euro lager uit. Het bedrag van 11 miljard wordt dan 8,8 miljard euro.

Van: Staatssecretaris FB
Aan:
Cc: Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Stukken fractievoorzitters
Datum: maandag 29 augustus 2022 15:14:32

Dank

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens
Datum: maandag 29 aug. 2022 3:03 PM
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens
Kopie: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: Stukken fractievoorzitters

Hoi Sigrid en Marnix,
Bijgevoegd vinden jullie de stukken die Marita vanmiddag onder de fractievoorzitters heeft verspreid, te weten:

- Oplegger;
- Pakket F met toelichting;
- Beantwoording van een aantal vragen die afgelopen zaterdag nog zijn opgekomen.

De doorrekening van SZW volgt zsm, daar zijn ze nu druk mee bezig.
Groet Persoonsgegevens

Aanvullende vragen fractievoorzitters 29 augustus

1. **Invoering gedifferentieerde AB-tarieven cf voorjaarsnota: is dit mogelijk gezien IV-portfolio?**

- Ja, dit is mogelijk.
- Als gekozen wordt voor deze maatregel zal op een later moment nader bepaald moeten worden hoe geherprioriteerd wordt. De consequenties worden dan in kaart gebracht.
- Eerder is gemeld dat met het uitstellen van werkelijk rendement naar 2016 er ruimte werd gevonden voor 6 maatregelen, waarbij het omvormen van de tweede schijf maatregelen als parameter vormgegeven zou worden. Wanneer toch een tweede schijf wordt geïntroduceerd, dan is dit een structuurwijziging van 150 IV dagen die prioritering vergt.
- Voor de maatregelen in de inkomensheffingen geldt dat in beginsel enkel parameterwijzigingen mogelijk zijn en voor structuurwijziging geldt dat geherprioriteerd moet worden.
- Er is een groot beroep op het portfolio voor deze keten o.a. door de noodzaak Cool:gen uit te faseren en de introductie van werkelijk rendement in box 3. De exacte impact van de laatste kan pas worden bepaald nadat de vormgeving (en wetteksten) van werkelijk rendement definitief zijn.

2. **Afschaffen BPM-vrijstelling bestelauto's per 2024: is dit mogelijk?**

- Ja, dit is mogelijk.
- We raden het om uitvoeringstechnische redenen af, om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto ondernemers al per 1 januari 2024 in 1 keer af te schaffen. De benodigde IV-inspanningen voor het inregelen van afbouw per 1 januari 2024 heeft namelijk gevolgen voor de implementatietermijn van andere dossiers, zoals uitstel van moderniserings- en vernieuwingstrajecten. Deze verdringingseffecten zijn veel minder het geval, wanneer de maatregel per 1 januari 2025 wordt ingevoerd.
- In onderstaande tabel is de nieuwe budgettaire reeks opgenomen, wanneer de maatregel per 1 januari 2024 wordt ingevoerd. De te dekken budgettaire derving ten opzichte van de reeks uit het coalitieakkoord is circa € 409 mln. cumulatief over de periode 2024-2030 in prijzen 2024. De CO2-reductie is daarnaast in 2030 circa 0,1 Mton groter (in totaal 0,85 Mton).
- Kanttekening is dat in 2024 de markt voor elektrische bestelauto's minder ver is ontwikkeld, waardoor het aanbod een beperking kan vormen. Deze mogelijke aanbodrestrictie is meegenomen in de berekening maar kent een grote onzekerheid.
- Dekking van de budgettaire derving tov CA wordt in hetzelfde domein gevonden door verhoging van de (MRB) voor bestelauto's van ondernemers.
- De tabel laat zien dat die budgettaire derving bij invoering in 2025 €554 mln is en bij invoering in 2026 €1163 mln is.

Tabel 1: Budgettaire opbrengst bpm-bestelauto (in mln. €)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	cum.	struc.
Raming startnota (prijzen 2024)	229	371	493	427	351	262	149	2281	149
Invoering ineens per 2024 met grondslag CO2-uitstoot									
Nieuwe raming (prijzen 2024)	379	385	368	319	230	139	53	1872	-114
Verschil	150	15	-125	-108	-122	-124	-96	**-409**	-263
Invoering ineens per 2025 met grondslag CO2-uitstoot									
Nieuwe raming (prijzen 2025)		510	407	341	246	154	70	1728	-111
Verschil	-229	139	-86	-86	-105	-108	-79	**-554**[1]	-260
Invoering ineens per 2026 met grondslag CO2-uitstoot									
Nieuwe raming (prijzen 2026)			331	317	249	154	68	1119	-112
Verschil	-229	-371	-161	-110	-102	-109	-81	**-1163**	-261

[1] De reeksen worden in het inkomstenkader geboekt in prijzen van het jaar van invoering, dat vereist een actualisatie van de eerdere verstrekte cijfers die in prijspeil 2021 waren. Het eerder genoemde verschil tussen de reeks in de startnota en de huidige opbrengst van circa € 660 miljoen cumulatief is daarmee teruggelopen tot € 554 miljoen.

3. Welke mkb-knoppen zijn er?

- Onderstaand is een inventarisatie opgenomen van regelingen waar het mkb voordeel van heeft. Hierbij lijkt het lage tarief in de Aof-premie de meest gerichte 'mkb-knop'.

Loonheffing/premies werknemersverzekeringen

- **Verlagen aof-premies kleine werkgevers**: vanaf 2022 is er een gedifferentieerde Aof-premie. Kleine werkgevers betalen het lage tarief in de Aof-premie. De grens hiervoor ligt bij een loonsom tot 25 maal de gemiddelde loonsom (in 2022: € 882.500). Het verlaagde tarief is daarmee exact gericht op de kleine werkgever in het MKB met personeel.
- **Werkkostenregeling (WKR)**. De vrije ruimte in de WKR bedraagt 1,7% tot de eerste € 400.000 en 1,18% van de loonsom daarboven. Het verhogen van de vrije ruimte tot € 400.000 slaat neer bij alle werkgevers, maar is relatief voordelig voor het MKB. Deze maatregel slaat ook neer bij het mkb zonder personeel (de dga). NB: er is geen beeld in hoeverre het MKB de vrije ruimte volmaakt.
- **Lage inkomensvoordeel (LIV)**. Werkgevers kunnen voor werknemers met een laag inkomen een vergoeding krijgen, de LIV. De LIV is niet specifiek gericht op het MKB. Verhoging van de LIV kan bijdragen aan het dempen van de loonkosten voor werknemers met het minimumloon. In het coalitieakkoord is afgesproken deze per 2025 af te schaffen. Verhogen van de LIV zou dan ook tijdelijk zijn.

Geen specifieke knoppen in de Vpb voor het MKB

- Een specifieke (terugsluis)maatregel in de Vpb voor het MKB zonder dat daarbij een objectief onderscheid wordt gemaakt (bijv. omvang winst, zoals bij hoog/laag tarief of de omvang van een investering, zoals bij de kleinschaligheidsinvesteringaftrek (KIA) etc.) is niet mogelijk (mogelijk selectief voordeel/risico op staatssteun).
- Het is bovendien ingewikkeld om een afbakening te maken tussen MKB en het grootbedrijf. Vaak worden bij dat onderscheid maatstaven gebruikt die zien op winst, omzet en aantal medewerkers (of een combinatie daarvan). Dat kan echter een onzuiver beeld geven, omdat de winst, omzet en aantal medewerkers van een vennootschap of groep van vennootschappen in NL beperkt kan zijn (en dus onder MKB zou worden geschaard, terwijl die vennootschap(pen) onderdeel kunnen uitmaken van een multinationale groep die m.n. buiten NL actief is).
- Wel kan worden overwogen om bestaande regelingen (bijv. MIA/VAMIL/EIA) uit te breiden, zodat het MKB daarvan kan profiteren (echter staan deze regelingen ook breder open). Dit geeft ook een duurzaamheidsprikkel.

4. Is het mogelijk investeringen in duurzaamheid fiscaal te stimuleren?

- Als de wens is om voor een prikkel te geven voor investeringen in duurzame bedrijfsmiddelen kan taakstellende verhoging van MIA/VAMIL/EIA worden overwogen.
- Deze regelingen staan echter open voor alle ondernemingen (onafhankelijk van de omvang).
- Er is nu vrijwel jaarlijks sprake van onderuitputting van de budgetten. Dit hangt ook samen met de systematiek.

5. Wat zijn de gevolgen van het niet-compenseren van de premiedaling van de zorgverzekering (Zvw) voor de uitgavenkant van de begroting?

- De uitgaven aan de Zvw vallen 2,2 miljard euro lager uit in de jaren 2023 tot en met 2027. Op het moment dat deze niet beschikbaar blijft voor het uitgavenbeeld dan valt de bijdrage van 11 miljard euro uit het uitgavenbeeld voor koopkrachtmaatregelen 2,2 miljard euro lager uit. Het bedrag van 11 miljard wordt dan 8,8 miljard euro.

6. Wat zijn de sleutels van aanpassing laag tarief/schijfgrens in de Vpb?

- Onderstaande tabel laat zien wat de opbrengsten zijn van mutaties in het lage tarief/schijfgrens (prijspeil 2023). NB: er zit een interactie-effect met de maatregel rond het gebruikelijk loon.

	Laag tarief												
Schijfgrens	15%	16%	17%	18%	19%	20%	20,80%	21%	22%	23%	24%	25%	25,8%
200.000	-	403	806	1.209	1.613	2.016	2.338	2.405	2.741	3.077	3.413	3.749	4.018
190.000	100	494	888	1.282	1.676	2.069	2.377	2.443	2.771	3.099	3.427	3.756	4.018
150.000	562	913	1.264	1.615	1.967	2.321	2.555	2.614	2.906	3.199	3.491	3.784	4.018
100.000	1.317	1.722	1.956	2.190	2.425	2.659	2.846	2.893	3.128	3.362	3.596	3.831	4.018
50.000	2.399	2.549	2.699	2.849	2.999	3.149	3.269	3.299	3.449	3.598	3.748	3.898	4.018
0	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018

NB: enkele kanttekeningen bij fbi-maatregel

- De vastgoedmaatregel leidt ertoe dat een fiscale beleggingsinstelling (fbi) niet meer direct mag beleggen in Nederlands vastgoed.
- De vastgoedmaatregel raakt fbi's die direct beleggen in Nederlands vastgoed. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen niet-beursgenoteerde fbi's en beursgenoteerde fbi's.
- Voor niet-beursgenoteerde fbi's hoeft de structurele impact van de maatregel niet groot te zijn.
- Bij beleggers in niet-beursgenoteerde fbi's kan bijvoorbeeld gedacht worden aan (Nederlandse) pensioenfondsen en verzekeraars. Voor deze institutionele beleggers staan ook andere mogelijkheden open om samen met andere fiscaal neutraal te beleggen in vastgoed, bijvoorbeeld door middel van een besloten fonds voor gemene rekening (een besloten fonds voor gemene rekening is fiscaal transparant en dus niet onderworpen aan Vpb). De belastingheffing vindt hierbij plaats op het niveau van de beleggers. Zo zullen naar verwachting (Vpb-vrijgestelde) pensioenfondsen hun vastgoed-fbi's omvormen naar dergelijke transparante fondsstructuren omdat zij op die manier de Vpb-last gelijk kunnen houden (ook in dat geval is het resultaat behaald met vastgoed niet belast).
- Belastingplichtigen zullen dan wel de tijd moeten hebben om te herstructureren. Invoering per 2023 zou dan redelijkerwijs te vroeg zijn.
- De herstructurering kan afhankelijk van de situatie leiden tot belastbare feiten voor de overdrachtsbelasting, waarbij de bestaande vrijstellingen in voorkomende gevallen maar niet altijd een uitkomst bieden. De daadwerkelijke omvang van de overdrachtsbelasting zal moeten worden gekwantificeerd en eventueel flankerend beleid zal daarbij nog verkend moeten worden.

Beantwoording vragen tijdens coalitieoverleg 29 augustus

1. Waar is de opbouw van de terugsluis naar het MKB over tijd op gebaseerd?

- Uitgangspunt bij het opstellen van de eerdere reeks was dat het totale budgettair beslag in de jaren '23 t/m '27 uitkwam op 2,8 mld. en dat de structurele reeks maximaal 850 mln. bedraagt.
- Om deze redenen is er gekozen voor een oplopend ingroeipad, waarin de lastenverlichting vanaf 2025 sterk toeneemt.
- Er kan ook gekozen worden voor een ander ingroeipad. Een andere mogelijk ingroeipad staat in de onderstaande tabel.

Maatregel ('+' = saldoverslechterend, in mln)	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Terugsluis MKB – ingroeipad oud	200	200	700	850	850	850
Terugsluis MKB – ingroeipad aangepast	400	450	500	600	850	850

2. Wat is de sleutel voor het lage box 2 tarief? Wat gebeurt er als het naar 25% gaat?

- Vanaf 2024 geldt in box 2 een gedifferentieerd tarief. Hierbij geldt voor een inkomen tot 67 dzd. euro een verlaagd tarief van 26% en daarboven geldt het hoge tarief van 29,5%.

Sleutels
- Verhoging van het lage tarief levert 76 mln. op per %-punt verhoging
- Verhoging van het hoge tarief levert 61 mln. op per %-punt verhoging

Kosten verlagen naar 25%
- Het verlagen van het lage tarief naar 25% kost dus 76 mln.

3. Kan het taakstellende bedrag voor constructies veel hoger, bijvoorbeeld richting € 350 mln?

Op dit moment zijn er nog geen maatregelen voor 350 mln in beeld. Budgettair is het risico echter nihil als er een placeholder geldt via de aof-premie. Het is dus mogelijk om de taakstelling te verhogen. Naarmate de taakstelling hoger wordt, wordt de kans wel groter dat (een deel van) het geld opgehaald moet worden via de aof. Voor de invulling van de post zou in ieder geval gekeken worden naar de constructies uit het IBO Vermogensverdeling, er zal verder geïnventariseerd worden via teams uit de uitvoering en er kan in den brede naar negatief geëvalueerde fiscale regelingen gekeken worden.

4. Wat levert een eenmalige versnelling in de afbouw van de zelfstandigenaftrek op? Wat levert een afbouw van € 1200 naar € 600 op?

Maatregel ('+' = saldoverslechterend, in mln)	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Optie 1: versneld afbouwen naar €1200 zelfstandigenaftrek in 2026 ipv 2030	173	345	518	688	510	0
Optie 2: versneld afbouwen zelfstandigenaftrek & verder verlagen naar €600	22	44	67	89	111	178

5. Wat betekent een verhoging van de opbrengst van hoger box 3 tarief met € 2 miljard per 2026?

- De opbrengst van box 3 was de afgelopen jaren ongeveer 4,5 miljard. Bij 2 miljard opbrengst via het tarief zou dit waarschijnlijk met 15 tot 20 procentpunt omhoog moeten.

Sleutels
- Verhoging levert € 134 mln op per %-punt verhoging.
- Sleutel voor heffingsvrij vermogen: €1000 verlagen is ongeveer €13 mln. De hoogte is nu € 50.650.
- Deze sleutel geldt voor kleine mutaties, niet bij mutaties met orde grootte van 1 of 2 miljard.

Kanttekening
- Het lijkt onwaarschijnlijk dat het verhogen van het tarief leidt tot een extra opbrengst van 2 miljard per 2026. Dit zou waarschijnlijk een relatief groot gedragseffect (vlucht naar box 2, buitenland) veroorzaken.
- Via een toptarief lijkt het ook niet realistisch om 2 miljard op te halen. Juist bij de groep zeer vermogenden is een sterk gedragseffect te verwachten. Als de spaarrente in de toekomst stijgt, dan raakt een tariefsverhoging ook spaarders.

Vraag: Met welke maatregelen kunnen huishoudens in het 2e en 3e inkomenskwintiel het best worden ondersteund?

- Om te onderzoeken welke maatregel het best huishoudens in het 2e en 3e inkomenskwintiel ondersteunt zijn de inkomenseffecten van 6 maatregelen vergeleken:

  1. *Verlagen tarief (gehele) eerste schijf IB*
  2. *Verlagen tarieven in de energiebelasting*
  3. *Verhogen belastingvermindering in de energiebelasting*
  4. *Verlagen tarieven in de energiebelasting en verhogen belastingvermindering in de energiebelasting*
  5. *Verlaging accijns*
  6. *Verlagen btw op energie*

- Deze maatregelen zijn voor vergelijkbaarheid doorgerekend met een vergelijkbaar budgettair beslag (ca. 1,8 miljard), dit is vergelijkbaar met het verlagen van het btw-tarief gedurende een halfjaar.
- De tabel laat het effect van de losse maatregelen zien bovenop de cMEV met prognose energieprijzen (EZK).

Inkomens-groep	**Tarief Eerste Schijf (IB)**	**EB - Tarieven**	**EB –** Belasting-vermin-dering	**EB -** combi	**Accijns**	**Btw energie**
1e (<=117% wml)	0,4%	0,7%	1,2%	1,0%	0,0%	0,9%
2e (117-187% wml)	**0,5%**	**0,6%**	**0,9%**	**0,8%**	**0,2%**	**0,7%**
3e (187-286% wml)	**0,5%**	**0,5%**	**0,6%**	**0,6%**	**0,4%**	**0,6%**
4e (286-422% wml)	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
5e (>422% wml)	0,5%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%

- Op basis van bovenstaande lijkt de meest effectieve maatregel voor compensatie voor de tweede en derde inkomensgroep het verhogen van de belastingvermindering (al dan niet i.c.m. tariefsverlaging) in de EB **(optie 3 of 4)**, gevolgd door de btw-verlaging op energie **(optie 6)**.
- Een verlaging van het btw-tarief kan helpen om de achterliggende spreiding te verminderen, omdat dit relatief meer neerslaat bij mensen met een hoog tarief/hoog verbruik.
- Indien de wens is om het verschil met de 1e inkomensgroep te verkleinen, is de accijnsverlaging een goede maatregel. Het vervangen van een verlaging in de EB of btw op energie gaat wel ten koste van de koopkracht van zowel de 1e inkomensgroep als de koopkracht van de 2e en 3e inkomensgroep.
- NB: naast de doorgerekende maatregelen is gekeken naar een aantal andere maatregelen in de fiscaliteit. Hierbij bleek het erg lastig te zijn om het tweede en derde inkomenskwintiel gericht te bereiken. Dit is o.a. het gevolg van de samenstelling van deze groep. Het tweede inkomenskwintiel bestaat voor de helft uit werkenden en voor bijna de helft uit gepensioneerden. Dit maakt het erg lastig om met één maatregel de hele groep tegemoet te komen.

Van: Persoonsgegevens
Verzonden: woensdag 31 augustus 2022 18:32
Aan: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: Augustusbrief 2022 MR + annotatie MR

Hoi Sigrid, Marnix en Aukje,

Bijgevoegd vinden jullie de definitieve MR versie van de augustusbrief 2022. Jullie ontvangen deze nieuwe versie ook geprint op AZ.
De annotatie is conform de bespreking aangepast.

Mochten jullie de augustusbrief na afloop van de MR weer willen innemen, dan adviseren wij jullie om dit aan het begin van het agendapunt aan te geven.

Groet, Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

MR advisering augustusbrief

Datum
31 augustus 2022

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding

Vanavond, 31 augustus, ligt de augustusbrief in de MR. Deze wordt door u (minister) ingebracht. In de augustusbrief wordt de besluitvorming vastgelegd. Op basis van de besluitvorming in de augustusbrief wordt de Miljoenennota afgerond. In de Miljoenennota wordt de besluitvorming gepresenteerd.

Spreeklijn

- De verwachte ontwikkeling van de koopkracht voor 2022 en 2023 is sterk negatief en in historisch perspectief uitzonderlijk. Feit blijft dat structureel herstel van de koopkracht primair zal moeten komen vanuit loonstijging.
- Als aanvulling neemt het kabinet een flink pakket aan maatregelen om huishoudens te ondersteunen bij de hoge energierekening. In totaal neemt het kabinet voor bijna €18 mrd aan koopkrachtmaatregelen. Hiermee kunnen we niet alle pijn wegnemen, maar met dit pakket kan het kabinet daadkracht uitstralen, wat op dit moment hard nodig is.
- Het koopkrachtpakket dat in 2022 is ingezet wordt in 2023 voortgezet en uitgebreid met verdere maatregelen. Deze maatregelen richten zich vooral op de meest kwetsbare huishoudens door het extra verhogen van de zorg- en huurtoeslag en het kindgebonden budget. Net als in 2022 stelt het kabinet budget beschikbaar voor gemeenten om een energietoeslag uit te keren aan kwetsbare huishoudens. Middeninkomens profiteren onder andere ook van de lagere belastingtarieven op energie en de verlenging van de accijnsmaatregel.
- Om werken aantrekkelijker te maken worden – naast de maatregelen om de energieprijzen te dempen – de lasten op arbeid verlaagd en het minimumloon per 1 januari met 10% verhoogd, inclusief de reguliere indexatie.
- Aan de dekkingskant worden structurele maatregelen genomen die in lijn zijn met de aanbevelingen van het IBO Vermogensverdeling. Hiermee wordt een flinke stap gemaakt in het verschuiven van lasten op arbeid naar lasten op vermogen. De belasting van verschillende typen werkenden wordt meer in evenwicht gebracht. Ook zullen er stappen worden gezet in het aanpakken van opmerkelijke belastingconstructies door de giftenaftrek aan te passen en breder constructies aan te pakken. Hiermee worden de lasten op arbeid verlaagd, waar ook middeninkomens van profiteren.
- Het lage vpb-tarief wordt verhoogd naar 19% om het fiscaal gedreven gedrag in box 2 tegen te gaan. De opbrengst hiervan wordt direct teruggegeven in de

lasten op arbeid voor werkgevers en werknemers. Hiermee komt de belasting op arbeid en vermogen meer met elkaar in balans.

- Per saldo kent het pakket een kleine structurele overdekking. Daar tegenover staat een cumulatieve onderdekking in de meerjarenperiode (jaren 2022 t/m 2027).
- De koopkrachtdoorrekening van SZW laat zien dat het pakket de koopkrachtontwikkeling in 2023 sterk verbetert voor alle groepen. De mediane koopkrachtontwikkeling voor alle huishoudens is +3,2%.
- Vooral huishoudens met lage inkomens profiteren van het pakket, de mediane koopkrachtontwikkeling van deze groep neemt toe met 7,0%-punt naar +7,4%.
- Hierbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat huishoudens met lage inkomens harder worden geraakt door de hoge energieprijzen omdat zij een groter deel van hun inkomen aan energie besteden. Dit is niet meegenomen in de standaardkoopkrachtplaatjes. Met een aparte doorrekening van het inkomenseffect als gevolg van de energierekening is dit inzichtelijk gemaakt. Deze laat zien dat het pakket de koopkrachtontwikkeling van alle groepen sterk verbetert, maar dat de mediane ontwikkeling van het besteedbaar inkomen voor alle inkomensgroepen negatief is.
- De doorrekening van de koopkracht is als bijlage toegevoegd aan de augustusbrief.

Advies

De volgende punten kunnen mogelijk worden ingebracht.
Mogelijk komt vanavond de dekking voor Pallas en derogatie tijdens de MR op. Hiervoor ontvangt u twee separate annotaties. lopende onderhandelingen
lopende onderhandelingen
lopende onderhandelingen Hiermee komt dit punt dus niet tijdens de MR op. De volgende punten kunnen mogelijk worden ingebracht:

Mogelijke inbreng vanuit EZK

- Wellicht brengt de minister van EZK in dat het lastig is te bezien is wat er gebeurt met de lasten voor het bedrijfsleven;

- Naar verwachting zal MEZK of MKE verzoeken om 250 miljoen (of 300 miljoen) te reserveren voor een gas- of energiebesparingspakket, te financieren uit de kolenmeevaller. U kunt dan aangeven:
  - Ik kan hier niet mee akkoord gaan, en dit is ook niet zo afgesproken in het BWO hierover op 19 augustus. Ten eerste is de omvang van de kolenmeevaller nog onzeker. 1 miljard euro wordt nu ingezet bij de Miljoenennota; het is nog niet zeker dat er nog aanvullende ruimte is.
  - Ook is erg onzeker of de voorgestelde instrumenten effectief zijn voor energiebesparing op de korte termijn, dus in reactie op een acute gascrisis.
  - Ambtelijk kan, zoals afgesproken in het BWO, verder gekeken worden naar evt. urgente gasbesparingsmaatregelen, maar zonder nu al geld te reserveren. Sinds het BWO heb ik echter geen nieuw voorstel of onderbouwing ontvangen.

- Het pakket zou gefinancierd worden uit de vrijgevallen middelen als gevolg van het terugdraaien van de productiebeperking kolencentrales. Van de meevaller wordt bij deze MN 500 miljoen euro gereserveerd voor kapitalisering van Stedin en 500 miljoen euro als dekking voor de generale problematiek (totaal 1 miljard euro). De omvang van de totale meevaller is pas dit najaar bekend; mogelijk is er meer ruimte, maar mogelijk ook helemaal niet.
- Voor zover bekend gaat het om een pakket van 240 miljoen euro in 2023. Het grootste deel daarvan is bedoeld voor generieke subsidies voor het bedrijfsleven/industrie (zoals de Versnelde Klimaatinvesteringen Industrie (VEKI), de Demonstratie Energieinnovatie (DEI+) en de EIA (Energie-investeringsaftrek ondernemers)), gericht op het stimuleren van duurzame investeringen of groene innovatie. Een kleiner deel van het budget is bedoeld voor kennis en onderzoek, of praktische ondersteuning. O.i. zal dit pakket weinig effect sorteren, omdat dit grotendeels gaat om generieke subsidies. Ook ligt de gasprijs nu ca. 15 keer zo hoog als een jaar geleden. Als een investering nu nog niet rendabel is, is het onwaarschijnlijk dat een eenmalige extra subsidie dan wel effect heeft.

Mogelijke inbreng vanuit SZW

- Ambtelijk SZW geeft hun minister mondeling wellicht mee dat het ontvangen van de augustusbrief nu wel erg laat komt en dat het hierdoor lastig is om deze voor te bereiden;
- Mogelijk brengen de SZW-bewindspersonen opnieuw op dat de wetsvoorstellen voor het afschaffen van de IOAOW per 2025 en de incidentele verhoging van de WKB die vervolgens in stappen wordt afgebouwd, mogelijk niet door het parlement komen, wat leidt tot budgettaire derving. De SZW bewindspersonen willen mogelijk afspreken dat dit risico dan voor het gehele kabinet is en niet alleen voor de SZW begroting. U kunt reageren dat deze budgettaire risico's afgelopen dagen uitvoerig politiek zijn gewogen en dat het augustuspakket hiervan de uitkomst is. Bovendien wordt het risico gemitigeerd door deze wetsvoorstellen mee te nemen als separate voorstellen in het Belastingplan. Mochten de wetstrajecten op een later moment leiden tot budgettaire derving, dan dient SZW deze van dekking te voorzien.
- Minister SZW brengt mogelijk de deal met VNG over asiel op, specifiek de middelen voor inburgering (90 mln. 2022-2024). SZW wil deze middelen generaal gecompenseerd krijgen en voelt zich achtergesteld t.o.v. BZK en JenV. U kunt aangeven dat het voor nu is opgelost want de middelen worden overgeheveld naar gemeenten, maar dat u vindt dat SZW de middelen voor 2023 en 2024 (40 en 30 mln. respectievelijk) zelf moet dekken en dat we dit opbrengen in het voorjaar.

BPM bestelauto

- Indien ernaar gevraagd wordt, kunt u aangeven dat in het coalitieakkoord is afgesproken de bpm-vrijstelling voor bestelauto ondernemers af te schaffen.

- In het Belastingplan 2023 is deze maatregel als volgt vormgegeven:

    - De vrijstelling voor ondernemers wordt in 1 keer afgeschaft per 2025.

- De grondslag van de bpm voor bestelauto's wordt eveneens per 2025 aangepast van catalogusprijs naar CO2-uitstoot. De grondslag van de bpm voor personenauto's is al CO2-uitstoot. Door de CO2-grondslag hoeft ook in de toekomst over de aanschaf van elektrische bestelauto's geen bpm betaald te worden.

- In het coalitieakkoord was oorspronkelijk afgesproken om de vrijstelling in drie stappen tussen 2024 en 2026 af te bouwen. Dit bleek niet uitvoerbaar voor de Belastingdienst en RDW. Daarom is het voorstel aangepast naar in 1x afschaffen per 2025. Ook de oorspronkelijke grondslag (catalogusprijs) bleek niet uitvoerbaar. Daarom wordt dit aangepast naar CO2-uitstoot.

- De budgettaire opbrengst van de bpm-maatregel is lager dan ten tijde van de startnota was geraamd. Deze derving wordt conform de begrotingsregels gedekt binnen het mobiliteitsdomein, door het tarief in de mrb voor bestelauto ondernemers te verhogen.

- Ook met de nieuwe vormgeving wordt naar verwachting het CO2-reductiedoel uit het CA van 0,7 Mton in 2030 gerealiseerd.

Overig

- Na overleg vanmiddag (woensdag 31 augustus) is het bedrag voor accijns nog zodanig aangepast dat in het eerste half jaar van 2023 dezelfde accijns geldt als de verlaagde accijns eind 2022. De budgettaire opgave voor de accijns neemt daardoor toe met €228 mln. De post met verlaging van de EB (en reservering compensatie energierekening) is in gelijke mate verminderd. De tarieven voor de accijns in de tweede helft van 2023 zijn niet aangepast

Toelichting

Maatregel ('+' = saldoverslechterend)	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Gevolg lagere zorgpremies lasten						
Dekkingsopgave als gevolg lagere zorgpremies inclusief zorgtoeslag VJN & MN	378	378	400	398	398	398
Verhogen TES & Aof door inzet zvw meevallers inclusief zorgtoeslag VJN & MN	-378	-378	-400	-398	-398	-398
Totaal opgave (in mln)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Incidenteel pakket - koopkracht						
Verlaging EB (belastingvermindering en tarieven + reservering compensatie energierekening)	5472	0	0	0	0	0
Uitstellen schuif energiebelasting op elektriciteit naar gas uit CA naar 2024	-246	0	0	0	0	0
Energietoeslag (1300 euro)	1400	0	0	0	0	0
Verhogen zorgtoeslag met 412 euro (incidenteel in 2023)	2117	0	0	0	0	0
Enveloppe flankerend beleid SZW (w.v. 50 mln in 2022 voor bijzondere bijstand)	125	75	0	0	0	0
Inkomensafhankelijke huurverlaging per 1 juli 2023	0	0	0	0	0	0
Verhogen beurs uitwonende studenten	175	325	0	0	0	0
Intensivering Nationaal Isolatieprogramma	150	150	0	0	0	0
Maatregel brandstofaccijns	1225	-16	0	0	0	0
Structureel pakket						
Verhoging WML met 7,5% in 2023 (w.v. 14 miljoen in 2022) inclusief terugdraaien doorwerking arbeidskorting	2821	1736	533	502	477	225
IOAOW verlagen naar 5 euro in 2023 en 2024 en afschaffen in 2025	-496	-151	0	0	0	0
WML aanvullend verhogen tot 10% op 1 januari inclusief reguliere verhoging; 0,55% extra beleidsmatige verhoging (w.v. 7 miljoen in 2022). Doorwerking arbeidskorting wordt teruggedraaid.	332	322	329	331	334	314
Verhoging huurtoeslag met 203 euro (w.v. 25 mln in 2022)	212	325	325	325	325	325
Kindgebonden budget	796	485	248	134	133	100
Kinderopvangtoeslag naar 96%	0	6	80	102	113	113
Arbeidskorting	500	500	500	500	500	500
Verlaging tarief eerste schijf IB	700	700	700	700	700	1000
Investering MKB	500	500	500	500	500	600
waarvan tarief box 2: lage tarief 24,5%, hoge tarief 31%	*70*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*
waarvan verhogen EIA/MIA/VAMIL	*150*	*150*	*150*	*150*	*150*	*150*
waarvan verhogen WKR	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*
waarvan verlagen Aof-premie kleine werkgevers	*230*	*301*	*301*	*301*	*301*	*401*
Caribisch Nederland	16	12	4	4	4	4
Totale lasten (in mln)	**15799**	**4969**	**3219**	**3098**	**3086**	**3181**
Uitgavenbeeld augustus 10,6 miljard t/m 2027 (zie paragraaf 6.1)						
Uitgavenbeeld augustus (w.v. 5,5 miljard in 2022)	-9232	-2235	622	708	-423	0
Structurele dekkingsopties						
Versneld afbouwen zelfstandigenaftrek naar €1200 in 2026 en naar €900 in 2027	-173	-345	-518	-688	-598	-89
Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	-543	-524	-505	-487	-468	-189
Verhogen lage vpb-tarief naar 19%	-1525	-1527	-1528	-1529	-1530	-1549
Box 3: verhogen tarief naar 34% in drie stappen en verhogen heffingsvrij vermogen naar circa €57.000	-84	-217	-350	-350	-350	-350
Aanpak constructies & fiscale regelingen (taakstellend, placeholder tarief eerste schijf)	0	-100	-250	-400	-550	-550
Aftoppen giftenaftrek om ANBI-constructie tegen te gaan	-10	-20	-30	-40	-50	-50
Afschaffen FBI vastgoed	0	-54	-54	-54	-54	-54
Verhogen algemeen overdrachtsbelasting van 10,1% naar 10,4%	-130	-130	-130	-130	-130	-130
Resterend overschot inkomstenkader (waarvan oa herijking leegwaarderatio)	-273	-150	-246	-460	-459	-364
Totale opbrengst (in mln)	**-11970**	**-5302**	**-2989**	**-3430**	**-4612**	**-3325**
Totaal	**3829**	**-333**	**230**	**-332**	**-1526**	**-144**

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Augustusbrief 2022

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding **3**

2 Economisch beeld **4**

3 Ontwikkeling overheidsfinanciën **5**

4 Augustusbesluitvorming **6**

5 Inkomstenkader **11**

6 Uitgaven **13**
6.1 Uitgavenbeeld 13
6.2 Uitgaven Oekraïne 18
6.3 Uitgaven corona 22
6.4 Overhevelingen vanaf de Aanvullende Post 23

7 Interdepartementale Beleidsonderzoeken **25**

Bijlage 1. Inkomstenkader **26**

Bijlage 2. Generale staat **29**

Bijlage 3 Taakopdrachten Interdepartementale Beleidsonderzoeken **51**

Bijlage 4. Doorrekening koopkrachteffecten **57**

1 INLEIDING

De Augustusbrief gaat in op de budgettaire ontwikkelingen van de begroting en geeft een overzicht van de maatregelen die volgen uit de besluitvorming. Er wordt akkoord en mandaat gevraagd om de complete set aan maatregelen uit de augustusbesluitvorming te verwerken in de Miljoenennota 2023. De Miljoenennota wordt vervolgens op Prinsjesdag gepresenteerd. De tabellen met cijfers in de Augustusbrief kunnen eventueel nog wijzigen (mede als gevolg van de macro-economische doorrekening voortvloeiend uit de definitieve MEV). In de Miljoenennota wordt de definitieve stand gepresenteerd.

De Augustusbrief gaat in eerste instantie in op het huidige economisch beeld. Daarbij wordt ook kort stilgestaan bij de ontwikkeling van de overheidsfinanciën. Vervolgens wordt de besluitvorming toegelicht en wordt het inkomstenkader en het koopkrachtbeeld gepresenteerd. Ook worden de totale uitgaven met toelichting gepresenteerd. Tot slot wordt de nieuwe ronde Interdepartementale Beleidsonderzoeken (IBO's) gepresenteerd inclusief de taakopdrachten. In de bijlage wordt ook de doorrekening van de besluitvorming op koopkracht uitgebreid toegelicht.

2 ECONOMISCH BEELD

Na sterk economisch herstel uit de coronacrisis wordt Nederland nu geconfronteerd met hoge inflatie en nieuwe economische onzekerheden, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne. De economische groei valt terug omdat de hoge prijzen de huishoudbestedingen onder druk zetten. Door hoge groei eind vorig jaar en in het afgelopen kwartaal is het groeicijfer voor 2022 nog hoog (4,6%), maar het beeld verschuift. Voor 2023 raamt het CPB een economische groei van 1,1%, terwijl in de vorige raming (CEP) een groei van 1,7% werd voorzien. Met name de overheidsuitgaven en de enigszins op peil blijvende export dragen bij aan de (beperkte) groei volgend jaar, terwijl de consumptie vrijwel tot stilstand komt.

Figuur 1 Groeibijdragen in procentpunten bbp-groei

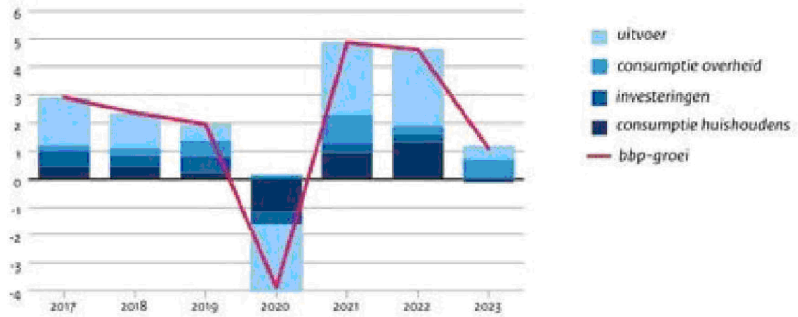

Als de energiecrisis niet verder escaleert verwacht het CPB een inflatie van gemiddeld 9,9%, wat veel hoger is dan de raming eerder dit jaar (5,2%). Voor 2023 wordt lagere inflatie verwacht van 4,3%, al is deze ook hoger dan geraamd bij het CEP (2,4%). De oploop van de werkloosheid is ondanks de economische schok beperkt: van gemiddeld 3,4% in 2022 naar 3,9% in 2023. De aanhoudend krappe arbeidsmarkt en hoge inflatie vertalen zich in opvallend beperkte loonstijgingen. Het CPB verwacht een gemiddelde loonstijging van 2,9% in 2022 en 3,4% in 2023. Relatief gunstige winstcijfers en een dalende arbeidsinkomensquote in 2023 duiden op ruimte voor hogere lonen, alhoewel dit verschilt per sector en bedrijf.

Het CPB publiceert bij de cMEV voor het eerst een raming over mensen in armoede. Op basis van het 'niet-veel-maar-toereikend' armoedebegrip schat het CPB dat in 2022 6,7% van de mensen in armoede leven, wat naar verwachting zal oplopen naar 7,6% in 2023. Het CPB schat daarnaast dat 9,5% van de kinderen in armoede zal leven in 2023, ook mede als gevolg van de hoge inflatie.

Tabel 1. kerncijfers	Augustusraming (cMEV)				Maartraming (CEP)	
	2020	2021	2022	2023	2022	2023
Bbp-groei (%)	– 3,9	4,9	4,6	1,1	3,6	1,7
Werkloze beroepsbevolking (% beroepsbevolking)	4,9	4,2	3,4	3,9	4,0	4,3
Contractloon marktsector (%)	2,8	2,2	2,9	3,4	2,8	3,3
Inflatie (hicp, %)	1,3	2,7	9,9	4,3	5,2	2,4
Personen in armoede (%)		5,7	6,7	7,6		
Feitelijk EMU-saldo (% bbp)	– 3,7	– 2,6	– 0,9	– 1,1	– 2,5	– 2,3
EMU-schuld (% bbp)	54,7	52,4	48,8	47,1	53,8	53,1

3 ONTWIKKELING OVERHEIDSFINANCIËN

Ontwikkeling EMU-saldo en schuld						
(in procenten bbp, - = tekort)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
EMU-saldo Voorjaarsnota 2022	**– 3,4%**	**– 2,5%**	**– 2,6%**	**– 3,0%**	**– 2,7%**	**– 2,7%**
Belasting- en premieinkomsten cMEV	1,2%	0,7%	0,9%	1,0%	1,1%	1,2%
Macro-mutaties cMEV uitgaven	0,1%	– 0,4%	– 0,3%	– 0,3%	– 0,3%	– 0,4%
Nood- en steunmaatregelen corona en Oekraïne	0,1%	– 0,2%	– 0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Besluitvorming augustus belasting- en premieinkomsten	0,0%	– 0,4%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%
Besluitvorming augustus uitgaven	0,3%	– 0,4%	0,0%	– 0,1%	– 0,2%	– 0,1%
Overige mutaties	0,7%	– 0,2%	– 0,4%	– 0,2%	– 0,1%	– 0,1%
Noemereffect (ontwikkeling bbp)	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
EMU-saldo Augustusbrief 2022	**– 1,0%**	**– 3,3%**	**– 2,4%**	**– 2,4%**	**– 2,0%**	**– 1,7%**
Schuld Augustusbrief 2022	**49,8%**	**49,9%**	**50,0%**	**50,4%**	**50,6%**	**50,7%**

Het EMU-saldo valt de komende jaren positiever uit dan geraamd in de afgelopen Voorjaarsnota. In 2022 verbetert het saldo met 2,4 procentpunt bbp naar – 1,0 procent bbp. In 2023 verslechtert het saldo met 0,8 procentpunt bbp naar – 3,3 procent. Richting 2027 ontwikkelt het saldo zich naar – 1,7 procent bbp. Het lagere begrotingstekort en het hogere bbp leiden ertoe dat de EMU-schuld lager uitvalt dan geraamd in de Voorjaarsnota. Eind 2023 komt de schuld uit op 49,9 procent bbp. De komende jaren ontwikkelt de schuld zich richting de 50,7 procent bbp in 2027.

De verbetering is bijna geheel te verklaren door hogere belasting- en premieontvangsten. De toename van de ontvangsten is grotendeels gevolg van de verbeterde economische groei in de eerste helft van 2022 en de gestegen inflatie. De inflatie werkt ook door in hogere uitgaven van de Rijksoverheid, zij het met enige vertraging.

De augustusbesluitvorming over de lasten en de uitgaven onder het plafond zijn cumulatief licht saldoverslechterend voor de jaren 2022 tot en met 2027. Dit komt vooral door een lastenverlichting in 2023. Ook de oploop in de gasbaten is hierin verwerkt.

De gasbaten vallen op transactiebasis vooral toe aan 2022 en 2023. Op kasbasis komen deze ontvangsten gedeeltelijk pas later binnen in het plafond. Omdat het EMU-saldo op transactiebasis geraamd wordt, is een zogeheten kas-transactie-verschil opgenomen onder de post overig.

Deze ramingen van de overheidsfinanciën zijn omgeven met buitengewoon veel onzekerheden. Er gaan verschillende neerwaartse risico's schuil achter deze cijfers. Zo heeft het CPB in de cMEV de groeiverwachting voor volgend jaar naar beneden bijgesteld, maar gaan deze cijfers voor de jaren 2024 en verder nog uit van de economische groeiverwachtingen uit het CEP van maart. Mocht de afname van de economische groei zich doorzetten naar latere jaren, dan zal dat tot een verslechtering van de overheidsfinanciën leiden.

Daarnaast is de oploop in de rente-uitgaven na 2023 niet meegenomen in deze cijfers. Het CPB raamt deze cijfers in het CEP van komend voorjaar. Ter indicatie, als de gestegen rentetarieven in 2023 worden doorgetrokken naar latere jaren, dan leidt dit komend voorjaar tot een rente-tegenvaller van structureel 5 miljard euro per jaar vanaf 2027. Richting de Voorjaarsbesluitvorming zal het kabinet opties en maatregelen inventariseren om deze tegenvaller structureel in te passen.

4 AUGUSTUSBESLUITVORMING

De verwachte ontwikkeling van de koopkracht voor 2022 en 2023 is sterk negatief en in historisch perspectief zeer uitzonderlijk. De gehele koopkrachtdoorrekening van het pakket is opgenomen in bijlage 4. Hoewel de inflatie breder is dan de gestegen energierekening, is dit nog steeds de belangrijkste factor in gestegen kosten van levensonderhoud. In werkelijkheid zijn de verschillen nog groter dan de plaatjes laten zien: de werkelijke hogere kosten voor de energierekening kunnen voor specifieke huishoudens groter zijn, en voor een ander deel lager. Voor een deel van de huishoudens komen deze hogere prijzen pas in 2023 volledig tot uiting.

Het is onduidelijk hoe de geopolitieke situatie zich verder zal ontwikkelen en hoe lang deze energieprijzen aanhouden. Structureel herstel van de koopkracht zal primair moeten komen vanuit loonstijging. Analyses van het CPB en DNB laten zien dat er op dit moment ruimte is voor loonstijging.[1] We zijn als economie goed uit de coronacrisis gekomen. Het CPB ziet het beeld langzaam kantelen, maar de tekorten op de arbeidsmarkt zijn nu groter dan ooit en bedrijven maken veel winst, terwijl de reële lonen ver achterblijven.

Als aanvulling neemt het kabinet een flink pakket aan maatregelen om huishoudens te ondersteunen bij de hoge energierekening. Het koopkrachtpakket dat in 2022 is ingezet wordt in 2023 grotendeels voortgezet en uitgebreid met verdere maatregelen. Hierbij is wel de vervelende boodschap: niet al het verlies kan worden weggenomen. Alle inkomensgroepen hebben minder te besteden door de hogere energieprijzen. De maatregelen richten zich vooral op de meest kwetsbare huishoudens door het extra verhogen van de zorg- en huurtoeslag en het kindgebonden budget, maar middeninkomens profiteren ook van de lagere belastingtarieven op energie en de verlenging van de lagere brandstofaccijns.

Om werken aantrekkelijker te maken worden de lasten op arbeid verlaagd en het minimumloon per 1 januari met 10% verhoogd[2]. In lijn met de aanbevelingen van het IBO Vermogensverdeling wordt de belasting van verschillende typen werkenden meer in evenwicht gebracht. Dit gebeurt met het verhogen van het lage vpb-tarief naar 19%, het afschaffen van de doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon en het verder afbouwen van de zelfstandigenaftrek. Er wordt meer evenwicht gebracht in het belasten van vermogen door het aftoppen van de giftenaftrek en het breder aanpakken van constructies en fiscale regelingen. De opbrengst van de belastingen op vermogen wordt teruggegeven in lasten op arbeid voor werkgevers en werknemers. Hiermee komt de belasting op arbeid en vermogen meer met elkaar in balans.

Zoals gebruikelijk zijn de koopkrachteffecten van het pakket aan maatregelen in kaart gebracht. Doordat de hoge energieprijzen voor huishoudens verschillend uitpakken, zijn de uitkomsten van koopkrachtdoorrekening met meer onzekerheid omgeven dan in voorgaande jaren. Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de effecten van het pakket is daarom gekozen om een aantal aanuvllende doorrekeningen te doen: er is onder andere gekeken naar het voorspelde aantal huishoudens met betaalbaarheidsproblemen en het geraamde aantal personen en kinderen in armoede. Een uitgebreid overzicht met het koopkrachteffect van het pakket is bijgevoegd in bijlage 4.

Tabel besluitvorming augustus

Maatregel ('+' = saldoverslechterend)	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Gevolg lagere zorgpremies lasten						
Dekkingsopgave als gevolg lagere zorgpremies inclusief zorgtoeslag VJN & MN	378	378	400	398	398	398
Verhogen TES & Aof door inzet zvw meevallers inclusief zorgtoeslag VJN & MN	– 378	– 378	– 400	– 398	– 398	– 398
Totaal opgave (in mln)	0	0	0	0	0	0
Incidenteel pakket - koopkracht						
Verlaging EB (belastingvermindering en tarieven + reservering compensatie energierekening)	5472	0	0	0	0	0
Uitstellen schuif energiebelasting op elektriciteit naar gas uit CA naar 2024	– 246	0	0	0	0	0
Energietoeslag (1300 euro)	1400	0	0	0	0	0
Verhogen zorgtoeslag met 412 euro (incidenteel in 2023)	2117	0	0	0	0	0

[1] CPB, cMEV augustus 2022. DNB, Economische Ontwikkelingen en Vooruitzichten juni 2022.
[2] De beleidsmatige verhoging bedraagt 0,55% bovenop het naar voren halen van de WML verhoging van 7,5%. Het totaal komt op 10% inclusief de reguliere indexatie.

Enveloppe flankerend beleid SZW (w.v. 50 mln in 2022 voor bijzondere bijstand)	125	75	0	0	0	0
Inkomensafhankelijke huurverlaging per 1 juli 2023	0	0	0	0	0	0
Verhogen beurs uitwonende studenten	175	325	0	0	0	0
Intensivering Nationaal Isolatieprogramma	150	150	0	0	0	0
Maatregel brandstofaccijns	1225	– 16	0	0	0	0
Structureel pakket						
Verhoging WML met 7,5% in 2023 (w.v. 14 miljoen in 2022) inclusief terugdraaien doorwerking arbeidskorting	2821	1736	533	502	477	225
IOAOW verlagen naar 5 euro in 2023 en 2024 en afschaffen in 2025	– 496	– 151	0	0	0	0
WML aanvullend verhogen tot 10% op 1 januari inclusief reguliere verhoging; 0,55% extra beleidsmatige verhoging (w.v. 7 miljoen in 2022). Doorwerking arbeidskorting wordt teruggedraaid.	332	322	329	331	334	314
Verhoging huurtoeslag met 203 euro (w.v. 25 mln in 2022)	212	325	325	325	325	325
Kindgebonden budget	796	485	248	134	133	100
Kinderopvangtoeslag naar 96%	0	6	80	102	113	113
Arbeidskorting	500	500	500	500	500	500
Verlaging tarief eerste schijf IB	700	700	700	700	700	1000
Investering MKB	500	500	500	500	500	600
waarvan tarief box 2: lage tarief 24,5%, hoge tarief 31%	70	– 1	– 1	– 1	– 1	– 1
waarvan verhogen EIA/MIA/VAMIL	150	150	150	150	150	150
waarvan verhogen WKR	50	50	50	50	50	50
waarvan verlagen Aof-premie kleine werkgevers	230	301	301	301	301	401
Caribisch Nederland	16	12	4	4	4	4
Totale lasten (in mln)	15799	4969	3219	3098	3086	3181
Uitgavenbeeld augustus 10,6 miljard t/m 2027 (zie paragraaf 6.1)						
Uitgavenbeeld augustus (w.v. 5,5 miljard in 2022)	– 9232	– 2235	622	708	– 423	0
Structurele dekkingsopties						
Versneld afbouwen zelfstandigenaftrek naar €1200 in 2026 en naar €900 in 2027	– 173	– 345	– 518	– 688	– 598	– 89
Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	– 543	– 524	– 505	– 487	– 468	– 189
Verhogen lage vpb-tarief naar 19%	– 1525	– 1527	– 1528	– 1529	– 1530	– 1549
Box 3: verhogen tarief naar 34% in drie stappen en verhogen heffingsvrij vermogen naar circa €57.000	– 84	– 217	– 350	– 350	– 350	– 350
Aanpak constructies & fiscale regelingen (taakstellend, placeholder tarief eerste schijf)	0	– 100	– 250	– 400	– 550	– 550
Aftoppen giftenaftrek om ANBI-constructie tegen te gaan	– 10	– 20	– 30	– 40	– 50	– 50
Afschaffen FBI vastgoed	0	– 54	– 54	– 54	– 54	– 54
Verhogen algemeen overdrachtsbelasting van 10,1% naar 10,4%	– 130	– 130	– 130	– 130	– 130	– 130
Resterend overschot inkomstenkader (waarvan oa herijking leegwaarderatio)	– 273	– 150	– 246	– 460	– 459	– 364
Totale opbrengst (in mln)	– 11970	– 5302	– 2989	– 3430	– 4612	– 3325
Totaal	**3829**	**– 333**	**230**	**– 332**	**– 1526**	**– 144**

Het totale pakket binnen de meerjarenperiode leidt tot een dekkingstekort van 1,9 miljard. Dit staat tegenover structurele overdekking van 144 miljoen.

Toelichting per maatregel besluitvorming augustus

De verlaging van de energiebelasting uit 2022 wordt doorgezet en geïntensiveerd. In de energiebelasting worden huishoudens tegemoetgekomen via de belastingvermindering en lagere tarieven. Hiervoor wordt ruim 4,5 miljard euro vrijgemaakt. De btw-verlaging uit 2022 wordt niet doorgezet, maar een deel van deze middelen wordt ingezet om de lasten op energie verder te verlagen, en daarmee het dempende effect van het pakket uit 2022 voort te zetten. De geplande schuif in de energiebelasting tussen elektriciteit en gas uit het CA wordt in 2023 vervangen door hiervoor genoemde maatregelen om de energiebelasting te verlagen. Vanaf 2024 wordt de schuif doorgevoerd volgens het in het coalitieakkoord opgenomen pad (dus met de waardes van de schuif zoals ze voor 2024 zijn opgenomen). Een deel van het budget (ruim 700 miljoen euro) wordt gereserveerd voor gerichte steun via de energierekening. Er wordt op dit moment onder andere een tariefplafond verkend waarbij de steun via de energierekening wordt gericht op huishoudens die door het regulier instrumentarium te weinig worden bereikt. De afbakening van de doelgroep wordt onderzocht waarbij onder andere wordt gekeken naar WOZ- waarde als proxy voor draagkracht en energielabel als proxy voor noodzakelijk energieverbruik. Als deze verkenning niet tot resultaat

leidt valt het budget terug aan verlichting via de belastingvermindering in de energie belasting. Ook wordt er 50 miljoen euro op de Aanvullende Post gereserveerd om een fonds op te richten dat gericht is op het voorkomen van afsluitingen als gevolg van betalingsachterstanden.

Ook in 2023 stelt het Rijk 1,4 miljard euro beschikbaar zodat gemeenten huishoudens tot 120 procent van het sociaal minimum een energietoeslag van 1300 euro uit kunnen keren. Hiermee worden deze huishoudens ondersteund bij het opvangen van de hogere energieprijzen. De energietoeslag is onderdeel van het grotere pakket om de koopkracht van lagere inkomens te ondersteunen.

De zorgtoeslag wordt in 2023 verhoogd met 412 euro. Dit verhoogt het inkomen van huishoudens die al zorgtoeslag ontvangen met 34 euro per maand. Deze groep bevat zowel de meest kwetsbare huishoudens als huishoudens met (lage) middeninkomens, die als gevolg van de gestegen energierekening moeite hebben om rond te komen. Huishoudens waarvan het inkomen net boven de oude maximum inkomensgrens was, ontvangen een deel van dit bedrag. De kosten van de verhoging zijn 2,1 miljard euro.

Naast de maatregelen die het kabinet neemt om de koopkracht van lagere inkomens te ondersteunen, wordt er in totaal 200 miljoen euro beschikbaar gesteld voor flankerend beleid. Dit beleid is bedoeld ter ondersteuning van huishoudens die naast de maatregelen extra ondersteuning nodig hebben. De maatregelen uit het flankerend beleid worden nog verder uitgewerkt.

Om huurders met een laag inkomen te ondersteunen vervroegt het kabinet, in overleg met de woningcorporaties, de inkomensafhankelijke huurverlaging naar 1 juli 2023. Dit verlaagt de huren voor huurders met een inkomen onder 120% sociaal minimum wonend in een sociale huurwoning die wordt door een woningcorporatie. Gemiddeld wordt hun huur verlaagd met 57 euro per maand.

Om uitwonende studenten tegemoet te komen voor hun gestegen lasten trekt het kabinet eenmalig 500 miljoen euro uit. Hiermee wordt de basisbeurs voor uitwonende studenten, voor zowel mbo- als ho- studenten, gedurende het collegejaar 2023/2024 verhoogd met ongeveer 165 euro per maand. Vanwege de systematiek van het boeken van de studiefinanciering worden de plafondrelevante uitgaven in de begroting in latere jaren getoond.

Om (kwetsbare) huishoudens financieel te ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen stelt het kabinet in 2023 en 2024 in totaal 300 miljoen euro extra beschikbaar voor het Nationaal Isolatieprogramma. Dit betekent dat meer (kwetsbare) huishoudens hun woningen kunnen verduurzamen en op deze manier hun energielasten kunnen verlagen. Op deze manier wordt de weerbaarheid van huishoudens tegen toekomstige prijsfluctuaties vergroot.

Het kabinet verlengt de verlaging van de accijns op brandstof. De accijnzen worden gedurende de periode januari tot en met juni gelijk gehouden ten opzichte van de verlaagde accijnzen in 2022 (inclusief de verhoging in het basispad). In de tweede helft van het jaar wordt de verlaging van de accijnzen afgebouwd.

Het kabinet versnelt en vergroot de voorgenomen verhoging van het minimumloon. Dit maakt werken aantrekkelijker en versterkt de inkomenspositie van zowel werkenden met een laag inkomen als uitkeringsgerechtigden. De volledige verhoging van het minimumloon met 7,5% wordt uitgevoerd per 2023. Ook wordt het minimumloon aanvullend verhoogd zodat dit op 1 januari 2023 stijgt met 10% (inclusief de gebruikelijke indexatie). Hiertoe wordt het minimumloon aanvullend beleidsmatig verhoogd met 0,55%. De koppeling met de AOW blijft behouden en ook de afbouw van de IOAOW wordt versneld. Deze wordt in 2023 verlaagd naar 5 euro per maand en per 2025 afgeschaft. Net als in het coalitieakkoord wordt de doorwerking op de grenzen van de arbeidskorting teruggedraaid.

Het kabinet verhoogt structureel de huurtoeslag met 16,94 euro per maand. Huishoudens in huurwoningen zijn kwetsbaar voor externe schokken zoals recent de hoge energieprijzen. Om de inkomenspositie van huurders te verbeteren, verhoogt het kabinet de huurtoeslag. Het kabinet trekt hier structureel € 325 miljoen voor uit.

Het kabinet verhoogt het kindgebonden budget. Deze verhoging ziet op drie onderdelen. Het bedrag voor het derde kind en verder wordt verhoogd, zodat dit gelijk is aan het bedrag voor het tweede kind (een verhoging van 105 euro). De rest van het budget wordt gelijk verdeeld over alle kindbedragen en de verhoging van de alleenstaande

ouder-kop (ALO-kop). Dit verhoogt deze bedragen met 335 euro. Deze maatregel wordt geïmplementeerd in 2023 en wordt in de daaropvolgende jaren afgebouwd. Per 2028 trekt het kabinet structureel 100 miljoen euro uit voor de verhoging van het kindgebonden budget.

Kinderopvangtoeslag naar 96% - Het vergoedingspercentage van de kinderopvangtoeslag wordt per 2025 verhoogd van 95% naar 96% zodat bij de hervorming naar een nieuw stelsel voor kinderopvang ook de laagste inkomens ten minste hun huidige vergoeding behouden.

Om werken lonender te maken verhoogt het kabinet de arbeidskorting. Het kabinet trekt structuree 500 miljoen euro uit om, aanvullend op de verhoging uit het coalitieakkoord, de arbeidskorting te verhogen. Dit wordt ingezet om middeninkomens te bereiken door het verhogen van het tweede en derde knikpunt met 89 euro en een verhoging van het afbouwpercentage naar 6,51%.

Het kabinet zet in op het verlagen van de lasten op arbeid en verlaagt daarom het tarief eerste schijf met 0,11 %-punt. Hierdoor daalt de gemiddelde belastingdruk voor alle inkomens. De marginale druk daalt voor inkomens tot ruim 69 duizend euro. De kosten hiervan bedragen 700 miljoen euro. Hierin is ook de verhoging van het tarief eerste schijf door de meevaller in de zvw meegenomen.

Om de lasten op arbeid te verlagen verlaagt het kabinet ook de lasten voor mkb ondernemers. De opbrengst van de verhoging van het lage vpb-tarief wordt met name teruggegeven aan het mkb. Hiervoor trekt het kabinet in de jaren 2023 tot en met 2027 500 miljoen euro uit en vanaf 2028 wordt hiervoor structureel 600 miljoen euro uitgetrokken. Hier is invulling aan gegeven door de Aof-premie voor kleine werkgevers te verlagen, de WKR te verruimen met 50 miljoen euro en het budget voor de EIA, MIA en de VAMIL te verhogen met 150 miljoen euro om zo verduurzaming te stimuleren en de energieafhankelijkheid van bedrijven te verminderen. Daarnaast wordt het gedifferentieerde tarief in box 2, dat ingaat per 2024 en zoals gepresenteerd in de Voorjaarsnota, aangepast naar 24,5% en 31% (met een grens van 67.000 euro bij het lage tarief). De lastenrelevant opbrengst van de box-2-maatregel begint in 2024, in plaats van in 2023, zoals aangenomen werd bij de Voorjaarsnota. Daardoor is er een derving van € 70 miljoen in 2023 ten opzichte van de stand in de Voorjaarsnota.

Caribisch Nederland: maatregelen uit het koopkrachtpakket voor Europees Nederland worden doorvertaald naar Caribisch Nederland. Sommige van de maatregelen zijn niet direct door te vertalen; zo kent Caribisch Nederland geen WKB. Voor het nemen van vergelijkbare maatregelen in Caribisch Nederland stelt het kabinet 16 miljoen euro incidenteel en 2,4 miljoen euro structureel beschikbaar. Hiervan wordt 6,4 miljoen euro in 2024 en 1,6 miljoen euro vanaf 2025 gereserveerd op de AP in afwachting van nadere uitwerking.

Aan de uitgavenkant is per saldo 10,6 miljard euro beschikbaar om incidenteel in te zetten voor koopkracht. Het volledige uitgavenbeeld is opgenomen in hoofdstuk 6.

Versneld afbouwen en verder verlagen zelfstandigenaftrek naar 900 euro– In het coalitieakkoord is afgesproken om de zelfstandigenaftrek vanaf 2023 met stappen van 650 euro (inclusief basispad, laatste twee jaar in stappen van 605 euro) verder terug te brengen tot 1200 euro in 2030. Bij het versneld afbouwen wordt de zelfstandigenaftrek al in 2026 teruggebracht tot 1200 euro en in 2027 verder verlaagd naar 900 euro. Dit brengt meer evenwicht in het belasten van verschillende typen werkenden (werknemers en IB-ondernemers).

Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon – In de huidige regeling kan het gebruikelijk loon van een dga worden vastgesteld op 100 – X % van het loon uit de meest vergelijkbare dienstbetrekking, waarbij de X gelijk is aan de doelmatigheidsmarge. Met deze maatregel wordt de beperking van deze doelmatigheidsmarge van 25% naar 15% zoals afgesproken in de Voorjaarsnota doorgezet door de marge helemaal af te schaffen. Het afschaffen van de doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon voor dga's leidt ertoe dat het inkomen van ondernemers gelijker wordt belast met dat van werknemers.

Verhogen lage vpb-tarief van 15% naar 19% – De omvang van de fiscale winst van een onderneming zegt weinig over de omvang van het bedrijf of de draagkracht van de dga en andere aandeelhouders. Verder geldt dat ook vennootschappen zonder werknemers dan wel alleen een dga profiteren van dit lage tarief. Bovendien leidt de differentiatie in het vpb-tarief in de praktijk tot fiscaal gedreven gedrag en belastinguitstel. Om deze ongewenste effecten te beperken wordt het huidige lage tarief in de vennootschapsbelasting verhoogd van 15% naar 19%.

Verhogen tarief box 3 naar 34% en verhogen heffingsvrij vermogen tot circa 57.000 euro – Met deze maatregel wordt het huidige tarief in box 3 met 1%-punt per jaar verhoogd naar 34% in 2025. Vanaf 2026 gaat het nieuwe stelsel voor box 3 in. In het verleden is op basis van een forfaitair rendement belasting geheven op box 3, zonder rekening te houden met de werkelijke samenstelling van het vermogen. Bij het overgangsrecht de komende jaren en in het nieuwe stelsel van werkelijk rendement zullen belastingplichtigen met veel spaargeld een lagere belastingdruk krijgen. Mensen met een groot vermogen in beleggingen gaan juist meer belasting betalen. Het extra verhogen van het tarief in box 3 zal dus vooral gevoeld worden door de groepen die op basis van de werkelijke vermogensmix het grootste forfaitaire rendement hebben. Dit is deels ook de groep die het meest profijt heeft gehad van het oude stelsel. Tot slot is besloten om de niet-bezwaarmakers in box 3 geen compensatie toe te kennen. Het compenseren van niet-bezwaarmakers op dezelfde wijze als bezwaarmakers zou leiden tot een budgettaire derving van € 4,1 mrd. De Hoge Raad heeft aangegeven dat compensatie juridisch niet verplicht is. Gelet op de grote maatschappelijke opgaven die momenteel spelen heeft het kabinet besloten de beperkt beschikbare budgettaire middelen in te zetten voor andere onderwerpen zoals koopkrachtmaatregelen voor lage en middeninkomens.

Aanpak constructies & fiscale regelingen – Deze maatregelen moeten concreet worden vormgegeven, anders zal het CPB de raming niet certificeren (en dus ook niet meenemen in de MEV). Als placeholder geldt daaromeen taakstelling via de Tarief Eerste Schijf (TES). Deze placeholder wordt vervangen door een concrete invulling van de constructieaanpak.Voor verhuurd vastgoed geldt dat dit niet langer in aanmerking meer komt voor de BOR en DSR. Met constructies worden fiscale constructies bedoeld die oneigenlijk gebruik van het belastingsysteem in de hand werken. Het aanpakken van deze constructies leidt tot een evenwichtigerre belastingheffing. Met fiscale regelingen wordt gedoeld op regelingen die negatief geëvalueerd zijn op doelmatigheid en doeltreffendheid. Het afschaffen, dan wel versoberen van zulke regelingen draagt bij aan de vereenvoudiging van het belastingstelsel.

Aftoppen giftenaftrek – De giftenaftrek voor particulieren houdt in dat onder bepaalde voorwaarden een gift aan een ANBI (een algemeen nut beogende instelling, meestal aan stichting) aftrekbaar is voor de inkomstenbelasting. De giftenaftrek wordt vanaf 2023 afgetopt op 250.000 euro per huishouden voor periodieke giften aan ANBI's en verenigingen.

Afschaffen FBI voor vastgoed – Met deze maatregel mag een fiscale beleggingsinstelling (fbi) niet meer direct beleggen in vastgoed. Een fbi mag nog wel indirect in vastgoed beleggen, d.w.z. zij mag nog wel aandelen houden in een regulier belaste dochtervennootschap die belegt in vastgoed.

Verhogen algemeen tarief overdrachtsbelasting - Met deze maatregel wordt de overdrachtsbelasting niet-woningen na de verhoging in het coalitieakkoord en de Voorjaarsnota verder verhoogd van 10,1% naar 10,4%.

Resterend overschot inkomstenkader – In augustus wordt elk jaar het inkomstenkader gesloten. Door aanpassingen en herijkingen van maatregelen uit de Startnota, waaronder een herijking van het actualiseren van de leegwaarde ratio, is er een overschot in het inkomstenkader.

5 INKOMSTENKADER

Zoals in het Coalitieakkoord besloten is het inkomstenkader definitief «vastgezet» na herijking van CA maatregelen op basis van het CPB Centraal Economisch Plan (CEP) 2022. In de voorjaarsnota zijn de CA maatregelen inclusief de budgettaire impact van deze herijkingen opgenomen in bijlage 9 van de VJN. In de VJN is o.a. door een kadercorrectie tbv dekking van uitgaven het inkomstenkader 'gesloten'.

Sinds de VJN is gesloten zijn een aantal maatregelen genomen en herijkingen van eerdere maatregelen vastgesteld (zie tabel inkomstenkader). Deze maatregelen en herijkingen resulteren in een overschot in het inkomstenkader van €638 mln binnen de kabinetsperiode (2022-2025) en structureel 364 miljoen euro. Dit overschot is ingezet voor het augustus besluitvormingspakket van paragraaf 4. Voor toelichting van de maatregelen zie bijlage 1.

- De Zvw-uitgaven meevaller wordt ingezet voor tegenvallers aan de uitgavenkant. Door lastendekkende financiering leidt de meevaller tot lagere premies en lagere rijksuitgaven aan zorgtoeslag in het inkomstenkader. De dekkingsopgave die hieruit ontstaat is ingevuld door een stijging van tarief eerste schijf (TES) en de premie arbeidsongeschiktheidsfonds (AOF).
- Omdat de mogelijkheden in de IV-keten inkomensheffing beperkt zijn en gelet op vertraging in het proces rond een nieuw stelsel die is opgetreden door het kerstarrest, wordt de invoering van het nieuwe stelsel box 3 gebaseerd op werkelijke rendement één jaar opgeschoven: van invoering per 1 januari 2025 naar 1 januari 2026. Uitstel naar 2026 betekent één jaar langer overbruggingswetgeving. Dat levert een incidentele derving op van een kleine 385 miljoen euro.
- De raming van de WBSO laat een tekort van 13 miljoen euro zien voor 2023. Volgens de standaard budgetsystematiek dient dit gedekt te worden. Dit jaar is besloten deze 13 miljoen euro niet te dekken conform de budgetsystematiek. De afspraak is om het eventuele tekort in 2024 te dekken conform de budgetsystematiek.

De lastenrelevante maatregelen uit het pakket augustusbesluitvorming zijn opgenomen in tabel 'Lastenrelevante maatregelen augustusbesluitvorming'. Voor toelichting bij deze maatregelen zie paragraaf 4.

NB: de tabellen in deze paragraaf kunnen nog wijzigen. Definitieve stand wordt verwerkt in de Miljoenennota.

Tabel inkomstenkader

#	In standen, in mln. – is saldoverslechterend = lastenverlichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Struc.
	Beleidsmatige mutaties							
1a	Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. zvw-uitgaven meevaller	0	– 439	– 439	– 463	– 462	– 461	– 461
1b	Zorgtoeslag ontwikkeling door zorgpremie aanpassing	0	81	81	86	85	85	85
1c	Dekking inzet zvw-uitgaven meevaller voor uitgaven: verhoging tarief eerste schijf (TES)	0	215	215	227	226	226	226
1d	Dekking inzet zvw-uitgaven meevaller voor uitgaven: verhoging premie arbeidsongeschiktheidsfonds (AOF)	0	143	143	150	150	150	150
2a	Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. zvw-uitgaven meevaller Voorjaarsnota	0	– 26	– 26	– 26	– 26	– 26	– 26
2b	Zorgtoeslag ontwikkeling door zorgpremie aanpassing	0	5	5	5	5	5	5
2c	Dekking zvw-uitgaven meevaller VJN: verhoging TES	0	13	13	13	13	13	13
2d	Dekking zvw-uitgaven meevaller VJN: verhoging premie AOF	0	8	8	8	8	8	8
3a	Fiscale klimaatmaatregelen: BPM vrijstelling bestelauto's naar 0% ingang per 2025	0	0	– 229	139	– 86	– 86	0
3b	Fiscale klimaatmaatregelen: Dekking BPM vrijstelling naar 0% per 2025 via verhoging MRB	0	0	0	80	140	144	0
4	Fiscale klimaatmaatregelen: uitstelEB maatregelen hogere verbruiksschijven met 1 jaar	0	38	– 38	0	0	0	0
5	Pensioen - Uitstel uitvoering bedrag ineens	0	– 11	0	0	0	0	0
6	Uitstel invoering stelsel werkelijk rendement box 3 met 1 jaar	0	0	0	– 385	0	0	0
7a	WBSO overschrijding budget	0	– 13	0	0	0	0	0
7b	WBSO aanpassing tarief ter dekking overschrijding	0	13	0	0	0	0	0
8	Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's	0	– 6	0	0	0	0	0
9	Onbelaste reiskostenvergoeding naar 21 cent in 2023 en 22 cent in 2024	0	– 18	73	73	73	73	73
10	Verlenging beleidsregel Plato-gehalte biermixen	0	– 4	0	0	0	0	0
11	Uitbreiding grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen	0	– 1	– 1	– 1	– 1	– 1	– 1
12	Btw 0%-tarief voor zonnepanelen in Caribisch NL	0	– 1	– 1	– 1	– 1	– 1	– 1
13a	Ontkoppeling ODE van SDE	0	– 288	– 288	– 288	– 288	– 288	– 288
13b	Kadercorrectie ontkoppeling ODE van SDE	0	288	288	288	288	288	288
	Herijkingen							

14	30%-regeling beperken tot Balkenende norm	0	0	9	10	3	3	3
15	Excessief lenen verhogen drempelbedrag van 500.000 naar 700.000	0	– 9	– 9	– 9	– 9	– 9	– 9
16	Verhogen overdrachtsbelasting van 9% naar 10,1%	0	159	159	159	159	159	159
17	Afschaffen betalingskorting Vpb	0	14	23	26	26	26	26
18	Herstel bezwaarmakers box 3	– 30	– 5	– 5	0	0	0	0
19	Uitstel fiscale afbouw salderingsregeling met 2 jaar	0	– 10	15	– 1	0	0	0
20	Afschaffen middelingsregeling	0	– 4	– 6	– 10	– 10	– 10	– 10
21	Afschaffen Fiscale Oudedagsreserve (FOR)	0	6	6	6	6	6	6
22	Btw-nultarief voor zonnepanelen	0	– 2	– 2	– 2	– 2	– 2	– 2
23	Box 2: doelmatigheidsmarge 25% naar 15% gebruikelijk loon	0	40	48	56	64	64	41
24	Aanpassen voorschotsystematiek energiebelasting	0	0	5	5	5	5	5
25	Uitbreiding frisdrankbelasting	0	– 5	13	13	13	13	13
26	Actualiseren leegwaarderatio	0	97	97	97	97	97	97
27	CA: zelfstandigenaftrek	0	– 7	– 13	– 20	– 26	– 32	– 46
28	CA: tabaksaccijns (pakje naar 10 euro)	0	3	7	9	9	9	9
29	Algemeen btw-tarief toepassen op lachgaspatronen	– 1	0	0	0	0	0	0
	Totaal	– 31	274	151	244	459	458	363

Tabel lastenrelevante maatregelen augustusbesluitvorming

	Maatregel ('-' = saldoverslechterend) in standen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**struc**
1	Verlaging EB (belastingvermindering en tarieven + reservering compensatie energierekening)	– 5472	0	0	0	0	0
2	Uitstellen schuif energiebelasting op elektriciteit naar gas uit CA naar 2024	246	0	0	0	0	0
3	Verhogen zorgtoeslag met 412 euro (incidenteel in 2023)	– 2117	0	0	0	0	0
4	Maatregel brandstofaccijns	– 1225	16	0	0	0	0
5	Arbeidskorting	– 500	– 500	– 500	– 500	– 500	– 500
6	Verlaging tarief eerste schijf IB	– 700	– 700	– 700	– 700	– 700	– 1000
7	Investering MKB	– 500	– 500	– 500	– 500	– 500	– 600
7a	waarvan tarief box 2: lage tarief 24,5%, hoge tarief 31%	– 70	1	1	1	1	1
7b	waarvan verhogen EIA/MIA/VAMIL	– 150	– 150	– 150	– 150	– 150	– 150
7c	waarvan verhogen WKR	– 50	– 50	– 50	– 50	– 50	– 50
7d	waarvan verlagen Aof-premie kleine werkgevers	– 230	– 301	– 301	– 301	– 301	– 401
8	Caribisch NL Verhogen belastingvrije som	– 1,8	– 1,8	– 1,8	– 1,8	– 1,8	– 1,8
9	Caribisch NL Accijnsverlaging (jan-jun)	– 1,6	0	0	0	0	0
10	Versneld afbouwen zelfstandigenaftrek naar 1200 in 2026 en naar 900 in 2027	173	345	518	688	598	89
11	Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	543	524	505	487	468	189
12	Verhogen lage vpb-tarief naar 19%	1525	1527	1528	1529	1530	1549
13	Box 3: verhogen tarief naar 34% in drie stappen en verhogen heffingsvrij vermogen naar circa €57.000	84	217	350	350	350	350
14	Aanpak constructies & fiscale regelingen (taakstellend, placeholder: tarief eerste schijf)	0	100	250	400	550	550
15	Aftoppen giftenaftrek om ANBI-constructie tegen te gaan	10	20	30	40	50	50
16	Afschaffen FBI vastgoed	0	54	54	54	54	54
17	Verhogen algemene overdrachtsbelasting van 10,1% naar 10,4%	136	136	136	136	136	136
	Totaal	– 7801	1237	1669	1982	2034	865

6 UITGAVEN

6.1 Uitgavenbeeld

In hoofdstuk 4 is de koopkrachtbesluitvorming weergegeven. Onderdeel hiervan zijn ook een aantal maatregelen aan de uitgavenkant. Deze zijn weergegeven in hoofdstuk 4. Daarnaast is de inzet van 10,6 miljard euro vanuit het uitgavenbeeld onderdeel van de koopkrachtbesluitvorming. Deze 10,6 miljard euro bestaat uit onderstaande reeksen.

Uitgavenbeeld							
(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Generale dossiers	**– 2.646**	**– 2.574**	**– 2.131**	**– 8**	**644**	**1.004**	**1.004**
Rente cMEV (vanaf '24 raming CEP '22)	383	1.965	1.036	1.010	1.060	1.060	1.060
Gasbaten raming EZK excl Norg (8,5 miljard)	– 2.470	– 2.281	– 2.371	– 919	– 385	– 35	– 35
SDE-meevaller (kolencentrales) 0,5 miljard	– 500						
Mijnbouwheffing (2,8 miljard)		– 2021	– 714	– 52			
EU-afdrachten	– 24	– 193	– 125	– 125	– 126	– 126	– 126
Dividenden	– 20	– 40	– 30	0	25	35	35
HGIS cMEV	27	– 9	– 9	– 9	– 9	– 9	– 9
Accres-effect van besluitvorming	– 42	– 14	1	13	0	0	0
Rente-effect van besluitvorming	0	18	81	74	79	79	79
Asiel	**183**	**189**	**95**	**176**	**184**	**182**	**168**
Inburgering en integratie (SZW)	20	40	30				
Huisvestingpakket (BZK)	98	18	18	18	16	14	0
Inkoop en verkoop flexwoningen (BZK)	95		– 95				
Overlastgevers DT&V (JenV)		15	15	15	15	15	15
Overlastgevers PBL (JenV)		15	15	15	15	15	15
Brede doeluitkering veiligheidsregio's (Jenv)		46	57	73	83	83	83
Overlastgevers (JenV)		15	15	15	15	15	15
Opvang AMV 18+ (JenV)		40	40	40	40	40	40
Dekking JenV (onderuitputting)	– 30						
Medeoverheden	**0**	**0**	**0**	**0**	**1.100**	**0**	**0**
Gemeentefonds, Provinciefonds en BCF					1.100		
Uitvoering SZW	**– 164**	**61**	**56**	**70**	**25**	**1**	**– 4**
Uitvoeringsinformatie	19	129	121	169	127	134	134
Dekking uitvoeringsinformatie	– 117	– 71	– 65	– 120	– 140	– 138	– 138
Sociaal medische beoordelingen	– 66	3	0	21	38	5	0
Uitvoering VWS	**– 773**	**– 98**	**– 243**	**– 328**	**– 390**	**– 458**	**– 458**
Uitvoeringsbeeld Zvw (meevaller)	– 658	– 439	– 439	– 463	– 462	– 461	– 461
Uitvoeringsbeeld VWS overig	– 115	341	196	135	72	3	3
Waarvan Wlz	*– 167*	*242*	*121*	*63*	*16*	*– 33*	*– 33*
Waarvan VWS-begroting	*52*	*99*	*75*	*71*	*56*	*36*	*36*
Overig	**– 74**	**– 15**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Warmtelinq		– 15					
Tweede Kamer	2						
Onderuitputting Financien	– 76						
Derogatie	–	–	–	–	–	–	0
Kasschuiven en verhogen in=uit taakstelling	**– 2.059**	**– 1.260**	**– 11**	**713**	**– 855**	**– 1.153**	**0**
Kaseffect koopkrachtpakket juli	250	– 250					

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Kasschuif Stikstof juli	199	– 186		– 13			
Vooruitbetaling OV	960	– 960					
Kasschuif Toeslagen	– 1.177	473	588	113	4	0	0
Kasschuif Tennet	1.230	1.332	– 360	338	– 1.270	– 1.270	
Kasschuiven Inversteringsplafond naar voren	0	137	18	– 36	– 19	– 25	0
Overige Kasschuiven	– 1.421	295	243	311	430	142	0
Taakstellende onderuitputting (4,7 miljard)	– 2.100	– 2.100	– 500				
Totaal	**– 5.535**	**– 3.697**	**– 2.235**	**622**	**708**	**– 423**	**710**
Cumulatief t/m 2027						– 10.559	

Toelichting

Generale dossiers

Rente cMEV (vanaf'24 raming CEP '22)

In de cMEV-raming van het CPB zijn de rentetarieven voor 2022 en 2023 opwaarts bijgesteld. Dit leidt tot een stijging van de rente-uitgaven van structureel 1,1 miljard euro per jaar. In de CEP-raming van komend voorjaar zal het CPB ook de rentestanden voor de periode vanaf 2024 bijstellen. Naar verwachting leidt dit tot een aanvullende tegenvaller. Als de huidige rentestand in 2023 doorgetrokken wordt naar latere jaren, leidt dit indicatief tot een structurele tegenvaller van ongeveer 5 miljard euro per jaar. Richting de Voorjaarsbesluitvorming zal het kabinet opties en maatregelen inventariseren om deze tegenvaller structureel in te passen.

Gasbaten excl. Norg

Door de onrust op de gasmarkt zijn de gasprijzen en daardoor ook de gasbaten gestegen. Naar verwachting zullen de prijzen ook de komende jaren hoger liggen dan bij Voorjaarsnota 2022 werd verwacht. Hierdoor zullen ook de ontvangsten Mijnbouwwet en dividenden EBN de komende jaren hoger uitvallen.

SDE-meevaller

Door het intrekken van de productiebeperking bij kolencentrales ontstaat er incidentele ruimte in de SDE+(+)-middelen. Het kabinet reserveert hiervan 500 miljoen euro voor het versterken van de kapitaalpositie van Stedin om investeringen in de energietransitie te ondersteunen. Ook wordt 500 miljoen euro ingezet als dekking voor de generale problematiek.

Mijnbouwheffing

Door een cijns-tarief van 65% op prijzen boven de 50 cent per m3 kan een opbrengst van circa 2,8 miljard euro gerealiseerd worden. Op lagere prijzen wordt geen extra cijns geheven t.o.v. de huidige situatie. Voor deze raming wordt uitgegaan van dezelfde gasprijzen als de gasbatenraming. Het kabinet voert overleg met gas- en olie-exploitanten over een solidariteitsbijdrage van deze partijen. Indien het mogelijk blijkt om voorafgaand aan de stemming over het pakket Belastingplan 2023 te komen tot bindende afspraken met de gas- en olie-exploitanten die per saldo tenminste gelijk zijn aan de in de Miljoenennota ingeboekt opbrengst van de cijnsverhoging van 2,8 miljard euro, kan deze bijdrage als een vervanging dienen van de cijnsverhoging voor 2023 en 2024. In het geval dat partijen deze afspraken zijn nagekomen zal de cijnsverhoging geen toepassing vinden in 2023 en 2024.

EU-afdrachten

Op basis van de jaarlijkse Lenteraming (Spring Forecast) heeft de Europese Commissie de Europese begroting geactualiseerd middels het Draft Amending Budget 4 (DAB4). Dit levert per saldo een meevaller op voor Nederland, oplopend van 118 miljoen in 2022 naar 126 miljoen in 2027, bestaande uit onder andere actualisatie van de bni, btw, invoerrechten en de plasticafdrachten. In de DAB4 is ook een meevaller van 29 miljoen verwerkt vanwege de bijdrage van het Verenigd Koninkrijk uit hoofde van het terugtrekkingsakkoord. In 2023 leidt dit ook nog tot een meevaller van 122 miljoen in 2023, welke niet in DAB4 is opgenomen. Daarnaast leidt de jaarlijkse technische aanpassing van de Commissie tot een tegenvaller van 94 miljoen in 2022 en 55 miljoen in 2023.

Dividenden
Een actualisatie van de dividendramingen van de staatsdeelnemingen geeft voor dit jaar (2022) en voor 2023 en 2024 een positieve bijstelling (respectievelijk 20, 40 en 30 miljoen hoger dan eerder voorzien). Voor de jaren 2026 en 2027 is de dividendramingen naar beneden bijgesteld, respectievelijk 25 en 35 miljoen euro.

HGIS-bijstelling CMEV
Conform de reguliere systematiek is het budget voor Official Development Assistance (ODA) binnen de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) bijgesteld op basis van de groeiverwachting van het bni in de recentste CPB-raming (cMEV). Dit leidt tot een tegenvaller van 27 miljoen in 2022 en een meevaller van 9 miljoen in 2023 en verder.

Indicatief accres-effect van besluitvorming
In het coalitieakkoord is besloten om volumedeel van het accres vanaf 2026 te bevriezen. Conform afspraak met de VNG is ook voor de jaren tot en met 2025 het volumedeel van het accres voor het Gemeentefonds bevroren op de stand van de Voorjaarsnota. De Augustusbriefmutaties hebben daarom enkel een doorwerking op het accres tot en met 2025 voor provincies. De budgettaire mutaties aan de uitgavenkant leiden tot een indicatieve daling van het accres in 2022 en 2023 en een stijging in 2024 en 2025 voor het Provinciefonds. Het definitieve accreseffect zal berekend woren na verwerking van de MEV-cijfers van het CPB. Naast de uitgavenbesluitvorming hebben ook veranderingen in de loon-en prijsontwikkeling effect op het accres. Dit LPO-effect is niet zichtbaar in de uitgaven-tabel.

Rente-effect van besluitvorming
De augustusbesluitvorming leidt tot hogere tekorten en daarmee tot hogere rentelasten oplopend tot 79 miljoen euro in 2027. De exacte omvang van dit bedrag zal berekend worden na de MEV-doorrekening.

Asiel
Om de asielopvangproblematiek op te lossen stelt het kabinet extra middelen beschikbaar om crisisopvang van asielzoekers en huisvesting en inburgering van statushouders te realiseren. In de periode tussen 2022 en 2027 gaat het om cumulatief ruim 1 miljard euro.

JenV
Het gaat om extra middelen voor de aanpak van overlastgevende asielzoekers (15 miljoen euro structureel) en de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) tot 21 jaar (40 miljoen euro structureel). Als en voor zover de opvang van AMV's tot 21 jaar volgens de criteria van OESO/DAC onder ODA vallen, zal de dekking hiervan uit het ODA-budget komen. Dit wordt indien aan de orde bij Voorjaarsnota verrekend in overleg met de minister voor BHOS. Daarnaast komt er een reeks oplopend naar 83 miljoen structureel beschikbaar voor de verhoging van de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) aan de veiligheidsregio's. Omdat deze uitkering niet alleen betrekking heeft op asielopvangproblematiek maar breder is, levert JenV een incidentele bijdrage van 30 miljoen euro. Deze middelen worden via een kasschuif in het juiste ritme geplaatst. Tot slot worden middelen vrijgemaakt voor het verhogen van het aantal procesbeschikbaarheidslocaties voor de versnelde behandeling van asielzoekers met een kansarme asielaanvraag (15 miljoen euro structureel) en voor het versneld uitzetten van overlastgevende asielzoekers door de Dienst Terugkeer en Vertrek (15 miljoen euro structureel).

BZK
Om de asiel huisvestingsproblematiek op te lossen worden in samenwerking met gemeenten voldoende fysieke locaties ingericht inclusief het tijdelijk plaatsen en mogelijk exploiteren van flexwoningen. Deze locaties kunnen worden benut wanneer er nog geen zekerheid bestaat over de (her)plaatsing van woningen elders, bijvoorbeeld omdat een vergunningtraject nog niet is afgerond. Verder wordt er aan het Rijksvastgoedbedrijf de opdracht gegeven om flexwoningen te kopen. Deze woningen worden vervolgens verkocht aan corporaties, gemeenten en andere potentiële afnemers. Tot slot zal het Rijksvastgoedbedrijf enkele bestaande en te verwerven panden laten transformeren. Hierdoor kunnen deze panden als tussenvoorziening worden ingezet voor de huisvesting van statushouders. Binnen deze reeks worden onder andere de apparaats- en coördinatiekosten van het Rijksvast-goedbedrijf gedekt.

Het Rijk zal daarnaast samen met gemeenten en woningcorporaties een garantieregeling verkennen en uitwerken. Hiermee wordt aan partijen meer zekerheid geboden over de herplaatsing en exploitatie van de woningen, waardoor sneller investeringsbeslissingen kunnen worden genomen. Als uitgangspunt geldt daarbij dat eventuele

restrisico's bij uitputting van het budget evenredig (in principe voor drie maal een derde) worden gedragen door gemeenten, corporaties en het Rijk. Komende tijd zal de regeling conform het beleidskader voor risicoregelingen worden uitgewerkt. De middelen worden geplaatst op de aanvullende post van het ministerie van Financiën.

SZW
Er komt 90 miljoen euro beschikbaar ten behoeve van de inburgering en integratie van statushouders. Deze middelen worden via een Algemene Uitkering verstrekt aan het Gemeentefonds.

Medeoverheden

Gemeentefonds, Provinciefonds en BCF
In aanloop naar een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies v.a. 2026 wordt eenmalig 1,1 miljard beschikbaar gesteld voor het Gemeentefonds, Provinciefonds en BTW-compensatiefonds.

Uitvoering SZW

Het uitvoeringsbeeld onder het uitgavenplafond Sociale Zekerheid laat na de verwerking van cMEV een per saldo tegenvaller zien van 19 mln. in 2022, oplopend tot 134 mln. in 2027. Deze is voornamelijk het gevolg van hogere uitgaven aan de kinderopvangtoeslag (KOT) en de verlofregelingen. De dekking van de uitvoeringstegenvaller bestaat o.a. uit inzet van loon- en prijsbijstelling (LPO) over CA-intensiveringen en uit terugontvangsten op uitvoeringskosten UWV en SVB. SZW neemt drie maatregelen (cumulatief 134 mln.) om de urgente problematiek m.b.t. sociaal-medische beoordelingen (SMB) bij het UWV te verminderen. Deze maatregelen worden gedekt binnen de uitvoeringskosten van UWV.

Uitvoering VWS

Het uitvoeringsbeeld laat forse meevallers zien in de Zvw en meevallers de Wlz. In de Zvw komt dit voornamelijk door de actualisatie van de uitvoeringscijfers en het verwerken van het Integraal Zorgakkoord. De meevallers in de Wlz volgen uit hogere eigen bijdragen, o.a. door de koppeling van de AOW aan het WML. Op de VWS-begroting zijn diverse tegenvallers, onder meer bij de regeling Wanbetalers, onverzekerbare vreemdelingen (OVV), regeling voor medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV) en op PGB 2.0.

Overig

WarmtelinQ
Van het beschikbare budget voor de WarmtelinQ-lening aan Gasunie blijft 15 miljoen over.

Tweede Kamer
Het budget van de Staten Generaal wordt verhoogd met 2 miljoen voor de beveiliging, ICT en audiovisuele installatie van de Tweede kamer en voor diverse kosten van de Eerste Kamer omtrent de tijdelijke huisvesting.

Onderuitputting Financiën
Er vindt onderuitputting plaats op zowel de apparaatskosten als de programmakosten. Het grootste gedeelte van de onderuitputting vindt plaats op de budgetten van apparaat van de Belastingdienst. Dit wordt onder andere veroorzaakt door verloop in personeel en de krapte in de arbeidsmarkt waardoor het langer duurt om vacatures te vervullen. Deze onderuitputting komt ten goede aan het generale beeld.

Derogatie
In het kader van de gesprekken die gevoerd worden met de Europese Commissie over de derogatie reserveert het kabinet middelen uit de reeksen stalmaatregelen op de aanvullende post en mestverdunning bij LNV. Afhankelijk van de uitkomsten van de gesprekken volgt een uitwerking van een mogelijke regeling en het exacte bedrag.

Kasschuiven en overig

Kaseffect koopkrachtpakket juli
In juli is besloten de energietoelage voor gemeenten te verhogen. De extra uitgaven in 2022 zijn gedeeltelijk gedekt met de gasbaten in 2023.

Kasschuif stikstof juli
In het kader van de versnellingsaanpak is door provincies een pakket aangeleverd van voorstellen voor de integrale aanpak voor stikstof, klimaat en water. Er is 504,2 miljoen overgeheveld van de Aanvullende Post (transitiefonds) naar de LNV-begroting voor de jaren 2022 en 2023 en door middel van een kasschuif worden de middelen in het juiste kasritme gezet. Daarnaast wordt 250 miljoen beschikbaar gesteld voor de legalisatieopgave van PAS-melders uit de landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties.

Vooruitbetaling OV
Om beter aan te sluiten bij het kasritme van de Rijksoverheid vindt er een kasschuif van 960 miljoen plaats op het OV-contract met vervoersbedrijven. Hierdoor wordt het bedrag voor 2023 alvast in 2022 uitbetaald.

Kasschuif Toeslagen
Om de budgetten voor het Toeslagenherstel aan te laten sluiten op het huidige geraamde uitputtingsritme is een kasschuif nodig. Dit betreft het saldo van meerdere kasschuiven, waaronder kasschuiven om de reserveringen op de Aanvullende Post (AP) in het juiste ritme te zetten. In het totaal (inclusief de schuif op de AP) gaat het om een bedrag van circa 1,1 miljard uit 2022. Hiervan gaat 438 miljoen naar 2023, 567 miljoen naar 2024 en het overige naar 2025 en 2026.

Kasschuif Tennet
Deze kasschuif voorziet TenneT op korte termijn van haar kapitaalbehoefte zodat TenneT haar investeringsagenda kan uitvoeren met behoud van haar kredietrating.

Kasschuiven investeringsplafond naar eerdere jaren
Conform de begrotingsregels wordt het plafond gecorrigeerd voor schuiven naar achteren op het investeringsplafond. Kasschuiven naar eerdere jaren worden net zoals de andere kasschuiven binnen het uitgavenplafond verwerkt.

Overige Kasschuiven
In totaal wordt er 1,3 miljard op de verschillende departementenale begrotingen en de aanvullende post van 2022 naar achteren geschoven. De kasschuiven worden toegelicht in de Generale Staat.

Taakstellende onderuitputting
Om extra middelen voor de augustusbesluitvorming mogelijk te maken is een extra taakstellende onderuitputting geboekt. Mocht er onvoldoende onderuitputting optreden, dan wordt het uitgavenkader overschreden en verslechtert het EMU-saldo. Gezien de krappe arbeidsmarkt is de verwachte onderuitputting waarschijnlijk hoger de komende jaren. Ook het CPB voorziet in zijn ramingen dat er middelen overblijven.

Pallas
Het kabinet stelt middelen beschikbaar voor het project Pallas. De dekking komt uit de opbrengst tot en met 2032 van de vitamine D maatregel (129 miljoen euro per jaar) en een deel van de middelen uit het coalitieakkoord (33 miljoen euro per jaar tot en met 2032).

Pallas

in miljoenen euro (+ is saldoverslechterend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Intensivering Pallas	30	200	250	300	310	260	190	110			
Dekking	– 30	– 162	– 162	– 162	– 162	– 162	– 162	– 162	– 162	– 162	– 162
wv. vitamine D		*– 129*	*– 129*	*– 129*	*– 129*	*– 129*	*– 129*	*– 129*	*– 129*	*– 129*	*– 129*
wv. Coalitieakkoordmiddelen		*– 33*	*– 33*	*– 33*	*– 33*	*– 33*	*– 33*	*– 33*	*– 33*	*– 33*	*– 33*
wv. overig	*– 30*										

in miljoenen euro (+ is saldoverslechterend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Intertemporeel effect	0	38	88	138	148	98	28	– 52	– 162	– 162	– 162

Plafondcorrecties
In de Augustusbrief zijn de volgende plafondcorrecties verwerkt:

Norg Akkoord
Het Norg Akkoord regelt dat in de gasopslag Norg niet langer Groningengas wordt opgeslagen, maar geconverteerd hoogcalorisch gas (pseudo-Groningengas). Hierdoor is het mogelijk de gaswinning in Groningen te verlagen. De niet-belastingontvangsten gerelateerd aan het Norg Akkoord bestaan uit ontvangsten op grond van de Mijnbouwwet en ontvangsten uit dividenden van EBN. De totale kosten van het Norg Akkoord vallen door de hogere gasprijs hoger uit. In de Startnota 2022 besloot het kabinet de kosten voor Norg eenmalig met een plafondcorrectie te verwerken. Dit is bij Voorjaarsnota 2022 gedaan. Vanwege de grote fluctuaties in de gasprijzen wordt het saldo van deze uitgaven en niet-belastingontvangsten nogmaals via een plafondcorrectie verwerkt.

Plafondcorrectie Norg Akkoord

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Norg Akkoord	**2.971**	**– 610**	**– 203**	**– 230**	**0**	**0**

Kasschuiven naar latere jaren op het investeringsplafond
Conform begrotingsregels geldt voor de uitgaven die onder het investeringsplafond vallen dat middelen vrij naar latere jaren mogen worden geschoven, mits de Europese begrotingsregels hier ruimte voor bieden. In onderstaande tabel is het totaal aan kasschuiven op het investeringsplafond naar achteren weergegeven.

Kasschuiven naar latere jaren op het investeringsplafond

In miljoenen euro's	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Kasschuiven Investeringsplafond naar latere jaren	– 458	1.457	– 345	– 879	54	591	1.462	1.138	– 255	117	– 233	214	– 383	65	371

Niet-plafondrelevante mutaties
Er zijn een aantal niet-plafondrelevante mutaties verwerkt in de Augustusbrief welke worden toegelicht in de Generale Staat. Er is één grote mutatie in het bijzonder die hieronder wordt toegelicht.

Reservering SNS evt. schadeloosstelling
Er volgt een reservering van 1 miljard in 2023 voor een eventuele schadeloosstelling SNS in verband met de in oktober verwachte uitspraak van de Hoge Raad. Daarmee wordt nadrukkelijk niet vooruit gelopen op een uitspraak in het nadeel van de Staat. Wel stelt de reservering in staat om, indien nodig, zo snel mogelijk tot uitkering van betalingen over te gaan en een extra ISB te vermijden. Deze reservering is niet relevant voor het uitgavenplafond, omdat dit voortkomt uit de financiële kredietcrisis.

6.2 Uitgaven Oekraïne

De rijksregelingen worden verlengd en in de ontwerpbegrotingen voor 2023 wordt een kostenraming voor het eerste halfjaar opgenomen. De totale uitgaven stijgen ten opzichte van de Julibrief met bijna 2,7 miljard euro, zoals weergegeven in tabel 4. Over de kosten voor de tweede helft van 2023 en eventuele structurele kosten wordt in aanloop naar de Voorjaarsnota 2023 besloten.

Tabel 1 Mutaties uitgaven Oekraïne

bedragen in miljoenen euro (+ = saldoverslechterend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand Julibrief		**1.260**	**2.797**	**– 134**	**– 96**	**49**	**– 156**
1. Humanitaire uitgaven Oekraïne	BHOS	– 7	0	0	0	0	0
2. Mensenrechtenorganisaties	BZ	2	0	0	0	0	0

	bedragen in miljoenen euro (+ = saldoverslechterend)		2022	2023	2024	2025	2026	2027
3.	Ukraine Accountability Conference	BZ	6	0	0	0	0	0
4.	Sanctiebeleid Rusland	BHOS	– 4	0	0	0	0	0
5.	Humanitaire ontmijning	BZ	10	0	0	0	0	0
6.	Steun bedrijfsleven Oekraïne	BHOS	15	0	0	0	0	0
7.	Infrastructuurontwikkeling	BHOS	0	50	0	0	0	0
8.	UNFPA Gezondheidszorg vrouwen	BHOS	2	0	0	0	0	0
9.	Stedenbanden VNG	BHOS	1	0	0	0	0	0
10.	EBRD Technische steun	BHOS	3	0	0	0	0	0
11.	Gemeentelijke en particuliere opvang	JenV	31	965	0	0	0	0
12.	Regeling Medische zorg ontheemden	JenV	99	99	0	0	0	0
13.	Subsidies NGO's	JenV	0	22	0	0	0	0
14.	Tolken	JenV	0	2	0	0	0	0
15.	DG Oekraïne	JenV	2	5	0	0	0	0
16.	Nationale Opvangorganisatie (NOO)	JenV	1	2	0	0	0	0
17.	Nieuwkomersonderwijs	OCW	0	118	0	0	0	0
18.	Tijdelijke onderwijshuisvesting	OCW	0	318	0	0	0	0
19.	Voorschoolse educatie	OCW	0	14	0	0	0	0
20.	Leerlingenvervoer	OCW	0	21	0	0	0	0
21.	Ondersteuning en uitvoering LOWAN	OCW	0	0	0	0	0	0
22.	Lening aan Oekraïne via IMF	FIN	200	– 5	– 5	– 5	– 5	– 38
23.	Levering militaire goederen	DEF	9	6	1	165	3	0
24.	Gasopslag Bergermeer	EZK	2.300	– 2.290	– 3	– 3	– 3	– 3
25.	Kindregelingen	SZW	15	51	0	0	0	0
26.	Meerkostenregeling gemeentelijke zorg	VWS	5	15	0	0	0	0
27.	Transport medische evacuees	VWS	0	8	0	0	0	0
28.	Zorg aan onverzekerden (SOV)	VWS	0	5	0	0	0	0
29.	Coördinatie (LCPS)	VWS	0	2	0	0	0	0
30.	Reservering gemeentelijke en particuliere opvang	AP	0	– 549	1.042	0	0	0
Stand na Augustusbrief			**3.947**	**1.656**	**901**	**62**	**44**	**– 197**

1. Humanitaire uitgaven Oekraïne
Om een zo zuiver mogelijk beeld te presenteren zijn kosten die alleen indirect gerelateerd zijn aan de oorlog in Oekraïne uit het overzicht gehaald. Denk hierbij aan extra inzet voor voedselzekerheid in derde landen zoals Afrika, omdat die getroffen worden door de stijgende graanprijzen en -tekorten als gevolg van de oorlog.

2. Mensrechtenorganisaties
Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft ondersteuning geleverd aan mensenrechtenorganisaties in Oekraïne. Deze kosten zijn specifiek gedekt binnen de begroting van Buitenlandse Zaken.

3. Ukraine Accountability Conference
Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft de Ukraine Accountability Conference in Den Haag georganiseerd, in samenwerking met het Internationaal Strafhof en de Europese Commissie. De conferentie vond plaats op 14 juli 2022. De kosten zijn geraamd op 5,7 miljoen euro, welke specifiek zijn gedekt binnen de begroting van Buitenlandse Zaken.

4. Sanctiebeleid Rusland
De geraamde 3,5 miljoen euro aan Oekraïne-uitgaven voor de uitvoering van sanctiemaatregelen worden niet ingezet. Het opstarten van de werving en de tijdelijk ingezette capaciteit is met andere bijdragen tot stand gekomen. De 3,5 miljoen euro wordt afgeboekt.

5. Humanitaire ontmijning
De bestaande subsidies voor uitvoering van humanitaire ontmijning activiteiten in Oekraïne worden verhoogd met 6 miljoen euro. Daarnaast wordt een bijdrage van 4 miljoen euro beschikbaar gesteld aan het *United Nations Development Programme* (UNDP) voor coördinatie van humanitaire ontmijning activiteiten in Oekraïne. Dekking geschiedt via het ODA gedeelte van het Stabiliteitsfonds.

6. Steun bedrijfsleven Oekraïne
Er wordt 15 miljoen euro uit BHOS-middelen ingezet voor het herstel en de wederopbouw van Oekraïne.

7. Infrastructuurontwikkeling
Er wordt 50 miljoen euro voor de wederopbouw van infrastructuur in Oekraïne via het DRIVE-instrument ingezet. Het gaat om noodzakelijk herstel van publieke infrastructuur, zoals bruggen, ziekenhuizen of havens in getroffen gebieden. Daarnaast wordt het lokale mkb gesteund. Dekking van deze uitgaven is gevonden in de positieve ramingsbijstelling van het HGIS budget naar aanleiding van de cMEV.

8. UNFPA Gezondheidszorg
Vanuit de begroting van BHOS wordt een bijdrage van 2 miljoen euro geleverd aan het *United Nations Population Fund* (UNFPA) voor het verlenen van steun aan overlevenden van seksueel en gender-gerelateerd geweld in Oekraïne en buurlanden. Hulp bestaat onder meer uit levensreddende medische en seksuele en reproductieve gezondheidszorg, geestelijke gezondheidszorg en het bieden van opvanglocaties.

9. Stedenbanden VNG
BHOS doet een bijdrage van 1 miljoen euro aan VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) voor hulp bij het ontwikkelen en uitvoeren van eerste ontwerpplannen voor wederopbouw van de gemeenten Kherson, Odesa en Mykolaiv.

10. EBRD Technische steun
Voor technische steun op het gebied van macro-economische hervormingen, goed bestuurd en rechtsstatelijkheid levert BHOS een bijdrage van 2,5 miljoen van BHOS aan de *European Development and Reconstruction Bank* (EBRD).

11. Gemeentelijke en particuliere opvang
Gemeenten worden gecompenseerd voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. De kosten worden grotendeels in 2023 geraamd, omdat gemeenten na afloop van 2022 de kosten declareren. Gemeenten mogen opvanglocaties tot 12 maanden vastleggen. Het ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft in het kader van haar vaste bijdrage voor de eerstejaarsopvang 150 miljoen euro uit het ODA-budget beschikbaar gesteld.

12. Regeling Medische zorg Ontheemden
De Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming geeft Oekraïense ontheemden recht op medische zorg. Daartoe is de Regeling Medische zorg Ontheemden (RMO) ontworpen, analoog aan de Regeling Medische zorg Asielzoekers van het COA. De kosten voor de verlenging van deze regeling tot en met het tweede kwartaal van 2023 worden geraamd op 198 miljoen euro, waarvan 99 miljoen euro in 2022 en 99 miljoen euro in 2023.

13. Subsidies NGO's
Voor de ondersteuning van de opvang van Oekraïense ontheemden is de hulp ingeroepen van verschillende NGO's. Als voorbeeld is Vluchtelingenwerk Nederland door het ministerie van Justitie en Veiligheid gevraagd om het particuliere hulpaanbod te coördineren en te faciliteren en om (juridische) ondersteuning en begeleiding te bieden op de gemeentelijke opvang locaties.

14. Tolken
De wet verplicht zorgverleners begrijpelijk te communiceren met patiënten, bij een taalbarrière vraagt dit om een professionele talentolk. Omdat Oekraïense ontheemden niet onder het COA vallen, waar talentolken voor asielzoekers beschikbaar zijn, is via het inkoopcontract van het ministerie van JenV 1,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor talentolken voor Oekraïense ontheemden.

15. DG Oekraïne en 16. Nationale Opvangorganisatie (NOO)
Het kabinet heeft besloten tot oprichting van Directoraat-Generaal Oekraïense ontheemden (DG OEK) en de Nationale Opvang Organisatie (NOO). DG OEK is belast met beleidscoördinatie, ondersteuning en planvorming ten behoeve van de opvang van Oekraïense ontheemden. De NOO heeft als taak om bij te dragen aan het realiseren van voldoende opvanglocaties en het beschikbaar stellen van de benodigde basisvoorzieningen. De aanvullende kosten van circa 10 miljoen euro hebben betrekking op het doortrekken van de Oekraïne-regeling, en daarmee de organisatiekosten voor DG OEK en de NOO tot en met het tweede kwartaal 2023.

17. Nieuwkomersonderwijs
Nieuwkomers uit Oekraïne in zowel het primair als het voortgezet onderwijs komen in aanmerking voor de nieuwkomersbekostiging (primair onderwijs circa 11.000 euro per persoon per jaar, voortgezet onderwijs circa 12.300 euro per persoon per jaar). Op basis van beschikbare cijfers dient naar verwachting voor 20.000 nieuwkomers met leerplichtige leeftijd nieuwkomersonderwijs georganiseerd te worden. Dit budgettaire beslag geldt voor de eerste helft van 2023.

18. Tijdelijke onderwijshuisvesting
Om Oekraïense vluchtelingen onderwijs te kunnen bieden, wordt de regeling voor huisvesting en noodlocaties in het primair en voortgezet onderwijs verlengd voor de eerste helft van 2023. De kosten hiervan worden geraamd op 318 miljoen euro.

19. Voorschoolse educatie
Voorschoolse educatie geldt voor kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar. Dit gaat naar verwachting om maximaal 2.250 kinderen, op basis van ramingen van 75.000 Oekraïense vluchtelingen. De geraamde extra uitgaven zijn voor verlenging tot halverwege 2023. De middelen worden uitgekeerd via een SPUK.

20. Leerlingenvervoer
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inrichten van leerlingenvervoer. Nieuwkomersonderwijs wordt zo veel als mogelijk centraal georganiseerd, waardoor de afstand tussen opvanglocaties en de onderwijsinstellingen kan toenemen. Daarom worden gemeenten gesteund in het organiseren van leerlingenvervoer voor nieuwkomersonderwijs. De bestaande regeling wordt verlengd voor de eerste helft van 2023.

21. Ondersteuning en uitvoering LOWAN
Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Het ministerie verhoogt de subsidie aan LOWAN-po (via de PO-Raad) en LOWAN-vo voor extra personele capaciteit voor de uitvoering van de ondersteuning

22. Lening aan Oekraïne via IMF
Nederland verstrekt een bilaterale lening van 200 miljoen aan Oekraïne via een speciale kredietlijn van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Deze begrotingssteun zal een bijdrage leveren aan Oekraïense inspanningen om de dagelijkse uitgaven te financieren en daarmee de economie draaiende te houden.

23. Levering militaire goederen
Defensie heeft steun verleend aan de Oekraïne door het leveren van militaire goederen. Hiervoor is bij Voorjaarsnota 73 miljoen en bij de julibrief 270 miljoen geraamd. Deze middelen zijn aangevuld met 184 miljoen. Tezamen omvat dit de stand tot en met 9 augustus. Voor zover de leveringen uit eigen (operationele) voorraad hebben plaatsgevonden, is de vervangingswaarde geraamd en is er een inschatting gemaakt van het moment waarop vervanging plaats kan vinden. Eventuele bijstellingen of afwijkingen van deze ramingen komen ten gunste dan wel ten laste van het generale beeld.

24. Gasopslagen Bergermeer
EBN zal de gasopslag in Bergermeer verder vullen. Hiervoor is 10 miljoen aan subsidie beschikbaar gesteld. Deze kosten zullen vanaf 2024 terugkomen als opslag op de heffing van Gasunie. Daarnaast wordt er een lening verstrekt aan EBN van in totaal 2,3 miljard in 2022. Naar verwachting wordt de lening in 2023 terugbetaald.

25. Kindregelingen
Oekraïense ontheemden kunnen, indien zij werken, aanspraak maken op kinderopvangtoeslag (KOT), kinderbijslag (AKW) en kindgebonden budget (WKB). Hiervoor zijn de verwachte uitgaven aan deze regelingen naar boven bijgesteld. Voor de AKW en WKB betreft het hier de hogere uitgaven voor 2022, en het eerste en tweede kwartaal van 2023. Voor de KOT betreft het ook de hogere uitgaven in het eerste en tweede kwartaal van 2023. De verwachte hogere uitgaven aan de KOT in 2022 zijn reeds verwerkt in de eerste suppletoire begroting 2022.

26. Meerkostenregeling gemeentelijke zorg
Het kabinet heeft besloten om gemeenten te compenseren voor extra kosten die zij maken in het sociaal domein voor Oekraïense ontheemden. Er zijn extra middelen gereserveerd voor de verhoogde raming van 75.000 ontheemden in het derde en vierde kwartaal van 2022, als ook het eerste en tweede kwartaal van 2023.

27. Transport medische evacuees
Voor de evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden zijn middelen gereserveerd voor het eerste en tweede kwartaal van 2023. Binnen de Europese Unie is afgesproken dat de kosten van transport voor het ontvangende land zijn. Hiervoor is een bedrag van 8 miljoen euro geraamd.

28. Zorg aan onverzekerden (SOV)
Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland komen vallen pas onder de Regeling Medische zorg Ontheemden uit Oekraïne (RMO) na registratie in de Basis Registratie Personen (BRP). Er zijn middelen gereserveerd in 2023 voor zorgkosten gemaakt voor ontheemden die nog niet onder de RMO vallen, en daardoor gebruikmaken van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg voor onverzekerden (SOV).

29. Coördinatie (LCPS)
De coördinatie en organisatie rondom de zorg voor Oekraïense ontheemden wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS), onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Hiervoor zijn middelen gereserveerd in 2023.

30. Gemeentelijke en particuliere opvang
Gemeenten worden gecompenseerd voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. De eerder gereserveerde 1 miljard euro voor het derde en vierde kwartaal van 2022 is overgeheveld naar de begroting van Justitie en Veiligheid. Een reservering van in totaal 1,5 miljard euro is toegevoegd aan de Aanvullende post voor de kosten in het eerste en tweede kwartaal van 2023. Gezien de onzekerheid over de ontwikkelingen voor opvang en omdat gemeenten de kosten die in 2023 worden gemaakt grotendeels pas in 2024 declareren, is 450 miljoen euro in 2023 en 1,05 miljard euro in 2024 gereserveerd op de Aanvullende Post.

6.3 Uitgaven corona

De maatregelen die de overheid de afgelopen jaren heeft genomen om de verspreiding van het virus tegen te gaan, zijn uitgefaseerd. Daarom worden de uitgaven die zijn geraamd voor diverse coronamaatregelen bijgesteld. In de tabel 5 worden de bijstellingen sinds de Julibrief gepresenteerd. Na deze bijstelling resteert nog ruim 15 miljard euro aan coronamiddelen op de begroting van 2022 en 5 miljard op de begroting van 2023.

Tabel 2 Coronauitgaven (in miljoenen euro, min = lagere uitgaven)

		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Coronauitgaven Julibrief 2022		**22.282**	**4.760**	**79**	**5**	**– 12**	**– 18**
Economische Zaken en Klimaat	TVL		118				
	Diversen	– 1	1	0	0	0	0
Financiën en Nationale Schuld	Premieontvangsten garantie en rentebaten lening KLM	26	52	62	58	4	
Infrastructuur en Waterstaat	Beschikbaarheidsvergoeding OV	412	151	13			
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	Ongedekte Vaste kosten land- en tuinbouw (OVK)		10				
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Nationaal Programma Onderwijs	– 12	5	5	3		
	Ventilatie voor scholen	– 46	46				
	Zelftesten	– 133	50				
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	NOW	– 6.052	212				
	Aanvullend sociaal pakket	– 30	26				

		2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Transitie BBZ	– 63					
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Testcapaciteit RIVM en GGD	– 1.278	– 286				
	GGD'en en veiligheidsregio's	170					
	Vaccin ontwikkeling en medicatie	125					
	Omscholen personeel voor arbeidsmarkt zorg	– 45	45				
	Diversen	– 25	15	1	1	– 7	
Totale mutaties Augustusbrief 2022		**– 6.952**	**445**	**81**	**62**	**– 3**	**0**
Coronauitgaven Augustusbrief 2022		**15.329**	**5.204**	**160**	**67**	**– 15**	**– 18**

6.4 Overhevelingen vanaf de Aanvullende Post

Met het coalitieakkoord is circa 75 miljard in deze kabinetsperiode vrijgemaakt voor belangrijke maatschappelijke opgaven. Een groot deel van de middelen is gereserveerd op de Aanvullende Post. In de Voorjaarsnota is de nadere uitwerking van een deel van de plannen gepresenteerd en een volgende update zal in de Miljoenennota worden opgenomen. Tabel 7 bevat een overzicht van coalitieakkoordmiddelen waarvoor de plannen sinds de Julibrief zijn uitgewerkt en getoetst. De bijbehorende middelen worden overgeheveld naar de departementale begrotingen. Wanneer een nul is opgenomen in de tabel betreft het een overboeking die kleiner is dan 0,5 miljoen euro. De resterende loon- en prijsbijstelling op coalitieakkoordmiddelen wordt gelijktijdig met de overheveling van middelen beschikbaar gesteld.

Naast de overheveling van coalitieakkoordmiddelen zijn ook middelen van overige reserveringen overgeheveld. De zijn onderaan tabel 7 opgenomen.

Tabel 3 Overheveling vanaf de Aanvullende Post naar begrotingshoofdstukken

in miljoenen euro's	2022	2023	2024	2025	2026	2027	naar hst.
Totaal	**384**	**4.589**	**3.410**	**4.820**	**3.921**	**3.395**	
Coalitieakkoord	**244**	**3.099**	**3.280**	**4.600**	**3.749**	**3.226**	
Caribisch Nederland Envelop	0						4
OM - ICT en opsporing	4	8	12	12	12	12	6
Modernisering wetboek van strafvordering	14						6
Digitaal stelsel omgevingswet		12					7
Cultuur en media		200	200	200	200	200	8
Tegemoetkoming leenstelsel				786	91	58	8
Herinvoering basisbeurs		30	61	123	351	590	8
Versterken onderwijskwaliteit		100	595	603	603	591	8
Kansengelijkheid		68	359	369	363	362	8
Fonds onderzoek en wetenschap		3	4	4	4	4	8
Vervolgopleidingen en onderzoek		19	18	13	17	17	8
Veiligheid Rijks N-wegen		50	50	50	50		12
Fietsenknooppunten en stallingen		25	25				12
Klimaatfonds		523	377	642	412	137	13
Uitvoeringskosten klimaat		298	498	718	773	773	13 en 7
Klimaatuitgaven		2	2	2	2	2	13
Transitiefonds		504					14
Envelop arbeidsmarkt, armoede en schulden		212	121	117	95	95	15
Leven lang leren		125	125	125	125		15
Kinderopvangtoeslag			1	1	1	1	15
Standaardisatie gegevensuitwisseling		41	1	1	0		16
Volksziekten		90	87	86			16
Sportstimulering		25	25	25	25	25	16
Scheiden wonen en zorg	160	160	160	160	160		16
Valpreventie bij 65-plussers (Wmo)		55	55	55	56	58	16
Valpreventie bij 65-plussers (Zvw))		56	60	60	62	63	16

in miljoenen euro's	2022	2023	2024	2025	2026	2027	naar hst.
Preventieakkoord	6	68	62	61			16
Een tegen eenzaamheid			13	11			16
Envelop pandemische paraatheid	9	128	123	88	56	48	16
Integraal Zorgakkoord		52	23	25	25		16
Juiste zorg op de juiste plek		54					16
Meer tijd voor huisartsen		4	8	12	12	12	16
Passende zorg als norm in Zvw	1	18	13	13	13	6	16
Versterking organisatiegraad basiszorg		22	42	42	43		16
Werk aan Uitvoering (WaU)	43	116	117	107	98	95	diversen
Loon- en prijsindexatie Coalitieakkoordmiddelen	7	32	43	91	101	79	diversen
Overig	**140**	**1.490**	**130**	**220**	**171**	**169**	
Traditioneel Eigen Middelen (TEM)	97						5
Overheveling opvang ontheemden		995					6
Generieke Digitale Infrastructuur (GDI)		62	62	62	62	62	7
Uitvoering rechtsherstel box 3	4	16	13				9
Klimaatmaatregelen	9	20	5				13 en 14
Legalisatieopgave PAS-melders	30	207		13			14
Uitvoeringsinformatie Kinderopvangtoeslag			9	104	105	107	15
Toeslagen		190	41	41	4		diversen

7 INTERDEPARTEMENTALE BELEIDSONDERZOEKEN

Dit najaar start een nieuwe ronde Interdepartementale Beleidsonderzoeken (IBO's). De taakopdrachten worden als bijlage bij de Miljoenennota gepubliceerd. Met de Julibrief heeft de Ministerraad al ingestemd met de onderwerpen Biodiversiteit, Middelbaar Beroepsonderwijs (mbo) en Klimaat en met de taakopdracht van het IBO Biodiversiteit. Met deze Augustusbrief stemt de Ministerraad in met de taakopdracht van het IBO Toekomstbestendigheid van het mbo. Deze taakopdracht is opgenomen in bijlage 3. De MCKE heeft eerder ingestemd met de taakopdracht van het IBO Klimaat. Deze taakopdracht is aangepast aan het format voor de Miljoenennota en ter volledigheid ook opgenomen in bijlage 3.

BIJLAGE 1. INKOMSTENKADER

Toelichting maatregelen Inkomstenkader tabel

in onderstaande teksten wordt toelichting gegeven op de maatregelen uit het inkomstenkader in paragraaf 5.

1. Meevaller Zvw-uitgaven en dekking
De uitgaven in de zvw (onderdeel van de totale zorguitgaven) worden lastendekkend gefinancierd via de zorgpremies. Dit staat opgenomen in de wet. Dit betekent dat mee- en tegenvallers in de uitgaven dus automatisch leiden tot lagere of hogere premies. Verandering in de premies leidt ook automatisch tot verandering van de zorgtoeslag. De premies en de zorgtoeslag zijn beide relevant voor in het inkomstenkader. Indien er een meevaller is in de zvw-uitgaven leidt dit tot lagere premies en lagere zorgtoeslag. De resulterende derving leidt tot een dekkingsopgave. Hiertegenover moet dan een lastenverzwaring worden gezet.
Volgens de begrotingsregels is een besluitnodig over de inzet van de meevallerin de zvw-uitgaven. Het voorstel is de geraamde zvw-uitgaven meevaller in te zetten voor tegenvallers aan de uitgavenkant. Deze inzet wordt gecompenseerd met een lastenverzwaring. Dit gebeurt zoals gewoonlijk door het verhogen van de tarief eerste schijf (burgers) en het verhogen van de Aof-premie (bedrijven).
2. Meevaller Zvw-uitgaven VJN en dekking
In de zvw was ten tijde van de Voorjaarsnota sprake van een zeer geringe uitgavenmeevaller bij het eigen risico (circa €26 miljoen vanaf 2023). Het kabinet heeft besloten om de zvw-meevaller in te zetten om VWS-brede problematiek aan de uitgavenkant op te vangen. Dit betreft onder andere hogere uitgaven bij de Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden en de griepvaccinatie. De Zvw-uitgavenmeevaller van 26 miljoen als gevolg van een lager eigen risico leidt – vanwege de wettelijke lastendekkende financiering– tot een automatische neerwaartse bijstelling van de zorgpremies en de zorgtoeslag vanaf 2023. De zvw-meevaller is ingezet aan de uitgavenkant, dus ook bij deze maatregel dienen de inkomsten verhoogd te worden om een derving aan de inkomstenkant te voorkomen. De compenserende lastenverhoging vindt plaats door middel van de verhoging van het tarief eerste schijf en de Aof premie. Deze post is niet meegenomen in de kadercorrectie in de Voorjaarsnota.
3. Fiscale klimaatmaatregelen – BPM-vrijstelling bestelauto's ondernemers afschaffen en dekking
In het coalitieakkoord is afgesproken om de vrijstelling in de bpm voor bestelauto's ondernemers in drie stappen, in 2024-2026, af te bouwen naar 0%, waarbij emissievrij bestelauto's vrijgesteld blijven. In de uitwerking is gebleken dat zowel de afbouw in drie stappen als de huidige grondslag (netto catalogusprijs) niet uitvoerbaar zijn voor de Belastingdienst en RDW. Het voorstel is om de maatregel in 1x in te voeren per 1 januari 2025 en de grondslag om te vormen naar de CO2-uitstoot. Dit sluit aan bij de grondslag voor de bpm voor personenauto's, en hierdoor blijven emissievrije bestelauto's van ondernemers automatisch vrijgesteld van bpm. Naar verwachting ligt de budgettaire opbrengst cumulatief (2024-2030) € 554 miljoen lager dan verwacht in het Coalitieakkoord (bij grondslag CO_2-uitstoot en in 1 keer afschaffen). De reeksen worden geboekt in prijzen van het jaar van invoering. De reeks uit het Coalitieakkoord is geboekt in prijzen 2024 met de toen verwachte prijsontwikkeling. De nieuwe reeks wordt geboekt in prijzen 2025. De € 554 miljoen is het verschil tussen die twee reeksen. Tussen de reeksen zit een jaar prijsverschil en doordat de verwachte prijsontwikkeling intussen hoger ligt komt de opbrengst ook hoger uit.
Dekking – het voorstel is om de derving in de BPM te dekken door een verhoging van de motorrijtuigenbelasting (MRB) voor bestelauto's van ondernemers met 15% in 2025 en vervolgens nog eens met ca. 7% in 2026 (in totaal een verhoging met 23%) . Deze verhoging van de MRB is zodanig dat dit samen met de nieuwe raming van de bpm-maatregel cumulatief over de periode 2024-2030 evenveel opbrengt (gedekt is) als de ingeboekte reeks in het Coalitieakkoord. De reeksen bewegen nog in 2030, en blijven ook tot ver na 2030 bewegen. In het Coalitieakkoord is opgenomen dat in 2030 voor alle personen- en bestelauto's de motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt omgevormd in een belasting op basis van het aantal gereden kilometers (MRB Plus / betalen naar gebruik), waarbij grondslagerosie ten opzichte van 2025 zal worden opgevangen. Voor de structurele reeksen 3a (BPM) en 3b (MRB) is de budgettaire impact daarom 0.
4. Fiscale klimaatmaatregelen – uitstel EB maatregelen hogere verbruiksschijven met 1 jaar
In CA zijn enkele energiebelasting (EB) maatregelen opgenomen, waaronder de EB minder degressief maken door tarieven in hogere verbruiksschijven gas en elektriciteit te verhogen en het tarief op 2e en 3e schijf elektriciteit te verlagen. Gegeven de tijdelijk fors hogere gas- en elektriciteitsprijzen in (met name) 2023 en tegelijkertijd het belang van de tariefaanpassingen in de energiebelasting voor het lange termijn klimaatbeleid, is besloten om de tariefschuif in de hogere verbruiksschijven 1 jaar uit te stellen naar 2024, en de wetgeving vast te leggen in het Belastingplan 2023 (zie voor de invulling van tariefswijziging de toelichting 2C fiscale klimaatmaatregelen vormgeving EB tariefsaanpassing hogere verbruiksschijven).
5. Pensioen - Uitstel wetsvoorstel bedrag ineens

'Bedrag ineens' is een wetsvoorstel waarbij deelnemers werknemerspensioen bij start pensioen maximaal 10% van het opgespaarde kapitaal als bedrag ineens kunnen opnemen. Begin 2021 werd datum van inwerkingtreding wetsvoorstel 'bedrag ineens' met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2023. De implementatie van dit wetsvoorstel wordt met een half jaar uitgesteld tot 1 juli 2023, wat een derving van € 11 mln in 2023 tot gevolg heeft.

6. Uitstel invoering stelsel werkelijk rendement box 3 met 1 jaar

Omdat de mogelijkheden in de IV-keten inkomensheffing beperkt zijn en gelet op vertraging in het proces rond een nieuw stelsel die is opgetreden door het kerstarrest, wordt de invoering van het nieuwe stelsel box 3 gebaseerd op werkelijke rendement één jaar opgeschoven: van invoering per 1 januari 2025 naar 1 januari 2026. Uitstel naar 2026 betekent één jaar langer overbruggingswetgeving. Dat levert een incidentele derving op van een kleine € 385 mln.

7. Overschrijding WBSO budget en dekking

In 2023 vindt een overschrijding van het budget van € 13 mln plaats. Volgens de budgetsystematiek voor de WBSO dient een overschrijding gecompenseerd te worden middels een parameteraanpassing. Ter compensatie van de overschrijding van het WBSO budget in 2023 wordt het tarief eerste schijf WBSO met 1% verlaagd, wat € 13 mln in 2023 oplevert.

8. Toepassing multiplier fiscale partners giften ANBI's

Er is geconcludeerd dat de toepassing van de verhoging van 25% van giften aan culturele algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) in de inkomstenbelasting onjuist is toegepast. Om de wet in lijn te brengen met de toepassing is een wetswijziging benodigd. De tweede kamer is hierover geïnformeerd en er is besloten om de wet op korte termijn (in BP2023) te wijzigen zodat deze in lijn wordt gebracht met de uitvoeringspraktijk van de afgelopen 10 jaar (maximaal €1.250 bij fiscale partners). Momenteel schetst de Belastingdienst verschillende opties voor mogelijk rechtsherstel voor aangiftes in de periode 2017-2022. Er van uitgaande dat iedereen, die daar over de periode 2017-2022 recht op heeft, gecompenseerd wordt, bedraagt de budgettaire derving van rechtsherstel naar verwachting € 6 miljoen.

9. Annuleren VJN maatregel Box 2: nieuwe tariefschijven 26% en 29,5% en alternatieve invulling

In het voorjaar is afgesproken om twee schijven in box 2 te introduceren. In het IBO vermogensverdeling is geconcludeerd dat de introductie van twee schijven in box 2 het risico heeft van belastingarbitrage. Het niet invoeren van twee schijven leidt tot minder impact op de IV portfolio in de inkomensheffing. Om deze redenen wordt de maatregel omgezet in een parameteraanpassing. Twee mogelijke parameteraanpassingen zijn bijvoorbeeld het tarief in box 2 of de schijflengte in de vpb.

10. Onbelaste reiskostenvergoeding naar 21 cent in 2023 en 22 cent in 2024

In het Coalitie akkoord is € 200 miljoen in 2024 en € 400 mln vanaf 2025 gereserveerd voor een verhoging van de onbelaste reiskostenvergoeding. De huidige onbelaste reiskostenvergoeding is momenteel maximaal €0,19 per kilometer. Volledige inzet van de bedragen uit het CA leidt tot een vergoeding van €0,2083 in 2024 en €0,2267 in 2025 (zie ook onderstaande tabel).

In de Voorjaarsnota is de CA reeks een jaar naar voren gehaald (dus €200 mln in 2023 en €400 mln voor 2024 en verder).

Een verhoging in gebroken centen blijkt zeer onwenselijk voor de uitvoering en niet mogelijk per 2023. Om binnen het gestelde budget te blijven en met hele centen te werken is het voorstel de onbelaste reiskostenvergoeding per 2023 te verhogen naar €0,21 ipv €0,2083 en per 2024 naar €0,22 ipv €0,2267. Hiermee blijft de verhoging binnen het gestelde budget in het CA. Structureel komt de reeks uit op €327 mln.

11. Belastingplan maatregel - Verlengen beleidsregel Plato-gehalte biermixen

Het verlengen van de beleidsregel voor van het Plato-gehalte biermixen met 1 jaar, tot 1 januari 2024. Het 'Plato-gehalte' van een bier geeft aan wat de dichtheid van het 'wort' is. Wort is een suikerrijk tussenproduct wat een onderdeel is van de productieketen van bier. Het percentage opgeloste stoffen in dit wort wordt 'stamwortgehalte' genoemd.

De beleidsregel maakt het mogelijk dat voor bepaalde biermixen mag worden uitgegaan van het Platogehalte van het stamwort van het basisbier. In plaats van het stamwort van het eindproduct. Hierdoor gelden voor deze biermixen een lager percentage bieraccijns. In de beleidsregel staat dat per 1 januari 2023 de grondslag voor bieraccijns wijzigt van graden Plato naar alcoholpercentage. In lijn met de Wet implementatie richtlijnen accijns 2022. De datum van deze omzetting is per amendement Heine met 1 jaar uitgesteld.

12. Belastingplan maatregel - Uitbreiden grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen

In de voorjaarsnota is besloten om zonnepanelen onder het btw 0%-tarief te laten vallen. Met deze maatregel vallen ook geïntegreerde zonnepanelen onder het btw 0%-tarief.

13. Belastingplan maatregel - Uitbreiden grondslag btw 0%-tarief zonnepanelen

In Caribisch Nederland wordt de invoer, levering en installatie van zonnepanelen, zonnecollectoren en windturbines op dit moment belast met algemene bestedingsbelasting (ABB). Zowel ondernemers als particulieren kunnen deze algemene bestedingsbelasting niet terugvragen door zich te registreren en aangifte te doen voor de ABB. Door eerder genoemde producten en diensten voor particulieren en niet-elektriciteitsbedrijven vrij te stellen van de ABB, en voor elektriciteitsbedrijven een nultarief te hanteren, wenst het kabinet investeringen in zonnepanelen, zonnecollectoren en windturbines op deze eilanden te stimuleren.

14. Ontkoppeling ODE van SDE

De ODE is conform Coalitieakkoord ontkoppeld van de SDE. Het karakter van de doelheffing verdwijnt daarmee. De ODE wordt daarom per 2023 lastenneutraal geïntegreerd in de energiebelasting. Door in het verleden ontstane grondslagerosie daalt de opbrengst van de ODE. In principe zou deze derving leiden tot een benodigde lastenverzwaring. Er is echter gekozen voor een kadercorrectie, gegeven dat de doelheffing verdwijnt en daarmee de uitgaven niet meer leidend zijn. Deze ontkoppeling en kadercorrectie is niet meegenomen bij de Startnota en wordt nu alsnog verwerkt.

BIJLAGE 2. GENERALE STAAT

In de generale staat worden alle generale mutaties toegelicht die sinds de Julibrief 2022 zijn verwerkt op het deelplafond Rijksbegroting en die niet relevant zijn voor het uitgavenplafond. De generale staat wordt gemaakt om de leden van de ministerraad inzicht te bieden in de mutaties op de begrotingen die een begrotingsoverstijgend effect hebben. De bedragen zijn in miljoenen en afgerond op één decimaal. Er wordt geen ondergrens gehanteerd. Mutaties die met elkaar samenhangen zijn samengevoegd om het generale effect duidelijker toe te lichten. In tabel 4 zijn de generale uitgaven- en ontvangstenmutaties onder het plafond Rijksbegroting opgenomen. In tabel 5 de generale uitgaven- en ontvangstenmutaties niet relevant voor het uitgavenplafond

Deze bijlage is exclusief de besluitvorming waar op 30 augustus over besloten is.

Tabel 4 Generale mutaties deelplafond Rijksbegroting

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)

Uitgaven	2022	2023	2024	2025	2026	2027
De Koning						
Correctie nominale bijstelling n.a.v. cao Rijk	0,0	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
Staten-Generaal						
Correctie Staten-Generaal	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Inrichting 8e etage B67	– 0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Meldkamer	– 0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Verbetering Informatiehuishouding Tweede Kamer	– 1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten en de Kiesraad						
Kasschuif Digitaal Hulpmiddel Verkiezingen	4,4	2,2	– 0,8	– 1,3	– 2,3	– 2,3
Kasschuif Omgevingskamer	– 2,1	– 0,5	– 0,5	– 0,5	2,0	1,6
Kasschuif Open op orde	– 0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Koninkrijksrelaties						
Kasschuif two programma- en apparaatbudget	– 7,0	– 3,0	2,5	2,5	2,5	2,5
Kasschuif Aanschaf Stormwaterpompen	– 2,3	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Wisselkoersreserve	– 4,5	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif detentiecentrum Sint Maarten	– 6,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Buitenlandse Zaken						
DAB-4 update bijstelling n.a.v. VK bijdrage	– 29,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
DAB4 - update ACOR-cijfers	– 89,3	– 125,0	– 125,0	– 125,0	– 126,4	– 126,3
HGIS bijstelling a.g.v. pBBP	11,2	32,9	0,0	0,0	0,0	0,0
TEM-nabetaling	25,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Technische aanpassing 2022	94,1	54,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Update VK-bijdrage	0,0	– 122,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Justitie en Veiligheid						
Aanpak overlast: intensiveren versneld uitzetten	0,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Aanpak overlast: procesbeschikbaarheidslocaties	0,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Correctie: Modernisering Wetboek van Strafvordering	– 14,0	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif verkeer 2022	– 10,5	2,1	8,4	0,0	0,0	0,0
Kasschuif: Platform veilig ondernemen	– 1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif: RIEC	– 5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif: Versterking keten (OM-deel)	– 2,5	1,0	1,0	0,5	0,0	0,0
Kasschuif: Wetgeving NPS	– 2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif: implementatie van het nieuwe Wetboek van Strafvord	– 3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)						
Kasschuif: vertraging BIS systeem	– 16,5	16,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Middelen doorstroom migratie: Aanpak overlast	0,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Middelen doorstroom migratie: Brede doeluitkering veiligheidsregio's	0,0	31,0	42,0	73,0	83,0	83,0
Middelen doorstroom migratie: Opvang AMV 18+	0,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Kasschuif: doorstroomdossier statushouders	– 30,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
Huisvestingspakket	193,5	143,9	3,6	3,6	1,4	0,0
Kasschuif AIVD	– 2,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif WaU - I vakmanschap	– 0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif aandachtsgroepen	15,0	2,1	– 8,5	– 8,5	0,0	0,0
Nationaal isolatieprogramma brede coalitie	5,0	– 5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
CA Cultuur en media kasschuif	0,0	– 30,7	– 8,2	38,9	0,0	0,0
CA Kwaliteit kasschuif	– 53,9	53,9	0,0	0,0	0,0	0,0
CA WAU kasschuif	0,0	16,3	10,4	8,9	6,3	– 41,9
Kasschuif KOT	– 75,7	35,0	20,7	20,0	0,0	0,0
Kasschuif OV SF	960,0	– 960,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financiën						
Bijstelling bcf	74,5	97,5	100,6	100,6	100,9	100,9
Bijdrage aan het generale beeld	– 76,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif digitale snelweg douane	– 18,0	1,0	9,0	8,0	0,0	0,0
Kasschuif herstel toeslagen	– 784,1	386,5	397,6	0,0	0,0	0,0
Kasschuif kapitaalinjectie tennet	1.230,0	1.332,0	– 360,0	338,0	– 1.270,0	– 1.270,0
Kasschuif wau middelen	0,0	– 13,3	– 3,4	11,6	5,1	0,0
Kasschuif uitvoeringskosten douane	– 49,0	10,9	13,6	13,6	10,9	0,0
Defensie						
Kasschuif arbeidsvoorwaarden loongebouw militairen	– 46,0	46,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif modernisering arbeidsvoorwaarden	– 143,0	10,0	17,1	17,8	37,3	60,8
Infrastructuur en Waterstaat						
Kasschuif extra eu ontvangsten	– 1,7	0,1	0,9	0,6	0,0	0,0
Kasschuif kia ce	– 1,9	0,2	0,7	0,7	0,3	0,0
Kasschuif omgevingswet oenm	– 1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif omgevingswet. geluidsanering	– 2,8	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif subsidie klimaat	– 2,3	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif vth oenm	– 15,0	5,0	5,0	5,0	0,0	0,0
Economische Zaken en Klimaat						
Afboeken overtollig budget lening warmteling	0,0	– 15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif dei+ van 2022 naar 2023	– 5,2	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif eurohpc	– 5,0	– 2,5	2,5	5,0	0,0	0,0
Kasschuif eurostars	– 2,0	– 1,0	0,0	1,0	2,0	0,0
Kasschuif ipcei cis	– 9,5	9,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif ipcei cis	– 0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif ipcei me2	– 30,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif middelen kennis/innovatie nucleair	– 4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif opschalingsinstr. van 2022 naar 2023	– 3,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif subsidie warmteling v. 2022 naar 2024	– 14,0	0,0	14,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Hyway27-middelen van 2022 naar 2023	– 134,2	134,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif financiering medeoverheden	0,0	0,1	0,0	0,0	– 0,1	– 0,1

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)						
Terugboeking loonbijstelling versterkingsraming	– 2,5	– 2,5	– 2,6	– 2,6	– 2,5	– 2,5
Terugboeking prijsbijstelling versterkingsraming	– 41,9	– 41,9	– 41,7	– 41,5	– 41,5	– 41,5
Vp en kasschuif euroqci	– 1,7	– 1,0	– 9,0	11,7	0,0	0,0
Vp-/kas-schuif just transition fund	– 13,0	0,0	0,0	12,0	1,0	0,0
Vp-kasschuif topsector hight vliegtuigindustrie	– 7,5	0,5	1,5	3,0	2,0	0,5
Vp/kasschuif middelen publiekstcampanges naar 2022	0,5	– 0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit						
Kasschuif natuurbank	– 0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif stalmaatregelen (sbv) - klimaat	– 1,4	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0
Kasschuif stalmaatregelen (sbv) - pluimvee	– 2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Maatregel gerichte aankoop	– 184,8	184,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif ODE	0,0	– 6,6	4,4	2,2	0,0	0,0
Kasschuif PAS-melders	– 30,0	43,0	0,0	– 13,0	0,0	0,0
Kasschuif extra uren weidegang	– 1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif maatwerksubsidie CO2 glastuinbouw	– 9,2	0,0	4,6	4,6	0,0	0,0
Kasschuif mest	– 1,5	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0
Kasschuif nominaal/onvoorzien	– 36,8	– 4,5	23,1	8,2	5,0	5,0
Kassschuif Werk aan Uitvoering (NVWA)	– 2,8	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0
Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
Alle kinderen doen mee	– 1,8	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Dekking uitvoeringstegenvaller	– 9,0	– 7,4	– 7,4	– 17,6	– 18,2	– 18,2
Huisvesting kinderopvang Caribisch Nederland	– 3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Scholingssubsidie SLIM	– 6,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Subsidieregeling MDIEU	– 39,6	– 99,9	– 12,3	– 51,0	121,8	81,0
Inzet loon- en prijsbijstelling	– 4,0	– 8,3	– 8,7	– 6,9	– 7,2	– 4,6
Werk aan uitvoering (Wau)	– 2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3
Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
Commissie de Winter	4,1	23,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Groninger zorgakkoord	– 4,4	12,0	12,0	12,0	12,0	0,0
Hogere bouwkosten Groningen	0,0	10,0	5,0	5,0	5,0	0,0
Kasschuif Pandemische paraatheid (LFI)	– 8,6	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Volksziekten	0,3	– 6,3	– 1,3	– 0,9	4,4	3,8
Kasschuif Werk aan de Uitvoering	– 1,2	0,0	0,0	0,0	1,2	0,0
Longcovid (bestaande subsidieregeling)	– 12,0	12,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pgb	0,8	18,4	18,3	15,9	2,4	2,4
Pallas	27,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Preventieakkoord	– 6,0	3,0	1,5	1,5	0,0	0,0
Rivm	0,0	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeling Onverzekerbare Vreemdelingen (OVV)	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan Onverzekerden (SOV)	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Subsidieregeling ondersteuning wijkverpleging	– 3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Versterken patiëntenbewegingen	– 8,1	– 7,4	5,0	5,7	4,9	0,0
Vertraging uitvoering Inhaalcampagne HPV-vaccinaties 18-26 jarigen	– 27,9	27,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Zorgcontinuïteit	2,2	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking						
HGIS-bijstelling a.g.v. BNI-prijs	29,9	184,2	192,4	200,3	207,2	214,4
HGIS-bijstelling a.g.v. BNI-volume t/m 2025	26,9	– 8,9	– 9,1	– 9,2	– 9,2	– 9,2
Gemeentefonds						
Asieldeal	20,0	40,0	30,0	0,0	0,0	0,0

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)						
Eenmalige rijksbijdrage gf	0,0	0,0	0,0	0,0	1.000,0	0,0
Energietoelage huishoudens met een laag inkomen	550,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Provinciefonds						
Eenmalige rijksbijdrage pf	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Accres Gemeentefonds						
Bijstelling BCF	– 66,5	– 87,0	– 89,8	– 89,8	– 90,0	– 90,0
Accres Provinciefonds						
Bijstelling BCF	– 8,0	– 10,5	– 10,8	– 10,8	– 10,9	– 10,9
Prijsbijstelling						
Prijsbijstelling	0,0	927,4	994,2	994,2	950,5	951,0
Arbeidsvoorwaarden						
Correctie overheveling integratie uitkering	0,0	0,0	– 22,1	– 46,8	– 98,8	– 124,2
Loon- en prijsontwikkeling	8,0	153,6	– 219,5	– 223,2	– 222,5	– 226,9
Algemeen						
Correctie nationaal isolatieprogramma lokale aanpak	0,0	– 62,5	0,0	0,0	0,0	62,5
Kasschuif kwijtschelden publieke schulden	– 71,9	0,0	71,9	0,0	0,0	0,0
Kasschuif opleidingsakkoord	– 50,0	– 30,0	0,0	50,0	30,0	0,0
Kasschuif pandemische paraatheid (iv/ict en ggd'en)	– 22,4	0,0	19,5	2,9	0,0	0,0
Kasschuif toeslagen	– 245,7	51,0	97,5	92,9	4,3	0,0
Kasschuif Bouw en reserve	– 30,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Cie Hordijk	– 9,7	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif Zeeland	– 52,1	54,6	0,0	– 2,5	0,0	0,0
Zekerheidsfonds	0,0	14,3	14,3	14,3	14,3	14,3
Saldo	559,5	2.792,1	1.322,0	1.533,6	922,7	– 283,8

(+= saldoverbeterend; -= saldoverslechterend, bedragen in mln.)						
Ontvangsten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Buitenlandse Zaken						
Perceptiekostenvergoeding	25,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
Huisvestingspakket	0,0	140,3	95,0	0,0	0,0	0,0
Financiën						
Dividenden staatsdeelnemingen	20,0	40,0	30,0	0,0	– 25,0	– 35,0
Kasschuif project invorderingsrente	40,0	– 40,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Economische Zaken en Klimaat						
Bijstelling dividend EBN excl. Norg	1.486,0	634,5	1.595,5	834,0	450,0	100,0
Bijstelling gasbaten voor koopkrachtmaatregelen	302,6	250,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijstelling ontvangsten Mijnbouwwet	983,9	1.646,5	775,0	85,0	– 65,0	– 65,0
Dividend gasterra (afronding corrigeren)	– 0,4	– 0,4	– 0,4	– 0,4	0,0	0,0
Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
Afrekening uwv 2021	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Volksgezondheid, Welzijn en Sport						

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)						
Regeling Wanbetalers	– 15,0	– 15,0	– 12,0	– 10,0	– 9,0	– 9,0
Saldo	2.842,6	2.655,9	2.483,1	908,6	351,0	– 9,0

Uitgaven

De Koning

Correctie nominale bijstelling n.a.v. cao Rijk

Deze post betreft een correctie van de nominale bijstelling van de grondwettelijke uitkering aan de leden van het Koninklijk Huis. Jaarlijks wordt bij Julibrief de nominale bijstelling geraamd op basis van onder meer CAO Rijk. Bij het ontbreken van een nieuwe CAO Rijk is afgelopen Julibrief de raming van de contractloonstijging van het CPB gebruikt. Op basis van de nieuwe CAO Rijk is de raming van deze bijstelling gecorrigeerd bij Augustusbrief.

Staten-Generaal

Correctie Staten-Generaal

Het budget van de Staten Generaal wordt verhoogd met 2 miljoen voor de beveiliging, ICT en audiovisuele installatie van de Tweede kamer en voor diverse kosten van de Eerste Kamer omtrent de tijdelijke huisvesting.

Kasschuif Inrichting 8e etage B67

De 8e etage van de tijdelijke huisvesting van de Tweede Kamer wordt eind 2022 opgeleverd waardoor er in 2023 nog een betaling nodig is.

Kasschuif Meldkamer

Door een vertraging bij de vernieuwde inrichting van de meldkamer van de Tweede Kamer zijn de middelen in 2023 benodigd.

Kasschuif Verbetering informatiehuishouding Tweede Kamer

De aanbesteding van het informatiesysteem ter verbetering van de informatiehuishouding van de Tweede Kamer heeft vertraging opgelopen, waardoor dit bedrag in 2023 benodigd is.

Hoge Colleges van Staat

Kasschuif Digitaal Hulpmiddel Verkiezingen

De Kiesraad heeft structureel budget ontvangen voor de aanschaf en het beheer en onderhoud van het Digitaal Hulpmiddel Verkiezingen. De aanloopkosten zijn hoger dan begroot waardoor de middelen eerder nodig zijn.

Kasschuif Omgevingskamer

Dit betreft een kasschuif om de middelen voor de omgevingskamer van de Raad van State in het juiste ritme te zetten.

Kasschuif Open op orde

Dit betreft een kasschuif om de middelen voor de Kanselarij voor het programma Open op Orde in het juiste ritme te zetten.

Koninkrijksrelaties

Kasschuif TWO programma- en apparaatsbudget

Deze kasschuif komt voort uit een herziening van de uitgaven van de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO). In 2022 worden niet alle middelen uitgeput vanwege het trager verlopen van de uitvoering, onder andere door de vertraging van de Rijkswet. Met deze kasschuif worden de middelen voor de TWO in lijn gebracht met het verwachte ritme.

Kasschuif Aanschaf stormwaterpompen

Om de aanschaf van stormwaterpompen te realiseren worden middelen in het juiste kasritme gezet.

Kasschuif Wisselkoersreserve

Twee keer per jaar wordt de wisselkoersimpact bepaald. Om ervoor te zorgen dat de prognose voor 2023 kan worden verwerkt in de budgetten, is een kasschuif nodig van 2022 naar 2023. Op deze manier kunnen de juiste standen in de begroting van 2023 worden gepresenteerd.

Kasschuif Detentiecentrum Sint Maarten
De bouw van het detentiecentrum op Sint Maarten heeft vertraging opgelopen. Om de bouw te kunnen voltooien worden de middelen in een ander kasritme gezet.

Buitenlandse Zaken
DAB-4 update bijstelling n.a.v. VK-bijdrage en overige ontvangsten
De vierde aanvullende EU-begroting bevat ook een update van de overige ontvangsten (onder andere boete-ontvangsten) en de VK-bijdrage uit hoofde van het Terugtrekkingsakkoord. De VK-bijdrage voor 2022 is lager uitgevallen dan geraamd, en de overige ontvangsten hoger. Het netto-effect is een neerwaartse bijstelling van de bni-afdracht van 33 miljoen in 2022.

DAB-4 - update ACOR-cijfers
De Europese Commissie heeft haar jaarlijkse Lenteraming (Spring Forecast) met meest recente economische ontwikkeling voor bni, btw, invoerrechten en plastic-afdrachten gepubliceerd. Deze is verwerkt in Draft Amending Budget 4 (DAB 4) en levert een per saldo meevaller op voor Nederland.

HGIS bijstelling a.g.v. pBBP
Conform de reguliere systematiek is het non-ODA-budget van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) bijgesteld op basis van de verwachte prijsontwikkeling van het BBP uit de meest recente CPB-raming (cMEV). Dit leidt tot een tegenvaller van 11 miljoen in 2022 en 33 miljoen in 2023.

TEM-nabetaling
Er is een tweede Traditionele Eigen Middelen (TEM)-nabetaling van 122 miljoen in 2022 gedaan naar aanleiding van de inspectie over de TEM-boekhouding. Deze middelen zijn na aftrek van perceptiekostenvergoeding overgeheveld vanaf de reservering op de aanvullende post naar de BZ-begroting.

Technische aanpassing 2022
De jaarlijkse technische aanpassing van de Commissie heeft gevolgen voor raming van de bni-afdracht. Door de inzet van het Single Margin Instrument worden de betalingen die vorig jaar onder het plafond niet zijn ingezet toegevoegd aan de plafonds voor 2022 en 2023. Daarnaast worden de speciale instrumenten en de boete-opbrengsten geactualiseerd.

Update VK-bijdrage
In het voorstel voor de Europese begroting voor 2023 wordt de bijdrage van het VK uit hoofde van het Terugtrekkingsakkoord geactualiseerd. Dit is met name de bijdrage van het VK aan de zogenaamde RAL (reste a liquider). De bijdrage van het VK voor 2023 is hoger dan waar in de raming van de Nederlandse EU-afdrachten rekening mee werd gehouden. De Raming van de Nederlandse bni-afdracht valt hierdoor 122 miljoen lager uit in 2023.

Justitie en Veiligheid
Aanpak overlast: Intensiveren versneld uitzetten
Deze middelen worden vrijgemaakt voor het versneld uitzetten van overlastgevende asielzoekers door de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V).

Aanpak overlast: procesbeschikbaarheidslocaties
Deze mutatie ziet toe op het vrijmaken van middelen voor verhogen van het aantal procesbeschikbaarheidslocaties (PBL). Deze locaties worden ingezet voor de versnelde behandeling van asielzoekers met een kansarme asielaanvraag, zoals asielzoekers uit veilige landen van herkomst.

Correctie Modernisering Wetboek van Strafvordering
Voor de implementatie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering zijn in het Coalitieakkoord voor de jaren 2023, 2024 en 2025 middelen gereserveerd. Omdat er ook in 2022 middelen nodig zijn om de implementatie tijdig te kunnen voorbereiden, heeft er in het voorjaar een kasschuif plaats gevonden van 2023 naar 2022 om deze uitgaven te dekken. Er vindt een technische correctie plaats vanwege een dubbelboeking van 14 miljoen. Daarnaast vindt er een kasschuif plaats van 3 miljoen van 2022 naar 2023.

Kasschuif verkeer 2022
Het programmabudget verkeer voor de vervanging van de digitale flitspalen komt later tot besteding doordat de aanbesteding vertraagd is. Door middel van een kasschuif worden de middelen doorgeschoven van 2022 naar 2023 en 2024 wanneer deze middelen tot besteding komen.

Kasschuif Platform veilig ondernemen
Door vertraging in de uitvoering is de verwachting dat niet alle middelen dit jaar kunnen worden besteed. Omdat de verwachting is dat de uitgaven in 2023 zullen plaatsvinden wordt een kasschuif toegepast van 2022 naar 2023.

Kasschuif RIEC
Niet bij alle Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's) komen voor 2022 gereserveerde middelen volledig tot besteding. Door middel van deze kasschuif worden de nog te besteden middelen overgeheveld naar 2023.

Kasschuif versterking keten (OM-deel)
Het onderdeel Openbaar Ministerie van het bestedingsplan versterking keten is later in het jaar goedgekeurd waardoor het niet mogelijk is om het volledige budget in 2022 te besteden. Daarom wordt voor totaal 2,5 miljoen een kasschuif gedaan verdeeld over 2023 tot en met 2025.

Kasschuif Wetgeving NPS
Het wetsvoorstel Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS) is nog niet in werking getreden en dus worden de implementatiekosten nog niet gemaakt. Deze kosten zullen naar verwachting volgend jaar worden gemaakt. Deze middelen worden daarom doorgeschoven naar 2023.

Kasschuif implementatie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering
Zie toelichting onder 'Correctie Modernisering Wetboek van Strafvordering'.

Kasschuif vertraging BIS systeem
De bouw van het Beslag Informatie systeem (BIS) is vertraagd omdat het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) een voorlopig advies aan het Openbaar Ministerie heeft gegeven over de plannen voor de bouw van dit systeem die het OM noodzaakt om de plannen te heroverwegen. Hierdoor komen de middelen pas in 2023 tot besteding.

Middelen doorstroom migratie: Aanpak overlast
Voor de aanpak van overlastgevende asielzoekers wordt er structureel 15 miljoen euro vrijgemaakt. Hiermee wordt onder andere ingezet op de strafrechtelijke en bestuurlijke aanpak van overlastgevers in opvanglocaties, openbare ruimte en openbaar vervoer.

Middelen doorstroom migratie: Brede doeluitkering veiligheidsregio's
Ter versterking van de veiligheidsregio's wordt het budget van de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) opgehoogd met een reeks oplopend naar structureel 83 miljoen euro.

Middelen doorstroom migratie: Opvang AMV 18+
Voor de opvang van alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV) van 18 tot 21 jaar wordt er 40 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld.

Kasschuif: Middelen doorstroomdossier statushouders
JenV draagt incidenteel 30 miljoen bij aan de ophoging van de brede doeluitkering aan de veiligheidsregio's, omdat deze uitkering niet alleen betrekking heeft op de asielopvangproblematiek maar breder is. Deze middelen worden via een kasschuif in het juiste kasritme geplaatst.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Huisvestingspakket
In samenwerking met gemeenten worden fysieke locaties ingericht voor het tijdelijk plaatsen en mogelijk exploiteren van flexwoningen. Deze locaties kunnen worden benut wanneer er nog geen zekerheid bestaat over de (her)plaatsing van woningen elders, bijvoorbeeld omdat een vergunningtraject nog niet is afgerond. Daarnaast wordt er aan het Rijksvastgoedbedrijf de opdracht gegeven om flexwoningen te kopen. Deze woningen worden vervolgens verkocht aan corporaties, gemeenten en andere potentiële afnemers. Door spoedig een inkooporder te plaatsen, kan de productiecapaciteit van flexwoningen worden benut en verder gestimuleerd. Tot slot zal het

Rijksvastgoedbedrijf enkele bestaande en te verwerven panden laten transformeren. Hierdoor kunnen deze panden als tussenvoorziening worden ingezet voor de huisvesting van statushouders. Binnen deze reeks worden onder andere de apparaats- en coördinatiekosten van het Rijksvastgoedbedrijf gedekt.

Kasschuif AIVD
Deze kasschuif betreft middelen voor kabelinterceptie. Vanwege vertraging op het juridische vlak, complexe technische uitdagingen en de supplychain (levertijden) is het budget in 2023 en 2024 nodig.

Kasschuif WaU I-vakmanschap
Dit betreft een kasschuif om de middelen uit het coalitieakkoord voor WaU I-vakmanschap in het juiste ritme te zetten.

Kasschuif Aandachtsgroepen
Dit betreft een kasschuif om de middelen die momenteel op de begroting staan voor aandachtsgroepen in het juiste kasritme te zetten. Dit is nodig vanwege de urgentie om huisvesting voor aandachtsgroepen sneller te realiseren.

Nationaal isolatieprogramma brede coalitie
Dit betreft een correctie om middelen voor het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) op het juiste plafond te zetten.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
CA Cultuur en media kasschuif
In 2025 vindt een grote uitgave plaats voor het slavernijmuseum. De coalitieakkoordmiddelen voor cultuur en media worden hiermee in het juiste ritme gezet.

CA Kwaliteit kasschuif
De subsidieregeling basisvaardigheden kent een oploop in de ter beschikking te stellen middelen. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld vanuit de reeks voor Onderwijskwaliteit naar aanleiding van het coalitieakkoord. Om deze oploop in het juiste ritme te krijgen, wordt ruim 50 miljoen van 2022 naar 2023 geschoven.

CA WAU kasschuif
Het ritme van de middelen uit de coalitieakkoord enveloppe Werk aan Uitvoering (WAU) sluit niet aan bij de bestedingsplannen van de uitvoeringsorganisaties. Deze kasschuif is nodig om de middelen in het juiste ritme te zetten.

Kasschuif KOT
De middelen voor de herstel Kinderopvangtoeslag (KOT) staan volledig in 2022 geboekt. De verwachting is dat de afhandeling van de KOT langer gaat duren. Om die reden worden er middelen geschoven van 2022 naar latere jaren.

Kasschuif OV SF
Er vindt een kasschuif plaats van 960 miljoen van 2023 naar 2022 op het budget van de reisvoorziening van de studiefinanciering (SF) op verzoek van de openbaarvervoerbedrijven (OV-bedrijven) om de liquiditeitspositie te verbeteren en om de kasritmes van de Staat te optimaliseren. Concreet betekent dit dat er 960 miljoen in het najaar van 2022 wordt betaald aan de vervoerbedrijven in plaats van in januari 2023.

Financiën
Bijstelling BCF
Deze mutatie betreft een bijstelling van de raming van het Btw-compensatiefonds (BCF) op basis van de beschikking van het afgelopen jaar, aangevuld met het vierde kwartaal van het afgelopen jaar en driemaal het voorschot van het eerste kwartaal uit het lopende jaar.

Bijdrage aan het generale beeld
Er vindt onderuitputting plaats op zowel de apparaatskosten als de programmakosten. Het grootste gedeelte van de onderuitputting vindt plaats op de budgetten van apparaat van de Belastingdienst. Dit wordt onder andere veroorzaakt door verloop in personeel en de krapte in de arbeidsmarkt waardoor het langer duurt om vacatures te vervullen. Deze onderuitputting komt ten goede aan het generale beeld.

Kasschuif digitale snelweg douane
Met deze kasschuif worden de middelen voor de digitale snelweg douane in het juiste ritme gezet.

Kasschuif herstel toeslagen
In 2022 wordt circa 784 miljoen euro van het budget voor Toeslagenherstel geschoven. Enkele regelingen gaan later van start dan voorzien. De budgetten voor deze regelingen (de kindregeling, de ex-partnerregeling en de compensatieregeling voor huur- en zorgtoeslag en kindgebondenbudget; HZK-regeling) worden in het juiste ritme gezet voor 2023 en 2024. Het grootste deel van deze kasschuif wordt gevormd door de schuif in de middelen van de kindregelingen (circa 345 miljoen euro).

Kasschuif kapitaalinjectie TenneT
Deze kasschuif voorziet TenneT op korte termijn van haar kapitaalbehoefte zodat TenneT haar investeringsagenda kan uitvoeren met behoud van haar kredietrating.

Kasschuif WaU middelen
Met deze kasschuif worden de WaU-middelen die worden aangevraagd voor de Belastingdienst in het juiste ritme te zetten.

Kasschuif uitvoeringskosten douane
De uitvoeringskosten van de douane voor de in 2022 ingestelde sancties worden t/m 2026 middels een kasschuif eenmalig gedekt uit de onderuitputting in 2022 op de begroting van het Ministerie van Financiën. De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking is verantwoordelijk voor de uitvoering van de sancties. De uitvoeringskosten van de douane voor de lopende sancties uit 2014 worden t/m 2026 specifiek verwerkt bij voorjaarsbesluitvorming 2023.

Defensie
Kasschuif arbeidsvoorwaarden loongebouw militairen
Over het budget dat bestemd is voor fase 2 toelagen (afspraak in arbeidsvoorwaardenakkoord) worden in het najaar van 2022 nadere afspraken gemaakt. De uitgaven van de afspraak zullen niet tot realisatie komen in 2022 en schuiven door naar 2023.

Kasschuif modernisering arbeidsvoorwaarden
Het budget voor arbeidsvoorwaarden in 2022 wordt niet volledig ingezet voor het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021 – 2023. Met de kasschuif worden de middelen doorgeschoven naar latere jaren. Hiermee blijft het budget beschikbaar voor arbeidsvoorwaarden.

Infrastructuur en Waterstaat
Kasschuif extra EU-ontvangsten
Deze kasschuif is nodig om de extra ontvangsten voor EU-onderzoek in het juiste kasritme te zetten. De middelen worden naar 2023, 2024 en 2025 geschoven.

Kasschuif KIA CE
Dit betreft een kasschuif van 2022 naar 2023 tot en met 2026 vanwege de bijgestelde raming voor de subsidieregeling circulaire economie. De betalingen vinden pas vanaf 2023 plaats.

Kasschuif omgevingswet OENM
Deze kasschuif is nodig om de koppeling van Atlas Leefomgeving en Register Externe Veiligheid aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet in 2023 te kunnen realiseren.

Kasschuif omgevingswet geluidsanering
Door de gewijzigde ingangsdatum van de Omgevingswet is ook de nieuwe bijdrage voor de sanering van verkeerslawaai onder de Omgevingswet uitgesteld naar 2023.

Kasschuif subsidie klimaat
Deze subsidie kan vanwege een niet afgeronde staatssteuntoets niet meer in 2022 verstrekt worden en schuift door naar 2023.

Kasschuif VTH OENM
Met deze kasschuif worden de CA-middelen voor het VTH-stelsel in het juiste ritme gezet. De middelen worden naar 2023, 2024 en 2025 geschoven.

Economische Zaken en Klimaat
Afboeken overtollig budget lening WarmtelinQ
Op het beschikbare budget voor de WarmtelinQ-lening aan Gasunie is 15 miljoen over.

Kasschuif DEI+ van 2022 naar 2023
Uit de RVO prognose blijkt dat een groot deel van de verplichtingen van de DEI+ 2021 in het laatste deel van de openstellingsperiode (net over de jaargrens met 2022) zijn aangegaan. Dit i.v.m. een grote hoeveelheid project-voorstellen aan het einde van de openstellingsperiode. Daarmee schuift 5 miljoen een jaar op. De piek van verwachte kasuitgaven valt daarmee niet in 2022, maar in 2023.

Kasschuif Eurohpc
Betreft kasschuif voor Europese Partnerschap middelen. Deze middelen zijn in 2022 toegevoegd aan de begroting van EZK vanuit de AP. Om de programma's in 2023 te kunnen starten is een kasschuif gewenst.

Kasschuif Eurostars
Dit betreft een kasschuif voor Eurostars gezien het nieuwe budget voor de Europese Partnerschappen die bij VJN zijn overgeheveld naar EZK vanuit de AP

Kasschuif IPCEI cis
Vanwege een verlengde notificatie termijn die de Europese Commissie aan lidstaten heeft gesteld kunnen de voorgestelde projecten dit jaar nog niet gefinancierd worden. Dit heeft ook invloed op de uitvoering.

Kasschuif IPCEI me2
Vanwege een verlengde notificatie termijn die de Europese Commissie aan lidstaten heeft gesteld kunnen de voorgestelde projecten dit jaar nog niet gefinancierd worden. Dit heeft ook invloed op de uitvoering.

Kasschuif middelen kennis/innovatie nucleair
De voor kennis en innovatie nucleaire technologie beschikbare kasmiddelen 2022 zullen voor een groot deel pas in 2023 tot betaling komen, en daarom wordt 4 miljoen van 2022 naar 2023 geschoven.

Kasschuif opschalingsinstrument van 2022 naar 2023
Gelet op de huidige kasverwachting wordt van het kasbudget voor het opschalingsinstrument waterstof het grootste deel (3,35 miljoen) naar 2023 geschoven.

Kasschuif subsidie WarmtelinQ v. 2022 naar 2024
Van het budget voor de subsidie aan WarmtelinQ wordt 14 miljoen van 2022 naar 2024 geschoven, omdat dit meer in lijn is met de financieringsbehoefte van Gasunie.

Kasschuif Hyway27-middelen van 2022 naar 2023
Vanwege langer dan voorziene voorbereidingstijd voor uitwerken van de subsidiebeschikking zal er voor de water-stofbackbone (Hyway27) in 2022 geen kasvoorschot meer worden verleend. Daarom wordt er in 2022 134 miljoen doorgeschoven naar 2023.

Kasschuif financiering medeoverheden
Het betreft een kasschuif naar 2023 ter vergroting van bestaande uitvoeringskracht van het klimaat- en energie-beleid van gemeenten en provincies.

Terugboeking loonbijstelling versterkingsraming
Door een verkeerde codering is te veel loonbijstelling beschikbaar gesteld. Het uitgavenplafond wordt hiervoor neerwaarts gecorrigeerd.

Terugboeking prijsbijstelling versterkingsraming
Door een verkeerde codering is te veel prijsbijstelling beschikbaar gesteld. Het uitgavenplafond wordt hiervoor neerwaarts gecorrigeerd.

Vp en kasschuif Euroqci
Betreft VP- en kasschuif voor Europese Partnerschap middelen. Deze middelen zijn in 2022 toegevoegd aan de begroting van EZK vanuit de AP. Om de programma's in 2023 te kunnen starten is een kasschuif gewenst.

Vp-/kas-schuif just transition fund
Betreft VP- en kasschuif voor Europese Partnerschap middelen. Deze middelen zijn in 2022 toegevoegd aan de begroting van EZK vanuit de AP. Om de programma's in 2023 te kunnen starten is een kasschuif gewenst.

Vp-kasschuif topsector hight vliegtuigindustrie
Dit betreft een verplichtingen en kasschuif voor THTV gezien het nieuwe budget voor de Europese Partnerschappen die bij VJN zijn overgeheveld naar EZK vanuit de AP.

Vp/kasschuif middelen publiekscampagnes naar 2022
Om de opvolger van de publiekscampagne «Iedereen Doet Wat» (IDW) begin 2023 te kunnen lanceren, haalt het kabinet 0,5 miljoen van 2023 naar 2022 om tijdig te starten met de voorbereidingen van deze klimaatcampagne, zodat die begin 2023 gelanceerd kan worden.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Kasschuif natuurbank
Dit betreft een kasschuif voor de natuurbank, waarbij 0,4 miljoen wordt doorgeschoven van 2022 naar 2023. Deze kasschuif is nodig om de middelen in het juiste kasritme te zetten.

Kasschuif stalmaatregelen (sbv) – klimaat
Middels deze mutatie wordt 1,4 miljoen doorgeschoven naar 2026. Deze kasschuif is nodig om de middelen met betrekking tot stalmaatregelen in het juiste kasritme te zetten.

Kasschuif stalmaatregelen (sbv) – pluimvee
Er wordt 2 miljoen doorgeschoven naar 2023 ten behoeve van stalmaatregelen, zodat de middelen in het juiste kasritme staan.

Kasschuif Maatregel Gerichte Aankoop
De stikstofmaatregel Gerichte Aankoop heeft vertraging opgelopen. Daarom wordt 184,8 miljoen euro doorgeschoven van 2022 naar 2023, zodat deze middelen alsnog ingezet kunnen worden om de stikstofdoelen te halen.

Kasschuif ODE
Er wordt 11 miljoen euro overgeheveld van de Aanvullende Post naar de LNV-begroting ten behoeve van subsidiëring van warmteprojecten in de glastuinbouw om versneld stappen te nemen in de energietransitie. Middels deze kasschuif worden de middelen in het juiste kasritme gezet.

Kasschuif PAS-melders
Voor de legalisatieopgave van PAS-melders wordt 250 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het budget voor de landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties. Met deze mutatie wordt 43 miljoen toegevoegd (30 miljoen uit 2022 en 13 miljoen uit 2025) aan de 207 miljoen die reeds voor de LBV beschikbaar is in 2023. Met deze kasschuif is de benodigde 250 miljoen voor de PAS-melders in het juiste jaar beschikbaar.

Kasschuif extra uren weidegang
Dit zijn stikstofmiddelen bestemd voor de structurele aanpak stikstof van het vorig kabinet. Deze middelen zijn dit jaar niet tot besteding gekomen, omdat het ontwikkelen van instrumenten en de daarbij horende projecten ten behoeve van stikstofreductie langer op zich laten wachten. Vanwege het feit dat weidegang seizoensgebonden is, kunnen de projecten pas in 2023 worden uitgerold. Daarom wordt 1 miljoen doorgeschoven van 2022 naar 2023.

Kasschuif maatwerksubsidie CO2 glastuinbouw
Bij Augustusbrief wordt 23 miljoen overgeheveld van de Aanvullende Post naar de LNV-begroting. Dit betreft maatwerksubsidies voor het extra afvangen van CO2. De CO2 wordt vervolgens geleverd aan glastuinders, aangezien CO2 nodig is als productiefactor voor gewasgroei. Middels deze kasschuif worden de middelen in het juiste kasritme gezet.

Kasschuif mest
Dit zijn stikstofmiddelen bestemd voor de structurele aanpak stikstof van het vorige kabinet. De middelen uit dit jaar worden doorgeschoven naar 2027 ten behoeve van een opdracht van Wageningen Economic Research.

Kasschuif nominaal/onvoorzien
LNV dekt enkele tegenvallers op de begroting uit de ruimte op het artikel nominaal en onvoorzien (artikel 51). De problematiek en de dekking stonden niet in hetzelfde kasritme. Middels deze kasschuif wordt dit rechtgetrokken.

Kasschuif Werk aan Uitvoering (NVWA)
Deze kasschuif betreft coalitieakkoordmiddelen. Bij Augustusbrief wordt 29,4 miljoen euro overgeheveld van de Aanvullende Post naar de LNV-begroting. Middels deze kasschuif worden de middelen in het juiste kasritme gezet.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Alle kinderen doen mee
In 2022 was er vanwege een wijzigingsverzoek sprake van een wijziging van het benodigde bedrag voor de subsidie Alle Kinderen Doen Mee en een subsidieverlenging. Door de verlenging wordt er een bedrag van 1,8 miljoen doorgeschoven naar 2023, omdat voorgenomen betalingen door de verlenging zijn doorgeschoven van 2022 naar 2023.

Dekking uitvoeringstegenvaller
Op basis van uitvoeringsinformatie en de recente raming van het CPB is er sprake van een per saldo tegenvaller onder het uitgavenplafond Sociale Zekerheid. Een deel van de dekking wordt gevonden op het subsidiebudget op de SZW-begroting.

Huisvesting kinderopvang Caribisch Nederland
Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen voor huisvesting kinderopvang BES doorgeschoven van 2022 naar 2024. In 2022 zijn verplichtingen aangegaan tegenover de eilanden voor verbetering huisvesting kinderopvang op Caribisch Nederland. De bijbehorende uitgaven worden in het juiste ritme gezet.

Scholingssubsidie SLIM
Middels deze kasschuif worden de uitbetalingen van de eerder aangegane verplichtingen bij scholingssubsidie SLIM in het juiste kasritme gezet. Deze uitbetalingen vinden door langere reactietermijnen uiteindelijk later dan verwacht plaats.

Subsidieregeling MDIEU
In het eerste kwartaal van 2022 heeft het tweede tijdvak voor activiteitenplannen van de subsidieregeling Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden (MDIEU) open gestaan. De uitkomsten van dit tweede tijdvak leiden tot een kas- en verplichtingenschuif om het beschikbare budget in lijn te brengen met de verwachte uitgaven en beschikkingen.

Inzet loon- en prijsbijstelling
Op basis van uitvoeringsinformatie en de recente raming van het CPB is er sprake van een per saldo tegenvaller onder het uitgavenplafond Sociale Zekerheid. Een deel van de dekking hiervoor wordt gevonden door inzet van middelen voor loon- en prijsbijstelling.

Werk aan uitvoering (Wau)
In het WAU-bestedingsplan van OCW is een reeks opgenomen voor de intensivering van inburgeringsdienstverlening door DUO. Hiermee wordt DUO in staat gesteld om in de uitvoering meer maatwerk toe te passen. Deze kasschuif zet de middelen in het juiste kasritme.

Volksgezondheid, Welzijn en sport

Commissie de Winter

Een van de maatregelen uit het rapport van cie. de Winter betreft de tegemoetkomingsregeling, die per 1-1-2021 wordt uitgevoerd door het Schadefonds Geweldsmisdrijven (SGM). Met deze ramingsbijstelling zorgt het kabinet ervoor dat er voldoende geld beschikbaar is om iedereen die hier recht op heeft tegemoet te komen.

Groninger zorgakkoord

Een afspraak uit het Groninger zorgakkoord is dat circa 20 zorggebouwen niet aardbevingsbestendig zijn en herbouwd moeten worden naar circa 9 aardbevings- én toekomstbestendige zorglocaties. Naar verwachting zal een groot deel van de herbouwing in 2023-2025 gerealiseerd moeten, waardoor de kosten voor deze jaren hoger uitvallen.

Hogere bouwkosten Groningen

In een half jaar zijn de bouw(materiaal)kosten met ca. 16% gestegen. Om de opgave uit het Groninger Zorgakkoord te realiseren is nu het beeld dat 25 miljoen extra nodig is.

Kasschuif Pandemische paraatheid (LFI)

Dit betreft (een deel van) de coalitieakkoord-middelen voor Pandemische Paraatheid. Deze middelen worden in een ander kasritme geboekt op de VWS-begroting.

Kasschuif Volksziekten

Dit betreft (een deel van) de coalitieakkoord-middelen voor Volksziekten. Deze middelen worden in een ander kasritme geboekt op de VWS-begroting.

Kasschuif Werk aan de Uitvoering

Dit betreft een verandering van het kasritme voor middelen die worden ingezet voor de verbetering van de uitvoering en dienstverlening binnen de NVWA. De middelen komen uit de daarvoor in het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde reeks voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Longcovid (bestaande subsidieregeling)

Vanwege de behandeltermijn van 13 weken voor subsidieaanvragen worden middelen op een later moment bevoorschot dan het moment waarop de vrijwillige verlenging van de loondoorbetaling ingaat. Met deze kasschuif worden de middelen in het juiste ritme geplaatst.

Pgb

Dit betreft grotendeels een tegenvaller in de ontwikkeling en het beheer van het PGB 2.0-systeem.

Pallas

Dit betreft een tegenvaller voor de incidentele projectkosten voor Pallas in 2022.

Preventieakkoord

Dit betreft (een deel van) de coalitieakkoord middelen voor Preventieakkoord. Deze middelen worden in een ander kasritme geboekt op de VWS-begroting.

RIVM

Er worden extra middelen gereserveerd in 2023 voor het lopende programma bij het RIVM dat zich bezighoudt met de monitoring van en onderzoek naar de covid-pandemie.

Regeling Onverzekerbare Vreemdelingen (OVV)

Dit betreft een ramingsbijstelling n.a.v. hoger gerealiseerde uitgaven. Oorzaak van de hogere uitgaven kan de grotere bekendheid van de regeling zijn (mede door het hoge aantal declaraties voor zorg aan Oekraïense ontheemden. Daarnaast maakt het CAK ook melding van een hoger aantal declaraties voor dure ziekenhuiskosten.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan Onverzekerden (SOV)

Dit betreft een ramingsbijstelling n.a.v. hoger gerealiseerde uitgaven. Oorzaak van de hogere uitgaven is waarschijnlijk de grotere bekendheid van de regeling.

Subsidieregeling ondersteuning wijkverpleging
Voor deze regeling zijn minder middelen nodig dan verwacht.

Versterken patiëntbewegingen
Als onderdeel van het Integraal Zorgakkoord wordt circa 25 miljoen euro per jaar gereserveerd voor het versterken van patiëntenorganisaties. Intertemporele dekking hiervoor komt uit reguliere prijsbijstelling, de loon- en prijsbijstelling op de coalitieakkoordmiddelen en de envelop Passende zorg als norm.

Vertraging uitvoering Inhaalcampagne HPV-vaccinaties 18-26 jarigen
De campagne van het RIVM voor de HPV-vaccinaties is vertraagd door een verandering is het registratiesysteem. De middelen worden verschoven naar 2023.

Zorgcontinuïteit
Dit betreft het verlengen van een opdracht aan de GGD GHOR voor taken rondom zorgcontinuïteit.

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
HGIS-bijstelling a.g.v. BNI-prijs
Conform de reguliere systematiek is het budget voor Official Development Assistance (ODA) van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) bijgesteld op basis van de verwachte volumeontwikkeling van het BNI uit de meest recente CPB-raming (cMEV). Dit leidt tot een tegenvaller van 30 miljoen in 2022 oplopend tot 214 miljoen in 2027.

HGIS-bijstelling a.g.v. BNI-volume t/m 2025
Conform de reguliere systematiek is het budget voor Official Development Assistance (ODA) van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) bijgesteld op basis van de verwachte prijsontwikkeling van het BNI uit de meest recente CPB-raming (cMEV). Dit leidt tot een tegenvaller van 27 miljoen in 2022 en een meevaller van 9 miljoen in 2023 en verder.

Gemeentefonds
Asieldeal
Er komt 90 miljoen euro beschikbaar ten behoeve van de inburgering en integratie van statushouders. Deze middelen worden aan het Gemeentefonds toegevoegd en via de Algemene Uitkering uitgekeerd aan gemeenten.

Eenmalige rijksbijdrage gf
Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet voor gemeenten eenmalig 1 miljard euro extra in 2026 beschikbaar. Daarvan wordt een bedrag van 76 miljoen euro aan het Btw-compensatiefonds toegevoegd.

Energietoelage huishoudens met een laag inkomen
Het Kabinet heeft aanvullend 550 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten in 2022 om via de bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Alle middelen worden toegevoegd aan het gemeentefonds en verdeeld via de algemene uitkering op grond van de reguliere verdeelsleutel voor de bijzondere bijstand.

Provinciefonds
Eenmalige rijksbijdrage pf
Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet voor provincies eenmalig 100 miljoen euro extra in 2026 beschikbaar. Daarvan wordt een bedrag van 20 miljoen euro aan het Btw-compensatiefonds toegevoegd.

Accres Gemeentefonds
Bijstelling BCF
Deze mutatie betreft een bijstelling van de raming van het Btw-compensatiefonds (BCF) op basis van de beschikking van het afgelopen jaar, aangevuld met het vierde kwartaal van het afgelopen jaar en driemaal het voorschot van het eerste kwartaal uit het lopende jaar.

Accres Provinciefonds
Bijstelling BCF
Deze mutatie betreft een bijstelling van de raming van het Btw-compensatiefonds (BCF) op basis van de beschikking van het afgelopen jaar, aangevuld met het vierde kwartaal van het afgelopen jaar en driemaal het voorschot van het eerste kwartaal uit het lopende jaar.

Prijsbijstelling
Prijsbijstelling
De prijsontwikkeling voor de komende jaren is naar boven bijgesteld ten opzichte van de Voorjaarsnota. Deze bijstelling volgt uit de ramingen van het Centraal Planbureau voor de prijsontwikkeling.

Arbeidsvoorwaarden
Correctie overheveling integratie uitkering
Enkele integratie uitkeringen in het Gemeentefonds worden met ingang van 2023 toegevoegd aan de algemene uitkering (AU) naar aanleiding van de herijking van het Gemeentefonds. Na de overheveling naar de AU zullen deze reeksen in 2023 nog worden geïndexeerd via de LPO-systematiek. Per 2024 zullen deze budgetten meelopen in de grondslag van het accres. De bestaande reserveringen vanaf 2024 voor de loonbijstelling over deze middelen worden daarom afgeboekt.

Loon- en prijsontwikkeling
De loonontwikkeling voor de komende jaren is naar boven bijgesteld ten opzichte van de Voorjaarsnota. Deze bijstelling volgt uit de ramingen van het Centraal Planbureau voor de ontwikkeling in de lonen en de sociale werkgeverslasten. De bijstelling wordt ook gemuteerd door de indexatie van het ABP van de pensioenen voor Rijksambtenaren per 1 juli 2022 met 2,39%. Ook indexeert het ABP met terugwerkende kracht voor de periode 1 januari tot 30 juni 2022 met 1,29%. Omdat deze indexering doorwerkt in de begrotingsgefinancierde pensioenen voor post-actieve militairen vindt een loonbijstelling plaats.

Algemeen
Correctie nationaal isolatieprogramma lokale aanpak
Dit betreft een correctie om middelen voor het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) op het juiste plafond te zetten.

Kasschuif kwijtschelden publieke schulden ex-partners gedupeerden
Er komt een schuldenregeling voor ex-partners van gedupeerden van de toeslagenaffaire en deze zal per 1 juli 2023 in werking treden. Openstaande schulden van de ex-partners zullen worden kwijtgescholden. De ontvangsten-raming van de huurtoeslag wordt hiervoor naar beneden bijgesteld.

Kasschuif opleidingsakkoord
In 2022-2024 is in het coalitieakkoord jaarlijks incidenteel 50 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van een opleidingsakkoord voor een gerichte waardering van zorgmedewerkers. De nadere uitwerking vergt meer tijd. Daarom worden middelen uit 2022 en 2023 doorgeschoven naar 2025 en 2026.

Kasschuif pandemische paraatheid (iv/ict en ggd'en)
Voor pandemische paraatheid, waaronder ic-opschaling en een verbetering van (het stelsel voor) de publieke gezondheid, is in het coalitieakkoord structureel 300 miljoen gereserveerd, met een oploop in 2022 en 2023. Van de beschikbare 180 miljoen in 2022 resteert na uitwerking van de plannen een beperkt deel van 22,35 miljoen. Deze middelen worden in afwachting van nadere uitwerking geschoven naar 2024 en 2025.

Kasschuif toeslagen
Er komt een schuldenregeling voor ex-partners van gedupeerden van de toeslagenaffaire en deze zal per 1 juli 2023 in werking treden. Openstaande schulden van de ex-partners zullen worden kwijtgescholden. Naar schatting hebben de medeoverheden in totaal 45,8 miljoen nodig voor de schuldenregeling.

Kasschuif Bouw en reserve
Deze kasschuif betreft stikstofmiddelen. In afwachting van noodzakelijke uitwerking voor het realiseren van stikstof-doelstellingen blijven middelen door de kasschuif behouden.

Kasschuif Cie Hordijk
Deze middelen worden ingezet voor de Maatregel Gerichte Aankoop. Echter heeft deze stikstofmaatregel vertraging opgelopen. Daarom wordt 9,7 miljoen doorgeschoven naar 2023.

Kasschuif Zeeland
De uitwerking van het Delta Kenniscentrum vergt meer tijd dan eerder voorzien. Daarom wordt de hiervoor gereserveerde 52,1 miljoen euro doorgeschoven naar 2023. Daarnaast is bij de technische omzetting van de middelen abusievelijk een te lage raming in 2023 en te hoge raming in 2025 opgenomen. Dit wordt met het naar voren halen van 2,5 miljoen euro hersteld.

Zekerheidsfonds
Het Rijk zal samen met gemeenten en woningcorporaties een garantieregeling verkennen en uitwerken. Hiermee wordt aan partijen meer zekerheid geboden over de herplaatsing en exploitatie van de woningen, waardoor sneller investeringsbeslissingen kunnen worden genomen. Als uitgangspunt geldt daarbij dat eventuele restrisico's bij uitputting van het budget evenredig (in principe voor drie maal een derde) worden gedragen door gemeenten, corporaties en het Rijk. Komende tijd zal dit en de verdeling van de risico's verder worden uitgewerkt. In afwachting van de nadere uitwerking van deze regeling en de beoordeling volgens het beleidskader voor risicoregelingen, worden de middelen geplaatst op de aanvullende post van het ministerie van Financiën.

Ontvangsten
Buitenlandse Zaken
Perceptiekostenvergoeding
Nederland ontvangt 20 procent van de bruto af te dragen nabetalingen aan traditionele eigen middelen (TEM) als perceptiekostenvergoeding.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Huisvestingspakket
In samenwerking met gemeenten worden fysieke locaties ingericht voor het tijdelijk plaatsen en mogelijk exploiteren van flexwoningen. Deze locaties kunnen worden benut wanneer er nog geen zekerheid bestaat over de (her)plaatsing van woningen elders, bijvoorbeeld omdat een vergunningtraject nog niet is afgerond. Daarnaast wordt er aan het Rijksvastgoedbedrijf de opdracht gegeven om flexwoningen te kopen. Deze woningen worden vervolgens verkocht aan corporaties, gemeenten en andere potentiële afnemers. Door spoedig een inkooporder te plaatsen, kan de productiecapaciteit van flexwoningen worden benut en verder gestimuleerd. Tot slot zal het Rijksvastgoedbedrijf enkele bestaande en te verwerven panden laten transformeren. Hierdoor kunnen deze panden als tussenvoorziening worden ingezet voor de huisvesting van statushouders. Binnen deze reeks worden onder andere de apparaats- en coördinatiekosten van het Rijksvastgoedbedrijf gedekt.

Financiën
Dividenden staatsdeelnemingen
Een actualisatie van de dividendramingen van de staatsdeelnemingen geeft voor dit jaar (2022) en voor 2023 en 2024 een positieve bijstelling (respectievelijk 20, 40 en 30 miljoen hoger dan eerder voorzien). Voor de jaren 2026 en 2027 is een correctie naar beneden ten opzichte van de eerdere raming, respectievelijk 25 en 35 miljoen.

Kasschuif project invorderingsrente
Voor de herstelactie invorderingsrente zijn middelen gereserveerd in 2022 en 2023. Met deze schuif worden de middelen in het juiste ritme gezet.

Economische Zaken en Klimaat
Bijstelling dividend EBN excl. Norg
Vanwege de ontwikkelingen van de gasprijs is er een bijstelling gedaan op dividend EBN.

Bijstelling gasbaten voor koopkrachtmaatregelen (Julibrief)
Vooruitlopend op verwachte hogere ontvangsten worden de ontvangsten Mijnbouwwet bijgesteld ter dekking van koopkrachtmaatregelen.

Bijstelling ontvangsten Mijnbouwwet
Vanwege de ontwikkelingen van de gasprijs is een bijstelling gedaan op de Mijnbouwwet.

Dividend GasTerra (afronding corrigeren)
De vaste dividenduitkering van GasTerra is 3,6 miljoen, maar door afronding in het verleden stond deze geraamd op 4,0 miljoen per jaar. Deze afronding wordt nu gecorrigeerd.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Afrekening UWV 2021
Deze mutatie betreft de afrekening van het UWV over 2021 met betrekking tot de Tijdelijke regeling subsidie scholing richting een kansberoep. Dit bedrag wordt dus in 2022 van UWV terugontvangen.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Regeling Wanbetalers
Dit betreft een ramingsbijstelling. Op basis van de tot-nu-toe gerealiseerde ontvangsten is sprake van een tegenvaller, waarvan het CAK verwacht dat deze deels structureel van karakter is.

Tabel 5 Generale mutaties niet-relevant voor het uitgavenplafond

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)

Uitgaven	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Justitie en Veiligheid						
Gemeentelijke en particuliere opvang (Correctie ODA)	– 119,5	– 30,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Nationaal Programma Oekraïense Vluchtelingen	2,2	129,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeling Medische zorg Ontheemden uit Oekraïne	99,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Subsidies ngo tbv inzet oekraïne	25,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
Ondersteuning rvig oekraïne	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
CA afschaffen leenstelsel	0,0	207,0	702,0	655,0	469,0	229,0
Oekraïne vluchtelingen	0,0	318,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Financiën						
Bijstelling esm ingelegd kapitaal	0,0	176,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijstelling rentecompensatie ESM 2021	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dnb: winstafdracht rentecompensatie esm	0,0	– 5,0	– 1,0	0,0	0,0	– 7,0
Lening aan Oekraïne via IMF	200,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Schadeloosstelling sns srh	0,0	1.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Defensie						
Levering militaire goederen	8,6	4,0	1,3	165,2	1,0	0,0
Misgelopen verkoopopbrengsten	5,2	2,0	0,0	0,0	2,1	0,0
Infrastructuur en Waterstaat						
Omvorming prorail naar zbo	0,0	– 7.557,0	8.318,0	20,0	20,0	20,0
Economische Zaken en Klimaat						
8e ISB Lening voor vullen Bergermeer	2.300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8e ISB Vulmaatregelen gasopslag	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Correctieboeking negatieve stand N	– 0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
Afrekening uwv 2021	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bikk aow cmev 2023	10,4	44,8	47,4	48,1	49,6	51,1
Rijksbijdrage of cmev 2023	0,0	774,8	489,9	171,1	230,9	294,4
Rijksbijdrage Zelfstandige en Zwanger	7,4	8,3	9,5	10,7	11,2	12,1

(-= saldoverbeterend; += saldoverslechterend, bedragen in mln.)						
Rijksbijdrage tegemoetkoming arbeidsongeschiktheidsregelingen	2,7	6,0	6,9	7,0	7,1	1,6
Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
Bijdrage Kosten Korting (BIKK)	18,1	77,7	81,7	84,0	86,6	89,3
Rijksbijdrage 18-	0,0	– 85,2	66,5	30,6	33,9	23,8
Rijksbijdrage Wlz	– 1.600,0	– 450,0	– 150,0	300,0	100,0	– 50,0
Schadeherstel Zorgtoeslag	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zorgtoeslag	– 79,8	– 430,0	47,5	– 53,4	– 100,2	– 154,1
Prijsbijstelling						
Prijsbijstelling	0,0	192,8	280,4	288,5	297,0	305,8
Algemeen						
Reservering opvang ontheemden Oekraïne t/m Q2	0,0	446,4	1.041,6	0,0	0,0	0,0
Saldo	883,5	– 5.159,3	10.941,6	1.726,8	1.208,2	816,0

(+= saldoverbeterend; -= saldoverslechterend, bedragen in mln.)						
Ontvangsten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Koninkrijksrelaties						
Raming aflossing leningen	8,3	1.057,1	17,9	147,7	167,4	91,1
Financiën						
Dnb: winstafdracht rentecompensatie esm	0,2	– 5,0	– 1,0	0,0	0,0	0,0
Extrapolatie 2027	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	159,9
Lening aan Oekraïne via IMF	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0	38,1
Economische Zaken en Klimaat						
8e ISB Heffing gaszekerheid	0,0	0,0	2,5	2,5	2,5	2,5
Afboeken ODE-reeks ivm opname in EB	0,0	– 2.843,3	– 3.116,0	– 3.282,0	– 3.027,0	– 3.012,0
Terugbetaling lening EBN voor vullen Bergermeer	0,0	2.300,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Correctie negatieve stand	– 2,3	– 2,6	– 2,7	0,0	0,0	0,0
Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
Afrekening uwv 2021	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Defensiematerieelbegrotingsfonds						
Misgelopen verkoopopbrensten	5,2	2,0	0,0	0,0	2,1	0,0
Saldo	12,2	513,2	– 3.094,2	– 3.126,8	– 2.850,1	– 2.720,3

Uitgaven

Justitie en Veiligheid

Gemeentelijke en particuliere opvang (Correctie ODA)

Dit betreft een technische correctieboeking voor het inzetten van ODA-budget ter bekostiging van de gemeentelijke en particuliere opvang van Oekraïense vluchtelingen. Omdat de opvang van eerstejaars asielzoekers toegerekend mag worden aan het internationale ontwikkelingssamenwerkingsbudget (ODA) wordt een gedeelte van deze kosten uit dit budget bekostigd. De correctieboeking is noodzakelijk om deze stand van zaken in de Rijksboekhouding te verwerken.

Nationaal Programma Oekraïense Vluchtelingen
Deze post omvat een aantal mutaties voor het Nationaal Programma Oekraïense Vluchtelingen. Met deze middelen worden de apparaatskosten voor het programma-DG Oekraïne en de Nationale Opvang Organisatie (NOO) bekostigd. Ook voorzien deze middelen in het doortrekken van de bekostiging van de Regeling Medische zorg Ontheemden uit Oekraïne (RMO) en de verstrekking van subsidies aan NGO's tot medio 2023.

Regeling Medische zorg Ontheemden uit Oekraïne
Op 1 juli 2022 is de Regeling Medische zorg Ontheemden uit Oekraïne (RMO) in werking getreden om de zorg aan Oekraïense ontheemden te vergoeden. De regeling is zoveel mogelijk gelijk aan de Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA).

Subsidies ngo tbv inzet Oekraïne
Met deze mutatie worden middelen beschikbaar gesteld aan verschillende NGO's t.b.v. ondersteuning bij het opvangen van Oekraïense ontheemden.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ondersteuning rvig oekraïne
De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) ontvangt middelen voor de werkzaamheden in verband met het registreren van ontheemden uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP).

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
CA afschaffen leenstelsel
De financiële reeks voor de maatregelen herinvoeren basisbeurs bestaat naast een reeks op plafond Rijksbegroting (zoals getoond in de budgettaire bijlage van het coalitieakkoord en in het conceptwetvoorstel) ook een reeks niet-relevant voor het uitgavenplafond. De niet-relevante uitgaven Maatregelen herinvoering basisbeurs (NR) zijn opgebouwd uit twee onderdelen. Als eerste bevat deze reeks de niet-relevante uitgaven op de basisbeurs en de aanvullende beurs. Daarnaast bevat deze reeks ook een bijstelling op de uitgaven aan de leenfaciliteit.

Oekraïne vluchtelingen
Om Oekraïense vluchtelingen onderwijs te kunnen bieden, wordt de regeling voor huisvesting en noodlocaties in het primair en voortgezet onderwijs verlengd.

Financiën
Bijstelling esm ingelegd kapitaal
Met de toetreding van Kroatië tot de eurozone moet het land ook toetreden tot het ESM. De verwachting is dat hiervoor de kapitaalsleutel geactualiseerd moet worden. Het zal waarschijnlijk gewijzigd worden naar de meest recente kapitaalsleutel van het ECB van 2020. Dit betekent voor Nederland een aanpassing van het ingelegde kapitaal (176 miljoen).

Bijstelling rentecompensatie ESM 2021
Bijstelling aan de hand van de rente die DNB in 2021 heeft ontvangen over de gelden die het ESM bij DNB aanhoud.

DNB: winstafdracht rentecompensatie esm
De Nederlandsche Bank (DNB) ontvangt rente op over de gelden die het ESM bij DNB aanhoudt. Door de gestegen rente is deze post hoger uitgevallen dan verwacht.

Lening Oekraïne via het IMF
Nederland verstrekt een bilaterale lening van 200 miljoen aan Oekraïne via een speciale kredietlijn van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Deze begrotingssteun zal een bijdrage leveren aan Oekraïense inspanningen om de dagelijkse uitgaven te financieren en daarmee de economie draaiende te houden.

Schadeloosstelling SNS SRH
Op 1 februari 2013 is SNS Reaal genationaliseerd. Naar verwachting doet de Hoge Raad in 2023 in een schadeclaim jegens de overheid. Als de Hoge Raad de Staat in het ongelijk stelt, zal een uitkeringsproces worden opgestart. Daarom is in de begroting zekerheidshalve een post van het totaal aan schadeloosstelling uit te keren bedrag opgenomen, vermeerderd met geschatte wettelijke rente daarover.

Defensie

Leveringen militaire goederen

Defensie heeft steun verleend aan de Oekraïne door het leveren van militaire goederen. Voor zover de leveringen uit eigen (operationele) voorraad hebben plaatsgevonden, is de vervangingswaarde geraamd en is een inschatting gemaakt van het moment waarop vervanging plaats kan vinden.

Misgelopen verkoopopbrengsten

Deze post betreft de compensatie voor het mislopen van verkoopopbrengsten voor materieel door overdracht van materieel aan Oekraïne.

Infrastructuur en Waterstaat

Omvorming prorail naar zbo

De budgetneutrale omvorming van ProRail naar een ZBO wordt met een jaar opgeschoven. De definitieve bepaling van het moment van inwerkingtreding zal plaatsvinden na afronding van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel.

Economische Zaken en Klimaat

8e ISB Vulmaatregelen gasopslag

8e ISB waarbij EBN en GasTerra een subsidie ontvangen om de gasopslag Bergermeer verder te vullen.

Correctieboeking negatieve stand N

Op de EZK-begroting hebben er enkele correctieboekingen plaatsgevonden. Er bevonden zich een aantal negatieve standen op de EZK-begroting. Met deze mutaties zijn deze negatieve standen gecorrigeerd. Daarnaast heeft er een correctie boeking plaatsgevonden op de fondsbegroting van het NGF. Hier was een foutieve stand zichtbaar, deze is met deze mutatie gecorrigeerd.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Afrekening uwv 2021

De Rijksbijdragen voor de Arbeidsongeschiktheid(AO)-tegemoetkoming en de Regeling Zelfstandige en Zwanger (ZEZ) worden gedurende het jaar geactualiseerd op basis van de verwachte uitgaven aan, en uitvoeringskosten van, de betreffende regelingen. Desondanks resteert er altijd een klein verschil, dat in het jaar erop met UWV wordt afgerekend. In 2021 vielen de uitgaven aan de AO-tegemoetkoming en de ZEZ 3 miljoen euro hoger uit dan waar in de rijksbijdrage rekening mee was gehouden. Dit bedrag wordt dus in 2022 aan UWV betaald.

Bikk aow cmev 2023

De Rijksbijdrage in de kosten van kortingen (BIKK) is ter compensatie voor een daling van de premieopbrengsten van het Ouderdomsfonds door de invoering Wet Inkomstenbelasting in 2001. De BIKK AOW wordt opwaarts bijgesteld omdat de verwachte totale heffingskortingen op basis van de CPB ramingen naar boven is bijgesteld. De premietarieven blijven verder ongewijzigd.

Rijksbijdrage of cmev 2023

De Rijksbijdrage aan het Ouderdomsfonds (OF) dekt het vermogenstekort van dit fonds zodat het aan de AOW-verplichtingen kan voldoen. In eerste instantie wordt dit fonds gevuld met de AOW-premie (en de BIKK AOW). Er wordt echter meer aan AOW uitgegeven dan dat er met premies wordt opgehaald. Het tekort wordt aangevuld vanuit de begroting van SZW. De verwachte uitgaven stijgen vanaf 2023 doordat de verwachte uitkeringslasten harder stijgen dan de verwachte premie-inkomsten. Dit komt vooral door een opwaartse bijstelling van de nominale ontwikkeling van de AOW op basis van de CPB-ramingen. De hogere tekorten worden wel gedempt door het afschaffen van de IOAOW.

Rijksbijdragen Zelfstandig en Zwanger

Op het artikel rijksbijdragen staan verschillende bijdragen van het Rijk aan de sociale fondsen. Rijksbijdragen zijn bedoeld om specifieke uitgaven te financieren of om tekorten in het fonds aan te vullen. De geraamde uitgaven aan de regeling Zelfstandig en Zwanger zijn naar boven bijgesteld. Daardoor wordt de rijksbijdrage ook hoger.

Rijksbijdragen tegemoetkoming arbeidsongeschiktheidsregelingen
Op het artikel rijksbijdragen staan verschillende bijdragen van het Rijk aan de sociale fondsen. Rijksbijdragen zijn bedoeld om specifieke uitgaven te financieren of om tekorten in het fonds aan te vullen. De geraamde uitgaven aan de tegemoetkoming arbeidsongeschikten zijn naar boven bijgesteld. Daardoor wordt de rijksbijdrage ook hoger.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Schadeherstel zorgtoeslag
Er zijn middelen toegevoegd voor het schadeherstel in de zorgtoeslag.

Bijdrage Kosten Korting (BIKK), Rijksbijdrage 18-, Rijksbijdrage Wlz en Zorgtoeslag
De ramingen van BIKK Wlz, de Rijksbijdrage 18-, Rijksbijdrage Wlz en de Zorgtoeslag zijn aangepast op basis van de MEV-raming van het CPB.

Prijsbijstelling
Prijsbijstelling
De prijsontwikkeling voor de komende jaren is naar boven bijgesteld ten opzichte van de Voorjaarsnota. Deze bijstelling volgt uit de ramingen van het Centraal Planbureau voor de prijsontwikkeling.

Algemeen
Reservering opvang ontheemden Oekraïne t/m Q2
Met deze mutatie worden de benodigde middelen om tot medio 2023 de gemeentelijke en particuliere opvang van Oekraïense ontheemden te financieren gereserveerd op de Aanvullende Post. Voor de gemeentelijke opvang wordt uitgegaan van een totaal van 75.000 te realiseren opvangplekken, verdeeld over de 25 veiligheidsregio's. De uiteindelijke financiële afrekening met gemeentes vindt plaats op basis van daadwerkelijk gerealiseerde kosten.

Ontvangsten
Koninkrijksrelaties
Raming aflossing leningen
Om de geraamde ontvangsten op de door Nederland verstrekte leningen aan Curaçao, Sint Maarten en Aruba inzichtelijker te maken is besloten deze vanaf nu in de begroting van Koninkrijksrelaties op te nemen. In 2023 is de grootste aflossing geraamd, omdat dan de liquiditeitsleningen aflopen. De raming zal jaarlijks bijgewerkt worden voor wisselkoerseffecten en nieuwe of aangepaste leningen.

Financiën
Dnb: winstafdracht rentecompensatie esm
De Nederlandsche Bank (DNB) ontvangt rente op over de gelden die het ESM bij DNB aanhoudt. Door de gestegen rente is deze post hoger uitgevallen dan verwacht.

Extrapolatie 2027
Per abuis is een aflossing van de lening aan Griekenland als plafondrelevant geboekt. Dit is nu gewijzigd naar niet-plafondrelevant.

Lening aan Oekraïne via IMF
Nederland verstrekt een bilaterale lening van 200 miljoen euro aan Oekraïne via een speciale kredietlijn van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Deze begrotingssteun zal een bijdrage leveren aan Oekraïense inspanningen om de dagelijkse uitgaven te financieren en daarmee de economie draaiende te houden.

Economische Zaken en Klimaat
8e ISB Heffing gaszekerheid
Heffing aan afnemers/ gebruikers gastransportnet voor het in rekening brengen van de gemaakte kosten.

Afboeken ODE-reeks ivm opname in EB
Omdat de ODE vanaf 2023 in de Energiebelasting (EB) wordt geïncorporeerd, wordt de ODE-ontvangstenraming op de EZK-begroting naar beneden bijgesteld naar de bedragen die de Belastingdienst nog in 2023 en 2024 denkt te innen op basis van de aanslagen van 2022. De middelen die uit de ODE worden ontvangen zijn budget neutraal. Vanaf 2025 worden er geen ontvangsten meer verwacht.

Terugbetaling lening EBN voor vullen Bergermeer
Er wordt een lening verleend aan EBN ter hoogte van 2,3 miljard voor de inkoop van het gas dat nodig is om Bergermeer verder te vullen. Na levering van het gas ontvangt EBN inkomsten en betaalt EBN de lening in 2023 volledig terug.

Correctie negatieve stand
Op de EZK-begroting hebben er enkele correctieboekingen plaatsgevonden. Er bevonden zich een aantal negatieve standen op de EZK-begroting. Met deze mutaties zijn deze negatieve standen gecorrigeerd. Daarnaast heeft er een correctie boeking plaatsgevonden op de fondsbegroting van het NGF. Hier was een foutieve stand zichtbaar, deze is met deze mutatie gecorrigeerd.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Afrekening uwv 2021
De Rijksbijdragen voor de AO-tegemoetkoming en de Wazo-ZEZ worden gedurende het jaar geactualiseerd op basis van de verwachte uitgaven aan, en uitvoeringskosten van, de betreffende regelingen. Desondanks resteert er altijd een klein verschil, dat in het jaar erop met UWV wordt afgerekend. In 2021 vielen de uitvoeringskosten van de AO-tegemoetkoming en de Wazo-ZEZ 0,8 miljoen lager uit dan waar in de rijksbijdrage rekening mee was gehouden. Dit bedrag wordt dus in 2022 van UWV terugontvangen.

Defensiematerieelbegrotingsfonds
Misgelopen verkoopopbrengsten
Deze post betreft de compensatie voor het mislopen van verkoopopbrengsten voor materieel door overdracht van materieel aan Oekraïne.

BIJLAGE 3 TAAKOPDRACHTEN INTERDEPARTEMENTALE BELEIDSONDERZOEKEN

Taakopdracht IBO Toekomstbestendigheid van het mbo

Aanleiding
Met circa 500.000 studenten is het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) een belangrijke sector in het vervolgonderwijs. De opdracht aan mbo is omvangrijk en is gericht op kwalificatie, socialisatie en doorstroom. Uitdagingen die zich hierbij voordoen zijn onder andere de ontwikkelingen in de inrichting en kwaliteit van het onderwijs en het toezicht daarop (1), krimp (2), de verschillen in doorstroom en arbeidsmarktrelevantie (3), het diplomarendement (4), regionalisering (5) en leven lang ontwikkelen (6).

Het huidige mbo kent een grote verscheidenheid aan opleidingen. Die opleidingen leiden op voor beroepen op verschillende niveaus.[3] Het mbo leidt, via twee leerwegen, op voor de arbeidsmarkt (jongeren én werkenden), biedt algemeen volwassenenonderwijs aan en opleidingen voor nieuwkomers en voor werkenden. Het gaat dus om zowel initieel onderwijs als om post-initieel onderwijs via om- en bijscholing voor de veranderende arbeidsmarkt (Leven Lang Ontwikkelen, LLO). Daar komt bij dat de mbo-4 opleidingen ook gericht zijn op mogelijke doorstroom naar het hbo. Het onderwijs wordt gevolgd door een diverse doelgroep: studenten zijn tussen de 15 en ca. 60 jaar.

1. Onderwijskwaliteit kan verder verbeterd worden
- Nog ongeveer één op devijf bekostigde mbo-besturen krijgt geen voldoende van de inspectie op het gebied van kwaliteitszorg. Hoewel de kwaliteitsborging van examinering door examencommissies de afgelopen jaren sterk is verbeterd is hier ook nog ruimte voor verdere kwaliteitsverhoging.[4]
- De basisvaardigheden (taal, rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid) van Nederlandse jongeren staan onder druk, zo blijkt onder andere uit internationale onderzoeken.[5] Voor het mbo geldt dat een derde van de mbo-instellingen aangeeft beperkt zicht te hebben op deze basisvaardigheden.[6]
- Slechts 37 procent van de mbo-studenten voelt zich uitgedaagd (t.o.v. van 51 procent voor het hbo).[7]
- De kwaliteit van het onderwijs en het opleidingsaanbod kan verder onder druk komen te staan door de flinke daling van het aantal (initiële) mbo-studenten, vanwege onder andere de demografische krimp en havo-isering, soms oplopend tot tientallen procenten.

2. Met name bij de agrarische opleidingen is krimp voorzien
In regionale opleidingscentra (roc's) neemt de instroom naar verwachting met vijf procent af en bij de vakinstellingen met vier procent. De krimp is het sterkste bij de agrarische opleidingscentra (aoc's). Daar zal de instroom de komende vijf jaar naar verwachting met ongeveer twintig procent dalen. Dit is ook relevant in het kader van (huidige en verwachte) tekorten op de arbeidsmarkt, maatschappelijke uitdagingen als de energietransitie, hervorming van de woningmarkt en de toenemende vraag naar zorg. Vanuit een economisch perspectief is het van belang dat iedereen meedoet. Het mbo levert een belangrijke bijdrage aan de arbeidsmarkt en belangrijk is dit zo in te vullen dat het mbo bijdraagt aan het oplossen van problemen op de arbeidsmarkt, hierbij is het belangrijk om LLO te betrekken.

3. Er zijn grote verschillen in doorstroom en arbeidsmarktrelevantie van opleidingen
In het mbo wordt een grote verscheidenheid aan opleidingen aangeboden. Daarbij zijn er behoorlijke verschillen in de mate waarop opleidingen aansluiten bij de vraag van de (regionale) arbeidsmarkt. Die aansluiting is bovendien deels conjunctureel bepaald. Er zijn opleidingen met een lagere arbeidsmarktrelevantie (in bijvoorbeeld het economisch domein) maar waarbij een groot deel van de studenten doorstroomt naar het hoger onderwijs. Deze routes hebben vaak een emancipatoire functie: studenten stellen een beroepskeuze uit en kiezen brede opleidingen zodat zij langer de tijd hebben zich persoonlijk te ontwikkelen.[8]

[3] Dit betreft de basisberoepsopleiding, vakopleiding, middenkaderopleiding en specialistenopleiding, naast de entreeopleiding die drempelloos is en open staat voor jongeren die eerder geen diploma voortgezet onderwijs hebben behaald.
[4] Inspectie van het Onderwijs (2021). Staat van het Onderwijs.
[5] Nationale en internationale peilingsonderzoeken – zoals Peil.onderwijs, PISA, TIMMS, PIRLS en ICCS – laten een gedifferentieerd, maar over het algemeen dalend beeld zien, met uiteenlopende oorzaken.
[6] Inspectie van het Onderwijs (2022), Staat van het Onderwijs.
[7] Rijksbegroting 2022.
[8] YoungWorks (2019). MBO-ers en hun keuze voor economie & administratie.

1557479 00079

4. Ongediplomeerde uitstroom neemt toe en voor sommige afgestudeerden is het moeilijk om een baan te vinden
Het diplomarendement ligt met ruim 80 procent hoog voor mbo3- en mbo4-opleidingen, maar slechts tussen de 53 procent en 62 procent van de studenten verlaat de entree- en mbo2-opleiding met een diploma. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de entreeopleiding open staat voor studenten die het niet eerder is gelukt een diploma in het voortgezet onderwijs te halen. Ook de studentenpopulatie in de mbo2-opleidingen verandert. Door opstroom binnen het voortgezet onderwijs neemt het aantal leerlingen met een vmbo-basis-diploma af. Dus hoewel het een moeilijke groep is om op te leiden naar een startkwalificatie is het nodig om er alles aan te doen om hen in staat te stellen ook een startkwalificatie te halen. Een kwart van de uitstromende studenten verlaat het onderwijs zonder startkwalificatie. Ook zien we dat studenten met een entreeopleiding onvoldoende aansluiting hebben op de arbeidsmarkt (35 procent heeft een jaar na uitstroom nog geen baan).[9]

5. De balans tussen mbo-opleidingen dichtbij en voldoende kwaliteit en instroom is soms lastig
In het licht van de krimpproblematiek heeft het kabinet in het Coalitieakkoord de ambitie uitgesproken om een zo groot mogelijk aanbod van mbo-opleidingen dichtbij huis te houden. Om zowel voor jongeren, die soms nog maar 15 of 16 jaar oud zijn, als voor het regionaal bedrijfsleven een rol als regionale opleider te kunnen vervullen is het van belang dat er gekeken wordt hoe we dit naar de toekomst toe vormgeven. Jonge mbo-studenten (en hun ouders) willen en kunnen (ook financieel) vaak niet ver reizen voor een mbo-opleiding. Het is cruciaal om hierbij ook te kijken naar LLO en de samenwerking met het bedrijfsleven. Tegelijkertijd zullen mogelijk keuzes gemaakt worden waarbij mbo-instellingen zich gaan specialiseren om kwaliteit en instroom op peil te kunnen houden, rekening houdend met regionale strategieën.

Met dit IBO willen we de krimpproblematiek, de aansluiting op de arbeidsmarkt en de daarmee samenhangende onderwijskwaliteit en ongediplomeerde uitstroom onder de loep nemen. Ook willen we nader verkennen hoe we tegemoet komen aan de vraag naar meer flexibel onderwijs, binnen het initiële onderwijs en daarna (LLO). Hierbij is het ook relevant om te kijken naar de financieringssystematiek, om zo de doelmatigheid en kwaliteit van het mbo (nu en in de toekomst) bij te kunnen sturen waar nodig. Het verzorgen van goed beroepsonderwijs is voor de mbo-instellingen alleen mogelijk als goed wordt samengewerkt met het bedrijfsleven en gemeenten. De betrokkenheid van het bedrijfsleven en de gemeenten is daarom ook een belangrijk aandachtspunt.

Opdracht aan de werkgroep
Doel van het IBO is om in kaart te brengen hoe het mbo zo doelmatig en doeltreffend mogelijk georganiseerd kan worden met het oog op het aanbieden van voldoende en kwalitatief goede opleidingen en hiertoe concrete beleidsopties uit te werken, voor een toekomstbestendig mbo en voor een zo breed mogelijke doelgroep in de samenleving. Er wordt gekeken hoe de sturing op tenminste onderstaande vraagstukken van het mbo verbeterd kan worden. Ook gaat er aandacht uit naar de interactie tussen publiek en privaat opleidingsaanbod en de infrastructuur voor combinaties van werken en leren. De geschetste ontwikkelingen vragen een heroverweging van de huidige uitgangspunten en financieringssystematiek van het mbo.

Om dit doel te bereiken, moeten in het IBO, op basis van wetenschappelijke inzichten en feiten, tenminste de volgende onderwerpen (en daarmee samenhangende subvragen) aan bod komen:
- Krimp:
  - Zijn instellingen voldoende uitgerust om de krimp op te vangen en wat kunnen we leren van andere onderwijssectoren?
  - Waar wordt de krimp in het mbo door veroorzaakt?
  - Zijn de fusiebewegingen in het mbo de oplossing voor de krimp en het verbeteren van de onderwijskwaliteit of zijn er nog andere oplossingsrichtingen?
  - Hoe borgen we de emancipatoire functie van het mbo en de maatschappelijke waardering voor het mbo?
  - Hoe verhoudt de beweging van krimp in het mbo zich tot bredere bewegingen zoals LLO en hoe verhoudt zich dit tot het bedrijfsleven?
  - Welke strategische keuzes kunnen daarbij worden gemaakt in de regio?
- Onderwijskwaliteit:
  - Wat is het effect van kleinere studentenaantallen op de onderwijskwaliteit, wanneer wordt het zo klein dat de borging van de kwaliteit in het geding komt?
  - Voor welke opleidingen is dit een groot risico?

[9] Inspectie van het Onderwijs (2022), Staat van het Onderwijs.

- Is het mogelijk om genoeg gekwalificeerde docenten te (blijven) vinden?
- Hoe kunnen we de onderwijskwaliteit in het mbo verder verhogen en hoe zorgen we ervoor dat studenten meer worden uitgedaagd? En dat de studenten die het nodig hebben beter worden ondersteund?
- Hoe krijgen we (landelijk en op instellingsniveau) beter zicht op de basisvaardigheden van studenten in het mbo en hoe kunnen we deze helpen verbeteren?

– Uitstroom, startkwalificaties en aansluiting op de arbeidsmarkt:
  - Hoe zorgen we ervoor dat meer studenten hun entree- of mbo2-opleiding succesvol afronden?
  - Hoe zorgen we ervoor dat meer studenten het mbo met een diploma (minimaal een startkwalificatie) verlaten?
  - Hoe zorgen we voor een betere aansluiting op de arbeidsmarkt van studenten met een entree- en mbo2-opleiding?
  - Hoe zorgen we dat het bedrijfsleven de (nieuwe) werknemers behoud in het beroepenveld van de maatschappelijke ontwikkelingen waar de behoefte aan personeel groot is?
  - Welk regionaal aanbod is gewenst?
  - Hoe zorgen we ervoor dat het mbo vanuit de eigen verantwoordelijkheid responsief blijft op de vragen van de arbeidsmarkt? Hoeveel mbo'ers zijn er de komende vijf jaar naar inschatting nodig in de verschillende afstudeerrichtingen, ook in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen als de energietransitie en toenemende behoefte aan zorgpersoneel?
  - Is het nodig om mbo-studenten in opleidingskeuze te sturen met betrekking tot de aansluiting op de arbeidsmarkt, en zo ja hoe?
  - Hoe accommoderen we studenten uit de entreeopleiding en mbo2-opleidingen om ook na diplomering te blijven leren?
  - Op welke wijze kan LLO binnen het mbo een rol spelen bij een betere aansluiting op de arbeidsmarkt?
  - Welke mogelijkheden bieden kleinschalige bedrijfsscholen?
  - Hoe kunnen bestaande mogelijkheden voor flexibel aanbod en LLO beter benut worden?
  - Hoe kan er vanuit het opleidingsaanbod beter ingespeeld worden op kansen op de arbeidsmarkt?
  - Is het wenselijk het aanbod en de deelname aan deeltijd- en duale trajecten te vergoten en zo ja, hoe kan dit gedaan worden (in nauwe samenwerking met werkgevers)?
  - Hoe kan de inrichting van het onderwijs studenten helpen de juiste keuzes te maken, bijvoorbeeld via meer flexibiliteit?

– Hierbij moet ook gekeken worden naar de financieringssystematiek van het mbo. Hierbij zijn tenminste de volgende deelvragen van belang:
  - Hoe doelmatig is de huidige financieringssystematiek en hoe kan dit verbeterd worden?
  - Welke mogelijkheden voor differentiatie zijn er, bijvoorbeeld naar doelgroep of type instelling, om leren & ontwikkelen voor alle doelgroepen te stimuleren?
  - Welke prikkels en voor- en nadelen heeft de huidige financieringssystematiek en wat kunnen we leren van andere onderwijssectoren?
  - Komt de bekostiging binnen het mbo op de juiste plek terecht? Hoe kunnen we het rendement van de uitgaven verhogen?
  - Ondersteunt de financiering de instellingen om in te spelen op de huidige trends naar een succesvol mbo in de toekomst (o.a. krimpproblematiek, verschuivende arbeidsmarktbehoefte, regionale samenwerking)?
  - Welke bijdrage aan de ambitie om mbo'ers te motiveren om zich te blijven ontwikkelen zou verwacht kunnen worden van de systematiek van leerrechten en welke aandachtspunten zijn daarbij van belang?

Grondslag

De totale begroting voor mbo bedraagt in 2022 5,4 miljard euro.[10] Het IBO zal concrete beleidsopties in kaart brengen. De beleidsopties zijn in de regel budgetneutraal. Er wordt in dit IBO tenminste één besparingsvariant (-10 tot – 20 procent) en één intensiveringsvariant uitgewerkt, waarbij het principe van 'comply or explain' geldt.[11]

[10] Dit is exclusief Maatschappelijke diensttijd, die vanaf 2023 structureel overgaat naar artikel 3 voortgezet onderwijs.
[11] Spelregels interdepartementale beleidsonderzoeken (IBO's). Bijlage 4 bij vierde voortgangsrapportage operatie Inzicht in Kwaliteit.

Organisatie van het onderzoek
De werkgroep bestaat uit leden van AZ, OCW, FIN, VWS, SZW en EZK. CPB en SCP worden verzocht deel te nemen. De werkgroep staat onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. De voorzitter wordt ondersteund door secretarissen van de ministeries van FIN en OCW. Daarnaast zullen medeoverheden actief worden betrokken bij het traject en andere experts regelmatig worden geraadpleegd. Het onderzoek start uiterlijk in oktober. De werkgroep rondt haar eindrapport uiterlijk juni 2023 af.

Taakopdracht IBO Klimaat

Aanleiding
In het coalitieakkoord zijn ambitieuze klimaatdoelen gesteld. Nederland wil in 2030 55 procent minder CO_2 uitstoten dan in 1990, om in 2050 klimaatneutraliteit te realiseren. Om te zeker te stellen dat deze doelen gehaald worden, streeft het kabinet naar een reductie van 60 procent in 2030. In juni heeft het kabinet het ontwerpbeleidsprogramma Klimaat gepresenteerd. Hierin wordt op basis van de uitgangspunten van het nationale klimaatbeleid en de aanpak per sector beschreven hoe deze doelstellingen worden gerealiseerd. In dit beleidsprogramma kondigt het kabinet een analyse aan die zicht moet geven op de mogelijke en wellicht noodzakelijke aanscherpingen van, en aanvullingen op, het beleidsprogramma om de ambitie van het kabinet voor 2030 en verder waar te maken.

Doelstelling
Het doel van dit IBO is om invulling te geven aan deze aankondiging en inzichtelijk te maken welke aanscherpingen van, en aanvullingen op, het beleidsprogramma mogelijk (en/of noodzakelijk) zijn om de klimaatdoelen te behalen. Het IBO resulteert in concrete (voornamelijk normerende en beprijzende) beleidsopties, ter ondersteuning van besluitvorming over de klimaatmiddelen tijdens de Voorjaarsnota 2023.

Opdracht aan de werkgroep
Het IBO beantwoordt ten minste onderstaande onderzoeksvragen:

- *Instrumentenmix.* Is de instrumentenmix (normeren, beprijzen, subsidiëren) per sector doelmatig en doeltreffend? Welke emissiebronnen/subsectoren kunnen nog aanvullend worden aangegrepen door beprijzend of normerend instrumentarium? Welke aanvullende normerende en beprijzende beleidsopties zijn mogelijk om de benodigde reductie te realiseren (zowel door aan bestaande knoppen te draaien als volledig nieuwe opties)?
- *Doelbereik en technisch potentieel.* Indien op basis van de Klimaat- en Energieverkenning 2022 blijkt dat de gestelde doelen voor 2030 (streefdoel van 60 procent) niet worden gerealiseerd: welke aanvullende maatregelen kunnen dat gat dichten? In welke (deel)sectoren zit nog het meeste technisch potentieel voor aanvullende CO_2-reductie in 2030? Wat zijn de achterliggende oorzaken en eventuele knelpunten in de transitie?
- *Consistentie met pad naar Klimaatneutraliteit in de periode 2030-2050.* Ligt in de verschillende (deel)sectoren de voortgang die conform het beleidsprogramma wordt bereikt in 2030 op een haalbaar pad naar 2050, of gebeurt in de periode tot en met 2030 te weinig, zodat de 2050-doelen van de klimaatwet (voor de sector) buiten bereik zijn? Hoe verhoudt het huidige maatregelenpakket zich met de in het Coalitieakkoord gestelde streefdoelen voor 2035 (en 2040)? Welke aanvullende maatregelen kunnen de curve bijbuigen?
- *Consistentie met FF55.* Is het beleidsprogramma Klimaat in lijn met voorstellen uit het Europese FF55-programma en in hoeverre kan het FF55-pakket het beleidsprogramma klimaat versterken? Wordt met het beleidsprogramma voldaan aan de uit het FF55 volgende (sub)doelen?
- *Bredere kosteneffecten klimaatbeleid.* Wat zijn de gevolgen van het beleidsprogramma klimaat voor de kosten voor burgers en bedrijven?

De inventarisatie voor aanvullende beleidsopties wordt uitgevoerd door een samenwerking van verschillende externe onderzoeksbureaus. Daarnaast zal ook input worden opgehaald binnen departementen, de planbureaus, experts op specifieke beleidsterreinen (zoals industrie en landbouw) en partijen uit het veld. Hierbij is het belangrijk dat geborgd wordt dat zonder taboes ook beleidsopties worden onderzocht die niet al bekend zijn. De werkgroep werkt op basis van de inventarisatie van maatregelen en input van de onderzoeksbureaus de analytische vragen verder uit en kan op basis daarvan aanbevelingen doen (bijvoorbeeld voor een besparingsvariant).

De aanvullende beleidsopties worden uitgewerkt in fiches. Hierin wordt in ieder geval de volgende elementen uitgewerkt: verwacht CO_2-effect, budgettaire effecten en lasten voor burgers en bedrijven, (juridische) haalbaarheid, inpasbaarheid in de transitie naar 2050 en synergie met andere beleidsdoelstellingen (bijv. leveringszekerheid, bijdrage aan circulaire economie, gebiedsgerichte aanpak stikstof en waterdoelstellingen).

Het IBO-eindrapport bevat de analyse en fiches met beleidsopties.

Grondslag
Overheidsuitgaven aan klimaat en energie (Miljoenennota bijlage 19).

Organisatie van het onderzoek
De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van BZK (Gebouwde Omgeving), IenW (Mobiliteit), IenW (Circulaire Economie), LNV (Landbouw & Landgebruik), EZK (Industrie), EZK (Elektriciteit/Energie), EZK (Klimaat), FIN (Fiscaal), FIN (AFEP) en AZ. SZW, OCW en VWS zullen agendalid zijn. Ook worden PBL, CPB en SCP verzocht deel te nemen in de werkgroep. Er zal ook een consultatie plaatsvinden met onderzoeksbureaus en eventueel met experts. De werkgroep staat onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De voorzitter wordt ondersteund door secretarissen van de ministeries van EZK en FIN. Het IBO start in september 2022. De werkgroep dient haar eindrapport uiterlijk februari in. De omvang van het rapport is niet groter dan dertig bladzijden plus een samenvatting van maximaal vijf bladzijden, en een bijlage met uitvoerbare beleidsopties.

BIJLAGE 4. DOORREKENING KOOPKRACHTEFFECTEN

Doorrekening koopkrachteffecten

N.B. de basisraming van de cMEV is geactualiseerd door het CPB. Een technische aanname rond inkomen uit vermogen is gewijzigd, waardoor de mediane koopkrachtontwikkeling voor 2023 lager uitvalt (-0,3 procentpunt). Het effect van de bijstelling is het grootst voor de hoogste inkomensgroep (-0,5 procentpunt). De raming van de zorgpremies is ook geactualiseerd (20 euro hoger). Het effect daarvan is beperkt. Tot slot wijzigt de basis door een technische wijziging in de huurtoeslag.

Aannames bij de pakketten en de doorrekening

- Het pakket is doorgerekend inclusief de (geüpdatete) cMEV. Maatregelen die al zijn verwerkt in het koopkrachtbeeld van de cMEV lopen automatisch mee en zijn niet opgenomen als maatregel in de pakketten.
  - In het beeld van 2022/2023 zijn bijvoorbeeld al verwerkt het *deels naar voren halen van de minimumloonsverhoging naar 2023 (+2,5%)*, en de lastenverlichting voor middeninkomens uit het CA (waaronder *€ 2,8 miljard extra in de arbeidskorting*).
- De doorrekening heeft alleen betrekking op 2023. Verschillen in structureel beleid (na 2023) zijn daarom niet terug te zien in de doorrekening. Het stapsgewijs halveren van de jonggehandicaptenkorting en de versnelde afbouw van de dubbele AHK in de bijstand in 2024 en 2025 zijn ook niet zichtbaar in het koopkrachtbeeld 2023.

Uitkomsten van de doorrekening

- Figuur 1 toont in de eerste twee kolommen het (geüpdatete) koopkrachtbeeld n.a.v. de cMEV voor 2022 en 2023; de laatste kolom toont het koopkrachtbeeld voor 2023 na pakket F.
  - Het pakket bevat een aantal reserveringen, zoals een reservering voor een gerichte verlaging van de energierekening. Op dit moment worden de mogelijkheden voor een gerichte verlaging van de energierekening met gebruik van WOZ-gegevens en energielabels als proxies voor inkomen en energieverbruik verkend. Mocht deze gerichte maatregel onuitvoerbaar blijken, dan kan het budget worden aangewend voor een additionele verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting.
  - Andere reserveringen in het pakket die niet in het koopkrachtbeeld worden meegenomen zijn middelen voor studenten en de enveloppe flankerend beleid SZW.
- Figuur 2 toont de inkomenseffecten van het pakket, afgezet tegen het effect van de stijgende energieprijzen. Deze aanvulling is opgenomen, omdat de reguliere koopkrachtberekeningen het effect van energie-inflatie onderschatten voor sommige huishoudens, met name voor de laagste inkomens.
- Tabel 1 toont de koopkrachtontwikkeling van een aantal specifieke voorbeeldhuishoudens. De tabel toont in de eerste twee kolommen het beeld voor 2022 en 2023 n.a.v. de (geüpdatete) cMEV, en in de laatste kolom het beeld voor 2023 na het pakket.
- Tabel 2 toont de effecten van het pakket op het aantal huishoudens met betalingsproblemen (stresstest). Het pakket reduceert het aantal huishoudens met betalingsproblemen met circa 440.000.
- Tabel 3 toont de effecten van het pakket op (kinder)armoede.

Overige aandachtspunten

- In het pakket zit een substantieel bedrag *aan incidentele maatregelen* (1300 euro energietoeslag + 412 euro zorgtoeslag + circa 400 euro WKB). Dat telt voor sociale minima op tot meer dan 10 procent van hun jaarinkomen. Zij krijgen dat erbij in 2023, maar moeten dat later ook weer inleveren. Een groot bedrag aan incidentele maatregelen voor 2023 zal dus leiden tot een groot koopkrachtverlies in latere jaren (2024 en/of 2025).
- Op dit moment wordt nog gerekend aan de precieze aansluiting tussen de microparameters en de macrototalen van enkele maatregelen (de verlaging van de energiebelasting en de accijnzen). Daardoor kunnen de uitkomsten van figuur 2 (effecten pakket afgezet tegen effect stijgende energieprijzen) en tabel 2 (uitkomsten van de stresstest) nog wijzigen.

Figuur 1 Koopkrachtontwikkeling 2022 en 2023 zonder aanvullend beleid (stand CMEV)en koopkracht 2023 na pakket.

Toelichting bij de figuur

- Bovenstaande figuur 1 toont de koopkrachtontwikkeling volgens de standaardmethode die ook het CPB in de MEV publiceert. De figuur laat de ontwikkeling van het besteedbaar inkomen zien, gebruik makend van de gemiddelde ontwikkeling van lonen en prijzen en al het beleid van de overheid, zowel het beleid van dit kabinet als doorlopend beleid van voorgaande kabinetten (zoals het verlagen van het aftrektarief voor aftrekposten). Ook de ontwikkeling van pensioen- en zorgpremies lopen mee in dit koopkrachtbeeld.
- De hoge inflatie van dit moment wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de sterk stijgende energieprijzen. Onderliggende aanname in het koopkrachtbeeld in figuur 1 is dat stijgende energieprijzen alle huishoudens even hard raken. In werkelijkheid is dat niet het geval: huishoudens met een lager inkomen besteden relatief een groter deel van hun inkomen aan energie, waardoor stijgende energieprijzen deze groep relatief hard raken. Daardoor overschat figuur 1 de koopkrachtontwikkeling van lage inkomens, en wordt de koopkrachtontwikkeling van hoge inkomens onderschat. Het koopkrachtbeeld is in feite dus meer gedenivelleerd dan de figuur suggereert.

Figuur 2 Effecten pakket in 2023, afgezet tegen het effect van de hogere energieprijzen (zonder beleid) op het besteedbaar inkomen tussen 1 jan 2021 en 1 jan 2023

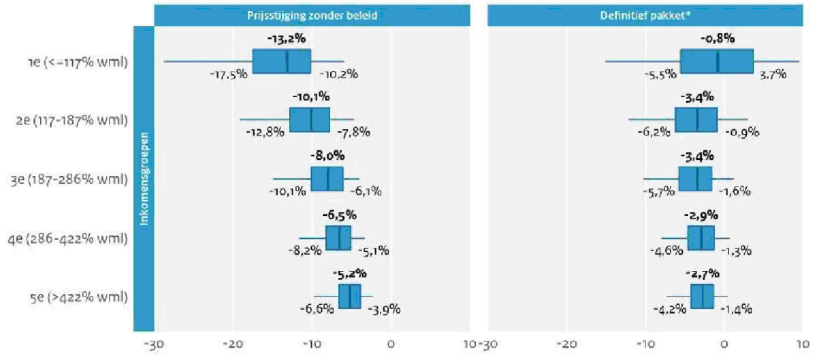

**Het berekende effect van het definitieve pakket omvat ook beleid dat in het CA is afgesproken (verhoging minimumloon met 2,5% + 2,8 miljard lastenverlichting via de arbeidskorting). Op dit punt wijken deze doorrekeningen af van de andere koopkrachtberekeningen in dit memo.*

Toelichting bij de figuur

- Figuur 2 toont aan de linkerkant het inkomenseffect van uitsluitend de energieprijsstijging tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2023, waarbij rekening is gehouden met het daadwerkelijk energieverbruik van huishoudens. Daarbij zet figuur 2 rechts de effecten van de pakketten af tegen de gestegen energierekening.
- Deze figuur illustreert de inflatie-ongelijkheid (het feit dat lage inkomens harder geraakt worden door stijgende energieprijzen dan hoge inkomens en dat er sprake is van grote spreiding tussen huishoudens, ook binnen de inkomensgroepen), maar geeft dus geen volledig beeld van de koopkrachtontwikkeling. De prijsstijging van andere bestedingscategorieën zoals boodschappen, en ontwikkeling van lonen en beleid van voorgaande kabinetten zitten niet in dit inkomenseffect. Deze effecten zitten wel in de ontwikkeling van de koopkracht zoals wordt weergegeven in figuur 1, maar dan generiek.
- In kolom 2 van figuur 2 worden de effecten van het pakket afgezet tegen het effect van hogere energieprijzen. Naast de maatregelen uit het pakket loopt ander voorgenomen beleid voor 2023 van dit kabinet mee in kolom 2. (het gaat dan over beleid uit het CA en de VJN, zoals het gedeeltelijk naar voren halen van de minimumloonverhoging en de voorgenomen verhoging van de arbeidskorting uit het 3 miljardpakket).

Tabel 1: Koopkrachtbeeld voorbeeldhuishoudens voor 2022 en 2023 zonder aanvullend beleid + koopkracht 2023 na pakket

	2022	2023	2023 (na pakket)
Koopkrachtcijfers	**(cMEV)**	**(cMEV)**	
Actieven:			
Alleenverdiener met kinderen			
modaal	– 7,1%	1,1%	6,6%
2 x modaal	– 7,0%	– 0,2%	2,8%
Tweeverdieners			
modaal + ½ x modaal met kinderen	– 6,5%	0,5%	3,5%
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	– 6,6%	– 0,3%	1,0%
2½ x modaal + modaal met kinderen	– 7,1%	0,2%	1,5%
modaal + modaal zonder kinderen	– 6,9%	1,0%	2,6%
2 x modaal + modaal zonder kinderen	– 6,8%	0,3%	1,7%
Alleenstaande			
minimumloon	– 6,8%	4,3%	11,4%
modaal	– 6,9%	1,0%	3,0%
2 x modaal	– 6,8%	– 0,1%	1,2%
Alleenstaande ouder			
minimumloon	– 6,2%	1,9%	11,9%
modaal	– 7,5%	1,6%	6,4%
Inactieven:			
Sociale minima			
paar met kinderen	– 1,3%	– 4,1%	9,7%
alleenstaande	2,2%	– 8,3%	7,9%
alleenstaande ouder	– 0,7%	– 4,4%	11,1%
AOW (alleenstaand)			
(alleen) AOW	1,0%	– 6,8%	6,6%
AOW +10000	– 6,9%	0,6%	5,4%
AOW (paar)			
(alleen) AOW	– 1,0%	– 5,1%	6,0%
AOW +10000	– 6,9%	0,5%	4,9%
AOW +30000	– 7,1%	0,0%	2,0%

Tabel 2: Effect finaal pakket op aantal huishoudens met betalingsproblemen (stresstest)

Stresstest	Baseline (januari 2021)	*Effect stijgende prijzen*	Zonder aanvullend beleid	*Effect pakket*	Na pakket
Pakket	500.000	*700.000*	1.200.000	*– 440.000*	760.000

Tabel 3: Effecten finaal pakket op aantal personen en kinderen in armoede

		2021	*Mutatie 2021-2023*	2023 (basis)	Incl. pakket	*Effect pakket*
Personen	totaal	16.861.000	*248.000*	17.109.000	17.109.000	
	# arm	959.000	*333.000*	1.286.000	849.000	*– 434.000*
	% arm	5,7%	*+1,8%-punt*	7,5%	5,0%	*– 2,5%-punt*
Kinderen	totaal	3.264.000	*– 13.000*	3.251.000	3.251.000	
	# arm	234.000	*73.000*	306.000	220.000	*– 86.000*
	% arm	7,2%	*+2,2%-punt*	9,4%	6,8%	*– 2,7%*

**De waarden voor 2021 en 2023 (basisjaar) kunnen licht afwijken van voorgaande versies van deze tabel, omdat het CPB de armoedecijfers in tussentijd heeft geactualiseerd.*

Doorrekening koopkrachteffecten definitieve pakket

Aannames bij de pakketten en de doorrekening

- Het pakket is doorgerekend inclusief de (geüpdatete) cMEV. Maatregelen die al zijn verwerkt in het koopkrachtbeeld van de cMEV lopen automatisch mee en zijn niet opgenomen als maatregel in de pakketten. Dit geldt voor de maatregelen uit het CA en de VJN.
- De doorrekening heeft alleen betrekking op 2023. Verschillen in structureel beleid (na 2023) zijn daarom niet terug te zien in de doorrekening. Het stapsgewijs halveren van de jonggehandicaptenkorting en de versnelde afbouw van de dubbele AHK in de bijstand in 2024 en 2025 zijn ook niet zichtbaar in het koopkrachtbeeld 2023.
- De basisraming van de cMEV is een aantal maal geactualiseerd door het CPB. Per saldo verslechtert de mediane koopkracht als gevolg van een drietal wijzigingen met 0,3 procentpunt t.o.v. publicatiedatum van de cMEV.
- Op Prinsjesdag verschijnt ook de nieuwe raming van het CPB (MEV). Deze raming neemt het definitieve pakket uit de augustusbesluitvorming mee. Het pakket zal gevolgen hebben voor de loon- en prijsontwikkeling, waardoor de definitieve koopkrachtcijfers in de Miljoenennota zullen afwijken van de cijfers uit dit memo.

Uitkomsten van de doorrekening

- Figuur 1 toont in de eerste twee kolommen het koopkrachtbeeld n.a.v. de cMEV voor 2022 en 2023; de laatste kolom toont het koopkrachtbeeld voor 2023 na het pakket.
  - Het pakket bevat een aantal reserveringen, zoals een reservering voor een gerichte verlaging van de energierekening. Op dit moment worden de mogelijkheden voor een gerichte verlaging van de energierekening voor huishoudens met een laag inkomen en hoog energieverbruik verder onderzocht. Mocht deze gerichte maatregel onuitvoerbaar blijken, dan kan het budget worden aangewend voor een additionele verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Dit slaat generiek neer. In de huidige doorrekening zijn de middelen voor de gerichte maatregel nog generiek verwerkt.
  - Andere reserveringen in het pakket die niet in het koopkrachtbeeld worden meegenomen zijn middelen voor studenten, het nationaal isolatieprogramma en de enveloppe flankerend beleid SZW.
- Figuur 2 toont de inkomenseffecten van het pakket, afgezet tegen het effect van de stijgende energieprijzen. Deze aanvulling is opgenomen, omdat de reguliere koopkrachtberekeningen het effect van energie-inflatie onderschatten voor sommige huishoudens, met name voor de laagste inkomens.
- Tabel 1 toont de koopkrachtontwikkeling van een aantal specifieke voorbeeldhuishoudens. De tabel toont in de eerste twee kolommen het beeld voor 2022 en 2023 n.a.v. de cMEV, en in de laatste kolom het beeld voor 2023 na het pakket.
- Tabel 2 toont de effecten van het pakket op het aantal huishoudens met betalingsproblemen (stresstest). Het pakket reduceert het aantal huishoudens met betalingsproblemen met circa 440.000.
- Tabel 3 toont de effecten van het pakket op (kinder)armoede. Het aantal kinderen in armoede neemt af in 2023 ten opzichte van 2021.
- Tabel 4 laat zien welk deel van de mediane koopkrachtontwikkeling 2023 resteert zonder de incidentele maatregelen. De tabel toont dat een groot deel van het pakket incidenteel is, aansluitend bij de uitzonderlijke situatie.
- Tabel 5 licht per maatregel toe hoe deze is verwerkt in het koopkrachtbeeld.

Figuur 1: Koopkrachtontwikkeling 2022 en 2023 zonder aanvullend beleid (stand cMEV) + koopkracht 2023 na pakket

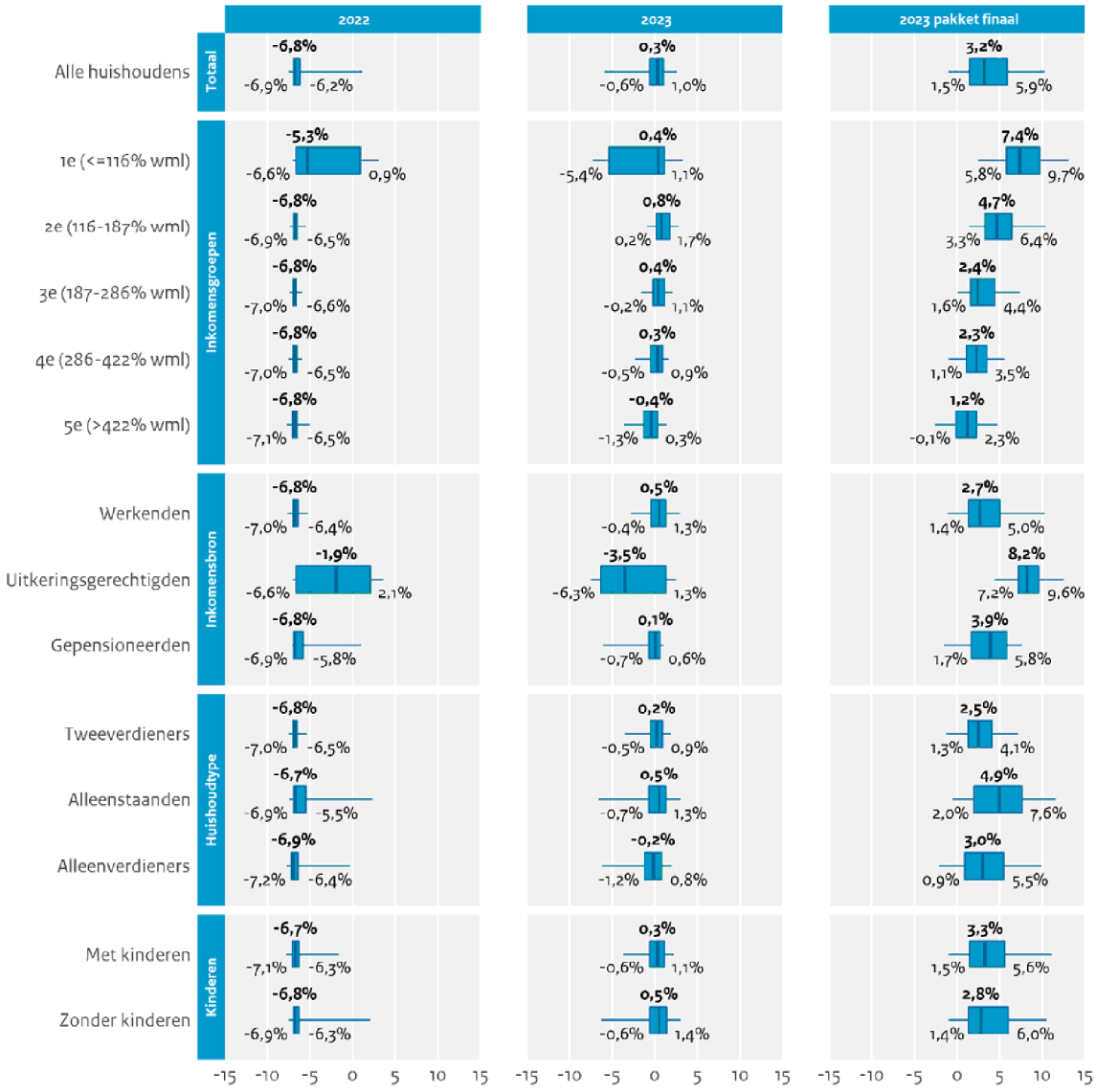

Toelichting bij de figuur

- Bovenstaande figuur 1 toont de koopkrachtontwikkeling volgens de standaardmethode die ook het CPB in de MEV publiceert. De figuur laat de ontwikkeling van het besteedbaar inkomen zien, gebruik makend van de gemiddelde ontwikkeling van lonen en prijzen en al het beleid van de overheid, zowel het beleid van dit kabinet als doorlopend beleid van voorgaande kabinetten (zoals het verlagen van het aftrektarief voor aftrekposten). Ook de ontwikkeling van pensioen- en zorgpremies lopen mee in dit koopkrachtbeeld.
- De hoge inflatie van dit moment wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de sterk stijgende energieprijzen. Onderliggende aanname in het koopkrachtbeeld in figuur 1 is dat stijgende energieprijzen alle huishoudens even hard raken. In werkelijkheid is dat niet het geval: huishoudens met een lager inkomen besteden relatief een groter deel van hun inkomen aan energie, waardoor stijgende energieprijzen deze groep relatief hard raken. Daardoor overschat figuur 1 de koopkrachtontwikkeling van lage inkomens, en wordt de koopkrachtontwikkeling van hoge inkomens onderschat. Het koopkrachtbeeld is in feite dus meer gedenivelleerd dan de figuur suggereert.

Figuur 2: Inkomenseffecten finaal pakket in 2023, afgezet tegen het effect van de hogere energieprijzen (zonder beleid) op het besteedbaar inkomen tussen 1 jan 2021 en 1 jan 2023

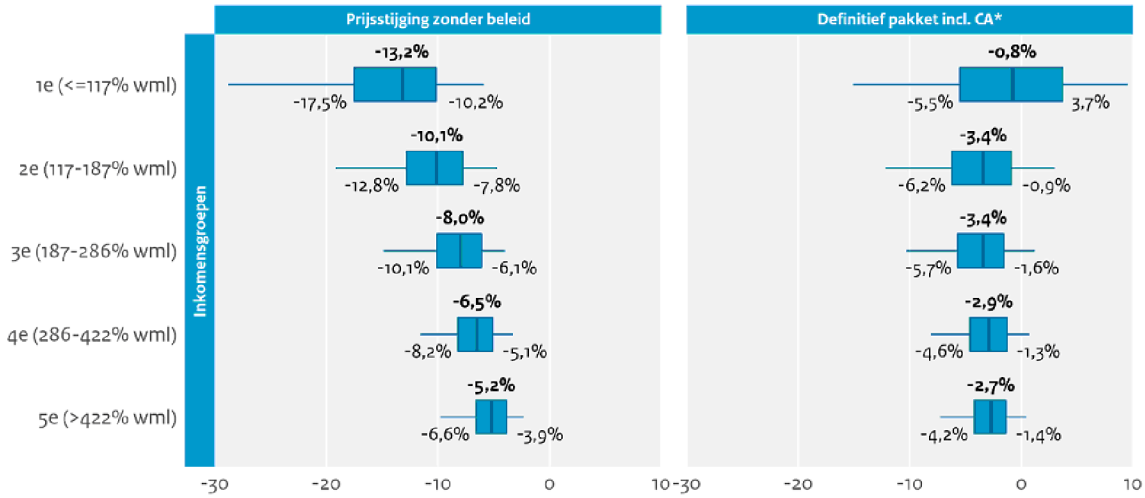

**Het berekende effect van het definitieve pakket omvat ook beleid dat in het CA is afgesproken (verhoging minimumloon met 2,5% + 2,8 miljard lastenverlichting via de arbeidskorting). Op dit punt wijken deze doorrekeningen af van de andere koopkrachtberekeningen in dit memo.*

Toelichting bij de figuur

- Figuur 2 toont in de linkerkolom het inkomenseffect van uitsluitend de energieprijsstijging tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2023, waarbij rekening is gehouden met het daadwerkelijk energieverbruik van huishoudens.
- Dit illustreert de inflatieongelijkheid (het feit dat lage inkomens harder geraakt worden door stijgende energieprijzen dan hoge inkomens en dat er sprake is van grote spreiding tussen huishoudens, ook binnen de inkomensgroepen), maar geeft dus geen volledig beeld van de koopkrachtontwikkeling. De prijsstijging van andere bestedingscategorieën zoals boodschappen, en de ontwikkeling van lonen en beleid van voorgaande kabinetten zitten niet in dit inkomenseffect. Deze effecten zitten wel in de ontwikkeling van de koopkracht zoals wordt weergegeven in figuur 1, maar dan generiek.
- In de rechterkolom van figuur 2 worden de inkomenseffecten van het voorgenomen beleid voor 2023 toegevoegd, die bedoeld zijn om de effecten van hogere energieprijzen te verzachten. Naast de maatregelen uit het pakket loopt ander voorgenomen beleid voor 2023 van dit kabinet mee in de rechterkolom. Dit gaat dan over beleid uit het CA en de VJN, zoals het gedeeltelijk naar voren halen van de minimumloonverhoging en de voorgenomen verhoging van de arbeidskorting uit het 3 miljardpakket.

Tabel 1: Koopkrachtbeeld voorbeeldhuishoudens voor 2022 en 2023 zonder aanvullend beleid + koopkracht 2023 na pakket

Koopkrachtcijfers	2022 (cMEV)	2023 (cMEV)	2023 (na pakket)
Actieven:			
Alleenverdiener met kinderen			
modaal	-7,1%	1,1%	6,7%
2 x modaal	-7,0%	-0,2%	2,9%
Tweeverdieners			
modaal + ½ x modaal met kinderen	-6,5%	0,5%	3,6%
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	-6,6%	-0,3%	1,0%
2½ x modaal + modaal met kinderen	-7,1%	0,2%	1,6%
modaal + modaal zonder kinderen	-6,9%	1,0%	2,6%
2 x modaal + modaal zonder kinderen	-6,8%	0,3%	1,8%
Alleenstaande			
minimumloon	-6,8%	4,3%	11,5%
modaal	-6,9%	1,0%	3,0%
2 x modaal	-6,8%	-0,1%	1,2%
Alleenstaande ouder			
minimumloon	-6,2%	1,9%	12,0%
modaal	-7,5%	1,6%	6,5%
Inactieven:			
Sociale minima			
paar met kinderen	-1,3%	-4,1%	9,7%
alleenstaande	2,2%	-8,3%	8,0%
alleenstaande ouder	-0,7%	-4,4%	11,1%
AOW (alleenstaand)			
(alleen) AOW	1,0%	-6,8%	6,7%
AOW +10000	-6,9%	0,6%	5,5%
AOW (paar)			
(alleen) AOW	-1,0%	-5,1%	6,1%
AOW +10000	-6,9%	0,5%	5,0%
AOW +30000	-7,1%	0,0%	2,1%

Tabel 2: Effect finaal pakket op aantal huishoudens met betalingsproblemen (stresstest)

Stresstest	Baseline (januari 2021)	*Effect stijgende prijzen*	Zonder aanvullend beleid	***Effect pakket***	Na pakket
Pakket	500.000	*700.000*	1.200.000	***-440.000***	760.000

Tabel 3: Effecten finaal pakket op aantal personen en kinderen in armoede

Armoede		2021	*Mutatie 2021-2023*	2023 (basis)	***Effect pakket***	Na pakket
Personen	totaal	16.861.000	*248.000*	17.109.000		17.109.000
	# arm	959.000	*327.000*	1.286.000	***-437.000***	849.000
	% arm	5,7%	*+1,8%-punt*	7,5%	***-2,5%-punt***	5,0%
Kinderen	totaal	3.264.000	*-13.000*	3.251.000		3.251.000
	# arm	234.000	*72.000*	306.000	***-86.000***	220.000
	% arm	7,2%	*+2,2%-punt*	9,4%	***-2,6%-punt***	6,8%

Tabel 4: Mediane koopkrachtontwikkeling 2023 zonder incidentele maatregelen

	Koopkrachtontwikkeling 2023	*Koopkracht zonder incidenteel*
Inkomensgroep		
1e (<=115% WML)	7,4%	*1,6%*
2e (115-184% WML)	4,7%	*1,8%*
3e (184-280% WML)	2,4%	*0,7%*
4e (280-413% WML)	2,3%	*0,5%*
5e (>413% WML)	1,2%	*-0,4%*
Inkomensbron		
Werkenden	2,7%	*0,8%*
Uitkeringsgerechtigden	8,2%	*-0,4%*
Gepensioneerden	3,9%	*0,9%*
Huishoudtype		
Tweeverdieners	2,5%	*0,6%*
Alleenstaanden	4,9%	*1,1%*
Alleenverdieners	3,0%	*0,2%*
Kinderen		
Huishoudens met kinderen	3,3%	*0,6%*
Huishoudens zonder kinderen	2,8%	*0,7%*
Alle huishoudens	3,2%	*0,8%*

Toelichting bij de tabel

- Desgevraagd vindt u in deze tabel de inschatting van de koopkrachteffecten voor 2023, indien de incidentele maatregelen worden weggelaten. Dit kan geïnterpreteerd worden als de koopkracht in 2023 op basis van "structurele" maatregelen. Hierbij is het goed om aan te geven dat deze cijfers eigenlijk niet letterlijk als "structureel" kunnen worden gelezen. In het basispad zitten namelijk ook andere maatregelen die over de tijd heen invloed hebben op de koopkracht (bijvoorbeeld de afbouw dubbele algemene heffingskorting in de bijstand, de afbouw van de zelfstandigenaftrek en wet Hillen). Daarom is het beeld in opvolgende jaren anders dan het beeld in 2023. Deze cijfers kunnen dus niet werkelijk als een structureel koopkrachtbeeld worden gelezen.
- Tabel 4 toont in de linkerkolom de mediane koopkrachtontwikkeling voor 2023, corresponderend met de medianen in figuur 1. Het gaat dus om het koopkrachtbeeld uit de cMEV na verwerking van het finale maatregelpakket.
- De rechterkolom laat zien wat de koopkrachtontwikkeling in 2023 zou zijn indien de incidentele maatregelen worden weggelaten. De cijfers zijn fors lager dan in de linkerkolom. Dit laat zien dat een groot deel van het koopkrachtpakket incidenteel is, aansluitend bij de uitzonderlijke situatie.
- Het negatieve effect voor uitkeringsgerechtigden (rechterkolom) laat zien dat het effect van alleen de verhoging van de bijstand beperkt is in vergelijking met het effect van de incidentele maatregelen (verhoging toeslagen en energietoeslag).

Tabel 5: Vormgeving pakket + toelichting verwerking in koopkrachtbeeld

Maatregel ('+' = saldoverslechterend)	Verwerking in koopkrachtbeeld	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Gevolg lagere zorgpremies lasten							
Dekkingsopgave als gevolg lagere zorgpremies inclusief zorgtoeslag VJN & MN	*Niet in koopkrachtbeeld*	378	378	400	398	398	398
Verhogen TES & Aof door inzet zvw meevallers inclusief zorgtoeslag VJN & MN	*TES +0,06%-punt, gedeelte Aof via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	-378	-378	-400	-398	-398	-398
Totaal opgave (in mln)		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Incidenteel pakket - koopkracht							
Verlaging EB (belastingvermindering en tarieven + reservering compensatie energierekening)	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	5472	0	0	0	0	0
Uitstellen schuif energiebelasting op elektriciteit naar gas uit CA naar 2024	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	-246	0	0	0	0	0
Energietoeslag (1300 euro)	*+1300 euro*	1400	0	0	0	0	0
Verhogen zorgtoeslag met 412 euro (incidenteel in 2023)	*+412 euro*	2117	0	0	0	0	0
Enveloppe flankerend beleid SZW (w.v. 50 mln in 2022 voor bijzondere bijstand)	*Niet in koopkrachtbeeld*	125	75	0	0	0	0
Inkomensafhankelijke huurverlaging per 1 juli 2023	*Lagere huur tot 120% sociaal minimum*	0	0	0	0	0	0
Verhogen beurs uitwonende studenten	*Niet in koopkrachtbeeld*	175	325	0	0	0	0
Intensivering Nationaal Isolatieprogramma	*Niet in koopkrachtbeeld*	150	150	0	0	0	0
Maatregel brandstofaccijns	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	1225	-16	0	0	0	0
Structureel pakket							
Verhoging WML met 7,5% in 2023 (w.v. 14 miljoen in 2022) inclusief terugdraaien doorwerking arbeidskorting	*Wml +5%-punt*	2821	1736	533	502	477	225
IOAOW verlagen naar 5 euro in 2023 en 2024 en afschaffen in 2025	*IOAOW -166 euro*	-496	-151	0	0	0	0
WML aanvullend verhogen tot 10% op 1 januari inclusief reguliere verhoging; 0,55% extra beleidsmatige verhoging (w.v. 7 miljoen in 2022). Doorwerking arbeidskorting wordt teruggedraaid.	*Wml +0,55%-punt*	332	322	329	331	334	314
Verhoging huurtoeslag met 203 euro (w.v. 25 mln in 2022)	*+203 euro*	212	325	325	325	325	325
Kindgebonden budget	*1e en 2e kindbedrag +356 euro, 3e kindbedrag +467, ALO-kop +356 euro*	796	485	248	134	133	100
Kinderopvangtoeslag naar 96%	*Vergoedingspercentage +1%-punt*	0	6	80	102	113	113
Arbeidskorting	*2e knikpunt +89 euro, 3e knikpunt +89 euro, afbouwpercentage +0,11%-punt*	500	500	500	500	500	500
Verlaging tarief eerste schijf IB	*TES -0,17%-punt*	700	700	700	700	700	1000
Investering MKB	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	500	500	500	500	500	600
waarvan tarief box 2: lage tarief 24,5%, hoge tarief 31%		*70*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*
waarvan verhogen EIA/MIA/VAMIL		*150*	*150*	*150*	*150*	*150*	*150*

waarvan verhogen WKR		*50*	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*
waarvan verlagen Aof-premie kleine werkgevers		*230*	*301*	*301*	*301*	*301*	*401*
Caribisch Nederland	*Niet in koopkrachtbeeld*	16	12	4	4	4	4
Totale lasten (in mln)		**15799**	**4969**	**3219**	**3098**	**3086**	**3181**
Uitgavenbeeld augustus 10,6 miljard t/m 2027 (zie paragraaf 6.1)							
Uitgavenbeeld augustus (w.v. 5,5 miljard in 2022)	*Niet in koopkrachtbeeld*	-9232	-2235	622	708	-423	0
Structurele dekkingsopties							
Versneld afbouwen zelfstandigenaftrek naar €1200 in 2026 en naar €900 in 2027	*ZA -630 euro*	-173	-345	-518	-688	-598	-89
Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	-543	-524	-505	-487	-468	-189
Verhogen lage vpb-tarief naar 19%	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	-1525	-1527	-1528	-1529	-1530	-1549
Box 3: verhogen tarief naar 34% in drie stappen en verhogen heffingsvrij vermogen naar circa €57.000	*Tarief +1%-punt, heffingsvrij vermogen +5.488 euro*	-84	-217	-350	-350	-350	-350
Aanpak constructies & fiscale regelingen (taakstellend, placeholder tarief eerste schijf)	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	0	-100	-250	-400	-550	-550
Aftoppen giftenaftrek om ANBI-constructie tegen te gaan	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	-10	-20	-30	-40	-50	-50
Afschaffen FBI vastgoed	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	0	-54	-54	-54	-54	-54
Verhogen algemeen overdrachtsbelasting van 10,1% naar 10,4%	*Via inflatie (cpi -1,10%-punt)*	-130	-130	-130	-130	-130	-130
Resterend overschot inkomstenkader (waarvan o.a. herijking leegwaarderatio)	*Niet in koopkrachtbeeld*	-273	-150	-246	-460	-459	-364
Totale opbrengst (in mln)		**-11970**	**-5302**	**-2989**	**-3430**	**-4612**	**-3325**
Totaal		**3829**	**-333**	**230**	**-332**	**-1526**	**-144**

Ministerie van Financiën

DEPARTEMENTAAL BREED
HEDEN
TER INFORMATIE
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Doorrekening koopkracht pakket augustusbesluitvorming

Datum
6 september 2022

Notanummer
2022-0000222720

Bijlagen
1. Doorrekening koopkrachteffecte

Aanleiding

Op verzoek ontvangt u hierbij de doorrekening van SZW van het koopkrachtpakket zoals vorige week is vastgesteld bij de augustusbesluitvorming. Hierbij vindt u ook zoals gevraagd een weergave van de koopkrachteffecten zonder de incidentele component van de gekozen maatregelen. Deze kunt u indien gewenst ook delen met de fractievoorzitters.

Kernpunten

- Hierbij vindt u de doorrekening van SZW van het koopkrachtpakket zoals vorige week in de augustusbesluitvorming is overeengekomen.
- Deze koopkrachtcijfers kunnen nog iets veranderen naar aanleiding van de update van de MEV door het CPB. Volgende week ontvangt u de definitieve koopkrachtcijfers van het pakket.
- In de notitie vindt u ook in tabel 4 een aparte kolom met de koopkrachteffecten van het pakket zonder de incidentele component van de gekozen maatregelen. Dit kan geïnterpreteerd worden als de koopkracht in 2023 op basis van "structurele" maatregelen.
- Hierbij is het goed om aan te geven dat deze cijfers eigenlijk niet letterlijk als "structureel" kunnen worden gelezen. In het basispad zitten namelijk ook andere maatregelen die over de tijd heen invloed hebben op de koopkracht (bijvoorbeeld de afbouw dubbele algemene heffingskorting in de bijstand, de afbouw van de zelfstandigenaftrek en wet Hillen). Daarom is het beeld in opvolgende jaren anders dan het beeld in 2023. Deze cijfers kunnen dus niet werkelijk als een structureel koopkrachtbeeld worden gelezen.
- Op de MR van vrijdag zal een mondeling punt staan van de minister van SZW dat ziet op het bredere beeld en narratief van de koopkrachteffecten van de besluitvorming in de augustusbrief.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.